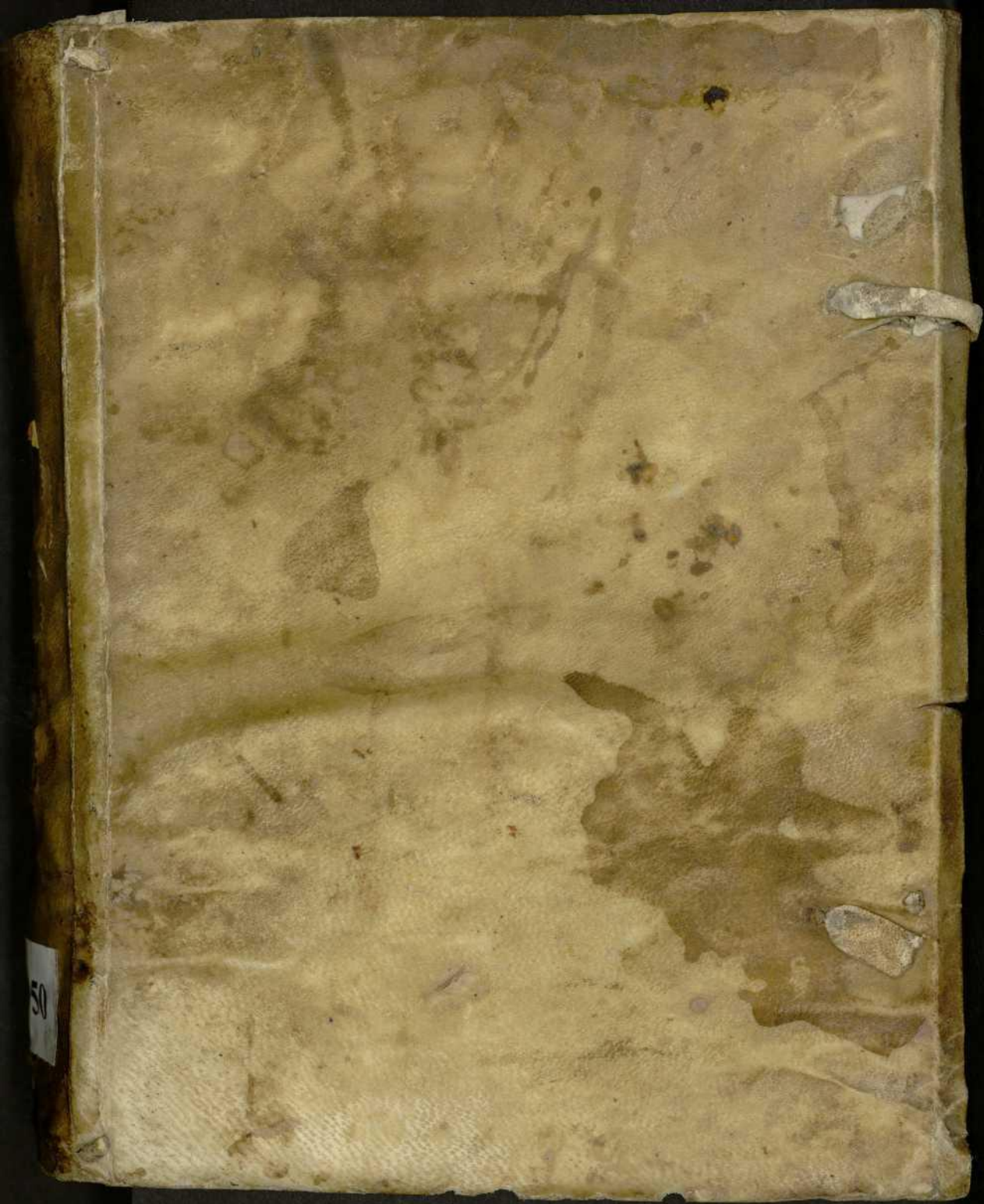

8950

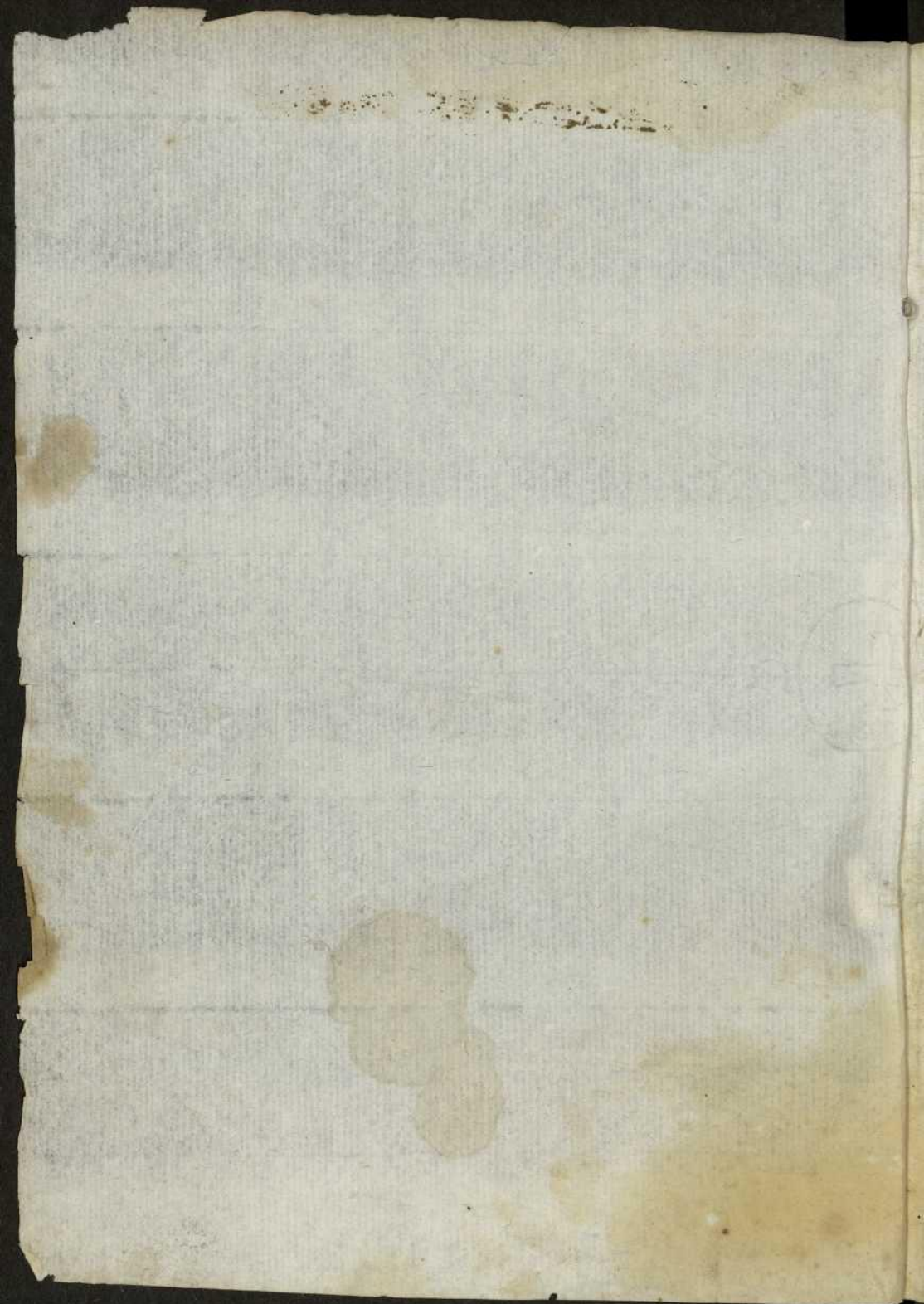
79
170

De

Don
erra
el j

De
d
t
g
s

South
Ama
ad;

~~Tractatus de Sacramento~~
TRACTATVS
DE SACRAMENTIS,
TOMVS PRIMVS.

COMPLECTENS TRACTATVS DE
SACRAMENTIS IN GENERE,
BAPTISMO, CONFIRMATIONE,
POENITENTIA, ET EXTREMA
VNCTIONE.

A V T H O R E

P. GASPARE HVRTADO MONDEIARENSI,
è Societate Iesu, D. Theologo in Academia Complutensi,
ET OLIM IN EADEM ARTIVM LIBERALIVM
publico professore, & Collega D. Ildephonsi,
ET NUNC IN COLLEGIO COMPLVTENSI
Societatis Iesu, sacre Theologiae primario professore.

Anno

1629.

CVM PRIVILEGIO,

Compluti. Ex Officina Ioannis de Villodas & Orduña,
Typographi Vniuersitatis.

85. ps. y m.

TRACTATUS
DE SACRAMENTIS
TOMVS PRIMVS
COMPLECTENS TRACTATUS DE
SACRAMENTIS IN GENERE
BAPTISMO, CONFIRMATIONE,
POENITENTIA ET EXTREMA
UNCTIO

AUTHOR
ROSEPHUS HERTZOG MONDIBERNSIS
et olim in eadem artium liberalium
publico professor, Collegii D. Theophani
et nunc in collegio compitensi
secundum legem theologiarum professor.

Anno 1829

CVM PRIVILEGIO

Concedit et Ordinatio Imperialis de Villars & Ordinis
Theologiae Universitatis

1829

Suma del priuilegio.

TEN E priuilegio el P. Gaspar Hurtado, Religioso de la Compañia de Iesvs, por tiempo de doze años, para imprimir vn libro intitulado de *Sacramentis*, primer tomo, como parece por el testimonio que dello dio Iuan Lafo de la Vega, Escriuano de Camara, en S. Lorenzo a 25. dias del mes de Octubre de 1628. años.

Suma de la tassa.

LOS Señores del Consejo tassaron este libro intitulado, *Tractatus de Sacramentis in genere, Baptismo, Confirmatione, Pœnitentia, Extrema unctione*, compuesto por el P. Gaspar Hurtado de la Compañia de Iesvs, a quatro maravedis el pliego, como parece por el testimonio de Diego Gonzalez de Villarroel, Escriuano de Camara. En Madrid a 20. de Iulio de 1629.

ERRATA.

Pagina 4. linea 22. duobus, diga duabus; & lin. 31. efficiebant, efficiebant sanctitatē externam, & legalē, & sacramēta nouæ legis. 6. 10. & 11. significari per noua, significari æ per noua. Et lin. 20 aptæ, apte. 7. 22. significare, significare, sed etiam facere. 9. 20. demonstratium, demonstratium. 10. 30. in te, in se. 14. 8. & 9. & pag. 15. 19. acceptiones, acceptiones. 21. 20. diuisionē, discussionē; & l. 36. requiritur, requiritur omnimoda, 22. 10. institutoria, instructoria; & 33 concionatoris, cōcionatorijs. 30. 1. & d. sed. 31. 6. referūtur refertur, & l. 14. illū, illud. 34. 23. infima, infirma, 36. 2. legi, lege; & l. 17. vnctionis, vnctiones, 37. 11. an vsu, an in vsu, 39. 23. alicui, illius. 46. 11. poste, posse. 52. 11. cōstituta, instituta. 54. 13. definitionē, difficultatē. 56. 7. circa, iuxta. 62. 6. remitti mortalia. 65. 35. dicemus. dicim⁹. 69. 2. figurata, figura. 70. 14. esse, esset. 77. 31. iustificātur, iustificabātur. 79. 19. cōfuta cōfusa, & l. 25. valoris, valori. 89. 27. v. g. v. g. ablutio; & l. 28. essentialiter, essentialis. 92. 29. Pœnitētiā, Pœnitētiā addit; & l. 38. & vt. 104. 33. quilibet, quolibet. 106. 6. constet, cōstent.

ERRATA.

108. 5. agēs, agēte. 114. 6. habet, habēt; & 7. accidit, accedit.
 125. 19. Patrus, Patres. 128. 12. indiuidualiter, indiuisibiliter
 135. 7. siue, d. siue facti, siue. 141. 25. baptizantis, baptizatis;
 & l. 35. choatiue, inchoatiue. 148. 4. ex, d. de; & l. 38. Ecclesiæ
 Ecclesia, 150. 13. tamē, tantum. 155. 24. prædicatione, d. a
 prædicatione. 156. 24. votū, votū perfectum; & l. 30. voto,
 voto perfectio. 157. 2. & 18. voto, voto perfectio. 161. 19. etiā
 non, & non. 162. 5. & 7. Pelagianis, paganis. 167. 18. præscri
 pta, solēnitæ præscripta. 170. 3. sed, quod. 172. 4. perferret,
 profferret. 174. 28. abluo, abluo statim. 276. 4. prohibitione,
 prohibitioni. 178. 2. libertatē, liberatione m. 189. 11. & 12.
 neq; dominis incūbit obligatio, educandi illos, deleatur to
 tū hoc, quia superfluit; & l. ult. neq; a Tito, neq; a Tito, & Vesp
 asiano, quia id nullo fundamento cōstat. 199. 12. a, de. 201
 18. formā, firmā, 209. 25. remitteret, remitterēt, 213. 19. ri
 tuali, in rituali. 217. 32. spiritualiter, specialiter. 226. 8. 9. d.
 19. p. 229. 16. vnitione, vnitate. 241. 32. odij, seu detestatio
 nis, doloris, seu tristitiæ. 244. 29. imo ideo. 245. 26. instātiā,
 iustitiam. 246. 8. vt rationi, vt pote rationi, 247. 18. alicuius,
 alius, 255. 9. aduertit, adducit; & l. 18. virtualiter, aQualiter,
 264. 16. & 33. & 36. & 38. externæ, extrinsece; & l. 23. glos.
 quæstione. 265. ult. exanimis, examinis. 271. 14. illo, nullo,
 275. 35. dele *strictē*. 285. 10. effectū, affectū. 287. 6. ex actu,
 & ex actu. 297. 15. & 17. intēctione, institutione; & 35. petēdo
 petēdo, salutē mētis. 299. 27. pōt, possūt. 300. 18. remitti, re
 mitti nō posse. 301. 14. animo, animæ. 316. 29. per, quia. 318.
 31. gratiæ, gratia. 323. 20. distinctione, diffinitione. 324. 11.
 proximū, propriū. 326. 10. animi, animæ. 327. 29. & p. 328.
 4. proximo, principio. 336. 5. Quæ, quo. 338. 27. quāmodo,
 quodammodo. 339. ult. in extranagante, in extranagāte in
 ter canētas, 341. 8. iteratorū, iteratā peccatorū. 343. 27. ab
 solutē, absolutione. 344. 26. aut, an. 346. 1. virtualis, virtuali
 354. 25. quia, quia nō. 357. 7. restituas, restituas, vt in simili
 dicimus tract. de Matr. disp. 7. diff. 3. 359. 7. defenderetur, de
 fendatur. 365. 26. dispositionē, displicētiā, & l. 32. entitatē,
 volūtatē, 376. 1. adimus, addidimus, 379. 18. peccatū, pecca
 torū. 380. 3. illam, illū, 388. l. 12. 30. d. 20. p. 309. 9. obligare
 non obligare. 397. 28. lata, lato. 402. 24. censuris, cēsuris in

ERRATA.

comuni, 413. 6. consequenter: cōsequenter peccatur, & l. 30
negatiuam, affirmatiuam. 415. 20. fit, fit. 427. 15. ratione, ra-
tionis. 429. 20. validam, validam. 436. 3. quæ deleatur. 441.
6. canus, canus. ubi 442. 14. cōmissione, ommissione, aut cō-
missione. 447. 25. tradunt, tradunt & merito. 453. 33. dete-
stationis, delectationis. 455. 23. ordinetur, non ordinetur.
456. 16. vt, & 460. 15. secunda, secundo. 461. 24. non, quoad
non. 465. 28. Deus, Reus. 474. 5. elegit, eligit. 495. 19. sunt
non sunt. 495. 14. tenentur, tenetur. 493. 3. ad minus, ad mu-
nus, & l. 9. fit, fit. 507. 4. & 13. & 22. motu, nutu. 513. 29. fuit,
fit. 518. 11. limita, limitata. 519. 18. reservatur, referuentur,
& l. 26. referuantur, referuentur. 526. 19. quia, quid. 545. 10.
grauis, gravis. 553. 24. existimas, existimans. 564. 16. insinue-
re, insinuare, & l. 27. illicita, illicita. 566. 11. insinuitur, insinua-
tur. 578. 26. probationē, proportionem. 578. 6. & æquales,
dignum & æquiualeus. 580. 12. & 27. remissio, remisso, & l.
36. pœns, pœna. 585. 18. præcepto, præceptum iure tantum
naturali, quia opere præcepto. 586. 7. iusta, iustitia, & l. 28.
acceptio, acceptatio. 567. n. quia, quia, & l. 36. valeamus, valea-
mus. 588. 14. deficiendos efficiendos, & l. 16. pœna, pœnam.
589. 7. id, ad id. 593. 8. pœnite in christa, pœnitentia in christa.
595. 8. quantum, quia tunc, & l. 13. vtraque, vtramque. 6. 5.
primo, proprio, & l. 25. superius, superior. 601. 2. rest, & 604.
21. prudente, prudēter, & l. 22. præcepta, non præcepta. 608.
37. approbatus, non approbatus. 622. 16. oratione, orationi
& l. 18. vtroque, vtraque. 626. 29. solum, solum oleum. 627.
28. & quanta & quanto. 628. 1. in quouis vocatione, in quouis
vocatione, 631. 4. de peccatis, de precatio. 633. 21. Sous, So-
tam. 636. 34. habet, debet. 637. 33. quæstioncula, quæstioncu-
la. 638. 11. sanctæ, quintæ. 642. 3. omittantur, omittatur.
644. quilibet, quilibet. 645. 3. parochius, parochum.

Vidi hunc librum de Sacramentis, Authore P. Gaspare Har-
tado Mondejarense, & Societate I. E. S. V. Doctore Theo-
logo, in Academia Complutensi, & olim in eadem Artium
liberalium publico professore, & Collega D. Ildephoni,
qui de mpris his mendis suo responderet Archetypo. Com-
pluti die 8. mensis Iulij. Anni 1629.

M. Sebastianus de Lirio.

RACVL.

Facultas Prouincialis.

GO Franciscus Aguado Societatis Iesu in Prouincia Toletana Præpositus Prouincialis potestate ad id mihi facta à Reuerêdo admodum Patre nostro Mutio Vitelleschi, Præposito Generali, facultatem facio, vt Tractatus de Sacramentis tomus primus, Auctore Patre Gaspare Hurtado Mondexarensi nostræ Societatis Doctore Theologo, & eiusdem Societatis gratium Doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Matriti in nostro Imperiale Collegio die nona Iulij anno millesimo sexcentesimo vigesimo octauo.

Franciscus Aguadus.

L I C E N C I A.

OS el Licenciado D. Fernando de Ballesteros y Saavedra Vicario General en la audiencia, y Corte Arçobispal desta villa de Alcala, y de todo el Arçobispado de toledo, por su Alteza el serenissimo Cardenal Infante de España, por la presente damos licencia al Padre Doctor Gaspar Hurtado en quanto a nos toca, Religioso de la Compañia de Iesus, Lector de Theologia en el Collegio de la Compañia desta dicha villa para que en ella, y en otra qualquiera parte de todo este dicho Arçobispado, pueda imprimir vn libro intitulado Tractatus de Sacramentis ingenere, Baptismo, confirmatione, penitentia, y Extremauncione, atento nos consta por la censura del señor Doctor Pedro de Celada a quie fue remitido le viesse, y exfaminase, no haber en el cosa contra nuestra santa Fè Catolica, y buenas costumbres, y ser vtil y prouechoso y muy docto. Dada en Alcala en veinte y seis de Iunio de mil y seiscientos y veynte y ocho años.

*D. Fernando de Ballesteros
y Saavedra.*

Por su mandado.
Diego Lopez de Olibares.

Censura

Censura.

Rastatus de Sacramentis in genere, Baptismo, Confirmatione, Pœnitentia, & Extrema unctione à P. Doctore Gaspare Hurtado conscriptos, iussu D. Licentiatum Dom. Ferdinandi de Vallesteros, & Saavedra, in hac Complutensi Archiepiscopali Curia, Generalis, Vicarij, &c. diligens, & attentus legi, nec quidquam in eis reperi, nō ē Catholica fide, & bonis fidelium moribus. Admiror viri acumen quo abstrusiora Theologiæ adyta penetrans, sapientiæ gazas plenā manu dat doctis, dat perspicuus tyronibus, dat fœlix omnibus, implexos huc vsque difficultatum nodos extricat facili explicatione. Suspiciant alij sententiarum delectum, robur in probando, modestiam in refellendo; (quod in re Theologica maximè faciendū est) Ego verò admiror strictam verbis, ac rebus diffusam valde, & succi plenam tractandi methodum, quæ gloria huius authoris est. Multa breui amplectitur, diuinæ Theologiæ præciosos thesauros vno verbo dat affatim. De hoc authore nō de suo Photione videor mihi dixisse Plutarcum: *Animaduertit idem orationi conuenire quod nummīs, qui eo sunt pretiosiores, quo in minori materia plus valoris, ac pretij amplectuntur. sic optimū videtur orationis genus, quo paucis multa sunt grauitèr sapienter, acuteque significata, hæc ille, hæc iste præstitit.* Ergo res exigit, vt ad communem vtilitatem, quā primum euulgetur. Compluti die 26. Iunij, anni Dñi. 1628.

D. Pedro de Celada Silus.

CENSURA.

Disputationes, & Controuersias de Sacramentis in genere, Baptismo, Confirmatione, pœnitentia, & Extrema unctione, quas P. Gaspar Hurtado Societatis Iesu in Complutensi Accademia Doctor primarius in lucem edere conatur, septem Senatus iussu magni animi voluptate per legi, & alijs huius Magistri operibus excitatus, in eis nihil fidei Sacrorum Conciliorum integritate, sanctorum patrum consensui, pijs moribus repugnans, sed potius opus polyty ex lapidibus quadratis confectum reperi. Author hic merito Magister sententiarum nuncupari debet, siquidem non plura, sed plurima vno verbo complectitur, quæ propter opus hoc typis madari debere, & animum authoris adulteriora progredientem inducere iudicavi, in quorum fidem subscripsi in Ecclesia parochialis Sancti Genesij Matritensi septimo Calendas Octobris anno Domini. 1628.

D. Ioseph de Argais.

DEIPA-

DE IPARÆ VIRGINI Mariæ,

Gaspar Hurtado filiorum minimus se,
suaque destinat, re secret.

Quod non semel inueni securam auspiciū,
quod sapius expertus sum tutum, & au-
xiliare patrociniū, id tertio repeto latus,
iterum aduoco securus: nescit animus au-
xiliatricem aliam compellare, nisi matrē
neq; aliam patitur huic operi oppignora-
ri tutelam, nisi antiquam, nisi te, o Mater pietissima, cu-
ius ope felicem illi audeo polliceri fortunam. Opitulata es se-
mel, idq; materna mouit plena amore pectora, ne dicā impu-
lit, ut subuenirent sapius, & licet prima accepta gaatia, ni
ad amorem confugiam, causam penitus ignorē; secunda, ac ce-
terarum unam hanc reperio, accepisse primā. Ingenij mei pri-
mogenitus partus dicaui humilis, consecraui secūdos, tertios
nunc uoueo; auxilia, ut rogarem prima, in aigentia mouit au-
xilij; secunda ut accerferem, standū impulit gratificāas pri-
ma; tertio dum tuæ augustissima maiestatis trbono implora-
turus fauorē prociūbo suppl. x, ceterorū studeo gratias refferre
despero tamē, baud enim gratias agam nil offerrens gratis,
nam quæ modo fero, optimo tibi patrociniādi iure vendicasti
iam pridē; naturā enim operis si inspicē, ea sunt, quæ in il-
lo traclātur, ut mouēte nullo, duce nemine, ipsa tui flagita-
rent auxiliū tuæ inhiarent tutela. fluminibus ut riui, ma-
ri ut inbiant flumina. Sacramēta hæc sum fecūdi latites. Sa-
lutifera ē Christi fonte flumina, ex quibus immortalitatis ne-
ctar haurimus, te igitur utpote gratiarū mare exposcūt, hæc
te Sacramentorū cupiunt fluentia clarissima, ea ad te sponte
decurrentia, maternis excipe amplexibus, quæ in aterni amo-
ris signū, aeterno tibi Sacramento deuoueo, aeternum dico.

TRACTA- TVS DE SACRA- MENTIS IN GE- NERE.

DISPVATIO PRIMA.

De natura, & essentia Sacramenti.

DIFFICVLTAS PRIMA.

*Vtrum vsus nominis Sacramentum, qui est
apud Catholicos, sit rectus?*

ARETICI nostri temporis Catho-
licos irrident, quia nomine *Sacramen-
tum* vtuntur pro signo sanctitatis, & gra-
tiz, quia significatio hzc est noua, & mi-
nime in scriptura reperta.

Catholici tamen nomine *Sacramen-
tum* pro signo sanctitatis recte vtuntur,
quia nomen *Sacramentum*, quod in scriptura accipitur pro
signo rei occulte, præsertim sacræ, vt Daniel. 2. & ad Eph. 5.
aptè accommodant ad significandam rem significantem.

2 *Disp. I. de Sacram. in genere.*

gratiam, & sanctitatem, quæ est occulta, & sacra. Quod autem nouiter accomodent nomen *Sacramentum* ad gratiam, & sanctitatem significandam, non est irrisione, sed laude dignum; quia res ipsa per illud significata, nempe res significans sanctitatem, & gratiam, etiam fuit à Deo nouiter ad id instituta.

*Tertul.
Cypr.
Lactant.
Hieron.
August.
Vic. Pap.
Anast.
Nicolaus
Cec. Lat.
Constant.
Florent.
Trid.*

Nomine autem *Sacramentum* in dicta acceptione catholicorum vtuntur Tertull. lib. de Præscriptionibus aduersus Hæreticos cap. 16. Cyprianus lib. 3. epistola 43. Lactantius lib. 4. Diuinarum institutionum cap. 17. Hieron. in cap. 44. Ezech. Aug. epist. 118. Victor Papa epist. 2. Anastasius II. epist. ad Anast. c. 8. Nicolaus I. in suis rescriptis, titul. 11. cap. 5. & Concilium Lateran. sub Innocentio III. & Constantiense, & Florentinum, & Tridentinum.

DIFFICULTAS II.

Vtrum Sacramentum definiri possit?

*Ocham.
Aliac.
Gabr.*

CHAM, & Aliacensis in 4. quæst. 1. & Gabriel dist. 31. q. 1. art. 3. existimant Sacramentum definiri non posse, quibus fauere videtur Aristot. 7. Metaph. cap. 4. dum soli substantiæ definitionem tribuit, & ratione videtur probari, quia Sacramentum non est vnum per se, sed per accidens ex pluribus aggregatum.

*Scotus.
Vazq.*

Scotus verò in 4. distinct. 1. quæst. 2. Vazq. disput. 128. & communiter Theologi existimant Sacramentum definiri posse; & merito, quia quamuis Sacramentum coalescat intrinsecè ex rebus diuersorum prædicamentorum, nempe ex significatione sacramentali, & ex re materiali, cui conuenit dicta significatio (sicut nomen ex voce, & significatione) est tamen verè vnum ex illis coalescens, quia coalescit ex illis, tanquam ex potentia, & ex acta coniunctis, & vnitis; ac proinde definiri potest per vnum genus, eadem proportionem vnâ, quia Sacramentum ipsum; & per vnâ differentiam, sicut definiri potest, & de facto definitur nomen ab Arist. 1. de Interpretatione cap. 2.

Quod verò Sacramentum non sit vnum omnino per se, sed aliquo modo per accidens ex pluribus verè unitis aggregatum, non obstat, vt definiri possit, cum sit vnum vera vnione eorum, ex quibus coalescit, (vt album ex corpore, & ex albedine) & non sola temporis continuatione, vt bellum, neque sola loci coniunctione, vt cumulus lapidum, quæ ex defectu vnionis eorum, ex quibus coalescunt non possunt aptè definiri.

Arist. autem vbi supra, dum ait soli substantiæ convenire definitionem, tantum intelligit primariè, sicut ipsi soli primariè conuenit esse ens, quia accidentia sunt entis entia.

DIFFICULTAS III.

Quid sit Sacramentum?

SACRAMENTVM variè à Catholicis definitur, quia in primis Magister in 4. dist. 1. definit illud; *Quod sit invisibilis gratiæ visibilis forma, & eiusdem gratiæ similitudinem gerens, & causa existens*; dicitur visibilis, id est, sensibilis, sumpta denominatione à visu, quia est sensus omnium principalissimus.

Magist.

Secundò, Hugo de Sancto Victore lib. 1. de Sacramentis, par. 9. c. 2. definit Sacramentum, quod sit: *Corporale, vel materiale elementum foris sensibilibus propositum, ex similitudine representans, ex institutione significans, & ex sanctificationis continens aliquam invisibilem, & specialem gratiam.*

Hu. Vict.

Tertio, S. Thom. q. 60. artic. 2. definit Sacramentum, quod sit, *Signum rei sacræ sanctificantis nos*; subintelligitur formaliter.

S. Tho.

Quartò, Theologi Cathedismi Pij V. definiunt Sacramentum, quod sit, *Res sensibus subiecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis, & iustitiæ, tum significandæ, tum efficiendæ vim habet.*

Cathedr.

Pij V.

Tandem quintò Sacramentum definiri potest, & à non paucis definitur, quod sit, *Signum sensibile sanctitatis*; definitio hæc, quoad rem attinet, conuenit cum definitionibus

prædictis, & nobis maximè probatur, quia clariùs, quam illæ explicat naturam sacramenti in genere, quia illæ aliæ, vel relinquunt aliquid, quod obscure subintelligitur, vel continent aliquid, quod ad rationem sacramenti est minimè necessarium.

In hac ergo definitione *signum* (quod intelligitur verum indefectibiliter, seu infallibiliter, quantum est ex parte ipsius, nisi ex parte suscipientis ponatur obex) est genus, aut ponitur pro genere, & in ea additur *sensibile*, quia etiam si possint à Deo institui sacramenta in actu aliquo interno spiritali, medio quo gratia significetur ipsi habenti eum actû, quia ex eo actu spiritali sic instituto posset illum habens excitari ad deueniendum in notitiam sanctitatis, aut gratiæ, quæ ex institutione Dei danda esset, nihilominus sacramentis de facto institutis, de quorum natura communi loquimur, conuenit necessariò esse sensibilia, & ratio sensibilis pertinens intrinsecè ad illud materiale adæquatû sacramenti, cui inest significatio sacramentalis illi proueniens ex institutione Christi, quia Christus de facto res sensibiles in sacramenta instituit.

Et quamuis nulla res sensibilis, neque verbum aliquod sensibile possit esse signum sanctitatis indefectibiliter verum (eo modo, quo conuenit sacramentis) nisi ex institutione Dei, ut patet, quamuis in rebus institutis à Christo ad significandam sanctitatem sit proportio aliqua naturalis ad id, (& in verbis ab ipso institutis sit significatio aliqua sanctitatis, illis ex humana institutione proueniens) nihilominus institutio Dei non exprimitur, imò neque subintelligitur in dicta quinta definitione nobis maximè probata, quia diuina institutio non pertinet intrinsecè ad significationem sanctitatis, quia tantum est, quasi causa efficiens, aut forma extrinseca, ex qua rei sensibili, & verbo sensibili aduenit sacramentalis significatio vera sanctitatis: & quia consecratio, quæ inest verbis, & rebus à Christo institutis in sacramenta, nihil aliud est, quam ipsa sacramentalis significatio sanctitatis, idèò in ea quinta definitione non fit mentio consecrationis, sub nomine consecrationis, quia re ipsa exprimitur nomine signi.

In dicta autem quinta definitione particula *sanctitas*, aut respectus signi sensibilis ad sanctitatem ponitur pro differentia, quia signum sensibile per respectum, & ordinem ad sanctitatem contrahitur ad esse sacramenti, & distinguitur ab alijs signis sensibilibus, quæ non sunt propriè sacramenta.

DIFFICULTAS III.

Quenam sit sanctitas, quam sacramentum significat, & cuius significatione constituitur?

SUPPONIMVS sanctitatem esse duplicem, alteram internam animæ, & coram Deo, qua efficiamur iusti, & Deo amici, & heredes ipsius, alteram non simpliciter sanctitatem, sed tantum secundum quid, qualis est remotio alicuius impedimenti ad cultum diuinum, & etiam exterior consecratio, seu dedicatio ad illum, qualis erat sanctitas legalis, quæ pluribus sacramentis veteris legis conferebatur, & qualis in noua lege est absolutio ab excommunicatione, & prima tonsura, & professio solemnis, & consecratio Abbatis.

Hoc ergo supposito difficultas est, cuius sanctitatis, ex his duobus, significatione constituitur sacramentum.

Canus relectione de Sacramentis in genere par. 1. ad finem, & Bellarm. de Sacramentis cap. 12. existimant sacramentum in communi constitui significatione sanctitatis in communi, prout abstrahit à sanctitate interna, & simpliciter, & à sanctitate externa, & secundum quid, quia de ratione sacramenti in communi est, quod sit signum practicum, seu factiuum eius, quod significat, sacramenta autem veteris legis efficiebant sanctitatem internam, & coram Deo, & tam vetera, quam noua significabant id, quod efficiebant, ergo ratio sacramenti, quæ est communis sacramentis veteribus, & nouis, sita est in significatione san-

Canus.
Bellar.

S. Tho.
Vazq.

August.

Eugen. 4.

Sanctitatis in communi abstrahentis ab interna, & externa.
Sanctus Thomas verò questione 60. articulo 1. & 2.
Vazquez disputatione 128. cap. 5. & communiter Theolo-
gi docent, rationem sacramenti in genere, seu in communi
fieri in significatione sanctitatis internæ, & coram Deo,
non sanctitatis externæ, neque sanctitatis in communi.
Quod satis indicat August. 19. contra Faustum capite 16.
dum ad finem, de sacramentis nouis ait, per ea significari
donum spirituale æternum, & antea dixerat eandem rem
per sacramenta, quæ defuerunt, (id est vetera) significa-
ri, per noua. Et Eugenius III. in suo Decreto fidei habi-
to in Concilio Florentino post vltimam sessionem, & ap-
probato ab ipso Concilio, dum supponit antiquis sacra-
mentis, & nouis commune esse significare gratiam, seu
sanctitatem internam, & inter se differre, quia noua il-
lam significant, & causant; antiqua verò tantum illam
dandam esse per Christum figurabant, id est, significabant.
Et id ratione probatur, quia sacramentum, quod in
scriptura accipitur pro signo rei occultæ, præsertim sacræ,
apta etiam in stricta acceptione accomodatum fuit signo
gratiæ internæ simpliciter sanctificantis, vt diximus diffi-
cultate prima. Sanctitas autem externa, & legalis, neque
est occulta, quia est externa, & legalis, neque simpliciter
sanctificans, ergo ratio sacramenti in communi strictè ac-
cepti, de quo nunc loquimur, non consistit in significa-
tione sanctitatis externæ, neque sanctitatis in communi,
sed tantum sanctitatis internæ, & simpliciter. Et confir-
matur, quia si significatio sanctitatis externæ, aut in com-
muni, adhuc practica, & factiua illius sufficeret ad ratio-
nem sacramenti strictè sumpti, verè in hac noua lege gra-
tiæ, præter septem Sacramenta gratiam conferentia, essent
admittenda plura alia strictè sacramenta veteribus simi-
lia, vt prima tonsura, consecratio Abbatis, professio so-
lemnis in religione, absolutio ab excommunicatione, quia
hec omnia significant, & conferunt sanctitatem quandam
externam, imò eam significant, & conferunt infallibiliter,
quàmuis eam non significant, & conferunt ex institutione
Dei, quia ad sanctitatem externam infallibiliter significan-

dam,

dam, & conferendam sufficit institutio Ecclesie; quia sanctitas hæc ab Ecclesia confertur ex ipsius institutione (excepta absolutione ab excommunicatione, quæ dimanat ex institutione diuina) & diuina institutio ex eo tantum est necessaria ad rationem sacramenti; quia ad hanc requiritur vera, & infallibilis significatio sanctitatis internæ; ad hanc autem significationem requiritur diuina institutio, quia sanctitas interna ex solius Dei institutione significari, & conferri potest.

DIFFICULTAS V.

Utrum ad rationem Sacramenti requiratur, quod sit signum practicum, & factiuum sanctitatis?

CANVS, & Bellarmin. vbi supra, Suar. disp. 1. Agidius quæst. 60. art. 2. dub. 1. & Reginaldus lib. 26. c. 1. partem affirmatiuam tuentur. Primo, quia in scriptura, quâdo sermo est de sacramentis strictè sumptis, raro dicuntur significare; & frequenter dicuntur consecrare, sanctificare, aut initiare, ut patet Exodi 28. & Leuitici. 8. & de baptismo ad Tit. 3. dicitur, quod sit lauacrum regenerationis, ergo sacramento non solum conuenit significare. Secundo, quia si ad rationem sacramenti sufficeret esse signum sanctitatis, non factiuum illius, matrimonium Adami in statu innocentie fuisset strictè sacramentum, quia significabat mysterium Incarnationis, & gratiam per Christum dandam: imò etiam essus manna, quia significabat Eucharistiam, & gratiam dandam per ipsam: & transitus maris rubri, quia significabat baptismum, & gratiam dandam per ipsum.

Authores tamen huius sententie eam diuersimodè defendunt, quia Canus, Bellar. & Reginal. existimant ad rationem sacramenti requiri, quod sit factiuum eiusdem sanctitatis, cuius est signum. Suar. verò, & Agid. existimant ad rationem sacramenti requiri, quod sit signum gratie, & sufficere, quod sit factiuum sanctitatis legalis.

Canus.
Bellar.
Suar.
Agid.
Reginal.

S. Tho.
Vazq.
Sotus.
Ochag.

Sanctus Thomas verò, quæst. 60. art. 1. Sotus in 3. dist. 1. q. 1. art. 2. Vazquez disput. 128. cap. 1. & Ochagavia quæst. 3. docent, & meritò, ad rationem sacramenti strictè sumpti sufficere, quod sit signum nudum sanctitatis, & gratiæ, absque eo, quod sit factum eiusdem, neque alterius: quod indicat Eug. III. in suo decreto, dum assignans discrimen inter sacramenta veteris legis, & nouæ, ait in eo differre, quod sacramenta veteris legis non causabant gratiam, sed tantum illam dandam esse per passionem Christi figurabant: sacramenta verò nouæ legis illam continent, & conferunt: ubi supponit ad rationem sacramenti sufficere significare sanctitatem, aut de presenti collatam, aut postea conferendam, & non esse necessarium conferre sanctitatem aliquam, cum rationem genericam sacramenti in veteribus, & eorum differentiam à nouis inuenit in eo tantum, quod significabant, seu figurabant gratiam conferendam, quamuis non ab ipsis.

Erratione probatur, quia eo ipso, quod aliquando sacramentum significat gratiam sanctificantem, absque eo quod aliquid efficiat, est specialiter sacramentum distinctum ab omnibus alijs rebus, & mysterijs significantibus alias res sacras distinctas à gratia, & sanctitate sanctificante, ergo ad rationem sacramenti specialiter, & strictè sumpti, sufficit nudè significare gratiam, & non est necessarium eam, aut aliud efficere.

Quod autem in scriptura sacramentis strictè sumptis, frequenter tribuatur, quod aliquid efficiant, non conuincit id requiri ad rationem sacramenti, quia scriptura non definit sacramenta, sed narrat quid efficiant, quamuis efficere non requiratur ad rationem sacramenti. Et ex eo quod ad rationem sacramenti sufficiat significare gratiam sanctificantem non fit, ea, quæ ab aduersarijs enumerantur esse sacramenta strictè, & specialiter sumpta, quia nullum eorum significabat gratiam sanctificantem esse conferendam, etiam si aliqua eorum ob sui naturalem analogiam, & proportionem fuerint vmbra, & figura, & aliqualis representatio gratiæ, vt transitus maris rubri, quamuis fuerit vmbra, & figura baptismi, & gratiæ, seu ablutionis interioris per baptis-

mandandæ, & effus manna, quamuis fuerit umbra Eucharistiæ, & gratiæ, seu refectionis interioris per illam dandæ, & matrimonium Adami in statu innocentia, quamuis fuerit umbra, & figura incarnationis, & gratiæ, seu vnionis interioris per Christum dandæ, nullum tamen eorum fuit strictè sacramentum, quia nullum eorum significabat gratiam conferri, neque conferendam esse, quia non fuerunt à Deo ad id instituta, ex cuius defectu multa alia non fuerunt strictè sacramenta, quamuis fuerint figure, & aliquales representationes gratiæ sanctificantis, vt serpens Aeneus, & aqua de petra illa fluens.

DIFFICULTAS VI.

*Utrum ad rationem Sacramenti requiratur,
quòd sit signum demonstratiuum
sanctitatis præsentis?*

ANVS, & Bellarmin. ubi supra, Valentia disputatione 3. quæst. 1. punct. 1. & Sebastianus Perez Episcopus Oxomensis quæst. 60. num. 8. docent ad rationem sacramenti requiri, quòd sit signum demonstratiuum sanctitatis præsentis, quæ in ipso usu sacramenti confertur, & non sufficere, quòd sit signum prognosticum futuræ (quamuis Canus, & Bellarmin. nomine sanctitatis intelligant sanctitatem in communi, prout abstrahentem à sanctitate interiori, & à sanctitate legali: Valentia, & Episcopus Oxomensis sanctitatem interiorem) quia significatio prognostica sanctitatis futuræ, & dandæ, etiam conueniebat sacrificijs veteris legis, quia ex diuina institutione significabant sacrificium cruetum Christi, cuius erant figura, & aliqualis representatio naturalis, & etiã fructum dandum per illud, & tamen non erant strictè, & absolute sacramenta, ergo ad rationem sacramenti non sufficit significatio prognostica sanctitatis futuræ, sed necessaria est significatio demonstratiua sanctitatis præsentis.

Canus.
Bellar.
Valent.
Seb. Per.

Sotus.
Vazq.

Sotus verò in 4. distinct. 1. quæst. 1. artic. 2. & Vazquez disputat. 128. cap. 5. docent, & meritò ad rationem sacramenti sufficere, quod sit signum prognosticum gratiæ postea danda: quod supponit Eugen. III. in suo Decreto, dum sacramentis veteris legis (quæ supponit fuisse absolute sacramenta) tantum attribuit, quod significabant gratiam per passionem Christi, tanquam sufficiens, ut essent sacramenta: Et ratione probatur, quia eo ipso, quod ali- quod signum sit prognosticum infallibile sanctitatis futuræ, est speciale signum, & sanctitatis sanctificantis, siue ipsum subiectum, cui applicatur signum illud, siue alterum subiectum, ergo est specialiter, & strictè sacramentum.

Quod autem significatio prognostica gratiæ futuræ conuenit sacrificijs veteris legis, non obstat, quia etiam erant strictè sacramenta, ut dicemus disputatione 2. difficult. 3. quamuis non in quantum sacrificia, quia erant sacrificia, quatenus ipsis recognoscebatur Deus author vitæ, & mortis: erant verò sacramenta, quatenus verè, & infallibiliter, quantum est ex parte ipsorum (quia ex Dei institutione) significabant gratiam dandam per sacrificium cruentum, seu passionem Christi, cuius erant figura, & umbra naturaliter.

DIFFICULTAS VII.

Utrum significatio sanctitatis in Sacramentis sit realis, vel rationis?

CONVEIUNT Doctores significationem sacramentalem sanctitatis non esse entitatem aliquam realem in se intrinsecam, sed tantum esse quid extrinsecum in te (extrinseca videlicet relatio ad sanctitatem) quia ex institutione diuina, ex qua dicta significatio conuenit sacramentis, nihil potest illis intrinsecum conuenire, sicut neque vocibus ex institutione hominum.

Est tamen difficultas, an dicta significatio, seu relatio extrinseca ad sanctitatem sit realis ante conceptionem intellectus, an tantum sit rationis, tantum obiectiue existens in intellectu.

Palacios in 4. dist. 1. disp. 1. Suarez disp. 1. sect. 3. & Egidius q. 60. art. 2. n. 14. docent esse realem; quia sacramentum, institutione diuina semel facta, verè, nullo intellectu considerante, significat sanctitatem, sicut paries verè à parte rei videtur, ergo.

Palacios.
Suar.
A Egid.

Scotus verò in 4. dist. 1. q. 2. Scotus q. 1. art. 1. & Vazq. disp. 1. 28. c. 4. docent tantum esse rationis ab intellectu formatam, & meritò; quia ex institutione diuina extrinseca materia, & forma sacramenti nihil illis à parte rei, seu reale conuenire potest, quia intelligi nequit à parte rei esse aliquid reale in se purè extrinsecum pallulans ex aliquo ex se intrinseco ab intrinseco distinctam à parte rei, sed tantum est quid formatum ab intellectu præsupposita institutione Dei, quasi fundamento, sicut intelligi nequit visum esse in pariete, esse in se aliquid purè extrinsecum reale conueniens à parte rei parieti à visione existente in visu, ex ipsa visione oriens, & pallulans, sed tantum esse quid formatam ab intellectu, præsupposita visione in visu tanquam fundamento, quando enim paries videtur, tantum est à parte rei paries, & visio, & non aliud extrinsecum.

Scotus.
Sotus.
Vazq.

Vnde sicut paries à parte rei non est formaliter visus ab aliquo tanquam à forma ipsi parieti intrinseca, quia tantum est visus obiectiue, & quasi fundamentaliter à visione, tanquam ab actu, versante extrinsecè circa ipsam parietem, & quasi à fundamento; ita etiam materiale adequatum sacramenti, cui conuenit significatio sacramentalis, est significans sanctitatem à parte rei, non formaliter ab aliquo tanquam à forma sibi intrinseca, sed tantum fundamentaliter ab institutione diuina tanquam à forma sibi extrinseca, & quasi à fundamento: dicitur autem formaliter significans à significatione formata, & concepta ab intellectu, quasi à forma intrinseca, sicut paries dicitur formaliter visus ab extrinseca denominatione, seu relatione visi ad visionem formatam ab intellectu.

DIFFICULTAS VIII.

*Vtrum Sacramentum uniuocè conueniat
nouis, & veteribus?*

Tena.

NON pauci neque indocti existimant sacramentum analogicè, & non uniuocè conuenire nouis, & veteribus sacramentis, quod etiam in hac Academia Complutensi docuit Doctor Tena Episcopus Tortosæ, quia sacramenta noua significant gratiam, vt conferendam à se ipsis; vetera verò, vt conferendam ab alio, ergo significare sacramenti, seu significatio sacramentalis, qua vt forma totali constituitur sacramentum, analogicè conuenit vtrisque, sicut esse, seu ens conuenit analogicè Deo, & creaturis, ex eo quod Deus sit ens à se, & creatura sint entia ab alio.

Bellarmin.

Vazq.

Suar.

Ægid.

Bellarmin. verò lib. 1. cap. 12. Vazquez disp. 128. c. 5. Suarez disp. 1. sect. 2. & Ægid. q. 60. art. 4. dub. 2. existimant sacramentum uniuocè conuenire sacramentis nouis, & veteribus, & meritò, quia significare, seu significatio gratiæ, qua vt forma totalis constituitur sacramentum, uniuocè conuenit vtrisque, quia ex vna parte res significata, nempe gratia, est eadem, quamuis sacramenta noua eam significant, vt præsentem; & vetera, vt futura; & ex altera parte ipsum significare est eiusdem rationis, & speciei.

Ad rationem ergo pro aduersarijs adductā, concedimus ens analogicè analogia attributionis conuenire Deo, & creaturis, quia Deus est ens à se, & creatura sint entia ab ipso Deo, negamus tamen sacramentum analogicè conuenire nouis, & veteribus, quamuis noua significēt gratiam causandam à se ipsis, & vetera ab alio, quia Deus ex eo, quod est ens à se, est ens simpliciter, & infinitum, & per essentiam; creatura verò, ex eo, quod sint entia ab ipso Deo, sint entia per participationem, & imitationem ad Deum infinitum ens, ac proinde per attributionem ad ipsum; sacramenta verò noua ex eo, quod sint signa gratiæ causandæ ab ipsis, non habent,

quod

quod sint signa per essentiam, & infinita simpliciter, sacramenta verò vetera, quamuis sint signa gratiæ causandæ ab alio, adhuc à sacramentis nouis, non sunt signa per participationem, & imitationem, & attributionem ad noua.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum omnia Sacramenta nouæ legis perficiantur rebus, & verbis?

CONVENIUNT Doctores quinque sacramenta nēpè Baptismū, Confirmationem, Eucharistiam, Extremam Vnctionem, & Ordinem perfici rebus, & verbis, quod est notissimum.

Est tamen difficultas, an etiam sacramenta pœnitentiæ, & matrimonij perficiantur rebus, & verbis?

Darandus in 4. dist. 1. q. 3. n. 8. partem negatiuam tueretur. Quia sacramentum pœnitentiæ perficitur solis verbis, nempe verbis pœnitentis, & verbis Sacerdotis absoluentis absq; rebus, & sacramentum matrimonij regulariter fit solis verbis vtriusque contrahentis, & aliquando solis nutibus absq; verbis loco eorum.

Reliqui tamen Theologi partem affirmatiuam merito tradunt: quod expressit Eug. III. in suo decreto fidei, vbi postquam omnia septem sacramenta enumerauit, ait, hæc omnia sacramenta tribus perficiuntur, rebus, tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri: vbi loquitur de rebus, & verbis propriè, & strictè, quia paulò post, dum instituit sermonem de matrimonio, ait, hoc regulariter fieri per verba; quod addit, quia aliquando fit nutibus; per verba ergo intelligit propriè, & strictè verba, prout distinguitur à quocumque, quod etiam possit gerere vicem verborum, ac proinde per res etiam intelligit propriè, & strictè res.

Et ratione probatur, quia Sacramentum pœnitentiæ non tantum perficitur verbis pœnitentis, & absoluentis, sed etiam perficitur dolore pœnitentis, qui verè est res, imò confessio pœnitentis aliquando fit nutibus, & non verbis, & sem

Duran.

Eugen. 4.

per

per, etiam quādo fit verbis, versatur circa peccata, quæ sunt res, saltem quoad id, quod habent à voluntate, & sunt materia remota Sacramenti poenitentia, quibus omnibus accedit satisfactio, qua poenitentia integraliter perficitur, & est res saltem quoad id, quod habet à voluntate. Et id etiam matrimonio convenire facillè ostendi potest, quia in primis perficitur rebus, cum in eo corpora contrahentium, & corporum traditiones, & acceptiones sint materia, circa quam, sicut alia res, & earum traditiones, & acceptiones in alijs contractibus: imò aliquando perficitur nutibus absque verbis, quod non cōtradicit Eug. IIII. in dicto decreto generaliter dicenti omnia sacramenta perfici rebus, & verbis, quia id postea restringit addendo matrimonium (id est vinculum matrimonij) regulariter effici per consensum verbis expressum, quod addidit, quia aliquando efficitur per consensum nutibus absque verbis expressum. Vnde id, quod antea dixit, omnia sacramenta perfici rebus, & verbis, verum est regulariter, non quia in alijs sacramentis à matrimonio non semper contingat, sed quia in matrimonio non semper contingit, & ideo quando dixit Eugenius omnia sacramenta perfici rebus, & verbis non addidit illam particulam regulariter, ne existimaretur eam particulam etiam habere locum in alijs sacramentis, sed postea tantum, quando loquebatur de matrimonio.

DIFFICULTAS X.

*Utrum Sacramenta nova perficiantur rebus
tāquam materia, & verbis tā-
quam forma?*

Eugen. 4.

ONVENIUNT Doctores sacramenta nova perfici rebus tāquam materia, & verbis tāquam forma, ut expressit Eug. IIII. in suo decreto fidei: res autem dicuntur materia, & verba dicuntur forma in omnibus sacramentis, in aliquibus, quia af-

simi.

similantur materiæ, & formæ, & in alijs, quia verè sunt materia, & forma: assimilantur autem res materiæ, & verba formæ in illis sacramentis, ad quæ res, & verba intrinsecè pertinent, vt in quinque Sacramētis excepto matrimonio, & etiā Eucharistia, & assimilantur in eo, quod res ob analogiam plura significantes determinantur per verba, quibus coniunguntur, vt simul cum illis significant effectum sacramentalē, & non aliam rem, vt videre est in infusione aquæ ob varias qualitates aquæ, humiditatem videlicet, & frigiditatem ex se significante lotionem, & refrigerationem mysticas, quæ per verba illa: *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.* determinatur, vt simul cum verbis non significet refrigerationem, sed lotionem, & mundationem spiritualem: res verò, & verba sunt vera materia, & vera forma, quando ambo non pertinent intrinsecè ad sacramentum, quia tunc res sunt materia, circa quam, & verba sunt forma, quæ circa illas versatur, in matrimonio enim, quod non cōstat intrinsecè rebus & verbis, res, nempe corpora contrahentium, aut eorum traditiones, & acceptiones sunt vera materia, circa quam, quia circa eas versantur verba exprimentia consensum, ac proinde tunc verba simili proportionem sunt vera forma, non intrinsecè constituens sacramentum, sed quasi extrinseca, quæ circa materiam versatur: Et in Eucharistia, quæ etiam non constat intrinsecè rebus, & verbis, res sunt vera materia circa quā, & verba sunt vera forma, quæ circa illas versatur, quia verba quibus Eucharistia perficitur, versantur circa panem, & vinum; ex quibus etiam perficitur, tanquam ex materia circa quam, ac proinde ipsa etiam sunt forma modo dicto, nempe quasi extrinseca ipsi materiæ, imò etiā ipsi sacramento consistenti in solis speciebus consecratis.

Observandum est, vt optimè Caietanus q. 60. artic. 6. & Vazquez disp. 129. n. 20. in sacramento præter significationem vocum, quam habent ex institutione hominum, & præter aliqualem significationem, seu representationem, seu similitudinem naturalem rerum, esse etiam aliam significationem sacramentalem ex institutione Christi convenientem toti materiali sacramento, siue non composito ex materia, & forma, vt speciebus Eucharistiæ, & verbis, & consensui ma-

Caiet.
Vazq.

trimonij, siue composito ex rebus, vt materia, & ex verbis,
 vt forma, vt in reliquis quinque sacramentis, & significatio-
 nem sacramentalem, etiam eam, quæ conuenit toti materia-
 li, quod est dicto modo compositum, ipsi soli toti materiali
 composito conuenire, non partibus seorsim sumptis, neque
 essentialibus, neq; integralibus homogeneis, quia Christus
 ipsam solùm totum instituit in signum, & causam gratiæ: imò
 ipsi toti vnā simplicem, & indiuisibilem significationem
 conuenire, non diuisibilem in partes, quarum vna correspo-
 deat vni parti totius materialis, & altera alteri parti: & nō so-
 lū esse indiuisibile obiectiue, id est respectu gratiæ, quæ est
 obiectum dictæ significationis, ita vt vna pars totius mate-
 rialis, siue pars sit essentialis, siue integralis homogenea, non
 respondeat vni parti gratiæ, & altera alteri, sed omnes
 simul toti gratiæ, sed etiam esse indiuisibilem formaliter, &
 in se, & quasi subiectiue, ita vt omnibus partibus simul sum-
 ptis ipsius totius materialis vna indiuisibilis significatio sa-
 cramentalis conueniat, quod significationi sacramentali,
 vtpotē respectui extrinseco, siue reali, siue rationis, qui non
 indiget extendi ad extēsiōem subiecti, potest optimē qua-
 drare; Christus enim partes ipsius materialis simul sumptas
 siue essentialis, siue integrales homogeneas instituit indiui-
 sibiliter in signum, & causam totius gratiæ absque diuisione
 aliqua, & correspondentia significationis, & virtutis causan-
 di, non solū respectu gratiæ significatæ, quod est obiectum
 ipsius significationis, & effectus virtutis sacramenti, sed
 etiam respectu partium totius materialis sacramenti; ac
 proinde significatio sacramentalis, & virtus causandi con-
 ueniens ex institutione Christi ipsi toti materiali sacramen-
 ti est indiuisibiliter in solo ipso toto materiali, tota in toto,
 sed non tota in qualibet parte, (neque pars in parte) eo mo-
 do, quo significatio humana conueniens cuiusque voci ex
 institutione hominum, conuenit indiuisibiliter toti voci, &
 omnibus literis simul sumptis, & nullo modo partibus, seu
 literis seorsim; in quo vtraque dicta significatio differt ab
 anima rationali, quæ non solū est tota in toto cor-
 pore, sed etiam est tota in qualibet par-
 te corporis.

DIFFICULTAS XI.

Quomodo res, & verba, quibus tanquam materia, & forma Sacramenta perficiuntur, pertineant ad ipsa Sacramenta?

SUPPONIMVS Sacramentum esse quoddam compositum, seu coalescens ex significatione sacramentali tanquam ex forma totali, & ex materiali quodam, quod est subiectum, cui inest, & conuenit dicta significatio, sicut domus componitur ex figura tanquam ex forma totali, & ex materialibus tanquam ex subiecto, cui inest, & conuenit figura illa.

Hoc ergo supposito, difficultas est, quomodo res, & verba, quibus totale materiale sacramenti perficitur tanquam materia, & forma, pertineant ad ipsam materiale (ac proinde ad ipsum sacramentum) an intrinsecè, an verò extrinsecè?

Scotus in 4. dist. 3. & 14. art. 1. docet in Sacramentis res, quatenus extrinsecè connotant verba, esse partem intrinsecam; non verò ipsa verba, etiam si necessariò connotentur, ut ablutionem in baptismo, quia in artificialibus tota eorum substantia consistit in materia, ut extrinsecè connotante formam, ut sedile in ligno, ut connotante figuram sedilis, & illi soli conuenit forma, seu figura artificialis sedilis; sed sacramentum est quoddam artificiatum morale, ergo tota eius substantia consistit in solis rebus, ut extrinsecè connotantibus verba, & illis solis conuenit significatio sacramentalis.

Scotus verò in 4. dist. 3. & 8. & 16. q. 1. & dist. 14. q. 4. docet in baptismo res, & verba esse partes intrinsecas sacramenti; in pœnitentia verò sola verba, ut extrinsecè connotantia actus pœnitentis, pertinere intrinsecè ad illam, quia effectus sacramentalis pœnitentiæ solis verbis absolutionis, ut extrinsecè cōnotantibus actus pœnitentiæ significatur, effectus verò baptismi rebus, & verbis simul, ergo in pœnitentia solis verbis,

Scotus.

Scotus.

conuenit significatio sacramentalis, & in baptismo rebus, & verbis simul, ergo res, & verba in baptismo intrinsecè pertinent ad totale materiale baptismi, in pœnitentia verò sola verba.

Vazq.

Suar.

AEgid.

Vazq. disp. 129. c. 3. Suar. disp. 2. sect. 2. Egid. q. 60. nu. 37. & communiter Theologi docent, & meritò, res, & verba, quibus tanquam materia, & forma perficiuntur sacramenta in usu, & in actione consistentia, esse partes intrinsecè pertinentes ad ipsa, seu ad materiale totale ipsorum, & illis significationem sacramentalem inesse, ex quibus nonnulli idem docent de rebus, & verbis, quibus perficitur Eucharistia: quod plures, & nos negamus: imò id etiam negamus de rebus, quibus perficitur matrimonium.

Et in primis res, & verba, quibus perficiuntur baptismus, confirmatio, pœnitentia, extremunctio, & ordinatio in usu consistentes pertinere intrinsecè ad hæc ipsa sacramenta ex eo constat, quia ex vna parte in his sacramentis, tã res, quàm verba habent suam significationem proportionatam gratiæ sacramentali, quia res habent significationem, seu representationem naturalem proportionatam gratiæ, & verba significationem ex institutione hominum, & ex altera parte Christus instituit dicta sacramenta eis rebus, & verbis perfici, ergo absque fundamento, imò contra rationem, negabitur Christum res, & verba simul sumpta instituisse ad sacramentaliter significandam, & causandam gratiam, ac proinde intrinsecè pertinere ad dicta sacramenta, quia intrinsecè pertinent ad materialia totalia, quibus significatio sacramentalis inest.

Id autem, cui contra nostram doctrinam innititur Scotus nempe totam substantiam rerum artificiatarum, vt sedilis sita esse in sola materia, vt extrinsecè connotante formam, falsum est, quia absque dubio res artificiatæ, vt sedile, directæ, & ex æquo coalescit ex materia, & forma, vt sedile ex ligno, & ex figura, etiam si nomina significantia res artificiatas, quando sunt substantiua, forsan supponant directæ pro forma vt extrinsecè connotante materiam, vt statua, sedile, & domus: nomen vero sacramenti potius supponit pro materia, vt connotante formam instar nominum adiectiuorum, sed non pro materia partiali, (in quo etiã deceptus fuit Scotus) sed pro ma-

teria

teria totali, cui inest significatio sacramentalis, sicut albu supponit pro subiecto, quod est compositum physicu, vt connotante albedine, & non pro materia prima, vt connotante formam substantialē, atq; adeo nomen sacramēti supponit pro materiali totali (siue cōposito ex rebus, & verbis, quando est sic compositum, siue pro non sic composito) vt connotante significationē sacramentalē, & non pro rebus, quæ sunt materia partialis, vt cōnotātibz verba, quæ sunt forma partialis.

Id quoque cui innititur Scorus, vt in sacramento pœnitentiæ sola verba absolutionis, pertineant intrinsecè ad materiale totale illius (& consequenter ad ipsum sacramentum pœnitentiæ) & non actus pœnitentis, etiam est falsum, quia non tantum verbis absolutionis, sed etiā rebus conuenit significatio sacramentalis gratiæ ex institutione Christi, quamuis non seorsim vtrisque, sed vtrisque simul: imò significatio non sacramentalis gratiæ non tantum conuenit verbis absolutionis, sed etiā actibus pœnitentis, his naturaliter ob analogiam, & similitudinem, quam habent ad gratiam purgatiuam, seu sanatiuam peccatorum, & verbis significatio ex institutione hominum, quamuis his clarè conueniat, actibus vero pœnitentis obscure.

Ex di&is constat in baptismo, confirmatione, pœnitentia, extremavtione, & ordinatione esse duplicem compositionem ex materia, & forma; alteram, qua sacramentū coalescit ex toto materiali composito ex rebus, & verbis tanquam ex materia totali, seu tanquam ex subiecto totali, & ex significatione sacramentali tanquam ex forma totali; alterā, qua materiale totale (cui conuenit significatio sacramentalis) componitur ex rebus tanquam ex materia partiali, & ex verbis tanquā ex forma partiali: sicut in domo etiam est duplex compositio, altera ex omnibus materialibus tanquam ex materia totali, & ex figura tanquam ex forma totali, & altera, qua materiale totale, (cui inest figura) coalescit ex fundamento, & parietibus tanquam ex materia partiali, & ex tecto, quo completur, & formatur materiale domus, tanquam ex forma partiali.

Quod vero res, & verba in Eucharistia, nempe panis, & vinum, & verba consecrationis, quibus tanquam materia, &

forma perficitur Eucharistia, non pertineant intrinsecè ad ipsam, sed tantum extrinsecè panis, & vinum, vt materia circa quam, & verba consecrationis, vt forma extrinseca, quæ versatur circa panem, & vinum, & efficit consecrationem specierum; probatur, quia solis speciebus consecratis continentibus corpus, & sanguinem Christi conuenit significare, & causare gratiam sacramentalem Eucharistiæ non panis, & vino iam corruptis, neque verbis, quæ iam transierunt; & quod corpora contrahentium, & eorum traditiones, & acceptiones, quibus perficitur matrimonium, non pertineant intrinsecè ad ipsum, sed tantum extrinsecè, & tanquam materia circa quam: & quod verba exprimentia consensus contrahentium, & ipsi consensus expressi per verba pertineant intrinsecè ad matrimoniū: probatur, quia verbis, & consensibus conuenit significare, & causare gratiam, vt dicimus tractatu de matrimonio d. 3. diff. 2. r. quia in eis saluatur tota substantia contractus matrimonij, quem Christus instituit, & eleuauit ad significandam, & causandam gratiam.

Id autem, quod dicimus, nempe res, quibus perficitur matrimonium tanquam materia, & res, & verba quibus perficitur Eucharistia, non pertinere intrinsecè ad ipsa sacramenta, nõ contradicit Eug. III. in suo decreto fidei, dicenti, omnia sacramenta perfici rebus vt materia, & verbis vt forma, quia notanter non dixit, sacramenta constitui, aut constare rebus vt materia, & verbis vt forma; quo denotaret res, & verba intrinsecè pertinere ad sacramenta, sed dixit sacramenta perfici, quo non denotat intrinsecè pertinere, (quamuis sic possint pertinere intrinsecè) quia res non solum perficiuntur partibus intrinsecis, sed etiam causa efficiente, & materia ex qua, & materia circa quam, & alijs, & ideo etiam dixit sacramenta perfici ministro, quamuis minister, & eius intentio non pertineant intrinsecè ad sacramentum.

Inter ea autem, quibus sacramenta intrinsecè constant, siue tanquam partibus essentialibus, siue tanquam partibus integralibus, requiritur aliqua vnio, alias ex eis non poterit componi, & fieri vnum: hæc autem vnio, vt potè moralis cuiusdā

compositi moralis, cōsistit in habitudine morali, qua forma, salua sua veritate, dicitur accedere ad materiam, & vna pars integralis ad alteram: ad hanc autem vnionem non semper requiritur similtas aliqua temporis inter partes ipsas, quæ vniantur, sed aliquando, & nunquam requiritur similtas temporis physica, sicut neque vnio inter partes ipsas est physica, sed sufficit similtas moralis, talis videlicet, qualis requiritur, & sufficit, vt formæ secundum moralem æstimationem, & communem hominum vsus dicantur cadere supra materiam proximam: vnde in Baptismo, & Confirmatione, & in Extrema vnctione, & in Ordinatione, in quibus requiritur similtas temporis, non sufficit parua, quia formæ horum sacramentorum non erunt veræ, si inter materiam proximam, & formam adsit magna temporis distantia, quia multò tempore post transactam ablutionem, aut multò tempore ante ipsam non erit verum, ego te baptizo, aut abluo, & sic de alijs tribus dictis: in pœnitentia vero post actus pœnitentis multò tempore post, potest absolutio validè cōferri, sicut etiam in iudicio forensi (instar cuius pœnitentia est instituta) multò tempore post diuisionem causæ fieri solet absolutio, aut cōdemnatio, toto scilicet tempore post, quo actus pœnitentis dicuntur moraliter permanere, tamdiu autem dicuntur moraliter permanere, quamdiu permanent habitualiter, idest, quamdiu non retractantur, neq; expressè, neq; implicite. Et eodem modo in matrimonio, quod intrinsecè ex cōsensibus vtriusque contrahentis expressis, & eorum expressionibus, quasi integraliter cōponitur, tādū potest cōsensus, & expressio posterioris differri, quamdiu prioris habitualiter persue- rat, vt dicimus tractatu de matrimonio disp. 3. diff. 8.

In Eucharistia vero quamuis non composita ex materia, & forma, ac proinde inter ea, quibus perficitur non requiratur vnio, requiritur magna similtas temporis inter ipsa verba, & inter res ob pronomē demonstratiuum, quo sub speciebus materiæ demonstratur corpus, aut sanguis Christi: & in matrimonio inter verba, & inter corpora, inter quæ non est necessaria vnio, requiritur similtas temporis.

(?)

DIFFICULTAS XII.

Utrum verba, quibus sacramenta perficiuntur sint concionatoria, an consecratoria?

ERROR est hæreticorum nostri temporis, verba, quibus perficiuntur sacramenta, aut quibus fructus eorū percipitur (in quo hæretici variant) non esse consecratoria, seu sacramentalia, quibus insit significatio, & vis causandi ex diuina institutione, sed tantum esse concionatoria, seu institutoria, quibus proponitur diuina promissio iustificationis ab ipso Deo faciendæ, vt excitetur fides diuina iustificationis promissæ, cui fidei hæretici attribuant iustificationem, & ideo ipsi, aut non vtuntur verbis determinatis, quibus Ecclesia vtitur, sed quibuslibet alijs, quibus excitent populum ad credendum diuinam promissionē iustificationis, aut si eis vtitur, siue solis, siue simul cū alijs concionatorijs, non tamen vt cōsecratorijs, sed vt instructorijs ad excitandam fidem dictę promissionis: quibus fauere videtur August. tra. & art. 80. in Ioanem dum ait, *Vnde ista tanta virtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat, nisiiciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur? nam & in ipso verbo, aliud est sonus transiens, aliud virtus manens, hoc est verbum fidei, quod prædicamus.* Vbi August. denotat verbum, ex quo in aquam deriuatur virtus iustificandi, esse verbum concionis, quia loquitur de verbo, quod prædicatur, & fidei, quod dum creditur abluat cor: & loca scripturæ, quibus id ostendit August. id indicant, quia id ostendit locis, in quibus mundatio cordis tribuitur fidei, & verbo fidei.

De fide tamen est verba, quibus sacramenta perficiuntur esse consecratoria, quibus vel significatur, & causatur gratia, vel materia sacramentalis consecratur: & eis solis perfici absque alijs concionatoris. Quod perpetua & constante Ecclesię traditione constat, quæ semper vsa est verbis sacra-

mentorū non ad instruendum, (ad quod apta non sunt) sed ad significandum, & efficiendum vel gratiam vt in sex sacramentis, vel consecrationem specierum, vt in Eucharistia (ad quod sunt maximē apta) & non est vñ alijs concionatorijs.

Augustinus autē vbi supra potius fauet Catholicis, quam *Aug.* hæreticis, quia ibi explicans illud Ioann. 15. *Iam vos mundi estis propter sermonem: quem locutus sum vobis*, intendit generatim ostendere verbum Dei: siue sacramentale, siue doctrinale habere vim mundandi, vt etiam constat ex testimonijs, quibus id confirmat, quia in quibusdam est sermo de verbo doctrinali, seu concionatorio; & in alijs de sacramentali, seu consecratorio; docet ergo verbum Dei, siue sacramentale, siue doctrinale habere vim iustificandi nō quatenus dicitur, id est, nō ratione sonus, sed quatenus creditur, id est, quatenus significat rem, quæ creditur, quamuis diuerso modo, quia verbum sacramentale fidei mundat perfectē significando, & efficiendo in nobis ipsam sanctitatem ex opere operato, quamuis non exciter, neque generet fidem in nobis: verbum verò doctrinale, seu concionatorium fidei, tantū mundat inchoatiuē, & dispositiuē excitando in nobis fidem, quæ est initium iustificationis.

DIFFICULTAS XIII.

Virum res, & verba, quibus Sacramenta nouæ legis perficiuntur sint determinata?

ERETICI dicti Pauliciani affirmarunt sacramenta nouæ legis verbis determinatis perfici, non determinatis rebus: è contra verò hæretici nostri temporis affirmant perfici rebus determinatis, non determinatis verbis.

De fide tamen est omnia sacramenta nouæ legis perfici rebus, & verbis determinatis, id est, præscriptis à Christo, &

non relictis humano arbitrio: quod perpetua traditione constat, cui Eug. III. innixus assignauit in suo Decreto fidei determinatas res, & verba determinata, quibus omnia sacramenta nouæ legis perficiuntur. Et in Scriptura sacra pro baptismo, & Eucharistia, res determinatæ, & determinata verba, quibus perficiuntur, exprimuntur à Christo: & pro pœnitentia verba determinata, quibus vt forma perficitur: facile deducuntur ex illis verbis Christi Ioannis 20. *Quorum remissionis peccata, remittuntur eis.*

Ex quo constat sacramenta nouæ legis non posse validè perfici alijs verbis, neque alijs rebus, nisi præscriptis à Christo, quia nihil potest verè significare, & efficere gratiam sacramentalem, nisi quod fuerit à Deo institutum ad id, aut ab altero habere à Deo commissionem ad id, Deus autem nihil aliud instituit ad id, neq; alicui cômisit facultatem instituenti res, & verba in sacramenta, nisi soli humanitati Christi.

Innoc. 4.
Felin.

Observandum est, in quo Theologi conveniunt, Christum easdem res, & eadem verba instituisse, & præscripsisse in sacramenta pro toto orbe, & non varias res, & varia verba pro Ecclesia Latina, & Græca, (in quo decepti sunt Innoc. III. in caput 1. de Baptismo, & eius effectus, Felinus, & alij iuris periti) quia non constat varias res, neque varia verba pro varijs Ecclesijs instituisse: neque id erat expediens, sed potius oppositum, vt sic fideles omnes magis subeisdem sacramentis sint vniti, sicut sunt sub eodem domino, & sub eadem fide, & sub eodem sacrificio.

Vnde forma, & etiam materia, quæ Ecclesiæ Latinæ (id est ministris illius) sufficit ad valorem sacramenti, etiam sufficit Ecclesiæ Græcæ, & è contra, quia scilicet eadem materia, & etiam eadem forma instituta est à Christo pro toto orbe, ac proinde Ecclesia Græca validè baptizaret sub ea forma, sub qua valide baptizat Latina nempe *Ego te baptizo, &c.* & Ecclesia Latina validè baptizaret sub ea forma, sub qua valide baptizat Græca, nempe *Baptizetur seruus Christi, &c.* Et Græci validè consecrarent in pane azymo, in quo consecrauit Christus, & validè consecrant Latini: & Latini validè consecrarent in pane fermentato, in quo consecrant Græci, quamuis Latinus peccet non seruando vsum suæ Ec-

clesiæ, dum in ea existit, & Græcus non seruando vsum suæ, dum in ea existit. Sufficit autem Ecclesiæ Græcæ ad valorem baptismi dicta forma Ecclesiæ Latinæ, & è contra, quia scilicet est eadem substantialiter, quia in vtraque idem sensus continetur, qui est anima verborum, & Græcus valide consecraret in pane azymo, & Latinus in fermentato, quia vterque panis non est materia substantialiter distincta, sed substantialiter eadem, quia vterq; est verè panis, imò eiusdè speciei infimæ.

Et non solum sacramenta noua perficiuntur rebus, & verbis, sed etiam sacramenta veteris legis constabant rebus determinatis, sed absq; vllis verbis, vt circuncisio, consecratio Sacerdotis, lustrationes, & sacrificia.

In lege verò naturæ, si aliqua fuerunt sacramenta, quæ in lege scripta non fuerunt, quamuis constabant rebus, sed non determinatis, quia sicut tunc homines nulla lege externa regebantur à Deo, sed tantum inspiratione, & instinctu Dei, ita etiam nullus illis fuit à Deo præscriptus ritus, nullaque res, sed vnusquisque, prout Deus inspirabat, utebatur sacramentis, aut alijs remedijs.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum mutatio materiae, & formæ Sacramentorum inualidet illa.

CONVENIUNT Doctores sacramenta inualidari, quoties materia, aut forma à Christo præfixa ita variatur, vt non maneat eadem substantialiter absolute, & simpliciter, quia quæcumq; materia, aut forma, quæ substantialiter, & absolute, & simpliciter est alia, & distincta ab ea, quæ Christus præfixit, est insufficiens ad valorem sacramenti, quia solus Christus potest instituire materiã, & formã sufficientes, & validas ad cõferendã gratiam; non verò inualidari quoties materia, aut forma non variatur substantialiter, sed tantum accidentaliter, nisi forsan in forma baptismi, & confirmationis variatio hominum trium personarum illa inualidet ob peculiarem rationem in proprijs tractatibus assignandam.

Suar.
Ægid.

Tunc autē res, qua sacramentum perficitur, vt materia, quāuis varietur, solum variatur accidētaliter, & non substantialiter; vt aduertunt Suarez, & Ægidius q. 60. n. 79. quandiu manet eadem moraliter, id est, quandiu manet apta ad vsum, ad quem Christus voluit esse aptam: vnde quia Christus pro materia baptismi instituit aquam naturalem, vt aptam ad vsum communem lauandi, quandiu sic manet apta, dicitur manere eadem substantialiter, siue frigida sit, siue calida: Et quia pro materia consecrationis corporis instituit panem, vt aptum ad manducationem communem, quandiu est sic aptus, est idem substantialiter, siue sit azymus, siue fermentatus, quoties verò res, qua sacramentum perficitur, vt materia, non manet eadem saltem moraliter, id est, saltem apta ad eum vsum, ad quem Christus voluit esse aptam, non dicitur manere eadem substantialiter, sed substantialiter distincta, vt aqua rosacea, siue differat specie physica, siue non ab aqua naturali, quia non est apta ad communem vsum lauandi: Et massa non cocta, siue specie physica differat, siue non differat à massa cocta, quia non est apta ad communem vsum manducandi.

Vazq.
Suar.
Ægid.

Tunc verò verba, quibus vt forma sacramentum perficitur, etiam si variantur, tantum dicuntur variari accidentaliter, & non substantialiter) vt aduertunt Vazquez disp. 124. c. 7. Suarez, & Ægidius, & communiter Doctores) quandiu in verbis, siue antiquis, siue nouis, in qua sit mutatio antiquorum manet, aut inest eadem significatio, sensus intenti à Christo, quia significatio est anima verborum: sed non sufficit, quod maneat, aut inest eadem significatio, ex conuentione tantum aliquorum verbis conueniens, sed requiritur, quod maneat eadem significatio communis, & vsualis; quia sicut Christus non instituit res pro materia, nisi vt aptas ad communem vsum, ita non instituit verba pro forma, nisi vt significantia communi, & vsuali significatione: quoties verò in verbis siue antiquis, siue nouis non manet, neq; eis inest eadem significatio sensus à Christo intenti dicuntur variari, & esse distincta substantialiter.

Ex dictis constat primò solam variationem idiomatis in verbis non necessariò esse substantialem, (ac proinde illam

non necessariò vitare verba à Christo instituta) quia possunt mutari in verba alterius idiomatis habentia eandem significationem, & continentia eundem sensum, sicut de facto mutata sunt ex idiomate Syriaco, aut Hebraico (in quo Christus verba sacramentorum instituit) in varia, & distincta idiomata: neq; necessariò variari substantialiter ex eo, quòd in verbis eiusdem misceantur idiomata, quia etiam tunc possunt eundem sensum, & eandem sententiam significare, & continere: neq; necessariò variari substantialiter ex eo, quòd mutantur in alia verba à consuetis, quia possunt mutari in alia æquivalentia habentia eandem significationem; (imò in alia synonyma) ad hoc autem, quòd dicantur habere eandem significationem, non sufficit quòd significant idem distinctè, ex defectu cuius, nomen *Trinitas* non solum non est synonymum, sed neque æquivalens nominibus Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Secundò constat transpositionem verborum nō necessariò variare substantialiter ipsa verba, quia potest non mutare significationem, ut contingit quando dicimus, ego baptizo te in nomine Spiritus Sancti, & Filij, & Patris: mutat tamen significationem, (quid quid dicat Aegidius) quando dicimus, ego baptizo in nomine te Patris, &c. quia tunc nullus est legitimus sensus.

Aegid.

Tertiò constat interpolationem verborum non necessariò variare substantialiter ipsa verba, quia potest esse tam parva, ut moraliter censeantur una oratio, ac proinde, quòd retineatur eadem significatio, ut contingit quando minister propter talim detinetur à prolatione verborum sequentium: variabit autem illa substantialiter, quoties interpolatio est tanta, ut moraliter non censeatur una oratio, quia tunc verba amittent suam significationem, cum qua Christus illa instituit.

Quartò constat additionem verborum non necessariò variare illa substantialiter, siue verba, quæ adduntur, misceantur cum verbis formæ, siue his iam completis superaddantur, quia non quæcumq; additio corrumpit significationem sensus à Christo intenti, neque illum falsificat, ut contingit quando Græci consecrantes dicunt; *Hoc est corpus meum*,

quod

Vazq.

quod pro vobis tradetur, & quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris omnipotentis, & Filij sapientis, & Spiritus Sancti paralytici*; & hoc est verum, quamvis id, quod additur, sit error, aut errorem contineat, si non pagnet cum veritate verborum formæ: ut si dicatur: *Hoc est corpus meum; & Filius non est equalis Patri*: imò etiam quando dicitur: *Hoc est corpus meum, quod pro vobis non tradetur*; (quidquid Vazq. dicat num. 106.) quia quamvis hoc additum sit falsum, verba tamen antecedentia, in quibus forma sufficienter continetur, nempe *hoc est corpus meum*, remanent vera, quia additum illud non est determinativum corporis, sed tantum est propositio, in qua particula, *quod* refert corpus, quod est subiectum ipsius propositionis additæ: posset autem esse determinativum corporis, si in Christo fuissent duo corpora, quorum unum fuisset traditum, & alterum non: additio autem variat substantialiter verba formæ, quando corrumpit sensum eorum à Christo intentum, ut quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris maioris, & filij minoris, & Spiritus Sancti minimi*: & etiam quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Beate Virginis*. Si hæc addatur ad invocandam Virginem, tanquam habentem auctoritatem, ut verè significatur, quia particula *in nomine*, sub qua cadit dictum additum, communi usu auctoritatem denorat.

Quinto constat, subtractionem alicuius verbi formæ non necessario variare substantialiter verba, quia non quæcumq; subtractio destruit sensum à Christo intentum, ut contingit, quando à forma baptismi auferatur particula *ego*, & à forma consecrationis particula *enim*: variat autem illa substantialiter, quando corrumpit dictum sensum, ut si à forma baptismi auferatur nomen alicuius personæ, & à forma consecrationis particula *meum*.

Sexto constat, corruptionem verborum formæ non necessario variare illa substantialiter, quia nō semper destruit sensum à Christo intentum, ut contingit quando verba corrupta non efficiunt, adhuc ex usus accommodatione, alium sensum legitimum, nisi à Christo intentū, ut contingit quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filia, & Spi-*

ritu Sancta; quia quamvis quælibet vox seorsim non significet, quod necessarium est ad formam baptismi; omnes tamé simul in eo actu baptizandi efficiunt sensum à Christo intentum, non ex rigore sermonis, sed ex communis vsus accommodatione, quod sufficit ad valorem sacramenti; alias balbi & blæsa lingua non possent validè sacramenta administrare: corruptio autem verborum variat illa substantialiter, quando verba ob corruptionem neque ex rigore sermonis, neque ex vsus accommodatione efficiunt sensum à Christo intentum, vt quando dicitur, *Hoc est corpus meum; ego baptizor te: ego te baptizo in nomine Matris, &c.*

Obseruandum est, in quo Doctores conveniunt, variationem, seu mutationem substantialem materiæ, aut formæ, quantumvis exigua sit, non solum invalidare sacramentum, sed etiam esse mortalem: accidentalem verò, quamvis non inualidet sacramentum, esse illicitam, vtpotè contra præscriptum Ecclesiæ, & esse mortalem, quando est magna, vt quando quis in consecratione calicis omittit illa verba, *no- ui, & æterni testamenti, &c.* Esse tamen solum venialem, quando est exigua, vt quando in consecratione omittitur particula *enim*: in casu tamen necessitatis nullum committitur peccatum in variatione accidentali, quamvis magna, vt si occurrat necessitas baptismi, & non sit alius, qui possit baptizare, nisi ille, qui nequit proferre verba absque corruptione, aut nisi ille, qui nescit baptizare, nisi vernaculo sermone.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum variatio, seu mutatio verborum facta intentione introducendi errorem inualidet Sacramenta?

DIFFICULTAS hæc tantum procedit, quando non mutatur significatio substantialis verborum formæ, quia si ita mutatur, vt destruat, certum est sacramentum inualidari, quamvis mu-

tatio non fiat intentione introducendi errorem, & in aduer-
tenter; & si ita mutetur significatio substantialis, quod fiat
æquivoca continens plures sensus, intentum videlicet à Chri-
sto, & alium, tunc ex intentione ministri pendet efficere va-
lidè sacramentum, aut illud annullare, quia si verba sic mu-
tata, & æquivoca proferat in sensu intento à Christo, efficiet
validè sacramentum, etsi in alio sensu (quod est in sua po-
testate) annullabit sacramentum. Vnde, qui uteretur hoc
verbo, *Absolvatur, seu absolvatis*, quod est æquivocum, ut
significet absolutionem per modum imperantis, & iudicis
(quod est de essentia formæ absolutionis) & ut significet ab-
solutionem per modum deprecantis, verè absoluit, si illo
utatur in priori sensu; secùs verò, si in posteriori.

Ricar.
Aliac.
Antonin.

Ricardus ergo in 4. distinct. 3. artic. 2. quæst. 3. Alia-
censis quæst. 2. articulo 1. & Antoninus 3. parte, titulo 14.
capite 13. docent mutationem formæ, quàmvis solum ac-
cidentalē, eo ipso, quòd sit animo introducendi novum
errorem, aut eo ipso, quòd sit ex errore, quo existimatur
eam mutationem esse necessariam ad valorem sacramenti,
illud annullare. Quod expressum videtur in canone 86. retu-
lerunt, de consecratione distin. 4. qui desumptus fuit ex Za-
charia epistola 2. ad Bonifacium Episcopum, dum de quo-
dam, qui baptizatus fuit sub illis verbis, *In nomine Patriæ,
& Filie, & Spiritu Sanctæ*, dixit; *Si ille, qui baptizavit non
errorem introducens, aut hæresim, sed pro sola ignorantia
locutionis, infringendo linguam, baptizans dixisset, non
possumus consentire, ut denuò baptizetur.* Vbi à contrario
sensu videtur supponi intentionem introducendi errorem
irritare sacramenta, quàmvis verba aliàs contineant sen-
sam à Christo intentum, sicut prædicta verba continent,
aliàs quàmvis ex ignorantia proferrentur, non sufficerent
ad valorem, & tamen in eo canone dicitur tunc suffi-
cere.

Erratione probatur, quia qui mutat verba formæ à
Christo instituta existimans eam mutationem esse necessa-
riam ad valorem sacramenti, non potest habere intentio-
nem faciendi, quod facit Ecclesia, & quod Christus instituit,
quia existimat ad valorem sacramenti, non sufficere, quod

Christus verè instituit, & Ecclesia facit tanquam sufficiens: quod precipuè verum videtur in eo, qui mutat formam aliquid addendo, quod existimat esse essenziale formæ; ut si quis verbis consecrationis corporis addat; quod pro vobis tridetur, existimans id esse necessarium ad valorem consecrationis (vt de Grecis referuntur) quia tunc non intendit eisdem verbis, quibus Christus, & Ecclesia, significare, & efficere, quod Christus voluit significari, & effici.

mo Durandus verò in 4. distinctione 3. quæst. 2. Paludanus quæst. 1. Suarez disputat. 2. sect. 5. Vazquez disp. 129. cap. 7. & Agidius quæstione 60. articulo 8. dubio 1. docent nullam mutationem verborum formæ, quamvis faciam ex intentione introducendi errorem, etiam quò falso existimetar esse necessariam ad valorem sacramenti, illum inualidare, dum eorum significatio substantialis permaneat, & dicta intentio non sit contra eam significationem, & merito: quia ex vna parte in verbis formæ manet significatio substantialis, vt fieri potest, & supponimus, & dicta intentio non est, contra eam significationem substantialem, vt fieri potest, præsertim quando mutatio fit alijs modis distinctis ab additione, & ex altera parte potest esse intentio sufficiens ad valorem sacramenti, nempe intentio efficiendi sacramentum, aut faciendi, quod facit Ecclesia, aut quod Christus instituit, quia etiam ille, qui existimat, verbi gratia, ad essentialiam formæ baptismi necessarium esse miscere idiomata, aut auferre aliquod verbum, aut verba corrumpere, & id intendit introducere, media illa mutatione, optimè potest intendere efficere sacramentum, aut quod facit vera Ecclesia, quæcumque illa sit, aut quod Christus instituit, quia intentio hæc non est impossibilis cū eo errore, saltem in illo, qui non existimat se opponere veræ Ecclesie, & institutioni Christi, vt patet: imò quavis in illo, qui errat existimans in eo se opponere veræ Ecclesie, & institutioni Christi, nequeat esse intentio efficiendi, quod vera Ecclesia facit, neque quod Christus instituit: potest tamen in illo esse intentio efficiendi sacramentum, si ignoret sacramenta fuisse à Christo instituta, & veram Ecclesiam institutioni Christi conformari, & hæc intentio sufficeret ad valorem sacramenti, vt dicemus disp. 4. diff. 4.

Durand.

Palud.

Suar.

Vazq.

Agid.

Paraphr.

Iran.

Bucur.

quod

quod etiam potest contingere, quando fit additio verborum ex intentione introducendi errorem in Ecclesia, etiam quo falso existimetur verba addita esse necessaria ad essentiam formæ, quia etiam si tunc minister intendat non solum verbis verè essentialibus, sed etiam alijs verbis additis efficere sacramentum, id tamen potest intendere non omninò absolute, sed conditionatè, saltem implicite, sub ea scilicet conditione, aut exceptione, nisi id obster effectiōi sacramenti, imò de facto, nisi sit omninò pertinax sic intendit, quia omninò absolute vult efficere sacramentum, & id assecurare, quod est impossibile cum intentione omninò absoluta efficiendi sacramentum, etiam verbis additis; ac proinde deficiente conditione illa, quamvis impliciter, deficit intentio consecrandi etiam verbis additis, & præualet intentio efficiendi sacramentum, & ideo Græci verè consecrāt, quamvis verbis consecrationis corporis addant illa, *quod pro vobis tradetur*, existimando verba hæc etiam esse essentialia, & intendendo etiam medijs illis consecrare, quia id intendunt sub conditione dicta saltem implicite eo ipso, quod omninò absolute intendunt consecrare, & magis firmiter, quam consecrare etiam illis verbis additis, quia intentio consecrandi omnibus verbis essentialibus, & additis est modo dicto conditionata, & intentio verè consecrandi non admittit secum intentionem consecrandi omnibus dictis verbis, quia qui omnibus illis intendit consecrare, intendit non consecrare illis solis, quibus solis inest vis ad consecrandum, ac proinde eis solis non consecrat, neque ipsis simul cum alijs non essentialibus, quia his non essentialibus nulla inest vis ad consecrationem adhuc in consortio essentialium, ex quibus constat ad rationem aduersariorum.

Addimus quando intentio illa introducendi errorē non est contra significationem substantialem verborum, quia si sit, ut contingit, quando quis profert verba illa; *Ego te baptizo in nomine Patriæ, & Filii, & Spiritu Sancti*, intendens nomine *Filia*, non significare filium, quem tunc significat ex communis vsus accomodatione, sed Filiam, quam ex rigore sermonis significat, irritat sacramentum, quia intentio hæc est contra significationem, & sensum sub-

stantialem, & tunc potius irritat illud defectu significatio-
nis sacramentalis, quam defectu intentionis, & id tantum vo-
luit Zacharias in dicto canone Retulerunt, de consecratio-
ne distinctione 4.

DISPUTAT. II.

De existentia Sacramentorum.

DIFFICULTAS PRIMA.

Vtrum institutio Sacramentorum fuerit conueniens?

PORPHYRIVS absolute, & in
vniuersum damnat sacramenta, quia
indignum videtur hominibus subij-
ci rebus sensibilibus, quas Deus po-
suit sub pedibus ipsorum: quem er-
rorem tenuerunt antea discipuli cu-
iusdam Marci, quos refert Iræneus
lib. 1. aduersus hæreses cap. 18. &
specialiter sacramenta nouæ legis
damnatur à pluribus hæreticis, tam

Porphyr.

Iran.

Bucer.

antiquis, quam recentioribus, de quorum usu Bucerus ait,
id esse reuerti ad Synagogam antiquam, ad infirma, & ege-
na elementa, & pusillis occasionem præbere existimandi nos
colere Cererem, & Bacchum oblatione panis, & vini.

De fide tamen est institutionem sacramentorum præ-
sertim nouæ legis fuisse conuenientissimam, & prudentissi-
mam, utpotè factam à Deo, qui nihil temere, & absque vti-
litate efficit. Fuit autem institutio sacramentorum præser-
tim nouæ legis conueniens. Primò ex parte Dei, quia in eo-

rum institutione ostenditur Dei misericordia, dum remedia instituit in his, quæ in promptu sunt: Et Dei iustitia, dum peccatum hominis superbientis supra omnes creaturas cupiendo esse, vt Deus, emundat instituens, vt remedium quærat ex creaturis ipso inferioribus, & Dei omnipotentia dum infirma mundi (id est res sensibiles) eligit, vt confundat fortia, id est, vt expellat ab anima spirituales nequitias: & Dei sapientia, dum sub signis sensibilibus occultat spiritualia.

Deinde fuit etiam conueniens ex parte hominis, quia huic fuit conueniens, vt humilietur capiendū remedium ab his rebus inferioribus, quæ ipsi fuerunt occasio peccandi: & vt fructuosè exerceatur conformiter ad suam naturam, dum propensus ad exercitium circa res externas exercetur in externis sacris, quo impeditur ab occupatione in rebus vanis: & vt instruat, dum inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt visibilia conspiciat.

Ad rationem ergo Porphyrij respōdemus, quod quamvis homini sit indignum subijci rebus sensibilibus propter ipsas, non tamen, vt ab ipsis remedium capiat in ipsis à Deo institutum, quod non tam est ipsis subijci, quam ipsis vti ad remedium in ipsis à Deo institutum. Et ad rationē Bucerii respondemus, vtī sacramentis nouæ legis nō esse reuerti ad Synagogam antiquam, neq; ad infima, & egena elementa, sed vtī elementis ex Christi institutione potentibus, & fecundis ad sanctificandas animas iuxta præscriptum Christi, & non iuxta caeremonias Moyſis: neq; in hoc damus occasionē pusillis existimādi nos colere Cererem, & Bacchum oblatione panis, & vini, quia constat oblationem hanc à nobis fieri Deo viuo, & vero.

DIFFICULTAS II.

Utrum post aduentum Christi in lege noua sint verè Sacramenta?

ON de fuerunt heretici, qui (vt refert Vazquez quæst. 61. artic. 4.) affirmauerint post aduentum Christi nullum fuisse institutum sacramentum, quia præſente veritate non est necessaria figura;

sacra-

sacramenta autem sunt quedam figura gratiæ, & Christi gratiæ authoris, ergo iam præsentem Christo, & iam facta gratia per ipsum non sunt necessaria sacramenta.

De fide tamen est post aduentum Christi in lege noua esse ab ipso instituta septem vera sacramenta, quod catholicis notissimum est, & perpetua traditione firmatum: & ab Eug. III. in suo Decreto definitum: & etiam à Tridentino sess. 7. per totam: Sed quanta sit utilitatis vsus sacramentorum nouæ legis hominibus, dicimus disp. 3. & etiam dum de singulis sacramentis sigillatim agamus: & quanto perfectiora sint sacramentis veteribus dicemus etiam disputatione 3.

Eugen. 4.
Trid.

Institutio autem sacramentorum nouæ legis, & abrogatio antiquorum fuit conueniens. Primò, quia sicut antiqui iustificabantur in fide Christi venturi, & nos in fide Christi præsentis, sic etiam conueniens fuit, vt antiquis essent quedam sacramenta, quibus proestarentur fidem Christi venturi, & nobis alia, quibus profiteamur fidem Christi præsentis. Secundò, quia populo antiquo, vtpotè dura cernicis, & habenti seruilem statum conueniens fuit esse sub elementis debilibus, & vacuis, & numero pluribus: nobis verò vtpotè filiis, & hæredibus conueniens fuit non esse sub illis, quæ patres nostri portare non potuerunt, sed sub alijs virtute maioribus, utilitate melioribus, & numero paucioribus.

Ratio tamen hæreticorum nullius est momenti, quia quamuis præsentem veritatem non sit necessaria figura, quæ illam significet futuram, imò esset falsa: nihilominus conueniens est signum aliquod significans illam præsentem ad melius conservandam memoriam illius, præsertim quando veritas non videtur, qualis est Christus in cælo tantum visibiliter existens, & gratia spiritalis facta per ipsum, quæ per noua sacramenta significantur.

DIFFICULTAS III.

*Utrum in legi veteri scripta ante aduentum
Christi fuerint verè Sacramenta?*

CONVENIUNT primò Theologi circumcissionem, quæ fuit in lege veteri scripta, & antea cœperat à tempore Abrahami fuisse verè, & propriè sacramentum, quia ex institutione Dei saltè figurabat, & significabat baptismum, & gratiam per ipsum dandam, quod sufficit ad rationem sacramenti, sed an circumcisio conferret gratiam, aut saltè illam, vt præsentem significaret, dicemus disput. 3.

Eugen. 4. Conueniunt secundò, in lege veteri scripta præter circumcissionem fuisse plures alias cœremonias institutas à Deo ad significandam gratiam dandam per Christum; ac proinde in ea lege fuisse plura alia propriè sacramenta, quod supponit Eug. III. in suo Decreto fidei: huiusmodi autè in ea lege fuerunt vnctionis, quibus Sacerdotes Levitici consecrabantur, & effus agni paschalis, & purificationes, quibus fideles purgabantur à quibusdam immunditijs legalibus, quia absque dubio non fuerunt à Deo instituta tantum propter id, quod exterius apparebat, sed etiam, & magis principaliter ad significandam sanctitatem internam conferendam ex meritis Christi: Vnctio quidem Sacerdotis ad significandum ordinem Euangelicum, & gratiam per ipsum conferendam: effus agni paschalis ad significandam sumptionem Eucharistiæ, & refectiorem spirituales conferendam per illam: Purificationes ad significandam pœnitentiam, & remissionem peccatorum conferendam per illam; & sacrificia etiam fuerunt propriè sacramenta, quia non tantum fuerunt à Deo instituta ad cultum, & recognitionem ipsius tanquam authoris vitæ, & mortis, sed etiam ad significandum sacrificium cruentum Christi, & gratiam per ipsum conferendam, vt aduertit Vazq. quæst 61 art. 3. in fine.

Ita tamen existimamus circumcissionem, cœremonias, &

sacrificia veteris legis fuisse à Deo instituta ad significandam gratiam conferendam ex meritis Christi, vt institutio hæc non fuerit facta per modum promissionis, qua Deus medijs illis moueretur ad postea conferendam gratiam (sicut modo mouetur nouis sacramentis ad conferendam illam eis, quibus applicantur) alias non solum significarent, sed etiam conferrent gratiam, sed per modum puræ impositionis, qua voluit homines deuenire in notitiam infallibilem gratiæ conferendæ medijs nouis sacramentis, & alijs vijs, quam conferendam prævidit nondum prævisa institutione ipsorum sacramentorum veteris legis. Sed an vsu sacramentorum veteris legis fuerit collata gratia dicemus disp. 3.

DIFFICULTAS III.

Vtrum ante circumcisionem in lege naturæ fuerint verè Sacramenta?

CONVENIUNT Theologi (vno excepto Canus. no relectione de Sacramentis par. 3.) in lege naturæ ante circumcisionem nullum fuisse propriè sacramentum pro adultis, quia in ea lege, quamvis fuerint externæ professiones fidei, & oblationes, & sacrificia etiam pro adultis, adhuc oblatio panis, & vini facta à Melchisedech; nihil fuit à Deo institutum pro adultis ad significandam gratiam præsentem, neq; futuram, quia de tali institutione nullatenus constat: prædicta tamen, quia ob sui naturalem proportionem erant aliquo modo figura rei sacræ, & occultæ, sicut etiam matrimonium aliquo modo figurabat mysterium Incarnationis, fuerunt larè, & aliquo modo sacramenta, quod tantum volunt S. Tho. art. 3. & plures Patres, dū dicunt in lege naturæ fuisse sacramenta: Vnde Suarez disp. 4. se. 4. absq; sufficienti fundamento affirmat oblationem panis, & vini Melchisedech fuisse ex privilegio sacramentum propriè pro adultis familiæ ipsius.

Est tamen difficultas, an in lege naturæ ante circumcisionem fuerit aliquod propriè, & strictè sacramentum pro paruulis?

Augst. Prius tamen supponimus, in quo conveniunt Theologi, in lege nature ante circumcisionem fuisse remediū, quo parvuli iustificabantur ab originali: quod expressè tradiderunt Aug. lib. 5. cōtra Iulianum cap. 9. & lib. 2. de nuptijs cap. 11. *Gregor.* Greg. libr. 4. moralium cap. 3. Bed. libr. 1. in Lucam cap. 8. *Beda.* Bernard. epistol. 77. & Hugo de Sancto Victore libr. 1. de Sacramentis part. 1. cap. 6. quia quamvis id non constet ex scriptura, neque ex certa aliqua traditione, constat tamen ex efficaci ratione desumpta ex Dei misericordia, quia credi non potest Deum, cuius misericordiæ non est numerus, & cuius clementiæ infinitus est thesaurus, & qui ob id vult omnes homines saluos fieri, tantam infantium morientium multitudinem reliquisse absque remedio, & inevitabili damnationi expositam.

Abul. Hoc ergo supposito, conveniunt Theologi dictum remedium situm fuisse in fide præsertim parentum parvulis applicata, quia nihil aliud videtur aptius ad id: nomine autem fidei parentum omnes, excepto Abulensi, intelligunt oblationem, qua parentes Deo suos parvulos offerebant, aut deprecationem, quam pro ipsis faciebant ex fide Dei iustificatoris, quia hæc oblatio, aut deprecatio est aptissima ad id: addidimus, *præsentim parentum*, quia parvuli non solum iustificabantur oblatione ipsorum Deo facta à parentibus, sed etiam facta à quibuscumque alijs, quia nullo sufficienti fundamento dici potest iustificationem parvulorum alligatam fuisse ad solam parentum oblationem: dicitur tamen communiter parvulos fide parentum iustificari, quia parentibus principaliter incumberebat, pro suis parvulis ex fide orare, ut iustificarentur, & communiter soli parentes id faciebant.

Alexan. Est tamen difficultas 1. an ad iustificationem parvulorum sufficiens fuerit oblatio interna ex fide Dei iustificatoris facta, an etiam fuerit necessarium signum aliquod externum expressivum dictæ oblationis internæ? *Scot.* *Durand.*

Palud. Alexander 4. parte quæst. 2. membro 5. articulo 1. & 2. *Bellar.* Scotus in 4. distinct. 1. quæst. 6. Durandus quæst. 8. *Suar.* Paludanus quæst. 5. articulo 5. Bellarminus 1. de Sacramentis *Laim.* capite 1. Suarez disputat. 4. sect. 2. Laimann. tractatu 1.

cap. 3. partem affirmativam tuentur: quam tradidisse videtur Augustin. ubi supra, dum ait paruulos illos sacramentum fuisse ab originali iustificatos: Sacramentum autem in signo externo consistit. Et ratione probatur. Primo, quia paruuli dicto remedio non tantum iustificabantur, sed etiam fiebant membra Ecclesie visibilis, sicut modo per baptismum, ergo dictum remedium etiam erat situm in aliquo signo externo, sicut baptismus. Secundo, quia dictum remedium erat humanum, quo homines utebantur, ergo etiam debuit compleri aliquo signo sensibili, & corporeo, sicut nos sumus sensibiles, & corporei.

Ex Authoribus tamen huius sententiae alij existimant dictum signum externum non fuisse a Deo assignatum, sed relictum arbitrio offerentium paruulos Deo: alij vero fuisse praescriptum a Deo, quamuis illud non assignent.

Bonaventura autem in 4. distinctione 1. 2. par. distinctionis artic. 1. quaestione 2. Ricardus artic. 5. quaestione 3. Sotus distinct. 2. quaest. 1. artic. 4. Abulen. in cap. 25. Matth. quaest. 67. Vazquez disputat. 265. cap. 3. docent, & merito; ad iustificationem paruulorum in lege naturae ante circuncisionem satis fuisse fidem internam, seu oblationem internam ex fide factam absque exteriori aliquo signo expresso alicuius, etiam si regulariter fuerit ex deuotione exhibitum: quod Sanctus Thomas expressit in 4. distinct. 1. q. 2. artic. 6. quaestione 2. & significat 3. par. quaest. 70. artic. 4. ad secundum. Imò id expressisse videntur Greg. Beda, & Bernardus ubi supra dum dicunt solam fidem paruulos saluare ab originali, & solam fidem fuisse ipsis sufficientem ad salutem.

Et ratione probatur, quia nullo firmo fundamento constat in ea lege ad iustificationem paruulorum necessarium esse signum aliquod externum, quia non ex scriptura, neque ex traditione, neque ex patribus, neque ex aliqua efficaci ratione, ergo absque fundamento dicitur interiorem oblationem, seu deprecationem pro paruulis ex fide factam, non fuisse sufficientem ad ipsorum salutem.

Aug. verò, ubi supra, nomine sacramenti, quo antiqui iustificabantur non intellexit, nisi mysterium, & secretum fidei,

Bonauent.
Ricard.
Sotus.
Abul.
Vazq.

S. Tho.

Greg.
Beda.
Bernar.

(id est virtutem absconditam fidei, seu oblationis ex fide) ad iustificandum, & ideo lib. illo 2. de nuptijs cap. 11. illud appellat sacramentum iustificationis ex fide.

Ad primam autem rationem aduersariorum respondemus paruulos remedio illo fieri membra Christi, quoad influxum interiore, non verò Ecclesiæ quoad exteriorem influxum, & gubernationem, (sicut neq; modo adultus per iustificationem ante baptismum) sed exteriori aggregatione ad fideles, ad sacrificia, & ad oblationes exteriores. Et ad secundam respondemus dictum remedium fuisse humanum, non quia necessario fuerit sensibile, sed quia erat ab hominibus liberè exhibitum.

Secundo ergo est difficultas, an dictum remedium fuerit propriè sacramentum? Scotus in 4. dist. 1. q. 7. Gabr. q. 2. ar. 3. Palud. Suar. Bellar. Laiman, vbi supra, partem affirmatiuam tuentur: quia remedium illud ex Dei institutione fitu erat insigno sensibili, & ex eadē institutione iustificabat paruulos.

Bonau. vero Durand. Sotus, & Vazq. vbi supra, partem negatiuam tradunt, & meritò; quia oblatio illa interior, siue sola, siue coniuncta cum exteriori (quæ quando habebatur etiā iustificabat paruulos simul cū interiori) non erat à Deo instituta ad iustificandum paruulos, neque ad significandam gratiam futuram, quia de hac institutione nullatenus constat, ac proinde non iustificabat tanquam opus ad id institutum, sed solum tanquam opus operantis, & meritum de congruo iustificationis promissæ à Deo dictæ oblationi, promissione facta Adamo, aut alij Patriarchæ.

Ad iustificationem ergo illorum paruulorum necessaria erat oblatio bona facta pro illis ex actu fidei bono procedens, alias non posset esse impetratoria, seu meritoria adhuc de congruo dictæ iustificationis, ad id autē sufficiebat oblatio bona ex bono actu fidei: imò ex sententia Paludani, & Soti sufficiebat oblatio procedens ex actu fidei humanæ, & in infideli, quia talis oblatio potest esse meritoria apud Deum, quia potest esse bona, & ipsi placens.

Constat ergo in lege naturæ ante circumcisionem nullum fuisse propriè sacramentum, quia si aliquod maximè pro paruulis, pro eis autem non fuit, vt dicimus.

Scotus.

Gabr.

Palud.

Suar.

Bellar.

Laiman.

Bonau.

Durand.

Sotus.

Vazq.

ad 7. 2.

Greg.

Bellar.

Bellar.

DIFFICULTAS V.

Utrum in statu innocentie futura essent sacramenta, si Adamus non peccaret?

CONVENIUNT Theologi de facto nullum fuisse proprium sacramentum pro primis parentibus ante peccatum, quia nullo fundamēto constat fuisse aliquod à Deo pro eo statu institutum.

Est tamen difficultas, an si status ille innocentie, & absq; peccato perseveraret in Adamo, & in suis posteris, futura essent sacramenta? procedit autem ex vi ipsius decreti, quo Deus de facto meritis Christi motus decrevit instituere sacramenta.

Circa difficultatem sic intellectam conveniunt Theologi in casu dicto nullum futurum sacramentum in eo statu, quia Deus de facto tantum decrevit instituere sacramenta excitatus, & motus meritis Christi: imò meritis passionis illius; ergo non veniente Christo saltem passibili, ut verè non veniret saltem passibilis, & meritis ipsius, saltem suæ passionis, non futuris, Deus nullum sacramentum institueret ex vi decreti, quod de facto habuit.

Sed an perseverante statu innocentie absq; peccato in primo parente, & in posteris ipsius, Deus haberet aliud decretum, quo de facto institueret sacramenta incertum est, & conijci nequit, quia nullum pro hac parte apparet firmum indicium.

Sed an si Adamo non peccante, aliqui posterius ipsius mortaliter peccarent (ut credi potest ex eo, quod non recepissent gratiam magis inamissibilem, quam ipse Adamus, qui eam habens peccavit mortaliter) futura essent aliqua sacramenta pro illis, qui peccarent, neque affirmatiue, neque negatiue responderi potest, nisi temerè, & absque fundamento; quia ex una parte in eo casu Deus omnino esset liber ad utrumvis, & ex altera nullum apparet firmum indicium, neque vestigium, quo id possimus conijcere, sicut conijcimus aliquos peccaturos, quamvis Adam non peccaret.

DISPUTAT. III.

De causalitate, & effectu Sacramentorum.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum Sacramenta nouæ legis causent gratiam ex opere operato?

CONVENIUNT omnes, etiam heretici, sacramenta nouæ legis non esse causas principales gratiæ, quia gratia est ordinis supernaturalis, & sacramenta sunt ordinis naturalis, quibus eo ipso nequit inesse virtus proportionata ad illam, qualis requiritur in causa principali ad suum effectum.

Est tamen difficultas, an per se ipsa causent gratiam, quamuis non vt causæ principales?

Non desunt hæretici, qui quamuis credant esse sacramenta à Christo instituta, & eorum vim ad iustificandum verbis attollant, re tamen ipsa non minus, quam olim Messaliani, eam omnino ab illis tollunt, dum ipsis non aliam virtutem ad sanctificandum attribuunt, quam mediatam, mediante scilicet quadam fide, seu fiducia, quam dicunt sacramenta in suscipiente excitare, & media ea fiducia fieri iustificationem, ac proinde non maiorem vim sanctificandi attribunt sacramentis, quam verbis predicationis, quibus in audientibus potest dicta fiducia excitari, quia ipsi pertinaciter negant sacramenta per se ipsa, seu ratione sui gratiam causare, & ex opere operato; imò inuehuntur in Catholicos, quod modo loquendi *ex opere operato* utantur, quia sit bar-

barus, & grammaticæ minus conueniens.

Catholici tamen contra hæreticos docent sacramenta nouæ legis ratione sui, & immediatè, & absque media excitatione ad fidem, seu fiduciam causare ex opere operato gratiam in suscipientibus illa. Ita Bellarm. lib. 2. de Sacramentis, Vazquez disput. 131. & Agidius quest. 62. artic. 1. dub. 1. qui veritatem hanc optimè ex scriptura deducunt, & ex constante Patrum, & Ecclesiæ traditione, quibus Eng. 4. innixus veritatem hanc definiuit in suo Decreto fidei, & Trident. sess. 7. can. 6. & 8. & id de baptismo non parum indicarunt Concilium Constantinopolitanum primū, in synbolo, & Mileuitanum secundum can. 2. & Arausicanum secundum canone 25. & Nizenum antè can. 8.

Bellarm.

Vazq.

Agid.

Eng. 4.

Trid.

Conc. Cō-

stantin.

Mileuit.

Arausic.

Nizen.

Erratione probatur desumpta ex verbis, quibus utimur pro formis baptismi, & pœnitentiæ; quia eis verè significatur ipsis ratione sui, & non media dicta excitatione fieri remissionem peccatorum, quia verbis illis: *Ego te absoluo à peccatis tuis*, & *ego te baptizo in nomine Patris, &c.* satis significatur ministrum per illa spiritualiter absoluerè à peccatis, & spiritualiter abluere: quod autem respondent hæretici, nempe dictis verbis idem denotari, ac si minister diceret: *Ego testifor tibi remissū esse peccata*, & *te esse spiritualiter ablutum*, est omninò ineptum, sicut qui tantum veller testificari velletem esse mandam, ineptè diceret: *Ego abluo velletem*, & sicut tabellio, qui veller testificari debicum esse solutum ab aliquo, ineptè diceret: *Ego remitto debitum tibi*: quod si in baptismo, & in pœnitentia reperitur vis, & efficacia ad causandam gratiam immediatè, & ratione sui absq; excitatione ad fidem aliquam, negandum non est etiam in reliquis reperiri.

Sed obijciant hæretici primo non nulla scripturæ testimonia, in quibus iustificatio adultorum tribuitur fidei, ergo tribui non debet sacramentis immediatè, sed media excitatione ad fidem. Respondemas in eis testimonijs tribui iustificationem adultorum fidei, solūm tanquam principio, fundamento, & radici, quod non tollit iustificationem etiam adultorum fieri per sacramenta tanquam per instrumenta, sicut etiam id non tollit iustificationem fieri per contritio-

nem perfecte, siue tanquam per formam, siue tanquam per ultimam dispositionem, & per Christum tanquam per causam meritoriam vniuersalem.

Obijciunt secundo, quod baptizmus nequeat nobis magis prodesse, quam Hebraeis circumcisio, quibus hæc non profuit, nisi ad excitandam fidem, quia data est in signum fidei, vt dicitur ad Rom. 4. Sed præterquam quod baptizmus magis prodest nobis, quam Hebraeis circumcisio, vt dicemus difficultate 9. etiam est falsum, quod circumcisio data fuerit Hebraeis ad excitandam in ipsis fidem, quia Abrahamo data fuit in signaculum iustitiæ acceptæ per fidem ex opere operantis, & non per fiduciam hæreticorum, sed per fidem supernaturalem, qua Deo dicenti credidit: reliquis vero data fuit in signum fidei, id est in signum, quod erant fideles, & in signum circumcisionis cordis non manufactæ, quærendæ tamen ex meritis Christi.

AEgid.

Investio autem, qua hæretici invehuntur in modum loquendi, quo dicimus sacramenta conferre gratiam ex opere operato, præterquam quod est propria grammaticorum, qui vt aduertit Ægidius pluris faciunt institutionem Donati, quam Dei, etiam est contra rationem; quia Scholasticis, vt potè Theologiæ præceptoribus, incumbit noua vocabula pro nouis rebus Theologicis inuentis inuenire, & modus operandi sacramentorum nouæ legis fuit nouiter à Christo institutus: imò illis licet ad res, & modos antiquos noua vocabula inuenire, quando his res illæ, aut modi illi clarius, &

August.

brevius explicantur, quia vt Aug. in Psal. 138, ait: *Melius est, quod nos reprehendant grammatici, quam non intelligant populi.* & ob id ipse pro os, fisis vsus est ibi *ossum, ossi.* Et addimus, quod quamvis dicta verba sint minus Latina; sunt tamè

Innoc. 3.

nò parū antiqua, quia eis ante annos 400. vsus est Innoc. III. lib. 3. de mysterio Missæ, & ab eo tempore fuerunt ab Scholasticis communi applausu recepta, vt potè aptissima ad explicandum modum operandi sacramentorum nouæ legis.

Dicuntur autem à Catholicis sacramenta nouæ legis conferre gratiam ex opere operato, quia eam conferunt, non quia sint opera meritoria illius, neque quia suscipiens sacramenta eam mereatur, sed quia Christus instituit appli-

catione ipsorum à ministro facta conferri gratiam suscipiē-
tibus illa non attenda dignitate, & ratione meriti, neque mi-
nistri, neq; suscipientis, quia quæ per sacramentum, v. g. pœ-
nitentiæ confertur peccatori attrito, & eam de congruo me-
renti, non confertur illi, quia eam sic mereatur, sed quia sus-
cipit sacramentum; & gratia, quæ per sacramentum pœnitē-
tiæ, aut per aliud confertur iusto attrito, non tribuitur pro-
pter attritionem tanquam propter meritum (quamvis pro
attritione iusti, tanquam pro meritò de condigno ipsi con-
feratur alius gradus gratiæ, qui etiam conferretur, quamvis
non susciperet sacramentum) sed propter sacramentum ip-
sum secundum se, quamvis sacramentum magis disposito,
siue per attritionem, siue per aliud opus bonum cōferat ma-
iorem gratiam; excessus tamen gratiæ, qui ob excessum dis-
positionis confertur, correspondet soli sacramento, vt cau-
sæ instrumentali, attritioni verò, aut alij operi bono, medio
quo suscipiens dispositur, non correspondet, vt merito (quam-
vis ei, vt sic in iusto alius gradus correspondet, & in peccatore
nullus) sed vt dispositioni ex Christi institutione, qui insti-
tuit, vt sacramenta maiorem gratiam conferant magis dis-
posito: Sacramenta ergo dicuntur conferre gratiam ex ope-
re operato, quia eam conferunt ex opere facto à ministro se-
cundum intentionem Christi non attenda ratione meriti, vt
meritum est, neq; ministri, neq; suscipientis: huic autem mo-
do causandi gratiam ex opere operato opponitur modus
causandi illam ex opere operantis, qui conuenit operi, quia
est meritorium illius saltem de congruo.

DIFFICULTAS II.

*Vtrum Sacramenta nouæ legis causent gra-
tiam, vt instrumenta physica?*

SACRAMENTA nouæ legis conferre, & cau-
sare gratiam, & non vt causas principales, dixi-
mus difficultate præcedenti in initio; ac proin-
de aliquo modo, vt instrumenta Dei, illam con-

ferunt,

46 *Disp. III. de Sacram. in genere.*

Trid.

Caiet.

Palud.

Sotus.

Suar.

ferunt, quod de baptismo tradit Trident. sess. 6. cap. 7.

Est tamen difficultas, an causent gratiam, vt instrumenta physica, an tantum vt moralia? Caietan. 62. artic. 1. & 4. Palud. in 4. dist. 1. quæst. 1. Sotus quæst. 3. artic. 1. Suar. disp. 9. sect. 2. & communiter Thomistæ docent sacramenta nouæ legis causare gratiam, vt vera instrumenta physica, quia possunt assumi à Deo, vt physica instrumenta ad illam causandam, quia in hoc nulla apparet implicatio contradictionis, ergo de facto sic concurrunt: consequentia probatur, quia modus physicè concurrendi, est magis perfectus, & magis manifestans omnipotentiam Dei, quia posse causare gratiam non solum per se ipsam, sed etiam medijs creaturis est quid maius, imò modus iste causandi est magis conformis scripturæ, & Patribus asserentibus sacramenta causare gratiam, & mundare animas à peccatis, quæ non propriè quadrant instrumentis solum moraliter causantibus gratiam, & munditiem.

Authores tamen huius sententiæ non eodem modo illam tradunt. Quia Palud. existimat ex eo solum esse instrumenta gratiæ physica, quia physicè concurrunt ad producendum ornatum quemdam in anima, qui est dispositio ad gratiam: Caietan. vero, & Suarez existimant esse instrumenta physica gratiæ, eam immediatè efficiendo physicè: Sotus autem existimat esse instrumenta physica non ad entitatem ipsius gratiæ, sed ad vnionem, seu ad coniunctionem gratiæ cum anima, ac proinde ad efficiendam animam Deo gratam.

Scotus.

Bonau.

Ricar.

Marfil.

Duran.

Canus.

Vazq.

AEgid.

Scotus vero in 4. dist. 1. quæst. 5. Bonau. art. 1. quæst. 4. Ricardus artic. 4. quæst. 6. Marsilius quæst. 1. art. 3. Durandus quæst. 5. Canus relatione de sacramentis part. 4. Vazq. disput. 132. & Egid. q. 62. artic. 4. docent sacramenta nouæ legis non esse instrumenta physica gratiæ, sed tantum moralia.

Et in primis non esse instrumenta physica gratiæ: probatur ratione generali, quia impossibile est rem, quæ in se nullam habet virtutem innatam, seu naturalem, neque obedientialem ad aliquam actionem, & effectum, assumi pro sola voluntate Dei, vt physicum instrumentum ad

eam actionem, & effectum, quia à tali re absq; virtute innata in ipsa nequit pro sola voluntate Dei actio illa, neq; effectus physicè, & realiter dependere, vt expendit Vazquez disp. 57. c. 5. & 1. p. disp. 175. & 176. quia id aperte repugnat, sed in sacramentis nulla agnoscitur virtus innata, adhuc imperfecta, & inchoata ad productionem gratiæ (qualis in intellectu quasi per experientiam agnoscitur ad cognitionem supernaturalem) neq; ad productionem coniunctionis gratiæ cum anima, quia in sacramentis nullum est vestigium talis virtutis, quia nulla in illis apparet proportio, nec præparatio accommodata ad productionem gratiæ, neq; cōiunctionis illius cū anima, ergo absq; fundamento dicitur sacramenta posse assumi, vt instrumenta physica ad productionem gratiæ, & ad coniungendum illam cum anima.

Et quamvis assumi possent, admittendum non est de facto assumi, quia modus causandi gratiam adeo extraordinarius, de quo est tanta difficultas an sit possibilis de potentia Dei absoluta, non est de facto tribuendus sacramentis absque vrgenti fundamento; ad id autem nullum est vrgens fundamentum, quia in primis ad id non sufficit, quod in scriptura, & à Patribus sacramenta dicantur animam sanctificare, & abluerè, & gratiam continere, quia ad hoc sufficit, quod causent moraliter gratiam, sicut qui dæmonia moraliter eiecit, dicitur id absolutè efficere, & medicus, qui moraliter solum, & directione sanat, dicitur absolutè sanare, & iudex, qui solo imperio aliquem suspendit, dicitur illum absolutè suspendere: quod verò modus physicè causandi gratiam sit dignior, & magis ostensiuus omnipotentie Dei (quod Vazq. negat) non sufficit, vt absq; maiori, & vrgentiori fundamento modum adeo extraordinarium, & mirabilem causandi attribuiamus sacramentis.

Sacramenta ergo nouæ legis, quæ sunt instrumenta gratiæ, & non physica, sunt à fortiori instrumenta moralia: in huius tamen explicatione variant Authores nostræ sententiæ, quia Durandus existimat sacramenta tantum operari ad gratiam tanquam cōditiones, & causas, sine quibus non hoc tamen non satisfacit, quia modus iste causæ, & conditionis non sufficit, vt sacramenta dicantur continere, & con-

Durand.

ferre gratiam, & animam sanctificare: Scotus verò existimat sacramenta tantum operari ad gratiam tanquam dispositiones proximas ad illam ex parte susipientis: quod nobis non probatur, quia sacramenta, neque sunt dispositiones naturales ad gratiam, ut patet, neque semper sunt morales, ut constat in baptismo, & in confirmatione susceptis à paruulis, & in Eucharistia, & in Extrema unctione, & in alijs susceptis à carentibus usu rationis, & tamen sacramenta tunc non sunt aliter instrumenta, quam sunt in adultis habentibus usum rationis. Sunt ergo instrumenta moralia gratiæ, eam moraliter causantia, quia sua applicatione inducunt, imò obligant Deum ad collationem gratiæ ratione institutionis, & promissionis, quæ facta est ab ipso dandi gratiam subconditione applicationis ipsorum, in quo efficacitas, & causalitas moralis consistit: Sunt autem instrumenta Dei ad gratiam, quia ipsis Deus, quasi iuuatur ad collationem gratiæ non physice, sed moraliter, quia ipsis excitatur ad conferendam gratiam, & hoc modo eam impetrant à Deo, non tanquam retributionem eam merendo à Deo, sed excitando Deum ad collationem gratiæ: & non solum sacramenta, sed etiam Minister ipse est instrumentum Dei, quamvis non aliter, quam efficiendo sacramentum, quo Deus immediate excitatur, ac proinde minister remotius concurrat, quam sacramentum.

Conferunt verò gratiam in instanti terminatio totius motus sacramentalis, quia usque ad illud nondum est sacramentum perfectum, siue in eo instanti nullum indiuisibile motus producat, & instans sit omnino extrinsecum sacramento, ut quibusdam placet, siue in eo producat indiuisibile perfectum sacramenti, & sit ipsi intrinsecum, ut nobis probatur.

Ex dictis constat sacramenta habere virtutem moralem ad producendam gratiam, & eam continere, imò & continere virtutem ipsam, hanc formaliter, & gratiam virtualiter.

Ad rationem ergo aduersariorum negandum est antecedens, nempe sacramenta posse assumi, ut instrumenta physica gratiæ: imò, eo admissio, neganda est consequentia ob rationes dictas.

DIFFICULTAS III.

*Quam gratiam conferant Sacramenta
nouæ legis?*

SUPPONIMVS, in quo catholici conueniunt, sacramenta nouæ legis gratiâ iustificante conferre, aut primâ, vt baptismus, & pœnitentia (quæ ob id dicuntur sacramenta mortuorû) aut augmētū illius, vt reliqua sacramēta, (quæ ob id dicuntur viuorû) imò etiâ duō sacramenta mortuorû, quando applicantur homini iusto, seu spiritualiter viuo: ita tamen sacramenta conferunt gratiam iustificantem, vt etiâ dicantur conferre gratiam sacramentalem, singula proprias gratias, in quo Theologi conueniunt, & tradit Ber. ser. de Cœna Domini, dum docet diuisiones gratiarum esse in diuersis sacramentis, & merito, quia sacramenta ad distinctos fines ordinantur.

Hoc ergo supposito difficultas est in explicâdo, quid sit gratia sacramentalis, seu in quo cōsistat gratiâ esse sacramentalē? Palud. in 4. dist. 2. q. 3. docet gratiam sacramentalē esse habitum quemdam superadditum gratiæ iustificanti diuersum in singulis sacramētis: id tamen ab scholasticis communiter reijcitur, quia dicitur absq; fundamento, & necessitate.

Capreol. in 4. d. 1. q. 1. ar. 3. qui nō multū dissentit à Palud. docet gratiâ sacramentalē esse qualitatem superadditā gratiæ iustificanti, & diuersam in singulis sacramentis, quā in sacramētis imprimētib; charactere ait esse charactere ipsum, & in alijs nō imprimētib; charactere esse alias qualitates: quod etiâ cōmuniter reijcitur, quia etiâ absq; fundamento, & necessitate in sacramētis non imprimētib; charactere cōstituit qualitates illas à gratia iificante distinctas, & ipsi superadditas, & quia cōtra rationē in sacramētis imprimētib; charactere cōstituit gratiâ sacramentalē in charactere ipso, quia contingit charactere imprimi absq; gratia, vt quando baptismus confertur adulto peccatori nō habenti dolorē peccati; & e contra conferri gratiam absque charactere, vt quando post baptismum fictē receptum recedit fictio.

Bernar.

Palud.

Capreol.

Bonau.

Bonauentura in 4. dist. 1. art. 1. q. 6. docet gratiam sacramentalem esse ipsam gratiam iustificantem, quatenus curat animam à peccatis, quod etiam nobis non omnino probatur, quia quamuis gratia, qua in sacramentis remittuntur peccata, specialius opponatur peccatis, quàm gratia collata extra sacramenta, quia illa utpotè collata intuitu doloris peccatorum, quæ remittit, specialem inducit respectum oppositionis ad peccata remissa, etiam venialia, nihilominus hoc modo insufficienter explicatur gratia sacramentalis, & discrimen ipsius à gratia iustificante collata extra sacramenta, saltem in alijs sacramentis à baptismo, & penitentia, quia in illis alijs aliquando non confertur gratia cum dicto respectu, vel quia suscipiens illa caret peccatis venialibus, vel quia de illis non dolet.

*S. Tho.**Caiet.**A Egid.**Vazq.**Soar.*

Sanctus Thomas ergo, Caiet. & Egid. quest. 62. art. 2. Vazq. disp. 131. Soarez disp. 7. sect. 3. & communiter recentiores docent, & merito, gratias sacramentales in omnibus sacramentis distingui inter se, & à gratia iustificante secundum se, in eo quod gratia iustificanti ex vi sacramenti collata annexa sunt auxilia gratiæ ad finem peculiarem, ad quem sacramentum, ex vi cuius collata est, institutum fuit, quod non habet gratia iustificans secundum se, seu collata extra sacramenta.

*Trid.**Bernard.*

Et in primis id habere gratiam sacramentalem, seu collatam ex vi sacramenti significat Trident. sessione 14. in proœmio ad extremam unctionem: & etiam Bernardus ubi supra: quod verò in eo consistat gratiam esse sacramentalem, non leuiter indicat Bernardus dum diuersas gratias sacramentorum assignat per ordinem ad diuersa auxilia: & constat ex eo, quod gratia per sacramentum collata distinguitur per id à collata extra sacramentum, & gratiam per vnum collata, à gratia collata per alterum.

Christus autem gratiæ collatæ per sacramentum annexit collationem auxiliorum efficacium; non verò auxiliorum tantum sufficientium, quia non satis aptè institueretur peculiare instrumentum, quo applicarentur merita Christi, ad auxilium, quod nullum est habiturum effectum (quamuis non ex defectu ipsius auxilij, sed hominis, cui confertur) ad finem ad quem datur: & id indicat Trident.

quoad

quoad gratiam sacramentalem Eucharistiæ, dum sessione 13. capite 2. ait, Christum voluisse Eucharistiam sumi tanquam antidotum, quo à peccatis mortalibus præseruamur; præseruamur autem auxilio efficaci, & non auxilio tantum sufficienti; ita tamen Christus annexuit auxilia efficacia, vt non certo, & infallibiliter conferantur (alias qui semel dignè suscipit Eucharistiam, quæ ad perseuerantiam ordinatur, perseueraret infallibiliter vsque ad mortem) sed tantum conferuntur pro libito Dei, quod optimè fieri potuit annexendo gratiæ sacramentali tanquam induatrici, & excitatrici Dei, vt ipse conferat auxilia illa, & non annexuit illa gratiæ tanquam indefectibiliter obtinenti à Deo ipsa auxilia, id est fieri potuit annexendo auxilia gratiæ sacramentali tanquam suadenti, & non tanquam indefectibiliter persuadenti, conferendo gratiæ vim moralem ad quasi suadendum, & non ad indefectibiliter, seu infallibiliter persuadendum, ad eum modum, quo quæcumque oratio bona est impetratiua, sed non indefectibiliter: ob dictam autem annexionem factam gratiæ per sacramentum collatæ sæpè conferuntur auxilia personæ habenti gratiam illam, quæ non conferrentur, si eam non haberet.

DIFFICULTAS IIII.

*Vtrum omnia Sacramenta habeant vim
conferendi primam gratiam?*

SUPPONIMVS primo, in quo Doctores conveniunt, quædam esse sacramenta instituta ad vivificandam animam spiritualiter mortuam, ac proinde ad conferendam primam gratiam iustificantem, quæ anima mortua vivificatur, baptismum videlicet, & pœnitentiam, quæ ob id dicuntur sacramenta mortuorum: reliquæ verò quinque sacramenta instituta esse ad augendam vitam spiritualem animæ, ac proinde ad conferendum augmentum gratiæ iustificantis, quæ ob id dicuntur sacramenta vivorum.

Trid.

Supponimus secundo, in quo etiam Doctores conveniunt, omnia sacramenta, etiam mortuorum, conferre augmentum gratiæ iustificantis suscipientibus illa in statu gratiæ, quia ut definitur in Trid. sect. 7. can. 7. omnia sacramenta novæ legis conferunt gratiam dignè suscipientibus illa, qui autem in statu gratiæ acceptæ per contritionem, aut aliter, accedit etiam ad baptismum, & ad pœnitentiam, dignè accedit, si aliàs accedat cum alijs requisitis, ergo recipit augmentum gratiæ, cum iam præhabeat primam gratiam. Vnde duo sacramenta mortuorum, quavis primario instituta sint ad conferendam primam gratiam, secundariò tamen constituta sunt ad augmentum, quando in suscipiente præsupponitur gratia.

Gabriel.

His ergo præsuppositis est primo difficultas, an duo sacramenta mortuorum ita habeant vim conferendi primam gratiam, ut etiam aliquando illam de facto conferant? & proce- dit de adultis, quia certum est baptismum, qui à parvulis suscipi potest, ipsis primam gratiam conferre.

*Vazq.
Soar.*

Gabriel in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 2. docet, duo dicta sacramenta nunquam conferre primam gratiam adultis, quia ad effectum gratiæ baptismi, & pœnitentiæ recipiendum ab adultis habentibus peccatum mortale prærequiritur in illis perfecta contritio, per quam præsupponitur collata prima illa gratia.

Vazquez vero disput. 158. Soarez d. 7. & communiter Doctores docent baptismum, & pœnitentiam sæpè de facto conferre primam gratiam adultis, & merito, quia hæc duo sacramenta instituta sunt ad tollendum ex opere operato peccatum etiam mortale, ergo illud aliquando tollunt, aliàs frustra fuissent ad id instituta, ergo aliquando conferunt primam gratiam, quia absque ea non tollitur peccatum saltem mortale: quod vero ad effectum gratiæ baptismi, & pœnitentiæ in adultis non prærequiratur perfecta contritio dicitur ex professo in proprijs tractatibus.

Secundo est difficultas, an quinque sacramenta vivorum conferant primam gratiam aliquando?

Soar. disp. 7. sect. 2. Ægid. q. 62. art. 1. dub. 2. Reginal. lib. 26. n. 45. Layman. c. 6. & plures alij partè affirmatiuam tuen-

tur,

tur, quando peccator accedit attritus existimans bona fide se esse in statu gratiæ absque peccato mortali, quia de diuina clementia credi potest, quod voluerit sic accedenti cōferri primam gratiam. Id tamen non eodem modo defenditur ab authoribus huius sententiæ, quia alij existimant id habere dicta sacramenta per se, & ex primaria institutione eorum, secundum rationem genericam sacramenti, quamuis secundū specificam fuerint instituta ad conferendum augmentum gratiæ: alij vero existimant id habere dicta sacramenta ex institutione ipsorum secundum rationem specificam, secundario tamen, & per accidens.

Vazq. vero disp. 205. loquens de Eucharistia, & alij plures in peculiaribus tractatibus de Sacramentis vinorum, docēt sacramenta hæc nunquam conferre primā gratiam: quod nobis probatur quoad reliqua quatuor sacramenta, excepta extrema vnctione, quia de alijs quatuor nullatenus constat instituta fuisse ad conferendum aliquando primam gratiā, quia id non constat ex scriptura, neq; ex definitione aliqua Ecclesiæ vt patet, neq; ex aliqua Patrū traditione, quia nullus eorū id affirmavit, & si aliqui dicunt per ea sacramēta remitti peccata, explicandi sunt de remissione venialium, quia verē remittuntur per illa, vt de Eucharistia tradit. Trident. sess. 13. c. 2. imo postquam dixit per Eucharistiā remitti peccata venialia, seu quotidiana, addit per eam nos præseruari à mortilibus, quo indicat per Eucharistiā non remitti; neq; id cōstat ex aliqua efficaci ratione, quia sola diuina clementia absq; vrgentiori ratione non sufficit ad id, quia non debet durum censerī sacramenta, quæ tantum scimus instituta fuisse ad augendam vitam spiritualem spiritualiter viuīs, non conferre vitam spiritualem spiritualiter mortuis, quamuis attritis, & bona fide accedentibus.

Excepimus extremam vnctionem, quia existimamus per hanc etiam conferri primam gratiam attritis, & absque mala fide suscipientibus illam, quia id efficaciter deducitur ex scriptura Iacobi 5. & ex Trid. sess. 14. c. & can. 2. de extrema vnctione, & ex verbis formæ extremæ vnctionis, vt expendimus tractatu de extrema vnctione diffi. 8.

Vazq.

Trid.

Iacobi.
Trid.

DIFFICULTAS V.

*Vtrum Sacramenta conferant æqualem
gratiam?*

ON procedit difficultas de sacramentis diversa speciei inter se comparatis, quia incertum est, quodeorum, quantum est ex se, cæteris paribus ex parte dispositionis suscipientis, conferat maiorem gratiam; quamvis verò simile sit Eucharistiam copiosorem gratiam conferre, quam quodlibet aliud, ex eo quòd realiter contineat authorem gratiæ: sed procedit de sacramentis eiusdem speciei diversis numero, vt de duobus baptismis.

Palud.

Circa definitionem hanc Palud. in 4. distin. 4. q. 1. docet sacramenta eiusdem speciei diversis applicata semper vi sua conferre inæqualem gratiam, quia existimat homines creatos fuisse ad reparandas sedes Angelorum, qui ceciderunt, & tot homines subrogandos esse Angelis lapsis, quot lapsi fuerunt, & in tanta gloria, quantam illi haberent, si in gratia perseverarent, & existimat Angelos lapsos, si perseverarent, habituros inæqualem gloriam, sicut etiam habuerunt inæqualem gratiam, iuxta illud August. erat Deus in Angelis simul condens naturam, & largiens gratiam; ac proinde sacramenta, quantum est ex se inæqualem conferre gratiam: alias infantes, qui post baptismum moriuntur, æqualem gloriam consequerentur.

Sed Paludanus incerto, & infirmo nititur fundamento, quia homines creatos esse occasione lapsus Angelorum, & tot esse illis subrogandos, & in tanta gloria incertum est, & absq; fundamento, & non minus Angelos ipsos habituros inæqualem gloriam, quia quamvis creati fuerint in inæquali gratia, vt significat August. potuissent, tamen qui in minori creati fuerunt, meritis supplere defectum gratiæ acceptæ, ac proinde saltem in iure ad gloriam æquare, imò & superare creatos in maiori gratia.

Scotus in 4. dist. 4. quæst. 7. art. 1. & Gabriel. q. 2. artic. 2. *Scotus. Gabr.*
 conclus. 7. docent paruulis, & etiam adultis aliquando ceteris
 paribus ex parte dispositionis in baptismo (& idem in re-
 liquis sacramentis) conferri inæqualem gratiam non vi sa-
 cramentorum, sed adultis ex sola voluntate Dei, & paruulis
 ex vi meritorum, vel baptizantis, vel parentum, vel adstan-
 tium, quia illos tam paruulos, quam adultos prædestinauit
 ad tantam gloriam, ad quantam aliquando non sufficit gra-
 tia, quæ vi sacramenti confertur.

Sed Scotus, & Gabriel absq; fundamento docent post
 instituta sacramenta nouæ legis Deum pro sola sua volunta-
 te, aut ex merito aliorum conferre immediatè gratiam iusti-
 ficantem, quia quamuis admittamus Deum prædestinasse
 homines ad tantam gloriam ante prævisionem iustificatio-
 nis, non deesset Deo modus, quo seruata lege ordinaria sic
 prædestinatos produceret ad ius ad tantam gloriam absque
 eo, quod prædicta gratia conferretur modo adeò extraordi-
 nario, qui ordinariè tantum contingebat ad iustificationem
 paruulorum antiquorum media oblatione parentum, aut
 aliorum tanquam merito de congruo, ne tanta paruulorum
 multitudo absq; ordinario remedio periret.

Alij vt referunt Suarez, & Ægidius, docent sacramenta *Suar. Ægid.*
 eiusdem speciei semper conferre æqualem gratiam, adhuc
 inæqualiter dispositis, quia sacramenta operantur tanquam
 agentia naturalia, quæ ubi non est impedimentum operan-
 tur quantum possunt, ac proinde sacramenta in subiectis ca-
 pacibus carentibus obice, quântumvis inæqualiter dispositis,
 causabunt æqualem gratiam, quia operantur quantum pos-
 sunt, & quantum est ex se, semper possunt idem.

Sed horum doctrina iam post Triden. sustineri non po-
 test, quia sess. 6. cap. 7. agens de iustificatione adultorum,
 quæ fit in baptismo, ait in ea vnumquemque recipere gratiã
 secundum propriam dispositionem, & cooperationẽ, & idem
 est absq; dubio de reliquis sacramentis; ergo baptisumus, &
 reliqua sacramenta inæqualiter dispositis conferunt inæqua-
 lem gratiam, & æqualiter dispositis æquale, aliis gratia non
 conferretur secundum vniuersalemq; dispositionem, dicuntur
 tamen operari, vt agentia naturalia, quia absq; sui libertate

operantur, sed tanquam instrumenta causæ liberæ, quæ illa assumit ad maiorem, vel ad minorem gratiam, vel potius illis ad maiorem, vel minorem gratiam conferendam excitatur iuxta suscipientis dispositionem.

*S. Tho.
Vazq.
Suar.
Ægid.*

S. Tho. ergo q. 69. art. 8. Vazq. disp. 135. Suar. disp. 7. Ægid. q. 62. ar. 1. dub. 3. & communiter Theologi docent Sacramenta eiusdem speciei gratiâ cōferre circa vnuscuusq; suscipiētis dispositionem, inæqualiter dispositis inæqualē, & æqualem æqualiter dispositis, iuxta æqualitatem, & inæqualitatem dispositionum: quod definitū est à Trid. de Baptismo cap. illo 7. (& idem est de reliquis Sacramentis) & merito sic institutum est à Christo, quia æquitas exigit, vt æqualiter dispositi æqualem fructum è sacramento percipiant, aliàs maior cura, & diligentia ad suscipiendum sacramentum careret fructu sacramentali. Vnde duo baptismi duobus paruulis applicati æqualem illis conferunt gratiam, quia illi æqualiter se habent ad baptismum, nempe absque dispositione, & absq; obice, seu impedimento.

Sed quæ sit dispositio ad quodlibet sacramentum, & quæ sit necessaria, commodius dicitur in proprijs tractatibus: nunc tamen dicimus voluntatem suscipiendi sacramentum, & devotionem erga sacramentum, quod suscipitur, & reuerentiam in suscipiendo illud, & actum fidei, quo credimus Deum esse authorem gratiæ, & sacramentum illud habere virtutem ad conferendam gratiam, & actum spei, quo medio illo sacramēto speramus à Deo fructum gratiæ, & etiam dolorem peccatorum, quando per sacramentum remittuntur, esse dispositionem proportionatam ad perceptionem fructus sacramenti: status tamen gratiæ, quamuis necessarius sit ad susceptionem sacramentorum vinorum, tanquam fundamentum, & inchoatio ad augmentum gratiæ, ad quod instituta sunt, non est dispositio, quia dispositio aliquem ordinem importat ad effectum (vt calor ad ignem) quem non importat sanctitas ad sui augmentum, ac proinde sacramenta conferunt gratiam iuxta mensuram voluntatis suscipiendi illa, & devotionis, & reuerentiæ erga illa, & fidei, & spei, & doloris; non tamen iuxta mensuram sanctitatis personæ suscipientis.

Addimus ad perceptionem fructus baptismi, confirmationis, & Eucharistiæ in paruulis nullam esse illis necessariam dispositionem, sed tantum statum gratiæ ad fructum confirmationis, & Eucharistiæ, & in adultis ad perceptionem fructus sacramentorum necessariam esse voluntatem suscipiendi illa saltē implicitā, aut interpretatiuā, & specialiter ad fructum poenitentiae etiā esse necessariū actum fidei, & spei, & dolorē sanctum peccatorū, & ad fructū gratiæ baptismi, etiā actum fidei, & spei, & quando est peccatum actuale mortale etiā dolorem illius, de quibus ex professo in proprijs tractatibus.

DIFFICULTAS VI.

Utrum Sacramenta in voto conferant eādem gratiam, quam conferunt realiter sumpta?

SVPPONIMVS matrimonium, & ordinem in voto, seu in desiderio tantū suscepta non conferre ex opere operato gratiam, quam conferūt, quando realiter suscipiuntur, quia hæc duo sacramenta instituta sunt ad conferendam gratiam sacramentalē valde vtilem ad statum conjugalem, & ordinis, ratione auxiliorum ipsi gratiæ annexorum; ergo absq; fundamento dicitur eam gratiam conferri ob votum, seu desiderium ipsorū, quod non constituit ipsum desiderantem in eo statu.

Est ergo difficultas de alijs quinque sacramentis, an votum, seu desiderium suscipiendi illa, quando realiter suscipi nequeunt, conferat ex opere operato gratiam, quam sacramenta ipsa realiter suscepta conferunt?

Non desunt, qui partem affirmatiuam teneant, quando sacramenta nequeunt realiter suscipi ab eo, qui illis valde indiget: quia sacramenta instituta sunt à Christo ad subueniendum necessitati spiritali; ergo quando est hæc necessitas, & sacramenta suscipi nequeunt idem efficiunt suscepta in voto ex institutione Christi, quia hoc maxime decet benignitatem ipsius.

*Sotus.**Suar.**AEgid.*

Sotus verò in 4. dist. 11. q. 2. ar. 1. Suarez disp. 8. Egid. q. 62. art. 1. dub. 4. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & merito, quia promissio Christi conferendi gratiam sacramentalem non est facta voto, seu desiderio suscipiendi sacramenta, sed sacramentis ipsis realiter susceptis, v.g. reali manducationi corporis Christi, & reali ablutioni, & absolutioni, & vnctioni; ergo absque sufficienti fundamento tribuitur voto sacramentorum significatio, & vis conferendi gratiam ex opere operato.

Triden.

Non negamus per actum contritionis perfectæ, & per quemcumque alium actum dilectionis amicitie Dei, in quo includitur votum suscipiendi sacramentum, quod est sub præcepto, conferri peccatori primam gratiam iustificantem, & iusto augmentum illius ex opere operantis, & etiam per desiderium expressum suscipiendi sacramentum, idem augmentum conferri iusto ex opere operantis, quod tantum voluit Trid. sess. 13. c. 8. dum dixit eos, qui voto panem celestem edunt fide viuâ, fructum, & vtilitatem illius sentire, id est, augmentum iustificationis, quamuis non sacramentalis; sed tantum asserimus per dilectionem Dei, in qua continetur votum implicite, & per votum expressum sacramenti non conferri gratiam ex opere operato, ac proinde neque sacramentalem, cui annexa sunt auxilia ad finem proprium cuiuscumque sacramenti.

Quod verò homo constitutus sit in necessitate sacramenti, & in impotentia suscipiendi illud non sufficit, vt desiderio illud suscipiendi tribuamus, quod non constat Christum tribuisse.

DIFFICULTAS VII.

Quando Sacramenta conferant gratiam?

NON desunt, qui existiment sacramenta conferre gratiam non in instanti, sed in tempore immediato ante instans vltimum terminatum temporis, in quo fit motus sacramentalis, seu actio sacramentalis, quia ex vna parte sacramentum nequit gratiam

conferre antequam fit, neq; postquam iam desiit esse, & non est, quia nulla res operatur, quando non est, & ex altera parte sacramentum consistens in motu (in quo sex sacramenta, excepta Eucharistia, consistunt) non potest esse in aliquo instanti, sed in tempore, quia tantum est, seu existit, quando fit, & non fit in instanti, sed in tempore; ergo sacramenta conferunt gratiam in tempore, & non in alio, quam in tempore immediato ante dictum instans terminativum, quia in eo tempore, utpotè immediato ante dictum instans fit, & perficitur motus ipse sacramentalis, seu sacramentum.

Vazquez verò disp. 32. Suar. disp. 8. Henriquez libro 1. c. 19. Aegid. q. 62. art. 1. dub. 4. & communiter Theologi docent, sacramenta non conferre gratiam in tempore, sed in instanti, & non in alio, quam in ultimo termino totius temporis, in quo successivè fit sacramentum, & meritò: quia sacramenta non conferunt gratiam, nisi quando sunt perfecti, & completa, qualia non sunt vsque ad dictum instans, quia vsque ad illud semper superest aliquid motus, & actionis sacramentalis, & in eo instanti iam nihil superest, ergo in tempore immediatè antedecente ad dictum instans, siue indeterminato, siue determinato non conferunt gratiam. Accedit quod sacramenta nequeunt connaturaliter ipsi gratiæ eam conferre, nisi in instanti; quia gratia, utpotè spiritualis, & quoad extensionem indivisibilis, & carens contrario divisibili, & habens subiectum omnino indivisibile, & ultimatè dispositum, exigit in instanti produci.

Vnde, ut contra Sotum, & Maiorem advertunt Suarez, & Henriq. Sacramentum administratum homini, qui in dicto ultimo instanti moritur, non confert illi gratiam, quia in eo instanti iam non est homo ille.

Ad rationem ergo aduersariorum constat sacramenta conferre gratiam in instanti ultimo terminativo motus, seu actionis sacramentalis, (siue instans istud sit omnino extrinsecum ipsi sacramento, quia in eo nihil adhuc indivisibile producit, ut quibusdam placet, siue sit aliquo modo iutrinsecum, quia in eo producit indivisibile sacramenti, ut nobis probatur) quia vsque ad illud non sunt completa, & perfecta sacramenta, quod autem in eo ultimo instanti nihil sit

sacra-

Vazq.
Suar.
Henriq.
Aegid.

Sotus.
Maior.

sacramēti, seu motus sacramētalīs, nisi forsan indiuisibile illius, nō impedit, vt causare possit, quia sacramēta tantū causant moraliter, ad quod non requiritur existentia actualis sacramentorum, sed sufficit ipsa fuisse.

DIFFICULTAS VIII.

*Utrum Sacramenta fictē suscepta, postea
recedente fictione, conferant
gratiam?*

DIFFICULTAS procedit de sacramentis fictē sumptis, fictione tantū effectui gratiæ opposita, vt quando baptismus suscipitur ab adulto peccatore absque dolore peccati mortalis, & non opposita valori sacramentorum, quia sic fictē suscepta, vt potē invalida, nullam vnquam conferunt gratiam.

Circa difficultatem ergo Duran. in 4. dist. 4. q. 4. & Canus de pœnitentia par. 5. docent, baptismum, & pœnitentiam gratiam conferre dicta fictione recedente, quod autem id habeat baptismus, probatur, quia aliās peccata ante baptismum commissa remitti possent absque baptismo in re, & in voto, quia tunc tantū possunt remitti per contritionem, aut per accidens per sacramentum pœnitentiæ, quæ tunc non continent in voto baptismum, seu susceptionem baptismi, quia tunc non est obligatio iterum suscipiendi baptismum; & quod idem habeat pœnitentia, probatur; quia aliās mortalia post baptismum comissa, etiam possent remitti absque sacramento pœnitentiæ in re, & in voto, illa scilicet peccata, quæ confessa fuerunt in dicto sacramento fictē facto, quia possunt remitti per contritionem absque sacramento pœnitentiæ, in re vt patet, & etiam absque ipso in voto, quia tunc contritio, per quam remittuntur, non continet votum sacramenti pœnitentiæ quoad dicta peccata, quia non est obligatio iterum illa confitendi, quia iam fuerunt ritē, & legitime confessa.

Duran.
Canus.

Maiores

Maiores in 4. dist. 4. q. 2. & Couar. in capitulum *Alma mater*. 1. p. §. 4. num. 23. docent hæc tria sacramenta nempe baptismum, confirmationem, & ordinem fide suscepta conferre gratiam recedente fide, quia alias fide suscipiens illa maneret per totam vitam fructu illorum priuatus; quia cum imprimant characterem, repeti non possunt: Addunt Palud. in 4. dist. 4. q. 5. & Syluester baptismus 4. Id etiam conuenire sacramento penitentiae ob rationem Durandi, & Cani.

Aegid. q. 62. art. 1. dub. 5. docet non solum baptismum, confirmationem, & ordinem conferre gratiam recedente fide, sed etiam matrimonium, pro tempore, quo durat vinculum ipsius, & extremam unctionem pro tempore, quo in infirmitate, in qua datur, durat periculum mortis, quia pro dictis temporibus nequeunt iterari, & repeti: quod etiam in hac Academia docuit Ludovicus Tena Cathedrae Scoti moderator, & postea Episcopus Tortuensis.

Suar. disp. 28. sect. 6. docet non solum Baptismum, Confirmationem, Ordinem, Matrimonium, & Extremam unctionem conferre gratiam recedente fide ob rationem dictam, sed etiam penitentiam ob rationem Durandi, & Cani.

Caiet. tom. 1. opusc. tract. 5. & Petrus Sot. de Institutione Sacerdotum lect. 5. de baptismo, docent omnia septem Sacramenta fide recepta conferre gratiam recedere fide. Quia baptismus ideo confert gratiam recedente fide, quia quamuis gratia baptismi suppleri possit per contritionem; id tamen est melius, & utilius hominibus; sed etiam est illis melius, & utilius, quod reliqua sacramenta fide suscepta, postea recedente fide conferant gratiam; ergo id etiam est illis tribuendum, sicut baptismi.

Sot. ergo in 4. dist. 6. q. 1. artic. 8. & Vazq. disp. 161. docent conferre gratiam recedente fide nulli sacramento conuenire, nisi baptismi, si alicui conuenit; & merito, quia si sacramenta hanc virtutem haberent, eam haberent ex institutione Christi, ex hac autem illam non habent, quia nullo firmo fundamento constat Christum virtutem hanc contulisse alijs sacramentis à baptismo, quia non constat scriptu-

ra, neq; traditione, neq; testimonio Patrum, nec efficaci aliqua ratione, vt constabit ex solutione eorum, quæ ab aduersarijs afferuntur. Sed, an baptismus virtutem hanc habeat dicimus tract. de Baptismo disp. 4. diff. 8.

Quod autem absq; pœnitentia in re, vel in voto nequeant remitti post baptismũ cõmissa, non conuincit pœnitentiam si cõte susceptã conferre gratiã remittentẽ mortalia recedẽre fìctione, quia illud saluatur, quamuis post dictam receptionẽ conferatur gratia, & remittantur peccata per contritionem, absq; eo quod in ea cõtineatur votũ pœnitentiã, quia tũc gratia illa remittens peccata nõ cõferretur absq; sacramento illo pœnitentiã antea realiter, & si cõte suscepto, ac proinde etiam tunc est verũ, quod sacramentũ pœnitentiã sit necessariũ in re, vel in voto, quia absq; illo iã antea suscepto nõ cõferretur gratia, quamuis non per illud, sed per contritionem perfectam.

Quod verò sacramenta imprimentia characterem nunquã repeti possint, & matrimoniũ durãre vinculo ipsius, & extremũctio durante eodem periculo mortis infirmi, non conuincit illa si cõte suscepta postea recedente fìctione conferre gratiam, quia gratia ipsorum non est necessaria ad saluationem, quamuis sit maximẽ utilis, præsertim cum malitia, aut negligentia suscipientis sacramentũ, nõ fuerit adepta: quod si baptismus id habet, (quod Vaz. & alij negant) non est, quia gratia baptismi, sit quocumq; modo utilis, sed quia est utilis ad remissionem mortalium, absq; qua non cõtìngit saluari, & quia iterari nõ potest; gratia verò aliorũ sacramentorũ nõ est utilis ad id, nisi pœnitentiã, hæc tamen iterari potest.

DIFFICULTAS IX.

*Vtrum Sacramenta veteris legis iustificarent
non tantũ ex opere operantis, sed
ex opere operato?*

SUPPONIMVS Sacramenta veteris legis, vtpotẽ opera bona ad cultum Dei pertinentia, & ex auxilio Dei facta habuisse vim iustificandi ex opere operantis, (sicut reliqua opera bona)

quia

quia in statu gratiæ facta causabant gratiam, tanquam merita de condigno augmenti illius, & facta in statu peccati impetrabant à Deo spiritum contritionis, (quàmvis non infallibiliter) media qua remittebantur peccata: cui non obstat Paulus ad Roman. cap. 3. & 4. & ad Galat. 2. dum ait neminem ex operibus legis iustificari, quia tantum significat neminem observatione legis facta ex sola notitia legis, & ex proprijs viribus iustificari non excludens opera legis bene facta ex auxilio gratiæ.

Hoc supposito difficultas est, an sacramenta illa etiam iustificarent ex opere operato?

Conveniunt communiter Doctores sacramenta veteris legis, circuncisione excepta, nō contulisse gratiam ex opere operato, sed tantum ex opere operantis, quod absq; dubio tradit Eug. 4. in Decreto fidei, dū ait sacramenta non legis multū differre a sacramētis antiquę legis, quia hæc nō causabāt gratiā, sed tantū significabāt per passionē Christi dandā, & satis significat Paul. ad Gal. 4. dū sacramēta, & ceremonias antiquę legis appellat elementa infirma, & egena, & ad Hebræos 9. dum ab ipso dicuntur iustitię carnis, quę secundum conscientiam mundare non possunt, & c. 7. dum affirmat factam fuisse reprobationem antiquę legis propter eius infirmitatem, & inutilitatem; quia si illa aliter, quam ex proprio merito, seu ex opere operantis iustificarent, non possent in ratione sacramentorum, & ceremoniarum dici inutilia, & infirma, & egena, & non posse mundare conscientias.

Superest ergo difficultas de circuncisione, an contulerit gratiam ex opere operato non attenta ratione meriti circuncisi, neq; ministri circuncidentis?

Alexan. 4. p. q. 4. memb. 3. Bonau. in 4. dist. 1. ar. 3. q. 3. Scot. quæst. 6. Duran. q. 7. Enriq. lib. 1. c. 6. & Bonacin. disp. 1. q. 1. punct. 3. docent circuncisionem ex opere operato, seu ex Dei institutione contulisse gratiā parvulis, per quā eorū originale delebatur. Quod traddidisse videtur Aug. & alij Patres, quos refert Vaz. vbi infra; imò id traddidisse videtur Inn. 3. in capit. *Maiores*; de baptismo, dum ait baptismum successe circuncisioni, & dum assignans discrimen inter baptismum, & circuncisionem ait: *Quoniam et si originalis culpa*

2. 7. de
Belar.
Vale.
2. 7. de
Vaz. 4.

Alex.
Bonauen.
Scot.
Duran.
Henriq.
Bonacin.

remittebatur per circumcisionis mysterium, & damnationis periculum vitabatur; non tamen peruehebatur ad Regnum Cælorum. Quod etiam significari videtur Gen. 17. illis verbis: *Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit.* Vbi cum Deus minaretur etiam paruulis, qui non circumcidebantur perpetuum interitum, nequit aliter verificari, nisi quia per circumcisionem liberandi erant à peccato originali, & morte perpetua.

S. Tho.
Bellar.
Valen.
Suar.
Vazq.
A Egad.

S. Thom. vero q. 62. ar. 61. & q. 70. art. 4. Bellarm. lib. 2. de Sacramentis à cap. 13. Valent. disp. 3. q. 3. punct. 3. Suar. disp. 10. Vazq. 1, 2. disp. 184. & Egad. q. 62. art. 6. docent circumcisionem non contulisse gratiam ex opere operato, quod tradunt plures Patres, quos Vazq. refert: & id absque dubio definiuit Eug. IIII in Decreto fidei, dum de sacramentis antiquæ legis ait non causasse gratiam, sed tantum figurasse dandam per passionem Christi; sub sacramentis autem antiquæ legis absque dubio comprehendit circumcisionem, quia quamuis instituta fuerit ante legem Moysis, fuit tamen etiam præcepta illi populo, cui data fuit lex illa, & cum ipsa lege permansit tanquam vnum præceptum illius, & quidem mirum esset Pontificem tantum voluisse comparare sacramenta noua cum sacramentis antiquæ legis excludendo circumcisionem, quæ erat vnum ex sacramentis, & præceptis in ea lege vigentibus: quod etiam deducitur ex testimonijs scripturæ iam adductis, in quibus sacramenta, & ceremoniæ veteris legis dicuntur infirma, & egena elementa, & lex vetus dicitur infirma, & inatilis: imò Palud. ad Rom. 3. Circuncisioni nullam aliam vtilitatem attribuit, quam quod esset in signum populi, cui Deus commisit eloquia sua.

Et ratione probatur, quia si circumcisio iustificaret amplius, quam ex opere operantis, & attenta ratione meriti, id tantum haberet ex institutione Dei, nullo autem fundamento constat Deum id instituisse, quia neq; constat ratione aliqua efficaci, neq; traditione, vt patet, neq; ex scriptura, quia si ex aliquo testimonio, maxime ex illo Genes. 17. *Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit;* tamen e

hoc testimonio id non constat, quia in eo ad literam tantum est sermo de morte corporali infligenda adulto transgrediēti præceptum circūcisionis, quod in eo capite dicitur *pactū*, & non de morte spiritali, ut denotatur addito illo, *delebitur anima illa de populo suo*, quo mors corporalis, & nō spiritalis denotatur, neq; id constat ex testimonio Patrū, quia pro parte negativa est maior numerus Patrū, quā pro affirmatiua, si pro hac sunt aliqui, quod non est certū, quia Aug. & alij Patres, qui vidētur parti affirmatiue fauere, exponi possunt, ut tantū velint in circūcisione conferri gratiā, & remissionē peccati originalis, sed nō virtute ipsius, ut sacramenti, seu ut operis ad id instituti à Deo, sed tantū, ut operis meritorij de congruo, quāuis infallibiliter ex promissione Dei, ut disp. 2. diff. 4. dicimus de remedio pro paruulis in lege nature: & hoc modo exponi potest Inno. 3. vbi sup. præsertim, quod quāvis id dixerit in sensu aduersariorū, id tamen nō definiuit, ut aduertit Vaz. quia id tantū adduxit in exēplū secundū opinionē probabilē, quod nō in congruē sit à Pontificibus, quando id nō est vnicū fundamētū eius, quod definiūt, quāle nō erat in præsentī: vnde neq; constat ex definitione Ecclesiæ.

Per circūcisionē ergo cōferebatur paruulis gratia iustificans nō tanquā per opus operatū, & ex sola institutione Dei, sed tanquā per opus bonū, & meritū cōgruū ministri operantis: & nō conferebatur adultis, quia isti non premebātur necessitate huius remedij, sicut neq; remedij legis naturæ, quia iustificari poterant contritione perfectā: conferebatur autē paruulis, quatenus per circūcisionē offerebātur Deo à Ministro ex fide Dei iustificatoris: & cōferebatur infallibiliter ex promissione Dei, non aliqua peculiari circūcisioni facta, quia de ea non cōstat, sed ex generali, quæ generaliter oblationi pro paruulis facta tanquā meritū de congruo promissa erat remissio originalis ipsorum, nē carerēt certo remedio, ac proinde quocumq; alio signo, quo ex fide dicta paruulus offerretur Deo, iustificaretur; imō sola interiori oblatione absq; signo exteriori adhuc circūcisionis, ut etiam dicemus disp. 2. diff. 4. Circūcisio ergo non solum non erat iustificans ex opere operato, sed neq; necessaria erat, ut opus, seu meritū operantis, quia absq; ipsa fieri poterat iustificatio per

aliam exteriorem oblationem, imò & per solam interiorem.

Vazq.

Soar.

Henriq.

Qua autem ratione, & quas personas, & quo tempore circuncisio obligabat, & quo ritu, & quo instrumento facienda erat: aduertunt Vazquez disp. 162. & 163. Soarez q. 70. artic. 3. Henriquez lib. 5. cap. 6.

DIFFICULTAS X.

Utrum per aliqua Sacramenta imprimatur character?

HÆRETICI nostri temporis negant esse Sacramenta aliqua imprimencia characterem, quia non constat scriptura, ut pater, neq; traditione, quia usq; ad Innoc. 3. nulla inuenitur metio characteris, neq; id constat ratione aliqua efficaci.

Gabr.

Innoc. 3.

Eug. 4.

Trid.

De fide tamen est esse tria Sacramenta characterē imprimencia, nempe Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, quod admittunt omnes Scholastici, etiam Gabriel, quamuis de hac re non sit omninò certus. Et id definierunt Innoc. 3. in capitulo *Maiores* 3. de Baptismo, & eius effectu, & Eug. 4. in suo Decreto fidei, & Triden. sess. 7. can. 9. Innixi perpetuè, & constanti traditioni Ecclesie, cuius nullum post Apostolos agnoscitur initium.

Cyr. Hier.

Basil.

Nazian.

Epiph.

August.

Characteris autem baptismi expressam mentionem faciunt Cyrillus Hieros. in præfatione in Cathedreses. Basil. hoc. 13. Nazian. orat. 40. Epiphani. hæres. 8. Aug. epist. 25. & sæpè alibi. Et per confirmationem etiam imprimi characterem significat; Aug. lib. 2. contra literas Petilian. c. 104. & etiam imprimi per ordinem significat Nissenus orat. de Sancto Baptismate, & sanè semel admissio characteris baptismi, facile est eum, etiam admittere in Confirmatione, & Ordine, quia etiam nequeunt repeti, sicut neq; baptismus.

Quod ratione Theologica probatur, quia Baptismus, Confirmatio, & Ordo nequeunt iterari, ut notissima traditione constat, id autem ex nullo alio capite provenire potest, nisi quia imprimant characterem indelebilem, nè duplex character frustra imprimatur: ergo.

Ad fundamentum ergo hæreticorum cōstat ante Inn. 3. non paucos patres mentionē fecisse characteris: & quamvis id non constet, ex scriptura, constat tamen ex perpetua traditione, quia ei innixi fuerunt Pontifices, & Patres Concilij Tridentini ad id definiendum.

DIFFICULTAS XI.

Utrum Character Sacramentalis sit qualitas, an relatio?

SCOTVS in 4. dist. 6. q. 10. Durand. dist. 4. q. 1. & Guillel. Parisien. tract. de Bapt. c. 1. docent characterē non esse qualitatem, sed relationem, qua homo deputatur, seu insignitur ad actiones sacras. Primò, quia relatio sufficit ad saluanda omnia, quæ Ecclesia attribuit characteri. Secundo, quia character est signū, quo homo insignitur ad aliquā actionē sacrā; signū autē est in genere relationis. Prædicti tamen Doctores in eo dissentiunt, quod Scot. existimat esse relationem extrinsecam, & rationis: Durand. verò & Guillel. esse intrinsecam, & realem.

Scotus.
Duran.
Guill.

S. Th. verò, Caiet. & recentiores Thomistæ q. 63. ar. 2. Vazq. disp. 134. Soar. disp. 11. sect. 2. & communiter Theologi docent characterem non esse relationem, sed esse rem absolutā, & non aliam, quam qualitatem, & merito, quia in primis non est relatio extrinseca, neque rationis, quia character anime imprimitur, & est signum indelebile, ut dicitur in Tridentino. Relatio autem extrinseca, & rationis non propriè dicitur imprimi, (quamvis dicatur conferri) neq; dici potest signum, id est, cui conueniat significatio: Deinde non est relatio realis intrinseca prædicamentalis, quia hæc nunquam producit, nisi in ipsa re, quæ refertur, aut in alia, producat, aliquid absolutum, ex quo relatio illa oriatur, ut inductione constare potest: ut autem character producat, in anima, non est necessarium, quod in ipsa, neque in alia re producat, aliquid, quia ipse solus potest absque gratia, & absque aliquo alio produci, & imprimi, ut supponitur ab Scholasticis; ergo character non est relatio, sed res absoluta.

S. Thom.
Caiet.
Vazq.
Soar.

Quod verò character sit qualitas ex eo constat, quod non possit esse substantia, quia imprimitur animæ, neque possit esse quantitas, quia imprimitur animæ spirituali, neque possit ad aliud prædicamentum distinctum à qualitate pertinere, quia id absque indicio aliquo dicitur. Et tandem, quòd sit qualitas ab anima, & ab eius potentijs re ipsa distincta, constat ex eo, quod anima, & eius potentia re ipsa separatæ existunt à characterē, quia sunt absque eo ante receptionem sacramentorum, per quæ imprimitur.

Ad primam ergo rationem constat relationem non sufficere ad saluanda ea, quæ à Tridentino dicuntur de characterē. Et ad secundam cōcedimus characterem esse signum, & ipsi conuenire significationem sitam in relatione extrinseca, & rationis; nihilominus ipsam characterem, cui conuenit dicta significatio, ratione cuius dicitur signum, esse qualitatem realem.

DIFFICULTAS XII.

Ad quam speciem qualitatis pertineat Character Sacramentalis?

Ricard.

DOCTORES, qui admittunt characterem esse qualitatem realem, cōueniunt (excepto Richardo) illum directè, & per se ad prædicamentum qualitatis pertinere, quia est qualitas permanens, utpotè indelebilis, imò in suo genere perfecta: quod autem sit supernaturalis, cum sit supra exigentiam cuiuscunque rei creatæ, & sit impressa, & infusa à Deo, non obstat, ut vniocè conueniat cum qualitate naturali, & cum ea in eodem prædicamento collocetur, ut constat in actionibus naturali, & supernaturali.

Est tamen difficultas ad quam speciem qualitatis pertineat character?

Marfil.

Cather.

Marfil. in 4. q. 4. art. 1. & Catherinus in opusc. de Characterē, docent, characterem sacramentalem ad quartam speciem qualitatis pertinere, nempe ad figuram, quia

fit figura spiritualis, qua anima figuratur; immeritò tamen quia figurata propria sumpta nequit inueniri, nisi in corporalibus, utpote resultans ex terminis quantitatibus, in spiritualibus autem solum per metaphoram; & ita Arist. pro quarta specie qualitatis tantum adduxit exempla figurarum mathematicarum.

Altiſiod. lib. 4. traſtatu 3. cap. 2. docet characterem pertinere ad tertiam speciem qualitatis, nempe ad passibilem qualitatem, quia fit lumen spirituale, quo intellectus illuminatur, ut melius videat, quod faciendum est. Immeritò tamē primo, quia absque fundamento dicitur esse lumen intellectus, & principium manifestationis, seu intellectus in actu secundo, quia quamuis esset lumen potius esset habitus, quia disponderet intellectum ad melius intelligendum.

Caiet. q. 63. art. 2. & Sotus in 4. dist. 1. q. 4. art. 2. docent characterem pertinere ad secundam speciem qualitatis nempe ad potentiam, quia characteri baptismi convenit positiva ratio potentiae passivae ad recipiendum, quia constituit hominem potentem, & habilem ad recipiendum reliqua sacramenta, & characteri confirmationis, & ordinis convenit positiva ratio potentiae activae, characteri confirmationis ad defendendam fidem coram tyranno, & characteri ordinis administrandum in Ecclesia iuxta varietatem ordinis.

Immeritò tamen character dicitur ad secundam speciem qualitatis pertinere, quia ad eam non pertinet nisi, quod est principium physicum. (imò non nisi actuum, quia substantia non indiget potentia aliqua accidentali ad receptionem) character autem sacramentalis nō est principium physicum, quia non est ad physicè agendum, neque ad physicè recipiendum ut patet, quia character baptismi tantum est principium morale quasi passivum, seu quasi conditio moralis ex voluntate Dei ad recipienda valide sacramenta, & quasi actuum ad efficiendum sacramentum matrimonij: & character confirmationis tantum est principium morale quasi actuum ad propugnandam fidem: & character ordinis, si sit Diaconi, aut Subdiaconi administrandum in sacrificio, & si sit sacerdotis, ad efficienda sacramenta, quia illud physicum, quod fit ab insignitis characterē, non fit medio-

Altiſiod.

Caietan.
Sotus.

charactere, sed medijs alijs principijs physicis, & ideo illud etiam fieri potest ab alijs non habentibus charactere, vt receptio physica sacramentorum, quæ fit ab habentibus charactere baptismi, & applicatio materiæ, & prolatio formæ, quæ fit ab habentibus charactere ordinis, & propugnatio fidei, quæ fit ab habentibus charactere confirmationis, etiã si physicum, quod fit ab habentibus charactere, habeat, vel acquirat ex Dei institutione valorem aliquem moralem, aut aliquem extrinsecum respectum, quem non habet physicum illud factum a non habentibus charactere, & ob id character dici potest principium morale, vel conditio moralis, & ideo

S. Thom.

Sanct. Thom. quæst. 63. art. 2. reduxit charactere ad secundam speciem qualitatis, non negando pertinere directe ad aliam, & quamuis character esse principium physicum alicuius operationis, aut effectus non pertineret ad secundam speciem, quia non esset principium natium ipsi animæ, quod requiritur ad secundam speciem qualitatis, ob quod hæc species dicitur potentia, & impotentia naturalis, idest natua, in quo secunda species distinguitur ab habitu operatio ad primam speciem pertinente, quia iste non est principium natuum ipsi rei, sed aliunde requiritur.

Vazq.

Suar.

AEgid.

Vazquez ergo disputat. 134. numer. 70. Soarez disput. 11. sect. 3. & Egid. quæstion. 63. docent charactere pertinere ad primam speciem qualitatis, & merito, quia ad hanc pertinent qualitas, qua subiectum conuenienter, vel disconuenienter se habet, vel in suo esse substantiali, vel in ordine ad operandum, quæ dicitur habitus, vel dispositio; character autem est qualitas, qua anima conuenienter physice se habet non in ordine ad physice operandum, sed in suo esse physico, quia homo illo ornatur, & insignitur physice, vel tanquam domesticus Dei, vt character baptismi; vel tanquam miles Dei, vt character confirmationis, vel tanquam

ministrator, & dispensator mysterio.

rum Dei, vt character

ordinis.

DIFFICULTAS XIII.

*In quo Character sacramentalis subiectetur
proximè, & immediate?*

COTVS in 4. dist. 6. quæst. 11. & Bassolis dist. 5. & 6. q. 2. docent characterem proximè, & immediatè subiectari in voluntate, quia character est dispositio ad gratiam, quæ est in voluntate, dispositio autem est in eodem subiecto, in quo est forma ad quam est dispositio.

*Scotus.
Bassol.*

Caiet. quæst. 63. artic. 4. Valent. disput. 3. quæst. 4. puncto 4. & Sotus in 4. dist. 1. quæst. 4. artic. 4. docent characterè immediatè subiectari in intellectu, quia est potestas quædam physica ad tribuendum, vel recipiendum sacramenta, quæ sunt diuini cultus, qui consistit in quadam fidei testificatione, & professione; fides autem est in intellectu, & consequenter etiam character, qui ad fidei testificationem ordinatur.

*Caietan.
Valent.
Sotus.*

Alexand. 4. part. q. 8. memb. 8. artic. 1. & Bonau. in 4. dist. 6. art. 1. q. 3. docent characterem immediatè subiectari in intellectu, & in voluntate, quia conformatur animam nostram ad similitudinem Dei; similitudo autè Dei, quam habet anima est in intellectu, & in voluntate.

*Alexan.
Bonau.*

Marfil. vero in 4. quæst. 4. artic. 1. Vazq. disp. 134. cap. 4. Soar. disp. 11. sect. 4. & Egid. q. 63. art. 4. docent characterem immediatè subiectari in anima ipsa, & merito, quia character non est principium physicum alicuius operationis, sed tantum est habitus, vel dispositio, qua anima in suo esse substantiali benè, & conuenienter se habet (qualis est gratia habitualis in opinione distinguendum illam à charitate) ergo immediatè est in ipsa anima, sicut etiam est gratia in opinione prædictorum.

*Marfil.
Vazq.
Soar.
Egid.*

Ad rationem ergo pro Scoto, & Bassole negamus characterem esse dispositionem ad gratiam, & quamuis esset, tantum esset moralis, quæ potest esse in alio subiecto, ut patet de fide, quæ est moralis dispositio ad gratiam, & tamen fides

est in intellectu, gratia verò in anima, vel in voluntate.

Ad rationem verò pro Caietan. Valent. & Soto negamus characterem esse potestatem physicam conferendi, vel recipiendi sacramentum, quia tantum est qualitas, qua anima benè se habet in suo esse, & aliqui characteres sunt qualitates, quibus anima non solum benè se habet in suo esse, sed etiam quibus homo ex Dei institutione redditur moraliter aptus, vel ad recipiendum, vel ad efficiendum sacramentum, & quamuis esset potestas physica ad diuinum cultum, non esset in intellectu, sed potius in voluntate, in qua virtus religionis, qua Deus colitur, reperitur.

Et ad rationem pro Alexandro, & Bonauentura, quamuis admittamus nos medio characterem conformari similitudini Dei; negamus tamen ipsum esse in vtraque potentia, quamuis similitudo Dei esset in vtraque, quia character est quedam simplex qualitas, quod non convenit similitudini Dei, quæ sita est in ipsa anima cum vtraque potentia, aut potius in relatione quadam extrinseca, & denominatione extrinseca, qua non inconuenit plura simul denominari.

DIFFICULTAS XIII.

*Vtrum Character Sacramentalis sit
indelebilis?*

*Eug. 4.
Trid.*

CONVENIUNT Theologi characterem esse indelebilem (ad minus quandiu homo viuit) quod definitum est ab Eugen. III. in suo Decreto, & à Trid. sess. 7. can. 9. & constat ex perpetua, & constante traditione Ecclesiæ.

Character autem dicitur indelebilis non respectu Dei, qui suspendendo concursum, quo ipsum conseruat, eum destrueret, & qui posset illum, quamuis consisteret in extrinseca relatione, & denominatione proueniente ex sacramen-

to, delere, & destruere statuendo, vt qui reciperet sacramentum conferens characterem, non maneret habilis, neque deputatus ad recipienda sacramenta, neque ad illa conficienda, neque ad propugnandam fidem, nisi vsque ad tantum tempus, aut nisi vsque ad commissionem alicuius peccati, sicut etiam consecratio Templi posset ab Ecclesia deleri statuendo, vt non esset consecratum, nisi vsque ad tantum tempus, vel nisi vsque ad occasionem aliquam; sed character dicitur indelebilis ab agente creato, quia agens creatum neque potest illum physicè destruere, quia caret contrario, medio quo posset illum destruere, neque potest moraliter, seu demeritorie, quia Deus statuit vt homo non amittat illum, quamuis peccet.

Et quamuis certum non sit characterem non esse delendum post mortem, tamen est valde verisimile delendum non esse post mortem, (in quo S. Thom. quæst. 63. artic. 5. & communiter Theologi conueniunt) sed post illam manere in æternum in anima iusti ad eius decorem, & in anima damnati ad eius ignominiam, & confusionem: & sanè, si post mortem non maneret, defunctus, qui à Deo resuscitaretur, esset iterum baptizandus, & confirmandus, & ordinandus, quod dici non potest.

S. Thom.

Observandum tamen est, vt optimè Vazquez, & Aegid. quod quamuis character maneat post mortem in anima defuncti; in ea tamen non manet potestas, autabilitas illa moralis, aut deputatio characteri annexa, quia ei tantum pro hoc statu anneatur, quia pro alio est superflua.

Vazq.

Aegid.

Sed, an character intendi, & remitti possit incertum est, & nullo principio indagabile: est tamen certum imprimi æqualem omnibus, quia non imprimitur iuxta mensuram alicuius dispositionis.

DISPUT. III.

De causa Sacramentorum.

DVPLEX est causa Sacramentorum, altera instituens illa, & altera illa efficiens, & ministrans; & de utraque disputandum est, prius de causa instituyente, & postea de causa efficiente, & ministrante.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum possit creatura communicari potestas instituendi Sacramenta conferentia gratiam ex opere operato?

CONVENIUNT Doctores potestatem primariam, & principalem, & independentem ab altero tanquam à superiore ad instituenda sacramenta collatiua gratiæ ex opere operato, non posse creature communicari, quia impossibile est creaturam fieri independentem à Deo in collatione efficacitatis, & virtutis facienda alicui signo ad conferendam gratiam.

Est tamen difficultas, an ex commissione Dei possit communicari creature potestas secundaria instituendi dicta sacramenta pendens à Deo, & ipsi subordinata?

*Scotus.
Gabr.
Vazq.*

Scotus in 4. dist. 1. q. 3. Gabr. q. 2. art. 3. dub. 2. & Vazq. disp. 135. partem negativam tuentur, quia instituere dicta sacramenta est noviter, & primo statuere signum collatiuum gratiæ; nulla tamen creatura id potest primo, & noviter statuere adhuc ex commissione Dei, quia quodcumque statutum, seu decretum creature circa impositionem dicti signi supponeret decretum Dei, ex quo decretum creature

exordium sumeret, ac proinde creatura non primo statueret illud, sed Deus.

Socus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 4. Valentia disp. 3. quæst. 3. puncto 1. & Suarez disp. 12. sect. 2. partem affirmatiuam tradunt, & merito, quia non repugnat Deum committere alicui creaturæ potestatem iustificandi homines modo ipsi creaturæ placito, & creaturam ipsam ex hac potestate sibi commissâ eligere modum iustificandi homines ex opere operato, & infallibiliter medijs signis exterioribus hominibus applicari, & ea assignare, & imponere ad id: sed hæc assignatio, & impositio signorum sic collatiuorum gratiæ esset vera institutio sacramentorum, de quibus loquimur; ergo non repugnat dictam potestatem communicari, & committi creaturæ; consequentia patet, & etiam maior; minor autem, in qua est tota difficultas, probatur, quia assignatio illa, & impositio dictorum signorum esset prima, & noua statutio eorum, quia tantum supponeret decretum Dei, quo committeret creaturæ iustificationem hominum, & electionem mediorum ad id, & non supponeret impositionem, seu institutionem aliquam illorum signorum à Deo factam, quia commissio illa Dei, & decretum, quo potestatem illam committeret, non esset impositio, & statutio signorum, vt patet, neque decretum Dei esset immediatè circa impositionem, sed tantum circa potestatem iustificandi homines, & eligendi media ad id; ergo impositio, & assignatio signorum facta à creatura illa, esset prima, & noua; ac proinde vera institutio; ex quo patet ad rationem aduersariorum.

Vnde ob eandem rationem etiam potuit creaturæ à Deo communicari potestas instituendi sacramenta veteris legis, quibus ex vi institutionis conueniebat denotare infallibiliter gratiam dandam per passionem Christi.

Observandum tamen est potestatem excellentiæ, qua humanitas Christi de facto instituit sacramenta noua, non posse creaturæ puræ communicari eo modo, quo humanitati Christi communicata fuit, nempe ob merita condigna, quibus de condigno eam potestatem meruit, & effectum sacramentorum, quia nulla pura creatura potuit hæc de condigno mereri; quia gratia adoptionis, qua pura creatura posset

esse

esse prædita, non potest esse semen, & principium merendi de condigno, nisi augmentum sui ipsius, & etiam gloriam, & non nisi habenti ipsam gratiam, & non alijs: id tamen potuit, & potest mereri de congruo, ac proinde, quod ipsi potestas communicetur, & quod sacramenta instituta ab ipsa impetrent gratiam.

DIFFICULTAS II.

Utrum omnia Sacramenta nouæ legis fuerint de facto à Christo immediate instituta?

CIRCA hanc difficultatem, non tam est controversia inter hæreticos, & Catholicos, quam inter Catholicos ipsos, quia hæretici expresse affirmant sacramenta, quæ ipsi esse admittunt, fuisse à Christo instituta.

Non ergo de fuerunt Catholicos, qui existimauerint aliqua ex septem Sacramentis præsertim Confirmationem, & Extremam unctionem non fuisse à Christo immediate instituta.

Iam tamen Catholicos omnes conceniunt omnia septem sacramenta fuisse à Christo immediate instituta, quod iam est adeo certum, ut negari nequeat absq; iniuria fidei, & definitum videtur à Trid. sess. 7. canone 1. dum dicitur, *si quis dixerit, sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit*, ubi absq; dubio sermo est de institutione à Christo immediate facta, & non mediate per Apostolos, & Ecclesiam potestate ab ipso accepta, quia illud verba apertius significant, & verba in definitionibus dogmaticis in apertiore significatione accipienda sunt, quod maxime confirmat Trid. sess. 14. can. 1. dum de extrema unctione, quæ Iac. 5. videbatur à Christo instituta per Iacobum, ait instituta esse à Christo, & à Sancto Iacobo promulgatam, ac proinde non institutam immediate à Iacobo, sed à Christo.

Trid.

Quod

Quod etiam significant Ambros. lib. 4. de Sacramen-
tis cap. 4. dum ait, *Author Sacramentorum, quis est, nisi Do-*
minus Iesus? Et August. 3. de Doctrina Christiana cap. 9. dum
loquens de Sacramentis nouæ legis ait, ipse Dominus, &
Apostolica tradidit disciplina: hoc verò quod addit de Apo-
stolica disciplina, non addit, quia sentiat Christum quædam,
& Apostolos alia instituisse, vt constat ex eodem epist. 1. 18.
cap. 1. vbi supponit omnia fuisse à Christo instituta, & non
ab Apostolis, neque à concilijs plenarijs, sed eo addito so-
lam significat ea, quæ à Christo fuerunt instituta, fuisse in nos
per Apostolos deriuata.

Quod verò ab hæreticis obijcitur, ex Cypriano in ser-
mone de ablutione pedum, vbi significare videtur solam
Eucharistiam esse à Christo institutam, est parui momenti,
quia sermo ille non est Cypriani, sed alterius, qui ibi plura
obscurè tradit: nihilominus id ita exponitur à Vazq. dispu-
tatione 135. c. 1. vt non aduersetur dictæ doctrinæ.

Ita tamen Sacramenta nouæ legis fuerunt à Christo
Domino immediatè instituta, vt non fuerint ab ipso, vt Deo
instituta; aliàs institutio Sacramentorum non attribueretur
peculiariter Christo; sed fuerunt instituta ab ipso, vt homine
potestate excellentiæ sibi à Deo ex meritis condignis com-
municata, & commissa.

Sacramenta verò veteris legis etià circūcisionis instituta
fuerunt immediatè à Deo, sicut & lex vetus fuit ab ipso im-
mediatè lata, & per Angelum Moyse intimata, & per Moysen
populo promulgata, quia nullo fundamento dici potest illa
fuisse ab homine aliquo instituta.

In lege autem naturæ nullum fuit propriè Sacramen-
tum adhuc pro paruulis, qui sola eorum oblatione Deo ab
adultis facta iustificantur ex opere operantis, ipsorum vi-

delicet offerentium, infallibiliter tamen ex promissio-
ne Dei, sicut ex eadem iusti morientes cum me-
ritis infallibiliter adipiscuntur glo-

riam ex opere ope-
rantis.

DIFFICULTAS III.

*Virum soli, & omnes homines sint Ministri
Sacramentorum nouæ legis?*

CONVENIUNT Theologi etiam Scot. cōtra Lutherum solos homines, & non Angelos esse Ministros efficientes, & ministrantes sacramenta, quia officiū, & potestas efficiendi, & ministrandi sacramenta pender ex institutione Christi, quæ nō constat facta esse pro Angelis, & constat facta esse pro hominibus, nō solum generaliter quoad omnia sacramēta ex perpetuo sensu, & vsu Ecclesiæ, sed etiam specialiter quoad baptismum ex illo Matt. 28. *Baptizantes eos*, & quoad Eucharistiam ex illo Luc. 22. *Hoc facite in meam cōmemorationē*: & quoad Pœnitentiam ex illo Ioan. 20. *Quorum remisistis peccata*: & quoad Extremam unctionem ex illo Iacobi. 5. *Inducat presbyteros Ecclesiæ*: & quoad Confirmationem ex Act. 8. vbi Apostoli mittuntur ad confirmandum baptizatos in Samaria: & quoad Ordinē constat ex traditione Ecclesiæ, pro matrimonio autem res est certissima, quia soli contrahentes sunt ministri: de his tamen ex professo in proprijs tractatibus.

Ea verò, quæ obijciuntur à Luthero ad probandum etiā Angelos habere potestatem efficiendi, & ministrandi sacramēta omittimus, quia facilia sunt, & illa soluit Vaz. disp. 138. nihilominus si contingat Angelum bonum sacramētum aliquod efficere, & ministrare censendum est validum, vt aduertit S. Tho. q. 64. art. 7. non quia ad id habeat potestatem ordinariam, sed quia credendum est id efficere ex peculiari Dei commissione, & ordinatione, & id eō habita fuit, vt valida ordinatio, qua Amphyloquius ordinatus fuit Episcopus ab Angelo, vt refert Nicephorus lib. 1 c. 20.

Ita tamen soli homines sunt Ministri Sacramentorum, vt id tantum conueniat hominibus viatoribus, & non beatis, neq; damnatis (vt contra Soar. disp. 13. se & 1. aduertit Egidius q. 64. art. 7.) vt cōstat ex perpetuo sensu, & vsu Ecclesiæ: & sanè neq; ex scriptura, neq; ex traditione, neq; aliūde ag-

nosci-

Vazq.

S. Tho.

Niceph.

AEgid.

noscitur facultas ministrandi sacramenta inesse, & collata, nisi viatoribus: quod etiam docet Vazq. disp. 134. c. 5. loquens de *Vazq.*
Ministris Sacramentorum ad quorū ministerium requiritur character, qualia sunt reliqua excepto baptismo.

Et quamuis soli homines viatores sint Ministri Sacramentorum, sed non omnes omnium absque defectu, etiam si a Republica eligantur, ut contra Lutherum definitur in Trident. sess. 7. can. 10. dum dicitur, *Si quis dixerit in sacramentis ministrandis omnes habere potestatem, & tantum opus esse vocatione, & electione anathema sit.* *Trid.*

DIFFICULTAS IIII.

Quid debeat intendere Minister, ut validè efficiat, & conferat Sacramentum?

LUTHERVS, & Calvinus ad valorem sacramenti nullius alius obiecti intentionem in Ministro requirunt, quam faciendi illud exterius, cui convenit ratio sacramenti, v. g. ablutionem, & prolationem verborū baptismi, quamvis fiat animo irridendi, & ludendi absque intentione aliqua adhuc confusa efficiendi sacramentum: & illis absque dubio adheret Catherinus in opusculo de Intentione Ministri Sacramentorum, quamvis se subijciendo Apostolicæ Sedi, quibus favere videtur Aug. 7. de Baptismo contra Donatistas cap. 53. dū significat simulationem, & iocū ex parte conferentis sacramentum non nocere valoris ipsius, dum in recipiente absit simulatio: eis quoque favere videtur, & non parum historia illa Athanasij, qui cum esset puer alios pueros per iocum baptizavit, & tamen baptismus ab ipso factus habitus fuit, ut validus ab Alexandro Patriarcha Alexandrino, ut refert Rufinus r. historię cap. 14.

Et id ratione probatur primò, quia ad valorem sacramenti non requiri intentionem alius obiecti, quam efficiendi exterius illud, seu materiale sacramenti est, convenientius ad securitatem valoris illius, & consequenter ad tranquillitatem

*Luth.
Calvin.*

Cather.

Aug.

Rufin.

tatem

tatem conscientie suscipientis, ut patet. Secundò, quia semel facta institutione vocis ad significandum, non requiritur intentio proferentis, ut vox instituta significet; ergo semel facta institutione Christi, qua instituit exterius illud ad significandum gratiam, non est necessaria in ministro intentio aliqua, dum efficiat illud à Christo institutum ad id. Tertiò, quia in contrariis, & negotiis humanis non est necessaria in ministris alia intentio, quam efficiendi exterius illud, quod à domino præscribitur; ergo etiam in sacramentis, quæ à ministris loco Christi tanquam Domini fiunt, non est necessaria alia intentio, quam efficiendi exterius illud, quod à Christo institutum est in sacramentum.

*Magist.
Alex.
S. Tho.*

Magister verò in 4. dist. 6. Alex. 4. p. q. 8. memb. 3. ar. 1. S. Tho. q. 64. art. 10. & reliqui Doctores (excepto Cathertino, & forsan etiam Sylvestro, verbo *baptismus* tertio q. 12.) docent, ad valorem sacramenti in ministro requiri intentionem efficiendi sacramentum, saltem confusam, intendendo videlicet facere, quod facit Ecclesia, vel quod Ministri Christiani faciunt, vel quod Christus instituit, vel aliud æquivalens. Quod absque dubio definitum est ab Eug. 4. in suo Decreto fidei, & oppositum damnatum est in Trid. sess. 7. canone 10. dum ad valorem, seu perfectionem sacramenti dicitur necessariam esse intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia, id est faciendi totum, quod Ecclesia facit: Ecclesia autem non tantum efficit exterius illud, cui ex institutione Christi convenit ratio sacramenti, sed etiam efficit sacramentum; & id specialiter definit Triden. sess. 14. can. 9. de Sacramento penitentiae, dum ait, Sacerdotem loco absolventem nihil agere, & tamen ille proferat verba absolutionis ex intentione proferendi illa. Quod generaliter quoad omnia sacramenta absque dubio constat ex perpetua Ecclesiae traditione, cui Eug. 4. innixus id generaliter definit, & cui Trid. innixum generaliter damnavit oppositum.

*Eug. 4.
Trid.*

Id quoque ab absurdo probatur, quia si ad valorem sacramenti sufficeret intentio adhibendi res, & verba, quæ adhibet Ecclesia, & non esset necessaria intentio efficiendi sacramentum saltem confusa, fieret verus baptismus ab illo, qui ludat, & irrisorie aliquem in fonte demergeret dicens,

Ego te baptizo, vel ego te demergo in nomine patris, &c. Quia iste adhibet res, & verba, quæ adhibet Ecclesia, & illa adhibet ex intentione ea adhibendi, consequens autem est absurdum, ergo etiam antecedens.

Sed quamuis ad valorem sacramenti necessaria sit intentio efficiendi illud exterius formaliter, id est tanquam ceremoniam Christianorum, tamen non est necessaria intentio formalis conferendi gratiam, in quo Doctores conveniunt, & sentit Ecclesia, dum non rebaptizat baptizatos ab illis hæreticis, qui existimant per baptismum non conferri gratiam, & consequenter non intendentibus illam conferre; ad valorem ergo sacramenti sufficit intentio adhuc confusa efficiendi sacramentum, in qua virtualiter continetur intentio conferendi gratiam, quæ est effectus sacramenti ea proportionem, qua effectus virtualiter continetur in sua causa.

August. autem ubi supra non fauet hæreticis, quia in illo cap. nihil concludit, sed se remittit revelationi Dei, aut resolutioni alicuius plenarij concilij. Neque illis fauet historia illa Athanasij, quia Athanasius non solum habuit intentionem adhibendi exterius illud, & materiale sacramenti, sed etiam efficiendi illud sacramentum, quia quamuis fuerit iocosè operatus, seu ad iocum, & delectionem capiendam, ad id tamen usus est materiali sacramenti, tanquam ceremonia Christianorum, non mimicè, & pure repræsentatiuè id fingendo, sed intendendo serio efficere, quod Alexan. Patriarcha efficiebat, eius officium usurpando ad iocum, & delectionem (sicut puer, qui ab alijs ludi, & ioci causa constituitur Rex solet non mimicè, sed serio imperare) & ideo Athanasius non baptizavit nisi pueros iam cathecumenos.

Aug.

Ad primam ergo rationem pro aduersarijs respondemus, quod quamuis ad securitatem valoris sacramenti, & consequenter ad tranquillitatem conscientie suscipientis melius esset ita instituire sacramenta, ut ad ipsorum valorem necessaria non esset intentio efficiendi sacramentum, nihilominus absolute melius fuit ita instituire illa, ut dicta intentio sit necessaria, quia convenientius fuit sacramenta fieri religiose à ministris, nempe tanquam ceremonias sacras, quo sacramenta magis reuerenter fiunt, & suscipiuntur,

quam quod ex malitia ministri aliquando non fiat sacramentum, & quam quod suscipiens habeat metaphysicam certitudinem valoris sacramenti, cum possit habere certitudinem moralem, præsertim quod quamvis intentio illa non esset necessaria, minister si vellet posset facile irritare sacramentum detrahendo, aut mutando aliquid essentiale formæ saltem submisso proferendo formam.

Ad secundam concedimus antecedens, & negamus consequentiam ob discrimen inter institutionem vocum, & sacramentorum, quia voces instituta sunt ab hominibus ad significandum independentem ab intentione proferentis: materia verò, & forma sacramentorum dependentem ab intentione ministri, quod Christus potuit, & congruenter fecit ob rationem prædictam.

Ad tertiam respondemus in contrariis, & negotiis humanis non requiri in ministro aliud, quam quod fideliter referat verba à Domino præscripta, quia Dominus quantum est ex parte sua, nihil aliud exigit ad valorem, & firmitatem contractus; Christus verò ad valorem sacramentorum non fuit eo solo contentus, sed requisivit in ministris intentionem efficiendi sacramenta.

Ex dictis constat deficiente dicta intentione in ministro adhibenti materiam, & formam non fieri sacramentum, quia ex una parte intentio illius requisita est ad valorem sacramenti, & ex altera defectus intentionis ministri nequit suppleri intentione alterius ministri, ut patet, neque intentione Ecclesiæ, quia Ecclesia non habet aliam intentionem, quam suorum ministrorum: deficiente autem sacramento, quamvis solius intentionis defectu, non fit effectus sacramenti à Deo adhuc in parvulis (in quibus nequit alia via suppleri (excepto martyrio) sicut suppleri potest in adultis contritione perfecta) quia id nullo fundamento constat.

Observandum est, quod quando in ministro sunt duæ intentiones oppositæ, (quæ esse non possunt, nisi quando ignoratur esse oppositæ) ut quando minister adhibens materiam, & formam intendit efficere sacramentum, vel id quod Christus instituit, & simul etiam intendit non efficere, quod Ro-

mana Ecclesia efficit, existimans eam in hoc discordare ab institutione Christi, tunc si minister ita pertinaciter velit non efficere, quod Ecclesia Romana, ut id velit, & intendat omnino absolute excludendo quancumque conditionem, cum qua staret, & compati possit intentio efficiendi sacramentum, vel quod Christus instituit, ut quando id ita pertinaciter vult, ut malit non efficere sacramentum, quam conformari Ecclesiae Romanae, quamvis haec conformetur Christo, non efficit sacramentum, quia intentio haec sic absoluta est incopossibilis cum intentione faciendi sacramentum (quia Ecclesia Romana id intendit, & facit) & praeualebit contra intentionem illam: si vero est contra minister omnino intendit efficere sacramentum, vel quod Christus instituit, & id intendit omnino assecurare, tunc verè efficit sacramentum, quamvis expressè nolit efficere, quod Ecclesia Romana efficit, quia tunc cum hac intentione non efficiendi, quod Ecclesia Romana, compati potest altera intentio, & praeualebit contra illam, ut potè omnino absoluta: de facto tamen nullus minister, quamvis habeat expressè utramque intentionem oppositam, est adeò peruersus, ut saltè tacitè non praeferat intentionem efficiendi sacramentum intentioni non faciendi, quod Ecclesia Romana facit, & illi firmitus non adhaereat; ac proinde tunc intentio non faciendi, quod Ecclesia Romana facit, includit tacitè conditionem hanc: *Si intentio haec non potest cum intentione faciendi sacramentum, & cum effectione sacramenti*, quia hoc intendit assecurare, & non aliud, & idè intentio non faciendi, quod facit Ecclesia Romana, corrigitur per alteram intentionem, vel potius evanesceat defectu conditionis in ipsa intentione tacitè inclusa: quod si minister esset adeò peruersus, & pertinax, ut expressè malit non efficere sacramentum, quam conformari intentioni Ecclesiae Romanae, tunc non efficit sacramentum, quia intentio non faciendi, quod Ecclesia Romana, praeualebit contra alteram.

Addimus de facto nunquam, aut rarissimè in ministro quantumvis perverso, & existimante Ecclesiam Romanam in administratione Sacramentorum non efficere, quod Christus instituit, reperiri duplicem illam intentionem, sed tantum faciendi sacramentum, aut quod Christus instituit, aut

quod sua particularis Ecclesia facit, aut quod ministri debet facere, vel quia nihil cogitat de faciendo, aut non faciendo, quod Ecclesia Romana facit, vel quia quamvis aliqua huius cogitatio ipsi occurrat, & existimet Christum aliud instituisse ab eo quod Ecclesia Romana facit, tamen non tam curat intendere non efficere quod Ecclesia Romana facit, quam efficere quod Christus instituit, & debet fieri.

DIFFICULTAS V.

Utrum ad valorem Sacramenti sufficiat intentio efficiendi Sacramentum, quando præterita est?

CONVENIUNT Doctores primo ad valorem sacramenti non sufficere intentionem indirectam, qua minister velit indirecte adhibere materiam, & formam sacramenti, volendo directe, & expresse causam adhibitionis materiam, & formam, non adhibitionem ipsam, ut quando quis sciens se in ebrietate adhibere materiam, & formam sacramenti, expresse, & directe vult se in ebriare, quia tunc intentio illa indirecta non fertur adhuc indirecte in materiam, & formam formaliter, nempe tanquam ceremoniam Ecclesie, sed tantum fertur indirecte in illas materialiter, quia in ebrietate non adhibentur formaliter, sed tantum materialiter: neque sufficet, ut advertunt Vazq. disp. 138. & Soar. disp. 13. intentio indirecta, qua minister velit ebriari, prævidens, quod in ea adhibiturus est materiam, & formam in ebrietate ipsa directe intendendo efficere sacramentum, quia intentio hæc directa in ebrietate habita, ex qua in ebrietate ipsa adhibet materiam, & formam, non est humana, utpote elicitā ab homine ebrio carente usu rationis: imò neque sufficet, ut prædicti advertunt, quod minister ex intentione expressa, & directa adhibendi materiam, & formam formaliter, tanquam ceremoniam Ecclesie in ebrietate, eligat ebrietatem, & se in ebrietate, & in ebrietate illas adhibeat formaliter, quia quavis intentio illa directa, ex qua ebrietas elicitā, & assumpta est, sit humana, ipsa tamen adhibitio materiam, & formam

Vazq.
Soar.

facta in ebrietate, & intentio adhibendi illas formaliter elicit in ebrietate, aut in ea perseverans non est humana, Christus autem absq; dubio tantum actionem in se humanam, aut saltem in statu usus rationis factam instituit in sacramentum, ut ablutionem, & prolationem verborum, aut in factuam sacramenti, ut consecrationem verbalem.

Conveniunt secundo Doctores intentionem directam, & liberam efficiendi sacramentum, quæ actu & formaliter est, quando adhibentur materia, & forma esse sufficiens ad valorem sacramenti, quia nulla alia melior intentio excogitari potest; & hanc actualem intentionem non esse necessariam ad valorem illius, quia credi non potest Christum ita scrupulose instituisse sacramenta, & tanto periculo nullitatis exposita, ut si minister accedens cum intentione efficiendi sacramentum, & in eo momento, in quo adhibet materiam, & formam naturalem in consideratione distractus ab ea intentione cesset, non efficiat sacramentum: alias sacramenta passim, & absque humana negligentia fierent irrita, quia dicta naturalis inconsideratio saltem quantum ad aliquam partem materię, aut formę passim, & absque negligentia humana accidit.

Tertio ergo conveniunt Doctores ad valorem sacramenti sufficere intentionem directam, & liberam efficiendi sacramentum, quamvis sit præterita, & actu non sit, quando adhibentur materia, & forma, sed non sufficere habitualem, quæ neque in se, neque in aliquo effectu sui manet, & dicitur habitualiter permanere ex eo quod præcessit, & reuocata non est, sed tantum sufficere virtualem, quæ quavis in se non sit, quando adhibentur materia, & forma, est tamen virtualiter in earum adhibitione, quæ ex intentione efficiendi sacramentum immediatè incohata est, aut in alia actione prævia ordinata ad ipsam actionem sacramentalem, seu adhibitionem materię, & formę, cum qua actio illa prævia habet connexionem, utpotè in effectu ab ipsa intentione actuali efficiendi sacramentum derivato, siue immediatè, siue mediatè.

Et in primis quod intentio efficiendi sacramentum, quando nec actualiter in se ipsa, neque virtualiter in aliquo effectu sui perseverat, sed tantum habitualiter non sufficiat ad

valorem sacramenti patet, quia ad hunc est necessarium, quod materia, & forma adhibeantur ex intentione faciendi sacramentum, ut constat ex dictis difficultate precedenti, & quando intentio id efficiendi tantum est habitualis, tunc adhibitio materiæ, & forma non fit ex illa intentione adhuc remotè, & mediante aliquo effectu ipsius, quia intentio habitualis nullo modo adhuc remotè influit in dictam adhibitionem, quia hæc non derivatur ex intentione illa, ut ponimus.

Vazq.
Soar.
AEgid.

Observandum tamen est, ut optime Vazq. & Soar. ubi supra, & Aegid. q. 64. ar. 8. dub. 2. quod quamvis intentio habitualis non sufficiat ad efficiendum sacramentum, neque ad efficiendum sacrificium, quia ad id requiritur intentio factiva, quod convenire nequit intentioni non perseveranti actualiter in se, neque virtualiter in aliquo effectu sui, sufficit tamen ad applicandum valorem, seu fructum sacrificij faciendi ex alia intentione actuali, aut virtuali, quia ad applicandum valorem, & fructum sacrificij, non est necessaria intentio factiva sacrificij, neque valoris illius, sed sufficit intentio applicativa valoris futuri sacrificij faciendi ex alia intentione, & respiciens ipsum valorem, ut purum obiectum, & non ut effectum, quia ex eo tantum, quod celebrans, tunc quando fit sacrificium, aut antea velit facere sacrificium tunc existens, aut postea futurum alicui prodesse, dicitur illi sufficere applicare valorem, ad id autem sufficit intentio habitualis, quia sufficit intentio non factiva, & pure volitiva.

Ad valorem ergo sacramenti sufficit intentio virtualiter perseverans in ipsa actione sacramentali, seu adhibitione materiæ, & formæ tanquam in effectu sui, siue immediato, ut quando immediate inchoatur ex ipsa intentione, nempe efficiendi actionem ipsam sacramentum, siue mediato, ut quando actio sacramentalis derivatur ex dicta intentione mediante alia actione prævia ad ipsam actionem sacramentalem ordinata, & connexa cum ipsa, & per quam ad ipsam actionem sacramentalem pervenitur, quia ex una parte ad valorem sacramenti non est necessaria intentio actualis, ut iam diximus, & ex altera parte ex illa intentione, quamvis non perseverante actu adhuc confusè, aliquo modo fit

actio

actio sacramentalis, quia ex illa intentione, quamvis medi-
tè peruenitur ad ipsam actionem sacramentalem, & fit, &
non fieret, nisi dicta intentio præcessisset, vt quando minister
ex intentione baptizandi aliquem se confert ad Ecclesiam,
& induit se superpelliceo, & vadit ad fontem baptismi, &
non aduertens ad sacramentum baptismi, sed ad alia distra-
ctus abluir, & profert verba formæ.

Observandum tamen est, vt optimè Vazquez, Soarez,
& Ægid. quod quamvis ad hoc, quod actio, quæ procedit
ex intentione præterita, sit moraliter bona, aut mala ex ea
intentione, necessarium sit, quod actio illa non desinat ef-
se libera, imò & quod intentio, seu voluntas illa aliquo mo-
do perseveret actu, si non expresse, saltem confuse, muta-
ta voluntate, seu intentione illa actionis expressa in con-
fusam, vt aduertit Vaz. 1. 2. disputat. 75. cap. 3. nihilominus
ad hoc, quod actio sacramentalis, seu adhibitio materiæ, &
formæ fiat sacramentum, non solum non est necessarium,
quod intentio, ex qua procedit, maneat actu adhuc confuse
ob rationem dictam, sed neque quod actio sacramentalis
fiat liberè absque distractione naturali, quia quamvis fiat
inconsideratè, sit sacramentum; alias sacramenta passim
fierent nulla absque negligentia humana, quia absque hac
passim contingit distractio, & inconsideratio naturalis eius,
quod actu facimus, saltem quoad aliquam partem actionis:
requiritur tamen perseverantia status vsus rationis, vt actio
illa saltem fiat ab homine, qui possit operari, vt homo (quā-
vis fiat modo simili ei, quo fit ab homine experre vsus ra-
tionis) quia modum hunc operandi non semper possumus
evitare, & credendum est Christum actiones tantum homi-
nis habentis statum vsus rationis in sacramenta instituisse,
quamvis non exegerit illas esse humanas, & liberas, quia,
iuxta communem modum operandi hominum, non raro
fiunt inadvertenter, & absque libertate, sal-
tem quoad aliquam partem
ipsarum.

Vazq.

DIFFICULTAS VI.

Utrum intentio conditionata efficiendi Sacramentum sufficiat ad eius valorem?

CONVENIUNT Doctores intentionem efficiendi Sacramentum elicitam sub conditione de præterito, aut de præfenti sufficere ad valorem illius, si conditio subsistat, & sit impleta: quod satis significatur in capitulo 2. de Baptismo, dum præcipimur baptizare sub conditione eos, de quibus est dubium, an sint baptizati: & constat ex eo, quod tunc intentio conditionata efficiendi sacramentum, ex qua adhibentur materia, & forma statim, ac adhibentur perficitur, & desinit esse suspensa, subsistens, & veritate conditionis, ac proinde ex ea intentione potest statim absque expectatione alicuius advenire actioni materiali sacramenti ratio sacramenti inter ea conditionata intentione, quod absque dubio sufficit ad valorem sacramenti, quia tunc verè adhibetur materia, & forma ex intentione efficiendi sacramentum, quæ post adhibitionem materiae, & formæ non manet suspensa expectans aliquid in futurum, & relinquens illas absque ratione sacramenti, quod non posset à ministro fieri: & id etiam existimamus verum, quamvis subsistentia conditionis sit ignota, & talis, ut post adhibitionem materiae, & formæ ex dicta intentione factam maneat incertum, an persona receperit sacramentum, (ut quando quis baptizatur sub conditione, si sit prædestinatus) quia eadem est ratio, ac quando sacramentum administratur sub conditione relinquente certam receptionem sacramenti, ut quando quis baptizatur sub conditione, si non sit baptizatus.

Sed quamvis validè fiat sacramentum sub conditione de præterito, aut de præfenti, non tamen licitè, nisi adsit necessitas, quia administrando Sacramentum sub conditione exponitur periculo nullitatis, si forte non subsistat conditio:

addi-

addidimus, nisi adsit necessitas sic administrandi, quia si adsit, ut verè adest, quando post factam prudentem diligentiam, manet dubium, an quis, verbi gratia, sit baptizatus, vel an sit capax absolutionis, potest licitè sacramentum sic administrari, quia in ea necessitate nulla fit irreuerentia sacramento illud exponendo dicto periculo: & id est verum, siue conditio, sub qua adhibetur materia, & forma, sit tantum interius, & mentaliter concepta, siue etiam exterius prolata.

Est tamen difficultas, an intentio efficiendi sacramentum habita sub conditione de futuro contingenti sufficiat ad valorem sacramenti, ut quando baptizmus, vel absolutio fit sub conditione restitutionis postea faciendæ?

Circa quam conveniunt communiter Doctores dictam intentionem non sufficere ad valorem sacramentorum: quod nos verum existimamus non in matrimonio, sed in alijs sex. Ratio huius doctrinæ est, quia qui in dictis sex sacramentis adhibet actionem materialiter sacramentalem ex intentione faciendi illam sacramentum habita sub conditione de futuro contingenti, prius tempore perficit actionem illam materialiter sacramentalem, quam intentio efficiendi sacramentum perficiatur, & fiat absoluta, & desinat esse suspensa; ergo dicta intentio non sufficit ad eorum sacramentorum valorem, quia ad hunc requiritur, quod intentio non sit suspensa, sed perfecta, & absoluta ante, vel statim, ac actio materialiter sacramentalis perfecta est, quia quamvis in manu, seu potestate ministri sit, quod una pars essentialis sacramenti, verbi gratia, expectet completionem, seu perfectionem alterius partis essentialiter, verbi gratia, prolationis verborum, non tamen quod utraq; pars iam perfecta expectet rationem sacramenti nondum existentem, utpote pendentem ex intentione perficienda per impletionem conditionis futuræ; quod autem actio materialiter sacramentorum prius tempore perficiatur, quam intentio illa, patet, quia actio illa nequit pendere, & suspendi, prolatio enim verborum, verbi gratia, baptismi, & ablutio statim, ac fiunt, sunt absolutæ, & perfectæ, & non suspensæ, quia non fiunt sub conditione de futuro, quantumvis ipsis intendatur addi, imò nequit intendi, nisi ab ignorantibus dictam impossi-

bilitatem; sicut addi non potest actui ambulandi, quia qui ambulat nequit verè affirmare, ambulo, si crastina die pluatur, quamvis addi possit intentioni efficiendi illas, ut ceremonias sacras, & Christianorum.

Et idem est, quando fit actio materialiter sacramentalis ex intentione pendente à conditione de futuro necessaria (verbi gratia, quando ablutio, & prolatio verborum fiunt ex intentione pendente à conditione, si Sol cras oria-
tur) si intentio verè, & serio eliciatur dependenter ab ea conditione, quod scilicet dicta intentio non sufficiat ad valorem sacramenti ob rationem dictam, quia scilicet tunc dicta intentio manet suspensa post actionem materialiter sacramentalem iam perfectam: fatemur conditionem necessariam cognitam, ut talem, si aliquando apponitur, non tam apponi ad suspendendam intentionem, quam ad significandam certitudinem intentionis absolutæ, & perfectæ, ac proinde tunc, quando aliud non constat, sacramentum censendum est validum.

Quia verò actio materialis matrimonij, nempe contractus ipse coalescens essentialiter ex intentione, seu consensu in traditionem proprii corporis, & in acceptionem corporis alterius, & ex expressione sensibili illius consensus potest quoad unam partem sui, nempe quoad intentionem, & consensum fieri dependenter à positione futuri, & suspendi usque ad eam positionem, & hac positione perfici, & absolui, quamvis expressio sensibilis illius consensus non possit, idèò ad valorem sacramenti matrimonij sufficit intentio efficiendi sacramentum sub conditione eiusdem futuri, sub qua prabetur consensus in traditionem proprii corporis, & in acceptionem corporis alterius, ex quo consensu coalescit contractus matrimonij, quia tunc intentio illa conditionata efficiendi sacramentum matrimonij, ex qua inchoatus est contractus ipse, postea impletionem conditionis perficiendus, desinit esse suspensa, & fit perfecta, & absoluta statim, ac perficitur contractus, quia sub eadem conditione elicitur intentio efficiendi sacramentum, & consensus ipse in dictam traditionem, & acceptionem, ex quo coalescit dictus contractus, qui est actio materialiter sacramentalis, cui con-

uenit ratio sacramenti: & multò melius fiet sacramentum matrimonij ex intentione elicita sub conditione alterius rei distinctæ futuræ, si prius impleatur, quam conditio futuri, sub qua elicitor dictus consensus, quia tunc intentio efficiendi sacramentum matrimonij prius perficitur, & absoluitur, quam contractus ipse, quoad dictum consensum.

DIFFICULTAS VII.

Utrum ad valorem Sacramenti necessarium sit intentionem ministri ferri in personam certam sine errore?

CONVENIUNT Doctores quando intentio ministri ita determinatè fertur in aliquā certam personam, vt expresse excludat alias, non fieri sacramentum, si personæ exclusæ conferatur per errorem, vt patet: & dictam exclusionem esse illicitam, & mortaliter, quia ea exclusionem exponitur sacramentum periculo nullitatis, si conferatur personæ exclusæ, quod est illicitum mortaliter, nisi ad id sit rationabilis causa, vt esset, quando in collatione ordinis timeretur aliquam personam supponendam esse pro altera.

Est tamen difficultas, an quando intentio ministri fertur in personam certam, verbi gratia, in Petrum, quem credit habere præsentem, sufficiat ad valorem sacramenti, quod confertur alteri, quando hic alter non est expresse exclusus?

Syluest. verbo *Baptismus* 3. quæst. 15. loquens de baptismo, partem negatiuam tuetur, quia ad valorem sacramenti necessarium est intentionem ministri ferri in personam, cui confertur, quando autem confertur alteri personæ, & nō personæ, quæ creditur esse præsens, intentio ministri non fertur in personam, cui confertur, sed in alteram.

Scotus vero in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 8. Vazq. disput. 158. cap. 7. Soar. disp. 13. sect. 4. Ægid. quæst. 64. artic. 8. dub. 4.

Syluest.

*Scotus.
Vazq.*

*Soar.
Ægid.*

& com.

& cōmuniter Doctores partē affirmatiuam tradunt quoad alia sacramenta, excepto matrimonio, & meritō; quia qui administrat quodcunque sacramentum ex alijs, ita intendit illud administrare certæ personæ, quam existimat esse, vt suā intentionem non restringat ad eam personam existimatam, quia intendit illud administrare personæ præsentī, quæcunque illa sit, quia tunc parum interest huic, aut alijs illud administrare, & si tunc expresse fertur in vnā personam, v. g. in Petrum, non est quia restringatur ad Petrum, sed quia præsens creditur esse Petrus: intentio vero contrahentis matrimonium ita fertur in certam personam, v. g. in Mariam, vt ad eam restringatur, & quamcunque aliam excludat, quia tantum intendit contrahere cum illa, & non cum præsentī, quæcunque illa sit; & tunc expresse fertur in Mariam, non tantum quia ipsa creditur esse ea, cum qua contrahitur, sed quia cum illa sola intendit contrahere, quia non parum interesse potest cum hac, vel illa contrahere.

*Soar.
Ægid.*

Et ob dictam rationem, vt optimè Soar. & Ægid. proferens verba consecrationis super decem hostias, credens non esse nisi octo, consecrat omnes decem, nisi expresse intentio nem restringat ad octo; & quando profert verba consecrationis super duas hostias, credens vnā esse tantum, etiam consecrat duas, nisi expresse restringat intentionem ad vnā tantum.

Ad rationem ergo in oppositum constat intentionem ministri in alijs sacramentis à matrimonio, etiam ferri in personam incognitam, etiam si circa eam erreretur, quia fertur in præsentem, quæcunque illa sit.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum ad valorem Sacramentorum requisita sit fides, & sanctitas in ministro?

*Cōci. Ni
ceno.*

CONVENIUNT Catholici contra hæreticos ad valorem sacramentorum non esse necessariam in ministro fidem, neque sanctitatem, ita quoad fidē definitur in Cōcil Niceno 1. can. 19.

vt constat ex ipso canone, & ex Innocen. I. epist. 22. cap. 5. *Innoc. 1.*
 & in Constant. sess. 8. & quoad fidem, & sanctitatem in Trid. *Cōc. Con-*
 sess. 7. can. 4. de Baptismo, in quo est sermo de fide, & can. 12. *stant.*
 de Sacramentis in genere, in quo est sermo de sanctitate, *Trid.*
 quod Christus meritò sic instituit, quia minister non est, nisi
 instrumentum Dei, qui est idem respectu ministri peccato-
 ris, etiam in fidelis, & iusti fidelis.

Quòd si sacramenta valide fiunt ab infidelibus, & ab
 alijs peccatoribus, vt fieri possunt, etiam erunt fructuosa sus-
 cipientibus illa, si in suscipientibus non sit obex, vt potest
 non esse, quia absque fundamento negabitur fructus sacra-
 mentis validis, quantumuis factis à dictis ministris: imò id
 etiam negabitur contra Trid. sess. 7. can. 6. de Sacramentis
 in genere, dum generaliter ait sacramenta gratiam confer-
 re non ponentibus obicem.

Sed obijciunt hæretici primò, quod nemo dat, quod
 non habet, sed infidelis, imò & fidelis peccator, non habet
 sanctitatem; ergo nequit illam dare alijs, & consequenter,
 neque conferre validum sacramentum, quia hoc quantum
 est ex se confert sanctitatem. Respōdemus, falsum esse quod
 nemo dat, quod non habet formaliter, quando non dat, vt
 causa vniuoca, vt contingit soli danti calorem, quem non ha-
 bet formaliter, præsertim quando dans, non dat immediatè,
 sed mediatè, vt contingit medico infirmo danti sanitatem
 media medicina, & etiam quando dans non dat, vt causa
 principalis, sed vt minister, & instrumentum alterius, vt con-
 tingit procuratori conferenti dominium rerum domini, cu-
 ius est procurator; minister autem sacramentorum non dat
 sanctitatem, vt causa vniuoca, neque immediatè, sed me-
 diante sacramento, & non nisi vt minister Dei, ac proinde
 potest sanctitatem conferre, quamuis eam non habeat for-
 maliter.

Quòd si obijcias secundò illud Ioann. 20. *Accipite Spi-*
ritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.
 Ergo minister, qui non habet Spiritum Sanctum, qualis est
 peccator siue fidelis, siue infidelis, nequit gratiam remissiua
 peccatorum conferre, ac proinde neque valide efficere sa-
 cramenta collatiua illius. Respōdemus dictis verbis Ioan. 20.

conferri Sacerdotibus in ipsorum ordinatione gratiam iustificantem significatam per Spiritum Sanctum, & etiam conferri characterem, ex his autem character sufficit, & necessarius est ad valide remittenda peccata: gratia verò iustificans per Spiritum Sanctum significata necessaria est non ad valide, sed ad licitè remittenda illa.

Quod si tertio obijcias in eo, qui discredet Ecclesiam efficere sacramentū gratiā cōferens, & id Christum instituisse, non potest esse intentio efficiendi sacramentū, quamvis intendat efficere, quod Ecclesia facit, & Christus intendit: & in eo, qui discredet mysteriū Trinitatis nequit esse intētio baptizandi in nomine illius, ut intendit Ecclesia; ergo saltem fides harum rerum requiritur in ministro ad valorē sacramenti. Respondemus etiam in eo, qui discredet illud prius, posse esse intentionem efficiendi sacramentum, si quando adhibet materiam, & formam, intendat efficere, quod facit Ecclesia, & quod Christus fieri voluit, quidquid illud sit, si Ecclesia medijs illis aliquid facit, & Christus aliquid fieri voluit: & is, qui discredet illud posterius, nempe Trinitatem verbis formæ baptismi significatam, etiam potest eo errore interius retento verba illa nihil mutando proferre intentione faciendi medijs illis, quidquid Ecclesia facit, & quidquid Christus fieri voluit, si medijs illis aliquid fieri voluit, quia istæ intentiones sufficiunt ad valorem sacramentorum, & impossibiles non sunt cum dictis erroribus, & dissensibus.

Ex Patribus verò, qui significant sacramenta ab hæreticis collata potius inquinare suscipientem, quam mundare, nonnulli id dicunt, quia loquuntur de sacramentis intentionis fieri à quibusdam hæreticis, qui formas sacramentorum substantialiter pervertebant: & alij id dicunt etiam loquentes de sacramentis valide factis ab hæreticis, quia regulariter nequeunt absque peccato mortali suscipi à ministris hæreticis illa conferentibus, ut dicemus difficultate 12.

Non nulla alia, quæ contra dictam veritatem obijciuntur videantur apud Bellarm. lib. 1. cap. 26. & apud Vazq. disp. 137.

(*)

Bellar.
Vazq.

DIFFICULTAS IX.

Vtrum in ministro requisita sit sanctitas, ut licite administret Sacramenta?

SUPPONIMUS ministrum requisitum ad valide conficiendum Eucharistiam, poenitentiam, & Extremam unctionem esse sacerdotem, & ad valide conficiendum confirmationem, & ordinem esse Episcopum; quamuis etiam simplex sacerdos possit ex commissione Papæ valide confirmare: ad valide vero conficiendum sacramentum matrimonij sufficere laicum baptizatum: & ad valide conficiendum sacramentum baptismi sufficere laicum, quamuis non baptizatum.

Hoc supposito conveniunt Doctores ministrum consecratum conficientem sacramenta in statu peccati mortalis, per se, seu ex obiecto peccare mortaliter, nisi per accidens excusetur impossibilitate saltē morali se iustificandi, quia extrema necessitas suscipientis, ita ad illud celeriter conficiendum cogat, ut nequeat saltem moraliter ad gratiam preparari.

Et in primis id esse illicitum, & peccatum satis significat Aug. li. 2. cōtra epist. Parmeniani c. 10. post medium, dū ait: *Omnia sacramenta cum ob sint indignè tractantibus, profunt tamen per eos dignè suscipientibus*: appellat autem indignè tractare sacramenta, ea in peccato ministrare; & Nicol. I. in suis rescriptis habitis 3. tom. Concil. titul. 11. num. 5. Greg. 9. in capit. finali de temporibus ordinationum, & in capit. finali de cohabitatione Clericorū. Quod etiam ratione constat, quia id est prohibitū non iure aliquo positivo, quia non humano, quia id nullibi prohibetur etiā in nuper dictis capitulis iuris supponatur esse illicitū, neq; iure aliquo positivo diuino voluntate Dei lato, quia de eo nullatenus constat, sed est prohibitum iure diuino naturali orto ex natura sacramentorum, quam ex Dei institutione habent, quia est irreuerentia contra sacramentum institutum ad sanctificandam, & mundandam conscientiam effici ab immundo, & sordido ministro ad id consecrato.

Aug.

*Nicol. 1.
Gregor. 6*

Quod verò id sit per se, & ex suo obiecto peccatum mortale constat ex eo, quod effectio sacramenti est res gravis, & non parui momenti, ac proinde cum facta in statu peccati mortalis sit illicita, erit per se, & ex suo obiecto grauiter, & mortaliter illicita.

*Vazq.
Ochag.*

Addimus vt optimè Vazq. disput. 136. & Ochaguaia q. 19. contra Soar. disputat. 16. sect. 4. & contra Bonacinam disp. 1. q. 3. puncto 2. quencumque, quamuis non consecratum, efficientem sacramentum in statu peccati mortalis, vt laicum baptizantem in eo statu, quamuis in extrema necessitate, peccare mortaliter, (nisi extrema necessitas suscipientis non relinquat tempus ministro, vt saltem moraliter possit ad iustificationem preparari) quia quicumque valide efficiens sacramentum, quamuis laycus, & in extrema necessitate, est minister à Christo deputatus, & institutus ad id, & est contra reuerentiam sacramenti ipsum effici à ministro instituto ad id in statu peccati mortalis, quod maiorem vim habet in Sacerdote peccatore efficiente sacramentum, quamuis in extrema necessitate, & quamuis non solemniter, quia etiam efficitur à ministro non solum ad id instituto, sed etiam ad id consecrato.

Addidimus nisi extrema necessitas suscipientis non relinquat tempus ministro, vt saltem moraliter possit ad iustificationem preparari, quia quando sic urget potest licitè in statu peccati mortalis illud efficere, & administrare, (in quo Doctores conveniunt) non quia obligatio religionis cesset ob occursum obligationis misericordiae, quasi hæc sit maior, quia verè non est, sed minor; sed quia hac necessitate succurrendi proximo urgente, & existente impossibilitate saltem morali iustificationis ministri, nulla fit irreuerentia sacramento illud in statu peccati mortalis efficiendo, & ministrando, quia sacramentum institutum est, in remedium hominum, & tunc non potest homini subueniri, nisi illud in eo statu ministrando.

Vazq.

Observandum est, vt optimè Vazq. ministrum in statu peccati mortalis distribuentem Eucharistiam antea factam non peccare mortaliter, quia in hac distributione non apparet grauis aliqua irreuerentia contra Eucharistiam, quævis

appareat, & sit in effectione illius: & multo minus erit mortale in statu peccati mortalis transferri Eucharistiam de loco in locum, & eam eleuando benedicere populum, quia in hoc multo minus apparet irreuerentia grauis: & nulla adhuc leuis in eo, quod quis Eucharistiam lapsam in terram) quamvis sit laicus, non existente Sacerdote) leuet, & in loco decente reponat.

Ita tamen minister sacramentorum tenetur in statu gratie sacramenta conficere, vt quauis sit conscius peccati mortalis non confessi, non teneatur confessionē illius ad effectiōnem sacramentorum adhuc Eucharistiæ præmittere, sed satis sit, si perfectā contritionem eliciat, vt contra Adrianum, & Marfilium aduertunt Vaz. Soar. & communiter Doctores, quia talis præcepti, & obligationis nullum extat sufficiens fundamentum; nihilominus Sacerdos celebrans ad id tenetur, sed non quia conficit Eucharistiam, sed quia illam recipit.

Vaz q.
Soar.

DIFFICULTAS X.

Utrum Diaconus, & Subdiaconus in statu peccati mortalis cantantes solemniter Euangelium, & Epistolam peccent mortaliter?

MEDINA Codice de Pœnitentia tract. 1. q. 6. Ang. verbo *Clericus* 8. & Syluest. verbo *Clericus* 2. §. 8. & Vi& de Sacram. q. 29. partem affirmatiuā tuentur. Quod deduci videtur ex capitulo ultimo de temporibus ordinationum, vbi postquam Greg. IX. dixit Clericos ob crimina occulta non esse impediēdos in susceptis ordinibus ministrare, post quā egerint pœnitentiā, Quod si non pœnituerint monendi sunt, & sub interminatione diuini iudicij ob testandi, vt in susceptis ordinibus non ministrent. Et ratione probatur, quia ex vna parte id fit indignè, & irreuerenter in statu peccati mortalis, & ex altera, id est materia grauis sufficiens ad mortale, & patet in eo, qui suspensus, aut

Med.
Angel.
Syluest.
Victor.

irregularis id efficit. Et ob eandem rationem Medina addit Episcopum in mortali conscientem Chrisma, vel benedicientem oleum, vel consecrantem, aut benedicientem Ecclesiam peccare mortaliter, & id generaliter docet de quacunque actione propria Ordinis sacri.

Sotus.
Vazq.
Soar.
AEgid.
Ochag.
Bonacin.

Sotus verò in 4. dist. 1. q. 5. art. 6. Vazq. disput. 136. c. 4. Soar. disp. 16. sect. 3. Aegid. q. 64. art. 6. dub. 1. Ochag. q. 19. Bonacin. disp. 1. q. 3. puncto 2. & communiter recentiores partem negatiuam tradunt, & merito, quia quamuis prædictæ actiones sint graves, in earum tamen exercitio facto in statu peccati non reperitur grauis irreuerentia (etiam si indecentia aliqua reperitur) quia non sunt actiones ex opere operato sanctificantes; & idem ob eandem rationem docet Vazq. Soar. & Aegid. contra Med. & merito de Episcopo, & de Presbytero consecrante, & benediciente, & quæcumque alia sacramentalia efficiente, nempe quod in eis actionibus sacramentalibus in statu peccati factis, non sit irreuerentia, & malitia mortalis.

Vazq.
AEgid.
Bonac.

Addunt Vazq. Aegid. & Bonac. contra nonnullos, in nulla actione ex dictis in statu peccati facta esse malitiam mortalem, quamuis sapissime fiant, & repetantur, & merito, quia frequentatio, & repetitio actionis non mortalis, non fit mortalis, nisi quando materia continuatur, ut in furtis paruis, vel quando effectus relictus ex repetitionibus continuatur, ut in pluribus comestionibus paruis in die ieiunii, vel quando frequentatio notabiliter nocet fini legis, ut in frequentatione omissionis audiendi Massam in illustri Collegio D. Iudephosi in diebus non festis, quæ in præsentem non habent locum.

Vazq.
Ochag.

Addunt Vazq. & Ochag. in actione solemni Diaconi, & Subdiaconi, & in consecratione chrismatismatis, & in benedictione aquæ, & in effusione aliorum sacramentalium in statu peccati factis, non solum non esse malitiam mortalem, sed neq; esse venialem, quia id non fit contra præceptum aliquod, quia non est contra positum aliquod, ut patet, neq; contra naturale virtutis religionis, quia in eo nulla apparet irreuerentia.

In capitulo autem illo ultimo de temporibus ordinationum, non supponitur Clericos ob peccata mortalia esse

prohibitos in susceptis ordinibus ministrare, sed monendos esse, & prohibendos a superioribus.

Et ad rationem negamus id fieri indigne, & irreuerenter, quamvis fiat indecenter, vt sentit Vazq.

DIFFICULTAS XI.

Virum concionari in statu peccati mortalis sit mortale?

CAIETANVS q. 64. art. 6. & in summa verbo *predicatorum peccata*, partē affirmatiuā tueretur, tūm quia cōcionari sit actus Ordinis sacri ex institutione Ecclesiæ applicatum Ordini sacro, quamvis ex institutione Christi conueniat Episcopo, tūm etiam, quia concionari in statu peccati est iniuriam irrogare prædicationi, quia eo denotatur prædicatorum esse a Christo institutos, vt solo verbo, & non opere prædicent.

Sot. vero in 4. dist. 1. q. 5. art. 6. Vaz. disp. 136. c. 5. Soar. disp. 16. sed. 3. Agid. q. 64. art. 6. Ochag. q. 19. & communiter DD. partē negatiuā tradunt, & merito, quia id nō est contra præceptū aliquod, quia non est contra aliquod positiuū, vt patet, nec contra naturale virtutis religionis, quia inconcionando in statu peccati nō irrogatur iniuria prædicationi, quia qui in mortali prædicat non denotat Christū instituisse prædicatorum, vt solo verbo prædicent, & non opere, sed prædicat in eo statu, quia existimat, & verè, nullo iure teneri ad prædicandū in statu gratiæ, neq; irrogatur iniuria ordini, quia concionari non est actus ordinis (quamvis ab Ecclesiā sit annexū Ordini sacro), alias qui suspensus ab ordine prædicaret, fieret irregularis, quod est falsum: & quamvis esset actus ordinis, & sacri, non fieret mortalis, vt patet ex dictis difficultate præcedenti.

Addunt Sot. Vazq. & Ochag. concionari in statu peccati non esse peccatum adhuc veniale, quia id non est contra præceptum aliquod.

Caictan.

Sot.

Vazq.

Soar.

Agid.

Ochag.

Sot.

Vazq.

Ochag.

DIFFICULTAS XII.

*Vtrum licitum sit accipere Sacramentū ab eo,
quem scio in administratione peccaturum?*

SUPPONIMVS ministrum dupliciter peccare posse sacramentū administrādo; vno modo quia in peccato mortali illud ministrat, & altero, quia illud censura aliqua ligatus ministrat, quamuis iustificatus sit a peccato, ob quod illam incurrit.

Circa prius, quia pertinet ad tractatū de scandalo, breuiter dicendum est, licitū esse cuicumq; petere, & recipere sacramentū a ministro existēte in peccato mortali, quāuis minister non sit proprius Pastor petentis, & quāuis paratus non sit sacramentū cōferre, si receptio sacramēti a dicto improbo ministro futura sit cōmodior, vel vtilior petēti, quā ab altero probo ministro, qui etiā possit administrare. Ita Soar. d. 18. sec. 2. Agid. q. 64. ar. 6. du. 2. Bonac. disp. 1. q. 6. punc. 5. quod nos restringimus, vt verum sit, quando minister administraturus est ex malicia in statu peccati mortalis (ex qua regulariter fit in præsenti materia) & non ex ignorantia, neq; ex passione, seu infirmitate. Ratio huius doctrinæ est, quia in casu dicto, petens sacramentū ab improbo ministro, quamuis eū inducat ad administrandū, tamē nō inducit illū ad peccandū, neq; illū adtinē scandalizat, quia si ipse minister velit potest sacramentū licitē administrare, quia si velit potest iustificari, sed ipse ex se ipso, & non inductus ad peccandum, peccat, & passiuē scandalizatur. Nemo autem tenetur id quod sibi est vtile (quamuis solum temporaliter) omittere, vt euiter scandalum passiuum alterius, nisi ortum ex ignorantia, vel ex passione, ex quibus in præsenti materia rarō oritur, quia non iustificari in casu dicto regulariter euenit ex malicia ipsius ministri: quod si minister ex ignorantia, aut ex passione administraturus est in eo statu peccati, illicitum est ab eo petere, & recipere sacramentū, nisi cessante ignorantia media admonitione, aut aliter, vel cessante passione, excepto quādo receptio sacramenti est sub præcepto, & nō est alius minister probus, a quo recipi possit, quia nō sunt omittēda ea, que

sunt

Soar.

Agid.

Bonac.

sunt sub præcepto, ut evitetur scandalum passionum adhuc puerorum, seu ortum ex ignorantia, vel ex passione.

Circa posterius, quia pertinet ad tractatū de censuris, breuiter dicendum est, à ministro excommunicato, vel denūtiato, vel notoriè excommunicato ob percussione[m] clerici (qui dicitur minister vitandus, seu non toleratus) non posse fideles recipere sacramentū, nisi in articulo mortis, & nō quodcunque sacramentum, sed tantum baptismi, & penitentia, & etiam Eucharistia, quando non potuit suscipi sacramentum penitentia, & etiam sacramentum extremæ unctionis, quando nō potuit suscipi sacramentū penitentia, nec Eucharistia de quo dicimus tractatū de excommunicatione disp. 4. diff. 2.

Est tamen difficultas an fideles possint recipere sacramenta à ministro excommunicato non denūtiato, nec notoriè excommunicato ob percussione[m] clerici (qui toleratus dicitur, & non vitandus) quam generaliter examinamus eodem tractatū disp. 1. diff. 4.

Circa quam etiam breuiter dicendum est fideles possint licitè à dicto ministro tolerato recipere sacramenta, quamuis neque sit proprius pastor, neque sit paratus ad collationē sacramentorum, quia in extravagante ad evitanda scandala, cōceditur fidelibus facultas ab Ecclesia communicandi etiā in administratione, & receptione sacramentorum cum ministro excommunicato tolerato, ac si non esset excommunicatus, etiam eum inducendo, & prouocando ad id, quod fieri potuit ab Ecclesia, cum ab ea pendeat tota vis excommunicationis, quoad effectum ipsius, ac proinde fideles possunt licitè sacramenta à ministro excommunicato tolerato petere, & recipere, & non solum licitè absq; peccato contra prohibitionem Ecclesie, sed etiā absq; peccato cooperationis ali cui peccato ministri, quia etiam ipsi ministro, quāuis non directè intendendo ipsi fauere, sed indirectè in fauorem fidelium, quatenus his est necessariū, ut libere absq; peccato cooperationis possint cum ipso communicare, cōceditur licentia, ut possit trahari, & communicari à fidelibus, ac si non esset excommunicatus, eo ipso quod fidelibus conceditur licentia, ut cum eo tractent, & cōmunicent, ac si non esset excommunicatus, addimus quatenus his est necessariū, ut libere absq;

peccato aliquo, etiā cooperationis possint cum eo cōmunicare, quia aliquando fideles possunt licitē ab ipso petere, & recipere sacramenta, quāvis ipse illa illicitē administret, ut quādo minister ex se ipso incipit, & se ingerit administrationi, & etiā quando antequam necessarium sit administrare habet in sua manu absolui ab excommunicatione, & non absoluitur; de quibus ex professo dicimus vbi supra.

DIFFICULTAS XIII.

Qui sint capaces sacramentorum; & an ad eorum valorem requiratur consensus in recipiente?

CIRCA prius Doctores conveniunt solos homines, & viatores esse capaces sacramentorū, quia ad ipsos solos tanquam ad subiecta suscepiva sacramentorū directā fuit institutio Christi, & pro ipsis solis facta: quod etiā constat ex sensu, & vbi Ecclēsiæ. Ita tamē soli homines viatores sunt capaces sacramentorū, ut nō solū prædestinati, sed etiā reprobi capaces sint; & nō solū iusti, sed etiā peccatores (de quo cōtra hēreticos vidēdus est Soar. disp. 14. sect. 1.) quāvis nō omnes viatores sint capaces omniū absq; defectu, ut in proprijs tractatib; dicitur.

Circa posterius (quod non habet locū in Sacramento Eucharistiæ, quia præsupponitur validē factum indepēdenter à suscipiente; neq; in sacramento matrimonij in quo, quia suscipiētes etiā sunt ministri, idē consensus requisitus ad valorem illius in ministris, etiā requiritur in suscipientibus) conveniunt catholici in parvulis nullum requiri consensum ad valorem sacramentorum, quorum pro ea ætate capaces sunt, quia nequeunt naturaliter absq; miraculo consensum habere, miraculosus autem consensus, quem in parvulis fingunt hēretici, nullum habet fundamentum.

Est tamen difficultas an ad valorem sacramentorum in adultis requiratur consensus, seu voluntas suscipiendi illa?

Circa difficultatem hanc certum est quod negari nequit (ut malē negarunt Gloss. in can. *solet* de consecratio. dist. 4.

Soar.

Gloss.

& Gloss.

& Gloss. in capitulum *Maiores* de Baptismo, cum, qui omni-
no resistit susceptioni sacramenti, non suscipere validū sacra-
mentum, ut exprimit Innoc. 3. in cap. *Maiores* de Baptismo, *Innoc. 3.*
quod Christus merito ita instituit, quia inde cens erat omni-
no resistentem iniciari sacris Christianis: & ob id sumptio Eu-
charistiæ ab omnino resistente non est sacramentalis, sed ma-
terialis (sicut fieret à cane) quam non impletur præceptum di-
uinum suscipiendi Eucharistiam.

Punctum ergo difficultatis in eo est, an ad valorem sacra-
menti (& idem est de susceptione sacramenti ut sit sacramen-
talis) requiratur positivus cōsensus suscipiendi illud in adul-
tis; an in eis sufficiat non resistere.

Caiet. q. 68. art. 7. & Ledes. in 4. prima part. q. 9. art. 7. do-
cēt ad valorem sacramenti in adultis nō requiri positivū cōsen-
sum suscipiendi illud, sed sufficere quod non resistat. Quod ex-
pressisse videtur Inno. 3. in di. 8. cap. *maiores* dū ait, sacramen-
talis operatio imprimi charactere, cum obicē voluntatis cō-
trariæ non innent obfistentē. Et id nō tenuit infirmat Eug. 4.

in suo Decreto fidei, dū ait: *Sacramenta tribus perficiuntur, re-
bus tanquā materia, verbis tanquā forma, & persona mini-
stri conferentis sacramentū cū intentione faciendi, quod facit Ecclesia,*
ergo sacramentū verē perficitur absq; cōsensu, & intētio-
ne suscipiendi illud. Et ratione à simili probatur, quia in par-
vulis nō requiritur cōsensus suscipiendi sacramentū ad valorem
illius, ergo neq; in adultis, quia idē est in utroq; sacramentū.

S. Tho. verō q. 68. art. 7. Scot. in 4. dist. 4. q. 4. Vazq. disp.
138. n. 65. Soar. disp. 14. sect. 2. Egid. q. 64. art. 2. dub. 3. &
communiter Theologi docent ad valorem sacramenti in a-
dultis, qui aliquando fuerunt domini propriæ voluntatis, re-
quiri positivum cōsensum suscipiendi illud, quod expressisse
videtur Aug. lib. 4. de Baptismo c. 24. Et merito, quia ex vna
parte cōvenientissimum est adultos aliquādo dominos pro-
priæ voluntatis nominari sacris Christianis absq; proprio
cōsensu positivo, quamvis parvuli, & amentes, qui nunquam
fuerunt domini propriæ voluntatis, validē absque positivo
cōsensu inticiantur, & ex altera parte facile est, & facile fie-
ri potuit, ut idē materiale sacramentū ex Christi institutione
requireret ut sit, & significum, & causa gratiæ in adultis di-

etiam consensum tanquam conditionem, & non in paruulis, neque in perpetuo amentibus, cum isti non possint illum habere, & possint illi, ergo credendum est sic fuisse à Christo institutum. Ex quo constat ad rationem à simili adductam pro Caetano, & Ledesma.

Innoc. 3. Innoc. III. verò in dicto capitulo *Maiores*, dum ait quod sacramentalis operatio imprimere characterem, cum obicem voluntatis contrariæ non inuenit obstantem, per contrariam intelligit contrariam etiam priuatiam, quæ etiam priuatim obstat, ut ex contextu deducitur. Et *Eug. 4.* quando ait sacramenta tribus perfici materia, & forma, & intentione ministri, tantum loquitur de his, quæ sunt generaliter necessaria omnibus sacramentis ad ipsorum valorem, & perfectionem, & susceptis à quibuscumque; & ideo nullam fecit mentionem consensus suscipientis, quia iste non est generaliter necessarius, quia necessarius non est ad perfectionem, seu valorem Eucharistiæ, neque ad valorem sacramentorum, quæ suscipiuntur à paruulis, & à perpetuo amentibus.

Ita tamen in adultis suscipientibus, requiritur positius consensus ad valorem sacramentorum, ut sufficiat habitualis, (id est præteritus non reuocatus) ut supponitur in dicto capitulo *Maiores*, & satis congruenter, quia suscipiens, non se habet ut agens, & operans (sicut se habet minister) sed tantum se habet ut patiens, ac proinde non est necessarium consensum esse actualiter, neque virtualiter, ut ex eo tanquam ex efficiente deriuetur, & fiat sacramentum, sed sufficit quod suscipiens aliquo modo consentiat in susceptionem sacramenti, ad quod sufficit consensus præteritus nondum reuocatus. Et etiam sufficit consensus ex metu coactus, ut supponitur in dicto capitulo *Maiores*, & in Concil. Tolet. 4. can. 55. quia consensus iste est simpliciter voluntarius, & liber, quauis aliquid inuoluntarij habeat admixtum: imò non est necessarius consensus specialis, sed sufficit quilibet etiam generalis, quia quilibet suscipiens dicitur in susceptionem sacramenti consentire, ut consensus, quo quis catholicè vinēs desiderat aliquando uti medijs Ecclesiæ, vel ea sibi conferri quando ipsis indigeat: & hunc ad minus præsumit Ecclesia in moribundo, quæ extremè vngit, quamuis id non petierit.

Præter consensum autem suscipiendi sacramentum, non est necessarius in suscipiente, quamuis adulto, actus fidei ad valorem sacramentorum (in quo etiã catholici conveniunt) quia dicta necessitas nullo fundamento ostendi potest.

DISPUT. V.

De ordine, & numero Sacramentorum.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quot sint Sacramenta nouæ legis?

ERROR est hæreticorum existimãtium sacramenta nouę legis pauciora esse, quam septem (quamuis ipsi in eorum numero non conveniant) quia numerus iste septennarius sacramentorum, neque ex scriptura, neque ex Patribus cõstet, imò addit Kemnitius, si credendum esset Patribus plura essent assignanda sacramenta, quam septem: quia Ambr. 3. de Sacramentis c. 1. & Cyprian. serm. de ablut. pedum, & Bernar. de Cœna Domini, lotionem pedum factam à Christo in nocte Cœnæ Ioan. 13. appellant sacramentum: quod verò ex institutione Christi conferat gratiam, significare videtur Christus illis verbis, *Si non lauero te, non habebitis partem mecum*, per gratiam videlicet: & eam etiã pro reliquis hominibus in sacramentum institutam mansisse significare videtur Christus illis verbis, *& vos debetis alter alterius lauare pedes*.

Catholici tamen conueniunt sacramenta nouæ legis esse septem, neque plura, neque pauciora, nempe Bap̃tismum,

Kemnit.

Ambr.

Cypr.

Bern.

Con-

Eugen. 4.
Trid.

Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam
unctionem, Ordinem, & Matrimonium, quod definitum est
ab Eug. 4. in suo Decreto: & clarius à Trid. sess. 7. can. 1. de
Sacram. in genere, quorum definitio innixa est non scriptu-
ræ, sed traditioni, etiam si non pauca ex septē sacramētis ex
scriptura constet, ut dicitur in proprijs tractatibus.

Patres verò, quamvis nullibi omnia septem sacramenta
simul enumerent, quia huius nulla ipsi necessitas occurrit,
tamen omnium eorum sparsim mentionem faciunt, ut in
proprijs tractatibus dicimus, & non aliquorū aliorum, quia
etiā si aliquando aliquas alias ceremonias appellent sacra-
menta, tamen tunc lumine sacramentū laiori significatiōe
pro quouis signo rei sacræ, non pro signo sanctificatiōe ex ope-
re operato: nonnulli verò Patres, qui lotioni pedū à Christo
factæ, & quasi pro nobis institutæ attribunt remissionē pec-
catorum, non id ei attribunt tanquam causæ ex opere ope-
rato, sed tanquam bono operi charitatis, & insignis humili-
tatis, quod verè extinguit reatum peccatorum relīctum post
remissionem culparum, imò hanc impetrat, quamvis non
infallibiliter.

Christus verò Ioan. 13. illis verbis: *Si non lauerō te non
habebis partem mecum.* non est minatus Petro exclusionem
à gratia, neq; à Regno Cœlorum, sed à Cœna tam cōmuni,
seu vsuali, ad quam nullus solebat recumbere, nisi lotis pe-
dibus, quam à corpore, & sanguine suo, quæ in ea Cœna con-
secraturus erat, quamvis tunc Petrus hoc posterius non in-
tellexerit vsq; ad tempus consecrationis; neque illis verbis,
Et vos debetis, &c. instituit lotionem pedum pro posteris in
sanctificationem ex opere operato, sed illis tantum propo-
suit nobis exemplum imitandi suam humilitatem, & cha-
ritatem.

Non nulla verò, quæ hæretici obijciunt ad probandum
sacramenta pauciora esse, quam septem, desumpta sunt ab
authoritate negatiua, quæ solent esse parui momenti. Ta-
men videri possunt apud Bellarm. lib. 2. de Sacramentis
cap. 27.

Bellarmin.

Observandum tamen est, quod, iquamvis definitum sit
esse tantum septem sacramenta, non est tamen definitum

quod.

quodlibet ex illis esse vnum secundum speciem infimam, ita vt sub se non contineat plures species, quod est sub contro-
uersia apud Theologos de Sacramento Ordinis, & de Sa-
cramento Eucharistie.

De numero sacramentorum veterum non constat, quia
quamuis omnia in scriptura exprimantur, non tamen sub no-
mine sacramenti sunt tamen innumera, vt aduertit Episco-
pus Oxoniensis 3. par. q. 6 r. num. 9. quia erant varia sacri-
ficiorum genera, & varie purificationes, & elus agni pascha-
lis, & panes propositionis, & unctiones sacerdotales, ob
quod Augustinus 19. contra Faustum cap. 11. merito dixit, sa-
cramenta nostra esse numero pauciora veteribus, etiam si
virtute maiora.

Oxomen.

August.

DIFFICULTAS II.

*Quem ordinem habeant inter se Sacra-
menta nouæ legis?*

SACRAMENTA nouæ legis à Theologis hoc or-
dine numerantur: Baptismus, Cōfirmatio, Eucha-
ristia, Pœnitentia, Extrema unctionio, Ordo, & Ma-
trimoniũ, & eodẽ ordine recensentur ab Eug. 4.
in suo Decreto fidei, & à Trid. sess. 7. can. 1. de Sacram. in ge-
nere. Ordo autem iste non desumitur ex causalitate, imò ne-
que ex perfectione (nisi inter Ordinem, & Matrimonium)
neq; ex tempore, sed ex habitudine ad diuersos fines vitæ
spiritualis, ad quos ordinantur.

Eug. 4.

Trid.

Et quia in vita spirituali priorem locum obtinent, quæ
sunt ad se, quam quæ sunt ad alterum, ideo prius enumeran-
tur quinque sacramenta, quæ sunt ad singulas personas, quam
ordo, & matrimoniũ, quæ ordinantur ad Rempubicã Chri-
stianã, & inter quinque illa sacramenta primum locũ obtinet
baptismus, quia est spiritualis regeneratio: secundũ obtinet cõ-
firmatio, quia est cõpletio, & perfectio baptismi, qua homo
regeneratus munitur, roboratur, & crescit: tertium obtinet Eu-
charistia, quia est nutritio, qua vita spiritualis cõseruatur, &
quia per Eucharistiã etiã potest nutriri, & cõseruari vita spi-

Dionys.

ritualis per baptismum communicata, absque eo quod præsupponatur necessariò completa, & roborata per confirmationem, idèd Eucharistia potest etiam ante confirmationem enumerari, vt numerata fuit à Dionys. de Ecclesiastica Hierarchy agens prius de Eucharistia c. 3. & postea c. 4. agens de confirmatione, & post tria dicta sacramenta quartum locum obtinet pœnitentia, & non anteriore, quia tantum est utilis, aut necessaria per accidens, lapsis videlicet in mortale ad illius remissionem, & post pœnitentiam quintum locum obtinet Extremaunctio, quia est consummatio pœnitentiæ, cû ordinetur ad auferendas reliquias, quæ ex peccatis iam remissis remanent, & inter sacramenta, quæ ad alterum ordinantur, priorem locum obtinet ordo, quia magis habet de spiritualitate ad quam sacramenta ordinantur.

Trid.

De ordine verò perfectionis inter sacramenta nouæ legis ex Trid. sess. 7. can. 3. de Sacramentis in genere constat contra Lutherum, non omnia esse æqualia (quo non significatur omnia esse inæqualia) & sess. 13. c. 3. constat Sacramentum Eucharistiæ esse omnium præstantissimum, quia re ipsa continet Christum authorem gratiæ, ex quo etiam habet, quod copiosorem gratiam conferat, quam reliqua: quod autem sacramentum inter reliqua maiorem gratiam æqualiter dispositis conferat, incertum est: quomodo verò sacramenta, quoad alias rationes se inuicem excedant, ostendit Bellarm. lib. 2. c. 28. etiam si Sacramentum Eucharistiæ ob rationem dictam sit, & absolute dicatur omnium præstantissimum.

Bellarm.

De ordine verò temporis, quo ad susceptionem sacramentorum certum est, baptismum ita necessariò ex Christi institutione præsupponi omnibus alijs, & esse ianuam ad illa, vt nullum aliud valide suscipiatur à non baptizatis: inter reliqua verò per se loquendo non est necessaria dicta præsuppositio, etiam si per accidens ex præsuppositione peccati mortalis, sacramentum pœnitentiæ necessitate præcepti præsupponatur ad Eucharistiam, non ad reliqua adhuc viuorum.

IHS

TRACTATUS DE BAPTISMO. DISPUT. I.

*De institutione, & necessitate
Baptismi.*

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Baptismus?

Vid a nomine exordiamur, Sacramē-
tum Baptismi in primis dicitur *Bap-
tismus*, quia nomen *Baptismus* quā-
cumq; ablutionem significat, & sa-
cramentum Baptismi fit ablutione.
Secundo dicitur *lauacrum regene-
rationis*, Ioannis 3. quia per illum
regeneramur, & nascimur Deo.
Tertio dicitur *circumcisio non ma-
nu facta*, ad Colossenses 2. quia per
baptismum circumcidimur, & expellimur, non carne, sed
peccatis, & eis morimur. Quarto dicitur *sepultura* Ioanni 3.
& 6. quia verus homo in baptismo moritur, & quasi sepelitur.

Et ob id quinto dicitur *Crux*, quia scilicet, vt dicitur Ioan. 6. vetus homo ab baptismo crucifigitur. Sexto à Patribus dicitur, *Illuminatio* iuxta illud ad Hebræos 6. *Impossibile est eos, qui semel illuminati sunt*, &c. ratione videlicet splendoris fidei, quæ per baptismum datur. Et ob id septimo ab August. epist. 23. dicitur *Sacramentum fidei*. Octauo dicitur, *enclitico*, quia per baptismum consecramur Deo in Reges, & in Sacerdotes spirituales. Noueno dicitur *donum*, quia per baptismum fit maxima peccatorum remissio, quia fit comparum, & totius pœnæ illis debita. Decimo dicitur, *indumentum*, quia nuditas, quam peccator induxerat, tegitur gratia per baptismum collata. Vndecimo dicitur, *sigillum*, quia omnes oues Christi primo signantur charactere baptismi.

Cathreb.
Rom.

Ad rem verò accedendo variè à multis definitur baptismus: oprimè tamen à Cathéchismo Romano part. 2. cap. 2. quod sit *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ*. Quibus verbis baptismus duplici definitione definitur, quia illis prioribus verbis, *Sacramentum regenerationis* definitur metaphysicè, seu definitione metaphysica, quia definitur per sacramentum, quod est genus ad baptismum, & per regenerare, quod est differentia, quæ ab alijs sacramentis nouæ legis distinguitur, adhuc à pœnitentia, quia quamuis hæc etià viuificet mortuos spiritualiter, nō tamen dicitur regenerare, quia sacramentum pœnitentiæ nō est institutum ad dandū vitā spirituale omnino primā, sicut sacramentum baptismi, sed dicitur resuscitare, quia ex se iustificatiā mortuū spiritualiter post vitā spiritualem per baptismum collatam, illis verò posterioribus verbis, *Per aquam in verbo vitæ*, definitur physicè, quia definitur per omnes suas partes physicas, intrinsecas; nempe per aquā, seu ablationē aquæ, quæ est materia baptismi, & per verbū vitæ, id est per invocationē Trinitatis, quæ est forma illius.

Magist.

Deinde physicè, & clarius, quā dictis posterioribus verbis Cathéchismi Romani definitur baptismus à Magistro in 4. dist. 3. quod sit, *ablutio corporis exterioris, facta sub forma præscripta verborum*, quā definitionē recipiunt Scholastici omnes, quia quāuis in ea non exprimatursignificatio sacramentalis, quæ tanquā forma totali constat sacramentum baptismi, datur tamen per materiā, & formā partiales, quibus physicè

constat

constat baptisumus, nempe per ablutionem, & per prolationem verborum, quibus solis constat tanquam toto, & integro materiali, & subiecto, cui inest sacramentalis significatio: ac proinde sub illis facile intelligitur significatio ipsa; & optimè per synedochem, in ea definitione positut pars totalis materialis pro toto ipso baptismo coalescente ex ipsa, & ex significatione sacramentali, unde sensus illius est, quod baptisumus sit ablutio corporis, & præscriptæ formæ prolatio regenerationem spiritualem significantes.

Ex eo autem, quod baptisumus definiatur per ablutionem, non definitur per sibi synonymum, quia quamvis baptisumus in sua primæua significatione idem fuerit Græcè, quod Latine ablutio, iam tamen extensione nominis *Baptismi* facta per usus accomodationem, qua extensum est ad significandum totum ipsum sacramentum baptisumi, deserunt esse synonyma.

DIFFICULTAS II.

Quæ sit materia remota Baptismi?

IN omni sacramento, quod in usu, & fieri consistit, duplex materia partialis reperitur, una remota, ut peccata in sacramento poenitentiae, & oleum in sacramento extremæ unctionis, & altera proxima, ut confessio peccatorum in sacramento poenitentiae, & unctio in sacramento extremæ unctionis. Est ergo difficultas de materia baptisumi; in præsentia de remota, & difficultate sequenti de proxima.

Circa præsentem difficultatem Lutherus in colloquijs symposiacis, cap. 17. ausus est dicere vinum, & sic; & quidquid aliud potest balneo deferuire, esse idoneam, & sufficientem materiam baptisumi.

Veritas tamen catholica est aquam naturalem, seu elementarem esse propriam, & necessariam materiam ad valorem baptisumi, quod constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, & praxi. Et definitur ab Eug. 4. in Decreto fidei habito in Concilio Florentino post ultimam sessionem. Et a Trident.

Luther.

Eug. 4.
Trid.

lefs. 7. can. 2. & constat ex illo Ioann. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in Regnū Dei*, vbi nomine aquæ intelligitur naturalis, quia nullum est fundamentum cogens confugere ad metaphorā. Idem quoq; constat ex illo act. 8. *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* Et ex act. 10. & ex ad Ephes. 5. & ex alijs locis, in quibus describitur aqua naturalis, quæ sit materia.

Quod si obijcias illud Matt. 3. vbi Baptista ait se baptizare in aqua, & Christum baptizaturum in Spiritu sancto, & igne, quo videtur supponere baptismum Christi nō futurum ex aqua, sicut erat baptismus ipſius Baptiste. Omissis varijs expositionibus existimantium in adducto testimonio nō esse sermonem de vero Baptismo Christi, sed de metaphorico, quæ non sunt contemnendæ, & quibus obiectioni satisfacit, respondemus admittendo in eo testimonio sermonem esse de vero baptismo instituto à Christo, quæ Baptista verè opposuit suo baptismo, tamen in hoc tantum opposuit, quod baptismus ipſius erat in sola aqua absque effectu aliquo interiore gratiæ, & charitatis; baptismus vero Christi non erat futurus in sola aqua absque effectu gratiæ, & charitatis, quæ peculiariter attribuitur Spiritui sancto, & absque consumptione, & destructione peccati, quæ etiam specialiter appropriatur Spiritui sancto instar ignis consumentis rubiginem peccatorum; sed futurus erat in aqua, & Spiritu sancto iuxta illud Ioann. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c.*

Valent.

Vazq.

Ægid.

Ægid.

Observandum tamen est pro catholicis, vt optimè Valent. d. 4. quæst. 1. pun. 2. Vazq. disp. 141. Ægid. quæst. 66. art. 4. dub. 1. & communiter Doctores. Ita aquam naturalem esse necessariam ad valorem Baptismi, vt etiam sufficiat quantumcunq; accidentaliter muretur, dummodo retineat naturam aquæ naturalis; & maneat apta ad abluendum: ac proinde aquam, siue calidam, siue frigidam esse sufficientem ad valorem baptismi: & non solum aquam puram, sed etiam alijs rebus permixtam, quamuis notabiliter, vt est in fluminibus turbidis, & in lixiuio, & in aqua, qua caro de cocta est, & appellatur ius: dum non sit adeo permixta, vt plus sit alterius substantiæ, quam aquæ naturalis, vt contingit quādo aqua valde

den-

densata est luto, aut pinguedine, quia tunc non sufficit ad valorem baptismi, quia quavis tunc maneat physice aqua naturalis, tamen non manet apta ad abluendum: imò moraliter non censeatur aqua, sed lutum, aut pinguedo; si tamen ex his permixtis, in quibus plus est alterius substantiæ, quam aquæ, ut ex luto, & ex iure valde spisso purior, & subtilior aqua exprimitur, hæc sufficiet ad valorem baptismi; & multo melius sufficiet aqua, inquam nix, gelu, glacies, & grando resolvuntur, ut specialiter advertunt Henricus lib. 2. de Baptismo cap. 6. Valentinus & Agidius quia verè est aqua omnino naturalis: imò ut contra nonnullos Henricus & Ochagavia questione 3. etiam sufficiet aqua, inquam sal resolvitur, quia etiam est aqua naturalis.

Henr.
Valen.
Agid.
Henr.
Ochag.

Ita tamen aqua permixta cum alijs substantijs sufficit ad valorem baptismi, ut extra necessitatem uti aqua notabiliter permixta sit sacrilegium: quia est contra consuetudinem Ecclesiæ volentis non fieri baptismum, nisi ex aqua moraliter pura: imò etiam est sacrilegium uti aqua non benedicta, quamvis pura, ut deducitur ex Clementina unica de baptismo, in extrema tamè necessitate licitum est uti aqua, quamvis notabiliter permixta: imò & dubia, ut niue nondum resoluta, sub hac tamen conditione, (siue exterius, siue mentaliter tantum apposita) nempe, *si materia hac est idonea*, quia extrema necessitas excusset irreuerentiam, quæ alias fieret conficiendo sacramentum sub conditione, & illud temere exponendo periculo nullitatis.

Liquores verò herbarum, & aliarum rerum, qui per stillidia extrahuntur, non sunt materia sufficiens ad valorem baptismi, in quo omnes Doctores conveniunt, quia non sunt vera aqua: spiritum, quoque & sudor, non sunt materia sufficiens, quia etiam non sunt vera aqua, quod de spuro tradit Pontifex in cap. penultimo de baptismo.

(*)

DIFFICULTAS III.

Que sit materia proxima Baptismi?

CONVENIUNT DD. materiam proximam baptismi esse, non aquam ipsam, sed ablutionem in media aqua factam, quia verba ministri, quæ in hoc sacramento, sicut in alijs, habet quod sine forma, quæ accidit materie proxime, & super eam cadit, non accedunt ipsi aquæ, sed ablutioni; ablutio autem essentialiter consistit in motu locali, siue quo aqua mouetur circa corpus ipsum tangendo, siue quo ipsum corpus mouetur circa aquam, ipsam tangendo, & in utrovis sufficienter consistit, quia utrovis sufficienter abluatur corpus per aquam; quia tam motu corporis circa aquam, quam uis immota, (si possit tangi absque eo, quod moueatur) quam motu aquæ circa corpus, quam uis immota, dicitur corpus abluere per aquam, quia uteruis, quantum est ex se, est sufficiens ad abstergendas fordes, ille enim dicitur abluere, & sufficienter corpus aliquod, aut quando circa illud mouet localiter aquam illud tangente, aut quando mouet localiter corpus circa aquam, eam tangens.

Est tamen difficultas, an materia proxima baptismi consistat in ablutione, ut actiua, id est, ut facta a ministro, & ad ipsum relata, siue actiue, siue passiue significetur, vel in ablutione, ut passiuæ, id est, ut receptæ, vel quasi receptæ in corpore baptizati, & ut denominare ipsum, qui baptizatur, ablutum, seu baptizatum, siue ablutio sic sumpta sit uera passio ipsius circa aquam, siue non sit uera passio corporis abluati, sed tantum sit passio grammaticalis, seu significata, ut passio, ut contingit quando corpus abluatur motu locali aquæ circa corpus ipsum immotum, vel an consistat in ablutione, tam ut actiua, quam ut passiuæ.

Sotus.
Soar.

Sot. in 4. dist. 3. ar. 1. §. Ex quo fit, & Soar. d. 20. sect. 2. docent materiam proximam baptismi sitam esse in ablutione, ut passiuæ, & non ut actiua: quod indicare videtur August. tra. 80. in Ioan. dum ait: *Que est ista tanta uirtus aquæ, quæ corpus tangit, & cor abluat?*

Alij è contra docent ablutionem non vt passiuam, sed vt actiuam esse materiam proximam baptismi, quia verbis formæ baptismi, nempe, *Ego te baptizo*, non significatur ablutio, vt passiuam, sed tantum, vt actiuam.

Vazq. verò disput. 14 c. 2. Aegid. q. 66. artic. 4. dub. 2. Ochag. q. 3. & Raconis q. 3. art. 1. docent ablutionem, tam vt actiuam, quam vt passiuam vtrius modo esse materiam baptismi, & merito, quia materia proxima baptismi consistit in eo quod significatur per verba formæ baptismi, quia verba formæ accedunt materie proxime, & supra eam cadunt; per hæc autem significatur ablutio, tam vt actiuam, quam vt passiuam, quia verba formæ siue actiuam, vt quando Latinus dicit, *Ego te baptizo*, siue passiuam, vt quando Græcus dicit, *Baptizetur seruus Christi*, subintelligendo à me verè significant ablutionem, vt actiuam, & relata ad personam, quæ baptizat, & vt passiuam, & relata ad personam, quæ baptizatur, quia eis ablutio vtrique modo significatur, quia quando verba formæ actiuæ profertur, significatur ablutio vt actiuam, vt directe, & in recto relata ad personam baptizantem, & etiam vt passiuam, vt indirecte, & in obliquo relata ad personam baptizantem, & quando passiuæ profertur, contra ablutio significatur, vt passiuam directe, & in recto relata ad personam baptizantem, & etiam vt actiuam, vt indirecte, & in obliquo relata ad personam baptizantem.

Vnde iuxta ea, quæ dicemus difficult. 7. & difficultate 8. nempe ad essentiam formæ baptismi necessariam esse personam baptizari exprimere, & etiam actionem ministri, & hanc ita vt denotatur esse actionem ministri, saltem personam ministri subintelligendo, consequenter dicendum est, ad materiam proximam baptismi requisitam esse ablutionem vt actiuam, & vt grammaticaliter passiuam simul, & non sufficere vt actiuam tantum, nec vt passiuam tantum, quia requisita est vt ablutio relata ad personam baptizantem expressam verbis formæ, & vt relata ad personam baptizantem verbis formæ denotatam.

Vazq.
Aegid.
Ochag.
Racon.

DIFFICULTAS IIII.

*Quæ ablutio sufficiat ad valorem
Baptismi?*

CONVENIUNT primo Doctores quancumque ablutione, siue fiat immersione, vel infusione, siue aspersione, quantum est ex se sufficere ad valorem, & essentiã baptismi, quia quæcûmq; ex his est vera ablutio, quæ verbis formæ baptismi significatur: quod etiã constat ex usu Ecclesiæ, quæ omnibus dictis modis vsa est baptizare, nempe infusione, vt modo fit, & immersione, vt olim fiebat, & vt modo in Manuali Romano fieri permittitur; & aspersione. vt ex S. Laurentio in eius legenda dicitur in stãte martyrio quendam aspersione aquæ baptizasse; & de Apostolis creditur aspersione baptizasse, quando vna die quinque millia baptizarunt, vt dicitur act. 4. & idem est de ablutione facta tinctione; in praxi tamen, vt ablutio licitè fiat, seruandus est modus in vnaque Ecclesia pro tempore præscriptus, & vsitatus.

Quod si obijcias baptismũ esse figuram, & vmbra mortis, & sepulturæ Christi, vt significat Paul. ad Rom. 6: dum baptizati dicuntur commori, & sepeliri cum Christo in baptismo, sepultura autem nõ figuratur, neq; denotatur effusione, neq; aspersione, sed tantũ immersione, qua quasi in sepultura cõdimur sub aqua; ergo sola immersio est sufficiens ad valorem baptismi, & non aspersio, neque effusio.

Respondemus baptismum non dici figuram sepulturæ Christi, neque nos per baptismum configurari Christo sepulto, quia immersio materialis, qua in baptismo cõdimur sub aqua, sit similis sepulturæ, qua Christus cõditus est sub terra, neque id contendit Paulus vbi supra; sed quia ablutio spiritualis à peccatis facta per baptismum, est mors spiritualis, qua morimur peccatis, & eis quasi sepelimur, & abscondimur, in quo assimilamur Christo mortuo, & sepulto; quod eodem modo denotatur ablutione spirituali, siue fiat immersione, siue effusione, siue aspersione.

Conueniunt secundo Doctores trinam abluionem, siue mersionem, siue effusionem, siue asperisionem non esse necessariam ad valorem, & essentiam baptismi, sed sufficere vnā, quia ad valorem baptismi sufficit vera ablutio; ad veritatem autem abluionis non est necessarium, quod sit trina, sed sufficit, quod sit vna. Quod etiam constat ex vsu Ecclesiæ, quæ ob varias rationes occurrentes aliquando vsa est trina, & aliquando vna tantum mersione, vt constat ex Gregor. lib. 1. epist. 4. 1. & ex Concil. Tolet. 4. c. 4. vbi statuitur, vt deinceps baptismus non nisi vna mersione conferatur.

Quod si obiecias Pelagium Papam in epist. ad Gaudentium, & relatum can. *Multi*. de Consecrat. dist. 4. dum ritum trinae mersionis affirmat traditum esse à Christo; ergo est necessarius ad valorem baptismi, cum sit necessarius ex intentione Christi. Respondemus, quod si verba Pelagij expendatur, vt ea expendit Vazq. disp. 145. cap. 1. conijcietur ipsum tantum asserere invocationem Trinitatis esse traditam, & præceptam in baptismo à Christo, non trinam mersionem, hanc tamen Apostoli præceperunt, vt constat ex can. 49. ipsorum, vt concordaret invocationi trium diuinarum personarum, & id tantum volunt nonnulli Patres, dum ritum trine mersionis enumerant inter traditiones, quæ seruari debent, quia suo tempore perseuerabat sub præcepto Apostolico: dictum tamen præceptum Apostolicum postea abrogatum est ab Ecclesia in multis prouincijs ob rationes occurrentes, & in Hispania abrogatum fuit in Conc. Tol. 4. c. 5. ob quendam errorem hæreticorum circa significationem trinae mersionis, & præcepit baptismum vnica mersione conferri.

Qui ergo vult trina abluione baptismum validè conficere, debet verba ita proferre, vt illa non absoluat, priusquā tertiam abluionem fecerit, quia si post primam ante alias, aut post duas ante tertiam verba formæ finiat, statim perficiet baptismum, quia ad eius valorem, & essentiam non sunt necessariae tres abluiones, neque duæ; sed sufficit vna, & prolatio verborum; positis autem sufficienti materia, & forma, non est in potestate ministri detinere significationem sacramentalem; quod si tunc intendat trina abluione sacramentum baptismi conficere, & non aliter, nihil ef-

Greg.
Concil.
Toletan.
Pel. Pap.

Vazq.

ficiet ex defectu intentionis requisitæ, nempe efficiendi sacramentum quando potuit, quia eam non habuit,

DIFFICULTAS V.

*Vtrum ad valorem Baptismi, qui submersio
ne fit, necessaria sit emersio ipsi sub
mersioni succedens?*

Scot.
Palud.
Marfil.
Sotus.
Syluest.

COTVS in 4. dist. 5. q. 3. Palud. dist. 6. quæst. 1. artic. 3. Marfil. q. 4. art. 4. Sor. dist. 3. q. unica, art. 8. & Syluest. bapt. 4. q. 10. partem affirmatiuam teneant. Primò, quia Christus solam ablutionem communem, & uisualem in proximam materiam baptismi instituit, submersio autem absq; emersione, seu extractione ipsi succedente, non est ablutio, ut communiter fit. Secundò, quia Christus non instituit in materiam proximam baptismi ablutionem destructiuam uitæ baptizandi, submersio autem, cui non succedit emersio est destructiua uitæ baptizandi. Tertiò, quia per baptismum configuramur Christo mortuo, & sepulto, & resurgenti, ut constat ex Paulo ad Rom. 6. per submersionem autem, cui non succedit emersio, etiam si configuremur Christo mortuo, & sepulto, sed non resurgenti. Panormitanus in cap. *Vt non apponeres*, de Baptismo, & eius effectu. Rosella baptismus 4. n. 1. Soar. disp. 20. sect. 3. Vazq. disp. 145. cap. 3. Valent. disput. 4. quæst. 1. puncto 2. & Agid. quæst. 66. art. 7. dub. 1. partem negatiuam tradunt, & meritiò, quia submersio corporis, quamuis ei non succedat emersio, seu extractio illius, est vera ablutio, quia tunc aqua ita mouetur supra superficiem corporis, dum eam intrat, ut si sordidum esset, verè illud emundaret; ergo sufficiens est ad valorem baptismi.

Panor.
Rosell.
Soar.
Vazq.
Valen.
Agid.

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus submersionem absque emersione non esse ablutionem, etià si res, quæ per se ipsas nequeunt extrahi, & emergi, commu-

niter submergamus animo illas educendi, seu emergendi, nō vt verē abluamus, sed emerguntur, vt submersæ, & non emer-
sæ non pereant.

Ad secundam respondemus Christum in materiam pro-
ximam baptismi quancumq; veram ablutionem instituisse,
sive per eam destruat, & agrotet baptizandus, sive non.

Ad tertiam concedimus per baptismum nos conformari Christo mortuo, sepulto, & resurgenti; non tamen imme-
diatē ratione ipsius baptismi, sed ratione effectus ipsius, vt
deducitur ex ipso contextu Pauli, quia effectu baptismi, nē-
pē gratia iustificante, morimur, & sepelimur peccato, & re-
generamur Deo, quod efficit baptismus, quamvis sola sub-
mersione, absque emersione fiat, imō & quando fit infusio-
ne, aut aspersione. Quod verō nonnulli Patres innuunt, bap-
tizatos videlicet per ipsam submersionem, & emersionem
baptismi configurari Christo sepulto, & resurgenti, est ve-
rum, hic tamen sensus non est literalis, quem Paulus inten-
dit, & tantum convenit baptismi facto media submersione,
& emersione; non verō facto sola submersione, aut infusio-
ne, aut aspersione.

Observandum tamen est, vt optimē Vazquez, & Ægi-
dius baptismum factum proiectione, seu submersione bap-
tizandi in puteum, aut in flumen, in quo moriturus est, quam-
vis validum, esset illicitū, quamvis baptizandus nequeat ali-
ter baptizari, & si eo modo non baptizetur, sit absq; baptis-
mo moriturus; quia proiectio hæc per se, & seclusis circumstā-
tijs est directā occisio innocentis, imō inhumana, quæ adhuc
ob salutem illius nequit a malitia excusari (quod ob rationē
dictā contra Ochag. q. 7. verū existimamus, quāvis baptizā-
dus iam iam animam agat) ac proinde baptizans in casu di-
cto erit irregularis. Et ob eandem rationē, quamvis partu-
riens sit statim moritura, & sit evidens periculum mortis
infantis in utero absque baptismo, non est ante mortem se-
canda, quamvis ipsa cōsentiatur, vt puer baptizari possit, quia
scilicet est directā, & inhumana occisio innocentis: nihil-
ominus, quamvis baptizandus adeo infirmus sit, vt exiguam
aquæ aspersione, qua baptizetur, ferre non possit absque
periculo vitæ (quod moraliter accidere nequit) baptizandus

Vazq.
Ægid.

Ochag.

est, nè moriatur absque baptismo, quia acceleratio illa mortis hominis alias morituri, cui ratione dictæ asperfusionis exponitur, adeò exigua, & insensibilis est, & fit modo ita humano, vt ob salutem æternam non sit contra rationem, ac proinde sic baptizans non manet irregularis, quamuis re ipsa sequatur dicta acceleratio.

DIFFICULTAS VI.

*Quanta ablutio sufficiat ad valorem,
seu essentiam baptismi?*

PRIMO est difficultas circa partem corporis, an sufficiat quamlibet partem, quamuis minimā ablui? Supponimus, in quo conveniunt Doctores, necessarium esse partem aliquam corporis immediatè aqua ipsa tangi, & non sufficere tangi vestes, nec corium, nec utrum matris, in quo puer sit inclusus, quia tactu isto mediato nullus dicitur ablui, sed tantum tactu immediato. Sufficere tamen aqua tangi partem aliquam homini naturaliter coniunctam, quæ dicatur pars hominis, vt capillos, & pellem secundinam, quia ratione illius, vt potè partis hominis, dicitur homo tangi.

Hoc supposito, difficultas est, an sufficiat quamlibet tangi, & alui? circa quam conveniunt Doctores sufficere quālibet principalem ablui, nempe, aut caput, aut pectus, aut humerum, aut scapulas, quia ablutione partis principalis homo dicitur simpliciter, & absolute ablui. Punctum ergo difficultatis est, an sufficiat quamlibet partem adhuc minimam. v. g. digitum ablui?

Sor.
Valen.
Soar.

Sor. in 4. distin. 3. q. vnica, artic. 7. Valent. disp. 4. q. 1. punct. 2. & Soar. disp. 20. sect. 2. partem negatiuam tuentur, quia ad valorem baptismi necessaria est ablutio illius partis, ratione cuius homo dicatur absolute ablutus, seu lotus: ablutio autem aliquarum partium, vt digiti, non sufficit, vt homo dicatur absolute ablutus, seu lotus; ergo.

Durand. vero in 4. dist. 6. quæst. 1. Vazq. disp. 145. cap. 4. & Ochag. quæst. 4. partem affirmatiuam tradunt, & meritò, quia ablutio cuiuscunque partis, quantumuis minima, est vera ablutio, sicut & vera tinctio aquæ, & vera motio localis aquæ supra corpus; aut è contra, & qua dicitur homo absolute, & simpliciter abluì, sicut dicitur simpliciter tangi aqua, & madefieri, ergo est sufficiens ad valorem baptismi; consequentia patet; antecedens autem probatur, quia quamuis ea, quæ rei secundum omnes eius partes, aut saltem secundum principales regulariter conueniant, ut albedo, & nigredo non denominent simpliciter ipsum totum, nisi conueniant omnibus, aut saltem præcipuis partibus, tamen ea, quæ ita conueniunt rei, ut etiam non raro conueniant alicui soli parti etiam non præcipuæ, ut vulnerari, & tangi, etiam simpliciter denominant totum, quamuis vni tantum parti, adhuc minimæ conueniant, & ob id homo dicitur absolute vulnerari, quamuis vulnus tantum sit in vna minima parte, & etiam dicitur tangi, quamuis in vna tantum minima parte tangatur; ablutio autem communiter, & amplè sumpta non raro conuenit cuiuscunque parti soli, adhuc minimæ, ergo ablutio cuiusque partis solius etiam minimæ, ut digiti, simpliciter denominat ipsum hominem ablutum: quamuis ablutio ordinariæ, qua homines solent faciem, & manus lauare, non denominet simpliciter hominem ablutum, nisi sit faciei, & manuum, quia hæc fit regulariter in utraque parte. Nihilominus ablutio solius faciei sufficiens est ad baptismum, quia ablu-tione illius dicitur homo absolute ablutus, loquendo de ablu-tione non strictè, & peculiariter sumpta pro ablu-tione ordinaria, quæ solet ante meridiem fieri, sed pro ablu-tione communiter, & amplè sumpta, quam Christus in materiam proximam baptismi instituit.

Secundo est difficultas circa quantitatem aquæ, an ad valorem, seu essentiam baptismi sufficiat quæcumque quantitas aquæ, adhuc minima, ut vna gutta?

Sor. & Soar. negant, quia non quæcumque parua quantitas aquæ sufficit ut homo dicatur simpliciter ablutus. Vazq. vero & Ochagau. affirmant, & merito, quia quæcumque quantitas aquæ, quantumuis minima, sufficit, ut supra corpus im-

Duran.
Vazq.
Ochag.

Sor.
Soar.
Vazq.
Ochag.

mediate

mediate moueatur, & illud tingat, & e contra; ergo sufficit, vt illud abluat, quia ablutio nihil aliud est, quam motio localis aquæ immediate supra corpus, aut e contra. *da sup. 211.* Obseruandum est primo, quod, quia quoties est subcontrouersia valor alicuius baptismi potest licite sub conditione reiterari, vt quis maneat absq; dubio aliquo baptizatus, vt dicimus difficul. 12. id eod quoties baptismus fit in aliqua parte non principali, vt quando fit in pede, aut in manu, vel quando fit parvissima quantitate aquæ, vt vna gutta (qui quando vget extrema necessitas potest licite fieri, si aliter fieri nequeat) potest licite reiterari sub conditione; nempe, *si non es baptizatus,* siue exterius expressa, siue interius tantum concepta quia, vt vidimus, est subcontrouersia, an valeat baptismus factus in parte non principali, & an valeat, quando fit modicissima aqua? Sed an tunc sic baptizatus teneatur iterum sub conditione baptizari, dicemus dicta difficultate 13. *211.* Obseruandum est secundo eo ipso, quod finitur forma baptismi, perfici baptismum antequam finiatur ablutio, si quando finitur forma sit ablutio inchoata, quamuis post finitam formam perseueret, quia quæcumque pars abluitionis, vt potè homogenea, est vera ablutio, positis autem forma, & sufficienti materia, statim perficitur sacramentum, ita vt nō sit in potestate ministri perfectionem sacramenti, seu sacramentalem significationem differre, vt generaliter de omnibus sacramentis diximus disp. 4. diffic. 6. *212.*

DIFFICULTAS VII.

Quæ verba sint de essentia forme Baptismi?

M I S S I S varijs erroribus antiquis circa formam baptismi relatis à Bellarm. lib. 1. de Bapt. cap. 3. & à Vazq. disp. 142. heretici nostri temporis, quamuis communiter admittant formam baptismi, qua vtitur Ecclesia, nempe: *Ego te baptizo in no-*

Bellarm.

Vazq.

211.

211.

mine

mine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, esse legitimam, tamen plures e xillis affirmant non esse necessariam, quia existimant sacramenta non aliter iustificare, quam excitando fidem in suscipiente, quod alijs diversissimis verbis etiam fieri potest, & ideo quamvis communiter dicta forma utantur, aliquando tamen nonnulli hæretici omissa dicta forma, alia sibi placita utuntur.

Nihilominus Catholici conveniunt ad essentiam forme baptismi requisita esse verba, quibus actio ministri, nempe actus baptizandi exprimitur: & quibus tres diuine personæ inuocentur. Ita definit Eug. 4. in suo Decreto fidei, dum ait, *Cum principalis causa, ex qua baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas, instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius sacramentum, si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministerium, cum sanctæ Trinitatis inuocatione, perficitur sacramentum.* Quod clarius definiuit Alexan. 3. in c. de Bapt. & etus esse ita, dum ait: *Si quis puer iter in aqua immerse sit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & non dixerit ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen, non est puer baptizatus.* Quod etiam constat ex perpetua traditione Ecclesiæ, quæ ita intellexit verba illa Marthæ ultimo, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, ut Christus non tantum voluerit, quod in actu baptizandi inuocetur Trinitas, sed etiam quod actus ipse verbis exprimitur.

Ita tamē ad essentiā forme baptismi necessariū est exprimi actionē ministri, ut exprimitur verbo *baptizo*, ut etiā sufficiat quocūq; alio verbo, siue synonymo, ut verbo *abluo*, siue æquivalere, ut verbo *intingo*, (quamvis verbo alio uti, quam *baptizo*, sit illicitum, ut potē contra consuetudinem Ecclesiæ volentis eo fieri baptismum, quamvis solum venialiter, quia est mutatio parum momenti) & sufficit uti verbo *baptizo*, aut alio synonymo, aut æquivalente, nō solum actiue, ut vultur Latini, sed etiam passiue, ut vultur Greci, quia idē actus baptizandi per utramq; vocē actiua, & passiua significatur, quamvis ministro, tam Latino, quam Græco sit illicitum à consuetudine propriæ Ecclesiæ discordare.

Circa personam ministri, quæ exprimitur verbis forme

Eugen. 4.

Alex. 3.

latinorum, conueniunt Doctores ad essentiam formę baptis-
mi non esse necessarium illam exprimere, quia in forma Grę-
corum, nempe *Baptizetur talis seruus Christi, in nomine Pa-
tris, & Filij & Spiritus Sancti*, quę sufficiens est, non expri-
mitur, imò neque est necessarium, quod implicite contineat-
ur in ipso verbo, vt continetur quando dicitur *baptizo*, quia
neque in forma Gręcorum continetur, quamuis sub intelli-
gatur, vt postea dicemus, & non solum non est necessarium
Gręcis, ad essentiam formę personam ministri exprimere,
sed neque latinis, in quo contra Innocentium 4. in cap. pri-
mo de baptismo, & eius effectu conueniunt Doctores, quia
in omni Ecclesia est eadem essentia formę, & materię sacra-
mentorum, quia Christus non instituit diuersas pro diuersis
Ecclesijs, quamuis latinis sit illicitum personam ministri nō
exprimere, quia est contra consuetudinem Ecclesię latinę
volentis quod exprimat, sed non est illicitum mortaliter,
sed tantum venialiter, vt aduertunt Sor. Vazq. & Agid. quia
est parui momenti: erit tamen illicitum mortaliter latinum
vti forma Gręcorum, & ē cōtra Græcum vti latinorum for-
ma, & non tantum venialiter, vt falsō affirmat Valent. quia
id non censetur parui momenti. Vnde quando Alexan. 3. in
dicto cap. 1. dixit puerum non esse baptizatum, si minister
non dixerit ego te baptizo, non requisituit expresionem par-
ticulę *ego*, sed actus baptizandi, qui in ea forma ab ipso Pon-
tifice reprobata non exprimitur, sed tantum inuocatio Tri-
nitatis.

Circa personam baptizati etiam conueniunt Doctores
ad essentiam, & valorem formę baptismi, necessarium esse
eam personam exprimere. Quod constat ex traditione Ec-
clesię, quę ita intellexit verba illa Matthæi ultimo, *bapti-
zantes eos*, vt Christus non solum voluerit, quod non bap-
tizati significati particula *eos*, re ipsa baptizentur, sed quod
etiam verbis exprimantur, & satis congruenter; aliās si per-
sona baptizati non exprimat, actus baptizandi non signi-
ficabitur, neque denotabitur determinatus in indiuiduo,
quia determinatur per personam, quę baptizatur, sed signifi-
cabitur, & denotabitur indeterminatus, & indifferēs ad hęc,
& ad illam personam, et ad personam ipsius baptizati, et ad

Innoc. 4.

p. m. g. u. l.

Sotus.

Vazq.

Agid.

Valent.

personam alterius, quia quamuis persona baptizati, sit qua baptizatur, ea tamen non expressa, nihil in forma proferatur, quo actus baptizandi denotetur determinatus, quamuis forma proferatur personam illam baptizandam: ita tamen necessarium est ad essentiam formae baptismi, personam baptizati exprimere, ut sufficiat eam quouis modo exprimere, siue pronomine, *te*, siue pronomine, *vos*, autoritatis baptizati causa, siue pronomine demonstratiuo *hunc*, siue nomine proprio, siue nomine appellatiuo, in quo Doctores conveniunt.

Tandem conveniunt Doctores ad essentiam formae baptismi necessarium esse in ea exprimi particulam *in nomine*, quia ad essentiam formae baptismi, qui est sacramentum fidei, necessarium est proferre mysterium Trinitatis, quod est primum, & precipuum mysterium fidei. Mysterium autem Trinitatis consistit in Trinitate personarum in una essentia: absque particula autem *in nomine*, & in numero singulari, non significabitur unitas essentiae, quia per eam particulam autoritas, & virtus Deitatis personarum significatur, in quo Patres conveniunt, quos refert Vazq. disp. 143. c. 5. Unde si in forma baptismi non dicatur *in nomine*, sed *in nominibus*, non fit baptismus, in quo Doctores conveniunt: quia Deitas a qua provenit autoritas, & virtus personarum, est tantum una, per particulam autem, *in nominibus*, plures Deitates, & autoritates denotantur. Nihilominus si in forma baptismi dicatur, *in nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus Sancti*, verè fiet baptismus, ut advertit Sot. Vazq. & Egid. quia ea repetitione non denotatur pluralitas Deitatum, & autoritatum, sed tantum pro singulis personis eandem repeti, sicut idem est Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, ac Deus Pater, & Deus Filius, & Deus Spiritus Sanctus.

Vazq.

Sot.

Vazq.

AEgid.

Ex quibus constat, quod si quis dicat, *Ego te baptizo, in Deo Patre, & Filio, & Spiritu Sancto*, aut *in essentia*, aut *in virtute Patris, & Filij, & Spiritus Sancti* valide baptizat, (quidquid dicant Valent. & Egid.) quia particula, *in Deo*, aut *in essentia*, aut *in virtute*, aequivaler particulae *in nomine*.

Valent.

AEgid.

Et quamuis ad essentiam formae baptismi necessarium sit exprimere particulam *in nomine*, sed non particulam *in* (etiā

si per-

Tolet.

si oppositum affirmat Tolet. lib. 2. c. 19.) quia idem est baptizare *in virtute* Patris & c. ac baptizare *virtute* Patris, & c. Neq; necessarium est (quidquid nonnulli dicant) exprimere particulam & , qua personæ copulantur, & earū distinctio denotatur, quia secundum modum satis vñtatum subintelligitur.

Ægid.

Neq; particulam *amen*, (in quo DD. conveniunt) quia nihil iuvat ad perfectionē sensus sacramentalis. Erit tamē peccatū omittere particulā, *in*, & particulam, & , & particulam, *amen*, quia contra consuetudinē Ecclesiæ, sed nō erit mortale omittere particulā, *amen*, vt advertit Ægid. quia est omisso parui momēti, mō nec particulā, *in*, neq; particulam, & (vt contra Sot. advertit Henr.) quando suscipiens admonetur de periculo nullitatis, quia etiā ommissio, vtriusvis, facta ea admonitione, est parui momenti.

Henr.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum ad essentiam formæ baptismi necessarium sit exprimi actionē ministri, vt etiā denotetur esse actionem illius?

Sot.

OTVS in 4. dist. 3. q. vñic. art. 3. docet ad essentiam formæ baptismi non esse necessarium ita in ea actionem ministri exprimi, siue actiue, siue passivē, vt denotetur esse actionem illius, seu ab eo procedere, dum id non negetur, ac proinde sufficere, si baptizans dicat, *baptizet te Christus*, dum non addat, *quem ego non baptizo*. Quod probat Sot. exemplo formæ confirmationis, in qua actio ministri confirmantis nō ita exprimitur, vt denotetur, quod sit actio illius, vt constare videtur in forma, qua Constantinus Imperator confirmatus est, quæ habetur in edicto eiusdem, quod est ante Cōcil. Nizen. i. nempe *signet te Deus sigillo fidei sue in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti in consignatione fidei*. Quod etiā probari potest exemplo formæ baptismi Græcorum, nempe *baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sā*

Concil.

Nizen.

Et, quia in hac non ita exprimitur actio ministri, vt denotetur effectus ipsius ministri, seu ab eo procedere; sed potius, vt est a Christo, vel Dei, quia quando dicitur *baptizetur talis seruus Christi*, subintelligitur a Christo, vel a Deo, quia Graeci vsi sunt diuersa forma ad euicandum errorem, qui tempore Pauli exortus fuit inter Corinthios, qui virtutem baptismi, non Christo, sed ministro tribuebant.

Alex. vero 4. p. q. 8. mēb. 3. art. 3. Mat. q. d. 1. 42. c. 2. Aegid. q. 66. art. 6. n. 36. & Ochag. q. 8. docent ad essentiam formae baptismi necessarium esse in ea ita exprimi actionem ministri, seu a Christo baptizandi, siue a Christo, siue a ministro, vt denotetur esse actionem, & a Christo ipsius, seu ab ipso procedere. Quod dicitur citatur ex traditione Ecclesiae, quae ita intellexit verba illa Matthaei vlt. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, vt Christus non tantum voluerit, quod Apostoli re ipsa baptizarent, sed etiam, quod exprimerent, & denotarent id, quod eo participio *baptizantes*, vt ibi prolato a Christo exprimitur, & denotatur; sed ante participio vt ibi prolato, ita exprimitur a Christus baptizandi exercendus ab Apostolis, & ab eorum successoribus in potestate baptizandi, vt etiam denotetur eum a Christo ab ipsis procedere, dicunt enim, *euntis ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, actus ergo baptizandi, ita debet exprimi in forma, vt etiam denotetur ministri re ipsa baptizantes esse, qui baptizat. Hoc est maxime congruum, quia maxime congruum est, vt in forma ita exprimaturs actus baptizandi, siue actionem, siue personam, vt saltem denotetur prout ab aliqua persona dicitur ministrata factus, aliter valde cōfusse, & imperfecte exprimeretur; sed non est ita exprimendus, vt denotetur procedere a Christo, vel a Deo, quia ineptè diceretur, Deus, vel Christus re baptizat, aut baptizetur a Christo, vel a Deo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, quia Deus, vel Christus vt Deus non baptizat auctoritate Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ergo actus baptizandi ita exprimendus est, vt denotetur a ministro procedere, quia non est alius, a quo procedere possit nisi a Deo, vel a ministro.

Vnde in notitia Graecorum baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, neque

Alex.
Vazq.
Aegid.
Ochag.

1. 2. p. q. 8. mēb. 3. art. 3.

Mat. q. d. 1. 42. c. 2.

subin-

sub intelligi à Christo, vel à Deo, sed à me, quia baptizans loquitur secum quasi cum altero, ut non raro fit: & id denotatur verbo illo imperatiui, *baptizetur*, quia eo ipso, quod imperatiue baptizat, dicendo *baptizetur*, denotat se habere potestatem ad baptizandum, & esse qui baptizat, quia si eam potestatem non haberet, ineptè diceret *baptizetur*, quia imperare proprium est habentis potestatem: dirigitur autem dictum imperium non ad effectum ipsum, quia effectus nō significatur à Verbo *baptizetur*, quia in primis non significatione verbali, quam habet ex hominum impositione, ut patet, nec significatione sacramentali quia hæc significatio cōuenit toti formæ, & toti materiæ proximæ individualiter, sed dirigitur ad ipsum met ministrum actu exercētem actū baptizandi, non imperium strictè, & propriè, sed latè, & improprie, quod solum potest eo Verbo significari, ad quemcumque dirigatur; qui autem baptizaret absque imperio, dicendo, *baptizatur talis seruus Christi, vel baptizaris*, non denotaret eum baptismum ab ipso procedere, quia non baptizat imperatiue, nec proferendo aliquid, quo id denotetur, ac proinde invalidè baptizaret, quidquid dicat Vazq. num. 19. & ideo Eugen. 4. in suo decreto fidei, quamuis tradat, ut sufficientem hanc formam Græcorum, *baptizetur talis seruus Christi, in nomine Patris, &c.* Non tamen hanc *baptizatur in nomine Patris, &c.* nisi addendo *baptizatur manibus meis*. Ex quibus constat ad posterius exemplum adductum pro Soto.

Et ad prius exemplum ab ipso adductum, quamuis admittamus Constantinum ea forma confirmatū fuisse, (quod non est certum, ut Vazq. aduertit) nihilominus eo exemplo nihil cōtra nos fit, quia etiam in ea forma significatur actio ministri, denotando à ministro procedere, eo ipso, quod verbo imperatiui (quamuis non Imperando, sed deprecando) signat, & sigillat signo crucis in fronte confirmandi: quia eo ipso denotat se habere potestatem signandi, & sigillandi, ut ministrum Dei, & se esse qui signat, & sigillat, ac proinde sensus illius formæ est, *signet te Deus sigillo fidei sue* (id est *signo crucis*) subintellige *a me exhibito in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, in consignatione fidei*, id est *consignatione*

interiori quæ sit medio charactere, unde illud in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, non cadit supra illud, *signet te Deus*, sed supra illud *sigillo fidei*, subintelligendo *a me exhibito*.

DIFFICULTAS IX.

Utrum ad essentiam formæ baptismi necessaria sit inuocatio explicita Trinitatis?

INVOCATIONEM Trinitatis necessariam esse ad essentiam formæ baptismi constat ex dictis difficultate 7. restat tamen difficultas, an sufficiat implicita, an necessaria sit explicita?

Magister in 4. dist. 3. & Adrianus in 4. q. 2. de baptismo, & ad rationes docent ad essentiam formæ baptismi non esse necessariam explicitam inuocationem Trinitatis, dicendo, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, sed sufficere implicitam, dicendo in nomine Christi, aut in nomine Dei, aut in nomine alicuius personæ diuinæ, quia in quolibet ex his tribus est tota Trinitas, & multo melius in nomine Trinitatis nullam exprimendo personam. Quod tradidisse videtur Ambrosius lib. de Spiritu Sancto cap. 3. Hugo de Sancto Viatore, lib. 2. de sacramentis part. 6. cap. 2. Beda in cap. 10. Actorum. Bernard. epist. 140. & Nicolaus Papa ad consulta vulgarorum cap. 104. Et refertur de consecratione dist. 4. canon. *i quodam iudæo*. Et indicari videtur Actor. 2. & 8. & 10. & 19. dum dicitur Apostolos baptizasse in nomine Christi, nullius alius personæ mentione facta.

Sanctus Thomas vero quæst. 66. Canus 6. de locis cap. 8. ad 7. Bellarminus lib. 1. de baptismo cap. 3. Soar. disput. 21. section. 3. Yazq. disputat. 143. Egid. artic. 6 num. 62. & communiter Doctores docent, & merito ad essentiam formæ baptismi requiri explicitam inuocationem Trinitatis dicendo *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*. Quod tradunt plures Patres, quos refert Yazq. & id indicatur Math. ultimo, illis verbis *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*. Vbi ex communi totius Eccle-

Magist.
Adrian.

Ambrosi.
Hugo Vi
atore.
Beda.
Bernard.
Nic. Pap.

S. Tho.
Canus.
Bellar.
Soar.
Yazq.
Aegid.

Zachar. huius sensu traditur forma Baptismi, & aperte definitum est à
 Papa. Zacharia Papa can. in synodo de consecratione dist. 4. quod
 etiā definitum videtur à Pelagio. Papa in canone multi. eadē
 Pelag. dist. & ab Innoc. 3. in Conc. Later. ut traditur in cap.
 Papa. firmiter, de summa Trinitate, & fide Catholica, & ab Alex.
 Innoc. 3. 3. in cap. 1. de baptismo, & eius esse &u, & ab Eugen. 4. in suo
 Alex. 3. decreto fidei, dum assignantes formam baptismi, in ea ex-
 Eug. 4. primunt tres personas Trinitatis.

Patres vero pro aduersarijs adducti à nonnullis intendū-
 tur in aliquo bono sensu pro nobis explicari: re tamen vera
 non possunt, quia vere sunt in sententia aduersariorum, etiā
 Canus. Nicolas Pontifex: Hic tamen ut aduertunt Canus. Vazq. &
 Vazq. Ægid. id tantū affirmavit, ut priuatus Doctor priuatam opi-
 Ægid. nionem sequutus, & nō definiuit ut Pontifex, quia de eo nul-
 latenus fuit interrogatus, sed id tantū dixit obiter, & per trā-
 fennā, exempli gratia, & absq; dubio ipsi dum id scripsit non
 occurrit definitio Zachariæ, qui vere id definiuit, ut Pōtifex
 confirmans Synodum Anglicanam provinciale.

Ad capita vero actorum in quibus dicitur Apostolos bap-
 tizasse in nomine Christi respondent S. Tho. Altiſiod. lib. 3.
 S. Tho. summæ tit. 3. c. 4. q. 2. Bonau. in 4. dist. 3. 1. p. distinctionis ar.
 Altiſiod. 2. q. 2. Dür. & Pal. q. 1. Apostolos ex peculiari dispensatione
 Bonau. ipsis facta baptizasse in nomine solius Christi, ut nomē Chri-
 Duran. sti fieret illustrius: Armac. vero lib. 8. de quæstionibus Arme-
 Palud. norū c. 3. Can. Bellarm. Soar. Vazq. & Ægid. existimant, nec
 Armac. Apostolos in nomine solius Christi baptizasse, & non absque
 Canus. fundamento, quia Apostoli can. 5. reprobant baptismum col-
 Bellarm. latū in morte Christi, id est, in nomine solius Christi mortui.
 Soar. Vbi huius redditur hæc ratio, quia scilicet non dixit domi-
 Vazq. nus, in morte mea baptizate, sed docete omnes gentes baptizan-
 Ægid. tes ipsos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Et can.
 49. præſcribitur, ut baptismus conferatur in nomine Patris,
 & Filij, & Spiritus Sancti, nulla mentione facta permissionis
 baptizandi in nomine solius Christi, imò Clemens lib. 7. con-
 Clement. stitutionū Apostolicarum c. 23. & Dionys. de Ecclesiastica
 Roman. Hierarchia cap. 3. aliās 2. qui cum Apostolis cōuersati sunt,
 Dionys. nulla mentione facta dictæ permissionis, affirmant bap-
 Areopag. tismum conferendum esse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus

Sancti. Quod ergo in dictis capitibus actorum dicitur plures baptizatos fuisse in nomine Christi, à pluribus Patribus, & scholasticis ita exponitur; ut in nomine Christi non sit idē, quod inuocatione Christi, sed autoritate, & virtute accepta à Christo; sicut quando Marci ultimo dicitur. *in nomine meo Demonia eijcient*; & ab alijs non paucis ita exponitur, & melius, ut in nomine Christi idem sit, quod inuocatione Christi, non tamen solius, sed etiam Patris, & Spiritus Sancti, siue sub nomine tantum Filij, quia Christus est verè Filius Dei, siue sub nomine Filij simul, & Christi, dicendo *in nomine Patris, & Christi Filij, & Spiritus Sancti*.

Ita tamen ad essentiam formæ baptismi est necessaria inuocatio explicita trium personarum in unitate essentiae, ut necessarium sit denotari Deum vnum, & trinum esse auctorem, & causam principalem baptismi, nō minus, quam quod baptizans sit minister, à quo procedat actus baptizandi, ut aduertit Vazq. n. 48. & insinuat Eugen. 4. in suo decreto si dei, quod optimè denotatur verbis pro forma præscriptis: *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.*

Vazq.

Eug. 4.

DIFFICULTAS X.

Utrum ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit tres personas exprimi nominibus consuetis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti?

LOSSA in can. multi de consecratione dist. 4. Caietan. quæst. 66. art. 5. Victor. in summa 9. 14. de baptismo docent ad essentiam formæ baptismi non esse necessarium exprimi personas dictas nominibus consuetis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, sed sufficere eas exprimi nominibus genitoris, & geniti, & procedentis ab utroque: imò & quibuscumque alijs æquivalentibus, quamuis non Sinonimis; quibus ex vius accommodatione possint exprimi; in quod etiam, inclinatur Agidius artic. 6. num. 55. & probari potest, quia in alijs for

Glossa.

Caietan.

Victor.

AFgid.

mis mutatio verborum in alia, quamuis non synonyma, quæ non destruit sensum eorum, non obstat valori sacramento-
rum; ergo nec in forma baptismi, ergo baptismus collatus in
nomine genitoris, & geniti, & procedentis ab utroq; validus
erit, & sub quibuscumq; alijs nominibus æquivalentibus, quâ-
uis non synonymis, quia idem est sensus omnium eorum.

S. Tho.

Scot.

Vazq.

Sanct. Thom. vero q. 66. artic. 5. Scot. in 4. dist. 3. quæst.
2. §. 3. de forma, Vazq. disp. 144. & communiter Doctores,
docent ad essentiam formæ baptismi necessariam esse inuo-
cationem explicitam trium personarum sub nominibus con-
suetis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & non sufficere sub
alijs, quamuis idem significantibus, & merito; quia cum sa-
cramentum baptismi sit sacramentum fidei, quo fideles ini-
tiantur, ut illud suscipiendo profiteantur fidem in facie Ec-
clesiæ, convenientissimū fuit non fieri validè, nisi sub inuoca-
tione triū personarum sub vna essentia, & autoritate essen-
tiali, quod est primum, & præcipuum mysteriū nostræ fidei,
& sub illis nominibus, sub quibus tres personæ sunt fidelibus
in quolibet idiomate communiter notæ, ut in idiomate lati-
no sunt sub nominibus Patris, Filij, & Spiritus Sancti, & sub
alijs, quæ his in quolibet idiomate respondent, & non sub a-
lijs, sub quibus non sunt communiter notæ, nisi Theologis,
ut sub nominibus genitoris, & geniti, & procedentis ab utro-
que, & sub nominibus, omnipotentis, & sapientis, & boni.
Quod quamuis non conuincat sic esse à Christo institutum
veri simile, tamen sit ob dictam maximam convenientiam;
Imò idē etiā credimus institutum fuisse pro forma cōfirma-
tionis, quia etiam est sacramētū fidei, quo in ea roboramur.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod
quamuis in alijs formis possit absq; nullitate fieri mutatio
in alia verba æquivalentia, non tamen in forma baptismi, &
confirmationis, quoad personas diuinas ob dictam peculia-
rem rationem.

Vnde non valebit baptismus collatus in nomine Patris, &
Iesu Christi, & Spiritus Sancti, tum quia filius non est com-
muniter notus sub nomine Iesu Christi, tū præcipuè, quia no-
men Iesus Christus, nō significat idē quod filius valebit tū, si
addatur, & Iesu Christi Filij eius, & etiā valebit quāuis tercia

persona

persona tantum inuocetur sub nomine *Spiritus* non addendo *Sancti*. Vt Vaz. aduertit, quia *Spiritus* absq; *Sācto* est nomen propriū, seu appropriatū Spiritui Sancto, quo cōmuniter cognoscitur, quāuis cōmuniter addatur *Sanctus*, quia nō additur tanquā aliquid nominis, sed tanquam epitheton, ac proinde non obstat valori baptismi, si fiat inuocatione Spiritus paraclēti, quia tunc retinetur nomen ipsi appropriatū, & ei additur paraclēti tanquam epitheton, sicut etiam non obstat valori baptismi, quando Patri additur nomen omnipotentis, & filio nomen sapientis.

Vazq.

DIFFICULTAS XI.

Utrum Sacramentum Baptismi iterari possit?

VPPONIMVS, in quo DD. conueniunt, Sacramentū Baptismi in lege noua esse vnū secundū speciem, quod satis significat Paul. ad Ephes. 4. vnus Deus, vna fides, vnū baptisma; & esse vnum secundū speciem infimā, quia constat vna materia, & vna forma secundū speciem infimā, & ad vnum finem secundū speciem infimā ordinatur.

Hoc supposito, est difficultas, an baptismus, qui in omnibus est vnus & eiusdem speciei infimæ, & in diuersis est numero multiplicabilis, possit in vno, & eodem numero multiplicari, seu iterari, & repeti?

Circa hanc rē, quāuis Marcionistæ errauerint existimantes Sacramentū Baptismi iterari posse, vt refert Epiph. hær. 42. & Damas. lib. de Hæres. Iam tamen non tantū Catholici, sed etiā hæretici cōueniūt, sacramentū baptismi valide collatū, repeti, & iterari non posse, quod cōmuniter tradunt Patres, quos refert Vaz disp. 146. & cōstat ex perpetua Ecclesiæ traditione: & ita definitum est Can. 46. Apostolorum. Et in Cōcil. Lateran. sub Inno. 3. & refert in cap. *firmiter* 1. de Summa Trin. & fide Catholica, & ab Eug. 4. in suo Decreto fidei, & in Trid. sess. 7. can. 9. de Sacram. & can. 11. de Bapt. Et id deducitur primo ex significatione, & causalitate sacramentali

Epiph.
Damas.Vazq.
Can 46.
Cōc. Lat.
Eug. 4.
Trid.

ipſius baptiſmi, quia baptiſmus eſt ſignum ſpiritualiter generans, & qui eo iuſtificantur, dicuntur ſpiritualiter naſci, vt conſtat ex Ioan. 3. Natiuitas autem, & generatio vni ſemel tantum contingit, & non amplius. Secundò id etiam deducitur ex eo, quod imprimat characterem; ac proinde ſi baptiſmus repeti poſſet, etiã poſſent eſſe ſimul plures characteres, ex quibus vnus tantum eſſet ſufficiens, & reliqui ſuperflui.

Obſeruandum tamen eſt, quod quamuis ex Patribus, & Pontificibus nullus exprimât ſecundum baptiſmum eidem applicatum eſſe nullũ, nihilominus certum eſt, nõ ſolũ eſſe illicitum, ſed etiã nullũ, & id abſq; dubio Põtiſices, & Patres intendant, & ſanẽ ſi poſt ſemel validẽ ſuſceptum baptiſmũ, nullus vnquam illud poteſt licitẽ recipere, abſq; dubio nullus ex Chriſti inſtitutione eſt capax illius: ad quid enim Chriſtus inſtituiſſet capacem baptiſmi eum, qui nunquam poteſt illum licitẽ recipere; ſicut ergo nullus eſt abſq; characterẽ capax aliorum ſacramentorum, ita etiam nullus, qui characterẽ baptiſmi non careat, eſt capax baptiſmi.

DIFFICULTAS XII.

Quando poſſit Baptiſmus ſubconditione iterari?

SVPPONIMVS, in quo DD. conueniunt, baptizatum aliquãdo poſſe licitẽ baptizari ſubconditione (ſiue exterius expreſſa, ſiue interius tantũ concepta) ſub ea videlicet: *ſi non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*, & id traditur in cap. *De quibus* 2. de Baptiſmo.

Hoc ſuppoſito, difficultas eſt quando id liceat? Circa quã conueniunt DD. quando dubiũ eſt, an baptiſmus fuerit collatus, poſſe licitẽ reiterari ſubconditione, quia tunc reiteratione ſubconditione nulla irrogatur irreuerentia ſacramẽto baptiſmi, quia non fit abſq; graui, & prudenti cauſa, quia ſcilicet eſt periculum manendi re ipſa abſq; baptiſmo. Ita definiuntur ab Alex. 3. in dicto cap. *De quibus*. Et idem eſt, quando eſt dubiũ, an baptiſmus fit integrẽ, & eſſentialiter collatus, quia eſt dubium, an caruerit aliquo eſſentialiter requiſito; in

quo

quo etiā DD. cōueniunt, quia etiam tunc est idē periculum. Et idem etiā est, quando est dubiū, an baptismus fuerit validus, quia est dubium an materia, aut forma, aut intentio, quā constat fuisse adhibita, sit sufficiens ad valorē (quod dicitur dubiū iuris) vt aduertunt Vazq. disp. 146. c. 4. & Aegid. q. 66. ar. 9. dub. 1. quia etiam tūc est idem periculum. Dicitur autē dubiū in præsentiārum, quoties pro parte negatiua, sine iuris est probabilis opinio, aut saltem est prudens, seu probabilis coniectura, aut suspicio, quāuis pro parte affirmatiua sit prudēs, & probabilis opinio, seu iudicium, quia tunc baptismus non est omnino moraliter certus, & est prudēs timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absque baptismo.

Vazq.
Aegid.

Quando verò ita certum est aliquē esse baptizatū, & validē, vt pro parte negatiua, seu in oppositum nulla sit prudens coniectura, nec suspicio, quamuis adsint aliqui leues scrupuli, nullatenus licitū est, adhuc subcōditione reiterare baptismum, vt docent communiter DD. & traditur in Cathed. Rom. mo Romano, seu Trid. p. 2. c. 2. de Bapt. §. 43. quia tunc nulla adest prudens causa reiterandi baptismum adhuc subcōditione, cum baptismus præteritus sit omnino moraliter certus, quo ipsi baptismo, qui semel tantum est conferendus, irreuerentia irrogatur.

Cathed.
Rom.

Vnde qui inter Christianos natus est, & à parētibz Christianis, & ab eis, aut ab alijs Christianis educatus, vsq; ad aetatem, in qua omnes paruuli solēt esse baptizati, quāuis leuiter, dubitet, an sit baptizatus, nō est adhuc subcōditione baptizandus, quāuis nullus adsit, qui id possit testari, quia tunc est omnino moraliter certū illū fuisse baptizatū: & eodē modo non est baptizandus, neq; subcōditione infans expositus in terris Christianorū, quādo scripto aliquo dicitur esse baptizatus; si aliās in oppositū non adsit prudens aliquis timor; secūs verò quando absq; dicto testimonio, seu scripto expositus est, quia tunc subcōditione est baptizandus: Absolutē verò, quādo adsit scriptura, qua dicitur non esse baptizatus, quia tunc est omnino moraliter certum non esse baptizatum.

Obseruandum est eum, cui alias extra necessitatē officio incumbit baptizare, teneri etiā extra necessitatē baptizare subcōditione eum, cuius baptismus non est omnino

moraliter certus modo supradicto, siue sit paruulus, siue adultus, quia sic baptizatus habet ius, aut quasi ius, ut baptizetur sub conditione. Imò & quencumq; alium, qui ob necessitate potest sic baptizatum licite sub conditione baptizare, teneri ex misericordia id facere in ea necessitate, & non tantum paruulum sic baptizatum existentem in articulo mortis, sed etiam adultum, qui vult baptizari, quia misericordia exigit, ut proximo existenti in ea necessitate volenti adhuc interpretatiue, ut sibi provideatur, remedium securius adhibeatur: ipsum verò adultum, qui est incertus, an sit valide baptizatus absq; opinione probabili pro parte affirmatiua, teneri baptizari sub conditione, & ex virtute religionis, ut satisfaciat precepto suscipiendi saltem probabiliter baptismum; non verò teneri, quando probabile est baptizatum esse valide (quidquid dicat Ochag. q. 11.) quia prudenter iudicat se esse valide baptizatum, & satisfecisse dicto precepto suscipiendi valide baptismum.

Quando verò adultus, qui absolute rebaptizatur, & qui eum absolute rebaptizat, & qui sic rebaptizanti ministrat, sicut irregulares, dicimus tract. de Irregularit. disp. 2. diff. 1.

DIFFICULTAS XIII.

Quando fuerit Sacramentum Baptismi à Christo institutum?

SUPPONIMVS, in quo conueniunt non solum Catholici, sed etiam illi hæretici, qui aliqua sacramenta admittunt, sacramentum baptismi fuisse à Christo institutum. Quod expressum est Matth. ultimo, Marci 16. & Ioan. 3. & definitum in Trident. sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere.

Hoc supposito, difficultas est circa tempus, in quo fuit institutum. Et primo est difficultas, an fuerit institutum ante mortem Christi?

Ruper. lib. 4. in Ioan. in illa verba c. 3. *Venit Iesus in terram Iudeam.* Et Albert. in 3. dist. 3. art. 3. docent sacramentum baptismi non fuisse à Christo ante mortem institutum, sed post mortem, & resurrectionem. Quod probabile existi-

mat,

Ochag.

Trid.

Ruper.
Alber.

mat. Canus 8. de Locis cap. 5. & in id maximè inclinante Leo. I. epist. 4. cap. 3. & Chrysost. hom. 28. in Ioannem: & ratione probari potest, quia ante mortem Christi non legitur eius Discipulos baptizasse, nisi viuentem Ioanne Baptista, ac proinde solo baptismo Ioan. Baptista. Et solum post resurrectionem legitur Matt. ult. missos fuisse à Christo ad baptizandum, & eis designasse formam; ergo baptismus Christi non fuit ante resurrectionem, sed post institutus.

Canus.

Leo. I.

Chrysost.

Magister verò in 4. dist. 3. S. Tho. 3. p. q. 66. art. 2. Vazq. disput. 140. & communiter Theologi docent, sacramentum baptismi fuisse à Christo ante mortem institutum, quod etià sensit Aug. tract. 15. in Ioan. & Cyrillus lib. 2. in Ioan. c. 57. & Hugo de S. Victore 2. de Sacram. par. 6. c. 4. & id efficaciter deducitur ex Ioann. 3. & 4. vbi tempore Ioannis Baptista Christus dicitur baptizasse, & non per se ipsum, sed per Apostolos; quo clare significatur Apostolos tempore Baptista baptismum à Christo instituto baptizasse, non baptismum Ioannis, alias potius Ioanes diceretur per illos baptizasse, quam Christus. Quod non leuiter confirmatur, ex eo quod Ioan. 3. discipuli Ioannis Baptista apud ipsum conquirebatur, quod Christus eo tempore baptizaret (subintellige per Discipulos) quod non facerent, si Discipuli Christi baptismum Ioannis baptizaret, cum id esset Ioanni maximè honorificum: Baptismus autè à Christo institutus, & quo Christus per Apostolos utebatur, etià tempore Ioannis Baptista, gratià, & Spiritum Sanctum conferēbat, ut prædixit Ioannes Baptista Matt. & Luc. 3. Mar. & Ioan. 1. dum opponens suum baptismum baptismum à Christo institutum, & conferendo, ait; se baptizare in aqua, Christum vero baptizaturum in Spiritu Sancto; baptismus ergo institutus fuit à Christo in signum collatiui gratiæ, & Spiritus Sancti, seu in sacramentum ante mortem, quod autè Ioan. 7. dicitur: *Nondum erat spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus*, non obstat, ut dicatur baptismum fuisse institutum in sacramentum conferēs gratiā, & Spiritum Sanctum ante resurrectionem, in qua Christus fuit glorificatus, quia ibi tantum est sermo de donatione visibili Spiritus Sancti, modo visibili futura in die Pentecostes, & postea; alias Eucharistia non habuisset in cena vim iustificandi, seu conferendi inuisibiliter gratiā, quæ appropriatur Spiritui Sancto.

Magist.

Vazq.

Aug.

Cyrill.

Hu. Vict.

Et

Trid. Et id ratione Theologica probatur, quia Christus in cena antequam pateretur, contulit Apostolis sacramentū Eucharistiae, & ordinis, ut constat ex Matthæi 26. & ex Lucæ 22. & ex Trid. sess. 22. cap. 1. ergo etiam ante mortem, & passio- nem instituit sacramentum baptismi, & illud per se ipsum, aut per Apostolos, aut utroque modo contulit, cum instituerit sacramentum baptismi ianuam ad recipienda reliqua sacra- menta.

Vazq. Ad prius autem fundamentum aduersariorum desump- tum ex Leone, & ex Chrysostomo concedimus ipsos fauere aduersarijs, eorum tamen auctoritatē non ob stare, quia pro nobis sunt August. Cyril. & Hugo de Sancto Victore, quibus maximē fauent scriptura, & ratio Theologica; neq; obstat, quod id dixerit Leo Pont. in epist. decretali, quia ut Vazq. ait, id non dixit definiendo auctoritate Pontificia, sed autho- ritate priuata Doctoris priuati; quia id tantum dixit ut Epif- copis Siciliæ persuaderet, ne conferrent baptismum in die Epiphaniæ, sed illum differrent vsque ad resurrectionem, & Pentecostem.

Et ad posterius ex ratione desumptū respondemus, quod quamuis non legatur Apostolos ante mortem Christi nisi vi- nente Ioanne Baptista, baptizasse, neque legatur Christū de- signasse formam ante mortem, non sufficit ut dicamus bap- tismum Christi non fuisse ante mortem ipsius institutū: quia legitur Christum, & non Ioannem baptizasse per Apostolos, quo satis significatur baptizasse baptismō non Ioannis, sed instituto ab ipso.

Ita tamen Christus solitus erat per Apostolos baptiza- re (quod Ioannis 4. significatur, & non amplius) ut verifimi- le sit Christum per se ipsum aliquos baptizasse, ut B. Virgi- nem, & etiam Petrum; ut ista iam baptizatus aliquos Aposto- los, & alios baptizaret, quia incredibile videtur Christum per se ipsum nunquam baptizasse, & conueniens erat nullum non baptizatum, præter Christum, alios baptizare.

Secundo est difficultas, quo tempore ante mortem insti- tuerit sacramentum baptismi?

Conueniunt Theologi Christū non instituisse suum bap- tismum ante quam ipse baptizaretur à Ioāne Baptista; ut ita

posset

posset baptismo Ioānis baptizari non contempto baptismo, qui ab ipso Christo fuisset institutus: & institutum fuisse non post multos menses à tempore, quo Christus fuit baptizatus à Ioanne, quia non post multos mētes discipuli Christi baptizabant, (vt deducitur ex Ioannis. 3. & 4.) & non nisi baptismo Christi, vt antea dicebamus.

Est ergo difficultas an fuerit institutus à Christo eo tempore, quo ipse fuit baptizatus à Ioanne, eadem videlicet hora, aut die?

Magister in 4. dist. 3. Sotus q. vnica, artic. 2. Caiet. 3. p. q. 66. artic. 2. Valent. disp. 4. punct. 4. & Vazq. 149. cap. 6. docent baptismum fuisse à Christo institutum eo tempore, quo ipse fuit à Ioanne baptizatus, quod sensisse videntur Tertul. Ambrosius, Augustinas, Beda, Hilar. Hieron. & Nazianz. à Vazq. relati dum dicunt Christum baptismo, quo ipse tinctus est, aquas Iordanis, & in his reliquis sanctificasse, & mūdasse. Et dum Ambros. & Beda dicunt aquas baptismo ipso, quo Christus baptizatus est, ius baptismi induisse. Et id suadet, quod Christo baptizato à Ioanne, statim Ioannes baptizatus fuerit à Christo; vt deduci videtur ex eo, quod Matth. 3. postquam Ioannes dixit Christo, *Ego à te debeo baptizari*, respondit Christus; *sine modo*, quo indicasse videtur, quod ipse statim baptizaturus erat Ioannem.

Scotus vero in 4. dist. 3. quæst. 4. artic. 1. Gabriel. q. 1. artic. 3. sub. vlt. Soar. disp. 19. sect. 2. & Ægid. q. 66. artic. 2. docent baptismum institutum fuisse à Christo non eo tempore, quo ipse baptizatus est à Ioanne, sed paulò post tempore alio opportuno. Et non immerito, quia in primis Christus non instituit tunc suum baptismum in actu exercito, idest opere aliquo, quia nō receptione ipsa baptismi Ioannis, vt patet, quāuis receptione illius, & suo tactu aquam moraliter sanctificauerit, & eam tunc liderit moraliter aptiorem ad lauandum nos à peccatis, vt partem materiale sacramenti baptismi; & sic aquam quodammodo induisse ius baptismi; neque illū tunc instituit, quia ipse tunc suo baptismo baptizauerit Ioannem; quia nulla prudenti coniectura conijci potest Christū tunc baptizasse Ioannem: imò potius Matth. 3. vbi refertur Ioannem baptizasse Christum, insinuat Christum, tunc nō

Magist.
Sot.

Caietan.

Valent.

Vazq.

Tertul.

Ambr.

August. 3.

Beda.

Hilar.

Hieron.

Nazian.

Scot.

Gabr.

Soar.

Ægid.

baptizasse Ioannem. Et quia Ioanni prohibenti Christū baptizari ab ipso illis verbis: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* Solum respondit Christus *sine modo*, quasi diceret non recuses me baptizare, quamuis ego modo non te baptizem, sed postea, & reddit rationem: *Sic enim decet nos implere omnem iustitiam*, id est, quia oportet me efficere hoc opus pium virtutis humilitatis, recipiendo à te baptismum pœnitentiæ. Et tamen si Christus statim esset baptizaturus Ioannem, etiam respondisset: ego enim etiam te statim baptizabo, quia optimè congrueret verbis, quibus Ioannes recusabat baptizare Christum; & quia immèdiatè postquam dicitur, *sine modo*, sic enim decet nos implere omnem iustitiam, additur, *tunc dimisit eum* (id est non prohibuit Christum ab ipso baptizari) *baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua*. Nec tunc instituit baptismum in actu signato, præscribendo videlicet materiam, & formam, & eis tribuendo vim iustificandi, quia id nullatenus constar, imò potius oppositum deducitur ex eo, quod fiat mentio baptismi Ioannis recepti à Christo, & non fiat mentio institutionis baptismi Christi, imò Historia sic contextitur, ut supponatur tunc non fuisse institutum.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum Baptismus sit necessarius necessitate mediæ ad salutem?

Pelag.

ERRORE fuit Pelagianorum baptismum non esse necessarium ad remissionem peccati originalis, quia illud contrahi negabant, sed tantū ad adeptionem gloriæ. Hæretici nostri temporis, quamvis admittant in paruulis esse peccatum originale; negant tamen baptismum esse necessarium ad remissionem illius, si sint filij fidelium, quia eo ipso illis non imputatur, neque esse necessarium ad adeptionem gloriæ in eisdem: imò sunt, qui affirmant ad id sufficere, quod eorum parentes, aut aliqui

alii eorum ascendentes fuerint aliquando fideles.

Veritas tamen Catholica est baptismum post Christum esse necessarium ad salutem omnibus hominibus, qui peccatum originale contrahunt: quod Patres communi consensu tradunt. Et definitum est ab Eugen. 4. in suo decreto fidei. Et à Tridentino sess. 7. can. 5. de baptismo. Quod etiam definierunt Siricius Papa in epist. 1. ad Himerium capit. 2. Innoc. 1. in epist. 26. ad Concilium Mileuitanum: & Leo. 1. epist. 8. ad Episc. Campaniæ, & aperte traditur Ioann. 3. *Ni- si quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in Regnum Dei.* Vbi absque dubio sermo est de baptismo, quem Christus tunc instituit, aut instituere promisit.

Eug. 4.
Trid.
Siricius
P. p.
Innoc. 1.
Leo. 1.

Sed obijciunt 1. Hæretici illud Genes. 17. ubi Deus Abrahamæ, & posterioritati illius promittit terram optimam, & sub hac patriam cælestem. Sed nos per Christum etiam sumus filij Abrahamæ, ut dicitur ad Rom 9. ergo nobis promissa est patria cælestis, ac proinde ad eam adipiscendam, & ad remissionem peccati originalis, sine qua nequit adipisci, non est nobis necessarius baptismus.

Respondemus quod quamuis Abrahamæ, & filijs ipsius carnalibus promissa fuerit terra Chanaan, & sub ea patria cælestis; hæc tamen non nisi ipsi Abrahamæ fidei fide viuam, & filijs fidei ipsius eum in fide imitantibus; & quia paruuli absque baptismo in re suscepto non sunt filij fidei viuæ Abrahamæ, ideò ipsis non intelligitur facta promissio gloriæ, nisi iam baptizantis, qui eo ipso habent fidem habitualement viuam.

Obijciunt 2. illud 1. ad Corinth. 7. *Alioquin filij vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt,* quibus verbis Paulus supponere videtur eo ipso, quod aliquis est filius eorū, quorum saltem alter est fidelis, esse sanctum.

Respondemus filios natos ex vno saltem parente fidei, dici sanctos non re ipsa, & perfecte, sed inchoatiuè, & in spe, quia sperari potest eos futuros fideles, & sanctos industria parentis fidelis, sicut ibidem etiam dicitur in fidelem coniugem sanctificari per fidelem, quod tantum est verum inchoatiuè, & in spe quod dixit Paul. ut suaderet Corinthijs fidelibus, non se paratim coniugibus in fidelibus volentibus cohabitare absque iniuria creatoris.

Est autem baptismus omnibus, tam paruulis, quam adultis necessarius necessitate medij, in quo Doctores conueniunt, & constat ex eo, quod in dicto loco Ioann. & in dictis decretis, & definitionibus generaliter dicitur esse necessariū omnibus, tam videlicet paruulis, quam adultis, & tamen paruulis nequit esse necessarius necessitate præcepti, quia sunt in capaces præcepti. Est tamen baptismus diuerso modo necessarius necessitate medij paruulis, & adultis, quia paruulis est necessarius determinatè in re susceptus, quia ipse est unicū mediū, quia præter baptismū re ipsa susceptum, nō est illis aliud remediū (saltem ordinariū) quo liberari possint à peccato originali. Adultis vero non est necessarius determinatè baptismus in re susceptus, sed in re, vel in voto sub disiunctione.

In explicando tamen quo pacto baptismus in re, vel in voto sit adultis necessarius necessitate medij ad salutem, nō parum variant Doctores: omisissis vero varijs modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia obscuri sunt. Ex eo baptismus in re, vel in voto est adultis necessarius necessitate medij ad salutē (id est ad iustificationē, & consequēter ad saluationem) quia scilicet nequeunt iustificari, & consequēter neq; saluari nisi baptismo in re suscepto, vel cōtritione perfecta (siue expressa, siue virtuali) in qua votum, & propositum suscipiendi baptismum cōtinetur, ex eo tēpore, quo baptismus cōpit esse sub præcepto, & vtrouis eorū absq; altero iustificari possunt, id est, quia nequeunt iustificari nisi vno, vel altero, & vtrouis possunt, quia neq; vnum, neq; alterum est adultis determinatè medium necessariū, nisi aliquando per accidens, vt cōtingit, quando quis post intentionē suscipiendi baptismum, & post elicitam attritionem incidit in amētiā ante susceptionem baptismi, quia tunc huic ad iustificationē est determinatè necessarius baptismus in re susceptus, quia in amentia nequit perfecte conteri: & etiā quando quis existit in articulo mortis, & caret copia baptismi, vel ex defectu baptizantis, vel ex defectu aquæ, quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessaria contritio perfecta, quia non potest aliter iustificari.

Dicuntur autem peccatores adulti nō baptizati iustificari baptismo in voto, quando contritione perfecta iustificantur

ante realem susceptionē baptismi, nō quia ex baptismo deriuetur virtus aliqua in cōtritionem, vt iustificare possit, quia contritio ex se absq; dependentia à baptismo est sufficiens ad iustificandum (siue tanquā forma, siue tanquā vltima dispositio) sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, cōtrinetur votū, & desideriu efficax suscipiendi baptismū suo tēpore, non minus quā votū seruandi quodcunq; aliud præceptū graue, quia, qui conteritur, proponit saltē virtualiter non peccare mortaliter, ac proinde neq; transgredi præceptū ali quod graue, & ad denotandū post iustificationē contritione factam manere obligationem suscipiēdi reipsa baptismū, in quo posset aliquis dubitare (sicut circa Sacramentum pœnitentię dubitauit, imō errauit Petr. Oxomens.) quia sacramētum baptismi, sicut & pœnitentię, ordinatur in remissionem peccatorum dicitur communiter, & à Tridentino sess. 6. c. 4. baptismus in re, vel in voto necessarius ad iustificationem.

Petr.
Oxom.
Trid.

Vnde si baptismus non esset adulto sub præcepto, iustificatio per contritionē facta adscriberetur ipsi contritioni absq; voto baptismi, quia tunc votū baptismi non contineretur in contritione, ac proinde baptismus tunc non esset necessarius in re, vel in voto: esset tamen tunc necessarius baptismus in re, aut contritio perfecta subdisiunctione, quia nō posset fieri iustificatio, nisi baptismō, aut cōtritione, & vtrius posset.

DIFFICULTAS XV.

A quo tempore Baptismus cœperit esse necessarius necessitate medijs?

QVAMVIS tempore Bernardi fuerint, qui dixerint baptismū cœpisse esse necessariū ab eo tēpore, quo Christus, Ioann. 3. dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, nō potest introire in Regnum Dei*, vt Bernard. ipsi refert epistol. 77. iam tamen conueniūt Doctores nō cœpisse esse necessarium ante mortem Christi, neque necessitate medijs, quia ante mortē Christi non euanuerunt antiqua remedia ad iustificationem instituta, quia ante mortē Christi non fuit abrogatum vetus testamentum, quia nouum, cuius confirmatione erat abrogandū,

Bern.

non fuit confirmatum vsque ad mortem Christi. Vt supponit Paul. ad Hebræos 9. neque necessitate præcepti, alias eo ipso Christus abrogasset antiqua remedia instituta ad iustificationem, quæ posset fieri baptismo, si baptismus ex tunc mansisset sub præcepto: vnde verba illa Christi: *Nisi quis renatus, &c.* dicta fuerunt à Christo non pro eo tempore in quo dicebantur, sed pro futuro.

Est tamen difficultas, à quo tempore baptismus cœperit esse necessarius necessitate medij, & eadem est de tempore, à quo cœperit esse necessarius necessitate præcepti, quia hæc semper est cōiuncta cum necessitate medij in operibus, quæ sunt in nostra potestate?

Soar.

Filiuc.

Ægid.

Soar. d. 27. sect. 4. Filiucius tit. 2. cap. 6. Ægid. quæst. 69. artic. 1. dub. 2. & alij plures docent baptismum non cœpisse esse necessarium neque necessitate medij, neque necessitate præcepti ante Pentecostem quia tempore Pentecostis, & non antea, Euangelium fuit ab Apostolis promulgatum; ante promulgationem autem non fuit baptismus necessarius, non solum necessitate præcepti, quia præceptum ante sui promulgationem non obligat, sed neque necessitate medij, vt videtur supponere Trident. sess. 6. cap. 4. dum loquens de iustificatione, quæ est translatio ab statu, in quo quis nascitur filius Adæ, ad statum gratiæ, ait: *Quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c.* Vbi supponit ante promulgationem (quæ verè facta fuit ab Apostolis in die Pentecostes) iustificationem fieri potuisse aliter, quam baptismo, & eius voto.

Trident.

Authores tamen huius opinionis diuisi sunt, quia Ægid. & alij existimant à Pentecoste vbique cœpisse baptismum esse necessarium, & utroque modo; quia eo die promulgatum fuit Euangelium ab Apostolis; Soar. vero, & Filiucius existimant à Pentecoste non cœpisse vbique, sed in vnaquaq; prouincia cœpisse quando in ea Euangelium fuit sufficienter promulgatum, vt expresse Bernar. epist. 77.

Vazq.

ch. 12.

Vazq. disp. 145. cap. 3. Ochag. quæst. 14. & plures alij docent baptismum cœpisse esse necessarium necessitate medij,

& præ

& præcepti à tempore mortis Christi, quod tradidisse videntur Hugo de sancto Vict. lib. 6. de sacram. cap. 4. Hieronym. quoque, & August. in Epistolis, quas sibi mutuo de legalibus scripserunt, dum supponunt ceremonias legis morte Christi fuisse mortuas, & consequenter absque vtilitate ad iustificandum mansisse, quibus in hac re magis acquiescimus, quam Bernardo, & idem est, & non minori ratione de quocumque alio remedio ad iustificandum, etiam legis naturæ.

Hugo Vi-
ctore.

Hieron.

August.

Erratione Theologica probatur, & in primis baptismum re ipsa susceptum cœpisse à morte Christi esse parvulis necessarium necessitate medij, quia morte ipsa Christi remedia antiqua ad iustificationem parvulorum evanuerunt, ergo nō mansit illis aliud remedium, quā baptismus, qui iam erat institutus in sacramentum habens vim iustificandi, ac proinde à morte Christi fuit illis necessarius necessitate medij: consequentia patet, antecedens autem, nempe morte ipsa Christi evanuisse dicta remedia: probatur, quia morte Christi abrogatum fuit testamentum vetus, quia morte ipsa cōfirmatum fuit novum, ut supponit Paul. ad Hebr. 9. prius autē testamentum confirmatione posterioris abrogatur. Deinde baptismū in re, vel in voto cœpisse esse necessarium adultis necessitate medij ad iustificationē, probatur, quia ex vna parte adulti nō baptizati, à morte Christi non poterant iustificari, nisi baptismō iam instituto, aut contritione perfecta, siue expressa, siue virtuali, & ex altera parte à morte Christi cœpit baptismus esse sub præcepto, ac proinde à morte Christi cœpit in contritione perfecta contineri votum suscipiēdi baptismum, ergo à morte Christi cœpit baptismus in re, vel in voto esse adultis necessarius necessitate medij ad iustificationem. Quod autē à morte Christi cœperit baptismus esse adultis sub præcepto, probatur, quia ex vna parte ante mortē Christi baptismus institutus erat, & erat impositū præceptum illius pro tempore futuro illis verbis Ioann. 3. *Nisi, quis renatus fuerit ex aqua,* &c. & morte Christi Domini fuit confirmatū, & consummatum, sicut totum testamentum novum, quod vivendo disposuerat, & ex altera parte, ut baptismus ex tunc esset sub præcepto, nō fuit necessaria promulgatio aliqua, neq; quæ facta fuit in die Pentecostes, neq; quæ facta fuit postea, quia si pro-

mulgatio est necessaria pro lege humana, vt habeat vim legis, tantū est necessaria ex iure humano, & non ex natura rei, quia absq; promulgatione ex iure humano Princeps non loquitur vt Princeps, & vt publica persona, quod ad rationem legis requiritur, & si princeps veller ius illud abrogare, & ei non stare, posset: Christus autem ante promulgationem illam factam in die Pentecostes locutus est, vt publica persona quādo præcepit baptismum pro tempore futuro, nempe pro tempore mortis suæ, ergo baptismus ante Pentecostem à tempore mortis Christi cœpit esse sub præcepto; promulgatio ergo baptismi, & totius legis Euangelicæ in die Pentecostes, & postea facta solum fuit necessaria, vt lex baptismi, & tota alia mundo innotesceret, & non ignoraretur, non vero vt haberet vim legis obligantis.

Tridentinum vero dum ait iustificationem à peccato originali post Euangelium promulgatum non posse fieri sine lauacro regenerationis, aut sine eius voto non supponit adhuc tacite ante promulgationem non posse fieri, quia dictis verbis, eis non aduersando, posset addere, imò & ante promulgationem à morte Christi, quod non addidit, vt solum definiret, quod erat certum, & taceret id, quod erat sub opinione.

Dicitur autem baptismus adultis necessarius in re, vel in voto, quia possunt iustificari, & saluari, vel baptismo in re, vel contritione perfecta, in qua continetur votum suscipiendi baptismum ab eo tēpore, à quo baptismus est sub præcepto.

DIFFICULTAS XVI.

Quando teneatur adultus Baptismum recipere.

SUPPONIMVS adultos (qui eo ipso sunt capaces præceptorum) teneri præcepto diuino baptismum suscipere, in quo Doctores conueniunt, & constat ex illo Ioann. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest, &c.* vnde ad minus

tene-

tenentur baptizari in extremo vitæ periculo, quia ad id tenentur, dum viuunt.

Est tamen difficultas, an teneantur ante dictum extremum periculum vitæ? Circa quam etiam conueniunt Doctores teneri ante illud baptizari, quod Patres communiter significant, dum reprehendunt eos, qui baptismum differunt vsque in finem vitæ. Vt constat ex Clem. Rom. libr. 6. constitutio- num Apost. cap. 15. ex Basilio hom. 13. ex Nazianz. oratione in sanctum baptismum, quæ est 40. ex Chrysostom. homil. 1. in acta Apost.

*Clemens.
Roman.
Basil.
Nazianz.
Chrysost.*

Punctum ergo difficultatis est in assignando tempore, pro quo adulti teneantur baptizari ante finem vitæ.

Ledesm. r. p. quarti q. 9. art. 3. dub. 1. docet præceptum diuinum baptismi pro nullo tempore determinato ante finem vitæ obligare, sed pro tempore indeterminato, sicut sacramentum pœnitentiæ, & Eucharistiæ, quia nullum videtur discrimen inter hæc duo ex vna parte, & inter baptismum ex altera.

Ledesm.

Calet. vero, & Agid. quæst. 68. artic. 3. Vazq. disp. 149. cap. 4. Soar. d. 31. sect. 2. & communiter Doctores docent, adultos ex præcepto diuino teneri baptizari statim, atque commodè possunt; & meritò, quia sicut ex præcepto fidei tenetur quisque statim, atque ei mysteria fidei sunt sufficienter proposita, credere, ita etiam verisimile est Christum, qui ad baptismum adultos obligauit, voluisse ipsos statim, atque commodè possint, obligare ad susceptionem baptismi, quia baptismus est professio fidei, & per quem, qui baptizantur, recipiuntur in numerum fidelium, & sunt Ecclesiæ subditi, & capaces aliorum sacramentorum; in quibus omnibus baptismus differt à pœnitentia, & Eucharistia, & ideo ad hæc duo non obligauit statim.

*Calet.
Agid.
Vazq.
Soar.*

Addidimus adultos statim, atque commodè possunt teneri, quia quando adest aliqua rationabilis causa ad differendum baptismum, possunt, in quo Auctores nostræ opinionis conueniunt, vt quando dilatio expedit, vt baptizandus melius instruat, vel vt solemnius baptizetur, vel vt euitetur damnum aliquod considerabile corporis, aut diuitiarum, siue proprium, siue alienum, vel quando expedit fructui spirituali, siue proprio, siue alieno. Ita ta-

men possunt ex rationabili causa baptismum differre, vt ad maiorem dilationem maior requiratur causa. Vnde magni viri, qui baptismum distulerunt, id fecerunt vel ex iusta causa, vt constat ex sancto Sebastiano, & de alijs, aut ex ignorantia inuincibili dictæ obligationis, & bona fide.

DIFFICULTAS XVII.

*Utrum Ecclesia possit determinare, & præscribere tempus præcepti diuini suscipiendi.
Baptismum ante finem vitæ.*

Gaietan.
Sotus.
Ledesm.

A I E T. quæst. 68. artic. 3. Sotus in 4. dist. 5. quæst. vnica art. 3. & Ledesm. 1. part. 4. quæst. 9. artic. 3. dub. 1. docent, Ecclesiam posse determinare tempus præcepti diuini, quo adulti obligantur baptizari ante finem vitæ, quia Christus Ecclesiæ commisit sacramentorum dispensationem, ergo potest determinare tempus pro susceptione baptismi, sicut determinauit pro susceptione poenitentiae, & Eucharistiae.

Confirmatur, quia Ecclesia de facto determinauit vigilias resurrectionis, & Pentecostes in can. *non ratione*, & in can. *duo tempora*, & in can. *proprie*, de consecratione dist. 4. ergo in Ecclesia verè reperitur potestas ad id.

Vazq.
Soar.
Ochag.

Vazquez vero disput. 150. capit. 2. Soar. d. 31. sect. 2. & Ochagan quæst. 15. docent, in Ecclesia non esse potestatem determinandi tempus præcepti diuini, quo adulti ante finem vitæ baptizari tenentur, & merito; quia præcepto diuino determinatum est hoc tempus, nempe cum primum commodè possint, ergo Ecclesia nequit aliud determinare, non solum definiendo, sed neque interpretando; etiam si quando occurrit dubium, an causa aliqua sit sufficiens ad dilationem baptismi, id possit interpretari, non minus quam quilibet vir doctus, imò multo melius.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod quamuis Ecclesiæ ex commissione, quam habet dispensandi

sacra.

sacramenta possit definire tempus præcepti diuini penitentia, & Eucharistia, quia tempus præcepti eorum ante finem vitæ relictum fuit à Christo indeterminatum, non tamen potest definire tempus aliquod pro præcepto diuino, quia præcepto ipso fuit à Christo determinatum.

Ad confirmationem respondemus in dictis canonibus, in quibus decernitur baptismum tantum esse conferendum in vigilijs Resurrectionis, & Pentecostes (nisi urgente necessitate) non fuisse definitum pro baptizandis, vt antea non tenerentur, sed pro ministris, vt probare possent infideles, qui petebant baptismum, an sincerè illum peterent, ne ab eis facillè deciperentur, & etiam ob reuerentiam baptismi: prædicti tamen canones iam sunt antiqua consuetudine aboliti.

DIFFICULTAS XVIII.

Utrum paruuli saluari possint absque Baptismo re ipsa suscepto, & absque morte pro Christo perpeffa.

ALEXANDER 4. part. membr. 5. artic. 1. Gerson Alphab. 59. litt. R. Altisiodorensis libr. 3. titul. 3. cap. 4. quæst. 2. Bonauent. in 4. distin. 3. 1. part. dist. artic. 2. quæst. 2. & Caietan. quæst. 68. artic. 2. partem affirmatiuam tuentur, quam non omnes prædicti eodem modo defendunt. Quia Caietan. existimat paruulos omnes, qui baptizari non possunt, posse saluari remedio legis naturæ, fide videlicet, aut oblatione parentum, quia eo etiam poterant saluari paruuli Iudæorum quando secundum legem circumcidi non poterant, aut quando ante octauum diem moriebantur, ante quem secundum legem non poterant circumcidi, & tamen nostri paruuli non sunt peioris conditionis, quam illi: Quod Caietan. artic. 11. etiam existimat verum de paruulis periclitantibus in utero materno, quod scilicet saluari possint

Alex.
Gerson.
Altisiod.
Bonau.
Caietan.

fide parentum, aut benedictione aliqua in nomine Trinitatis; quia de diuina misericordia credi non possit, quod eos ita reliquerit, vt nullum remedium possit illis prodesse: Gerson vero existimat paruulos, qui baptizari non possunt, posse saluari, quamuis non omnes, neque remedio aliquo communi ex lege diuina certa, sed tamen aliquos, & priuilegio particulari orationibus parentum, quia id possit de diuina misericordia sperari: Altisiod. & Bonau. existimant eos, qui incipiunt baptizari, & non manent verè baptizati, quia in eorum baptismis fuit defectus aliquis essentialis, vel in materia, vel in forma, vel in intentione, verè saluari particulari priuilegio, Deo supplente defectum baptismi, quamuis non omnes, sed tamen aliquos, imò id non esse omnino certum.

Sot.
Vazq.
Soar.
Ægid.
Ochag.
August.

Sot. vero in 4. dist. 5. quæst. vnica art. 2. Vazq. disp. 151. Soar. dist. 27. sect. 3. Ægid. q. 68. artic. 2. dub. 1. & Ochag. quæst. 16. partem negatiuam meritò tradunt, quam expressit August. lib. 3. de anima, & eius origine capit. 6. dum ait, *noli credere, noli dicere infantes antequam baptizentur morte prauentos, peruenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si uis esse catholicus.*

Pius V.

Et in primis infantes absque baptismo, (aut forsàn absque morte pro Christo perpeffa) saluari non posse alio remedio communi, & ex lege certò, (in quo Doctores communiter conueniunt) adeò certum est, vt oppositum, quod Caiet. affirmat, non benè audiat, quia à Soto, & ab alijs hæreticum, & à Vazq. & ab alijs erroneum iudicatur; ob quod à Pio V. deleti fuerunt commentarij artic. 2. & art. 11. & id manifestè constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest intire in Regnū Dei.* Quod Patres omnes de paruulis, & adultis intelligunt, & de paruulis ita vt absque baptismo re ipsa suscepto (aut forsàn absq; morte pro Christo perpeffa) saluari non possint: quod ita esse communi omnium fidelium sensu existimatur.

Sot.
Soar.
Vazq.
Ægid.
Ochag.

Quod vero nullus infans absque baptismo re ipsa suscepto, & essentialiter perfectò, (aut forsàn absq; morte pro Christo perpeffa) possit saluari de potentia ordinaria ex peculiari aliquo priuilegio (in quo contra Gersonem, Altisiod. & Bonauentur. conueniunt Sot. Soar. Vazq. Ægid. & Ochag.)

probatur, quia etiam si Deus potuisset decernere aliquos absque baptismo, & absque morte pro Christo perpeſſa ſaluare, adhuc pronunciata lege illa communi, & vniuerſali Ioan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in Regnum Dei*, nihilominus hac lege communi pronunciata, & nullo dato à Deo vehementi iudicio, aut ſigno, quòd decreuerit aliquos aliter ſaluare, nequit absque temeritate affirmari, quia id affirmatur absq; vrgenti fundamento, contra legem communem à Deo manifeſtè pronunciata.

Ad rationem pro Caicrano reſpondemus in lege ſcripta nò fuiſſe duo remedia pro paruulis, vnum in defeſtu alterius; ſed tantum fuiſſe vnicum, nempe legis naturæ, fidem videlicet, aut oblationem parentum, qua Deo illos offerebant ſiue tantū interiorè, ſiue exterior ſignificatam, vel circūciſione, vel alio ſigno exteriori pro voluntate parentum: & quamuis hoc remediū oblationis, aut fidei parètur, ſit facilius, quam baptiſmus, nihilominus noſtri paruuli non ſunt peioris conditionis, quā illi, quia minor facilitas baptiſmi ſuppletur maiori vbertate fruſtus, & gratiæ. Quod vero pro Gersono, & alijs dicitur de diuina miſericordia non conuincit, quia nihil illius derogatur, ex eo, quod paruuli baptizari non poſſint (quod rariffime contingit) & damnentur, quia digni ſunt, qui à Deo deſerantur, & damnentur, quia ſunt Deo inimici.

Sed an paruuli ſaluari poſſint morte pro Christo perpeſſa, difficultate 20. dicemus.

DIFFICULTAS XIX.

Vtrum adulti ſaluari poſſint absque baptiſmo rei ſaſcepto, & absque martyrio?

ON defuerunt tempore Hugonis, & Bernar. qui exiſtimauerint nullum adultū ſaluari poſſe absq; baptiſmo rei ſaſcepto, aut absq; martyrio vice illius, quia Ioā 3. dicitur: *Niſi quis renatus fuerit, &c.* imò & noſtro tēpore Mich. Baius Doct. Louaniēſis, Baius.

Mich.
Baius.

quibusdam testimonijs August. malè intellectis, sibi persuasit adultum cathecumenum non posse absque baptismo re ipsa suscepto consequi remissionem peccatorum, etiamsi actu contritionis, & charitatis possit consequi iustificationem.

Reliqui Doctores vñamimi consensu docent adultum absque baptismo re ipsa suscepto, & absque martyrio vice illius posse saluari obtinendo alia via iustificationem, & remissionem peccatorum, nempe actu contritionis perfectæ, aut alio actu charitatis, ita significatur in cap. *debitum* de baptismo, & in cap. *Apostolicam*, de præsbytero non baptizato, & supponitur in Triden. sess. 6. cap. 4. dum dicitur iustificationem à peccatis non baptizati non posse fieri absq; baptismo, ante eius voto, & efficaciter deducitur ex eodem Triden. sess. 13. cap. 4. dum contritioni perfectæ ante susceptionem sacramenti poenitentiae tribuitur vis iustificandi à peccatis, quia eadem vis erit in contritione perfectæ ad iustificandum à peccatis ante realem susceptionem baptismi.

Et id constat ex scriptura in qua poenitentiae, & dilectioni Dei extra sacramentum attribuitur iustificatio à peccatis Hieremie 18. *Si poenitentiam egerit gens illa, agam, & ego poenitentiam* Et Ezech. 18. *Agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Et 1. Petri 4. *Charitas operis multitudinem peccatorum.* Et Ioan. 3. *Scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* Et 1. Ioann. 4. *Qui diligit ex Deo natus est; & subditur, qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.*

Illud verò peculiare quod Michael Baius dixit, nempe posse adultum ante susceptionem baptismi actu charitatis iustificari absque eo quod ei remittantur peccata, præterquam quod est contra aliqua testimonia scripturæ ex supra allatis, in quibus poenitentiae, & dilectioni charitatis tribuitur remissio peccatorum, etiam esse peculiariter damnatum à Pio V. & à Gregorio XIII. in Bulla contra illum peculiariter edita, & est manifestè contra rationem, quia vera iustificatio, utpotè vera mundities, omnino pugnat cum sorde peccati mortalis, ut ostendit Vazq. 1. 2. d. 140.

Neque testimonia Augustini, quibus id sibi persuasit ipsi fauent, ut aduertit Vazq. 3. p. disp. 152. illo autem testimo-

Trid.

Pius V.
Greg.
Vazq.

nio Ioann. 3. *nisi quis renatus, &c.* quo ducti fuerunt Doctores illi, tempore Hugonis, & Bernard. nihil aliud probatur quam baptismum in re, aut in voto incluso in actu contritionis, aut in alio actu charitatis esse necessarium ad salutem, iste autem dicitur baptismus flaminis, quia est amoris, & desiderij, & etiam dicitur baptismus poenitentiae, quia est actus poenitentiae, siue expressae, siue implicitae.

Ita tamen votum, seu propositum suscipiendi baptismum est medium sufficiens absque baptismo in re suscepto, & absque martyrio ad iustificationem, & salutem, ut necessarium non sit, quod sit expressum, sed sufficit implicitum, & contentum in contritione perfecta siue formali, siue virtuali, etiam illis, qui notitiam habent baptismi, ut contra Sotum, qui existimat necessarium esse expressum illis, qui non ignorant inuincibiliter baptismum, docent Vazq. disp. 152. num. 16. & communiter Doctores, quia etiam illis sufficit actus perfectae contritionis, aut alius actus dilectionis Dei, qui haberi potest absque proposito expresso suscipiendi baptismum, non solum quando non aduertitur esse praecipuum suscipiendi baptismum, sed etiam quando aduertitur, ut in simili late dicemus tractatu de poenitentia d. 6. diff. 6. quamvis verum sit eum, qui perfecte contritur, siue formaliter, siue virtualiter, & aduertit esse praecipuum suscipiendi baptismum, vix posse abstinere a dicto proposito expresso, quia contritio perfecta dum perseverat, vehementer excitat, & impellit ad proponendum observare quodcumque praecipuum graue, quod memoriae occurrit.

Vazq.

DIFFICULTAS XX.

Utrum paruuli saluari possint morte pro Christo perpeffa absque Baptismo re ipsa suscepto?

ALEXANDER 4. p. q. 8. memb. 9. art. 5. & Armacanus lib. 8. de quaestionibus Armenorum cap. 37. partem negativam tuentur primo, quia nulla est promissio Dei, qua morti pro Christo perpeffa

Alexan.
Armac.

iusti-

iustificatio promittatur. Secundo, quia aliàs perpesio mortis pro Christo esset sacramentum. Tertio, quia alias dicta perpesio prodesset sine charitate, quod est contra Paul. 1. ad Corinth. 3. & 4. quia non iustificaret paruulum dum viueret, sed post mortem, quia dum viuit non patitur mortem. Addit Armac. ex infantibus propter Christum ab Herode occisis, eos tantum fuisse saluatos, qui alias circumcissione, aut remedio legis naturæ fuerant iustificati. In quod etiam inclinatur Adrianus in 4. q. vltima de baptismo §. ad rationes.

Adrian.

S. Tho.

Vazq.

Soar.

Ægid.

Vazq.

Sanct. Thom. vero 2. 2. q. 124. artic. 1. Vazq. disp. 153. Soar. d. 29. Ægid. quæst. 66. artic. 12 dub. 1. & communiter Doctores docent paruulos morte pro Christo tolerata iustificari ab originali, & saluari; & merito, quia negari non potest (vt Armacanus negat) infantes omnes ab Herode pro Christo occisos saluatos fuisse, quia omnes indiscriminatim ab Ecclesia, vt martyres, & vt Beati venerantur, & coluntur, & plures ex Patribus omnes illos indiscriminatim martyres appellant, & eos in numerum Beatorum referunt. Vt videre est apud Vazq. cap. 7. & tamen maxime credibile est aliquos eorum non fuisse iustificatos ante mortem pro Christo perpesam, præsertim ex infantibus Gentiliū, qui Iudæis permixti erant, & ex infantibus Iudæorum, qui ante octauum diem, ante quem circumcidi non poterant, & à parentibus non fuerant Deo oblatis, occisi fuerunt; ergo negandum nō est eos infantes, qui in peccato originali ad occisionem arripiebantur, morte ipsa pro Christo tolerata iustificatos, & saluatos fuisse; & alios, qui iustificati præsupponebantur, in sanctitate, & iustitia creuisset. Quod si infantes ab Herode occisi pro Christo (id est, qui intentione occidendi Christum occisi sunt, & qui sua occisione confessi sunt Messiam esse Christum, & regem animarum) morte ipsa iustificati, & saluati fuerunt, idem etiam dicendum est de quibuscumque alijs infantibus, qui pro Christo, aut ob eius fidem occisi sunt, & in posterum occidentur, nempe quod morte ipsa ab originali iustificentur, & saluentur: & quod si baptismo suscepto sint iam iustificati, creuant in sanctitate, & iustitia, quia eadem est causa, & ratio de eis, ac de occis-

sis ab

sis ab Herode, quod etiam nonnulli ex Patribus, quos Vazquez refert, docent.

Et idest verum non tantum de infantibus, qui iam nati extra uterum maternum occiduntur pro Christo, sed etiam de illis, qui in uteris maternis pro Christo occiduntur, ut aduertunt Scot. Richard. Gabr. Palud. Vazq. & Ægid. quia eos esse intra uterum non obest iustificationi, quod nos (quid Ægid. dicat) solum intelligimus verum, quando Tyrannus cognoscit matrem esse grauidam. Et aduertit, aut timet etiam occidere infantem, quia alias infans non occideretur pro Christo, nisi inaduertenter, & valde per accidens.

Quod autem in Trid. sess. 6. c. 4. dicitur remissionem originalis post Euangelium promulgatum non posse fieri absque baptismo in re, aut in voto in paruulis, tantum est verum ordinariè, in his videlicet, qui non occiduntur pro Christo, quia qui sic occiduntur (ut Aug. ait 13. de Ciuitate cap. 7.) à Christo excepti sunt ab illa sententia Ioan. 3. *nisi quis renatus, &c. illis verbis Matth. 10. & 16. qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quod quauis nulla extiterit promissio Dei pro infantibus ab Herode propter Christum occisis de conferenda gratia ob perpeffionem mortis, extitit tamen voluntas Dei, quæ nobis traditione constat, & sufficit absque promissione. Iam tamen prædicatione Christi extat promissio etiam pro infantibus dictis verbis Mat. 10. & 16.

Ad secundam respondemus mortem pro Christo perpeffam, quamuis ex promissione Christi ex opere operato significet, & conferat gratiam paruulis, non esse sacramentum; quia illa non significat, & confert gratiam, ut illata à Tyranno, sed ut tolerata à paruulis, & de ratione sacramenti est, ut significet, & conferat gratiam etiam ut procedens ab aliquo, & ut actio est, siue passiuè significetur, aut sumatur, & non ut tantum tolerata, aut recepta, seu quasi recepta, ut videre est in sacramentis nouæ, & veteris legis, ut aduertit Vazq. num. 42.

Ad tertiam respondemus mortem pro Christo perpeffam, quauis non toleretur ex affectu charitatis erga Deum, paruulis prodesse, quod non est contra Paul. qui si loquitur de operibus ex charitate procedentibus, non loquitur in paruulis, sed in adultis

Scot.
Richar.
Gabr.
Palud.
Vazq.
Ægid.
Trid.

August.

Vazq.
Dura.
Cana.
Vazq.
Obed.

Ad quartam respondemus mortem pro Christo perpessam sanctificare non post hanc vitam, sed ante mortem, in eo videlicet tempore in quo martyr ita affectus est, ut non tantum non possit naturaliter viuere, sed neque possit sensu aliquo uti, quia tunc censetur moraliter mortuus, & mors censetur consummata: dari autem semper aliquod tempus antequam in quo homo nequeat sensibus uti, constat ex eo, quod dispositio conseruatiua, quae semper successiue corrumpitur requiritur maior ad usum sensuum, quam ut anima informetur, ut experientia constat.

DIFFICULTAS XXI.

Vtrum adulti saluari possint morte pro Christo perpessa absque Baptismo in re,

& in voto?

CONVENIUNT Doctores mortem pro Christo perpessam posse absque baptismo in re suscepto adultis sufficere ad iustificationem à peccatis (& consequenter ad gloriam consequendam.) Quod aperte tradunt Clemens lib. 5. constitutionum cap. 5. aliàs 7. Cyprian. epist. 73. August. 13. de Ciuitate Dei c. 7. & est expressam in scriptura Marc. 8. *qui perdiderit animam suam propter me, saluam faciet eam*, & Lucæ 12. *qui uinificabit eam*: & ad id sufficere quando procedit ex perfecta dilectione, & charitate erga Deum, (in qua votum baptismi continetur) & non mirum, quia dilectio Dei etiam absque dicta mortis perpessione sufficit ad id.

Est tamen difficultas, an mors pro Christo perpessa sufficiat ad iustificationem, & saluationem, quando non toleratur ex dilectione Dei in qua votum baptismi continetur, ac proinde an sufficiat etiam absque baptismo in voto?

Bonau. in 4. dist. 4. 2. parte distinctionis artic. 1. q. 2. Durand. q. 8. Canus relectione de pœnitentia part. 3. Vazq. d. 153. & Ochag. q. 17. docent mortem pro Christo perpessam non sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, nisi tole-

Clemens
Roman.
Cypr.
Aug.

Bonau.
Duran.
Canus.
Vazq.
Ochag.

retur ex affectu charitatis erga Deum, ac proinde non sufficere absq; baptismo in voto; quod sentire videtur Bernard. epist. 77. dum significat martyrium non supplere vicem baptismi, nisi ex merito fidei. Et expressisse videtur Paul. 1. ad Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Et ratione probatur, quia si mortis perpassio pro Christo absque dilectione Dei haberet vim iustificandi à peccatis, eam haberet nō ex sua natura, ut patet, sed ex voluntate, & lege Dei: nullo autem fundamento constat de ea voluntate, quia non constat scriptura, neque traditione, neque definitione Ecclesie, neque efficaci aliqua ratione.

Caiet. vero 3. part. quæst. 87. art. 1. Sor. in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. Soar. d. 29. Valent. d. 8. q. 2. punct. 2. Ægid. q. 66. art. 12. dub. 2. & Raconis quæst. 2. art. 2. docent mortē pro Christo perpassam, quamvis non toleratam ex affectu charitatis erga Deum, sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, & ad saluationem; ac proinde etiam absque baptismo in voto. Quod expressisse videtur Clemens vbi supra, dum de cathecumeno, qui martyrium subit, ait, *letus discedat, (id est moriatur) passio enim, quam pro Christo sustinet, cedet ei in veriorē baptismum: quoniam ipse re ipsa commoritur Christo, alij figura: vbi non ait, passionem ei cedere in veriorē baptismum, quia eam ex maiori charitate subit: sed quia re ipsa Christo commoritur.* Et Cyprianus vbi supra dum ait, *Num quid patet vis baptismi esse maior, aut potior quam confessio, ut quis coram hominibus Christum confiteatur, & suo sanguine baptizetur?* Vbi vim martyrij tribuit ipsi passioni, non charitati, & illam comparat virtuti baptismi, baptismus autem vere remittit peccata, & confert primam gratiam iustifican- tem absque affectu charitatis. Et August. vbi supra, dum ait, *quis cumq; etiam non suscepto regenerationis lauacro, pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte baptismatis, qui enim dixit nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. Non minus generaliter dixit, quime confessus fuerit coram hominibus, confitebor, & ego coram Patre meo, qui in cœlis est.* Vbi nulla facta mentione charitatis de morte tolerata pro confessione

Christi ait, valere ad remissionem peccatorum non minus quam baptismus; & non leuiter significat id conuenire dictæ morti ex promissione Christi non minus quam baptismo.

Et id tradidisse videtur Christus Matth. 10. & 16. & Marc. 8. & Lucæ 12. verbis supra relatis, dum morti propter ipsum, & propter suum Euangelium promittit viuificationem animæ, & inuentionem illius; & consequenter iustificationem à peccatis, qua anima mortua viuificatur, & perdit, inuenitur, & qua, si in ea steterit, salua fiet: id autem promittit dictæ morti ratione sui, non ratione charitatis, tam quia id promittit morti, nulla mentione facta charitatis, neque alius rei, tū etiā, quia nihil noui, & peculiare promitteret ipsi morti, quò induceret ad tolerantiam illius, quod intendit, quia charitas id habet ratione sui absque morte.

Et ratione probatur, quia perpassio mortis pro Christo habet vim iustificandi paruulos, vt diximus difficultate præcedenti, in quibus nequit oriri ex affectu charitatis, ergo etiam adultos, quamuis in eis non oriatur ex affectu charitatis, quia eisdem verbis vtrisque promittitur salus, & vita animæ ob dictam mortem.

Vnde particula *propter me* indiētis testimonijs scripturæ, non est idem ac ex affectu charitatis erga Christum, quod etiam deducitur ex eo, quod Marc. 8. additur propter Euangelium, & tamen Euangelium nequit affectu charitatis diligi, sed est idem, ac pati mortem illatam in odium Christi, aut suæ fidei, vel intentione occidendi Christum; vt contingit Innocentibus, qui occissi sunt intentione occidendi Mesiam, & ideo sua morte confessi sunt Christum esse Mesiam.

Et non solum perpassio mortis pro Christo prodest ex opere operato, & instar sacramenti peccatoribus ad iustificationem, sed etiam iustis ad augmentum iustitiæ (sicut baptismus, & pœnitentia) quia non minus debet prodesse iustis, quam peccatoribus, cum non minus confiteantur Christum, quam peccatores, & Christus omnibus morte contentibus ipsum promisit eos in cœlis confiteri.

Ex dictis constat, mortem pro Christo perpassam, per se non requirere maiorem dispositionem in adulto peccatore peccato actuali, vt eum à peccatis iustificet, quam veram

attritionem eorum, non contritionem, neque alium actum charitatis; aliàs nunquam sua vi iustificaret à peccatis, quia id supponeret factum contritione, aut alio actu charitatis: ad didimus per se, quia etiam si quis passurus sit mortē pro Christo, tenetur præcepta aliàs obligantia seruare, si possit, ut præceptum baptismi, & confessionis, & Eucharistiæ, sed non præceptum contritionis perfectæ, ad quam peccator in articulo mortis obligatur, quando nequit sacramentaliter confiteri, quia tantum tenetur ad perfectam contritionem, quando nequit alio remedio à mortalibus liberari, ne in statu peccati in æternum discedat, quia tunc passione ipsa mortis, attritione præsupposita, liberabitur, ut supponimus.

Ita tamen existimamus attritionē sufficere in adulto peccatore peccato actuali, ut iustificetur patiēdo mortem pro Christo, ut in eo etiam requiratur ad id: quia ut dicitur in Trid. sess. 14. c. 1. *Pœnitentia semper fuit omnibus, qui mortaliter peccant necessaria ex diuina institutione*, quia conuenientissimū est, ut qui propria voluntate peccauit, illud retractet, ut ab eo liberetur: nec huic obstat, quod morientibus pro Christo promittatur iustificatio à peccatis, quia etiam promittitur suscipientibus baptismum, & tamen adultis peccatoribus peccato actuali non confertur iustificatio, nisi saltē sint attriti: Nihilominus eo ipso, quod Ecclesia cognoscit aliquē pro Christo, aut pro eius lege, aut fide mortuum fuisse, etiā si antea fuerit in peccatis, piē credit, quādo aliūde oppositū non constat, iustificatū fuisse præsupposito sufficienti dolore, quia piē credit Deum non deesse in ea occasione suis militibus: & quando id credit non nisi ab Spiritu sancto directā credit: præter attritionē autē in adultis peccatoribus, etiā requiritur volūtas patiēdi mortē ad iustificationē à peccatis, & in iustis ad augmentū iustitiæ, sicut in adultis suscipientibus baptismū, sed nō requiritur in illis volūtas actualis, neq; virtualis patiēdi mortē, quia adulti nihil ad martyriū efficiūt, sed tantū patiūtur (& volūtas actualis, aut virtualis tantum requiritur, quando volūtas est effectiua) sed sufficit habitualis, quæ scilicet præcesserit, & non sit retractata, quæ voluerint mori pro Christo, quia cōuenientissimū est, ut adultis, qui sunt domini suæ voluntatis, nihil adhuc ex privilegio

Trid.

condu-

conducatur ad iustificationem absque proprio consensu praesertim ad primam, quia à peccatis propria voluntate contrahitis liberantur; in iustis vero sufficit voluntas moriendi pro Christo absque attritione, & absque omni alia dispositione, ut passio mortis ipsis adinstar sacramenti proficiat ad augmentum iustitiæ, sicut illis sufficit voluntas suscipiendi sacramenta viuorum, ut ipsis proficiant ad augmentum iustitiæ.

Bernardus ego epistola 77. dum ait, martyrium habere vim supplendi baptismum ex merito fidei, non vult id obtineri fide patientis mortem, alias non proficeret paruulis, sed tantum vult martyrium habere à Christo vim supplendi baptismum ob fidem, id est ut honorificetur fides, cui martyr passionem mortis honorificentissimum perhibet testimonium.

Paulus vero 1. ad Corinth. 13. illis verbis, *si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuerō, nihil mihi prodest*, non fauet aduersarijs, quia vel sensus est dictam passionem, si non procedat ex charitate, vel si ad charitatem non perducatur (ut potest defectu aliquo non perducere) nihil prodesse patienti, ut non pauci exponunt, vel sensus est prædictam passionem non procedentem ex fine, seu affectu virtutis (qui secundum phrasim Augusti. dicitur charitas) sed ex malo fine, nihil prodesse patienti, ut Anselmus, Beda, & S. Thom. exponunt.

Et ad rationem pro aduersarijs adductam, constat ex dictis vim iustificandi instar sacramenti convenire morti pro Christo ex privilegio, & voluntate Dei, quæ non parum est indicata in scriptura, Matth. 10. & 16. Marc. 8.

& Lucæ 12. & à Patribus intellecta, & nota.

(*)

Anselm.

Beda.

S. Tho.

DISPUT. II.

De Ministro Baptismi.

DIFFICULTAS PRIMA.

*Utrum quilibet homo sit minister sufficiens
ad valide baptizandum?*

IRCA rem hanc errauit Calvin. Caluin.
existimans neminem, qui non sit mini-
ster ordinarius ad id deputatus, seu or-
dinatus, posse adhuc in extrema neces-
sitate baptizare, quia Christus Matth.
ultimo non omnibus dixerit, *Euntes do-
cite omnes gentes, baptizantes eos in no-
mine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti,*

sed tantum Apostolis, ac proinde in ipsis etiam Episcopis
eorum successoribus, sed non explicat Calvinus an minister sic
ordinatus sit necessarius ad valide, an tantum ad licite bap-
tizandum?

Catholici tamen conueniunt, quemcumque hominem
etiam hereticum, etiam non baptizatum, & foeminam esse
ministrom sufficiens ad valide baptizandum: quod perpe-
tua, & constanti Ecclesiae traditione constat, & definitum est
ab Innoc. 3. in Concilio Lateranensi cap. 1. (& refertur in Innoc. 3.
cap. firmiter de summa Trinitate, & fide catholica) & ab
Eugen. 4. in suo decreto fidei. Dum ait, *in casu autem neces-
sitis, non solum Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, vel* Eug. 4.
mulier, imò etiā paganus, & hereticus baptizare potest. Quod
si quilibet homo in extrema necessitate baptizare potest,
etiam poterit valide extra illam, quia qui pro aliquo tempo-
re sufficiens est ad valorem sacramenti etiam est pro omni:
addidit autem Eugen. *in casu necessitatis, ut ostēdat in eo ca-
su, quemlibet non tantum valide, sed etiam licite posse.*

Vazq.

Gregor.
Papa.

Nonnulli vero Patres, quos refert Vazq. d. 147. qui cōtra dictā veritatē obijciuntur, tantū intendunt non quēlibet posse licitē baptizare, quod exceptu casu extrema necessitatis verissimū est. Greg. vero 2. in epist. ad Bonif. dum ait, *quos à Pelagianis baptizatos esse affirmasti, si ita habetur, ut de novo baptizes in nomine Trinitatis, mandamus*: tantū significat baptizatos à Pelagianis iterū esse baptizandos, quia non fuerunt valide baptizati, nō quia baptizati fuerint à Paganis, sed quia non fuerunt baptizati in nomine Trinitatis, ut in dicto testimonio indicatur.

Christus ergo Matt. ult. nō dedit nouiter Apostolis potestātē baptizandi, quia creditur illā ante suā mortē dedisse, quādo baptismū instituit, & omnibus generaliter, ut Ecclesiæ traditione, & Pōnificū definitionē cōstat; sed præceptū docēdi, & baptizandi, & quāuis eā potestātē tunc dedisset, potuit illis eā dedisse, nō ut Episcop. neq; ut Sacerdot. sed ut hominib⁹.

DIFFICULTAS II.

Quibus conueniat ex officio baptizare?

CONVENIUNT primo DD. non solū Episcopū, ut manifestū est, sed etiā Sacerdotem quāuis simplicē, ex vi sui ordinis posse ex officio baptizare. Quod satis cōstat ex usu, & praxi Ecclesiæ: & supponūt Clem. Rom. & Gel. Pap. vbi infra, & exprimitur ab Eug. 4 in suo decreto, dū de baptismo ait. *Minister huius sacramenti est sacerdos, cui ex officio cōuenit baptizare*. Quod satis conuenienter institutū est à Christo, quia sacerdos ex vi sui ordinis habet potestātē efficiendi sacramentū corporis, & sanguinis Christi, quod est sacramentū Ecclesiasticæ unitatis iuxta Paul. 1. ad Cor. 10. ac proinde fuit maximē conueniens, ut ex vi eiusdem ordinis etiā possit per baptismum efficere membra Ecclesiæ, & participes unitatis illius.

Ita tū sacerdos ex vi sui ordinis potest ex officio baptismū administrare, ut eò ipso id possit absq; indignitate, & irreuerentia in baptismū efficere indepēdenter à Parocho, seu absque licentia illius, ut cōtra Vaz d. 147. c. 3. aduertit Soar. d. 23. sect. 2. (sicut potest efficere Eucharistiā) quia ex vi sui or-

dinis

Clemens
Rom. 12.
Gelas.
Pap.
Eugen. 4.

Soar.

dinis habet potestatem cōpletā ad baptizandū quemlibet, ita
vt quantū est ex parte potestatis, non deficiat sacerdoti ali-
quid, quod egeat a Parocho recipere, quia baptizare nō est
actus iurisdictionis (sicut est absolvere a peccatis) sicut neq;
cōsecrare: imō Parochus nullā habet in baptizandū, nec Epif-
copus, quia quonq; baptizatus sit, nō est Ecclesiā subditus.
Verū est sacerdotē nō posse absq; voluntate parochi incolas
parochiā illius absq; iniuria in ipsum parochū baptizare, &
eius cōmunitati aliquem medio baptismo adscribere: quia
ipsi parocho incumbit extraneos ad suam cōmunitatē ad-
mittere, ac proinde sacerdos contra eius voluntatem bapti-
zans peccat peccato iniustitiā, imō graui, sed non sacrile-
gij, seu irreuerentiā in baptismum.

Vnde cōmissio, aut potius licētia, aut volūtas parochi re-
quisita in sacerdote ad baptizandū incolā parochiē illius (quæ
sufficit interpretatiua, aut præsumpta, & non tantū præsens,
sed etiā futura, quæ cōtingit quando præsuntur, id ignoran-
te parocho) requiritur, vt nō baptizet illicitē contra iustitiā,
non vero vt non baptizet illicitē cōtra repērentiā baptismi.

Aduertit Vaz. Sacerdotes nō parochos egere ex cōsuetu-
dine approbatione Episcopi ab baptizandū. Hanc tamē cō-
suetudinē nō inuenimus, quia etiā si in aliquibus Episcopati-
bus sacerdotibus petētib; approbationē requisitā a Trid.
pro administrādo sacramētū absolutionis secularibus conce-
datur pro administratione omniū sacramētōrū, sed nō in om-
nibus, & in his, in quibus cōceditur nō cōceditur tāquā quid
necessariū, aut salte nō acceptatur, vt tale nisi ab ignorantib;.

Cōueniunt secundo DD. diaconū ex vi sui ordinis nō pos-
se ex officio baptizare independentē a Sacerdotibus, quod
fatis insinuat Eug. 4. dū solis presbyteris attribuit esse mini-
stros baptismi ex officio, & id tradit Gel. Pap. in epist. ad E-
pisc. Lucan (& refertur in can. *diaconos*, 93. dist.) dū de diaco-
nis ait, *absq; Episcopo, vel presbytero baptizare nō audeāt, nisi
prædictis ordinibus fuerint iūgiter cōstituti* necessitas extrema
cōpellat: & Clem. lib. 8. constit. Apostolic. 46. dum ait, *neque
enim fas est Diaconos baptizare*, nullo minus diacono ex vi sui
ordinis cōuenit, vt possit ex cōmissione, aut licētia Sacerdo-
tis baptizare, vt insinuat Gelas. verbis illis, *absq; Episcopo, vel*

Vazq.

Eug. 4.

Gelas.

Pap.

Clemens
Roman.

presbytero, id est absq; commissione, vel licētia Episcopi, vel presbyteri, supponens ex ea posse (& absque ea non posse nisi in extrema necessitate, & absentibus Episcopo, & presbytero, sicut neque laicos) & id exprimitur in ordinatione diaconi illis verbis, *Diaconū enim oportet ministrare ad altare, baptizare, & predicare*. Quod etiā constat ex eo quod diaconus ex vi ordinationis instituitur, vt ministret Episcopo, & presbytero, & eis inserviat in baptismo, & in alijs Ecclesiasticis ministerijs.

Vnde hoc potest diacono committi, sed non absq; necessitate gravi (quia hæc sola in considerationem venit (quia ordinatur vt ministret, & iuuet; ergo nequit id adhuc ex cōmissione efficere, nisi quando iuvamen, & ministerium ipsius necessarium est, sed non requiritur necessitas extrema, quia in hac etiam possunt laici, & absq; commissione, & licentia.

Conueniunt tertio Doctores nullum Diacono inferiorem, quamuis Parochum, posse dignē, & competenter baptizare adhuc ex commissione nisi in extrema necessitate, id est nisi quando aliquis prudenter iudicatur moriturus absq; baptismo nisi ab aliquo inferiore baptizetur. Et in primis, *Eugen. 4.* quod in extrema necessitate possit constat ex *Eugen. 4.* in suo decreto fidei, & ex perpetua traditione. Quod vero extra eam nequeat, cōstat ex omnibus Patribus, & iuribus, quæ id tantum attribuant Sacerdotibus, & diaconis, in quibus eo ipso supponitur id non posse diacono inferiores.

Diaconus ergo absque gravi necessitate baptizans, quāvis ex cōmissione, & quamvis baptismo non solemnī, peccat peccato mortali sacrilegij, quia absq; gravi necessitate nequit adhuc ex commissione dignē, & competenter baptizare: & etiā reliqui Diacono inferiores baptizantes absque extrema; quia extra hanc non possunt dignē, & licitē. Imò omnes prædicti in casibus dictis etiam peccant peccato gravi in iustitiā contra Parochū, si id efficiant in eius Parochia absq; ipsius, aut Episcopi voluntate saltem præsumpta.

An vero qui baptizat, quādo non potest cōpetenter baptizare, vt diaconus absq; cōmissione, & absq; gravi necessitate, & omnis alius inferior absque necessitate extrema fiat irregularis dicimus tractatu de irregularitate d. 2. diff. 2.

DIFFICULTAS III.

*Quis ordo seruandus sit inter eos, qui tantum
in extrema necessitate possunt digne, &
competenter Baptizare?*

ONVENIUNT Doctores inter eos, qui nō
possunt digne, & competenter baptizare nisi in
extrema necessitate, nempe inferiores Diacono,
& hunc absque licentia Sacerdotis, si adsint, &
baptizare possint, eum, qui fuerit Clericus, præferendum es-
se laico, & Clericum digniorem, verbi gratia subdiaconum,
præferendum esse Clerico non subdiacono, & virum scēmi-
næ, & baptizatum non baptizato, & dictum ordinem ita ser-
uandam esse, vt in ipsius inuersione forsan sit peccatum.

Est tamen difficultas an inuersione dicti ordinis sit morta-
lis, an tantum venialis? Vazq. disp. 147. cap. 5. docet quam-
cumque inuersionem ex dictis, etiam qua scēmina præfertur
viro, esse mortalem, quia quæcumque prælatio ex dictis est
materia grauis, & iure diuino præscripta.

Sot. in 4. dist. 4. quæst. vnic. artic. 2. Soar. disp. 31. se. 4. docent
quæcumque inuersionem ex dictis esse tantum ve-
nialem, quia in nullius inuersione est vsurpatio officij; quia
nulli ex prædictis conuenit ex officio baptizare, adhuc dia-
cono, absque licentia sacerdotis.

Reginaldus vero lib. 27. n. 44. & Agid. quæst. 67. art. 5. dub. 2. docent; & merito, inuersionem, qua inferiores diacono
ei præferuntur, esse mortalem, non vero inuersionem in-
ter alios diacono inferiores. Et in primis inuersionum, qua
inferiores diacono ipsi præferuntur esse mortalem (Quod
etiam tenuit Soar. disp. 23. sect. 2. in fine, & in quo conuenit
Vazq. probatur, quia ex vna parte diaconus iure diuino præ-
fertur alijs sibi inferioribus, quia ex vi sui ordinis est magis
aptus ad id, quam alij inferiores, & ex altera hæc prælatio
est materia grauis, & considerabilis, ergo opposita inuersione,
& prælatio erit mortalis vtpote grauis vsurpatio cuiusdam

Vazq.

Sotus.
Soar.Regin.
Agid.

prælationis, & inchoationis officij; & ob hanc rationem inuerſio, qua Sacerdote inferiores, etiam Diaconus, illi præſentantur, eſt mortalis, in quo Doctores conueniunt, quia ſcilicet ſacerdos iure diuino, utpote ex vi ſui ordinis præſentatur Diacono, & alijs inferioribus, & hæc prælatio eſt materia grauis.

Sot.
Soar.

Quod vero inuerſio inter inferiores Diacono nõ ſit mortalis, in quo etiam conueniunt Sot. & Soar. probatur, quia inter inferiores Diacono nulla eſt prælatio iure diuino præſcripta, quia eo iure ſoli Sacerdoti, & Diacono cõuenit, quia ipſiſ conuenit ex vi ſui ordinis, non vero alijs: ex quo cõſtat ad rationem Vazq. neque præſcripta eſt iure aliquo Eccleſiaſtico, quia de eo non conſtat; quia tamen in inuerſione dicti ordinis inter inferiores diacono nonnulla indecentia reperitur, in eo videlicet, quod fœmina præferatur viro, & laicus Clerico, & Clericus inferior digniori, & non baptizatus baptizato, ideo forſan dicta inuerſio erit venialis, ſed leuiſſima.

Nauarr.
Vazq.

Addunt Nauarrus cap. 22. nu. 7. & Vazq. non excommunicatum præferendum eſſe excommunicato; & merito ob peculiarem prohibitionem Eccleſiæ, qua excommunicatus prohibitus eſt ſacramenta adminiſtrare: quod credimus eſſe verum, ut contra Henriquez exprimit Nauarrus, & inſinuat Vazq. quamuis non excommunicatus ſit laicus, & excommunicatus ſit ſacerdos, quia excommunicatus quamuis Sacerdos, eſt peculiariter prohibitus, & non laicus; & quamuis excommunicatus non ſit nominatim excommunicatus, quia eodem modo eſt prohibitus, ac nominatim excommunicatus.

DIFFICULTAS III.

Utrum Diaconus poſſit ſolemniter baptizare?

SUPPONIMVS, in quo communiter conueniunt Doctores, ex diſpenſatione Pontificis quẽ libet etiam laicum poſſe ſolemniter baptizare in caſibus, in quibus iure diuino poteſt baptiza-

re, quia

re, quia solemnitas baptismi solo iure Ecclesiastico introducta est, & absque dispensatione, id non posse diacono inferiores: quia solemnitas baptismi non est prescripta ab Ecclesia pro his, quibus ex vi ordinis non convenit dignè, & competenter baptizare, sed tantum pro ordinatis ad id.

Est ergo difficultas, an Diaconus absque dispensatione Pontificis possit solemniter baptizare?

Circa quam Doctores, qui eam attingunt, conveniunt posse solemniter baptizare, quando in casu necessitatis, siue extremæ, siue non extremæ, ipsi committitur baptizare, ita Vazq. disp. 247. c. 4. Soar. d. 23. sect. 2. & Ægidius quaest. 77. artic. 5. dub. 3. & merito, quia diacono ex vi suæ ordinationis posse dignè, & competenter baptizare convenit ex commissione Sacerdotis in casu necessitatis gravis, siue extremæ, siue non extremæ; ergo quando ex commissione baptizat in casu gravis necessitatis, poterit etiam solemniter baptizare, quia ex una parte prescripta est ab Ecclesia pro ministris, quibus ex vi sui ordinis convenit dicta potestas, & ex altera parte solemnitas hæc non est Diacono prohibita: imò decentius est ministrum, pro quo prescripta est, cum ea, quæ absque ea baptizare.

Vazq.

Soar.

Ægid.

Addimus, quando ipsi committitur baptizare, quia Diaconus absque commissione Sacerdotis nequit solemniter baptizare adhuc in extrema necessitate, ut contra Soar. advertit Ægid. quia quamvis in extrema necessitate possit dignè, & competenter baptizare absque commissione, absque ea tamen non baptizat ut Diaconus, seu ex vi sui ordinis, sed ut laicus, quia ex vi sui ordinis, & ut Diaconus tantum potest competenter baptizare ut minister Sacerdotis, & ut ei inserviens, quia Diaconus ad id tantum ordinatur, ac proinde Diaconus absque commissione Sacerdotis non potest solemniter baptizare adhuc in extrema necessitate ob rationem dictam, quia scilicet solemnitas tantum est prescripta pro ministris ex vi ordinis.

Ægid.

Sacerdos vero in aliena Parochia posset absque commissione parochi solemniter baptizare absque irreverentia erga baptismum (quamvis non absque iniuria in parochum)

quia sacerdos etiam absque commissione est minister ex officio, & ex vi sui ordinis, & tantum eget commissione, ut non irroget iniuriam parochi: ac proinde etiam absque commissione parochi posset ex sola voluntate præsumpta illius, quia tunc nulla illi irrogatur iniuria.

DIFFICULTAS V.

Utrum plures simul integre baptizantes eundem valide baptizent?

CONVENIUNT Doctores, quando plures ita concurrunt ad baptizandum unum, & eundem, ut quilibet eum integre baptizet, integram proferendo formam, & integre abluendo, & intendendo baptizare per se independentem ab alio, si simul tempore perficiant omnia requisita ad baptismum, tunc eos plures vere, & valide baptizare, quia quilibet ex illis integre baptizat, ac si solus baptizaret; quod autem unus alterum comitetur in baptizando, ex nullo capite ob stare potest valori baptismi, & quando unus ex illis prius perficit omnia requisita ad baptismum, quam alter, illum solum valide baptizare, quia qui posterius illa perficit inuenit hominem iam valide baptizatum, ac proinde incapacem alterius baptismi validi.

Dictam autem doctrinam existimamus veram, non solum quando quilibet baptizat modo prædicto sub forma baptismi in numero singulari, nempe *ego te baptizo* (in quo Doctores conveniunt) sed etiam quando quilibet baptizat modo prædicto sub forma in numero plurali, nempe *nos te baptizamus*, &c. ut contra Vazq. d. 148. & contra Ægid. q. 67. art. 6. n. 43. advertit Dur. in 4. d. 3. q. 3. n. 15. & Soar. d. 25. se. 3. quia etiam tunc quilibet adhibet sufficientem formam, quia illa æquivaleret huic, *ego te baptizo*, & *iste etiam te simul baptizat*. In quibus verbis vera forma continetur, quantum in ea aliquid non necessariū addatur, illud videlicet, & *iste etiam te simul baptizat*. Quo non destruitur sensus formæ consuetæ, quia verba hæc *nos te baptizamus* possunt à ministro proferri ad significandum

Duran.
Soar.

se ablue-

se abluere, vt causam totalem (vt verè requiritur ad valorè baptismi) quia verba hæc æquiuoca sunt ad significandum baptizantes sub ipsis verbis baptizare, seu abluere, vt causas parciales, & vt causas totales, quia quilibet verè, & naturaliter potest, quâdo alius abluit, abluere, aut partialiter, vt quando abluunt vna infusione ex aliquo vase, aut mergendo baptizandum, aut totaliter, vt quando quilibet diuersa infusione baptizat præsertim in distincta parte (alias non possent plures sub forma in numero singulari validè baptizare) ac proinde illa proferens potest illis vti ad significandam se abluere vt causam totalem, & in hoc sensu illa proferre, secus contingit in his verbis: *Nostrahimus nauim*, quia vniuoca sunt, & eis tantum potest quis vti ad significandum se trahere nauim, vt causam partialem, quia quando plures illam trahunt, non possunt eam nisi vt cause parciales trahere.

Sed quamuis quando plures simul eundem baptizant, validè in casu dicto baptizent, illicitum tamen est, & peccatum (imò graue) plures simul eundem baptizare, quamuis validè, quia saltem se exponunt temerariè manifesto periculo rebaptizandi, quia moraliter semper vnus ex illis prius perficit baptismum, quam alter; in quo casu posterior rebaptizat, quia baptizat iam baptizatum ab altero: & quamuis periculum istud cesserit, & ex eo non peccent, quando quilibet baptizat sub conditione (saltem interius concepta) non baptizandi, si alter prius perficiat baptismum, peccant tamen ex eo, quod absque necessitate baptizent sub conditione, quia moraliter nunquam erit necessarium plures sic baptizare.

Quod si plures sacerdotes recenter ordinati, qui simul consecrant eundem panem, & idem vinum cum Episcopo ordinante, non peccant, & excusantur ab irreuerètia, quamuis se exponant manifesto periculo proferendi inuàner verba consecrationis supra materiam iam forte ab altero prius consecratam, est quia Christus specialiter voluit, & satis congruentè id fieri in ordinatione sacerdotis, quia ea ceremonia est maximè congrua, & conueniens institutioni Eucharistie, quia in ea Christus simul cum Apostolis Eucharistiam sumpsit, & officium consecrandi illis commisit, & præcebit vt in memoriam suæ passionis illam consecrarent, & sument,

rent, & re ipsa vtrumque simul cum Christo facerent, nisi ad nō consecrandū cum Christo prænaleret, quod erat maximē conueniens, sed consecratione à Christo solo facta denotaretur, quod ipse erat auctor tanti sacramenti de quo in tract. de Euchar. disp. 11. diffi. 2.

Est tamen difficultas, an quando plures ita simul baptizant eundem, vt quilibet illum integrè baptizet, quia simul tempore perficiunt omnia requisita, ac proinde sint plures numero baptismi, sint etiam plura numero sacramenta baptismi, an tantum vnum?

*Sotus.
Vazq.
Ochag.*

Sot. in 4. dist. 4. q. vnica artic. 4. Vazq. disput. 148. c. 2. & Ochag. q. 13. docent tunc esse vnum tantum numero sacramentum baptismi, quia significatio gratiæ, quæ in illis pluribus baptismis reperitur, est tantum vna numero, sicut & gratia ipsa significata, & collata per illos est tantum vna numero; vnitas autē sacramenti desumēda est ex vnitate significationis sacramentalis, quia hæc est forma totalis sacramēti, & non ex vnitate rerū materialium, quibus significatio illa inest.

*Gabr.
Caietan.
Ægid.*

Gabr. vero in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 3. dub. 4. Caiet. 3. p. quæst. 67. art. 6. & ibidē Ægid. dub. 1. docent tunc esse plura numero sacramenta baptismi, & meritō, quia tunc ita sunt plura numero materialia totalia baptismi coalescētia ex pluribus ablutionibus, & ex pluribus formis, vt cuilibet independenter ab alio conueniat ex institutione Christi significatio gratiæ; ac si pluribus personis applicarentur, ergo illis conuenit non vna tantum significatio gratiæ, sed multiplex, sicut si pluribus personis applicarētur. Quod autē gratia per illos significata, & collata sit vna tantū numero, non sufficit vt significatio sit tantū vna numero, sicut neq; sufficit quod Petrus significatus per vocē Petri sit vnus, vt diuersis vocibus Petri prolatis à diuersis insit vna numero significatio, quia re vera inest multiplex: nihilominus tūc dicti plures baptismi possunt virtualiter dici vnū tantū sacramentū, quia non habent maiorem virtutē, quam si esset vnum tantū sacramentū, & in hoc sensu à S. Thom. q. 67. art. 6. dicuntur vnum sacramentum.

STho.

Quod autē quilibet minister in casu dicto sit integer, & talis, & sufficiens, & quilibet baptismus sit integrū signū gratiæ totale, & sufficiens, ac proinde plures causæ gratiæ totales

ministeriales, & instrumentales non inconuenit; quia quāuis sint totales, & sufficiētes in actu primo, quia quaelibet est sufficiens, vt moueat Deum, & sic causet gratiam independēter ab alia, non tamē sunt totales, & sufficientes in actu secundo, quia tunc quaelibet nō mouet totaliter, & sufficienter, sed tantum ipse plures simul ita vt si quaelibet moueret Deū seorsim, aliter moueret, ac quādo mouet simul cū alia, ea proportione, qua duo fines, quorū quilibet est sufficiens ad mouēdū, quādo simul mouēt, nō mouet quilibet totaliter, sed partialiter.

DIFFICULTAS VI.

Utrum plures diuidentes ministerium baptismi validè baptizent:

MARSILIVS in 4. q. 4. art. 4. dub. 1. i. & Caiet. 3. p. q. 67. art. 6. docent in casu extremæ necessitatis validè fieri baptismum à duobus diuidentibus ministerium baptismi, vt si esset infans non baptizatus statim moriturus, & ei nō adessent, nisi duo, quorum vnus careret brachijs, qui non posset abluerē, & alter esset mutus, qui non posset verba baptismi proferre, tunc validus esset baptismus, si mutus ablueret infantem illum, & carentes brachijs proferret verba baptismi.

S. Tho. q. 67. art. 6. & ibidem Ægid. dub. 1. Vazq. d. 148. c. 4. Soar. d. 23. sect. 3. & communiter Doctores docent, nūquam posse fieri validè baptismum à pluribus, quorum quilibet concurreret tantum ad partem baptismi, vt quādo vnus tantū abluir, & alter tantum proferret verba formæ, & merito: quia in casu dicto proferens verba formæ falsum enūciaret; ergo nihil efficere, quia verbis falsis nihil efficitur ex institutione Christi, quod autem sic proferens verba formæ falsum enūciaret, patet, quia ipse non baptizaret, neque ablueret exteriorē ablatione, quod verba formæ significant: & quāuis verbū baptizo in dicta forma idē esset, ac ministro tibi baptismū, etiā falsum enūciaret, quia sic proferēs verba non administraret baptismum, sed tantū partem, nempe formam: vnde etiam enūciaret falsū quāuis vteretur illis verbis

Marfil.
Caietan.

S. Tho.
Ægid.
Vazq.
Soar.

in numero plurali, *Nos te baptizamus*, quia sensus horum verborum est, *Ego te baptizo*, & *iste baptizat*, & verba hæc, *Ego te baptizo* falsa sunt, ut iam diximus: & eodem modo etiam falsum enunciaret, quamvis non ablucens perferret verba formæ Græcorum: *Baptizetur servus Christi*, quia hæc verba eundem sensum efficiunt, quem verba formæ Latinorum, *Ego te baptizo*, quia eadem est substantialiter forma Latinorum, & Græcorum, quia sensus formæ Græcorum est, *Baptizetur a me servus Christi*, ut diximus disp. I. diffi. 7. ergo si in casu dicto forma Latinorum non esset substantialiter vera, neque esset forma Græcorum.

Soar.
Ægid.

Addimus ut optimè Soar. & Ægid. eodem modo fieri in validè baptismum à duobus, quamvis non diuidant ministerium baptizandi, sed uterque simul abluat, & formam baptismi proferat, quando neuter intendit baptizare, ut integer minister, sed uteruis intendit ut causa tantum partialis baptizare, quasi adiuvans alterum ad vnum baptismum, & quasi cum eo vnum integrum ministerium componēs ad illum, quia ea intentio contraria est institutioni Christi, qui voluit, ut minister baptismi eum administret, ut causa totalis, & integra, ut vsus Ecclesiæ, quæ semper voluit ut baptismus ab vno tantum ministraretur, ostendit: quod etiam forma ipsa baptismi, *Ego te baptizo*, denotatur. Et hac ratione etiam probatur, quod supra diximus, nempe baptismum à pluribus exterius diuidentibus ministerium baptismi, in validè fieri, quia tunc à nullo procedit, ut ab integro ministro.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum vnus possit plures simul baptizare?

CONVENIUNT primo Doctores vnum posse plures simul validè baptizare his verbis: *Ego vos baptizo*, &c. si adsint reliqua requisita, quia tunc nihil deficit ad valorem baptismi. Secundo conveniunt vnum plures simul baptizare extra grauem necessitatem esse illicitum, & peccatum, quia est contra consuetudinem Ecclesiæ nolentis sic fieri baptismum extra ne-

cessi-

cessitatem grauem; imò id est peccatum mortale, vt contra
Sotum existimant Scot. Gabr. Egid. & Vazq. quia est mag-
na mutatio in re graui.

Scotus.
Gabr.
AEgid.
Vazq.

Est tamen difficultas, an in casu dicto sint plures baptis-
mi, & plura sacramenta, circa quam conueniunt Doctores
esse plures baptismos, & plura sacramenta: quia sunt plures
ablutiones formaliter, & expressè, & sunt plures formæ, quã-
uis non formaliter, & expressè, sed æquiuallenter, quia *ego vos
baptizo* æquiuallèt his: *Ego te baptizo*, & *ego te baptizo*, quia
illis verbis, *Ego vos baptizo* verè significantur omnes ablu-
tiones, quibus minister sub his verbis baptizat, quod sufficit,
vt ex dicta forma, quæ æquiuallenter est plures, & ex dictis
pluribus ablutionibus plures fiant baptismi, & plura sacra-
menta.

DIFFICULTAS VIII.

*Quanta coniunctio, seu temporis simultas in-
ter formam, & materiam proximam bap-
tismi requiratur, & sufficiat ad
valorem ipsius?*

CONVENIUNT Doctores ad valorem bap-
tismi non requiri materiam proximam, nempe
ablutionem; & formam simul incipere, neque si-
mul finire, quia neque veritas formæ, neque ali-
quid aliud tantam coniunctionem requirit, & credi non po-
tèst Christum ab hominibus requirere, quod humana diligen-
tia nequit discerni. Et conueniunt contra glossam in canonē
de trabe. 1. quæst. 1. non requiri materiam proximam per seue-
rare vsque ad ultimam prolationem verborum, quia id nec
requirit veritas verborum formæ, quia quamuis finiatur ablu-
tio antequam finiantur verba verum est dicere, *Ego te bapti-
zo*, neque aliquid aliud id requirit.

Circa difficultatem ergo Scot. in 4. dist. 6. quæst. 3. Ga-
briel quæst. 1. art. 2. & Caietan. tom. 1. opusculorum tit. 26.
docet ad valorem baptismi eam temporis simultatem inter

Scotus.
Gabr.
Caiet.

proxi-

proximam materiam, & formam requiri, vt neutra finiatur antequam altera incipiat, nempe vt ablutio non finiatur antequam incipiat prolatio verborum, neque è contra, quia si multas hæc videtur necessaria ad veritatē verborum formæ, quia nequit esse verum, *ego te baptizo*, quod est præsens indicantis, si ante, aut post fiat omnino ablutio, & nõ tunc quando forma, aut aliquid formæ profertur; & ob eandem rationem idem existimant de similitudine materiæ proximæ, & formæ in sacramento confirmationis, quia scilicet forma illius etiam significatur verbo præsentis indicatiui.

Sotus.

Soar.

Vazq.

AEgid.

Sot. vero in 4. dist. 3. q. vnica artic. 8. Soar. d. 2. sect. 2. Vazq. d. 138. c. 7. & Aegid. q. 60. artic. 6. docent, ad valorem baptismi non requiri tantam temporis similitudinem inter materiam proximam, & formam illius, vt necessarium sit alteram incipere ante finitionem alterius; & è contra, sed sufficere, quod ante, vel post alteram incipiat altera, & è contra, dum inter vnā, & alteram non sit magna interpolatio physica, & merito: quia non requiritur maior similitudo inter proximam materiam, & inter formam, quam ea, quæ sufficit ad veritatem formæ cadentis supra ipsam materiā, quia eo ipso forma, & materia possunt ad vnā, & eandem actionem sacramentalem pertinere, & ex eis potest vnum, & idē sacramentum coalescere; similitudo autem inter formam, & materiam proximam baptismi, quamuis cum aliqua discontinuatione, & interpolatione, dum nõ sit magna, sed parua, sufficit ad veritatem formæ baptismi cadentis supra materiam proximam illius, quia qui postquā abluir, statim, aut paulò post dicit, *ego abluo*, verū dicit, & è contra, qui postquā dicit, *ego abluo*, aut paulò post abluir, verū dicit, quia tunc moraliter, & humano modo actio illa abluendi cõsetur præsens, quando profertur verbum illam significans, sicut, qui postquam potauit, statim, aut paulò post dicit, *ego poto*, verum dicit, & è contra, qui habens vas plenum aqua in manu dicit, *ego poto*, verum dicit, si statim, aut paulò post poter. Ex quo constat ad rationem a diuersariorum. Addidimus dum inter vnā, & alteram non sit magna interpolatio physica, quia quando est, vt quadrantis horæ, imò & minoris temporis, similitudo, quæ cum illa interpolatione est non sufficit ad valorem baptismi, quia non

suffi-

sufficit ut forma sit vera, quia tunc materia proxima non censetur moraliter præsens, qualiter forma ipsa significatur.

Idem quoque existimant auctores nostræ sententiæ de similitudine inter materiam proximam, & formam confirmationis ob eandem omnino rationem. Et idem exprimunt Soar. Vazq. & Aegid. de similitudine inter materiam proximam, & formam Extremæunctionis ratione pronominis *istius*, contenti in forma illius, quia significat præsentiam saltem moralem unctionis. Et idem dicunt Soar. & Aegid. de similitudine inter proximam materiam, & formam ordinis ratione verbi contenti in forma illius, quod actionem præsentem saltem moraliter, significat.

Soar.

Vazq.

Aegid.

DIFFICULTAS IX.

Utrum præter ministrum, qui confert Baptismum, necessarius sit patrinus?

QUAMVIS ad valorem baptismi necessarius non sit, qui baptizandum teneat dum baptizatur, & pro eo respondeat, & eum de sacro baptismatis fonte suscipiat, qui patrinus dicitur, iure tamen Ecclesiastico necessarius est ad baptismum solemnem, ut licite fiat, ut constat ex consuetudine Ecclesiæ, quæ antiquissima est, & illius sit mentio apud antiquos Patres, & concilia, & in pluribus canonibus de consecratione dist. 4.

Observandum est, quod quamvis iure antiquo canonis non plures de consecratione dist. 4. & cap. ultim. de cognitione spirituali in 6. unus tantum siue vir, siue femina posset esse patrinus in baptismo, iam tamen iure nouo Tridentini sess. 24. c. 2. conceditur, ut possint esse duo, unus, & una; excipiuntur tamen primo monachi, qui canone *Monachi* de consecratione dist. 4. prohibiti sunt exercere dictum munus: sub monachis tamen, qui sibi solis vacant, ut Aegid. aduertit, non comprehenduntur religiosi mendicantes, qui etiam vacant alijs.

Excipiuntur secundo in canone *in baptismo* de consecratione dist. 4. qui non sunt baptizati, ut nequeant esse patrini, non prohibitione ad ipsos directa, quia non baptizati non subduntur Ecclesiasticæ prohibitioni, sed directa ad baptizantes, & ad quoscunque alios, ad quos pertinet designare patrilinos, ne eligant non baptizos ad munus patrini.

Excipiuntur tertio parentes, qui canone *peruenit*, & canone *ad limina* 30. quæst. 1. prohibiti sunt esse patrini propriæ sobolis, quamvis non adsit alius, qui possit esse patrinus, quia munus patrini non est magnæ necessitatis; eos tamē non priuari iure petendi, quamvis absque necessitate, & absque ignorantia id faciant, dicimus tractatu de matrimonio d. 10. diff. 6.

Sanctius.
Vazq.
Ægid.
Urban. 2.

Maritus tamen, & vxor possunt alienæ prolis absque peccato esse patrini, ut aduertunt Sanctius lib. 7. d. 57. Vazq. & Ægid. q. 67. arr. 7. quia id nullibi prohibetur, ut fateretur Urbanus II. in canone finali 30. quæst. 4. quod autem ipse in eo canone statuat, quod non sint patrini non obstat, vel quia id non prohibet, ut ex contextu deduci videtur, vel quia si id prohibuit non est usu receptum.

De impedimento autem cognationis spiritualis dirimente matrimonium contrahendum ortæ ex munere patrini baptismi dicimus tractatu de matrimonio d. 18.

Circa obligationem, quam patrinus baptismi habet instruendi baptizatum, in fide, & moribus conueniunt Doctores, eam habere quoties parentes, alij ve id non faciunt, quia munus patrini ad id etiam institutum est: nihilominus, qui est patrinus baptizati inter Christianos commorantis ab ea obligatione excusatur (nisi alias ipsi constet baptizatum carere instructore) quia regulariter sunt

alij, qui id faciunt.

(.)

DISPUT. III.

De suscipientibus Baptismum.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum omnes adulti sint capaces Baptismi?

CONVENIUNT Doctores adultos omnes viatores usu rationis præditos esse capaces baptismi, ita supponitur Marci ultimo. *Prædicate Euangelium omni creatura, qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit,* & Matt. ultimo, *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos.* Addidimus viatores, quia

soli isti sunt capaces baptismi, quia ad eos solos, tanquam ad subiecta susceptiva baptismi directa est institutio illius, ut constet ex dictis testimonijs, & ex sensu, & usu Ecclesiz, ac proinde ipsis solis prodest baptismus.

Quod si obiecias illud Paul. 1. ad Corinth. 15. *Alioquin quid facient, qui baptizantur pro mortuis? Non nino mortui non resurgunt, ut quid baptizantur pro illis?* Quibus verbis supponere videtur Paul. viatorem, seu viuum vice mortui, seu pro mortuo baptizari posse, & baptismum à vivo receptum pro mortuo, qui baptizari non potuit, ipsi mortuo prodesse.

Respondemus Paul. in dicto testimonio nomine baptismi non intelligere sacramentum baptismi, sed lamenta, & alia opera pœnalia, ut aliquando sumitur in scriptura, Mar. 10. *Potestis viuere calicem, quem ego bibidaui baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* Et supponere lamenta, & omnia opera pœnalia pro mortuis assumpta ipsis prodesse, & non innaniter assumi pro illis, ut ex antiquissima Iudæorum traditione, qui ea pro suis defunctis assumebāt, inferat corporum resurre-

etionem; quia ex eo, quod prædicta proficerent animabus ad libertatem à pœna, ut ab ea liberata vita æterna perfrueretur, bene inferitur animas esse immortales, ac proinde etiã habituras præmiũ æternũ, aut pœna æterna puniendas, & cõsequenter etiam in consortio corporũ, in quibus existentes factæ sunt dignę præmio, aut pœna habituras ipsum præmiũ, aut pœnam, quia id valde consonum est rationi, de quo legẽ di sunt Vaz. d. 157. c. 3. & Ægid. d. 11. de Purgatorio dub. 1.

Vazq.
Ægid.

Quod verò ad valorem baptismi, & aliorũ sacramentorũ, qui in vsu consistunt, in adultis, qui sunt, aut aliquando fuerũt vsu rationis præditi, necessarius sit consensus suscipiendi: & quod sufficiat habitualis (id est præteritus nõ reuocatus) imò & metu extortus, diximus in tract. de Sacram. in genere d. 4. diff. 3. vbi etiam diximus ad eorum valorem nullum requiri actum fidei in suscipiente.

DIFFICULTAS II.

*Utrum infantes ante vsum rationis sint
capaces Baptismi?*

Henr.
Petrus de
Bruis.

IRCA rem hanc tempore Bernardi errarunt Henricus quidam, & quidam Petr. de Bruis existimantes paruulos ante vsu[m] rationis nõ esse capaces baptismi, quia sunt incapaces actus fidei: quia Marci vltimo insinuari videtur, eum, qui non potest credere, non posse baptizari, dum dicitur, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit*; & idem nostro tẽpore docent Anabaptistæ ducti dicto fundamento, & etiam alijs, quæ videri possunt apud Bellar. lib. 1. de Bapt. c. 9. & apud Vaz. d. 144.

Anabap.

Bellar.

Vazq.

Trid.

Cle. Ro.

Dionys.

Aug.

Orig.

De fide tamen est infantes ante vsu[m] rationis capaces esse baptismi. Ita definitum est in Tridentino sess. 7. can. 3. & à non paucis Pontificibus, quos Vazq. refert. Et id constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, quam nobis scriptam reliquerunt Clemens lib. 6. instit. Apostolicarum c. 15. Dionys. de Ecclesiastica Hierarchia cap. vlt. August. lib. 4. de Bapt. contra Donatistas cap. 24. & Origenes lib. 5. in Epistolam ad Rom. in cap. 6. quod etiam deducitur ex scriptura Matth. 19.

Mar.

Mar. 10. & Luc. 18. dum dicitur: *Sinite paruulos venire ad me, talium enim est Regnum Caelorum.* Vbi Christus supponit paruulos, & infantes esse pro ea ætate capaces Regni Caelorum: quod si pro ea ætate capaces sunt Regni Caelorum, etiam sunt capaces baptismi, quia vt dicitur Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non potest introire in Regnum Dei*, quod amplius expendit Vazq. c. 1.

Vazq.

Addimus infantes, adhuc dum sunt intra vterum matris, capaces esse baptismi, vt aduertunt communiter Doctores, quia dicti infantes conceptione ipsa verè sunt nati, vt baptismo possint dici renasci, vt patet in his, qui tantum exerunt manum, aut exsecantur ex vtero matris iam mortuæ: ac proinde, si industria, aut artificio aliquo lauentur sub forma baptismi, validum recipient baptismum.

Id autem quod dictum est de infantibus etiam est verum de grandibus furiosis, aut amentibus, qui nunquam vsi sunt ratione, quia eadem omnino est ipsorum, & infantium ratio.

Illud verò Mar. vltimo, cui innituntur hæretici, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit.* Vbi requiritur fides ad receptionem baptismi, intelligitur de adultis, vt deducitur ex verbis proximè antecedentibus *predicate Euangelium omni creaturae*, quia infantibus non erat predicandum: imò in adultis non requiritur actus fidei ad valorem baptismi, vt postea dicemus, sed tantum vt dispositio ad recipiendam gratiam, in paruulis verò neque vt dispositio ad effectum gratiæ, in quo Patres, & Scholastici conueniunt; aliàs baptismus illis non proderet ad salutem, quia paruuli non possunt credere: & quidem Christus, qui etiam pro infantibus baptismum instituit, non potuit ab ipsis actum fidei, quem habere non possunt, requirere: id verò quod Lutherus ait, illis accelerari vsum rationis, absque fundamento dicitur, & contra manifestam experientiam, de quo legi potest Vazq. cap. 3.

Vazq.

DIFFICULTAS III.

*Utrum infantes non baptizatorum valide
baptizentur inuitis parentibus?*

ONVENIUNT Doctores infantes baptizatorum, quamuis hereticorum, & apostatarum, valide baptizari, inuitis adhuc eorum parentibus, quod ex dicendis constabit.

*Durand.
Palud.
Marfi.
Capreol.
Syluest.
Catherin.*

Est tamen difficultas, an infantes non baptizatorum valide baptizentur eorum parentibus inuitis? Durandus in 4. dist. 6. quæst. 7. Palud. dist. 4. quæst. 4. Marf. quæst. 4. art. 4. dub. 3. Capreol. dist. 5. quæst. 1. artic. 3. Syluester verbo baptismus 4. quæst. 7. & Catherinus in opusc. de pueris Iudæorum recipiendis ad baptismum, docent, infantes non baptizatorum, quamuis subditorum principibus Christianis, non posse valide baptizari eorum parentibus inuitis, aut alijs, quibus cura infantium incumbit: quia ad valorem baptismi requiritur consensus aliquis, qui cum infantibus nequeat esse proprius, requiritur aliorum, & non nisi eorum, quibus cura illorum incumbit, ut sunt parentes, & ijs deficientibus, aut non potentibus, illi qui parentibus succedunt, quoad curam infantium.

*Antonin
Caietan.
Ægid.
Vazq.
Soar.*

Antoninus vero 3. part. tit. 14. capiti. 13. Caietan. & Ægid. quæst. 68. artic. 10. Vazq. disp. 155. Soar. d. 25. sect. 1. & communiter recentiores docent, infantes quorumcunque non baptizatorum valide baptizari eorum parentibus inuitis, & quibuscunque alijs, quibus eorum cura incumbit, quamuis id fiat cum iniuria parentum, aut aliorum, quibus infantium cura incumbit: & merito! quia infantibus non est possibilis consensus, quo in baptismum consentiant, ergo non fuit à Christo requisitus ad valorem baptismi ipsorum; consequentia patet; antecedens vero probatur, quia non possunt consentire in baptismum consensu proprio, ut patet, neq;

consen-

consensu parentum, neque aliorum, quia neque voluntas Parentum, neque quorumcunque aliorum est voluntas infantium, sed distincta, neque infantes aliquid commiserunt parentibus, neque alijs pro se faciendum, aut perendum: verum est iure civili voluntatem parentum, aut aliorum aliquando valere parvulis ad aliquos civiles effectus à voluntate Reipublicæ pendentes: eos tamen non dicuntur infantes verè velle, si ergo infantes non possunt consentire in baptismum consensu parentum, neque aliorum loco parentum, nullo fundamento, neque colore affirmari potest consensum eorum requiri ad valorem baptismi ipsorum infantium.

DIFFICULTAS IIII.

Vtrum infantes nō baptizatorum possint inuitis parentibus licitè baptizari?

DIFFICULTAS hæc non procedit de infantibus filijs baptizatorum, quamvis hæreticorum, & apostatarum, quia infantes isti possunt licitè baptizari eorum parentibus inuitis, quia eorum parentes, vtpotè Ecclesiæ subditi ratione baptismi, cogi possunt ad seruanda omnia præcepta naturalia, & diuina, & Ecclesiastica, ac proinde ad baptizandum suos infantes tempore consueto, quia ad hoc tenentur ex iure Ecclesiastico consuetudine introducto, & non alio, quia de alio non constat: neque procedit de infantibus filijs non baptizatorum, qui non sunt subditi principibus Christianis, & debellari non possunt, quia horum infantes, nequeunt extra extremam necessitatem licitè baptizari, eorum parentibus inuitis, quamdiu sunt sub cura eorum, quia eorum parentes à nullo Principe Christiano, neque iure superioris, neque iure belli (quando aliàs debellari non possunt) priuari possunt patria potestate, qua priuari debent, si baptizentur infantes ob periculum peruersionis infantium, si perueniant ad adultam ætatem, & non sint a parentibus infidelibus separati.

Difficultas ergo procedit de infantibus non baptizatorum subditorum principibus Christianis, an possint licite baptizari parentibus inuitis ex consensu saltem interpretatio Principum, à quibus parentes, utpotè eis subditi, alias priuari possunt patria potestate, quia extra extremam necessitatem infantum, qui alias morituri sunt absque baptismo non possunt priuata autoritate absque dicto consensu licite baptizari, alias extra eam priuata autoritate priuarentur patria potestate, ut priuari deberent ob dictum peruersionis periculum.

*Scotus.
Gabr.*

Circa difficultatem sic intellectam Scotus in 4. dist. 4. quæst. 9. & Gabriel quæst. 2. artic. 3. dub. 5. docent, infantes non baptizatorum principi Christiano subditorum posse inuitis parentibus ex consensu Principis (sive expresso, sive interpretatio) licite baptizari, etiam extra extremam necessitatem. Quia si pater vellet infantem occidere, aut noller ipsum à periculo mortis, in quo sit, liberare, posset ex consensu principis inuito Patre infanti subueniri, quamuis necessarium esset ipsum de potestate patris eripere, & extrahere: imò id etiam potest Princeps, quoties videt filium à patre prauis moribus instrui, & male educari, quia ad Principem spectat abusum patriæ potestatis in filios corrigere, & emendare: sed infantes dictorum non baptizatorum sunt in manifesto periculo infidelitatis, quando adulti fiant, & sunt in peccato originali, & parentes nolunt illis subueniri, sed volunt eos in morte originalis perseuerare, & eos iterum morte in fidelitatis occidere, si adulti fiant; ergo Princeps, & quilibet alius ex consensu illius potest infantes dictorum non baptizatorum adhuc inuitorum licite baptizare, & eos à patria potestate eripere.

*S. Tho.
ABgid.
Vazq.
Soar.*

S. Thom. vero quæst. 68. artic. 10. & ibidem Ægid. & Vazquez disput. 155. Soarez d. 25. sect. 4. & communiter Doctores docent, & merito, dictos infantes non posse licite inuitis parentibus baptizari. Quod maxime probat consuetudo Ecclesiæ, quæ nunquam vsa est infantes non baptizatorum, adhuc Iudæorum principibus Christianis subditorum inuitis ipsis parentibus baptizare. Ratio

antem

autem est, quia infans quando baptizatur inuitis parentibus debet ab ipsis separari ob manifestum periculum apostasie, quando perueniat ad adultam ætatem, ex consortio parentum infidelium, ut ex se patet: & exprimitur in Concilio Toletano 4. canone 48. & refertur in canone *Iudeorum* 28. quæst. 1. sed prædicta separatio fieri nequit absque iniuria in parentes contra eorum patriam potestatem, ergo parentibus inuitis nequeunt licite baptizari adhuc ex consensu Principis Christiani, cui parentes sint subditi, absque iniuria in ipsos; quod autem infantes nequeant à parentibus separari, ut baptizentur, probatur, quia parentes iure naturali parentum habent potestatem habendi curam filiorum non utentium ratione, & eos secum habendi, & educandi, ut ex se patet, & ea potestate, dum baptizati non sunt, nequeunt à suis principibus priuari, quia nolint filios suos baptizari, quia id nequeunt Princeps ut superiores humani generali ratione superiorum humanorum, quia ut sic non habent potestatem emendandi, corrigendi, & puniendi abusum patriæ potestatis, nisi quando parentes ea abutuntur, quoad ea, quæ sunt contra pacem, & gubernationem exteriorē, & civilem imbuendo filium prauis moribus contra dictam pacem, quia tantum in ordine ad hanc habent iurisdictionem, & non habent potestatem corrigendi, & puniendi abusum patriæ potestatis erga filios quoad baptismum, & quoad fidem Christianam nolendo filios suos baptizari, & eos imbuendo erroribus contra fidem, sicut neque ut superiores humani possunt adultis præcipere baptismum, neque fidem, neque ut filios baptizent, neque ad ea cogere, neque eorum omissionem punire; neque id possunt Principes ex commissione aliqua Christi, quia non constat Christum id illis commisisse; imò potius voluit fidem suam absque læsione aliqua iuris iustitiæ propagari, ne inde magna sequeretur perturbatio, ob quam fides ipsius redderetur infidelibus inuisa.

Ex quo patet ad posteriorem partem rationis aduersarium: & ad priorem concedimus, quemlibet etiam priuatam personam posse subuenire infanti, quæ pater vellet occidere, aut quem nolet à periculo mortis liberare, etiam eripiendo

Concil.
Tolet.

illum à potestate patris; quia sicut innocenti licitum est iure suæ defensionis, ut se ab aggressore defendat ius aggressoris infringere, quando ad sui defensionem necessarium est; ita etiam cuicumque alteri in fauorem innocentis; non verò, quando infanti nulla fit iniuria, ut verè non fit, ex eo quod non permittatur à Patre baptizari, cum id infans neque petat, neque cupiat, neque illi fit iniuria ex eo, quod erroribus contra fidem imbuatur, nisi cogatur ad id.

Vazq.
AEgid.

Observandum tamen est primo, ut optimè Vazq. & Agid. infantem in extrema necessitate constitutum, de cuius vita desperatum est, posse licitè baptizari inuitis parentibus, & in eorum præsentia, & quamuis non sint subditi Principi Christiano, quia tunc non est necessarium, quod extrahatur, & separetur à parentibus. (ad quod est necessaria autoritas publica) cum tunc in infante ob instantem mortem ante usum rationis nullum sit periculum apostasie ex consortio parentum, & tunc solum obtestantes inuitis parentibus baptizare, quando adhuc, ob dictum periculum apostasie, necessarium sit illos à parentibus separare, quia parentibus tantum fit iniuria in separatione, & non immediatè in eo quod infantes illis inuitis baptizentur, quia ipsi non habent ius, ut ipsi soli curent de salute spiritali infantum, quia id etiam possunt reliqui, sed tantum, ut nullus id efficiat lædendo patriam potestatem modo dicto, neque per vim ingrediendo domos eorum: at postquam quis admissus est pacificè in eorum domibus poterit infantem moribundum baptizare, etiam repugnantibus parentibus, quod autem parentes ob id passim scandalizentur sumendo occasionem conijciendi conuitia in fidem, & religionem Christianam, & utendi circa infantem ceremonijs Iudaicis, aut mahumetanis in opprobrium baptismi, non impedit, ut licitè baptizari possit, quamuis tale scandalum sit ex ignorantia, aut ex fragilitate, quia baptismus est omnino necessarius illi infanti, & ipsi ministro incumbit obligatio ex misericordia illum baptizandi, quæ non sent dimittenda ob scandalum passiuum adhuc pusillorum.

Ex dictis deducitur, quod si contingat infantem ita esse

sepa-

separatum à cura parentum; quamuis iniuste; vt iam non sit spes, quod restitueretur parentibus posse licite baptizari, quamuis parentes sciant, & repugnent, quia etiam tunc non est necessarium separare infantem à parentibus; neque ob baptismum impeditur ad parentes redire, quia aliis impediendus est, vt supponimus; quod verum est; quamuis parentes nō sint subditi principi Christiano, qui habeat publicam potestatem in illos, quia hæc tantum est necessaria ad priuandum Parentes subditos patriæ potestate separando infantem ab illis, & impediendo reditum ad illos, in casu autem posito non est necessarium separare infantem à parentibus, neque impedire reditum ad illos.

Observandum est secundo, ita necessarium esse consensum parentum ad licite baptizandum infantem, vt sufficiat consensus vnus; adhuc maris, in quo Doctores conueniunt, & significatur in Concil. Tolet. 4. canone 62. quia quilibet habet ius sufficiens ad educandum filium, & non maius est in viro, quam in femina, ac proinde consensus volentis infantem baptizari, quamuis femina, præualere debet, quia vult infantem bene educari; quod alter nequit legitime impedire, etiam si, quando cætera sint paria, consensus viri præualere debeat.

Quod si infantes orbatī sint vtroque parente, quamuis sub curatoribus sint, possunt illis inuitis licite baptizari, ex consensu Principis, quia curatores non habent iure naturali potestatem curandi minores, & pupillos, sicut habent parentes, sed tantum iure ciuili, in quo Princeps dispensare potest, imò tunc Princeps ipse habet supremam potestatem curatoris pupillorum, ex quo inferiores illam accipiunt, ac proinde ex consensu illius adhuc tantum interpretatiuo, absq; dispensatione poterit infans licite baptizari.

Observandum est tertio, quemlibet puerum cum peruenit ad perfectum vsum rationis sufficientem ad peccandum mortaliter ita esse dominum sui, vt possit inuitis parentibus licite baptizari, in quo Doctores conueniunt; dissentiunt tamen an quando est dubium, an peruenerit ad perfectum vsum rationis, & non sit in extrema necessitate, possit inuitis parentibus licite baptizari?

Sotus.

Vazq.

A Egid.

Sot. in 4. dist. 5. q. vnica art. 70 docet posse licite baptizari ob fauorem fidei, & religionis Christianæ.

Vaz. verò n. 36. & Egid. n. 61. docent tunc non posse licite baptizari, sed differendum esse baptismum vsque quo constet de pleno vsu rationis, & merito, quia in dicta dilata-tione nullum est periculum, & in festinatione adest, vel per- uersionis, si baptizatus relinquatur apud parentes, vel faciē- di contra patriam potestatem. Et eodem modo differen- dus est in dicto dubio, quando parentes puerum renitentem offerunt ad baptismum: quia tunc in baptizando illum est periculum irritandi sacramentum baptismi ex defectu con- sensus pueri, si forte præditus est perfecto vsu rationis, & apostasia in ipso: in differēdo vero baptismum nullum est pe- riculum. Quod si dictus puer sit in extrema necessitate bapti- zandus est, quia tunc in non baptizando illum est periculum negandi illi necessaria ad salutem æternam contra misericor- diam spirituale, quod est magis virandum, quam pericu- lum irritationis sacramenti contra Religionem, & apostasie contra fidem, quāvis religio, & fides sint meliores virtutes, quam misericordia spiritualis, quia cum sacramenta institu- ta sint à Christo in utilitatem spiritualem hominum, potius habēda est ratio extremæ necessitatis fratris, quā reuerētiæ debite sacramentis, & quam periculi apostasie, cum apostasia futura sit ex propria voluntate pueri baptizandi.

Vazq.

A Egid.

Obseruandum est quarto, vt optime Vazq. & Egid. ex- tra extremam necessitatem non fuisse licitum in lege natu- ræ infantes in fidelium gentilium inuitis parentibus Deo of- ferre, seu consecrare remedio legis naturæ, quia etiam tunc erat necessarium illos separare à parentibus ob periculum per uersionis ex consortio parentum, & per uersione amitten- di habitum fidei, & sanctitatis. Et ob eandē rationem postea in lege veteri non erat licitū circumcidere infantes in fide- lium inuitis eorum parentibus vtendo circumcisione, vt re- medio legis naturæ ad iustificationem, & quamuis esset illi- citum ipsis inuitis eorū paruulos circumcidere vtendo circū- cisione, vt caeremonia iudaica, sed non ob prædictum peri- culū, quia vt sic non iustificabat, sed tantū ratione vulneris, quia dicti infantes non erant necessariò ex lege circūcidēdi.

DIFFICULTAS V.

*Virum infantes filij non baptizatorum ser-
uorum possint licitè inuitis paren-
tibus à Domino bapti-
zari?*

APREOLVS in 4. dist. 5. quæst. 1. art. 3. Mar-
tilius quæst. 4. dub. 2. Caiet. q. 68. art. 10. & Cache-
rinus in opusculo de Pueris. Iudæorum recipien-
dis ad baptismum, docent infantes filios nō bap-
tizatorum seruorum, seu mancipiorum non posse à Domi-
nis, neque ex eorum licentia licitè baptizari inuitis paren-
tibus, quia infantes iure naturali subditi sunt parentibus quoad
educationem, & iure diuino quoad baptismum, & salutem
spiritualem: his autem iuribus, nequit derogare ius civile.
ex quo solo conuenit dominis potestas in seruos accedit,
quod Ecclesia notabitur, quod violenter contra voluntatē
parentum baptizet infantes.

Darandus vero in 4. distin. 4. quæst. 6. & 7. Sot. dist. 5.
quæst. vnica art. 10. Vazq. disp. 155. cap. 4. Egid. quæst. 68.
artic. 10. dubio vnico, & communiter recentiores docent,
infantes non baptizatorum mancipiorum posse inuitis pa-
rentibus à dominis, aut ex ipsorum licentia licitè bapti-
zari, & merito, quia Dominus potest eos infantes (quam-
uis isti forte non sint mancipia) à parentibus separare,
ergo tunc poterunt licitè à domino, aut ex ipsius licentia
baptizari, (si alias sufficiens cautela adhibeatur, vt quan-
do adulti nequeant à parentibus conueniri, & peruer-
ti) consequentia patet, quia tunc in ea separatione nul-
la fit iniuria parentibus, quia eam potest dominus iure
dominii licite efficere, & sola iniuria separationis infan-
tium à parentibus id posset illicitum reddere, quan-
do necessaria esset ad vitandam periculum peruersionis
filiorum, & ob id, vt optime Vazquez, & Egidius contra

Capreol.
Mirfl.
Caietan.
Cather.

Durand.
Sotus.
Vazq.
Egid.

Vazq.
Egid.

non-

nonnullos, dicti infantes possunt antequam ab ipsis separentur parentes, his inuitis, licet baptizari (dummodo antequam perueriti possint sufficienti cautela separentur) quia parentibus nulla fit iniuria in eo præcisse, quod ipsis inuitis baptizetur, etiam dum non sunt separati, quia parentes non habent ius, ut ipsi soli, quamuis secum habeant filios, curam gerant baptismi, & salutis spiritualis eorum, & ut impedire possint baptismum, qui ab alijs intenditur ministrari ipsorum infantibus, quia non habent ius naturale ad id, ut patet, neque diuinum, quia de eo non constat, imò neque habent ius naturale, ut ipsi soli educent filios, & eos instruant adhuc in rebus pertinentibus ad pacem, & gubernationem exteriorem, neque ut impediant alios emendare in filiis id, in quo errant quoad dictam pacem, & gubernationem, quia quicumque adhuc priuata autoritate id emendare potest, & eos instruere, dum non cogat parentes ab illis separari, neque eorum domos vi ingrediatur, & idem ob rationem dictam dicendum est, quòd infantes sunt serui, & mancipia, quamuis parentes serui non sint, quod scilicet possint licet inuitis parentibus baptizari, quia scilicet licite possunt extrahi à cura parentum eos à parentibus separando, & melius ac quando parentes sunt serui, & infantes liberi.

Ex quo constat ad rationem aduersariorum; quod vero apud ignorantes, siue baptizatos, siue non baptizatos aliqua nota contra Ecclesiam generetur, ex eo quod infantes inuitis parentibus baptizentur, curandum non est, quia baptismus est magnæ considerationis, & ea nota absque ratione, imò contra rationem generabitur: verum est aliquando ex baptismo dictis parentibus inuitis facto tale incommodum, quamuis extrinsecum oriri posse, ut non liceat sic fieri, quod iudicio prudentis expendi debet.

Ita tamen licitum est dominis dictos infantes, adhuc inuitis parentibus baptizare, ut etiam teneantur ad id non tantum in extrema necessitate, sed etiam extra eam, quod manifestum videtur de infantibus separatis à parentibus, quia tunc Dominis incumbit obligatio eos educandi, ac proinde eos baptizandi orta ex præcepto Ecclesiastico pertinens ad virtutem religionis, imò ex misericordia tenentur ad non re-

stituendos infantes seruos parentibus infidelibus liberis, (vt quando infantes in bello, aut aliter capiuntur absque parentibus) ob periculum, in quo constituuntur, vt decipiantur, & vt decepti se tam parentum amplectantur, quando vero infantes coniuncti sunt parentibus seruis obligatio est ex misericordia in dominis separandi infantes ante quam veniant ad usum rationis ob dictam periculum, quamdiu tamen infantes coniuncti sunt parentibus, non incumbit dominis obligatio eos infantes baptizandi, quia non obligatio ex religione, quia ex hac virtute tantum tenentur, quamdiu eis incumbit obligatio educandi illos, neque dominis incumbit obligatio educandi illos, neque dominis incumbit obligatio emendandi errorem parentum quoad baptismum, & educationem spiritualem infantium. Ita tamen domini ad predicta tenentur, vt possint a dicta obligatione etiam misericordie excusari ratione alicuius grauis incommodi, quod etiam arbitrio prudentis expendi debet.

Sed quæres an Iudæi sint serui, & mancipia Principum in quorum regnis habitant, an vero liberi, & ciues?

Durand. in 4. dist. 4. quæst. 6. & Caiet. quæst. 68. art. 10. docent Iudæos esse verè seruos Principum, in quorum regnis habitant, quia ob mortem Christo illatam meruerunt libertatem amittere, & eam de facto amiserunt per Titum, & Vespasianum.

Vazq. vero cap. 5. & Sot. in 4. dist. 5. quæst. vnica art. 10. docent, & merito, non esse seruos, sed verè liberos, & ciues politicè, & ciuilitè tantum subiectos, quod significat Innoc. 3. in capitulo, & *si Iudæos*, de Iudæis, & Sarracenis. Et id experientia ipsa demonstrat, quia vere tractantur vt ciues, quia permittuntur ire quò volunt, & bona habere, & sibi negotia ri, quamuis non semper permittantur quæcumq; genera bonorum habere, quia sic expedit reipublicæ, & regulariter nulum peculiare seruitium, neque tributum exhibent.

Et quamuis ob mortem Christo illatam digni fuerint, vt in seruitutem redigerentur, qui eam Christo intulerunt, & qui ei consenserunt, non tamen alij, qui id ignorauerunt. imò & illi quamuis digni fuerint redigi in seruitutem de facto tamen non sunt ab aliquo in seruitutem redacti, neque a

Durand.
Caietan.

Vazq.
Sot.
Innoc. 3.

DISPUT. IIII.

De effectibus Baptismi.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum per baptismum remittantur omnia peccata.

RROR est hæreticorum nostri temporis, qui sequenti Proclum Origenisam affirmant per baptismum non tolli, & eradicari peccata, sed tantum radi, tegi, & desinere imputari à Deo (quod generaliter docent de omni remissione peccatorum, etiam de ea, quæ fit quocumque

alio sacramento, & extra sacramentum) quod deduci videtur ex Paulo, qui ad Roman. 7. concupiscentiam, seu fontem peccati appellat peccatum, & tamen manet post baptismum, ergo per baptismum vere non tolluntur peccata.

De fide tamen est per baptismum vere tolli, & erradicari peccata omnia, tam originale, quam actualia, quod specialiter definitur, & oppositus error specialiter damnatur in Tridentin. sessio. 5. decreto de peccato originali, & supponitur sess. 14. cap. 1. & idem etiam definitur ab Eugen. 4. in suo decreto fidei §. *primum omnium*. Dum ait, *huius sacramenti (nempe baptismi) effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis*. Et id continetur in Symbolo Nizeno in illis verbis, *confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum*, & exprimitur in scriptura ad Ephes. 5. dum dicitur, *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi*, ac proinde vere expertem omnis cul-

Triden.

Eugen. 4.

Symbol.

Nizeno.

pe, quia si macula peccatorum vere manerent post baptismum, quamvis tectæ, baptizatus non diceretur mundatus, sed sepulchrum de albatum immunditijs plenum. Et etiam Actorum secundo: *Pœnitimini, & baptizetur unusquisque, vestrum in remissionem peccatorum*: ubi generaliter est sermo de peccatis nullo excepto, & de vera remissione, cum loquutio sit absoluta.

Concupiscentia autem, quæ post baptismum manet, dicitur à Paulo peccatum, non quia vere sit culpa, & vere peccatum, sed quia oritur à peccato, & quia ad peccatum inclinat, ut exponit Trid. decreto de peccato originali.

Trident.

DIFFICULTAS II.

Verum per Baptismum etiam remittatur tota pœna peccatis debita?

ON VENIUNT Doctores per baptismum remitti totam pœnam peccatis etiam actualibus debitam: quod definitur ab Eugen. 4. in suo decreto § *primum omnium*, dum ait, *huius sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur*. Et in Tridentino sess. 5. decreto de peccato originali, si rectè expendatur. Et id supponitur sessione. 6. cap. 14. quod ex perpetua Ecclesie traditione constat: & deducitur ex perpetuo usu Ecclesie non iniungentis baptizatis pœnitentiam aliquam in satisfactionem pro peccatis ante baptismum commissis.

Eug. 4.

Trident.

Quando autem dicimus totam pœnam omnibus peccatis debitam auferri per baptismum, non loquimur de pœnalitatibus, quæ peccatum primi parentis, & originale in nobis ex illo contractum sequuntur indirectè, ut fames, sitis, morbus, mors, & alia, à quibus alijs peculiari Dei providentia liberamur, si non fuissent prædicta peccata, quia pœnalitates istæ non auferuntur per baptismum, ut experientia constat, sicut neque sunt pœnæ directè infligendæ ob dicta peccata, sed tantum

loqui-

Trid.

Vazq.

loquimur de pœna, quæ per se, & directe debita est ob peccata, quæ baptismo remittuntur, quia tota hæc, aut tota dignitas ad illam per baptismum semper aufertur, quamuis non semper per sacramentum pœnitentiæ, quod Christus voluit, & instituit valde congruenter diuinæ iustitiæ, quia huic maxime congruit, vt totam pœnam in baptismo condonet, quamuis aliquando iuste posset aliquid illius exigere, quia peccata in fidelium, vt in plurimum committuntur ex ignorantia, (quamuis vincibili) non vero peccata iam baptizatorum: & id tantum voluit Tridentin. sess. 14. c. 8. dum dictum discrimen inter baptismum, & pœnitentiam reducere videtur ad exigentiam diuinæ iustitiæ: id est in magnam congruentiam ipsi diuinæ iustitiæ.

Observandum tamen est, vt optimè Vazq. disp. 156. ca. 4. non semper ex vi iustificationis in baptismo factæ remitti totam pœnam peccatis debitam, sicut neque ex vi iustificationis factæ in sacramento pœnitentiæ, quia gratia iustificans in vtroque collata est eiusdem rationis, & dispositio ad illam in vtroque potest esse eadem, & peccata in vtroque remittenda possunt esse eiusdem rationis; & æqualia, imò contingere potest, quod dispositio in baptismo sit minor, & quod peccata in eo remittenda sint plura, & maiora, sed remissionem totius pœnæ, quæ aliquando nequit tota vi iustificationis remitti, compleri ex opere operato, & ex condonatione Dei, sicut etiam per sacramentum pœnitentiæ aliquid pœnæ debitæ remittitur ex opere operato, & ex condonatione Dei, vt dicimus tractatu de pœnitentia disp. 14. diffic. 12.

DIFFICULTAS III.

Quos nam alios effectus conferat Baptismus?

ON VENIUNT Doctores tam paruulis, quam adultis per baptismum conferri gratiam habitualement, & virtutes infusas saltem Theologicas. Et in primis paruulis gratiam habitualement con-

ferri,

ferri, negari non potest: quia ab Eug. 4. in suo Decrero generaliter definitur sacramenta nouæ legis (inter quæ numerat baptismum) gratiam cōferre. Quod etiam definitur in Trid. sess. 7. can. 6. de Sacram. in genere: & specialiter, quod baptismus conferat paruulis gratiam, per quam deleatur originale definitur sess. 5. decreto de peccato originali; quod etiā constat ex eo, quod paruuli per baptismū non minus redduntur immaculati, quā adulti, vt constat ex dictis diffic. 1. quod nequit fieri absq; gratia iustificante, in paruulis autē nulla alia gratia iustificans excogitari potest, quam gratia habitualis, & permanens; ergo negari non potest paruulis per baptismū gratiam habitualem conferri.

Eug. 4.

Trident.

Deinde adultis gratiam habitualem per baptismum cōferri, quamuis non sit ita certum, ac conferri paruulis, quia adulti sunt capaces gratiæ actualis ex se iustificantis, nempe actus contritionis, & cuiuscumq; alius actus charitatis, quo iustificari possunt, dubitandum non est, etiam illis gratiā habitualement per baptismum conferri, non solum quando attritione disponuntur, quia tunc nulla alia forma iustificans per baptismum collata excogitari potest, qua iustificentur, quam gratia habitualis, sed etiam quando disponuntur contritione perfecta, qua possunt formaliter iustificari, quia etiā tunc per baptismum non confertur contritio illa, neq; alius actus charitatis, & tamen per baptismum semper confertur gratia iustificans non ponentibus obicem.

Gratiæ autem habituali, per quodcumq; sacramentum collatæ annexam esse à Deo collationem auxiliorum gratiæ conducentium ad peculiarem finem illius sacramenti, ex vi cuius gratia habitualis collata est, ratione cuius dicitur sacramentalis, dicimus tract. de Sacram. in genere disp. 3. difficul. 3. ac proinde gratiæ habituali per baptismum collatæ annexa est collatio auxiliorum conducentium ad digne suscipienda reliqua sacramenta, & ad seruanda præcepta Christi & ad Christianè viuendum, ad quod baptismus peculiariter ordinatur.

Et diuersis paruulis per baptismum æqualem gratiam habitualement conferri, & etiam per quodcumque aliud sacramentum, cuius sunt capaces, & non maiore vni, quam alteri:

Concil.
Vican.

Vazq.

& dignis adultis æqualem, aut inæquale conferri pro æqualitate, aut inæqualitate dispositionis, & etiam eidem, quando repetit receptionem eiusdem sacramenti, dicimus eodem tractatu, & disput. difficul. 5.

Quod verò attinet ad habitus infusos fidei, & spei nondum est definitum per baptismum infundi, & conferri: est tamen traditum, ut probabilius in Conc. Vienn. sub Clem. V. & refertur in Clementina vnica de Summa Trinitate, & fide Catholica: quando verò in Trid. sess. 6. c. 7. dicitur in iustificatione adulti (per baptismum videlicet facta, de qua ibi est sermo) cum remissione peccatorum hominem accipere simul infusas Fidem, Spem, & Charitatem, per fidem, & spem non intelligit habitus saltē determinare, sed intelligit a ctus, & ad summū a ctus, vel habitus indiscriminatim, quia in adulto, qui iustificatur per baptismum est necessarius a ctus fidei, & etiam a ctus spei, (qui etiam dicuntur à Deo infundi ratione auxilij prærequisiti, quod Deus in nobis sine nobis operatur) per charitatem verò intelligit aliquid permanens, quod non potest esse nisi qualitas, & non quæcumque nisi habitus, quia in dicta iustificatione non interuenit necessariò a ctus charitatis: particula autem *simul*, vel idem est, quod *pariter*, quia omnia illa accipit adultus in iustificatione, vel idem est, quod *simul tempore*, non quod in eodem instanti necessario infundantur, sed in toto eo tempore à quo prima præparatio incipit, quia in eo tempore adultus recipit Fidem, Spem, & Charitatem, & regulariter prius tempore fidem, deinde spem, & tandem habitum gratiæ, & charitatis, ut indicatur in Triden. eis sequentibus verbis: *Nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas*. In quibus verbis, & in multis alijs eiusdem, & sequentis capituli per fidem, & spem, a ctus, non habitus denotantur. De quo videndus est Vazquez 1. 2. disp. 203. c. 9.

Et quod per baptismum etiam producat character in anima dicimus dicto tractatu disp. 3. diffic. 10.

Alij verò esse a ctus falso tribuuntur baptismò ab Hæreticis. Primò, quod baptismò reddantur homines impeccabiles, aut saltem indamnabiles, quamuis peccet, dum ab Ecclesia Catholica nō discedant. Secundò, quod baptizatis nō

imputetur ad culpam, neq; noceat, quod legem Dei transgre-
diantur. Tertiò, quod baptizati nequeat obligari lege aliqua
Ecclesiastica. Quartò, quod vota à baptizatis emissa sint ir-
rita, & nullius valoris. Quintò, quod baptizati sola memoria
baptismi iustificentur; de quibus contra Hereticos videndus
est Vazq. disp. 156. c. 6.

Vazq.

DIFFICULTAS IIII.

*An ad effectum Baptismi percipiendum requi-
ratur aliqua contritio peccatorum?*

NOMINE contritionis intelligimus displicentiã,
& detestationem peccati, prout abstrahit sub dis-
iunctione à displicentia pura, quæ non est forma-
liter dolor, sed radix illius, & à displicentia dolo-
rosa orta ex dicta pura displicentia: intelligimus autem vnã,
vel alteram sub disiunctione, quia ad effectum baptismi eodẽ
modo sufficit, aut non sufficit vna, & altera: & vtraque potest
appellari dolor, quia posterior est dolor formaliter, & prior
est dolor radicaliter, & in viatoribus ad displicentiam puram
regulariter sequitur displicentia dolorosa.

Hoc ergo supposito, difficultas hæc tantum procedit
de contritione requisita ad gratiam iustificantem percipien-
dam, quia ad recipiendum characterem certum est nihil
aliud requiri, quam id, quod requiritur ad valorem baptis-
mi, quia qui validè baptizatur, eo ipso insignitur caractere
baptismali: & solum procedit de contritione requisita ad
gratiam iustificantem in adultis, qui sunt, aut aliquando fue-
runt sui compotes; quia in parulis, & in amentibus, qui
nunquam fuerunt sui compotes, nulla fuit requisita a Chri-
sto dispositio, vt potè incapacibus illius: & procedit de
adultis, in quibus non tantum est peccatum originale, sed
etiam actuale mortale, quia in eis, in quibus est origi-
nale absque actuali mortali (vt contingere potest) ad iu-
stificationem ab originali per baptismum suscipiendam nul-
la requiritur contritio, & nulla retractatio, sicut neq; propria
voluntate peccarunt, quamvis ad id requiratur in illis fides,

sine qua impossibile est adultos placere Deo, quò spe stat illud Mar. ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit, & in eis etiam requiratur spes, qua confidant virtute baptismi sibi remittenda esse peccata à Deo, vt significatur in Trid. sess. 6, c. 7. sicut etiam requiritur ad iustificationem medio sacramento pœnitentiæ.*

Est ergo difficultas, an in adultis, qui mortaliter peccarunt, ad recipiendam per baptismum gratiã iustificantẽ, requiratur aliqua contritio, & pœnitentia peccatorum actualium mortalium?

Caietan.

Caiet. q. 86. art. 2. ad 1. docet ad id etiam in dictis adultis non requiri formalem aliquam, & expressam contritionem peccatorum mortalium, sed sufficere voluntatem suscipiendi baptismum (quæ in adultis etiam non habentibus peccatum actuale requisita est ad valorem baptismi, non tanquam pars essentialis, sed tanquam quid præuium) quod probabile censeret Ledesma 1. p. quarti, q. 10. ar. 9. dub. 1. quia voluntas suscipiendi baptismum est virtualis quædam contritio, & pœnitentia peccatorum, quia baptismus suscipitur ad remissionem, & destructionem peccatorum; ad id autem sufficiens videtur dicta contritio, & pœnitentia virtualis. Quod etiam probabile existimat Ægid. q. 62. artic. 1. n. 36. de voluntate suscipiendi baptismum orta ex actu spei.

Ledesma.

Ægid.

Vazq.

Soar.

Vazq. verò d. 158. c. 3. Soar. d. 28. sect. 1. & communiter Doctores docent, ad percipiendam gratiam iustificantem per baptismum in adulto, qui peccauit mortaliter, requisitã esse formalem, & expressam contritionem peccatorum. Quod definitum videtur à Triden sess. 6. cap. 6. dum ait: *Ante baptismum necessariam esse pœnitentiam, quæ est motio aduersus peccata per odium, & detestationem.* Vbi absque dubio sermo est de pœnitentia, odio, & detestatione formali, vt verba ipsa præferunt. Quod expressisse videtur Paulus actorum 2. illis verbis. *Pœnitimini, & baptizetur unusquisque vestrum,* quibus verbis Paulus plus exigebat, quam voluntatem suscipiendi baptismum, quia hanc sufficienter exigebat verbis illis, *baptizetur unusquisque vestrum.*

Trident.

In eo tamen, qui tantum peccauit venialiter, (vt etiã cõtingere potest) nõ est necessaria cõtritio ad percipiendã gratiã

iusti-

iustificantem per baptismum, etiamsi ad iustificationem ab eo veniali requiratur contritio illius, quia nullum peccatū actuale remittitur in sacramento aliquo absque praua contritione, & detestatione.

DIFFICULTAS V.

Utrum ad gratiam iustificantem per Baptismum percipiendam in eo, qui peccauit mortaliter, sufficiat contritio imperfecta?

GABRIEL in 4. dist. 4. q. 2. artic. 2. & Petrus Sor. de institutione Sacerdotū le 4. de baptismo §. ultimo tandem, docent ad percipiendam gratiam iustificantem in eo, qui peccauit mortaliter, necessariam esse contritionem perfectam. Quod tradere videtur Trid. sess. 6. cap. 6. dum ait, ante baptismum necessariam esse pœnitentiã, seu detestationem peccatorum, & significat eam oriri ex dilectione Dei, vt constat ex verbis antecedentibus; pœnitentia autem, & contritio peccatorum ob dilectionem Dei est cōtritio perfecta. Et ratione probari potest, quia homo per peccatum mortale auertitur à Deo vltimo fine, & conuertitur ad peccatum, & ad obiectū peccati, ergo vt iustificetur, & mundetur ab illo adhuc per baptismum necessaria est contritio, qua auertatur ab illo, & conuertatur ad Deum; sed sola contritione perfecta auertitur homo à peccato, & conuertitur ad Deum, ergo ad iustificationem ab illo percipiendam per baptismum necessaria est contritio perfecta.

Gabr.
Sor.

Trident.

Vazq. vero d. 158. c. 3. & 4. Soar. d. 28. sect. 2. Egid. q. 62. art. 1. dub. 2. & cōmuniter DD. docent ad percipiendam gratiam iustificantem per baptismū in eo, qui peccauit mortaliter non esse necessariã contritionem perfectam, sed sufficere imperfectam (quæ dicitur attritio) & merito. Quia remissio peccatorū etiam actualiū est effectus baptismi, vt de

Vazq.
Soar.
Egid.

Eugen. 4. finit Eug. 4. in suo Decreto, §. primum omnium, & habetur auctorum 2. dum dicitur, *baptizetur, unusquisque vestrum in remissionem peccatorum*, & c. 22. dum dicitur, *baptizare, & ablue peccata tua*, ubi nomine *peccatorum*, & nomine *peccata tua*, etiam significantur actualia, quia originale uniuscuiusque tantum est unum; ergo ad remissionem peccatorum etiam actualium, & ad gratiam ab illis iustificantem percipiendam per baptismum non requiritur contritio perfecta, quia per hanc ante baptismum præsupponeretur collata gratia iustificans, & facta remissio peccatorum, quia contritio perfecta sufficiens est ad remissionem peccatorum, vel tanquam forma, vel tanquam dispositio proxima, & infallibilis.

In Trid. autem cap. illo 6. ubi sermo est de poenitentia, & de testatione prærequisita ad baptismum, nomine poenitentia, & de testationis non intelligitur perfecta contritio, sed attritio, ut ostendit Vazq. 1. 2. disp. 203. c. 9. neque obstat sermo esse de poenitentia orta ex dilectione Dei, quia tantum est sermo de poenitentia orta ex dilectione concupiscentia, quia peccator incipit sibi concupiscere Deum, ut principium, & fontem iustitiae, & sanitatis, & remissionis peccatorum: ex qua regulariter tantum oriri potest contritio imperfecta; imò hæc quamvis regulariter oriatur ex dicta dilectione, tamen non exigit ex illa oriri.

Ad rationem verò respondemus, quod quamvis ad iustificationem extra sacramentum adhuc à peccato originali, sit necessaria perfecta conversio in Deum, quia extra sacramentum nullum aliud est medium ordinarium iustificationis, non tamen est necessaria ad iustificationem faciendam per baptismum, quia baptismus ex Christi institutione supplet defectum illius ex eo ipso, quod institutus est in remissionem peccatorum.

Ita tamen sufficit contritio imperfecta, seu attritio ad iustificationem per baptismum, ut non sit necessarium, quod virtute baptismi exciteretur contritio perfecta, per quam fiat iustificatio, quia semper per baptismum præsupposita fide, & spe, & attritione fit iustificatio, & tamen non semper excutitur contritio perfecta, ut experientia constat: & sanè ex opposito fieret moribundum, quamvis petierit baptismum, & fuerit attritus, credens, & sperans, si in amentiam incidat su-

perflue, & absq; fructu gratiæ (ac proinde illicitè) baptizari,
quia in eo excitari nequit contritio perfecta.

DIFFICULTAS VI.

*Utrum attritio ad gratiam in adulto, qui pec-
cavit mortaliter, sufficiens debeat esse*

*existimata contritio, & non suf-
ficiat attritio sola?*

NAVARRVS c. 1. n. 39. Cord. lib. i. q. 2. partem
affirmatiuam tuentur, quia ex vna parte Trident.
sess. 6. c. 6. & non pauci Patres ad gratiā, & remis-
sionē peccatorū ab adultis percipiendā per bap-
tismum videntur requirere dolorem à peccatis ortū ex dile-
ctione Dei, & ex altera parte baptismus vi sua aliquando ab-
luit peccata actualia, quod fieri non potest, si contritio præ-
requiratur, quia per hanc supponentur abluta; ergo vt mini-
mum prærequiritur attritio, quæ existimetur contritio.

*Nauarr.
Corduba.*

Vaz. verò disp. 158 c. 4 Soar. dist. 23. sect. 2. Agid. q. 62.
art. 1. du. 2. & communiter Doctores partem negatiuam tra-
dunt, & merito: quia dicta existimatio non est dispositio ad-
huc partialis ad gratiam percipiendam, quia est error qui-
dam, ac proinde indecens, vt à Christo institueretur in dispo-
sitionem ad gratiam, neque attritioni, quæ est sufficiens dis-
positio, aliquid boni positiui affert, quo attritio perficiatur,
cum sit error, neq; est necessaria, vt excuset baptizandum
à peccato aliquo, quod committeret non accedendo ad
baptismum cum contritione perfecta, quasi ex præcep-
to religionis teneatur accedere in statu gratiæ, quia verè
nullum est præceptum sic accedendi, quia non est præceptū
aliquod positiuum, quia de eo non constat, neq; est præcep-
tum aliquod naturale, quia si aliquod maxime naturale di-
uinum ortū ex natura baptismi, supposita eius institutione,
vt quis dignè ad illū accedat: sed non est tale præceptū, quia
baptismus institutus est pro spiritualiter mortuis, ac proinde

*Vazq.
Soar.
AEgid.*

ad illum non accedit indignè, qui accedit scièter mortuus, & peccator; si aliàs accedit cum dispositione sufficiente ad effectum illius; infirmus enim quamuis sciat esse infirmus, prudenter accedit ad medicinam, si aliàs accedit cum dispositione sufficiente ad effectum medicinæ: & sanè si ex stimatio illa tantum deseruiret, vt baptizandus excusaretur à peccato contra præceptum aliquod contritionis, quod esset accedendi cum illa, vere non esset necessaria, quia ad eam excusationem sufficeret ignorantia, aut inconsideratio inuincibilis talis præcepti.

Ad rationem ergo aduersariorum constat ex dictis diff. 5. Trident. (& idem est de Patribus) ad gratiam baptismi nõ prærequirere dolorem ortum ex amore amicitie Dei, sed tantum dolorem, qui regulariter oritur ex amore concupiscentie Dei, vt fontis iustitie, qui potest esse attritio.

DIFFICULTAS VII.

*Quæ, & qualis attritio sufficiat ad gratiam
Baptismi in adulto qui peccauit
mortaliter?*

CIRCA naturam, & qualitatem attritionis sufficientis, & vt minimum prærequisite ad gratiam remissionem peccatorum in adulto, qui peccauit mortaliter, percipiendam per baptismum dicendum est eam attritionem, & talem sufficere, & vt minimum præquiri, quam, & qualem dicimus sufficere, & præquiri ad gratiam remissionem peccatorum per sacramentum penitentiae percipiendam, quia eadem, & similis absque dubio sufficit, & prærequiritur ad gratiam remissionem peccatorum per vtrumque sacramentum percipiendam.

Iuxta ea ergo, quæ dicemus tractatu de penitentia disp. 6. circa naturam, & qualitatem attritionis ad gratiam per sacramentum penitentiae percipiendam sufficientis, & vt minimum prærequisite, dicendum est, ad gratiam remissionem peccatorum per baptismum in adulto, qui peccauit mortaliter requiri

attritionem, & dolorem de peccatis, & non sufficere attritionem, & dolorem de carientia, & defectu doloris, & requiri attritionem, & dolorem de omnibus mortalibus factis ante baptismum nondum remissis per contritionem, aut per aliū actum charitatis, siue expresse de omnibus, siue ex motiuo comprehendente omnia illa, & quamuis ad dictum effectum sufficiat attritio concepta ex motiuo, & malo æterno, (id est pertinente ad alteram vitam) vt ex turpitudine, & malitia peccatorum, & ex pœna alterius vitæ, non tamen esse necessarium concipi ex tali motiuo, sed sufficere concipi ex motiuo, & malo temporali, tamen vt respiciente Deum, vt inflatorem illius mali, vt ex motiuo infamix, vel ex motiuo nocuementi salutis, quia attritio ex motiuo mali, vt sic, verè est ob pœnam diuinam, quæ tantum potest esse motiuum ad dolendum de peccato, & non de bono opere, & est potens excludere affectum peccandi, quia Deus eo malo punit peccatum, & non opus bonum: & prærequiri attritionem ita perfectam, & formam de peccatis, vt excludat voluntatem peccandi similia peccata, imò includat impliciter propositum non committendi similia peccata, quod propositum absque expresso sufficit, etiam si peccata memoriæ occurrant, quāuis quādo occurrunt memoriæ, & attritio est firma, & perfecta de peccatis præteritis, vix possit attritus contineri ab expresso proposito non committendi similia peccata. Et quamuis requisita sit attritio ex auxilio gratiæ procedēs, non tamen requiritur attritio supernaturalis quoad substantiam.

DIFFICULTAS VIII.

*Vtrum Baptismus fictè susceptus postea
recedente fictione, conferat suum
effectum gratiæ?*

DIFFICULTAS hæc procedit de fictione opposita, non valori baptismi, sed effectui gratiæ iustificantis, vt contingit quando quis voluntariè baptizatur, sed absque dispositione suffi-

ciente ad gratiam baptismi percipiendam.

August.

Conueniunt ergo DD. baptismum sic fictè susceptū, ob quod quando suscipitur non confert gratiam iustificantem, postea ablata, seu recedente fictione illa, valere ad salutē animæ, & remissionē peccatorū. Quod expressit Aug. lib. 1. de Bapt. contra Donatistas c. 12. & lib. 3. c. 13. & lib. 6. c. 5. dū docet baptismum in hæresi, aut schismate susceptum, tūc incipere valere, & prodesse ad remissionem peccatorū, & tunc operari salutem, quando fictè baptizatus postea corrigitur, & conuertitur ab ea perversitate, & separatione, & tunc sub baptismo antea fictè suscepto dimitti peccata.

Io. Med.

Io. Andr.

Ioannes ergo Med. Cod. de Confessione, quæst. de confessione ficta iteranda, & Ioannes Andr. in canonem *tunc valere* de consecratione dist. 4. dum dicunt remissionem peccatorum, quæ post baptismum fictè susceptum fit recedente fictione, non fieri baptismo ipso, sed contritione, qua recedit fictio, ita vt nihil peculiare tribuant baptismo antea fictè suscepto, manifestè aduersantur Augustino, quem omnes alij Doctores sequuti sunt.

Scotus.

Gabr.

Vazq.

Ex Doctoribus ergo, qui doctrinā Augustini sic vniuersè traditam amplectuntur, & interpretantur Scot. in 4. dist. 4. q. 5. & Gabriel q. 1. ar. 3. du. 2. (quibus consentit Vaz. d. 159. c. 4.) docent baptismum fictè susceptum postea recedente fictione valere ex opere operato ad remissionem totius pœnæ restantis post remissionem culpæ cōmissæ ante baptismum factam per contritionem, aut per sacramentum pœnitentiæ, quibus recedit fictio, non verò ad remissionem culpæ, quia hæc iam præsupponitur remissa contritione, aut sacramento pœnitentiæ, quibus aufertur fictio.

Verum Augustinus, quem dicti Doctores sequi intendunt, absque dubio etiam concedit baptismi antea fictè suscepto remissionem culpæ, quia locis supra citatis satis significat baptismum post ablationem fictionis valere ad remissionem peccatorum, ad quam ob fictionem non valuit, ad quam valeret, si fictè non reciperetur; si autem fictè non reciperetur, etiam valeret ad remissionem culpæ, & id expressit August. lib. 3. capite illo 13. dum ait baptismum in hæresi, aut in schismate susceptum, postea ita valere ad di-

August.

mittenda peccata, vt idem ipse, qui propter discordiam, (id est propter heresim, aut schisma) operabatur mortem, propter pacem (id est propter conuersionem à schismate, aut heresi) intus operatur salutem, vbi Augustinus morti opponit salutem, ac proinde sicut per mortem intelligit culpam, per salutem intelligit remissionem illius.

Addit tamen Vazquez baptismum fictè susceptum, *Vazq.* postea valere, & prodesse ad salutem, & remissionem culpe non ex opere operato, sed aliquo modo, & non ipsum solùm, sed ipsum cum sacramento penitentiae, vel cum contritione (quibus recedit fictio) quamuis diuerso modo, quia cum sacramento penitentiae prodest, quia per baptismum, quamuis fictè receptum, baptizatus factus fuit capax sacramenti penitentiae, quo postea recepto omnia peccata remittuntur; cum contritione verò, per quam post baptismum sic receptum elicita etiam remittuntur peccata, prodest ad eorum remissionem, quia contritio ex eo, quod baptismus fuerit iam receptus validè, quamuis fictè remittit peccata illa absque eo, quod includat votum baptismi, quia iam non includit illud.

Doctrina tamen hæc, quam Vazquez addit, non est ad mentem Augustini, quia Augustinus absque dubio plus tribuit baptismi fictè recepto quoad remissionem culpæ, dum de baptismo sic recepto ait prius operari mortem, & postea operari salutem, & post ablationem fictionis incipere valere ad remissionem peccatorum, ad quam non valet ob fictionem; vbi absque dubio ipsi baptismi immediata, & ratione sui tribuit remissionem peccatorum etiam quoad culpam, sicut illam efficeret in principio, si non fuisset fictè susceptus, & sanè ridiculam videtur prædictis verbis tantum voluisse baptismum, quando contritione auferretur fictio, valere ad remissionem peccatorum, quia contritio per quam remittuntur, non contineat votum illius, quia contritio ex eo, quod non includat votum baptismi, quia iam est valide susceptus, non fit magis remissiua, sed eodem modo est efficax ad id, ac si includeret votum baptismi, & iste non esset susceptus; ergo baptismus ex eo nihil valet ad id media contritione, quia ipsam in nihilo iuuat ad id.

S. Tho. verò, & Caiet. q. 69. art. 10. Soar. d. 28. se 8. 4. Agid. q. 62. art. 1. dub. 5. & communiter DD. docent baptismum fidei susceptum, postea recedente, seu ablata fideione reuiviscere quoad suum effectum gratiæ, id est, tribuere ex opere operato gratiam iustificantem, & remissionem peccatorum quoad culpam, & poenam, quam tribueret quādo suscipitur, si fidei non susciperetur, quod adsq; dubio voluit, & docuit Aug. ut constat ex dictis testimonijs, quæ optimè expendit. Agid.

August.

Qua autem ratione Aug. ductus fuerit ad id affirmandū non satis constat, ad id tamen nō deficit congruentia, & multo maior, quā pro reliquis sacramentis fidei, & valide receptis, quia videlicet baptismus ex vna parte est medium necessariū ad iustificationem ab originali, & ab alijs mortalibus & actualibus ante baptismū commissis, & ex altera parte iterari non potest, ex eo autem, quod dicta peccata possint contritione per se deleri, aut sacramento poenitentiae per accidens, tantum deducitur dictam congruentiam non esse rationem metaphysicè efficacem, non tamen non esse maxime congruentem: praesertim quod si baptismus fidei susceptus postea recedente fideione non operaretur suam gratiam iustificantem, qui fidei baptizaretur, priuaretur in aeternum gratia sacramentali baptismi, quæ supra ipsam, ut iustificantem addit annexionem auxiliorum ad finem baptismi proportionatorum.

Quod autem baptismus post ipsummet fidei susceptum non existat, sed transferit, non obstat, ut possit suam gratiam sacramentalem conferre, quia non est necessarium, quod illum conferat, ut instrumentum physicum sed, sufficit ut morale, ad quod necessaria non est actualis existentia illius, imò, etiam quando actu existit illam tantum confert ut instrumentum morale, ut generaliter de omnibus Sacramentis dicimus tractatu de Sacramentis in genere disputatione 3. difficul. 2.

Et quamvis remissio venialium non sit necessaria ad salutem nihilominus supposito, quod baptismus reuiviscit quoad remissionem mortaliū, etiam reuiviscit quoad remissionem venialium, sicut hanc in principio conferret,

quia,

quia etiam ad eam institutus est, quamvis ea non sit ad salutem necessaria.

DIFFICULTAS IX.

Quid requiratur, ut Baptismus fictè susceptus reuiviscat, & gratiam iustificantem conferat?

CONVENIUNT Doctores, quod ut baptismus fictè susceptus fictione non valeret, sed gratiæ opposita (id est absque dispositione sufficiente ad gratiam iustificationis) postea reuiviscat, & illam conferat ei, qui post baptismum sic receptum commisit peccatum mortale, iam subiectum clauibus Ecclesiæ. (quale est peccatum post baptismum omnino commissum, aut saltem completum, & perfectum post baptismum, quamvis antea inceptum, quale est peccatum indigne susceptionis baptismi, quia malicia huius peccati post baptismum completum, cum supponat prius naturam ipsam susceptionem baptismi) non sufficiat attritio, sed necessaria sit contritio, aut sacramentum penitentiae quia dictum peccatum, tam omnino commissum, quam completum post baptismum non est obnoxium baptismi, sed sacramento penitentiae, utpotè peccatum personæ iam baptizatae; ergo non remittitur absq; sacramento penitentiae in re suscepto, aut absque voto illius in contritione incluso; sed nullum peccatum graue adhuc originale remittitur, non remisso quocumq; alio graui existenti, quia gratia, per quam peccatum aliquod graue remittitur, quodcumq; illud sit, est impossibilis, cum quocumq; peccato graui; ergo baptismus in casu dicto nequit suam gratiam iustificantem à peccatis ante perfectum baptismum contrahiis tribuere absq; sacramento penitentiae, aut absq; perfecta contritione, qua, aut quo dictum illud peccatum remittatur; alias absq; contritione, & absq; sacramento penitentiae remitteret illud peccatum dictam sacramento penitentiae obnoxium.

Quod.

Quod si respondeas in casu dicto baptismum fide receptum remittere per accidens, & indirecte peccatum illud sacramento penitentiae obnoxium tribuendo per se, & directe gratiam iustificantem a peccatis ante baptismum contractis, quae etiam per accidens remittitur quodcumque peccatum existens in baptizato, sicut etiam sacramentum penitentiae per accidens, & indirecte remittit peccata oblita. Contra responsionem tamen est manifestum discrimen, quia quod sacramentum penitentiae ex Christi institutione remittat peccata mortalia, non solum confessa, sed etiam oblita est maxime conveniens, quia peccatorum oblatorum nequit fieri confessio, & non erat expediens, quod dicta oblitio impediret remissionem expressorum in confessione, & quia unum mortale nequit remitti sine alio, ideo Christus satis convenienter instituit, ut etiam quando est dicta oblitio peccatorum, sacramentum penitentiae conferat gratiam, quae etiam peccata mortalia oblita remittantur. Ad hoc autem quod baptismus fide susceptus remittat peccata obnoxia sacramento penitentiae adhuc per accidens dicto modo, nulla magna convenientia cogit, cum illa possint facile remitti sacramento ipsius penitentiae, cui sunt obnoxia.

Est tamen difficultas, an quando quis fide absque sufficiente dispositione suscepit baptismum, & neque in ipsa susceptione peccavit mortaliter, quia bona fide illum suscepit, quia bona fide absque scrupulo credidit, aut se esse sufficienter dispositum, aut nullam dispositionem esse necessariam, ad dignam susceptionem baptismi, & neque post ipsum susceptum aliud mortale commisit, an scilicet tunc ut baptismus postea renouet, & conferat gratiam iustificantem, necessaria sit contritio perfecta, an sufficiat attritio, quae sufficeret in principio, quando a Deo suscipiebatur?

Vazq.

Vazquez disputatione 160. capite 2. docet tunc non sufficere attritionem, sed necessariam esse contritionem, quia quod baptismus fide susceptus postea renouet, quoad suam gratiam magis nititur auctoritate Augustini, & antiquorum Scholasticorum, qui eum sequuti fuerunt, quam ratione aliqua; Augustinus autem, & antiqui Scholastici nunquam dixerunt id habere baptismum ratione attritio-

nis,

nis, sed attractione contritionis, aut ratione sacramenti pœnitentiæ.

Soar. verò disp. 28. sect. 5. Henric. lib. 1. de Baptismo capite 4. & Agid. quest. 6. art. 1. dub. 6. docent tunc sufficere attritionē, & merito, quia attritio sufficeret in principio, quando baptismus suscipiebat; ergo etiam sufficit postea, patet consequentia, quia baptismus retinet suam vim antiquam, & post susceptionem illius nullum nouum impedimentum appositum est; & confirmatur, quia tunc sola attritione recedit fictio, quæ solum fuit defectus attritionis; ergo tunc sufficit attritio; patet consequentia, quia vt baptismus reuiuiscat quoad suam gratiam, sufficit quod recedat fictio. Et quamuis Augustinus, & antiquiores Scholastici non expresserint ad id in casu dicto sufficere attritionem, quia casus rarus est; deducitur tamen ex his, quæ ipsi dicunt nempe, quod baptismus si est susceptus, postea vi sua, quam retinet, operatur salutem, & remittit peccata, quæ etiam remittit peccata ante baptismum perfectam contracta, etiam quando post baptismum committitur, aut perficitur peccatum mortale, quod regulariter contingit; tunc tamen non sufficit attritio, sed necessaria est contritio, aut sacramentum pœnitentiæ, & in hoc casu, quia regulariter contingit, loquuntur Augustinus, & antiqui Scholastici, quando significat necessariam esse contritionem, aut sacramentum pœnitentiæ, vt baptismus si est susceptus postea reuiuiscat, quoad dictum effectum.

Ex dictis constat ad remissionē peccatorū actualiū ante baptismum contractorum, & ideo faciendam per baptismū sufficere attritionē eorum, etiam si quando sunt alia peccata mortalia commissa post baptismum, quæ eo ipso sunt obnoxia sacramento pœnitentiæ, egeat baptismus, vt peccata sibi obnoxia remittat, iuari à sacramento pœnitentiæ, aut à contritione, vt peccata ipsi sacramento pœnitentiæ obnoxia remittantur, quod baptismus sua vi nō potest adhuc per accidens, quia vis illius ad remittenda sibi obnoxia impedita est peccatis mortalibus obnoxia sacramento pœnitentiæ, nisi simul ad sit ipsum sacramentū pœnitentiæ, aut contritio, quæ, aut quo remittantur, sicut neque sacramentum pœnitentiæ potest

Soar.
Henr.
Agid.

absque

absque baptismo si dē recepto remittente peccata ante baptismum perfectum contracta, remittere per accidens peccata post baptismum commissa.

Vnde quando etiam sunt peccata mortalia sacramento pœnitentiæ obnoxia, & hæc remittuntur per illud, tunc baptismus, & pœnitentia simul omnino concurrunt ad productionem gratiæ iustificantis ab omnibus peccatis vtrique obnoxij, quia effectus gratiæ, & remissionis peccatorum prouenit ab utroque; mutuose comitanter adiuuante, & maior ab utroque, quam à quolibet per se proueniret, quia à quolibet prouenit tanta gratia, quanta proueniret, si seorsim applicaretur, quia vis, quam quodlibet habet conferendi tantam gratiam, non impeditur ab altero ob concursum illius, quāuis tunc omnes gradus gratiæ respondeant vtrique, tanquam vni causæ totali morali, & cuiuslibet tanquam partiali: producit autem ab utroque eo ipso, quod posita attritione, quæ vtrique deseruit vt dispositio ad gratiam, perficitur sacramentum pœnitentiæ, & non prius adhuc natura à sacramento pœnitentiæ; quia baptismus, vt peccata sibi obnoxia remittat, non est necessarium, quod præsupponat remissionem factam à sacramento pœnitentiæ (sicut neque è contra) sed sufficit, vt præsupponatur attritio conduçens, vt dispositio, per quam aufertur fictio priuatiua, cum qua fuit susceptus, & ablatus, sine cessatio peccati mortalis inferi, id est, quod quis non peccet mortaliter, quia tam carentia attritionis, quam ipsam peccare mortaliter resistunt baptismi, & quodlibet sufficienter, vt producat suam gratiam.

Et eodem modo, quando peccata obnoxia sacramento pœnitentiæ remittuntur per contritionem, remissio peccatorum, quæ sunt obnoxia baptismi, etiam fit à baptismi, & non prius adhuc natura à contritione, quamuis admittamus contritionem esse de facto formam remittentem peccata, & quamuis admittamus ante contritionem præsupponi gratiæ habitualement in priori naturæ, & in genere causæ efficientis, vt sit principium efficiens contritionem, quia tunc remissio facta à contritione, & à gratia habituali præsupposita non est necessaria, nec conducit, vt baptismus conferat gratiam, & remittat peccata, sed tantum conducit ipsa contritio, vt dis-

positio ad gratiam iustificantem baptismi, & non vt forma
 sanctificans, & remittens peccata, nec hoc modo gratia ha-
 bitualis, quæ est principium contritionis, quia iustificatio,
 & remissio facta media contritione, & media hac gratia
 habituali non conducit ad iustificationem, & remissionem
 factam post baptismum, quia fit simul ab his, & a gratia per
 baptismum collata, quæ in hoc casu distincta est ab ea, quæ
 correspondet contritioni, non vt dispositioni ad gratiam
 baptismi, sed vt fini, & effectui efficiendo per gratiam ha-
 bitualem, quia quæ sic respondet contritioni est causa effi-
 ciens, & in hoc genere causæ prior est gratia habituali col-
 lata per baptismum, quia gratia altera habitualis est causa
 efficiens physica contritionis, & contritio est dispositio ex-
 citans Deum in genere causæ efficientis moralis simul cum
 baptismo ad conferendam gratiam habitualem, ac proinde
 de primo ad vltimum gratia correspondens contritioni, vt
 effectui est causa efficiens gratiæ baptismatis, & consequen-
 ter distincta ab ea quoad gradum, nihilominus remissio
 per baptismum facta non est posterior remissione facta per
 contritionem, & eius gratiam; imò nec sanctificatio, cum
 quia contritio, & eius gratia non remittunt, nec sanctificat
 in eo genere causæ, in quo sunt priores gratia baptismi,
 nempe in genere causæ efficientis, sed tantum in genere
 causæ formalis: tum etiam quia quamuis in eo genere san-
 ctificarent, & remitteret, sanctificatio tamen, & remissio ab
 eis proveniens non esset prior sanctificatione, & remissio-
 ne proveniente a gratia baptismali, quia non conduceret
 ad sanctificationem, & remissionem a gratia baptismali
 proveniente, quamuis ipsa contritio, & eius gratia sint
 priores dicta sanctificatione, & remissione baptismali, quia
 sunt causa mediata efficiens gratiæ baptismalis, a
 qua provenit dicta sanctificatio,
 & remissio.

DIFFICULTAS. X.

Vtrum Baptismus reuiuiscens maiorem gratiam sibi respondentem tribuat magis attrito, aut magis contrito, aut melius disposito.

Soar.

Ægid.

S OAREZ disp. 28. sect. 4. & Ægid. dub. 6. docent baptismum semel impeditum postea reuiuiscens conferre minimam gratiam, quam conferre potest, tantam videlicet, quantam cōfert infantibus, quia attritio, aut contritio, per quam postea aufertur obex, seu fictio non disponit positivè ad susceptionem baptismi, quia est post ipsum, sed tantum est remouens impedimentum, seu obicem, ex quo non crescit effectus, quia ex illo non crescit efficacia causa, nec capacitas subiecti.

Ochag.

Vazq.

Ochag. verò q. 24. docet baptismum postea reuiuiscens maiorem, aut minorem gratiam conferre iuxta mensuram attritionis, aut contritionis per quam aufertur obex, ac proinde semper tribuere maiorem minimam, quod docet etiam Vaz. d. 159. ex suppositione, quod baptismus reuiuiscat ad talem esse etiam gratia: & meritò, quia tunc attritio, aut contritio verè est dispositio positivè disponens ad id, ad quod etiam est dispositio, quando actu suscipitur baptismus, ergo iuxta mensuram illius confertur maior, aut minor gratia. Cōsequentia patet; antecedens verò probatur. Primò, quia dispositio in physicis non est, ut causa applicetur passio, sed ut effectus producat, aut recipiatur in subiecto; ergo quāvis tunc contritio, aut attritio nequeat disponere ad susceptionem baptismi, seu ad applicationem illius ad baptizatum non inconuenit, quia dispositio non est utilis ad id, sed tantum ad effectum gratia: ad quem optimè possunt disponere, & disponunt. Secundò, quia alias baptismus sic reuiuiscens remitteret peccata actualia absq; dispositione aliqua: unde

attri-

attritio tunc non est, tam remouens impedimentū, & obicē, quā fictionē priuatīuā, seu defectū dispositionis necessariā, & non aliter, quam disponendo positīuē, & contritio eodem modo se habet, & non aliter, quādo non sunt peccata actualia mortalia post baptismū commissa, & quando sunt non solum se habet, ut dispositio remouens fictionem priuatīuam, sed etiam est remouens obicem, & impedimentum positīuum, quo impeditus erat baptismus ad remittenda peccata sibi obnoxia ex defectu contritionis ad remittenda peccata sacramento pœnitentiæ obnoxia absque adiutorio comitante sacramenti pœnitentiæ, aut contritionis.

DISPUT. V.

De ceremonijs, seu ritibus Baptismi.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum ceremoniæ, quibus Baptismus sollemnis celebratur, sint conuenientes,

& laudabiles?

HÆRETICI nostri temporis irrident ceremonias, quæ baptismo sollemni ab Ecclesia adhiberi solent, & damnant tãquam vanas, quia non sunt sacra Scriptura præscriptæ, non attendentes eas ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine, & traditione adhiberi.

Nihilominus Catholici conueniunt dictas ceremonias esse conuenientes, & laudabiliter obseruari, tum quia seruiunt ad maiorem sollemnitatem, & splendorem baptismi, ne vilis à rudioribus habeatur, & contemnatur; tum etiam quia eis aliquid fructuosè significatur, de qua re contra hæ-

Bellarmino.
Vvald.

reticos, legendi sunt Bellarm. lib. 1. de Bapt. c. 24. & Vvaldensis de Sacram. c. 45.

Quod autē dictæ ceremoniæ non sint in scriptura præscriptæ non sufficit, ut non obseruentur laudabiliter, quia ad hoc sufficit Ecclesiæ institutio ob convenientem significationem earum, aut ob alium honestum finem, quia Ecclesiæ non deest authoritas ad aliquid noui addendum, quod, salua essentia baptismi, expediens iudicauerit.

DIFFICULTAS II.

Quæ ceremoniæ adhibendæ sint in Baptismo solemni?

PRIMO circa tempus, quod non tam ceremonia, quam circumstantia est, nullum est nunc pro baptismo solemni determinate præscriptum: quamuis olim Sabbatho tantum Resurrectionis, & Pentecostes solemniter administraretur adultis.

Secundò, circa locum, in quo baptismus solemniter adhibendus est, qui non tam ceremonia, quam circumstantia est, quamuis olim essent loca ad id peculiariter deputata, & ab Ecclesijs separata, quæ baptisteria dicebatur: iam tamen in singulis parochijs baptismus solemniter confertur in loco quodam determinato, in quo vas lapideum ad id consecratum est, in quo adest aqua ad baptismum præparata, extra quod ex Clementis V. præscripto in clement. vnica de baptismo, & eius effectu, non est licitum baptismum solemniter ministrare, nisi filiis Regum, & Principum, aut in casu necessitatis, in quo infans nequeat absq; periculo ad Ecclesiam deferri: per Principes autem glossa intelligit supremos Regiam iurisdictionem habentes.

Tertiò aqua naturalis, quæ necessaria est ad valorem baptismi debet esse benedicta peculiaribus invocationibus, & consecratione trina chrismatis perfusione, ut habetur in rituali, non necessitate sacramenti, sed tantum præcepti Ecclesiastici orta ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine.

Clem. V.

Quartò adhibendus est Patrinus. Quintò in baptismo nomen imponitur baptizandis. Sextò fit abrenuntiatio Sathanæ. Septimo fit professio fidei, seu publica recitatio symboli. Octauo, imprimitur signum crucis fronti, & pectori baptizandi. Nono fit exorcismus, seu abiuratio dæmonis, & trina exsufflatio annexa ipsi exorcismo. Decimo fit appositio salis exorcizati in ore baptizandi. Vndecimo aures, & nares baptizandi ter salina tinguntur. Duodecimo fit impositio manus Sacerdotis super caput baptizandi, & benedictio. Decimotertio, fit Vnctio, qua baptizandus oleo benedicto vngitur in pectore, & in scapulis. Decimoquarto, fit Vnctio, qua iam baptizatus vngitur Chrismate in vertice. Decimoquinto, postquam iam baptizatus vnctus est Chrismate in vertice, caput illius cooperitur veste candida. Decimosexto, iam baptizato vncto, & candida veste cooperto conceditur cereus accensus in signum luminis fidei, & gratiæ acceptæ.

Hæ sunt cæremoniæ, quibus nunc vtitur Ecclesia, ordine tamen rituali præscripto, & quibus ab initio vsa est, quâvis nonnullæ sint aliquâter mutatæ, de quibus, & de earum convenientia, fructu, significatione, & antiquitate videndi sunt Vazq. Soarez, & Agid.

quæstione 71.

Vazq.
Soar.
Agid.

TRACTATUS DE CONFIRMATIONE.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Confirmatio?

T à nomine exordiamur, Sacramentum Confirmationis variè à Patribus, & Doctoribus appellatur. Primò dicitur *manuum impositio* à cæremonia, qua Apostoli Actorum 8. & 19. illud, aut eius effectum conferebant fidelibus, imponendo videlicet manus super illos, & hoc modo appellatur ab Augustino lib. 3. de Baptismo contra

August.

Cypr.

Donatistas cap. 16. Deinde secundò à materia remota ipsius, quæ est Chrisma dicitur *Sacramentum Chrismatis*, & hoc modo appellatur à Cypriano epistola 12. Rursus tertio appellatur *Sacramentum consignationis*, & *signaculum dominicum*, & *signum Christi*: quia forma huius sacramenti applicatur imprimendo fronti confirmandi signum crucis, & hoc signo illum consignando. Tandem quartò communiter à suo effectu appellatur *confirmatio*, quia etiam recentior baptizatis, qui sunt quasi modo geniti infantes, confert augmentum gratiæ, cui annexa sunt auxilia gratiæ, quibus

confirmantur, & roborantur in fide, ut possint tentationes contra eam vincere.

Ad rem verò accedendo confirmatio definiri potest physicè per suas partes physicas, quod scilicet sit, *Unctio exterior Chrismatis ab Episcopo consecrati in fronte, manu Episcopi in modum crucis facta sub præscripta forma verborum*. Metaphysicè verò defini potest confirmatio, quod sit, *Sacramentum confirmativum in fide*. Quia definitur per *Sacramentum*, quod est genus ad confirmationem, & ad reliqua sacramenta, & per *Confirmativum in fide*, quod est differentia, per quam distinguitur à reliquis Sacramentis novæ legis.

DIFFICULTAS II.

*Utrum Confirmatio sit Sacramentum
novæ legis?*

PÆRETICI tam antiqui, quam recentiores constanter negant confirmationem esse sacramentum novæ legis; quia id non constat ex scriptura.

De fide tamen est confirmationem esse Sacramentum novæ legis distinctum ab omnibus alijs: quod definitum est ab Eng. 4. in suo Decreto fidei. Et à Triden. sess. 7. can. 1. de Sacramen. in genere, & can. 1. de Confirmatione. Quod etiam constat ex perpetua traditione, quam nobis scriptam reliquerunt Clemens Papa epistola 4. Urbanus Papa in sua epistola cap. 7. Melchiades Papa in epistola ad Episcopos Hispaniæ, & plures alij Pontifices, & Patres, quos referunt Bellarminus lib. de Confirmatione à cap. 3. Soar. disp. 32. sect. 1. & Ægid. q. 62. ar. 1. du. 1.

Quod autem Sacramentum Confirmationis, propterea coalescens ex Unctione Chrismatis ab Episcopo consecrati, & ex verbis formæ, non deducatur efficaciter ex scriptura nō obstat, ut esse illud in Ecclesiâ admittamus; quia plura

*Eugen. 4.
Triden.*

*Cle. Pap.
Urb. Pap.
Mel. Pap.
Bellarm.
Soar.*

Ægid.

de fide credimus; quæ ex scriptura non constant. Quod significat Paulus secundæ ad Theſſal. 2. dum ait, *Tenete traditiones, quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.* Et Ioan. epist. 3. dum ait, *Multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum, & calamum; spero autem protinus te videre, & os ad os loquemur.*

bo Addidimus sacramentum cōfirmationis, prout coalescens ex Vnctione Chrismatis, & ex verbis formæ non deduci efficaciter ex scriptura, quia ex Act. 8. & 19. deducitur Apostolos per manuum impositionem vt distinctam, & non pertinentem ad baptismum, Spiritum Sanctū iam baptizatis contulisse, ac proinde illam manuum impositionē fuisse verum sacramentum confirmationis, quamuis materialiter distinctum à sacramento confirmationis coalescente ex dicta Vnctione, & verbis.

Et in primis, quod per manuum impositionem, vt æremoniam distinctam à baptismo, & ad ipsum non pertinentem collatus fuerit Spiritus Sanctus constat ex eo, quod Act. 8. & 19. supponitur iam baptizatis post tempus non paruum factam fuisse impositionem manuum, & Spiritum Sanctum fuisse collatum, quod vero per eam impositionem conferretur Spiritus Sanctus media gratia sanctificante, & non medio dono linguarum, aut saltem non tantum medio hoc dono, constat, tū quia per solam gratiam sanctificantem Spiritus Sanctus dicitur simpliciter, & absolute conferri, sicut etiam per eam solam dicitur venire, & habitare: tū quia omnibus, quibus fiebat manuum impositio, conferebatur Spiritus Sanctus, & tamen non omnibus conferebatur donum linguarum. Et quod Apostoli per manuum impositionem non intenderint Deo commendare baptizatos, seu pro eis orare, sed Spiritum Sanctum conferre constat ex Act. 8. vbi postquam dicitur Apostolos Petrum, & Ioannem missos ab Hierosolymis Samariam pro iam baptizatis orasse, vt acciperent Spiritum Sanctum, subditur, *Tunc imponebant illis manus, & accipiebant Spiritum Sanctum.* accedit, quod Petrus, & Ioannes frustra mitterentur, vt iam baptizatos Deo commendarent, tū quia ipsi absentes id possent facere, tū quia

Philippus, qui illos baptizauerat, posset ipsos Deo commendare, quia ad hoc non erat necessaria dignitas Apostolica, & Episcopalis, quia carebat Philippus, & gaudebant Petrus, & Ioannes.

Aug. verò dum lib. 3. de Bapt. c. 16. ait, manuum impositio non est aliud, quam oratio super hominē, non loquitur de manuum impositione, quæ est confirmatio, de qua loquitur in principio capitis, sed de alia, qua olim hæretici iam poenitentes admittebantur ad reconciliationem, & de qua ait iterari posse.

DIFFICULTAS III.

Quando fuerit Sacramentum Confirmationis à Christo institutum?

VPPONIMVS contra hæreticos confirmationem non fuisse à Melchiade Papa institutam: & contra Alexand. & Bonavent. non fuisse institutam à Conc. Meldensi, quia confirmatio fuit antiquior Melchiade, & dicto Concilio, vt cōstat ex Patribus diffic. 2. relatis, qui fuerunt illis antiquiores, & mentionem fecerunt confirmationis, sed institutā fuisse immediatē à Christo, vt generaliter de omnibus sacramentis definitur à Trid. sess. 7. can. 1. de Sacram. in genere, & ea omnia in particulari enumerante.

Trident.

Hoc ergo supposito difficultas est, quando Christus instituit confirmationem? Circa quam primo non defuerūt, qui existimauerint confirmationem fuisse à Christo institutam Matth. 19. quando paruulis sibi oblatis manus imposuit, ac benedixit, id tamen absque fundamento dicitur, tum quia impositio illa facta fuit paruulis non baptizatis, quibus Christus nullum sacramentum instituit præter baptismum, tum etiam, quia ibi nulla fit mentio Spiritus Sancti, imò neque Spiritus Sanctus fuit spiritualiter collatus adhuc per hoc sacramentum ante resurrectionem, & corporalem glorificationem Christi, vt significatur Ioann. 7.

Secundò alij existimarunt cōfirmationem institutam fuisse à Christo in die Pentecostes, quia tunc fuerunt Apostoli confirmati. Id tamen etiam absq; fundamento dicitur, quia quamuis Apostoli tunc fuerint confirmati, sed non medio sacramento; sed immediatè à Deo: imò est contra rationem, quia cum Christus in mundum venerit ad saluandos homines, & ad nouum testamentum condendum, non est credibile, quod instituerit remedia nostræ salutis, postquam mundum reliquit, & in cœlum rediuit, & non antea.

Trident.

Tertiò alij existimant confirmationem institutâ fuisse à Christo post resurrectionem Ioan. 20. quando Apostolos perfecit Sacerdotes, & eos instituit Episcopos, quia sicut Tridentinum sess. 14. c. 1. ex eo, quod tunc illis contulerit potestatem remittendi, & retinendi peccata, deducit fuisse institutum sacramentum pœnitentiæ, ita etiam ex eo quod tunc contulerit Apostolis potestatem Episcopalem, ac proinde confirmandi, deduci videtur tunc fuisse confirmationem institutam.

Id tamen absque sufficienti fundamento dicitur, quia quamuis tunc Christus Apostolis contulerit Episcopalem, & plenam potestatem, ac proinde etiam confirmandi, ex eo tamen non deducitur tunc instituisse confirmationem, quia conferre potestatem confirmandi non fuit designare materiam, & formam confirmationis, & ipsis virtutem cōferendi plenitudinem Spiritus Sancti annexere, in quo institutio cōfirmationis consistit: Ex eo verò quod contulerit potestatem remittendi, & retinendi peccata, optimè deducitur tunc instituisse sacramentum pœnitentiæ, eius partes designando, & ipsis virtutem iustificandi annexendo, quia tunc Christus suis verbis contulit illis potestatem remittendi peccata tanquam iudicibus, seu in iudicio, ac proinde media absolutione confessione rei præsupposita, & non historica, sed dolorosa, & satisfactione imposita.

Sotus.

Victoria.

Bellarmin.

Soar.

Reginald.

Quartò ergo Sotus in 4. dist. 7. q. vnica. ar. 1. Victoria in summa verbo *Confirmatio*, Bellarm. c. 8. Soar. disp. 32. sect. 2. Reginald. lib. 28. n. 4. & communiter Recentiores existimant Christum confirmationem instituisse in nocte Cœnz, & non immeritò, quia nullum aliud tempus ad id aptius,

excogitari potest, quam illud, in quo Christus longè egit de suo testamento, & de Ecclesiæ statu, quod tradidit: videtur Fabianus Papa epist. 2. c. 1. dum ait: *In illa die Dominus lesus, postquam cœnauit cum Discipulis suis, & lauit eorum pedes, (sicut à sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobis quoque reliquerunt) Chrisma conficere docuit.* Vbi per Chrisma Sacramentum Confirmationis intelligitur, & quāuis tantum intelligatur pars, ex qua sacramentum ipsum conficitur, ex eo tamen verisimiliter deducitur tunc instituisse Sacramentū Confirmationis, quia non videtur Christus ad alium vsum illos docuisse conficere Chrisma, quia non ad vsum, quo nunc Chrisma ponitur in vertice baptizati, quia cœremonia hæc non fuit à Christo instituta, sed multo postea à Syluestro Papa, vt refert Hugo libro 2. de Sacramentis parte septima, capite tertio.

Fab. Pap.

Hugo.

DIFFICULTAS IIII.

Quæ sit materia remota Sacramenti Confirmationis?

CIRCA hanc rem variæ fuerunt Doctorum sententiæ, quia primò nonnulli Canonistæ, vt refert Marsilius in 4. q. 5. art. 1. vident sentire materiam remotam Sacramenti Confirmationis non esse Chrisma, sed manum Episcopi, dum dicunt confirmationem non fieri vnctione aliqua, sed nuda manuum impositione: ducuntur autem ad id, quia in scriptura non legitur alio confirmasse Apostolos, quam manuum impositione.

Marsil.

Secundò Canus, vt refert Valent. disp. 5. q. 1. punct. 2. sensit materiam remotam cōfirmationis esse oleum, & balsamum, & quodlibet eorum sufficere: id tamen absque fundamento aliquo sensit, & affirmauit.

Canus.

Caiet in.
Nauar.

Tertiò Caiet. q. 72. art. 2. Nauarr. c. 2. nu. 8. Sot. in 4. dist. 7. quæst. vnica art. 2. Couarr. lib. 1. variarum c. 10. n. 4. & Valencia vbi supra, sentiunt solum oleum oliuarum esse

Sot.

Couar.

Valent.

mate.

Innoc. 3.]

materiam essentialiter requisitam, & sufficientem ad valorem confirmationis: mixtionem verò illius cum balsamo, tantum esse necessariam necessitate præcepti (sive Ecclesiastici, vt existimat Caiet. siue diuini, vt existimat Sor.) quod tradidisse videtur Innocentius 3. in cap. *Pastoralis* de sacramentis non iterandis, dum interrogatus, an is, qui dum confirmaretur non fuit Chrismate, sed oleo tantum vnctus, debeat iterum confirmari; respōdet, in talibus nihil esse iterandum, sed caute supplendum, quod fuit omissum; sentit ergo tunc validum fuisse Sacramentum Confirmationis, & solum aliquid accidentale defuisse, aliis iterandum foret. Et ratione probatur, quia credi non potest rem adeo rarissimam, & carissimam, præsertim tunc quando in sola Iudæa nasci agnoscebatur, institutam fuisse, vt necessariam ad valorem sacramenti, quod toto orbe ministrandum erat.

Bonau.

Soar.

Henr.

Ægid.

Bonac.

Quarto ergo Bonauent. in 4. distin. 7. art. 1. q. 2. Soar. disp. 33. se. 1. Henriq. c. 2. Ægid. q. 72. art. 3. dub. 1. Bonacina. d. 3. q. vnica punc. 3. & plures alij docent: & merito, materiam remotam essentialiter requisitam, & sufficientem, esse Chrisma confectum ex oleo oliuatum, & ex balsamo.

Eugen. 4.]

Et in primis esse materiam essentialem, seu essentialiter requisitam, satis indicat Eug. 4. in suo Decreto, dum ait: *Secundum Sacramentum est Confirmationis, cuius materia est Chrisma confectum ex oleo, & balsamo.* Quo satis denotat esse materiam essentialem, seu requisitam ad valorem confirmationis; quia ex vna parte loquitur de materia, quæ necessario præsupponitur ad formam, & ex altera absolute dicit esse materiam, & in omnibus alijs sacramentis, nihil, quod necessario præsupponitur ad formam appellat materiam, quod non sit materia essentialis: addimus quod necessario præsupponitur ad formam, quia etiam satisfactionem, quæ non est essentialis sacramento pœnitentiæ, appellat quasi materiam illius, sed satisfactio non præsupponitur necessario ad formam.

Accedit quod, quando loquitur de materia consecrationis sanguinis, non ait esse mixtum ex vino, & aqua, sed esse vinum, cui debet admisceri aqua, quo denotat vinum tantum esse materiam essentialem, seu necessariam neces-

itate sacramenti, & non aquam, sed hanc tantum esse necessariam necessitate præcepti.

Et ratione probatur, quia ad veritatem formæ confirmationis, nempe *confirmo te chrismate salutis*. Requiritur chrisma compositum ex oleo, & balsamo, ergo chrisma ex his compositum est materia essentialiter requisita ad confirmationem; consequentia patet, antecedens autem probatur, quia quamvis chrisma ex eius primæva significatione significet quodlibet unguentum, tamen ex accommodatione Ecclesiæ, & Patrum significat mixtum ex oleo, & balsamo, ut patet ex Fabiano, Cypr. Innoc. & alijs relatis à Bellarm. cap. 8. quamvis Patres aliquando nomine olei chrisma significant, quia chrisma componitur ex multo oleo, & paucissimo balsamo.

*Fabian.
Cyprian.
Gregor.
Innoc.
Bellarm.*

Ita tamen balsamum est necessarium ad materiam confirmationis necessitate sacramenti, ut non referat an sit Palæstinum, an Indicum, quia etiam Indicum est verum balsamum, ut constat ex eius qualitatibus, & effectibus.

Quod vero chrisma sit materia sufficiens, imò & totalis constat, & ex eo quod Eugen. 4. nihil aliud assignavit pro materia; & ex eo, quod unctio chrismatis in modum crucis facta sit sufficiens materia proxima, imò & totalis, supra quam sufficienter, & totaliter cadit tota forma confirmationis, ut dicemus difficultate 6. unde manus Episcopi, non tam est materia, quam instrumentum applicans materiam, & ea utens.

Eug. 4.

Quod autem balsamum tempore Christi fuerit rarum, & carum, non efficit incredibile, quod institutum fuerit pro complemento materiæ essentialis, quia ad confectionem chrismatis ad confirmationem necessarij sufficit parum, quia ad hoc, quod chrisma sit mixtum ex oleo, & balsamo non est necessarium omnem partem chrismatis continere formaliter aliquid balsami, sed sufficit, & ad minus est necessarium, ut quælibet pars sit alterata à balsamo recipiendo in se odorem, & alias qualitates balsami, ad quod sufficit parum balsami pro multo oleo.

Innoc. 3.

Innocentius verò Terrius in dicto cap. *Pastoral*. non solum fuit interrogatus de eo, quod supraretulimus, sed etiam an, qui absque prænata confirmatione fuit sacris initiatus, ministrare possit: & ad hæc generaliter respondit in talibus nihil esse iterandum, sed cautè supplendum, quod fuit prætermisum, quasi dicat in eiusmodi nihil, quod sit valide factum iterandum esse, sed supplendum esse, aut quod fuit omnino omisum, aut quod, fuit invalide factum, quod est moraliter esse omisum, ex hoc tamen non deducitur solo oleo confirmatum, fuisse validè confirmatum.

Fabian.
Pap.

Quod verò Chrisma sit novum (id est præsentis anni) vel sit vetus non refert ad valorem confirmationis, dum incorruptum sit, ut patet: etiam si graviter peccet, qui vetere Chrismate confirmat, ut constat ex Fabiano epistola 2. ad orientales.

DIFFICULTAS V.

Utrum ad valorem Sacramenti Confirmationis necessarium sit Chrisma esse ab Episcopo benedictum?

Caietan.

Ledesima.

Sotus.

Eugen. 4.

CONVENIUNT communiter Doctores ad valorem Sacramenti Confirmationis requiri quod Chrisma sit ab Episcopo benedictum, seu consecratum, (& non sufficere à simplici Sacerdote, (ut falso existimat Caiet.) adhuc ex commissione Episcopi (in quo fallitur Ledesima) neque summi Pontificis, ut falso existimat Sot.) quod efficaciter deducitur ex Eug. 4. in suo Decreto fidei, dum ait: *Materia Sacramenti Confirmationis est Chrisma ex oleo, & balsamo per Episcopum benedicto*; ibi autem assignat materiam essentialem; ergo benedictio Episcopi etiam requiritur essentialiter, sicut mixtio ex oleo, & balsamo: quod etiam significat Fabianus epistola 2 ad Orientales, dum ait, Christum in nocte Cænæ docuisse Apostolos conficere Chrisma, id est miscere oleum,

& bal-

& balsamum, & benedicere, quia sic conficitur Chrisma, quod autem est necessarium Sacramento ex Christi institutione est essenziale ipsi Sacramento.

Quod autem ita necessarium sit benedictionem fieri ab Episcopo, ut nequeat illa committi simplici Sacerdoti, adhuc à summo Pontifice (quamvis illi possit, & aliquando commissa fuerit administratio confirmationis) etiam significat Eug. 4. dum subdit: *Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem ex rationabili, & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem Chrysma per Episcopum confectum* (id est composito ex oleo, & ex balsamo, & benedicto) *hoc administrasse confirmationis sacramentum*; quod etiam constat ex praxi Ecclesiæ, quæ nunquam Chrysmatis benedictionem simplici Sacerdoti commisit, etiam si aliquando administrationem commiserit.

Ex eo autem, quod simplici Sacerdoti possit committi confirmationis administratio, quæ est maior, quam Chrysmatis benedictio, non fit posse ipsi committi benedictionem, sicut neque ex eo, quod simplices Sacerdotes possint absque commissione efficere consecrationem corporis Christi, quæ est maior benedictione Chrysmatis, & administratione confirmationis, fit posse absque commissione benedicere Chrysmam, & administrare confirmationem, quia axioma illud, *qui potest ad maius, potest ad minus*, non habet locum in his, quæ sunt iuris positivi pendencia ex libertate superioris, quales sunt materiæ sacramentorum; imò neque in alijs rebus physicis, nisi subordinatæ sint, & eiusdem rationis; ignis enim quamvis possit producere calorem, nequit producere frigiditatem, & homo quamvis possit ratiocinari, nequit volare.

Ita tamen benedictio Chrysmatis essentialiter requiritur ad valorem confirmationis, ut ad eum sufficiat quomodolibet benedici in invocatione Dei, quia credi nequit Chrystum formulam aliquam pro benedictione determinasse, ut advertunt Soar. Ægid. & alij: modus tamen benedicendi Chrysmam præscriptus est ab Ecclesiâ, qui necessitate præcepti observandus est.

Ex dictis, contra Paludanum constat Ecclesiam dispē-

sare non posse, vt Chrisma non benedictum ad valorem confirmationis sufficiat, quia benedictio requiritur ex Christi institutione, ad cuius dispensationem non agnoscitur potestas in Ecclesia.

DIFFICULTAS VI.

Quæ sit materia proxima Sacramenti Confirmationis?

CONVENIUNT Doctores materiam proximam essentialem sacramenti confirmationis esse Vnctionem ex Chrismate factam, quia hæc vnctio est actualis vsus ipsius Chrismat, quod est materia remota, & supra quam cadit forma sacramenti confirmationis: & esse sufficientem, & totalem, quia supra eam solam cadit sufficienter tota forma confirmationis.

Est tamen difficultas circa qualitatem, & quantitatem dictæ Vnctionis? Circa qualitatem Vnctionis conveniunt Doctores ad valorem confirmationis requiri Vnctionem fieri in modum, seu figuram crucis, & in fronte baptizati.

Et in primis requiri baptizatum signari à ministro signo crucis, constat ex illis verbis formæ, *Signo te signo crucis.*

Secundo requiri hanc signationem fieri vnctione ipsa, præterquam quod constat ex vsu, & ritu Ecclesiæ, quæ præscribit, vt signum crucis vnctione ipsa formetur: etiam constat ratione, quia sola vnctio est materia proxima confirmationis; ergo essentialiter requiritur, quod fiat in modum crucis; consequentia patet, quia alias non verificabitur tota forma confirmationis, nempe *Signo te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis*, quia forma tantum potest verificari ratione materiæ proximæ, sicut supra eam solam cadere potest; antecedens autem, nempe solam vnctionem esse materiam proximam, constat, & quia solum Chrisma est ma-

teria remota, & quia sola vnctio sufficit, vt tota forma confirmationis sit vera, quia si sola ea sufficit, absq; fundamento dicetur aliud, quam ipsam, ingredi materiam proximam confirmationis.

Tertiò ad valorem confirmationis requiri vnctionem fieri in fronte baptizari constat & ex perpetuo vsu Ecclesiæ, & ex testimonio Patrum, qui absque vllò discrimine docent eam signationem formandam esse in fronte, & etiam ex fine confirmationis deducitur: quia hæc instituta fuit à Christo ad roborandum baptizatum in fide, ne fidem, & crucem Christi erubescat; ac proinde convenientissimum fuit institui fieri in fronte, vbi sedes est verecundiæ, sicut ob eundem finem institutum est, quod vnctio fiat in modum crucis.

Quartò ad minus ex præcepto Ecclesiæ requiri vnctionem fieri immediatè manu ipsa ministri, & non medio aliquo instrumento, imò & pollicè dextro, constat ex vsu, & ritu Ecclesiæ: fieri tamen pollicè dextro non requiritur ad valorem confirmationis, in quo communiter conueniunt Doctores, quia credi non potest Christum instituisse, vt ex re nõ tanti momenti pendeat valor sacramenti confirmationis: & ob hanc rationem credi potest ad valorem confirmationis non requiri, quod vnctio fiat immediatè manu ipsa Episcopi, sed sufficere quod fiat instrumẽto aliquo, vt contra Soar. Agid. Reginal. & alios aduertunt Henriq. cap. 2. n. 3. & Vivaldus de confirmatione cap. 5.

Soar.
Agid.
Regin.
Henr.
Vivald.

Circa quantitatem vnctionis: certum est ad valorem confirmationis ad minus requiri, & etiam sufficere, tantam partem frontis vngi, quãta sit necessaria, vt in ea possit crux sensibilis formari: & tantam partem chrismatis requiri, & sufficere, quãta necessaria sit, & sufficit ad formationem crucis sensibilis, cum formanda sit chrismate ipso, quia vtrumque requiritur, & sufficit, vt forma confirmationis verificetur, sicut etiam ad valorem baptismi requiritur, & sufficit tantam partem corporis ablui, & tanta aqua, quanta necessaria est, & sufficit vt forma baptismi verificetur, seu vt quis sit, & dicatur absolutus.

te ablatus.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum Apostoli confirmauerint Vnctione Chrismatis?

*Alexan.
Bonau.*

IN primis Alexand. 4. p. q. 24. & Bonauent. in 4. distin. 7. artic. 1. q. 1. & 2. Existimant Apostolos nuda manuum impositione absque vnctione confirmasse, seu Sacramentum Confirmationis contulisse, quia actor. 8. & 9. vbi dicitur Apostolos baptizatis Spiritum Sanctum contulisse, non aliter id dicitur factum, quam manuum impositione.

*Vvalen.
Bellar.
Ægid.*

Secundò Vvalden. to. 2. de Sacram. c. 113. Bellarm. de Sacram. Confirm. c. 9. & Ægid. q. 72. art. 3. dub. 2. Existimant Apostolos nullo alio confirmasse, & Spiritum Sanctum baptizatis contulisse, quam vnctione Chrismatis manibus Apostolorum facta, quia ex vna parte vnctione Chrismatis manibus Apostolorum facta satisfit tam scripturæ, in qua dicitur Apostolos per manuum impositionem Spiritum Sanctum contulisse, quam Dionysio, Fabiano, & alijs Patribus dicentibus Apostolos vsos fuisse vnguento Chrismatis ad administrationem sacramenti confirmationis, & ex altera parte expediens fuit Apostolos non vti particulari dispensatione ad confirmandum nuda manu impositione absque vnctione, quæ à Christo instituta relinquebatur generaliter, & in perpetuum.

*S. Tho.
Sot.
Gabr.
Soar.*

Tertiò, S. Tho. q. 72. art. 2. & 4. Sot. in 4. dist. 7. artic. 2. Gabr. q. 1. art. 15. & Soar. disp. 33. sect. 4. existimant, & meritò, Apostolos aliquando nuda manuum impositione absque vnctione effectum confirmationis contulisse, & aliquando vnctione Chrismatis sub verbis formæ, sicut modo fit.

Eugen. 4.

Et in primis Apostolos effectum confirmationis nuda impositione manuum absque vnctione contulisse expressisse videtur Eug. 4. in suo Decreto fidei, dum docet loco manus impositionis Apostolorum dari in Ecclesia confirmationem (id est vnctionem Chrismatis sub verbis formæ) quia si manus impositio non esset distincta ab vnctione, sed eadem cum ea, quæ modo fit in Ecclesia, hæc non diceretur dari loco illius, si-

cur baptisumus, qui modo fit non dicitur dari loco illius, qui dabatur ab Apostolis. Et satis indicatur in scriptura, quia nunquam quod in ea dicitur Apostolos Spiritum Sanctum dedisse, fit mentio vnctionis, sed tantum nudæ manuum impositionis, & mirum esset nullam fieri mentionem vnctionis, & fieri impositionis manuum, si hæc non esset alia, quam vnctio digito manus in fronte baptizati facta: imò vnctionem fieri in fronte medio digito non sufficeret, vt ratione illius Apostoli dicerentur manus imposuisse supra baptizatos, vt dicitur Actuum 8. quia id tantum esset digito tangere frontem baptizati. Quod si nunc, quando confirmatio fit vnctione modo dicto, etiam dicitur manuum impositio, ideò est, quia vt ait Eug. 4. vnctio hæc datur loco impositionis manuum Apostolorum ad eundem effectum, & finem: dicitur autem dari loco illius, quia Apostoli vsi fuerunt prius manuum impositione, quam vnctione.

Deinde Apostolos etiam vsos fuisse vnctione Chrismatis ad dandum Spiritum Sanctum, sicut modo fit in Ecclesia constat ex Dionysio de Ecclesiastica Hierarchia cap. 4. & ex Fabiano epistola 2. ad Episcopos Orientales, & ex alijs Patribus, qui dicunt Apostolos vsos fuisse Chrismate in administratione Sacramenti confirmationis, quo Spiritus Sanctus datur: quod fuit maximè conueniens, vt Apostoli, qui erant primi Pastores, & Magistri, & qui fundamenta Ecclesiæ iacebant, & qui eam instruebant, non omitterent vnctionem Chrismatis à Christo in perpetuum institutam, sed etiam ea vrerentur: imò credi potest Apostolos ea ordinariè vti cœpisse à tempore, quo Ecclesia cœperat esse sufficienter fundata, & instructa, & non antea; quia in principio conueniens fuit illos vti manuum impositione, qua visibiliter conferebant Spiritum Sanctum, vt ita suaderent, & stabilirent fidem Christi. Vtebantur autem hac manuum impositione ex speciali commissione, & dispensatione Christi.

Addimus vt supponunt Alexander, & Bonaventura nudam manuum impositionem Apostolorum fuisse verum Sacramentum Confirmationis, quia ex promissione cōtulit Spiritum Sanctum media gratia sanctificante: cui non obstat

*Dionys.
Areopag.
Fabian.*

*Alex.
Bonau.*

Eug. 4.

non fuisse institutam lege aliqua stabili, & firma, sed tantum pro breui tempore, quia absque fundamento aliquo dicitur id requiri ad rationem sacramenti, sed non esse sacramentū distinctum formaliter, & in ratione sacramenti à confirmationis sacramēto, quod nunc sit media vnctione chrismatis sub verbis formæ, quia illa manuum impositio ad eundē effectum, & finē fuit instituta ad quem dicta vnctio, sed tantum fuisse materialiter distinctum, quod insinuat ab Eug. 4. dam ait loco impositionis manuum Apostolorū dari in Ecclesia confirmationem: & id sufficit, vt ex eo Patres deduxerint solos Episcopos esse ministros confirmationis, quæ nūc est, quia scilicet est idem sacramentum formaliter cum impositione manuum Apostolorum, qui fuerunt Episcopi.

Quod vero Act. 8. Apostoli orauerint pro baptizatis, vt acciperent Spiritum sanctum, non fuit superfluum, quāuis eorum impositio illum ex promissione Christi infallibiliter conferret, quia oratione illa, vel tantū petebant à Deo dispositionem in baptizatis ad receptionem Spiritus sancti medio augmento gratiæ sanctificantis, vel quod visibiliter veniret Spiritus sanctus, quem illi visibiliter conferebant ex virtute miraculorū, ad quorum patratiōem oratio est maximè utilis.

DIFFICULTAS VIII.

Quæ sit forma sacramenti Confirmationis?

CONVENIUNT Doctores hæc verba: *Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* esse sufficientem formam sacramenti cōfirmationis, vt ostendit perpetuus. Ecclesiæ vsus, & expressit Eug. 4.

Eug. 4.

in suo decreto fidei: vnde quæcunque alia verba prædictis æquivalentia sunt sufficientia ad valorem confirmationis, quia in sacramentis (exceptis baptismo, & confirmatione, quoad inuocationem trium personarum nominibus consuetis ob peculiarem rationem) quæcunque verborum mutatio, quæ non destruit sensum sacramentalem non est substantialis, sed tantum accidentalis, quæ non obest valori eorum.

Est tamen difficultas, an omnia prædicta verba sint essentialia, seu ad valorem confirmationis requisita?

Non desunt, qui credant verba illa, *signo crucis*, non esse essentialia, quia includuntur in illis, *signo te*: & non desunt, quibus videatur verba illa *Chrismate salutis*, non esse essentialia, quia includuntur in verbo *Confirmo*: imò & duo illa verba, *Signo*, & *confirmo*, non esse essentialia, sed sufficere vnum, aut alterum.

Nihilominus conveniunt communiter DD. omnia dicta verba esse essentialia, & ad valorem confirmationis requisita, quia omnibus illis semper vsa est Ecclesia, & omnia illa assignantur ab Eug. 4. pro forma, in qua necessaria est expressio personæ, quæ confirmatur, non minus, quàm in forma baptismi ob eandem rationem, quam pro baptismo attulimus disp. 1. diff. 7. Expressio quoque trium personarum in vniitione essentiæ non est minus necessaria in forma confirmationis, quàm in forma baptismi, quia cōfirmatio est quoddam cōplementū baptismi, quia est instituta, vt eā suscipiēs propugnet fidem, sicut baptismus, vt eum suscipiēs accipiat fidē, ob quod convenientissime institutum est, vt in forma vtriusque exprimatür mysterium Trinitatis, quod est primū, & præcipuum nostræ fidei: imò & quod exprimatür nominibus consuetis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: reliqua etiam, quæ de forma baptismi diximus, applicanda sunt formæ confirmationis, quia eadē ratio est in formis vtriusque.

Quod verò nullus ex Patribus expressè tradiderit totam formam confirmationis non obstat, quia id omiserūt, quia eorum instituto non deseruiebat, & aliàs ex quotidiano Ecclesiæ vsu id apertè constabat.

DIFFICULTAS IX.

*Quos effectus tribuat Sacramentum
Confirmationis?*

CONVENIUNT primo Catholici contra hereticos Sacramentum Cōfirmationis characterē imprimere, vt definitur ab Eug. 4. in suo Decreto fidei, & à Trid. sess. 7. can. 9. de Sacram. in

Eug. 4.

Eug. 4.
Triden.
Aug.

August.

Eugen. 4.
Trid.

genere, & id significat August. lib. 2. contra litteras Perilliani cap. 104. qui neque sibi, neque nobis aduersatur lib. 3. de baptismo cap. 16. dum ait. *Manus autem impositio non sicut baptismus repeti non potest, quid enim est aliud, quam oratio super hominem?* Quia non loquitur de manus impositione, quæ est confirmatio, sed de ea, qua olim hæretici iam pœnitentes admittebantur ad reconciliationem: quod etiam ratione Theologica constat, quia confirmatio iterari non potest, vt notissima traditione constat, & ex Eug. 4. & ex Trid. vbi supra id autem ex nullo alio capite oriri potest, nisi quia imprimit characterẽ indelebilem, ne duplex character frustra imprimatur.

Sed quamuis sacrilegium grane sit bis confirmari, & bis eundem confirmare, ob neutrum tamen incurritur irregularitas, quamuis qui bis baptizat, & qui bis baptizatur, fiant irregulares, vt dicimus tractatu de irregularitate disput. 2. diffi. 1. quia id pro confirmatione nullo iure exprimitur.

Et quamuis character confirmationis, sicut & ordinis, supponat characterem baptismi, absque quo non pater aditus ad confirmationem, neque ad alia sacramenta, tamen est diuersæ speciei à characterẽ baptismi, vtpotè ad diuersum munus institutus, quia characterẽ baptismi insignimur tanquam domestici Dei; characterẽ vero confirmationis tanquam eius milites: reliqua vero, quæ de characterẽ in communi dicimus tractatu de sacramentis in genere disp. 3. diffi. 10. applicanda sunt characteri confirmationis.

Secundo conveniunt catholici sacramentum confirmationis ex opere operato conferre augmentum gratiæ iustificantis, quia vt constat ex dicto tractatu disp. 3. diffi. 1. omnia sacramenta nouæ legis conferunt ex opere operato gratiam iustificantem, quod huic sacramento convenire constat specialiter ex eo, quod Patres communiter docent, per illud Spiritum sanctum, & Spiritus sancti plenitudinẽ conferri, & quia sacramentum confirmationis (saltem per se) non confert primam gratiam, quia non est sacramentũ mortuorum ad iustificandam animam institutum, idèd confert augmentum gratiæ, ac p̄oinde prærequirat in suscipiente statum gratiæ, & consequenter vt peccator suscipiat confir-

matio.

mationem disponendus est, vel sacramento pœnitentiæ, vel perfecta contritione, prout maluerit, quia nullo præcepto confringitur sacramentum pœnitentiæ præmittere, vt doceant communiter Doctores, quia non præcepto diuino, neque positiuo, neque naturali, vt patet, neque positiuo Ecclesiastico, quia de neutro constat: in canone autem, *vt ieiunij*, de consecratione dist. 6. non præcipitur susceptio pœnitentiæ ad confirmationem, sed tantum fit monitio illius, sicut & ieiunij. Addimus *saltem per se*, quia sunt, qui de quinque sacramentis viuorum generaliter affirmant, attrito, qui bona fide accedit ad illa existimans vel se esse in statu gratiæ, vel inuincibiliter ignorans esse necessarium accedere in eo statu, conferre per accidens primam gratiam iustificantem, & remissionem peccatorum, quamuis nos in dicto tractatu disp. 3. diff. 4. dicamus id esse falsum.

Ita tamen per confirmationem confertur augmentum gratiæ iustificantis, vt huic sit annexa collatio auxiliorum fini confirmationis proportionatorum, nempe publicæ professioni fidei, & propugnationi illius coram Tyrannos iuxta id, quod in dicto tractatu disp. 3. diff. 3. generaliter dicimus de gratia sacramentali: imò & per illam remitti peccata venialia habenti attritionem eorum, dicimus tractatu de pœnitentiâ disp. 2. diff. 16.

Sed an per confirmationem, cæteris paribus, detur maior gratia iustificans, quam per baptismum difficile est: nihilominus verisimilius est per confirmationem conferri maiorem gratiam quam per baptismum, quod satis indicant Clemens, Urbanus, Melchiades, Cyprianus, & plures alij, dam per antonomasiam dicunt per confirmationem Spiritum sanctum, & Spiritus sancti plenitudinem conferri: quod etiam consonum est institutioni confirmationis, quia instituta est instar accretionis corporalis, per quam maior substantia, & quantitas acquiritur toto tempore, quo crescimus à natiuitate vsque ad virilem ætatem, quam per primam generationem, instar cuius institutus est baptismus.

(••)

Clem.
Urban.
Melchia.
Cyprian.

DIFFICULTAS X.

Qui sint capaces Sacramenti Confirmationis?

Innoc. 3.

CONVENIUNT primo DD. solos baptizatos esse capaces sacramenti confirmationis (id est, eos solos posse valide confirmari) quod definit Innocentius 3. in cap. *veniens* 3. de presbytero non baptizato, & merito, quia baptismus est ianua omnium sacramentorum, utpote institutus instar generationis quæ præsupponitur ad accretionem, instar cuius instituta est confirmatio, & ad omnia alia, quorum instar reliqua sacramenta instituta sunt: Spiritus sanctus vero, qui actorum 10. dicitur visibiliter descendisse in non baptizatos, non descendit in eos media confirmatione, cuius dicimus non baptizatos esse incapaces, sed immediate à Deo communicatione gratiæ iustificantis, & non characteris.

Urbanus.

Conveniunt secundo baptizatos omnes cuiuscumq; ætatis, & sexus esse capaces confirmationis; quod deducitur ex actibus Apostolorum, in quibus sæpè dicitur Apostolos manus imposuisse supra baptizatos absque discrimine aliquo inter eos, & id ostendit praxis, & usus Ecclesiæ: quod fuit satis convenienter institutum, ut sicut omnes, qui generantur sunt capaces accretionis, sic etiam omnes, qui spiritualiter generantur, sint capaces accretionis spiritualis, ad quod alludit Urbanus relatus can. 1. de consecratione distin. 5. dum ait: *Omnes fideles per manuum impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post baptismum accipere debent, ut plenè Christiani inveniuntur.*

Cath. Ro.

Observandum tamè est, quod; quamvis in infantia baptizati possint licitè confirmari, ut exprimitur in Catechismo Romano part. 2. cap. 3. num. 14. quia id nullatenus prohibetur: convenientius tamen est usum rationis expectare, saltem usque ad septimum ætatis annum, ut dicitur indicto catechismo, ut ita cum maiori fructu ratione dis-

positio.

positionis, quæ eo tempore esse potest recipiatur; cum aliàs confirmatio non sit medium necessarium ad salutem sicut est baptizatus: id tamen non tollit ob aliquam rationabilem causam pueros in infantia conuenienter confirmari, vt sitimeatur puerum, si in infantia non confirmetur, vel nunquam esse confirmandum, vel nimis differendam, ob quod antiquitus quando in Ecclesia erat persecutio, & Episcoporum paucitas, infantes statim confirmabantur: Est autem valde conueniens infantibus, & adultis statim morituris confirmationem conferre, saltem ob fructum augmenti gratiæ, ob quem etiam expedit illam perpetuo amentibus conferre, & etiam his, qui aliquando vsi fuerunt ratione, nisi sciatur hos statim post peccatum aliquod mortale ante contritionem perfectam de illo, in amentiam incidisse, vel habuisse voluntatem non recipiendi confirmationem, quia Christiani, qui hanc non habent censentur voluntatem habere saltem implicitam recipiendi illam, quæ ad eius susceptionem sufficit: quod si speretur amentes aliquando vsu rationis habituros, & tunc futuram esse occasionem recipiendi confirmationem conuenientius erit tempus illud expectare, vt decentius, & fructuosius recipiatur.

DIFFICULTAS XI.

*Utrum baptizati teneantur suscipere
Confirmationem?*

COTVS in 4. distin. 7. quæstione 2. Bonauentura artic. 3. quæstione 2. Vualdenſis 2. de sacramentis cap. 111. Sylueſter verbo *confirmatio* num. 3. Petrus Sotus lectione 2. de confirmatione, & plures alij docent vere eſſe præceptum, quo baptizati tenentur confirmari: quia canone *omnes* de consecratione distinctione 15. qui eſt Urbani Pape, dicitur; *omnes fideles per manus impositionem Episcoporum, Spiritum sanctum accipere debent, vt plenè Christiani inueniantur,*

Sotus.
Bonauen.
Vualden.
Sylueſt.
Petr. Sot

tur,

tur. Et can. vt ieiunij eadem distinctione, dicitur: *Nunquam erit Christianus, nisi confirmatione Episcopali Christianus fuerit*; & canone de his, eadem distinctione dicitur, *Non posse baptismum sine confirmatione rite perfici*. Ex Authoribus huius sententiae quidam existimant praeceptum hoc suscipiendi confirmationem esse diuinum, alij esse Ecclesiasticum, alij verò esse naturale, quando adest opportunitas suscipiendi illam, quia si tunc non suscipitur, verè contemnitur: & in hoc etiam inclinatur Durandus q. 1. ar. 2. quando instat occasio profitendi fidem coram tyranno ob periculum deficienti à fide defectu auxiliorum annexorum gratiae, quae per confirmationem confertur.

Durand.

Sot.

Conuar.

Vazq.

Soar.

AEgid.

Sot. vero in 4. dist. 7. q. vnica art. 8. Conuar. 1. variarum c. 10. n. 5. Vazq. q. 90. ar. 1. dub. 4. Soar. d. 38. sect. 1. Aegid. q. 72. a. 8. & plures alij docent nullum esse praeceptum suscipiendi confirmationem adhuc data opportunitate, & merito, quia nullum potest ostendi praeceptum, quia non diuinum, vt patet, neque Ecclesiasticum, quia de eo nullatenus constat traditione aliqua, vt patet, neque aliquo scripto, quia quamuis in dictis canonibus necessitas aliqua suscipiendi confirmationem, aut debitum significetur, non tamen verbis adeò strictis, vt in eis verum praeceptum contineatur, sed tantum necessitas confirmationis ad aliquem finem, nempe vt baptizatus augmento gratiae per confirmationem collato, & auxilijs ei annexis euadat Christianus perfectus, & quando veluti perfectionem baptismi adipiscatur; huius tamen perfectionis adipiscendae nullum extat praeceptum.

Et tandem neque est praeceptum aliquod naturale suscipiendi confirmationem adhuc oblata occasione, & opportunitate, quia etiam tunc potest omitti absque contemptu, vt patet, si ex radio, aut aliter quis omittat confirmationem, & non quia eam parui pendeat, sicut non contemnit Eucharistiam, qui etiam, data opportunitate illam non suscipit: periculum autem deficienti à fide ex defectu confirmationis, etiam quando adest Tyrannus non est proximum, neque aliter sufficiens, vt sit obligatio, & praeceptum suscipiendi confirmationem, cum sint alia media, quibus à Deo impetremus auxilia efficacia ad id, &

saltem absque illa non desunt auxilia sufficientia ad id. Unde non erit peccatum, saltem mortale, non suscipere confirmationem, quia quod non est contra præceptum aliquod non est peccatum.

Addimus neque esse præceptum aliquod suscipiendi confirmationem ante ordines, quia quamvis in Tridentino sessione 23. capit. 4. de Confirmatione dicatur: *Prima tonsura non initientur, qui confirmationem non susceperint*: in his tamen verbis nullum continetur præceptum suscipiendi confirmationem ante primam tonsuram. Imò neque imponitur ipsi Episcopo non tradendi primam non confirmato, sed in illis tantum continetur directio, & admonitio.

Trident.

DIFFICULTAS XII.

Utrum solus Episcopus possit validè conferre Sacramentum Confirmationis?

CONVENIUNT Catholici contra hæreticos solum Episcopum posse potestate ordinaria absque commissione aliqua validè conferre confirmationem: ita definitur ab Eug. 4. in suo Decreto, dum definit Episcopum esse ordinariū ministrū cōfirmationis, quia in illo loquitur de ministro essentialiter, & ad valorē requisito, quia in eo loquitur de ministris, quibus simul cū materia, & forma perficiuntur sacramenta, & ideò docet quilibet posse esse ministrū in baptismo, & tamē nō quilibet potest licitè. Et id clarius definitur in Trid. sess. 7. can. 3. de Confir. dū definit non simplicē Sacerdotem, sed solum Episcopum esse ordinariū ministrum confirmationis, quod etiam constat ex perpetua, & constante Ecclesiæ traditione, quā nobis scriptā reliquerunt, Urban. Melchias, & Euseb. Pontifices relati can. 1. & 3. & 4. de Cōsecrat. dist. 5. & plures alij Pontifices, & Patres. Et id deducitur ex scriptura in qua, quoties fit mentio impositionis manuum, cui nostra confirmatio successit, tantum dicitur facta ab Apostolis, & nunquam ab inferioribus.

Eugen. 4.

Triden.

Urban.
Melchias
Euseb.

Leo.

Cō. Arau

sic.

Ambr.

Innoc. I.

In Concilio autem Tolet. I. c. 20. ubi dicitur presbyterum posse absente Episcopo Chrismare, & eo presente ex ipsius licentia, tantum est sermo de vñctione, quæ baptizatis fit in vertice, & quæ olim non licebat presbyteris, nisi ex licentia Episcopi, aut eo absente, vt significat Leo epist. 88. & de eadem vñctione sermo est in Conc. Arausicano can. 2. dum solum in absentia Episcopi permittitur presbyteris hæreticos, qui conuertebantur, consignare chrismate, quod forte fiebat, vel quia hæretici illi eam vñctionem in baptismo omittebant, vel quia eam malè vsurpabant, & de eadem vñctione sermo est in canone *omni tempore* de consecratione dist. 4. dum dicitur: presbyter nō signet infantes Episcopo presente, nisi ex licentia illius: & de eadem loquitur Amb. in cap. 4. epistolæ ad Ephes. dum ait apud Ægyptios signant presbyteri, si non sit Episcopus. Innoc. verò I. epistola I. §. 6. dum ait, presbyterum absente Episcopo posse manus imponere, loquitur de manuum impositione, quæ fiebat super Ænergumenos, quæ olim sibi Episcopi vsurpabāt.

Ita tamen Episcopus potest validè confirmare, vt nullus possit absque iniustitia in Episcopum confirmati non sibi subditum confirmare absque voluntate proprii Episcopi, sicut diximus de baptizante in colam alienæ parochiæ.

Et quia potestas confirmandi est ordinis saltem reduciuè, & non iurisdictionis, ideò Episcopus, quamuis hæreticus, & excommunicatus adhuc non toleratus, & degradatus validè confirmat adhuc non sibi subditum.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum simplex Sacerdos possit ex commissione Papæ Sacramentum Confirmationis conferre?

ONVENIUNT iam communiter Doctores contra Durandum, & paucos alios simplicem Sacerdotem ex commissione Papæ posse confirmationem conferre. Ita S. Th. quæst. 72.

S. Tho.

art. 11. & ibidem Ægid. Soar. disputatione 36. sectione 2. Reginal. libro 28. capite 4. & Laimin lib. 5. tractatu 3. capite 6. quod constat ex facto D. Gregorij Papæ, qui vt dicitur lib. 3. cap. 26. id commisit Sacerdotibus Sardinie: & id probat Eugen. 4. in suo Decreto, dum postquam dixit Episcopum esse ordinarium ministrum confirmationis subdit: *Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem ex rationabili, & urgente admodum causa simplicem Sacerdotem Sacramentum Confirmationis administrasse:* vbi Eugenius absque dubio ad factum Diui Gregorij alludit. Vnde qui respondent Gregorium in eo facto errasse, non tantum irrogant iniuriam Gregorio, sed etiam Eugenio 4. & Concilio Florentino, quod Decretum Eugenij approbavit.

Ex quo constat ministrum essentialem confirmationis non tantum esse Episcopum, sed etiam simplicem Sacerdotem ex commissione Papæ (quod Christum ita instituisse constat ex dictis) ita vt, sicut confirmatio potestate ordinaria administrata est actus ordinis Episcopalis, ita etiam administrata ex Papæ commissione, sit actus ordinis Sacerdotalis: ipsa tamen commissio Papæ est actus non ordinis, alias posset ab alijs Episcopis fieri, quia potestas ordinis Episcopalis in Papa, & in Episcopis est æqualis, sed est actus iurisdictionis, ac proinde fieri potest à Papa electo nondum consecrato, quamuis ab ipso non consecrato nequeat confirmatio valide administrari, sicut collatio iurisdictionis completæ ad absoluendum potest fieri à Parocho nondum presbytero, quamuis ipse nequeat absolvere.

Fit autem dicta commissio validè, quamuis fiat absque causa, quia non est dispensatio in aliqua lege diuina, sed est concessio cuiusdam facultatis; non tamen fit licitè, absque causa iusta, vt indicat Eug. 4. verbis supra adductis: & dicta commissio non expirat morte Papæ illam concedentis, vt aduertunt Soar. & Ægid. quia est concessio gratiæ.

Addimus, in quo etiam conueniunt communiter Doctores, dictam commissionem fieri non posse ab alijs Episcopis,

Ægid.

Soar.

Reginal.

Laim.

Greg. Pa.

Eugen. 4.

Eug. 4.

Soar.

Ægid.

copis,

copis, ut quidam falso existimant, sed tantum à Papa: & non posse fieri alijs inferioribus Clericis, ut alij falso docent, sed tantum Sacerdotibus, quia hæc tantum duo constant ex usu, & praxi Ecclesiæ, & non aliud adhuc ex alio fundamento.

DIFFICULTAS XIII.

Quibus ceremonijs Sacramentum Confirmationis conferatur?

IN primis ante administrationem confirmationis conficitur Chrisma ab Episcopo, mixtione olei, & balsami, & eorum benedictionibus: & supra Chrisma iam factum aliquotieshalat Episcopus: & iam omnino consecratum salutatur ab Episcopo, & presbyteris his verbis: *Aue sanctum Chrisma*, quorum convenientiam ostendit Bellarminus de Confirmatione cap. 13.

Bellarmin.

Secundò, quando baptizatus confirmandus est, adhibetur Patrinus, qui confirmandum tenet, quod in Ecclesia est antiquissimum, ut constat ex canone *In Catechismo* de Consecratione distinct. 4. & ex canone *De his*, trigesima quæst. 1. & ex capite primo de Cognatione spiritali in 6. & Patrinus, qui non tenet confirmandum, non contrahit cognationem spirituales, ut dicimus tractatu de Matrimonio disputatione 18. difficul. 13. & non tenetur Patrinus confirmatum instruere in rebus fidei, & in moribus, nisi in defectu Patrini baptismi, & non potest esse Patrinus, nisi vnus, aut vna, ut patet ex canone *Non plures* de Consecratione distinct. 4. & ex capitulo finali de Cognatione spiritali in 6. & non potest esse nisi qui est confirmatus, ut deducitur ex canone *In baptismo* de Consecratione distinct. quarta, & iam potest esse, qui fuit Patrinus in baptismo.

Tertiò Episcopus confert pacem iam cōfirmato in signum acceptæ gratiæ Spiritus Sancti, cuius effectus est pax.

Quartò

Quartò confirmato alapam infligit, vt aduertat ipſum in poſterum forti animo quancumq; ignominiam pro Chriſto toleraturum.

Quintò, caput confirmati vitta linea ligatur, ne Chriſma defluat, quæ tandiu ferenda eſt, quandiu conſuetudo obtinuerit, niſi ex rationabili cauſa citius ex conſenſu Episco- pi tollatur.

Sextò, confirmatio quouis tempore etiam in feſto, & interditi conferri poteſt, ſicut baptiſmus: & extra Eccle- ſiam; & à non ieiunis conferri, & ſuſcipi.

Addimus omnes dictas cæremonias, & omnes aliàs, quæ in Sacramento Confirmationis adhibentur, conue- nientes eſſe, vt generaliter de omnibus cæremonijs, quæ in adminiſtratione ſacramentorum adhibentur, deſi-

nit Trident. ſeſſione 7. canone 13. de

Sacramentis in genere.

(***)

Trid.

TRACTATUS DE P O E N I T E N T I A .

DISPVT. I.

*De natura , & essentia virtutis
Pœnitentiæ.*

DIFFICVLITAS PRIMA.

Quid sit Pœnitentia?

*Isidor.
August.*

T à nomine ipso exordiamur, pœnitentia, vñ constat ex Isidoro 3. Ethymologiarum cap. vlt. & ex Aug. de vera, & falsa pœnitentia cap. 19. dicitur à pœna, ita vt pœnitere idem sit, quod pœnam tenere: & pœnitentia, vt indicat Aug. idem quod pœnæ tenentia, aut idē quod punientia, vt loquitur Isidorus. Et quia displicentia, & dolor de peccato est prima pœnitentia, imò præcipua, ideò pœnitentia præcipuè significat displicentiam, & dolorem peccati commissi, quamuis hæreticis, quibus omnis austeritas displicet, videatur quod pœnitentia non sit idem, quod pœ-

nare.

nætenentia, nec dolor, seu afflictio, sed idem quod resipiscencia quædam, & amor nouæ vitæ, gratis tamen, & absque fundamento ita sentiunt, & contra Authores Latinos, quibus in hac re maximè credendum est, & etiam contra Patres, imò & contra scripturam, vt ostendunt Soar. disput. 1. sect. 1. & Aegid. disput. dub. 1.

Soar.

Aegid.

Vt verò ad rem accedamus, pœnitentia variè à Patribus definitur: ab Aug. epist. 108. definitur, quod sit *bonorum, & humilium fidelium pœna quotidiana, in qua pectora tundimus dicentes, dimitte nobis debita nostra*: & de vera, & falsa pœnitentia cap. 19. quod sit, *quædam dolentis vindicta semper puniens, quod dolet commississe*: & lib. 3. hypognosticon, quod sit, *res optima, & perfecta, quæ omnes defectus reuocat ad perfectum*. Et à Greg. ho. 34. in Euangelia definitur, quod sit, *perpetrata mala plāgere, & plangēda non perpetrare*: hoc autem posterius addit, vt indicet in pœnitentia includi propositum non peccandi in futurum. Ex acta tamen, & metaphisica definitio pœnitentiæ tradetur à nobis diff. 4.

August.

Gregor.

DIFFICULTAS II.

Vtrum sit aliqua virtus Pœnitentiæ?

CONVENIUNT primò Doctores odium, seu detestationem peccati commissi, id est affectū, quo odio habemus, & detestamur nos peccasse, & dolorem, seu tristitiam de peccato commisso, id est affectum, quo dolemus, & tristamur, quia peccauimus, esse actus pœnitendi, vt ex se patet, & supponitur in Tridentino sessione 14. capite primo, & quarto, quia duo prædicti affectus sunt actus pœnitendi de peccato commisso, quamuis diuerso modo, quia dolor, seu tristitia est affectus pœnitendi formaliter, vt patet, & odium, seu detestatio est affectus pœnitendi radicaliter, quia est radix prædicti affectus odij, seu detestationis.

Triden.

Pro huius autem intelligentia obseruandum est, circa malum apprehensum, vt præsens esse in voluntate du-

plicem affectum, alterum puræ displicentiæ absque vitali inquietudine, & anxietate, seu afflictione (qualis est in Deo, & in beatis de peccatis nostris, & in beatis etiam de proprijs peccatis commissis in via) qui dicitur odium, & detestatio: & alterum displicentiæ, quæ est vitalis quædam inquietudo, angor, seu afflictio (qualis non reperitur in Deo, quia est incapax illius, nec in beatis, quia sunt impediti gaudio beatifico) & dicitur dolor, & tristitia: imò prior ille affectus puræ displicentiæ etiam dicitur dolor, & tristitia in subiecto capaci doloris, & tristitiæ, & non impedito ad habendum affectum doloris, & tristitiæ; quia in eo subiecto prior ille affectus regulariter est radix, & causa doloris, & tristitiæ eo enim ipso, quod quis odio habet malum aliquod, quod apprehendit aliquo modo, ut præsens, regulariter tristatur, & angitur ob illud; isti tamen duo affectus (qui possunt esse efficaces, & inefficaces) quamvis versentur circa idem obiectum materiale, & formale, specie physica distinguuntur ob dictum diuersum modum, quo voluntas medijs illis tendit in idem obiectum materiale, & formale, sed non distinguuntur specie morali, quia habent eandem bonitatem moralem, seu consonantiam ad rationem.

Constat ergo affectum doloris, seu tristitiæ de peccato commissio esse formaliter actum pœnitentiæ, cum sit formaliter pœnitudo: odium verò, seu detestationem puram peccati commissi esse radicaliter actum pœnitentiæ, quia est radix, & causa dicti affectus doloris, in quo consistit formaliter pœnitudo.

Conueniunt secundò Doctores intentionem, seu voluntatem destruendi peccatum quoad culpam, & offensam Dei esse actum pœnitentiæ, quia intentio destruendi peccatum est maximum quoddam, & efficax pœnitere de peccato, non pœnitere formaliter, quia dicta intentio non est formaliter pœnitudo; imò non est pura displicentia, seu fuga peccati, sed complacentia, & prosequutio ipsius non esse peccati, seu destructionis illius; nec radicaliter, quia non est radix doloris de peccato, sed esse pœnitere, seu actum pœnitendi consequenter, quia est quædam complacentia efficax, seu prosequutio ipsius non

esse peccati orta ex displicentia, seu fuga efficaci tam pura, quam dolorosa peccati (quia ex utrauis oriri potest) & ab ea distincta specie physica, quamvis non morali, sicut ex displicentia, seu fuga inefficaci peccati tam pura, quam dolorosa potest oriri prosequutio inefficax ipsius non esse peccati, quæ etiam suo modo sunt actus pœnitendi (quamvis imperfecti) alia radicaliter, nempe pura displicentia, alia formaliter, nempe displicentia dolorosa, alia consequenter nempe dicta prosequutio inefficax.

Conveniunt terriõ Doctores ad dictos actus pœnitentiæ esse in voluntate habitum, quia in eis eliciendis est in voluntate aliqua difficultas.

Est tamen difficultas, an habitus in dictos actus pœnitentiæ inclinans, & eos eliciens, sit verè virtus?

Ratio difficultatis pro parte negativa desumitur ex Aristotele 4. Ethicor. capite nono, dum ait, verecundiam non esse virtutem, sed passionem laudabilem, ergo nec pœnitentia est virtus; consequentia probatur, quia si verecundia non est virtus, maximè quia supponit turpe factum, de quo quis erubescit, sed etiam pœnitentia supponit actum turpem, de quo quis pœnitet; ergo etiam pœnitentia non est virtus.

Arist.

Nihilominus Theologi conveniunt habitum pœnitentiæ inclinantem in prædictos actus pœnitentiæ esse verè virtutem (& consequenter esse aliquam virtutem pœnitentiæ) quia dicti actus pœnitentiæ sunt honesti, ut patet, & constabit ex dicendis; ergo habitus pœnitentiæ in eos inclinans est verè virtus; consequentia patet, quia virtus est, qua honeste vivitur.

Observandum est, quod quamvis in voluntate possit esse affectus puræ displicentiæ, & affectus doloris circa peccatum, ut dissonum rationi, & offensivum Dei in appetitu verò sensitivo, neutro modo esse potest affectus circa peccatum, quia præterquam quod peccatum, ut offensivum Dei est ad alterum, nempe ad Deum, & appetitus sensitivus nequit esse ad alterum, etiam peccatum tam ut dissonum rationi, quam ut offensivum Dei, non est quid materiale, sed quid spirituale, seu immateriale, circa quod ut

fic nequit versari appetitus sensitivus, quia in sensu interiori, cuius solius cognitione ducitur appetitus sensitivus, nequit esse cognitio rei, aut rationis immaterialis: nihilominus in appetitu sensitivo potest esse affectus displicentiæ, tam puræ, quam dolorosæ circa peccatum apprehensum, quasi malum materiale, qui derivari potest; & sæpè derivatur ex affectu displicentiæ voluntatis in appetitum sensitivum; ab eo tamen affectu non accipit bonitatem, quia quando affectus displicentiæ elicitur, non elicitur ex motivo dicti affectus voluntatis, tanquam medium utile ad motum affectus voluntatis, nec tanquam electio alicuius medij utilis ad illud, sed elicitur ex suo proprio motivo. Unde affectus displicentiæ circa peccatum in appetitu sensitivo propriè non est actus peculiaris virtutis pœnitentiæ, nec imperatus, sed tantum derivatus ex affectu illius, ratione connexionis, & simpatix naturalis inter voluntatem, & appetitum sensitivum.

Addimus humiliationem, & alia opera satisfactoria facta ex intentione puniendi culpam, ut offensam Dei pertinere ad pœnitentiam non elicitivè, nec imperativè, sed tantum reduktivè.

Ad rationem difficultatis respondemus verecundiam, seu pudorem de facto turpi non esse actum virtutis, nec laudabilem (quamvis aliquando habeat effectum laudabilem, quando scilicet retrahit à peccato) quia verecundia est timor infamiæ proveniens ex motivo, & affectu propriæ æstimationis, & honoris, siue in debita mensura, siue non, & quia hoc motivum ut sic non minus impellit aliquando ad peccatum, quam aliquando retrahit ab illo, imò verecundia, & pudor ex se non est actus honestus, & laudabilis, ac proinde nec virtutis: detestatio verò, & dolor de peccatis contra Deum semper ex se est actus honestus,

& laudabilis, quamvis supponat actum tur-

pem, ac proinde potest esse

actus virtutis.

(.·.)

DIFFICULTAS III.

Utrum sit aliqua peculiaris, & determinata virtus Pœnitentiæ.

ALTI SI DORENSIS libro 4. sum. tractatu 6. questione 3. & Maior in quarto distinctione 14. questione 2. dubio 1. docent non esse aliquam peculiarem, & determinatam virtutem pœnitentiæ, ad quam peculiariter pertineat detestari, & dolere de peccatis, & eorum destructionem intendere, sed generaliter ad quamlibet virtutem pertinere detestationem, & dolorem peccatorum sibi oppositorum, & eorum destructionem intendere, ac proinde quamlibet virtutem, ut inclinantem in hos dictos actus pœnitentiæ esse veram pœnitentiam; & probari potest. Primò, quia ad id tantum pertinet fugere malum aliquod, & eius destructionem intendere, ad quod pertinet prosequi bonum, cui illud malum opponitur, sed ad quamlibet virtutem pertinet prosequi bonum alicui peccato oppositum: ergo ad quamlibet pertinet fugere peccatum illud suo bono oppositum, & eius destructionem intendere, & non ad aliam virtutem, ac proinde qualibet virtus est verè pœnitentia respectu peccati sibi oppositi, prout inclinatur in fugam peccati sibi oppositi, & in intentionem destructionis illius, & præter eas non est alia peculiaris virtus, ad quam id pertineat. Secundò, quia intentio satisfaciendi pro offensa parentibus, & proximis illata pertinet ad pietatem, aut iustitiam, contra quas delinquendo illos offendimus, & non ad aliam virtutem; ergo intentio satisfaciendi pro offensa Deo facta (& idem est detestatione, & dolore illius) pertinet ad eam virtutem, contra quam delinquendo Deum offendimus, & non ad aliam distinctam.

S. Thom. verò q. 85. art. 2. Vazq. dub. unico, & communiter Scholastici in 4. distinct. 14. docent esse peculiarem, & determinatam aliquam virtutem pœnitentiæ, & merito, quia verè sanctus aliqui pœnitentiæ honesti propria, & peculiari honestate non convenientes generaliter virtuti-

*Altiſod.
Maior.*

*S. Tho.
Vazq.*

bus, & in quibus eliciendis voluntas patitur aliquâ difficultatem: ergo verè est aliqua virtus pœnitentiæ determinata, & peculiaris: antecedens probatur, quia detestatio, & dolor peccati, quo peccator detestatur peccatum, & dolet de eo quatenus est offensa Dei ex complacentia ipsius peccatoris, quia ipsi est malum offendisse Deum, sunt verè actus pœnitentiæ (detestatio radicaliter, & dolor formaliter) vt patet, & sunt honesti (vt rationi consoni) vt etiam patet, & non conueniunt generaliter virtutibus, quia virtutes generaliter non detestantur peccatum, & dolent de eo, vt est offensa Dei ex complacentia ipsius peccatoris, sed tantum vt est dissonum rationi, ac proinde sunt honesti peculiari honestate non conueniente generaliter virtutibus, & in eis eliciendis est in voluntate difficultas, vt etiam patet: & eodem modo intentio peccatoris compensandi offensam Deo illatam per peccatum, & eam destruendi ex complacentia sui, quia sibi est malum perseuerare in statu offensoris Dei, etiam est actus pœnitentiæ, & honestus, & peculiari honestate, & non conueniens generaliter virtutibus, & in eo actu eliciendo est in voluntate aliqua difficultas, ergo.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quod quamuis quælibet virtus detestetur peccatum sibi oppositum, & de eo doleat ex suo proprio motiuo, ac proinde quælibet possit dici pœnitentia, prout inclinat in eos actus detestationis, & doloris ex suo proprio motiuo elicitos, non tamen detestatur peccatum, nec dolet de peccato quatenus est offensa Dei, & sub hoc respectu non opponitur illis, sed tantum quatenus est contra rationem, & ei dissonum non habito respectu ad Deum, quia quamuis ipsa culpa, seu malitia, quæ consistit in dissonantia, & contrarietate ad rationem, sit ipsa offensa Dei, quia ea dissonantia est obiectum displicens Deo, in quo consistit esse offensam Dei, nihilominus formaliter distinguitur ab offensa Dei, quia dissonantia ad rationem non concipitur, vt offensa Dei, dum tantum concipitur, vt dissonantia ad rationem, quousque etiam concipiat, vt obiectum displicens Deo, & ideo præter alias virtutes, quibus dete-

statur peccatum, ut rationi dissonum constituenda est peculiaris virtus poenitentiae, qua detestemur culpam, seu dissonantiam ad rationem, ut offensam Dei, & qua de culpa quatenus offensa Dei doleamus, & qua intendamus destruere statum culpae, ut est offensa Dei, quod est compensare offensam Dei, & pro ea satisfacere.

Et ad secundum concedimus antecedens, & negamus consequentiam ob discrimen inter offensam parentibus, & proximis ex vna parte, & inter offensam Deo factam per peccatum ex altera, quia offensa parentibus, & proximis facta est strictè contra iustitiam in illos, quia eos verè lædimus, offensa autem contra iustitiam strictè in aliquem, verè auferitur per iustitiam oppositam iniustitiae, & non per aliam virtutem, quia tantum per actum illius auferitur læsio contra ipsam, & intentio illam auferendi elicitur ex complacentia ipsius intendentis (& idem est de detestatione, & dolore illius) etiam est iustitiae, & non alicuius virtutis, ac proinde ad hanc intentionem, & ad ablationem dictae iniustitiae sufficit virtus iustitiae, quæ erga parentes dicitur pietas, & erga proximos retinet nomen iustitiae: offensa verò Deo illata per peccatum, etiam sacrilegij, non est contra iustitiam aliquam strictè in Deum, quia non offendimus Deum ipsam lædendo, sed ei displicendo nostris peccatis, & efficiendo nos ipsi iniustos, & coram ipso maculatos, quod non auferitur actu oppositæ virtutis, sed actu charitatis, quia hoc actu, & non actu oppositæ virtutis, efficimur Deo grati, & coram ipso mundi; & intentio destruendi dictam offensam elicitur ex complacentia operantis (& idem est de detestatione, & dolore illius) non est charitatis, per cuius actum destruitur, quia non elicitur ex complacentia Dei, nec est illius virtutis, contra quam fuit peccatum, quia ad hanc tantum pertinet destructio peccati, ut offensa Dei, ac proinde intentio illa, (& idem est de detestatione, & dolore illius, ut offensa Dei est) pertinet ad virtutem poenitentiae distinctæ ab omnibus alijs.

Ex dictis constat obiectum materiale peculiaris, & determinatæ virtutis poenitentiae, quoad actus detestatio-

nis, & doloris esse peccatum, prout est offensa Dei, & obiectum formale illius, quoad eisdem actus (quod in vnaqueque virtute est proprium, & proximum motuum actuum illius) esse idem peccatum, vt offensam Dei, quatenus ipsi pœnitenti malum vt sic, quia peccatum, vt offensa Dei, vt sic malum pœnitenti, est motuum detestationis, & doloris peccati, vt offensa Dei, siue perseverantis, siue iam remissi: obiectum verò materiale virtutis pœnitentiæ, quoad dictam intentionem destruendi offensam Dei esse destructionem offensa Dei, seu non esse offensa Dei, prout subest destructioni, formale verò esse bonitatem ipsius destructionis, quæ est bona ipsi pœnitenti.

Observandum tamen est, quod quando sancti Patres nos ad pœnitentiam interiorem exhortantur, & eius valorem prædicant, non curant de dicta peculiari pœnitentiæ, quia hæc nec est necessaria ad iustificationem, quam Patres nobis desiderant media pœnitentiæ, nec ad illam sufficit, quia nec est sanctitas, nec vltima dispositio ad illam, sed loquantur de contritione perfecta, quæ verè sanctificat animam, aut tanquam forma, aut tanquam vltima dispositio ad illam: & quamvis contritio perfecta eliciatur à charitate, vt dicemus disp. 2. difficult. 1. Nihilominus optimè dicitur pœnitentiæ, quia perfecta contritio est vera displicentia peccati siue pura, siue dolorosa: & quia perfecta contritio est sufficiens, & efficax ad destruendum peccatum, idè potest reflexe imperari ab intentione compensandi, seu destruendi offensam Deo per peccatum illatam, quæ intentio est actus elicitus à dicta peculiari virtute pœnitentiæ, à qua intentione contritio perfecta nullam accipit bonitatem, sed tantum ex motiuo charitatis, à qua elicitur, quia quando ipsa contritio elicitur, non elicitur ex motiuo pœnitentiæ, nec ob bonitatem pœnitentiæ, sed tantum ex motiuo charitatis, à qua elicitur, ipsa tamen intentio dicta accipit bonitatem moralem à contritione perfecta imperata, quia ipsa intentio quantum est ex se, inducit voluntatem ad ipsam contritionem.

DIFFICULTAS IIII.

*Utrum virtus peculiaris pœnitentiæ ita sit
peculiaris, ut sit distincta à iustitia,
& à Religione, & ab alijs
omnibus?*

COTVS in 4. dist. 14. quæst. 2. Durand. q. 2. Gabr. q. 1. art. 3. dub. 9. docent peculiarem virtutem pœnitentiæ non esse distinctam à iustitia, quia per pœnitentiam recompensari intenditur offensa, & iniuria Deo facta per peccatum; proprium autem est iustitiæ iniurias recompensare, & omnem inæqualitatem auferre: dissentiunt tamen prædicti in assignanda iustitia, à qua dicunt pœnitentiam non distingui, quia Scot. existimat non distingui à iustitia punitiua, seu vindicatiua, Dur. non distingui à iustitia commutatiua, & Gabr. non distingui à iustitia distributiua.

Scotus.
Durand.
Gabr.

Soar. disp. 7. sect. 2. & Ægid. d. 1. du. 4. docent virtutem peculiare, seu specialem pœnitentiæ non esse distinctam à virtute religionis. Quod indicare videtur S. Th. 2. 2. q. 85. ar. 1. dum ait, religionem dici, à reeligendo, quia Deum, quæ negligenter amiseramus, reeligimus per religionem, id autem efficitur per pœnitentiā. Et ratione probatur primò, quia per pœnitentiā intendimus cōpensare offensam Deo per peccatū illatā, sed per peccatum offendimus Deum ipsi auferendo honorē; ergo per pœnitentiā intendimus Deo honorem ipsi ablatum reddere, & ipsum colere, quod ad religionē pertinet, ergo pœnitentia est religio. Secundò, quia ad intentionem satisfaciendi pro offensa parentibus, & proximis illata, non datur virtus aliqua distincta ab omnibus alijs, quia ad id sufficit pietas, aut iustitia, contra quas delinquendo illos offendimus; ergo ad intentionē satisfaciēdi pro offensa Deo facta, quæ etiā ad pœnitentiā pertinet, sufficit illa virtus, contra quam delinquendo Deum offendimus.

Soar.
Ægid.
S. Tho.

Sotus.
Bellarm.
Valen.
Vazq.

Sot. vero in 4. d. 14. quæst. 2. art. 3. Bellarm. 2. de pœnitentia cap. 7. Valent. disp. 7. quæst. 2. punc. 1. & Vazq. q. 85. art. 3. docent, & optimè virtutem pœnitentiæ esse ita peculiarem, seu specialem, vt sit distincta à iustitia, & à religione, & à charitate, & ab obedientia, & à qualibet alia.

Et in primis distinguitur à iustitia strictè sumpta, quia satisfactio, seu recompensatio ex iustitia strictè sumpta supponit illatam iniustitiam strictè sumptam, & inæqualitatē, quam reducat ad æqualitatem. & ad iustitiam: satisfactio autem, seu recompensatio pro offensa Dei, quæ intenditur per pœnitentiam, non supponit iniustitiā aliquam strictè sumptam Deo per peccatum illatam, quia peccatis nostris, v. g. superbix, nullam strictè iniustitiam contra Deum committimus; alias quolibet peccato, v. g. intemperantiæ peccantes duplex ad minus peccatum committeremus, alterū contra temperantiam, & alterū contra iustitiam in Deum, quod est manifestè falsum, quia nullo peccato distincto à peccato sacrilegij, imò nec isto, possumus Deo iniustitiam strictè sumptam inferre, quia Deus nullo nostro peccato, neque sacrilegij, quo Deo honorem auferimus, potest strictè lædi, & damnificari, sicut ex nullo nostro obsequio, & bono opere, neq; religionis, potest Deo aliquid strictè emolumentum euenire, vt significatur Iob. 22. *Quid prodest Deo si iustus fueris, aut quid ei confert, si fueris immaculata via tua?* de quo latè diximus tractatu de Incarnatione disp. 1. diff. 20. ergo pœnitentia est distincta virtus ab omni stricta iustitia præsertim à commutativa.

Et specialiter distingui à iustitia distributiva contra Gabr. probatur, quia hæc respicit æqualitatem non arithmeticam, seu inter duas res, vt inter pecuniam, & mercem, sed æqualitatem geometricam, seu inter duas proportionēs, qualis est æqualitas, quæ ex vna parte versatur inter proportionem bonorum distributorum, & ex altera inter proportionem meritorum plurium personarum, quibus faciēda est distributio; ille autem qui per pœnitentiam intendit recompensare offensam Deo illatam non intendit ponere æqualitatem geometricā; aut saltem ad eam non attendit, sed tantum ad arithmeticam, nempe ad eam, quæ est inter offen-

sam Deo illatam, & inter recompensationem illius.

Et quod etiam distinguatur à iustitia punitiua, seu vindicatiua, stricte sumpta (qualis in nobis reperitur) contra Scot. probatur, quia in primis pœnitentia, quatenus intendit compensare, seu delere offensam Dei, non est iustitia punitiua, seu vindicatiua, quia pœnitentia vt sic, non intendit punire, & vindicare, sed destruere offensam Dei; & quamuis intentio satisfaciendi pro debito pœnæ temporalis etiã pertineat ad pœnitentiam (quamuis reduciud tantum) quia id est intendere punire offensam Dei, nihilominus nec pœnitentia vt sic est iustitia punitiua, seu vindicatiua stricte, quia ipsa satisfactio pro pœna non est actus iustitiæ punitiue, seu vindicatiue stricte, quia per eam satisfactionem non resarcitur Deo offensa iniuria, seu iniustitia stricte sumpta, quia nulla talis infertur, nec inferri potest Deo per peccatum.

Deinde secundo pœnitentia distinguitur à religione, quia per religionem stricte profitemur Dei excellentiam ipsum colendo, vt fit per adorationem, per sacrificium, per orationem, per votum, per iuramentum, & non per quodcunq; aliud opus bonum, nisi laciori significatione; alias à contrario quodcunq; peccatum esset sacrilegium contra religionem, sed per actus pœnitentiæ non profitemur stricte excellentiam Dei, ipsum stricte colendo, quia displicentiã, quã nobis displicet offensa Deo per peccatum illata, & intentione satisfaciendi pro illa, quæ sunt actus pœnitentiæ non colimus stricte Deum, nec eum, vt excellentem recognoscimus, & respicimus, sed tantum vt offensum; ergo.

Rursus tertio pœnitentia distinguitur à charitate; quia quamuis charitas etiam detestetur omne peccatum vt offensam Dei, & de quocunq; vt sic doleat, vt detestatur, & dolet pœnitentia, sed non ex complacentia pœnitentis, ex qua pœnitentia detestatur, & dolet, sed ex complacentia Dei, quia est offensa ipsius Dei.

Deinde quarto distinguitur ab obedientia, quia quamuis hæc etiam detestetur omnem transgressionem legis, & de ea doleat ex cõplacentia ipsius pœnitentis, sed non nisi quãdo facta est in contemptum ipsius legis, & tunc, non quia est offensa Dei, sed quia facta est in contemptum legis.

Tandem

Tandem quinto, quod etiam distinguatur ab omnibus alijs virtutibus, constat ex eo, quod actus pœnitentiæ supra assignati nulli alijs virtuti conueniunt, vt discurrenti per singulas faciliè patebit.

Pœnitentia ergo peculiaris, ita est virtus peculiaris, vt sit distincta ab omnibus alijs, habens tamen aliquam similitudinem cum iustitia, quia aliquomodo est ad alterum, nempe ad Deum, quia elicit actus, qui versantur circa Deum, quia actus, quos elicit, versantur circa peccatum, seu circa maculam, & culpam apprehensam vt offensam Dei; & ob id pœnitentia dici potest pars iustitiæ non subiectiua (quales sunt species respectu generis, homo v. g. respectu animalis) sed potestatiua deficiens à propria, & stricta iustitia, sicut religio.

Ad rationem ergo pro Scoto, Durand. & Gabr. concedimus per pœnitentiam intendi recompensationem offensæ, & iniuriæ Deo illatæ per peccatum (quàmuis per actum pœnitentiæ non fiat immediatè, & formaliter, sed mediatè, & efficienter moraliter, quia inducit ad contritionem, per quam recompensatur, & deletur) quia tamen iniuria illa nō est propriè, & strictè iniustitia, sed latè, idèò pœnitentia per quam intenditur compensari non est iustitia strictè, sed latè.

Ad rationem verò pro Soar. & Egid. negamus quocunque actu peccati auferri strictè honorem Deo, sed tantum peccato sacrilegij, sicut nec quocunque opere bono strictè honoramus Deum, sed opere virtutis religionis, ac proinde per pœnitentiam, per quam intendimus satisfacere Deo pro quocunque peccato non intendimus strictè reddere Deo honorem, quod pertinet ad religionem, sed intendimus offensam Dei destruere, quod nō pertinet ad religionem, adhuc quando offensa illata est Deo opere sacrilego, quo auferitur Deo honor, quia offensa, quæ per pœnitentiam intenditur destrui, non consistit in ablatione honoris, nec ea offensa, quæ sit opere sacrilego, sed in ipsa malitia seu culpa, hæc autem offensa non destruitur reddendo Deo honorem ablatum, adhuc quando strictè est ablatum opere sacrilego, sed emundando animam à macula illa, & culpa relicta

post actum peccati, quæ re ipsa est ipsa offensa Dei, quod nec intenditur, nec fit opere religionis, sed intenditur per pœnitentiam, & fit per actum charitatis, & quaecunque aliam formam iustificantem.

Pœnitentia ergo peculiaris pro actu formalissimo est dolor, quo quis dolet se offendisse Deum, aut in statu offensoris perseuerare; & sumpta pro virtute est habitus inclinans in dolorem, quo quis dolet se offendisse Deum, aut se in statu offensoris perseuerare.

DIFFICULTAS V.

*Utrum virtus peculiaris pœnitentiæ sit
supernaturalis?*

SUPPONIMVS virtutem peculiarem, seu specialem pœnitentiæ non esse Theologicam, sed moralem, quia quamuis actus ipsius sint circa Deum, sed non circa Deum in recto, seu directe, sed tantum in obliquo, seu indirecte, sicut religio, quia sicut religio habet pro objecto directo cultum Dei, & non Deum nisi in obliquo, tanquã eum, cui cultus defertur, ita etiam peculiaris pœnitentiæ habet pro objecto directo intentionis ab ipso elicite compensationem, seu destructionem iniuriæ Deo factæ, & non Deum nisi in obliquo; & pro objecto directo displicentiæ ab ipsa elicite habet ipsam offensam Dei, & non Deum nisi in obliquo tanquam eum, cuius est ipsa offensa, quæ displicet, & destrui intenditur.

Hoc ergo supposito, Durand. in 4. d. 14. quæst. 2. Ioann. Med. Cod. de pœnitentia quæst. 1. docent peculiarem virtutem pœnitentiæ esse naturalem, & non esse aliquam supernaturalem. Canus vero, relect. de pœnitentia 2. parte. conclus. vltima & Vazq. quæst. 85. artic. 5. dub. 2. docent e contra esse supernaturalem, & nullam posse esse naturalem.

Nos tamen existimamus posse esse aliquam peculiarem virtutem pœnitentiæ supernaturalem, & aliquam naturalem (quod etiam conuenit omnibus alijs virtutibus mora-

*Durand.
Ioann.
Medin.
Canus.
Vazq.*

Bartbol.
Medin.

libus, & supponit Bartholom. Medin. 12. quæst. 61. artic. 5.) quia sunt aliqui actus pœnitentiæ peculiaris, qui sunt ex obiecto supernaturales, & alij, qui sunt naturales, ergo: antecedens autem probatur, quia potest esse displicentia peccati ut offensus Dei, tam pura, quàm dolorosa, quæ sit ob motium supernaturale proprium, nempe ob offensam Dei, ut est mala pœnitenti, ut concuii sanctorum, & domestico Dei eleuato ad finem supernaturalem; & potest etiam esse displicentia peccati, ut offensus Dei, tam pura, quàm dolorosa, quæ sit ob motium naturale proprium, nempe ob offensam Dei, ut est mala pœnitenti, ut cui congregacionis humane secundum se non eleuato ad finem supernaturalem: & eadem proportione potest esse intentio compensandi, seu destruendi culpam, seu peccatum ut offensam Dei, quæ sit ob motium supernaturale proprium, nempe ob compensationem, seu destructionem offensæ Dei, ut ea compensatio, seu destructio est bona ipsi pœnitenti, ut cui supernaturali, & potest esse aliqua, quæ sit ob motium naturale proprium, nempe quia ea compensatio, seu destructio est bona pœnitenti, ut cui naturali non eleuato ad finem supernaturalem.

Quod si est aliqua virtus specialis pœnitentiæ supernaturalis, etiam erit per se infusa, quia ad omnem actum supernaturalem ex obiecto, qui difficile elicitur, ut eliciantur dicti actus pœnitentiæ specialis supernaturalis, Deus infundit habitum perfectiorem ipsis actibus, quo tanquam principio potentiam eleuante ab ipsa connaturaliter eliciantur. Id tamen non tollit actibus pœnitentiæ supernaturalibus acquiri habitum, qui etiam sit virtus, & quo actus supernaturales illius promptè, & facile eliciantur, & qui sit minus principalis quam actus, quia non concurrat ad eorum substantiam, sed tantum ut promptè, & facile eliciantur.

(p.)

DIFFICULTAS VI.

*Utrum omne peccatum sit obiectum materiale
peculiaris virtutis pœnitentiæ?*

CONVENIUNT Theologi, peccatum aâuale proprium, non solum mortale, sed etiam veniale, esse obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiæ. Quod de mortali est manifestum, quia in peccato aâuali mortali proprio cuiuslibet, verè fuit offensa Deo illata, quam dicta virtus possit detestari, & de qua possit dolere, & cuius destructionem possit intendere, & id etiam de veniali negari non potest, quia etiam in eo verè est culpa, & offensa Deo ipsi displicens, quamvis levis, quam etiam peculiaris virtus pœnitentiæ possit detestari, & de qua possit dolere, & cuius destructionem possit intendere.

Et ob rationem dictam non solum peccatum ipsum aâuale proprium, tam mortale, quam veniale, vt fuit virtualiter, seu in primo fieri, est obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiæ, sed etiam postquam transijt, & tantum perseverat habitualiter, vt advertunt Soarez disputat. 2. seâione 1. & Aëgid. disputat. 1. dubio 3. quia pœnitens non solum detestatur, & dolet se offendisse Deum, sed etiam detestatur se esse in statu offensoris Dei, & de eo dolet, imò tantum intendit destruere offensam, vt habitualiter perseverantem, quia hoc est possibile, & non vt fuit in primo fieri, quia impossibile est, quod pœnitens intendat destruere, quod offenderit Deum, cum impossibile sit, quod non offenderit illum.

Circa peccatum originale unicuique propriū non est negandum posse esse in nobis displicentiam, (tam puram, quam dolorosam) qua ex complacentia nostri displiceat illud, vt offensam habitualē Dei cōtraxisse, & etiam in eo vt sic perseverasse, quia nobis est malū fuisse, & esse habitualiter ofen-

Soar.
Aëgid.

fores Dei, & ipsi iniustos, & quamdiu perseverat etiam posse esse in nobis intentionem destruendi illud, ut offensam Dei ex complacentia nostri, quia destructio illius, ut sic est nobis bona.

Vnde negandum non est dictos actus displicentiae, & intentionis circa peccatum originale, ut offensum habitualiter Dei elici à virtute peculiari pœnitentiae, sicut ab ea eliciuntur actus displicentiae, & intentionis similes circa peccatū à stuale mortale habituale, quia omnes isti, & illi actus sunt pœnitendi (sive radicaliter, sive formaliter, sive consequenter) de offensa Dei, & eiusdem rationis quoad esse morale. Cui non obstat, quod dicti actus circa originale proprium non habeant rationem retractionis, & resipiscentiae cum displicentia peccati, & intentio illud destruendi tantum habeat rationem retractionis, & resipiscentiae, quando est de peccato propria voluntate contracto, quia respectus retractionis, & resipiscentiae absq; fundamento aliquo exigitur ad rationem pœnitentiae, imò contra rationem, quia absque eo respectu possunt esse actus verè pœnitendi, & dolendi.

Peccatum ergo originale proprium verè est obiectum materiale virtutis peculiaris pœnitentiae, & predicti actus circa illud sunt verè pœnitentiae, & habitus, ut in eos inclinans verè est virtus peculiaris pœnitentiae, quamvis non ita strictè, ac ut inclinans in similes actus circa peccatū à stuale propria voluntate contractum, ut advertit S. Tho. q. 48. art. 2. ad 3.

Peccatum verò alienum, sive à stuale, sive originale non est obiectum materiale virtutis peculiaris pœnitentiae (ut advertit Vazq. quæst. 85. artic. 4. dub. 2.) quia displicentia, quæ esse potest de peccato proximi, ut offensivo Dei, vel est ex complacentia Dei, quia Deo displicet, & hæc est charitatis erga Deum, vel ex complacentia proximi, qui peccavit, & Deum offendit, quia ipsi fuit, vel est mala, & hæc est beneficentiae erga ipsum proximum. Et si esse potest, & aliquando est ex complacentia ipsius, cui culpa, & offensa est aliena, nequit esse eiusdem honestatis, & virtutis, ac est in ipso proximo, quia huic aliter est mala, quam illi alteri; ex ipso

tamen

tamen motino, ex quo elicitur, discernenda est, an sit honesta, & cuius, & an mala, & an indifferens.

DIFFICULTAS VII.

Quod sit subiectum proximum, & immediatum virtutis peculiaris Pœnitentiæ?

ALTI SI DORENSIS libro 4. Sum. tractatu 6. quæstione 3. qui ibi docuit pœnitentiam non esse peculiarem aliquam virtutem, sed generaliter ad quamlibet virtutem pertinere esse pœnitentiam, & pœnitere de peccatis sibi oppositis, consequenter docuit non esse vnum aliquod determinatum subiectum proximum pœnitentiæ, sed esse varia subiecta proxima pro varietate virtutum, quibus etiam conuenit esse pœnitentias, quatenus inclinant in actus pœnitentiæ circa peccata sibi opposita. Modus tamen iste dicendi supponit non esse peculiarem aliquam virtutem pœnitentiæ. Quod esse falsum ostendimus diff. 3.

Altisiod.

Alij verò (vt referunt Alexan. 4. p. quæst. 12. memb. 2. artic. 3. & Bonauent. in 4. distinct. 14. 1. p. distinct. artic. 2. quæst. 1.) docuerunt peculiarem virtutem pœnitentiæ proximè subiectari in intellectu, quia pœnitentia est iustitia quædam, iustitia autem constituenda est in intellectu, quia tanquam Iudex tribuit vnicuique, quod suum est, & satisfacit pro iniuria vnicuique facta. Modus etiam iste dicendi non placet, quia actus interior iustitiæ non consistit in iudicando quid sit vnicuiquetribuendum, nec quid sit faciendum pro iniuria vnicuique facta, sed tantum consistit in affectu tribuendi vnicuique, quod suum est, aut satisfaciendi pro iniuria strictè vnicuique facta.

*Alex.
Bonau.*

S. Thom. verò, & Caietan. quæstione 85. articulo 4. Vazquez dubio primo, Soarez disputat. 7. sect. 5. & Ægid. disp. 1. dub. 6. docent peculiarem virtutem pœnitentiæ proximè subiectari in voluntate: & meritò, quia actus huius virtutis sunt affectus voluntatis, nempe displicentia peccati,

*S. Tho.
Caietan.
Vazq.
Soar.
Ægid.*

vt offensui Dei, & intentio illud vt sic destruendi, & non sunt actus intellectus; ergo habitus pœnitentiæ peculiaris illis actibus deseruiens (in quo virtus pœnitentiæ peculiaris consistit) est in voluntate, & non in intellectu.

Est autem in voluntate, quatenus concupiscibili, quia est in ipsa quatenus concupiscente, seu appetente destructionem offensæ Dei, & quatenus hanc offensam derestante, & de ea dolente: & non est in illa quatenus irascibili, quia appetitio quasi vindictæ, & recrutiationis pro offensa Dei, quæ esse potest in pœnitente, & pertinet ad voluntatem, vt irascibilem, tantum pertinet ad pœnitentiam reductiuè, non elicitiuè, nec imperatiuè, vt diximus difficultate secunda.

DIFFICULTAS VIII.

In quibus sit peculiaris virtus Pœnitentiæ?

SUPPONIMVS peculiarem virtutem pœnitentiæ ex sua natura acquisitam (si datur) siue naturalem, siue supernaturalem esse in omnibus illis personis, aut naturis, in quibus fuerunt actus illius repetiti, quia eis acquiritur, & non fuisse in illis, in quibus non fuerunt dicti actus, quia eis solum acquiritur.

Hoc supposito difficultas est, in quibus fuerit peculiaris virtus pœnitentiæ supernaturalis, & per se infusa, vt credimus dari.

Circa hanc difficultatem, omisis varijs modis dicendi existimamus peculiarem virtutem pœnitentiæ per se infusam, non fuisse in Christo; fuisse tamen in omnibus alijs iustis viatoribus, & beatis hominibus, & Angelis, & in hominibus iustis, siue in statu innocentie, siue in statu naturæ lapsæ, & in his, siue paruulis, siue adultis, etiam confirmatis in gratia, & in hominibus.

Ec in primis non fuisse in Christo (vt contra Argentinæ docent S. Tho. in 4. disp. 14. q. 1. art. 3. quæstiunc. 3. Palud. q. 4. Sotus q. 2. ar. 5. Vazq. q. 85. ar. 4. dub. 2. & communiter

S. Tho.

Palud.

Sotus.

Vazq.

Theo.

Theologi) probatur, quia in Christo fuisset omnino superflua, quia in Christo nullo modo, nec antecedenter, potuit esse peccatū, ac proinde in Christo, ex defectu materia non potuit esse aliquis actus perfectus pœnitentiæ, qui tantū potest esse circa peccatum propriū. Quod verò in Christo potuerit esse affectus destruendi peccatū sub conditione, si ipse peccaret, non cogit ad constituendam in Christo virtutem pœnitentiæ infusam, quia virtus per se infusa, ut potè omnino libere infusa a Deo, tantū infunditur quādo potest esse actus aliquis perfectus illius, ut perfectè, & connaturaliter eliciatur, non verò quando tantum potest esse actus imperfectus, qualis est dictus ille conditionatus: nec cogit ad illam constituendam in Christo, quod ea sit ornamentum animæ, quia non est ornamentum animæ Christi, quia cum actus illius supponant peccatū nequit esse ornamentum, nisi his qui peccauerunt aut absolute peccare potuerunt.

Quod verò infundatur, aut infusa fuerit omnibus alijs iustis in eorū iustificatione probatur, & in primis, quod infundatur parvulis in baptismo simul cū charitate, & alijs virtutibus infusis; quia parvuli absolute possunt peccare, & prius venialiter, quam mortaliter; ergo est maximè expediens in baptismo fieri potentes ad perfectè, & connaturaliter pœnitendum de peccatis venialibus, quæ possunt committere, antequam peccato aliquo mortali amittant virtutem pœnitentiæ simul cum iustificatione, & alijs virtutibus infusis comitibus sanctitatis, & iustitiæ: etiam illos parvulos, qui de facto non sunt peccaturi (vel quia morituri sunt ante usum rationis, vel alia de causa) quia absolute potuerunt peccare, alias illis, qui ante usum rationis sunt morituri nō infunderetur fides, nec spes, nec charitas (si hæc distinguitur à gratia habituali) quia de facto nullum actum earum sunt elicaturi.

Et ob rationem dictam admittenda est virtus pœnitentiæ per se infusa in adultis iustis, etiam in illis, qui in statu usus rationis sunt iustificati, quia scilicet peccare possunt, & prius venialiter, quam mortaliter: & etiam in confirmatis in gratia (ut in Beata Virgine) quia etiam isti antecedenter possunt, aut potuerunt peccare, & prius venia-

liter, quam mortaliter, quamuis de facto non sint, aut non erant peccaturi ob externam manutenentiam, & protectionem Dei. Et etiam in primis parentibus in statu innocentia sanctificatis, quia etiam isti antecedenter potuerunt peccare, & prius venialiter, quam mortaliter, quamuis externa manutenentia Dei non erant de facto peccaturi venialiter in eo statu.

Et quod in prædictis iustis, quibus in via fuit pœnitentia infusa, etiam perseveret in Patria, seu in statu beatitudinis, probatur, quia non est cur ab illis auferatur, quando patriam ingrediuntur, imò eis deseruit in ornamentum: dispar autem est ratio de virtutibus fidei, & spei, ut auferatur ad introitum gloriæ (si verum est auferri) quia his duabus virtutibus in patria succedunt alia perfectiora, quia virtuti, seu habitui fidei succedit habitus luminis gloriæ animæ. Quod præsertim est verum in illis beatis, qui de facto peccarunt in via, quia in eis potest esse actus pœnitentiæ radicaliter, nempe pura displicentia, & odium peccati absque dolore, afflictione, & angore, qui gaudio beatifico impeditur.

Tandem ob rationem supradictam credimus fuisse infusam omnibus Angelis in eorum sanctificatione, quia scilicet peccare potuerunt, & prius venialiter, quam mortaliter. Et eam perseverare in Angelis beatis in ornamentum eorum, sicut in hominibus beatis: in damnatis verò etiam hominibus, quibus fuit infusa in via non perseverare, quia ea fuerunt expoliati simul cum gratia, & charitate, & alijs virtutibus moralibus infusis, quando mortaliter peccarunt.

(. .)

DISPUT. II.

De effectu Pœnitentie.

OMINE pœnitentiæ in hac disputatione intelligimus non habitum, & virtutem pœnitentiæ, sed detestationem, & dolorem peccatorum, & non detestationem, & dolorem pertinentes ad specialem virtutem pœnitentiæ circa quæcumque peccata, vt sunt offensiva Dei, & de eis vt sic dolet, nec pertinentes ad alias virtutes, quæ detestantur peccata sibi opposita, vt dissonantia ad rationem, & de eis vt sic dolent: sed intelligimus contritionem perfectam, quæ est perfectissima pœnitentia æqualis, & quam Patres intelligunt nomine pœnitentiæ.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit contritio perfecta?

CONTRITIO formalis prout abstrahit à perfecta, & imperfecta, definitur à Trident. sess. 14. cap. 4. quod sit; *Animi dolor, ac detestatio de peccato commissio cum proposito non peccandi de cætero.* Est autem discrimin inter dolorem, & detestationem de peccato commissio ex vna parte, & inter propositum non peccandi de cætero ex alia, quod dolor expressus, aut detestatio expressa sufficit, & requiritur ad essentiam contritionis formalis, propositum verò expressum nec sufficit, nec requiritur ad illam.

Et in primis, quod dolor expressus, aut detestatio ex-

Trident.

pressa sufficiat, & non propositum expressum, patet, quia dolore expresso, aut detestatione expressa formaliter conterimur, & non proposito expresso. Deinde quod dictus dolor, aut dicta detestatio requiratur, & non dictum propositum, etiam patet, quia absq; eo proposito, solo dicto dolore, aut sola dicta detestatione conterimur formaliter, & non dicto proposito absq; eo dolore, aut ea detestatione: nō negamus, sed fatemur aliquando in expresso dolore, & in expressa detestatione virtualiter, & implicite contineri propositum, quando sunt affectus firmi, & perfecti, quia qui sic verè dolet de peccato commisso, aut illud detestatur, virtualiter, & implicite proponit vitare peccatum de cœtero.

Addimus dolorem expressum, aut detestationem expressam sub distinctione sufficere ad cōtritionem, quia quilibet affectus tam puræ displicentiæ, quam nos nomine detestationis significamus, quam affectus doloris, seu displicentiæ dolorosa sufficit ad contritionem, cū quilibet sit vera displicentiā peccati, quæ ad cōtritionem sufficit: quod autē Trid. dixerit contritionem esse dolorem, ac detestationem, addendo particulam, *at*, quæ copulatiua est, quo indicare videtur utrumq; affectum requiri ad contritionem, non obstat, vel quia Trid. vsum est nominibus *doloris*, & *detestationis*, quasi synonymis, prout significantibus affectum displicentiæ, prout abstrahit à pura, & à dolorosa, vel quia pura displicentiā, quam nos nomine *detestationis* significamus, & dolor semper saltem regulariter reperiuntur simul in subiecto capaci doloris, & non impedito.

Triden.

Prædicta autem contritio formalis, ut tradit Tridentinum ubi supra, duplex est, una perfecta, & altera imperfecta. Contritio perfecta, est detestatio, aut dolor de peccato propter Deum ex charitate dilectum, ut ibi significat Trident. dum supponit aliquando contritionem charitate perfectam esse, & Deo reconciliare extra sacramentum. Cōuenit autem contritioni in specie perfectio charitatis non accidentaliter, & imperatiuè, ut non pauci affirmant, sed essentialiter, & elicitiuè, ut Vazquez q. 86. art. 2. num. 45. & plures alij docent, quia illi conuenit ex proprio motiuo, seu obiecto formali, quamuis partiali, quia in contritione

Vazq.

per-

perfecta, quæ est una actio realiter indivisibilis, est duplex respectus ratione distinctus, alter fugæ, seu displicentia ad peccatum, ut offensum Dei, quo peccatum ut sic fugimus, & nobis displicet (cuius respectus obiectum tam materiale, quam formale est ipsa offensa Dei, quia ipsa displicet ob ipsam) & alter prosecutionis, seu complacentia ad Deum, quo prosequimur amore Deum, & in ipso complacemus ob eius bonitatem, ex cuius complacentia nobis displicet peccatum, ut ipsi offensum (cuius obiectum materiale est Deus, & formale bonitas ipsius Dei) quod in omni affectu voluntatis generaliter contingit, in omni enim affectu, tam amoris, quam odij, est duplex respectus, alter ad bonum, vel ad malum, quod alicui volumus, aut nolumus, & alter ad personam, cui volumus, aut cui nolumus malum, aut bonum, qui duo respectus non distinguuntur ex natura rei, sed tantum ratione, quia nunquam re ipsa separantur, quia amare aliquem benevole est illi velle bonum, aut nolle illi malum ex complacentia illius, & odio habere aliquem est nolle illi bonum, aut velle illi malum ex displicentia illius, quia nunquam volumus, aut nolumus bonum, aut malum, nisi nobis, aut alijs, & nunquam nos, nec alios amamus, vel odio habemus, nisi volendo, vel nolendo nobis, aut alijs bonum, aut malum: Contritio ergo perfecta non imperatur ab actu charitatis Dei, sed formaliter, & elicitive est actus charitatis Dei, utpotè ex partiali suo respectu, & motivo, quamvis ex altero suo respectu, & motivo partiali sit detestatio, aut dolor de peccato.

Contritio verò imperfecta (quæ à Doctoribus, & à Tridentino sessione decimaquarta, capite quarto dicitur attritio) est detestatio, aut dolor de peccato ex motivo poenarum inferni, aut alius damni spiritualis, aut turpitudinis, & malitia peccati, ut traditur in Tridentino: dicitur autem contritio imperfecta, non quia sit mala, seu defectuosa, sed quia non attingit perfectionem contritionis elicite ex motivo bonitatis Dei, cui displicet peccatum, & quem ei displicendo media malitia, seu culpa peccati offendimus, & non aliter.

Trid.

Est tamen difficultas an contritio imperfecta, seu attritio possit fieri contritio perfecta?

Circa hanc difficultatem certum est hominem ex attrito posse fieri contritum, tam formaliter, & actualiter, quia post attritionem potest elicere actum contritionis, quam habitualiter, quia accedens ad Sacramentum baptismi, aut pœnitentiæ cum attritione accipit habitum charitatis, qui est habitus, & principium connaturale ad eliciendam contritionem, quia contritio est formaliter actus charitatis, & amoris amicitiae Dei. Est tamen difficultas an attritio ipsa possit fieri contritio?

*Scotus.
Palud.*

Scot. in 4. d. 14. quæst. 2. & Palud. d. 17. quæst. 1. artic. 1. docent, attritionem ipsam fieri contritionem perfectam, id tamen non eodem modo tuentur, quia Palud. existimat attritionem elicitam ex aliquo motu ex supradictis, adveniente statu gratiæ, fieri contritionem perfectam, quia externe informatur, & perficitur habitu ipso gratiæ, & charitatis. Scot. vero, quia existimat actum doloris de peccatis propter Deum super omnia dilectum esse attritionem, vsq; ad aliquod certum tempus soli Deo notum, & vsq; ad illud non iustificare, & ob eo tempore incipere esse contritionem, & iustificare.

*S. Tho.
Medin.
Vazq.
Soar.*

S. Thom. vero in 4. d. 17. quæst. 2. art. 1. glos. 3. Medin. Cod. de pœnitentia q. 5. Vazq. quæst. 86. art. 2. Soar. disp. 5. sect. 3. & communiter Theologi docent, attritionem non posse fieri contritionem, & merito, quia attritio, & contritio sunt actus substantialiter, & specificè diversi, habentes substantias, & essentias specificè diversas, vtpotè elicite ex motu disparatis, vt patet ex dictis, vna autem substantia, & essentia actus nequit fieri alia substantia, & essentia alterius actus.

Triden.

Non negamus attritionem perseverantem vsque ad statum gratiæ informari externe, & perfici ipso habitu gratiæ, & fieri meritoriam de condigno gloriæ, ex eo tamen non fit contritio, quia dolor de peccatis non est contritio perfecta, quia externe perficitur habitu gratiæ, sed quia perficitur actuali dilectione Dei (vt satis indicatur in Trident. sess. 14. capit. 4. & constat ex dictis) siue externe, & imperatiue,

quia

quia ab ea imperatur, vt nō paucis placet, siue intrinsecē, & elicitiuē, vt nobis probatur, quia contritio intrinsecē, & formaliter, quamuis tantum partialiter, est dilectio Dei, attritio autem neutro modo perficitur actuali dilectione Dei, quia attritio non est propter Deum super omnia dilectum, in quo fallitur Scot. & in eo, quod si esset dilectio Dei super omnia non iustificaret vsque ad aliquod certum tempus.

DIFFICULTAS II.

Vtrum contritio perfecta sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum?

CONVENIUNT Theologi nullum actum peculiaris virtutis pœnitentiæ sufficere ad remissionem peccatorum extra sacramentum, vt constat ex illo Ioan. 3. *Qui non diligit manet in morte;* & etiam ratione, quia nulla displicentia peccati, vt offensus Dei ex complacentia pœnitentis, nec intentio destruendi illud ex complacētia eiusdem est sanctitas animæ, vt patet, nec est vltima, seu proxima dispositio ad sanctitatem, quia non est vltima, aut proxima ex natura rei, vt patet, nec ex institutione Dei, quia de hac nullatenus constat, imò ex dicto testimonio Ioannis constat non esse eam institutionem, quia nullus actus peculiaris virtutis pœnitentiæ est dilectio Dei; & ob dictum testimonium, & ob dictam rationem idem dicendum est de detestatione, & dolore peccati, vt consoni rationi, vt generaliter potest pertinere ad quamlibet virtutem.

Est tamen difficultas, an contritio perfecta, quæ est actus perfectissimæ pœnitentiæ non peculiaris, sed perti-
nens ad charitatem erga Deum sufficiat ad iustificationem, & remissionem peccatorum extra sacramentum?

Circa hanc remerrauit Kemnitius 2. par. ex animis, *Kemnit.*

repre-

reprehendens eos, qui remissionem peccatorum tribuunt contritioni absque sacramento, quia alias nec sacramentum baptismi esset medium necessarium ad remissionem peccatorum ante ipsum commissorum, nec sacramentum pœnitentiæ ad remissionem peccatorum post baptismum commissorum.

Trident.

Conveniunt tamen Catholici cōtritionem perfectam sufficere ad iustificationem, & remissionem peccatorum absque sacramento, quod supponitur in Tridentino sess. 6. cap. 4. & 14 & exprimitur sessione 14. cap. 4. & efficaciter deducitur ex scriptura: & in primis ex illis locis, in quibus significatur pœnitentiam sufficere ad remissionem peccatorum, quia contritio perfecta est perfectissima pœnitentia omnium ex illo Reg. 12. vbi David dicenti, *Peccavi Domino* (quo actum pœnitentiæ significavit) statim Nathan dixit; *Dominus quoque transulit peccatum*; & ex illo Hieremiæ 18. *Si pœnitentiam egerit gens illa, agam* & ego pœnitentiam: & ex illo Ezechielis 18. *Agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas*: deinde efficaciter deducitur ex illis locis, in quibus dilectioni Dei tribuitur infallibiliter remissio peccatorum: ex illo 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum*. & primæ Ioann. 7. *Qui diligit, ex Deo natus est*: & infra; *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*, quia contritio perfecta, aut est formaliter, & intrinsecè actus dilectionis, ut nos credimus, aut saltem à dilectione Dei imperatur.

Et ita contritio perfecta est sufficiens ad remissionem peccatorum extra sacramentum, ut extra illud etiam sit necessaria ad illam, quia absque contritione, siue formali expressa, siue virtuali, & implicita nequit fieri remissio peccatorum, ut constat ex illo Ioann. 3. *Qui non diligit manet in morte*: & ex illo Lucæ 13. *Si pœnitentiam non habueritis, omnes simul*

peribitis.

DIFFICULTAS III.

Utrum contritio perfecta expressa absque expresso proposito non peccandi sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum?

ADRIANVS quodlib. 5. ar. 3. Palud. in 4. d. 17. q. 1. & Sot. d. 15. q. 1. ar. 5. partem negativā tuetur, quam indicare videtur Ambr. in definitione pœnitentiæ, quā ex ipso aduertit Mag. in 4. d. 14. *Pœnitentia est mala præterita plangere, & plangenda iterum non cōmittere;* & Greg. in simili definitione pœnitentiæ, quam ex ipso ho. 34. in Euangelia adduximus disp. 1. diff. 1.

*Adrian.
Palud.
Sotus.
Ambr.
Magist.
Gregor.*

Maïor verò in 4. dist. 14. q. 1. Med. Cod. de pœnitentia q. 3. & Vaz. q. 86. ar. 2. dub. 4. partem affirmatiuam tradunt, & meritò, quia perfecta cōtritio adhuc absq; expresso proposito non peccandi est perfectissima pœnitentia, & auersio à peccatis, & etiam est vera, & formalis dilectio Dei, & perfectissima coniunctio beneuolentiæ cum Deo, & perfectissima conuersio in ipsum, ergo absq; dicto expresso proposito sufficit ad reconciliandum peccatorum cum Deo, & ad remissionem peccatorum illius.

*Maïor.
Med.
Vaz. q.*

Addimus eum, qui perfectè conteritur de peccatis præteritis, & dum conteritur, recordatur periculi peccandi in futurum, vix posse contineri à proposito expresso non peccandi in futurum, quia contritio perfecta ad id proponendum excitat vehementer, & impellit (& in eo sensu est moraliter efficax ad id, ob quod propositum non peccandi dicitur in contritione virtualiter, & implicite contineri, & pœnitentia non tantum dicitur præterita mala plangere, sed etiam plangenda iterum non committere, sed non necessario excitat, vt aduertit Maïor, quia nulla inter perfectam contritionem, & dictum propositum est connexio ex natura rei, cuius oppositum absque firmo fundamento affirmat Vazquez.

DIFFICULTAS IIII.

*Vtrum ut contritio sufficiat ad remissionem
peccatorum extra Sacramentum, necessa-
rium sit, quod feratur in omnia
peccata in particulari?*

Lodolph.

CONVENIUNT Doctores contra Lo-
dolphum ad remissionem peccatorum extra
Sacramentum non esse necessariam singularem
contritionem pro singulis peccatis: & meri-
tò, quia ad remissionem illorum extra sacramentum suf-
ficit perfecta dilectio benevolentiae Dei, quæ eo ipso est
perfectissima aversio à peccatis, & perfectissima conuer-
sio in Deum, & coniunctio, seu adhesio amicitiae, & bene-
volentiae cum ipso: perfecta autem contritio peccatorum,
quamvis sit omnium simul, est perfecta dilectio benevolen-
tiae Dei.

Est tamen difficultas, an quamvis sufficiat vna contri-
tio omnium peccatorum, simul necessarium sit, quod feratur
in omnia peccata seorsim, & in particulari recogitata,
ea omnia seorsim, & in particulari attingendo.

Canus.

Chrysost.

Aug.

Canus relectione de pœnitentia 3. p. dub. ult. concl. 3.
partem affirmatiuam tuerur, quam tradidisse videtur Chry-
sost. tom. 5. lib. 1. & 2. de Contritione, & August. de vera, &
falsa Religione cap. 9. & 14. & 17. & deducitur ex illo Isaia
c. 38. *Recogitabo tibi omnes annos meos, &c.* & ex illo Ps. 76.
Cogitavi dies anni tuos.

Soar.

Vazq.

AEgid.

Soar. verò disp. 4. sect. 3. Vazq. q. 86. art. 2. dub. 7. &
Ægid. disp. 2. dub. 8. partem negatiuam tradunt; & meritò,
quia contritio perfecta, etiam illa, quæ fertur in peccata in
communi, & in confuso apprehensa, est perfecta dilectio be-
nevolentiae Dei, & expressè auertens perfectissime à pec-
catis; ad remissionem autem peccatorum extra sacramen-

tum

tum sufficit perfecta dilectio benevolentie Dei saltem expressa auertens à peccatis, vt dicemus difficultate sequenti, siue sufficiat tanquam forma, siue tanquam proxima, & immediata dispositio ad formam remissionis peccatorum.

Christost. vero vbi supra tantum indicat recogitationem peccatorum in particulari esse utilem ad comparandam humilitatem: & August. cap. illo 9. tantum indicat ad remissionem peccatorum necessarium esse dolorem omnium eorum, dolor tamen omnium haberi potest absque eo quod feratur in ea expresse, & in particulari, & capit. 14. & 17. tantum loquitur de cogitatione peccatorum in ordine ad confessionem faciendam.

In relatis autem verbis Isaia 38. & Psalm. 76. tantum habetur Isaiam, & Dauid peccata sua in particulari cogitasse, & de eis in particulari doluisse, quod quamuis perfectissimum, & utilissimum sit, non tamen necessarium.

DIFFICULTAS V.

Utrum contritio tantum virtualis, & implicita sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum?

SUPPONIMVS etiam dictis contritionem expressam, & formalem, qua expresse, & formaliter displicet nobis peccatum, quia est contra Deum ex complacentia ipsius Dei sufficere ad remissionem illius extra Sacramentum.

Est tamen difficultas an ad id sufficiat contritio virtualis, quæ est contenta, & implicita in quocunque alio actu dilectionis amicitie, seu benevolentie Dei?

Canus relect. de pœnitentia part. 3. & Petrus Sotus *Canus. Petr. Sot.* relect. 3. de pœnitentia partem negativam tuentur: Primò, quia perfecta pœnitentia, & contritio non est minus necessaria ad iustificationem, & remissionem peccatorum extra Sacramentum, quam fides Christi; sed nullus potest iustifi-

cari extra Sacramentum absque fide expressa, & explicita Christi ergo, nec absq; expressa, & explicita cōtritione peccatorum. Secundo, quia martyrium, quod est actus charitatis imperatiuè, non sufficit in hæretico, nec in Schismatico ad iustificationem, nisi hæreticus expressè recōcilietur cum Ecclesia per abiurationem hæresis, & Schismaticus per obedientiam: ergo nec actus charitatis sufficit ad iustificationem absque expressa pœnitentia, & contritione, quia in eo, qui peccauit non est minus necessaria pœnitentia ad iustificationem, quam fides in hæretico, & obedientia in Schismatico.

Medin.
Vazq.
Soar.
AEgid.

Medin. vero Cod. de pœnitentia quæst. 2. Vazq. qu. 86. art. 2. dub. 1. Soar. disp. 9. sect. 1. & Egid. disp. 2. dub. 6. partem affirmatiuam tradunt, & meritò, quia ad iustificationem, & remissionem peccatorum sufficit actus dilectionis amicitie Dei, siue tanquam forma, siue tanquam proxima dispositio: sed in peccatore potest esse actus dilectionis Dei super omnia absq; expressa contritione peccatorum: ergo ad iustificationem ab illis non est necessaria expressa cōtritio illorum. Maior propositio, nempe quod ad iustificationem à peccatis sufficiat actus dilectionis amicitie Dei, constat ex illo Ioann. 14. *Si quis diligit me, Pater meus diliget eum*, & ex illo 1. Ioan. 14. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*. Minor vero, nempe quod etiam in peccatore possit esse actus dilectionis Dei absque expressa contritione, probatur, quia expressa contritio non est necessaria antecedenter ad actum dilectionis Dei tanquam principium, nec tanquam alio modo conducentem ad eum eliciendum, quia sic non est necessaria ad illum ex institutione Dei, quia de hac non constat, nec est necessaria ex natura rei, quia ex natura rei, absq; eo quod quis antea expresse cōteratur potest Deo desiderare bonum aliquod ipsi extrinsecum vt gloriam, & honorem aut in aliquo bono ipsius, siue intrinseco, siue extrinseco complacere ex complacentia ipsius, in quo vera ratio dilectionis amicitie erga Deum reperitur: nec est necessaria expressa contritio consequenter ad actum dilectionis Dei, quasi ad eum necessariò consequatur, quia diligenti Deū potest non occurrere in memoriam peccatum mortale, in

quo casu non poterit expresse conteri, & quamvis occurrat, diligens non necessario elicit expressam contritionem, cum ex eo quod quis velit Deo bonum aliquod ex complacentia illius non necessario elicit alios actus, quibus ipsi velit quodcunque aliud bonum, & detestatur omne, quod illi grauius displicet, etiam si quando occurrit vix possit contineri ab expressa contritione illius, quia dilectio amicitiae Dei vehementer impellit ad expressam contritionem peccati mortalis memoriae occurrentis, ob quod expressa contritio dicitur virtualiter, & implicitè contineri in dilectione Dei, quia scilicet dilectio Dei habet virtutem moralem, quantum est ex se, efficacem moraliter ad excitandam expressam contritionem mortalis memoriae occurrentis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus ad iustificationem, & remissionem peccatorum extra Sacramentum necessariam esse fidem explicitam Christi, quia sufficit fides implicita in fide alicuius alius obiecti.

Et ad secundam respondemus, quod quamvis in haeretico, adhuc manente haeretico, possit esse perpessio mortis in defensione rerum fidei, sed non erit martyr, nec iustificabit à peccatis, quia habet quod sit martyr, & iustificet ex actu dilectionis Dei, à quo imperatur, qui nequit esse in haeretico manente haeretico (etiam si in eo manente tali possit esse aliquis actus fidei ob reuelationem diuinam) quia actus dilectionis Dei destruit peccatum haereticum, quia est in composibilis cum quocunque peccato mortali; potest tamen esse in haeretico desinente esse haeticum, & ab eo actu perpessio mortis erit martyr, & iustificabit à peccato haereticum (sicut à quocunque alio mortali) absque expressa retractione, & abiuratione erroris (praesertim quando error non occurrit memoriae) sola retractione implicita in ipso actu dilectionis: & idem suo modo contingere potest in

Schismatico sine expressa obedientia Ecclesiae, sola obedientia implicita in actu dilectionis Dei.

(*)

DIFFICULTAS VI.

*Vtrum contritio sit sufficiens ex natura rei
ad iustificattonem extra Sacramentum?*

PROCEDIT difficultas de contritione perfecta prout disiunctim abstrahit à formali, & à virtuali, seu, quod idem est, ab expressa, & ab implicita, quia contritio ut sic (id est una, aut altera) est medium sufficiens ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, ut constat ex dictis: imò ut sic esse medium necessarium ad id, diximus diff. 2. & constat ex illo Ioan. 3. *Qui non diligit manet in morte*, & ex illo Lucæ 13. *Si pœnitentiam non habueritis, omnes simul peribitis*.

Est tamen difficultas, an contritio dicto modo sumpta sit medium sufficiens ex natura rei ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, an tātum ex diuina institutione?

Medin.

Medin. Cod. de pœnitentia quæst. 2. artic. 2. docet contritionem perfectam dicto modo sumptam non esse sufficientem ex natura rei ad id, sed tantum ex diuina institutione, quod etiam indicat Soar. disp. 9. sect. 3. quia contritio ut sic non est forma sua natura sanctificans, & impossibilis cum peccatis; nec sua natura, sed tantum ex diuina institutione, est dispositio proxima ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

Soar.

Sotus.

Canus.

Vega.

Vazq.

Ochag.

Sotus vero in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 7. Canus releæt. de pœnitentia part. 3. Vega 13. in Trident. capit. 20. Vazq. quæst. 86. art. 2. dub. 1. & Ochag. tract. 1. de Sacramēto pœnitentiæ quæst. 13. docent contritionem perfectā dicto modo sumptam esse ex natura rei sufficientē ad remissionē peccatorum extra Sacramentum, & meritò, quia contritio perfecta, siue expressa, siue implicita est forma sua natura sanctificans, & formaliter impossibilis cum peccato mortali, ut dicemus difficultate sequenti, ergo Ex quo ad rationem aduersariorum constat primam partem antecedentis esse falsam.

DIFFICULTAS VII.

*Vtrum contritio sit forma ex se formaliter
sanctificans, & remissiva peccatorum.*

S OAREZ disp. 8. sect. 7. & lib. 7. de gratia c. 8. sect. 13. & 14. Henr. 1. de penitentia cap. 30. num. 30. & Agid. disp. 2. dub. 3. docent contritionem perfectam, siue expressam, siue implicitam non esse formam ex se sanctificantem, & remittentem peccata, sed tantum esse dispositionem ultimam, & proximam ad gratiam habitualement, media qua peccator formaliter sanctificatur, & emundatur à peccatis.

Vazq. vero 12. disp. 203. Iansen. in concordia Evangelica cap. 48. in illud Lucæ 7. *Ided dico tibi*, Vincentius de gratia Christi quæst. 1. & Ochag. tract. 1. de Sacramēto penitentiae quæst. 13. docent contritionem, siue expressam, siue implicitam esse formam ex se formaliter sanctificantem, & formaliter remissivam peccatorum, quod satis significat August. de natura, & gratia cap. 42. & cap. ultimo, dum charitatem appellat *iustitiam*, & tractatu 9. in epistolam Ioan. dum charitatem appellat *sanitatem*, & *pulchritudinem animæ* (eum autem loqui de charitate sumpta pro actu constat ex contextu) & Ephrem libro de die iudicii cap. 5. & Bern. lib. de modo bene viuendi, ad sororem cap. 10. dum contritionem appellat *sanitatem animæ*, & *illuminationem*, quia prædictis verbis satis significant actum charitatis, & contritionem esse ipsam formam, qua anima redditur formaliter iusta, sana, & pulchra, quia iustitia, sanitas & pulchritudo est forma reddens iustum, sanum, & pulchrum.

Et ratione probatur; quia contritio siue expressa, siue implicita utpotè dilectio benevolentiae Dei est formaliter adhaesio, & coniunctio perfectissima, & affectuosa amabiliter cum Deo dilecto amore amicitiae, seu benevolentiae, ergo contritio est forma ex se constituens ipsum, qui conteritur, formaliter cōiunctum cum Deo beneuolentia.

Soar.

Henr.

Agid.

Vazq.

Iansen.

Vincent.

Ochag.

August.

Ephrem.

Bernar.

to, & ipsi charum, seu placentem, & actualiter amicum, seu beneuolum, & redamabilem ab ipso Deo, qui diligentes se diligit. ergo contritio causans, seu præstans formaliter omnia hæc, est forma ex se sanctificans reddens amicum Dei ipsum, qui coneritur: Consequentia patet, quia in omnibus prædictis, quæ formaliter præstat, consistit aliquem esse sanctum, & amicum Dei, ac proinde eum, qui coneritur si sit maculatus peccato mortali, quod est inimicitia cum Deo, quantum est ex se emundat ab eo peccato, quia forma ex se sanctificans, & quæ est amicitia cum Deo, est impossibile cum peccato, quod est inimicitia cum Deo, & quantum est ex se illud extinguit, & expellit: imò ita sufficienter illud expellit, & extinguit, ut non egeat aliqua superaddita remissione à Deo facta, quia in illo peccato (nec in eo quod est contra Religionem) præter malitiam ipsam, seu culpam, & maculam, qua Deo displicemus, & quæ, si est grauis, efficiatur formaliter obiectum diuini odij, quæ sufficienter potest expelli contritione tanquam forma impossibile cum ipsa, reperitur alia iniuria, seu offensa strictè contra iustitiam in Deum, pro cuius recompensatione ultra formam impossibilem cum culpa, seu macula peccati adhuc mortalis, necessarium sit reddere, seu restituere aliquid aliud Deo, ut peccator non maneat illi offensus, seu iniustus, quia Deus nullo in rigore damnificatur; contritio ergo ita est forma ex se sanctificans, & remissiuæ peccatorum, ut sufficiat ad omnino extinguendum, & expellendum peccatum, quamuis mortale, & ad sanctificandam animam, & eam emundandam ab illo.

Quod autem habitus gratiæ efficiat formaliter animam, sanctam, & Deo gratam, non tollit, quod etiam contritio id formaliter efficiat, & de facto, quia forma in subiecto capaci nequit non tribuere ei suum effectum formalem primarium, qui coalescit ex ipso subiecto, & ex ipsa forma subiecto communicata; quamuis iste effectus formalis primarius contritionis sit diuersæ speciei ab effectui formali primario habitus gratiæ, & inferioris speciei, quam effectus ipsius gratiæ, sicut etiam contritio est diuersæ speciei ab ipso habitu, ut patet, & etiam inferior, ut po-

tè effe-

tè effectus in genere causæ efficientis ipsius habitus tanquam causæ principalis æquiuocæ: ita tamen contritio perfecta est forma ex se sanctificans, & de facto ita sanctificat animam, vt ab ea transacta relinquatur anima habitu aliter sancta, & conuersa perfectè in Deum, quod non habet ab habitu gratiæ transactio, quamuis auferretur absque peccato, quia proprium est affectus voluntatis relinquere illam affectam, & conuersam ad obiectum amatum.

Tridentinum autem sessione 6. cap. 7. dicit, *Vnica est causa formalis iustificationis, iustitia videlicet Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit.* Illa particula, *unica*, quæ exclusiua est, tantum excludit iustitiam increatam Dei, & fauorem aliquem extrinsecum Dei, non pluralitatem formarum, quæ nobis insint, quarum quælibet sit sufficiens ad iustificationem.

Triden.

Sed obijciunt aduersarij primo testimonia Scripturæ, & Patrum, in quibus ob perfectam contritionem promittitur sanctificatio, & remissio peccatorum, aut saltem ei attribuitur tanquam nouum, & beneficium superadditum ipsi contritioni: ergo sanctificatio, & remissio peccatorum non est effectus formalis contritionis, quia effectus formalis vt potè inseparabilis à forma non est beneficium nouum, & superadditum ipsi formæ, & frustra promittitur ob ipsam formam. Respondemus, vt optimè Vaz. in eis testimonijs, in quibus conuersioni, aut pœnitentiæ attribuitur sanctificatio, & remissio peccatorum tãquam nouum beneficium Dei, aut ob eam promittitur, non esse sermonem de perfecta pœnitentia, & conuersione, sed de imperfecta, nempe de attritione, comitantibus operibus pœnalibus, & alijs bonis operibus, quia ob attritionem sic comitatam promissa est remissio peccatorum (non minus, quàm ob eleemosynam) & illi potest attribui tanquàm nouum, & superadditum beneficium: in illis verò, in quibus sermo est de pœnitentiâ, seu cōtritione perfecta, & ei attribuitur sanctificatio, & remissio peccatorum, vel ob eam promittitur strictè, tunc non attribuitur illi, vt superadditum beneficium, nec ob illam promittitur strictè, & rigore, sed tantum attribuitur illi tanquam effectus inseparabilis ab ipsa, vt ad ipsam omnes afficiantur ob eius

Vazq.

inseparabilem utilitatem, vt quando quis habenti manus immundas, ait, laua manus tuas, & erunt mundæ, vel promitto tibi earum munditiem.

Trident.

Obijciunt secundo contritionem perfectam esse dispositionem ad iustificationem, & remissionem peccatorum, vt significari videtur in Trid. sess. 6. c. 6. dum peccatores dicuntur disponi ad iustitiam detestatione peccati, & dilectione Dei, & sess. 14. c. 4. dum de contritione, quâ dixit fuisse omni tempore necessariam ad impetrandâ veniam peccatorum, ait, preparare ad remissionem peccatorum: ergo contritio non est forma ex se sanctificans, & remissiua peccatorum, quia nulla forma est dispositio ad effectum formalem, quæ ipsa prestare potest. Respondemus nomine detestationis, contritionis, & dilectionis Dei, quæ preparant ad remissionem peccatorum, & ad quas consequitur iustificatio à peccatis, non intelligi à Triden. detestationem, & contritionem perfectam, nec dilectionem amicitie Dei, sed nomine dilectionis Dei intelligi dilectionem concupiscentiæ, quâ nobis concupiscimus Deum vt bonum nostrum, & fontem iustitiæ, seu iustificationis nostræ, vt patet ex contextu; & nomine detestationis, & contritionis intelligi detestationem, & contritionem prout abstrahit à perfecta, & imperfecta, quia sess. 6. loquitur de detestatione, & contritione, quæ est dispositio ad iustificationem peccatoris, quæ fit medio baptismo, & sess. 14. de contritione, quæ est dispositio ad iustificationem peccatoris, quæ fit medio Sacramento penitentiae, & tamen detestatio, & contritio perfecta non est dispositio ad iustificationem peccatoris, quæ fit medio Sacramento, sed tantum contritio imperfecta, & ita sess. 14. c. illo 4. postquâ Triden. dixit motum contritionis preparare ad remissionem peccatorum, postea subdit, *Et si contritio iam tunc aliquando charitate perfectam esse contingat.* &c. loquitur ergo antea de contritione prout abstrahit à contritione perfecta, & imperfecta, quæ ratione imperfectæ preparat ad iustificationem peccatoris faciendam medio Sacramento baptismi, & medio Sacramento penitentiae: & ratione eiusdem fuit omni tempore necessaria ad impetrandam veniam peccatorum, etiam extra sacramentum, non necessitate metaphysica, sed morali, quia regulariter nemini

contingit iustificari à peccatis etiam extra sacramentum, nisi prout attritione: & eadem necessitate morali sessione sexta, canone nono dicitur, quod præter fidem sit etiam necessarius motus aliquis voluntatis, ut disponamur ad iustificationem, quod verificatur ratione attritionis, etiam quando iustificatio sit extra sacramentum.

DIFFICULTAS VIII.

Utrum contritio perfecta de facto iustificet à peccatis, ut forma?

BERRIANVS Complutensis opusc. 7. du. 13. partem negatiuam tuetur (quam expressit Vazquez 1. 2. disput. 203. in fine) quia contritio, ut potè actus charitatis erga Deum, procedit ab habitu gratiæ, & charitatis, ut connaturaliter eliciatur, ac proinde præsupponit ipsum habitum inhaerentem animæ, & eam informantem; alias non posset ab ipso efficienter procedere; ergo contritio præsupponit, & inuenit peccatum mortale expulsum per habitum ipsum præsuppositum, qui verè est sufficiens ad illud expellendum; ergo contritio ipsa non expellit illud, cum iam expulsum inueniat.

Iansenius verò in concordia Evangelica cap. 48. in illud Lucæ 7. *Idò dico tibi, &c.* partem affirmatiuam tradit, sub nomine dilectionis Dei (& non absque probabilitate) quam etiam supponit Vazquez 3. par. disputatione 2. numero 62. dum ait, iustificationem à peccatis extra sacramentum certius est fieri contritione tanquam forma, quam habitu gratiæ; & eam non leuiter indicant Sorus in quarto distinctione 14. quæstione secunda, articulo secundo, & distinctione 15. quæstione 1. articulo 6. & Vincentius de Gratia Christi quæst. 1. circa 6. conclusionem: imò etiam S. Thom. 1. 2. quæstione 113. articulo 8. dum ait, prius natura esse infusionem gratiæ (subintellige habitualis,) deinde contritionem perfectam, & tandem expulsionem peccati:

Turr.
Vazq.

Iansen.

Vazq.

Sorus.

Vincen.

S. Tho.

cæterum pars hæc per sæpè defenditur in nostra Complutensi Academia (cuius in re Theologica iudicium plurimi ubique habetur) nec modò à Doctoralis laureæ candidatis in publico Academiæ Gymnasio, sed etiam à Religiosis familiaribus in Theologicis thesibus nò rarò propugnatur, magno doctorum plausu: quin etiam doctissimi viri sæpè euidenter indignant, semel dato contritionem ex se sanctificare: sit hoc ad testimonium veritatis, non ad fastum Authoris.

Ratio autem à priori huius doctrinæ est, quia ex vna parte contritio est forma ex se sufficiens ad expellendum peccatum mortale, vt diximus difficultate præcedenti, & ex altera parte ante contritionem ipsam non præsupponitur facta expulsio peccati: ergo hæc verè sit formaliter per ipsam contritionem, quamuis alias fiat sufficienter per habitum gratiæ infusum in eodem instanti durationis, in quo elicitur contritio, quod autem non præsupponatur facta expulsio peccati ante ipsam contritionem, probatur, quia non præsupponitur facta in aliquo instanti durationis priori, quia habitus gratiæ, per quem præsupponeretur facta non infunditur antea, sed in eodem instanti, in quo elicitur contritio, nec præsupponitur facta in aliquo priori naturæ ante ipsam contritionem, ita vt expulsio peccati antecedit ipsam contritionem, & sit prior contritione prioritate naturæ, quia prioritas naturæ formaliter nihil aliud est, quam causalitas, & conducentia actualis, quia illud tantum dicitur prius alio, à quo hoc aliud dependet: & illud tantum est posterius aliquo, quod depēdet ab hoc aliquo: & ideo prioritas naturæ dicitur prioritas *a quo*, & non *in quo*, & etiam dicitur prioritas dependentiæ, & causalitatis: expulsio autem peccati non concurrir, nec conducit ad contritionem (quamuis habitus gratiæ, per quem etiam fit expulsio, concurrat, & conducat ad ipsam contritionem) non solum vt causa, vt patet, sed nec vt ablatio impedimenti, quo habitus gratiæ esset impediendus ad causandam cōtritionem, quia quamuis peccatum mortale, per possibile, vel impossibile esset simul cum habitu gratiæ, & charitatis non impediret a diuinitatem ipsius habitus ad causandam contritionem, sicut nec mutuo impedirentur calor, & frigiditas naturaliter

impossibiles, si à Deo simul in eodem subiecto conseruarentur, quia non apparet, quomodo se impedirent, nec huius potest afferri aliquod indicium, imò mirum esset subiectum habens simul calorem, ut octo, & frigiditatem, ut octo non calefacere, nec frigefacere.

Et confirmatur, & simul declaratur ratio facta, quia habitum gratiæ esse priorem naturæ contritione in eo formaliter consistit, quod sit causa efficiens contritionis absque alia prioritate, & contritionem esse posteriorem naturæ habitu gratiæ in eo solum formaliter consistit, quod sit effectus ipsius habitus absque alia posterioritate, ex eo autem solum, quod habitus gratiæ sit causa contritionis absque alia prioritate, & contritio sit effectus ipsius habitus absque alia posterioritate, non fit habitum gratiæ prius expellere peccatum, quam contritio expellat, quia habitus gratiæ ex eo, quod sit causa contritionis, non prius incipit existere, quam contritio, quia non habet aliam prioritatem, quam esse causam illius.

Expulsio ergo peccati mortalis, & iustificatio ab illo de facto fit ab habitu gratiæ, & simul ab actu contritionis perfecte, à quolibet sufficienter, & totaliter, quia quilibet est sufficienter impossibilis cum peccato mortali, quod neuter supponit, nec inuenit expulsum ab altero, & non inuenit eandem numero expulsionem, & eundem numero effectum negatiuum fieri simul à duplici causa creata, à quolibet sufficienter, & totaliter, quia non fit ab illis influxu aliquo positiuo, & positiuam dependentiam effectus à causa, sed per solam impossibilitatem causarum cum forma expulsa.

Habitus ergo gratiæ dupliciter expellit peccatum mortale, vno modo immediatè in genere causæ formalis (qua ratione etià contritio illud expellit) altero modo mediatè in genere causæ efficientis media contritione, quam efficienter producit, eo modo quo calor ignis expellit frigiditatem ab aqua; quia ergo habitus gratiæ expellit peccatum efficienter media contritione formaliter expellente peccatum, quam habitus efficienter producit, idèò optime dicitur habitus in eo priori naturæ (id est in genere causæ effici-

tis) in quo est prior contritio, expellere peccatum: hoc tamen modo dicendi potius significatur contritionem expellere illud formaliter (quia media ipsa habitus illud efficienter expellit) quam quod contritio illud inueniat, & præsupponat expulsum ab habitu.

Vnde contritio est satisfactio perfecta, & condigna pro macula, culpa, & offensa peccati mortalis, vt exprimit Vazq. disp. illa 2. cap. 4. & 6. (quamuis non pro toto debito poenæ obiectiuo, non tamen meretur remissionem culpæ, & offensa, quia hæc remissio est effectus formalis physicus (quamuis secundarius) inseparabilis à contritione in peccatore: imò non indigens decreto Dei ad ipsam immediatè terminato, quia sufficit decretum dandi auxilium efficax ad contritionem, & concurrenti cum voluntate peccatoris ad illam, ac proinde contritio nequit impetrari à Deo remissio illa, quia contritio nequit mouere Deum ad decernendam eam remissionem.

Quod si ad prædictam nostram rationem à priori respondeas, habitum gratiæ non tantum esse priorem contritione in genere causæ efficientis, sed etiam in genere causæ formalis, quia nequit contritionem efficere, nisi simul cum voluntate, ad hoc autem prærequiritur, quod habitus uniaturs ipsi voluntati, aut animæ, & eam informet, quia voluntas nequit vti habitu separato; eo autem ipso, quod informat voluntatem, aut animam, expellit ab ipsa peccatum mortale, quia eo ipso, quod ipsam informat, efficit ipsam sanctam, ac proinde etiam expulsio peccati præsupponitur ad contritionem, cum ad hanc præsupponatur habitus informans, qui vt informans est impossibilis cum peccato mortali.

Contra hanc responsionem est, quod quamuis ad hoc, quod habitus causet cum voluntate contritionem, sit prærequisita unio ipsius cum voluntate, aut cum anima, sed non prærequiritur, vt est informatio, sicut nec vt est receptio (quamuis unio, & informatio, & receptio re ipsa non distinguantur) cum quia informatio tantum est necessaria habitui vt causæ formali ad suos effectus formales efficiendi subiectum sanctum, & expellendi immediatè peccatū, cum etiam

quia habitui, vt efficiat contritionem, sufficit vnio, vt vnio respiciens voluntatem, aut animam, vt extremum, non vt subiectum, quia vt efficiat contritionem cum voluntate sufficit, quod sit vnitus cum illa tanquam cum cooperante, & efficiente: & quamuis admittamus, quod ad hoc, quod habitus efficiat cum voluntate contritionem fit ipsi habitui necessaria informatio, vt est formaliter informatio, seu vt est causalitas ipsius habitus, vt causæ formalis, imò etiam quod sit voluntati necessaria vnio cum habitu, vt est formaliter receptio, seu causalitas voluntatis, aut animæ, vt causæ materialis ipsius habitus gratiæ, ac proinde quod ad contritionem prærequiratur esse sanctum, quod est effectus formalis habitus gratiæ, & effectus materialis ipsius subiecti, nempe voluntatis, aut animæ: nihilominus expulsio peccati non est prærequisita, vt voluntas, & habitus efficiant contritionem, quia expulsio peccati nec conducit positivè ad contritionem, vt pater, nec tanquam remotio impedimenti: quia voluntas, & habitus non impediuntur peccato mortali ad contritionem, vt iam diximus. Vnde, quamuis in eo priori naturæ (id est, in genere causæ efficientis) in quo habitus præsupponitur ad contritionem, etiam præsupponatur voluntas, & quamuis gratis admittamus etiam præsupponi informationem, & receptionem habitus formaliter, vt tales, imò etiam animam esse sanctam, quasi conducant ad efficiendam contritionem, nihilominus in eo priori, (id est, in illo genere causæ) non præsupponitur expulsio peccati, quia ad efficiendam contritionem non conducit, adhuc vt expeditio voluntatis, & ipsius habitus, & vt remotio impedimenti: ex eo verò quod habitus informans sit in composibilis cum peccato mortali, tantum deducitur, quod in eodem instanti temporis, in quo est habitus gratiæ in voluntate sit expulsio peccati, & non peccatum; non tamen quod sit in eodem priori naturæ respectu contritionis, si in eo genere causæ nempe efficientis, in quo habitus causat contritionem, in eo expulsio peccati non causet illam, vt verè non causet, quia prioritas naturæ tantum est prioritas causali-

tatis, & à quo, & id tantum est prius natura alio, quod est causa illius. & non solum in eo priori naturæ, in quo habitus est prior contritione, non est expulsio peccati, sed nec est peccatum ipsum, quia peccatum nec est in eodem instanti temporis, in quo est habitus, & contritio, nec conducit ad contritionem.

Quod si obijcias primo contritio perfecta, quamvis sit perfecta satisfactio pro culpa, & offensa peccati mortalis, & potest esse pro toto debito subiectiuo (id est pro tota dignitate pœnæ) non tamen pro toto peccato mortali, quia non est, nec esse potest satisfactio pro toto debito obiectiuo peccati (id est pro tota pœna, quæ est obiectum dignitatis dictæ, & debiti subiectiuo) quia nequit esse pro carentia auxilij prærequisiti ad ipsam contritionem, quæ est pœna debita peccati, & obiectum dictæ dignitatis, & debiti subiectiuo, quia ad habendam contritionem necessario præsupponitur facta remissio, & condonatio dictæ carentiæ auxilij, cuius remissio, & condonatio fit, quando peccatori debenti carente auxilio confertur auxilium ipsum, sed hæc condonatio, & remissio ex eo solum præsupponitur ad contritionem, quia præsupponitur collatio auxilij, quæ re ipsa, & de facto est condonatio dicti debiti obiectiuo, ex eo solum quod præcedat dignitas, & debitum subiectiuum carendi auxilio, quamvis quod ea collatio auxilij sit condonatio, & quod præcedat dignitas non conducat ad contritionem, sed sit impertinens ad illam; ergo quamvis expulsio peccati non conducat ad contritionem, ex eo solum quod habitus gratiæ, qui præsupponitur ad contritionem, de facto, & re ipsa expellit peccatum, etiam expulsio peccati præsupponetur ad illam.

Respondemus concedendo contritionem non esse perfectam satisfactionem pro toto peccato mortali, quia non est pro debito obiectiuo, quia condonatio huius, etiam ut condonatio, necessario præsupponitur ad contritionem, sed non præsupponitur ex eo tantum, quod præsupponatur collatio auxilij, sed etiam quia præsupponitur ipsa dignitas, & debitum subiectiuum, quamvis diuerso modo, quia collatio auxilij præsupponitur prioritate naturæ; debitum verò subiectiuum non prioritate naturæ, sed durationis, & ideo ut

hoc debitum sit prius, quam contritio, non est necessarium quod conducat ad contritionem, nec quod collatio auxilij, ut condonatio conducat, quia conducentia tantum est necessaria, ut aliquid sit prius natura, imò est ipsa prioritas formaliter: ex duobus ergo, quæ dicit condonatio, alterum indirectè, & connotatiuè, nempe debitum subiectiuum, & alterum directè, nempe collationem auxilij, vnum nempe debitum subiectiuum præsupponitur duratione ad contritionem, & alterum nempe collatio auxilij præsupponitur natura; & ob id actus contritionis non est satisfactio pro debito obiectiuo, seu pro carentia auxilij, quæ eo ipso condonatur peccatori, quod ipsi confertur auxilium, quia debebat ipso carere, & non caret, cum verè ipsi conferatur; quia verò expulsio peccati non præsupponitur duratione ad contritionem, ut patet, nec natura, quia non conducit ad contritionem, ideo nullo modo est prior, nec præsupponitur ad contritionem: præsupponitur tamen condonatio auxilij modo prædicto, quod sufficit ut contritio nequeat esse satisfactio prædicto debito obiectiuo, cum ad ipsam contritionem necessariò præsupponatur condonatio, seu remissio talis debiti.

Quod si obijcias secundo macula peccati relicta post actum peccati transactum, seu peccatum habituale perseverans, à quo, seu à qua postea peccator emundatur per iustificationem, est priuatio gratiæ sanctificantis debita; expulsio autem huius priuationis, seu cessatio illius præsupponitur ad contritionem; ergo expulsio peccati, seu maculæ præsupponitur ad contritionem, ac proinde contritio illud non expellet, cum inueniat illud expulsum, quod autem expulsio priuationis gratiæ sanctificantis debita præsupponatur ad contritionem probatur, quia ad contritionem præsupponitur gratia sanctificans vnita animæ, aut eam informans, gratia autem sanctificans vnita animæ, aut eam informans est formaliter ipsa expulsio, seu cessatio priuationis ipsius gratiæ, & expulsio, seu cessatio priuationis gratiæ est formaliter ipsa gratia, sicut lux est formaliter non esse tenebrarum, & tenebræ sunt formaliter non esse lucis.

Respondetur primum tantum peccatū mortale inducere

dictam priuationem gratiæ, & non reliqua peccata, quia reliqua inueniunt gratiam iam expulsam, & priuationem illius: & hanc priuationem, quæ inducitur primo peccato, nõ semper esse peccatum habituale, & maculam, sed tantum, quando est voluntaria in se ipsa, nempe quando quis aduertit, quod suo peccato mortali priuandus est gratia: imò tunc priuationem gratiæ tantum esse materiale ipsius peccati habitualis, seu maculæ, quia formale situm est indiffonantia ad rationem superaddita priuationi gratiæ, ac proinde gratia sanctificans, quamuis sit formaliter non esse ipsius materialis peccati habitualis; non tamen est non esse ipsius formalis: & consequenter, quamuis ad contritionem præsupponatur gratia sanctificans, non eo ipso præsupponitur expulsio, seu non esse peccati, seu maculæ sitæ formaliter in dicta diffonantia; & addimus præter dictam maculam peccati, quæ tantum reperitur in dicto primo peccato mortali (& non semper) etiam reperiri alteram maculam, quæ semper est in omni peccato mortali, nempe ipsam maculam, seu culpam, quæ fuit primo in ipso actu peccati etiam consistentem indiffonantia ad rationem, & habitualiter perseverantem quovisque formaliter, aut virtualiter retractetur: hæc autem macula non est formaliter non esse gratiæ sanctificantis, quia formaliter non est carentia illius, & ideo nec ipsa gratia est formaliter non esse, seu expulsio illius, ac proinde non eo ipso, quod ad contritionem præsupponitur gratia sanctificans præsupponitur expulsio illius maculæ, & quia alias carentia dictæ diffonantiæ non conducit ad contritionem, quamuis gratia sanctificans conducatur, ideo expulsio peccati, seu maculæ non præsupponitur prioritate nature ad contritionem, quamuis gratia sanctificans præsupponatur. Quamuis ergo gratis admitramus priuationem gratiæ esse formaliter maculam, & semper, & in omni peccato mortali, & hanc præsupponi expulsam ante contritionem aduentu gratiæ sanctificantis: altera tamen macula, quæ primo fuit in actu peccati, in prædicta macula, seu culpa consistens non præsupponitur expulsa, ac proinde non præsupponetur expulsio totius peccati, seu totius maculæ, & consequenter contritio hanc maculam expellet,

præsertim quod macula nunquam consistit formaliter in dicta priuatione gratiæ, ut iam diximus.

DIFFICULTAS IX.

*In quo consistat contritionem perfectam
esse detestationem, aut dolorem
peccati super omnia.*

SPPONIMVS in quo conueniunt Doctores, contritionem esse detestationem, aut dolorem peccati super omnia mala: Hoc verò supposito difficultas est, in quo consistat hunc effectum esse super omnia mala?

Circa quam conueniunt Doctores contra Adrianum & Petrum Sotum, quod ut contritio sit detestatio peccati super omnia mala, non sit necessarium, quod sit maxima intensiue (ut Adrianus dixit) nec quod sit intensior detestatione cuiuscumque alterius mali (ut dixit Petrus Sotus) quia neutrum horum cum fundamento aliquo requiritur, ut contritio sit detestatio peccati super omnia mala, quia eo ipso quod quis ita detestatur peccatum, ut ex vi talis detestationis admittat, aut pariat quodcumque aliud malum, si necessarium sit, ut non incidat in peccatum, dicitur detestari peccatum appretiatiue super omnia mala, quāuis illud remisse detestetur, in quo sensu Christus Matth. 10. dixit: *Qui amat Patrem, & Matrem plusquam me, non est me dignus*, quasi dicat, qui amore patris, & matris non dubitat me Deum grauiter offendere, non est me dignus: ut ergo contritio perfecta sit detestatio peccati super omnia mala, non est necessarium, quod sit maxima intensiue, nec maior detestatione cuiuscumque alius mali, sed sufficit quod sit maxima quoad pretium, seu æstimationem.

Nihilominus in explicanda hac maioritate, seu superioritate quoad pretium non parū variant Doctores: omis-

*Adrian.
Pet. Sot.*

Vazq.

Pessen.

Turr.

sis autem multis explicationibus quas refert Vazquez, &
 nobis non placent: illa explicatio nobis probatur, quam
 adhibet Vazquez 1.2. disputatione 194. capite 3. Pessen-
 tius ad tertiam partem quaestione tertia, dubio 6. & Tur-
 rianus 2.2. disputatione 74. dubio 1. nempe contritionem
 perfectam esse detestationem peccati super omnia mala
 appetitiue, in eo consistere, quod sit detestatio peccati,
 quia Deo displicuit, seu quia fuit offensum illius ex com-
 placencia ipsius Dei, quia eo ipso, quod est ex complacen-
 tia Dei, dum existit non admittit secum fugam efficacem
 alterius mali, cuius admissio sit necessaria ad vitandum
 peccatum, quia qui ita detestatur peccatum, dum in ea de-
 testatione perseverat, non timebit efficaciter, nec fugiet,
 sed potius admittet quodcumque aliud malum, cuius ad-
 missio sit necessaria ad non peccandum, in quo detestatio
 peccati Deo displicentis habita ex complacencia illius di-
 stinguatur à detestatione mali proximo displicentis habi-
 ta ex complacencia ipsius proximi; quod hæc secum admit-
 tit fugam efficacem mali, cuius admissio sit necessaria ad
 vitandum malum proximo, dum ea fuga, seu non admissio
 mali non fiat ex displicencia illius.
 Et eadem proportionem Dei dilectio, qua volumus bo-
 num ex complacencia ipsius, est super omnia bona appre-
 tiatiue, quia est dilectio beneuolentia Dei, & eo ipso,
 quod est talis, dum existit, nullius alius boni, verbi gratia,
 fornicationis dilectionem liberam admittit, quod ipsi Deo
 displiceat, aut grauitur, aut leuiter pro qualitate dilectio-
 nis, quia dilectio illius non est composibilis cum dilectio-
 ne beneuolentia erga Deum: in quo etiam dilectio bene-
 uolentia Dei distinguatur à dilectione beneuolentia pro-
 ximi, quia hæc secum admittit dilectionem alius boni
 etiam grauitur displicentis amico, dum
 non sit ex displicencia
 illius.

DIFFICULTAS X.

*Quomodo, & quo ordine excitatur in
nobis contritio perfecta?*

NEGARI non potest peccatorem aliquando, quamvis raro, ex consideratione suorum peccatorum, quibus Deum offendit, ex actu fidei diuinæ, quo Deum, quem offendit, cognoscit esse summe bonum in se, proximè, & immediatè excitari, & moueri ad contritionem, nempe ad detestationem peccatorum, propter suam offensam Dei ex complacentia ipsius: nihilominus regulariter, & ferè semper plures alij interueniant actus ante contritionem: quia primò solet esse actus fidei diuinæ, quo peccator credit impium iustificari à Deo. Secundò solet esse actus timoris diuinæ iustitiæ, & pœnarum, quo peccator sua peccata considerans concutitur. Tertiò solet se ad diuinam misericordiam conuertendo in spem venire, & remissionis peccatorum erigere. Quartò solet etiam in peccatore excitari amor concupiscentiæ Dei, quo sibi Deum concupiscit, & diligit, ut sibi bonum, & fontem, & principium omnium bonorum. Quintò solet esse intentio delendi peccatum, & offensam Dei, & se iustificandi habita ex complacentia sui. Sextò ex hac intentione solet peccator excitari ad id, medio quo iustificatur, nempe, vel ad susceptionem sacramenti, vel ad contritionem perfectam.

Observandum tamen est, prædictum ordinem, quo dicimus solere excitari contritionem, non semper contingere, sed aliquando deficere, quia aliquando vnus, aut alter actus ex dictis deficit, & aliquando ordo eorum prædictus transmutatur.

DIFFICULTAS XI.

Utrum unum peccatum mortale possit remitti sine alio media contritione?

*August.
Medin.
Ægid.*

CONVENIUNT Catholici potentia ordinaria Dei unum peccatum mortale non posse remitti sine alio, quo affectus sit peccator, quacumque forma fiat remissio: quod tradit August. de vera, & falsa pœnitentia, dum ait, impietatem infidelitatis esse à Deo dimidiam sperare salutem: & Innocentius 3. in cap. *Maiores* 3. de Baptismo, & eius effectu, dum ait, non posse remitti originale, nisi etiam remittatur actuale, quod amplius ex dicendis constabit.

Est tamen difficultas, an de potentia Dei absoluta possit unum mortale remitti sine alio, siue remissio fiat contritione, siue gratia habituali siue quacumque alia forma.

Scotus in 4. dist. 14. quest. 1. Medina Cod. de pœnitentia q. 12. & Ægid. disp. 2. deb. 11. partem affirmatiuam euentur, quia existimant maculam ex peccato transacto relictam posse sola voluntate, & condonatione extrinseca Dei deleri, quia dicta macula, vel sita est in destinatione ad pœnam facta à Deo, vel in iniuria Deo facta habitualiter permanente; Deus autem pro sola sua voluntate potest remittere pœnam vnus mortalis, non remittendo pœnam alterius, & cedere iniuriæ sibi factæ vno peccato mortali, & non iniuriæ sibi factæ altero mortali.

*Sotus.
Vazq.*

Sotus verò in 4. dist. 15. q. 1. art. 3. & Vaz. 1.2. disp. 207. cap. 5. partem negatiuam tradunt; & merito, quia remissio mortalium nequit fieri sola extrinseca condonatione Dei, ut optimè Vazq. 1.2. disp. 206. quia macula ex peccato relictæ non est sita in destinatione aliqua ad pœnam, sed in aliquo priori ad illam, nempe in ipsa malitia, & culpa, & offensa Deo facta, quæ fuit primo in actu peccati, & quæ eo transacto habitualiter perseverat, quæ non est iniuria, seu offensa

strictè sumpta contra iustitiam, cui Deus possit pro sua voluntate cedere, sed est vera macula, & iniustitia apud Deum, ut ibidem ostendit Vazquez; ac proinde remissio mortalium tantum potest fieri vera sanctitate, & iustitia apud Deum ipsi peccatori inhaerente; nulla autem est sanctitas, & iustitia inhaerens, quæ non opponatur omnibus mortalibus, ut patet, quia in ipso habitu nihil est peculiare respectu alicuius peccati: si verò iustitia, & sanctitas, per quam fit remissio, sit contritio perfecta, etià hæc æque opponitur omnibus mortalibus, vel quia est vera sanctitas, & iustitia, quæ eo ipso pugnat cum quocumque mortali, vel quia est perfecta detestatio omnium mortalium, quia est dilectio amicitie Dei, vel orta ex ipsa; dilectio autem amicitie Dei nullam patitur secum offensam gravem erga Deum, quam non detestetur perfectè saltem virtualiter, quod si iustitia, & sanctitas tam actualis, quam habitualis sua natura opponitur cuicumque mortali, nequit adhuc de potentia Dei absoluta, quando aliqua ex eis infunditur, non fieri remissio omnium mortalium, quia Deus non potest impedire destructionem peccati, si non impediat infusionem iustitiæ, quia si aliquo modo posset destructionem peccati impedire maximè conservando peccatum, seu maculam illius in præsentia iustitiæ, sicut potest conservare frigiditatem ut octo in præsentia caloris ut octo; Deus autem nequit maculam peccati conservare adhuc in absentia iustitiæ, sicut nequit illam in initio efficere.

Addimus tamen peccatum originale tolli posse non ablato actuali mortali existente cum originali, sed non è contra. Ratio prioris est, quia originale auferri potest absque iustitia aliqua inhaerente, solo lapsu, & decursu temporis, ac proinde elapso illo tempore cessabit originale, manente actuali mortali, quod nequit absque iustitia inhaerente auferri, quod verò solo temporis lapsu, & decursu auferri possit originale, probatur, quia originale saltem pro materiali consistit in privatione iustitiæ debitæ inesse, seu in herere descendens ex Adamo; debitum autem habendi iustitiam habuit ortum ex pacto, & ex institutione Dei, qui potuit statuere, quod dicti descendentes illam de-

berent habere tantum vsque ad aliquod tempus determinatum ex voluntate Dei, & non eo tempore elapso, ac proinde ipso elapso, carentia iustitiæ indictis descendantibus non esset carentia iustitiæ debita, & consequenter ex ea parte cessaret peccatum originale. Ratio verò posterioris est, quia peccatum actuale mortale nequit auferri, nisi iustitia inherente; hæc autem etiam opponitur originali; ergo remissio peccati actualis mortalis, non potest fieri absque remissione originalis existentis simul cum ipso mortali.

DIFFICULTAS XII.

Utrum in homine iusto ad remissionem venialium sufficiat actus dilectionis amicitie Dei absque expressa contritione?

DIFFICULTAS hæc, & sequentes procedunt de remissione venialium in homine iusto, quia in homine peccatore nequeunt remitti absque mortali, vt aduertit Vazq; 1.2. disp. 141. c. 2. & constabit ex dicendis.

Sapponimus; in quo conveniunt Doctores, contritionem expressam venialium extra sacramentum sufficere ad remissionem eorum, quorum est expressa contritio, quia hæc est perfectissima conuersio in Deum, à quo per venialia, quorum est dicta contritio, fuimus aliququaliter auersi, & est perfectissima auersio à creatura, in quam per venialia fuimus aliququaliter conuersi.

Est tamen difficultas, an ad remissionem venialium in homine iusto sufficiat actus dilectionis amicitie Dei, qui non sit expressa contritio, & displicentia eorum?

Duran. in 4. dist. 16. q. 2. negat actum dilectionis Dei, quantumvis feruidum sufficere, quia peccatum veniale non opponitur actu dilectionis quantumvis feruido, & inrenso, quia potest esse simul cum eo.

Vazq.

Duran.

S.Tho. verò quæst. 87. art. 1. Vazquez eodem artic. *S.Tho. Vazq.*
 dub 1. & communiter Doctores affirmant actum dilectio-
 nis Dei sufficere ad remissionem eorum venialium, quo-
 rum contritio in eo actu virtualiter continetur. Et merito,
 quia actus iste dilectionis Dei perfectè (quamvis solum vir-
 tualiter) opponitur illis venialibus, quia est perfecta con-
 versio in Deum, & perfecta auersio ab illis, quamvis solum
 virtualis; tunc autem contritio peccati venialis contine-
 tur virtualiter in aliquo actu dilectionis Dei, quando est
 adeò fervidus, aut talis differentia individualis, ut impel-
 leret saltem moraliter ad expressam contritionem illius
 peccati venialis, si tunc memoriz occurreret.

Est tamen discrimen inter peccatum mortale, & venia-
 le; quod mortale, quodcumque illud sit, est gravis offensa
 Dei eius gratiam, & amicitiam dissoluens, ob quod quæ-
 cumque dilectio amicitia Dei opponitur cuicumque pec-
 cato mortali, & contritio cuiuscumque mortalis virtuali-
 ter continetur in quacumque dilectione amicitia Dei; pec-
 catum verò veniale non est gravis offensa Dei, nec eius gra-
 tiam, & amicitiam dissoluens, ob quod non quæcumque di-
 lectio amicitia Dei opponitur veniali, nec quæcumq; con-
 tinet virtualiter contritionem illius, sed tantum hæc, aut il-
 la dilectio, vel ratione intensioris, aut fervoris, vel ratione
 talis differentia individualis.

DIFFICULTAS XIII.

*Utrum attritio venialium in iusto sufficiat
 absque Sacramento ad remissio-
 nem eorum?*

DVRANDVS in 4. distinct. 16. q. 2. & dist. 21.
 q. 1. Gabr. dist. 16. q. 3. Henr. 1. de pœnitentia
 cap. 15. Azor lib. 4. cap. 10. quæst. 13. & Agid.
 disput. 2. dub. 14 docent sufficere. Primò, quia
 per attritionem peccati venialis ita sufficienter retractatur
 voluntas præterita illius, ut iam pœnitens non maneat in il-

*Duran.
 Gabr.
 Henr.
 Azor.
 Agid.*

Trid.

S. Tho.

Vazq.

Pet. Sot.

Ochag.

la adhuc virtualiter; ergo attritio peccati venialis sufficit ad illud destruendum. Secundò quia attritio peccati venialis opponitur ipsi veniali, cum non patiatur quod fiat veniale simile ei, cuius est attritio, quia excludit voluntatem peccandi, ut dicitur in Trident. sess. 14. cap. 4. ergo sufficit ad destructionem venialis.

Addunt Duran. & Gabr. attritionem etiam in peccatore sufficere ad remissionem venialium, & id probant dicitur & duæ rationes, si aliquid probant.

S. Tho. verò q. 87. art. 2. & 3. & 4. Vazq. art. 1. dub. 1. Petr. Sot. le 18. de pœnitentia, & Ochag. tract. 1. q. 20. docent adhuc in iusto, non sufficere; & meritò, primò, quia alias peccatum veniale iusti (quod negari nequit esse materiam sacramenti pœnitentiæ) nunquam remitteretur virtute sacramenti pœnitentiæ, quia semper præsupponeretur remissum per attritionem, aut contritionem, quæ debet præsupponi ad sacramentum. Secundò, quia malitia, seu culpa venialis est vera offensa Dei, ut potè ipsi displicens (in quo consistit ratio offensæ erga Deum) quamvis non grauis, sed levis, & insufficiens ad dissoluendam amicitiam cum ipso, & consequenter etiam est aliqualis auersio à Deo, qualis esse potest inter amicos, & est aliqualis macula, qua anima aliquoter maculatur, ergo ut macula, seu culpa venialis destruat, necessaria est aliqua conuersio in Deum, & quæ sit aliqualis mundities animæ; attritio autem, quamvis iusti, nullo modo est conuersio in Deum, nec vera mundities, & sanctitas animæ; ergo non est sufficiens ad tollendam, & abstergendam culpam, & auersionem, & maculam peccati venialis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quod quamvis attritio peccati venialis, imò etiam peccati mortalis sufficiat, ut voluntas nō maneat affecta ad obiectum illius peccati, & ut non maneat in actu, seu in affectu præterito illius peccati, quod etiā habet attritio tã peccati mortalis, quàm venialis, etiam elicità à peccatore, imò etiā ex malo fine: non tamen sufficit, ut voluntas nō maneat in ipsa culpa, & macula, & offensa præterita cū nullo modo sit conuersio in Deum, nec mundities, & sanctitas animæ.

Ad secundam concedimus, attritionem peccati venialis, & etiam mortalis ita opponi posse peccato, cuius est ipsa attritio, & ita posse esse retractationem illius, vt non patiatur simile peccatum admitti, & excludat voluntatem illius: negamus tamen eam oppositionem, & retractationem sufficere ad destructionem venialis, sicut nec attritio peccati mortalis potest sufficere ad destructionem illius, quia attritio peccati non opponitur ipsi peccato vt conuersio in Deum, nec vt mundities anime, quamuis quandiu durat opponatur illi quoad admissionem peccati similis illi, cuius est ipsa attritio, quod etiam habet attritio peccatoris, & ex malo fine elicita.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum reliqua opera bona iusti distincta ab expressa contritione, & à quacumque alia dilectione Dei, & ab attritione sufficiant ad remissionem venialium?

AB R. in 4. dist. 16. q. 5. artic. 2. concl. 4. docet peccatum veniale in homine iusto remitti per quodcumque opus bonum: quod etiam indicat Medin. Cod. de pœnitentia q. 3. §. *Oppositum*, & existimat verum Scot. dist. 21. q. 1. quando opus bonum magis placet Deo, quam displicuit veniale, & quando fit intentione delendi veniale, qui addit, quod si tale opus bonum non referatur ab operante ad finem delendi veniale refertur à Deo in alia vita, & sic relatum in ea remittit illud.

Opinio hæc absolute, vt traditur à Gabr. probatur primo, quia quodcumq; opus bonum iusti meretur de condigno vitam æternam; ergo etiam remissionem venialium, quia remissio venialis est quid minus, quam vita æterna; qui

Gabr.

Medin.
Scotus.

autem potest ad maius, etiam potest ad minus. Secundo, quia quodcumque opus bonum iusti satisfacit pro pœna venialis, & eius dignitatem tollit; ergo etiam satisfacit pro culpa veniali, & eam tollit, quia nequit tollere dignitatem pœnæ, nisi etiam tollat culpam. Terrio, quia ad remissionem venialis non requiritur opus ita insigne, ac requiritur ad remissionem mortalis; ergo ad remissionem venialis sufficit opus minus, quam contritio, & dilectio, quæ sufficiunt ad remissionem mortalis; sed non est maior ratio, ob quam remissio peccati venialis tribuatur operi vnius virtutis, quàm alterius; ergo cuiusq; tribui potest.

Soar.

Et id probabile censet Soar. disp. 11. sect. 3. num. 21. quando opus bonum fit intentione obtinendi à Deo remissionem venialis, quia opus ex ea intentione factum includit virtuale detestationem peccati venialis, quæ ad eius remissionem sufficit.

S. Tho.

Vazq.

Pet. Sor.

Osbag.

S. Th. verò q. 87. ar. 2. Vazq. art. 1. dub. 1. Petr. Sotus lect. 18. de pœnitentia, & Osbag. q. 20. docent venialia non remitti bonis operibus iusti, quamvis sint magis bona, quam peccata venialia sint mala, & quamvis fiant ex intentione delendi illa; & merito, quia dicta opera bona, quamvis facta in statu gratiæ, & ex dicta intentione, non sunt vera conversio in Deum, nec vera mandities animæ; ergo nequeunt destruere culpas, & maculas veniales, quia peccata venialia aliquo modo auertunt à Deo, & habent veram rationem maculæ, quamvis non simpliciter, sed tantum secundum quid.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus quodcumque opus bonum iusti mereri de condigno vitam æternam, quia ad id sufficit, quod sit opus filij Dei, ipsi Deo placens, negamus tamen esse meritum de condigno remissionis venialis, quia ad id erat necessarium, quod gratia habitualis esset semen remissionis venialis, sicut est vitæ æternæ, & augmenti ipsius gratiæ, quod non agnoscitur in gratia: prædictum autem axioma, qui potest ad maius etiam potest ad minus, tantum est verum in his, quæ sunt eiusdem rationis, quales non sunt vitæ æternæ, & remissio peccati venialis.

Ad secundam respondemus, quod quamvis quæcumq; opera bona iusti, præsertim pœnalia, sint satisfactoria in actu primo pro pœna peccati venialis, & possint dignitatē illius tollere, & de facto tollant, si accedat diuina acceptatio, de quo dicemus disp. 13. ex eo tamen non infertur quæcumq; opera bona illius, adhuc pœnalia, esse etiā satisfactoria pro culpa veniali, & posse eam tollere, quia auferre culpam est quid maius, quam dignitatē pœnæ; & ad probationem negamus, quod nequeat tolli dignitas pœnæ culpæ venialis, quin etiam tollatur culpa ipsa venialis, etsi non posset tolli, opera bona satisfactoria pro dignitate pœnæ culpæ venialis non essent satisfactoria pro ea dignitate, nisi supposita ablatione culpæ.

Ad tertiam negamus ad remissionem venialis extra sacramentum non requiri opus ita insigne, ac requiritur ad remissionem mortalis, quia etiam ad remissionem venialis requiritur perfecta contritio saltem virtualis ob rationem dictam, imò addimus ad remissionem mortalis sufficere aliquam contritionem, quæ non sufficiat ad remissionem venialis, quia quæcumq; perfecta contritio sufficit ad remissionem mortalis, & non ad remissionem venialis: unde in hoc sensu dici potest, quod extra sacramentum facilius remittitur mortale, quam veniale, quia scilicet peccatū mortale plura habet opposita, quam veniale: nihilominus ē contra remissio peccati venialis in sacramento est facilius, quia venalia remittuntur per quodcumque sacramentum, non verò mortalia; & in alio sensu tam in sacramento, quam extra, remissio peccati venialis est facilius remissione mortalis, quia scilicet auxilium gratiæ prærequisitum ad remissionem venialium tam intra, quam extra sacramentum facilius obtinetur à Deo, quam auxilium ad remissionem mortalis, ob tria, & quia est donum minus, quod facilius impetratur, quam donum maius, & quia veniale ratione sui minus obstat impetrationi, & quia facilius fit impetratio pro iusto, quam pro peccatore.

(*)

DIFFICULTAS XV.

*Utrum sacramentalia sufficiant in homine
iusto ad remissionem venialium abs-
que contritione co-
rum?*

NOMINE sacramentalium intelligimus actio-
nes quasdam, quibus remissio venialium attri-
buitur, quæ hoc versu continentur.

Orans, tinctus, edens, confessus dans, benedicens.
Quæ sic communiter explicantur, *orans*, idest oratio domi-
nica, & oratio in Ecclesia consecrata, & transitio pectoris,
quæ vti solemus quando oramus: *tinctus*, idest asperio a
quæ benedicta, & etiam unctio cœremonialis Episcopo-
rum, & Regum: *edens*, idest manducatio panis benedi-
cti: *confessus*, idest confessio generalis, quæ dicitur in ini-
tio Missæ: *dans*, idest eleemosyna: *benedicens*, idest bene-
dictio Episcopi, & Abbatis consecrati.

Conveniunt ergo Doctores dictis sacramentalibus ve-
nialia remitti, vt constat ex communi sensu fidelium, & ex
antiquissima consuetudine vtendi sacramentalibus ad re-
missionem venialium.

Est tamen difficultas, quomodo his sacramentalibus
remittantur venialia? an scilicet proxime, & immediate
sicut remittantur medijs sacramentis; an solum media-
te, media scilicet contritione perfecta, vel quia sacra-
mentalibus ad eam excitant, vel quia eam à Deo impe-
trant.

Sotus.
Anton.
Victor.
Valent.
Henric.

Sotus in 4. distinctione 15. quæstion. 2. articul. 3. An-
ton. 1. part. titul. 10. capit. 1. Victor. numer. 99. Valen-
tia disputat. 7. quæstion. 4. puncto 1. & Henric. 1. de pœni-
tentia cap. 15. docent venialia remitti sacramentalibus
proxime, & immediate, sicut sacramentis, quia sacra-
mentalibus semper, & infallibiliter remittunt venialia, quia

ex opere operato remittunt illa, & tamen non semper excitant, nec impetrant contritionem perfectam venialium: ergo proxime, & immediate absque contritione remittunt illa; ad id tamen nonnulli prærequirunt attritionem aliquam venialium, quæ remittuntur, & alij contenti sunt in intentione vtendi sacramentalibus ad id absque expressa displicentia venialium.

Sanctus Thom. verò quæst. 7. de malo art. 12. Alex. 4. p. quæst. 15. memb. 3. art. 4. Palud. in 4. d. 16. quæst. 1. art. 2. Petrus Sotus lect. 18. de poenitentia, & Vazq. q. 87. art. 3. dub. 1. docet sacramentalibus non remitti venialia proxime & immediate, sed tantum media contritione perfecta formalitè, aut virtuali, vel quia ad eam excitant, vel quia eam à Deo impetrant; & meritò, quia sacramentalia non remittunt immediate venialia istar sacramentorù, quia non ex intentione Christi, quia de hac institutione nullatenus constat, nec ex intentione Ecclesiæ, quia in Ecclesia non agnoscitur auctoritas instituendi remedia ad remittendas immediate culpas, præsertim cum venialia nequeant remitti, nisi media iustitia, & sanctitate, & in Ecclesia non agnoscatur auctoritas instituendi remedium, quod immediate conferat iustitiam, & sanctitatem, quia auctoritas hæc esset instituendi sacramenta.

Sacramentalia ergo mediate tantum, & remote remittunt venialia, quatenus scilicet excitant ad contritionem venialium, aut eam impetrant à Deo: & quia ad eam non excitant, nec eam impetrant ex institutione aliqua non dicuntur ex opere operato remittere venialia. & quia non semper excitant, nec impetrant contritionem eorum, non dicuntur ea remittere infallibiliter, nihilominus dictis sacramentalibus peculiariter attribuitur remissio venialium potius, quam alijs bonis operibus, quibus etiam remissionem venialium impetrare solemus, vel quia Ecclesia peculiariter adiunxit suam deprecationem pro remissione peccatorum petendo, nempe aquæ benedictæ, & panis, & nouis fructibus benedictis, & orationi factæ in Ecclesia, & benedictioni Episcopi, & Abbatis, & vntioni Regum, vel quia sacramentalibus peculiariter petitur venia peccatorum,

nempe

S. Thom.

Alexand.

Palud.

Pet. Sot.

Vazq.

nempè oratione dominica, tunctione peccatoris, & confessione generali, vel quia Sacramentalibus peculiariter promissa est à Deo venia peccatorum nempè eleemosynæ: attribuitur autem peculiariter Sacramentalibus remissio venialium, & non mortalium (non solum illis, quibus Ecclesia adiunxit suam deprecationem peculiariter pro remissione venialium petendo salutem mentis, quia veniale non est mors animæ, sed tantum infirmitas) sed etiam alijs sacramentalibus, quibus aliquando remissio mortalium impetratur, quia scilicet multo facilius, & frequentius impetratur remissio venialium, quam mortalium.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus sacramentalia semper, & infallibiliter remittere venialia. Et ad probationem negamus illa remittere ex opere operato, & quamuis illa remitterent ex opere operato, non semper illa remitteret, sicut nec sacramenta semper, & infallibiliter conferunt auxilia gratiæ, quamuis illa conferant ex opere operato.

DIFFICULTAS XVI.

Utrum quodlibet Sacramentum sufficiat ad remissionem venialium absque contritione eorum?

CONVENIUNT communiter DD. Sacramentum Baptismi, & etiam pœnitentiæ ratione sui immediatè ex opere operato remittere venialia absque aliquo actu præui ex se sufficiente ad eorum remissionem, quia Sacramentum Baptismi ratione sui est perfectè abluens, & regenerans, ut forma ipsius significatur, ac proinde abluat ab omni macula etiam veniali; & in sacramento pœnitentiæ fit absolutio ab omni culpa expressa in confessione, ut forma ipsius significatur; alias peccata venialia non essent materia clauium, & absolutionis: id etiam conuenire sacramento Extremæ unctionis, docent Vazq. quæst. 87. artic. 3. dub. 2. & Ochag. quæst. 23. &

merito,

Vazq.
Ochag.

merito, quia forma illius (nempè *indulgeat tibi Deus quid quid deliquisti per visum, &c.*) etiam remissio venialium significatur, quia non raro per visum, & per alios sensus, & in alijs partibus venialia committuntur. Id quoque Sacramento Eucharistiæ convenire negari non potest, ut antiqua Patrum traditione firmatum est, & traditur in Trid. sess. 13. cap. 2. dum dicitur, *Eucharistiam esse antidotum, quo à peccatis quotidianis liberemur, & à peccatis mortalibus præservemur.* Et constat ex eo quod Eucharistia in cibum, & nutritionem animæ sit instituta: cibus autem, & nutritio etiam ordinatur ad restaurandum quod deperditur, ac proinde ad remissionem venialium, quæ anima reparatur.

Triden.

Et quamvis non sit constans, Confirmationem, Ordinem, & Matrimonium immediatè, & ratione sui remittere venialia. Nihilominus S. Thom. quæst. 87. artic. 3. Palud. & Capreol. in 4. dist. 23. Sotus dist. 15. Ledesm. in 4. 1. part. quæst. 28. art. 3. Vazq. & Ochag. id generaliter tribuunt omnibus Sacramentis, etiam his tribus, & merito, quia remissio venialium est illis maximè consona, & proportionata, utpote Sacramentis viutorum, & amicorum Dei, ut ex vi ipsorum non tantum crescat amicitia Dei, sed etiam auferantur offensa inter amicos composibiles.

S. Tho.

Palud.

Capreol.

Sotus.

Ledesm.

Vazq.

Ochag.

Vnde ad remissionem venialium per sacramenta non requiritur perfecta contritio tanquam dispositio, quia per eam præsupponerentur remissa: requiritur tamen attritio, quia per solam gratiam habitualem, quantumvis intensam, nudè sumptam remitti non potest, quia compatiuntur cum gratia habituali secundum se absolute collata, quantumvis intensissima.

Remittuntur ergo per gratiam habitualement infusam, aut per augmentum ipsius infusum intuitu attritionis, tanquam retractionis venialium, & aliquo modo illis oppositæ; quæ ratione infunditur recipienti sacramentum, & habenti attritionem illorum, ut gratia sic infusa, aut augmentum gratiæ sic infusæ acquirat respectum quemdam, seu fiat fundamentum cuiusdam respectus oppositionis cum venialibus, & reconciliationis ab illis, ratione cuius gratia fiat impossibilis cum venialibus iam commissis, & non cum simi-

libus

libus futuris, quia tantum iam commissorum est attritio.

Addimus: *Qua ratione infunditur recipienti Sacramentum*, quia extra sacramentum non infunditur iusto augmentum illius intuitu attritionis, vt est retractatio, quia id reservatur infusioni gratiæ factæ per sacramentum ob dictam necessitatem, sed vt est quoddam opus bonum condignum illius (ea ratione, qua infunditur intuitu aliorum operum bonorum) attendendo ad bonitatem illius, non ad rationem retractionis; & augmentum sic infusum non fit impossibile cum venialibus, quorum fuit attritio, quia tunc non acquirit dictum respectum: si tamen extra sacramentum infunderetur (vt potest a Deo infundi) intuitu attritionis venialium, vt retractatio est, quamuis non excederet meritum condignum ipsius attritionis, absque dubio acquireret dictum respectum, & fieret impossibile cum venialibus, & illa expelleret.

Constat ergo venialia in peccatore habente originale, aut mortale actuale, aut vtrumque remitti, non remisso originali, aut mortali, aut vtroque, quia vt constat ex dictis, venialia remitti nō possunt nisi media sanctitate, siue actuali, siue habituali, quæ multo magis opponitur originali, & mortali, quam ipsis venialibus.

DIFFICULTAS XVII.

Quomodo remittatur peccatum veniale post hanc vitam in Purgatorio?

SUPPONIMVS, in quo conueniunt Theologi, peccata venialia, in quibus iustus ex hac vita decedit, remitti in purgatorio etiam quoad culpas, ne in æternum impediatur à consequentione gloriæ, ad quam habet ius acquisitum.

Est tamen difficultas in explicando quomodo remittantur, & in primis quoad culpam, & maculam?

Circa hanc difficultatem, varijs modis dicendi omis-

sis S. Thom q. 7. de malo artic. 11. Vazq. quæst. 87. artic. 1. dubio 2. Valencia disput. 7. quæst. 4. punct. 3. Soar. disp. 11. sect. 3. Egid. disputat. 2. dub. 17. & communiter Theologi docent, peccata venialia in purgatorio remitti quoad culpam, & maculam sola perfecta contritione, siue formali, siue virtuali sicut in hac vita remittuntur extra sacramentum & merito, quia præter gratiam habitualement in sacramento infusam intuitu attritionis, quæ iam in purgatorio non sic infunditur, nequeunt venialia remitti nisi contritione perfecta, quia præter eam nihil est, quod sit venialibus sufficienter oppositum, ut constat ex sæpè repetitis.

S. Tho.
Vazq.
Valen.
Soar.
Ægid.

Remittuntur autem in instanti, quia in instanti elicitur contritio, per quam remittuntur: & remittuntur in primo, in quo animo separatur à corpore, quia in eo primo instanti, anima cognoscit culpas, in quibus decedit, & in eo maxime desiderat ab illis liberari, & ab eo instanti præsto adest illi auxilium efficax prærequisitum ad contritionem: remittuntur autem per contritionem non tanquam per dispositionem, nec tanquam per meritum condignum remissionis, sed tanquam per formam formaliter ab illis emanantem.

Dignitas verò pœnæ pro venialibus debita (& etiam pro mortalibus quoad culpam remissis) paulatim minuitur ipsa tolerantia pœnæ, quousque tandem extinguitur, & nihil illius aufertur actu ipso contritionis, nec illo, quod remittuntur quoad culpam (quia quamvis actus contritionis etiam in eo statu sit satisfactorius in actu primo pro pœna debita restante, non tamen satisfacit in actu secundo, quia non acceptatur à Deo in eo statu in locum pœnæ debite, iuxta ea, quæ dicemus disputatione 13. difficultate 4.) in quo distinguitur dignitas pœnæ æternæ debite ob peccatum mortale, quia hæc tollitur forma iustificante à peccato mortali.

(***)

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum peccata per contritionem, aut aliter remissa, redeant iterum de facto per subsequens peccatum mortale?

NON est difficultas, an peccata semel remissa iterum redeant quoad actionem ipsam peccandi, quia certum est quoad eam non posse redire, sed an redeant quoad culpam, seu maculam, & etiam quoad dignitatem pœnæ?

*Hu. Viet.
Gratian.
Guilliel.*

August.

Hugo de Sancto Victore libro 2. de Sacramentis parte 14. capite 9. Gratianus distin. 4. de pœnitentia, & Guilielmus Parisiens. tra. de Sacramento Pœnitentia fol. 45. columna 3. docent peccata omnia remissa postea redire per peccatum mortale subsequens, cuiuscumque generis sit. Quod indicare videntur August. in illud Psalmi 108. *In memoriam redeat iniquitas patris eius*, dum ait, *Si Iudas teneret illud, ad quod vocatus est, nullo modo ad eum, vel sua præterita, vel parentum iniquitas pertineret.* Quo Augustin. (ut à contrario sensu deducitur) indicare videtur præteritam culpam Iudæ ad ipsum iterum pertinere, & ipsi iterum imputari, quia in Apostolatu non stetit. Et Beda in illud Lucæ 11. *Reuertar in domum, unde exiui*, dum ait, *Timendus est iste versiculus, non exponendus, ne culpa, quam in nobis extinctam credebamus, per iniuriam nos vacantes opprimat.*

Id quoque deduci videtur ex scriptura, in qua peccata sæpè dicuntur in memoriam Dei reuocari, Psal. 78. & 108. & 3. Regum 17. iuxta phrasim autem scripturæ peccata in memoriam Dei reuocari, idem est, ac semel remissa iterum reuiuiscere, & apud Deum imputari: sicut Deum esse oblitum peccatorum, idem est, ac peccata iam esse dimissa, quia Deus post remissionem peccatorum se habet quasi eorum oblitus

Et

Et ratione probatur desumpta à paritate reuiscen-
tiaz meritorum per iustificationem subsequentem, quam
diff. 23. formauimus, & examinauimus.

Prædictam doctrinam, nempe quod peccata semel
remissa iterum redeant per subsequens peccatum morta-
le limitat Præpositiuus, vt tantum sit vera, quando pec-
catum subsequens est vnum ex quatuor generibus pec-
catorum, nempe odium fratris, aut apostasia à fide,
aut contemptus confessionis, aut quando quis habet affe-
ctum, quo nollit habuisse pœnitentiam, & quod attinet ad
odium fratris, non leuiter indicant Ambros. in cap. 4. epi-
stolę ad Ephes. August. sermone 15. de Verbis Domini,
Chrysostom. homilia 26. in illa verba Matth. 18. *tradidit*
eum Tortoribus, Theophylactus in dictum cap. 18. Matth.
imò Christus in eo capite id indicare viderur, dum adducit
parabolam cuiusdam Domini, qui reuocauit omne debitũ,
quod remiserat seruo crudeli in conseruum suum, & postea
illam accommodans ait: *Sic Pater meus faciet vobis, si non*
remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

*Ambro.
Magist.
Chrys.
Theoph.*

S. Thom. verò quest. 88. artic. 1. Vazq. dub. 1. & 1. 2.
disput. 208. Soar. disput. 13. sect. 1. Ægid. disput. 2. dub. 18. &
communiter Theologi, docent; & meritò, peccata semel
remissa per nullum genus peccati subsequentis iterum re-
dire quoad culpam, nec quoad dignitatem pœnæ æternæ:
quod definitum viderur à Gelasio Papa de pœnitentia d. 4.
can. *Diuina*, & 23. quest. 4. can. *Si illis*, dum ait; *Diuina*
elementia dimissa peccata in ultionem iterum redire non
patitur.

*S. Thom.
Vazq.
Soar.
Ægid.
Gel. Pap.*

Quod etiam expressit Prosper in lib. ad capitula Gal-
lorum, in responsione ad secundam obiectionem.

Prosp.

Et ratione probatur, quia peccata quoad culpam, seu
maculam, & quoad dignitatem pœnæ æternæ de facto tan-
tum remittuntur per gratiam, & sanctitatem nobis inhæ-
rentem sua natura pugnantem cum illis quoad duo prædi-
cta, per gratiam autem, & sanctitatem istam peccata abso-
lutè, & non subconditione in posterum non peccandi re-
mittuntur, & extinguuntur, quia gratia, & sanctitas sua na-
tura opponitur peccatis quoad culpā, seu maculam dire ctè,

quia

quia hæc est formaliter iniustitia, & immundities apud Deum, cui gratia, & sanctitas sua natura opponitur, & etiam opponitur quoad dignitatem pœnæ æternæ consequenter, & indirectè, quia hæc dignitas dependet sua natura in cōseruari à culpa, seu malitia, cui, vt diximus, gratia, & sanctitas sua natura directè opponitur, sicut calor, vt oïo absolute, & non subconditione aliqua destruit frigus vt oïo, quia sua natura opponitur frigori vt oïo; ergo peccata, vt de facto remittuntur, per nullum peccatum subsequens redeunt.

Augustinus verò non fauet aduersarijs, quia tantum vult peccata propria Iudæ, & suorum parentum, quæ in ipso fuerunt temporaliter punita non fuisse sic puniendâ, si in sua vocatione stetisset. Et Beda non loquitur de reditu peccatorum quoad culpam, & dignitatem pœnæ æternæ, sed tantum nos admonet, vt cauti simus, & sententiam in illo versiculo contentam timeamus, quia contingere potest, vt ob negligentiam labamur in peccata prioribus similia, & in peccata similia eis, quæ ita remissa esse credebamus, & eorum radicem ita esse extinctam, vt amplius non essemus in ea lapsuri.

In scriptura autem peccata in memoriam Dei reuocari, non est peccata iam remissa iterum à Deo imputari: sed Deum temporaliter punire peccata, quorum punitionem ita distulerat, vt eorum appareret oblitus: vnde Deus non solum dicitur obliuisci peccatorum, quando peccata iam sunt dimissa, sed etiam dicitur obliuisci, quando peccata nondum dimissa, non punit temporaliter.

Ambrosius verò, Augustinus, Chrysost. & Theophylactus adducti pro Præpositiuo tantum volunt ob peccatum odij, aut crudelitatis in fratrem peccata præterita iam remissa redire, non eadem numero, sed similia, quia scilicet Deus, ob dictum peccatum permittit sic peccantem labi in peccata similia peccatis iam remissis, quod est debita iam remissa quodammodo exigere.

Nec parabola illa Matth. 18. fauet Præpositiuo, quia sensus accommodationis, & conclusionis illius, nempe, Sic

Pater meus cœlestis faciet vobis, &c. vel est Deum non fore benignum in nos, & nobis non remissurum peccata, nisi etiam nos proximis iniurias contra nos illatas remittamus (iuxta illud Lucæ 6. *Dimittite, & dimittentur vobis*, & iuxta illud, quod subditur, *Eadem quippè mensura, qua mensueritis, remetietur vobis*) vt exponunt Maldonatus in dictam parabolam, & Vazquez 1. 2. disputatione 108. capite septimo, & Ægidius dubi 18. vel sensus est, Deum permissurum eum, cui remissa sunt peccata, iterum labi in similia, nisi remittat fratri iniurias, & non est sensus peccata iam remissa eadem iterum à Deo imputari non remittenti iniurias, quia non omnia, quæ in parabolis continentur, sunt semper ipsi veritati accommodanda; sed illa, quæ fini parabolæ intento sufficiunt; Christus autem in dicta parabola vel tantum intendit nos admonere, vt fratribus iniurias remittamus, si volumus remissionem peccatorum à Deo impetrare; vel tantum intendit, quod si nolumus à Deo deferri, & misericordiam à Deo non impetrare, iniurias remittamus; ad prius autem intentum ex his duobus sufficit accommodare, & concludere, quod sicut Dominus ille à seruo crudeli exigit priora debita, quamuis remissa, ita etiam potiori ratione Pater cœlestis ob crudelitatem non remittentium iniurias non remittet, & exiget vera debita, & peccata nondum remissa; ad posterius verò intentum sufficit accommodare, & concludere, quod sicut Dominus ille à seruo crudeli exegit debita, quamuis iam remissa, ita etiam Deus ob crudelitatem in fratres iterum exiget, & imputabit peccata iam remissa, non eadem numero, sed similia permittendo lapsum in ea.

Maldon.
Vazq.
Ægid.

DIFFICULTAS XIX.

*Utrum peccata semel remissa quoad culpam
possint de potentia Dei absoluta quoad
eam redire per subsequens
peccatum?*

Scotus.
Gabr.
Med.
Valent.

SCOTVS in 4. distinctione 22. quæstione 1. articulo 1. Gabr. quæstione 1. artic. 3. dubio 2. Medin. Codice de pœnitentia, quæstione 9. & Valentia disputat. 7. quæst. 5. puncto 1. partem affirmatiuam tuentur, quia culpa, seu macula post peccatum transactum relicta, aut consistit in destinatione ad pœnam à Deo facta; hæc autem potest à Deo auferri sub conditione non peccandi in futurum; ergo si ita fiat à Deo, ut potest, peccata redibunt conditione non implera, nempe si postea committatur peccatum: aut consistit in malitia, seu iniuria Deo facta habitualiter perseverante, & hæc etiam potest à Deo condonari, seu remitti sub conditione nō peccandi in futurum, non minus quam vnus homo potest alteri iniuriam sibi factam sub conditione remittere; ergo si Deus ita remittat, ut potest, & postea committatur aliud peccatum, iterum redibunt peccata antea remissa.

Sotus.
Vazq.
Soar.
Turr.

Sotus verò in 4. distinctione 16. quæstione 1. artic. 2. Vazquez quæst. 88. artic. 1. & 12. disp. 208. Soar. disp. 13. sectione 1. Turrianus Complutensis disputat. 12. dubio 1. partem negatiuam tradunt; & merito, quia Deus nequit sub conditione peccata quoad culpam, seu maculam remittere, sed tantum absolute, nec potest illa reproducere, nec potest pro sola sua voluntate illa iterum imputare; ergo semel remissa nequeunt adhuc de potentia Dei absoluta quoad culpam, seu maculam redire: consequentia patet; antecedens autem probatur, & in primis quoad primam partem, quia Deus nequit sola extrinseca condonatione, nec cessione, sed tantum media sanctitate

animæ in hærente peccata quoad culpam, seu maculam remittere; per sanctitatem autem peccata nequeunt sub conditione, sed tantum absolute auferri, non minus, imò magis quam frigus ut oïto per calorem ut oïto, quia non minus, imò magis opponitur sua natura peccatis, quam calor frigori: quod autem Deus nequeat peccata extrinseca condonatione, nec extrinseca cessione remittere, sed tantum media sanctitate animæ in hærente, probatur, quia culpa, seu macula peccati relicta post peccatum transactum non consistit in aliqua strictè iniuria, seu damnificatione contra Deum, cui ipse possit cedere, sed consistit in ipsa malitia, quæ primo fuit in actu ipso peccati, & habitualiter perseverat, qua anima manet maculata, & in culpa apud Deum; ergo remitti nequit, nec auferri sola extrinseca Dei cessione, nec extrinseca condonatione, sed tantum media vera sanctitate, quæ est mundities animæ, & sua natura pugnat cum illa, & consequenter, ita ut de potentia Dei absoluta nequeat esse cum macula, seu culpa, quia si illa nequit sua natura conservari simul cum ea sanctitate, neque potest à Deo conservari cum illa, sicut nec à principio produci: deinde idem antecedens quoad secundam partem est manifestum, quia Deus nequit esse causa culpæ, seu maculæ peccati; ergo multo minus reproductionis, & reuocationis illius, & tandem idem antecedens quoad tertiam partem constat, quia Deus nequit pro sola sua voluntate culpam imputare; ergo multo minus eam iterum imputare.

Ad fundamentum ergo aduersariorum, negamus maculam peccati post actum peccati transactum relictam consistere in destinatione ad pœnam, sed in ipsa malitia peccati, seu offensa, & iniuria Dei habitualiter perseverante, quam nequit Deus sub conditione remittere, quamvis possit homo iniuriam, & offensam sibi factam remittere sub conditione, ob discrimen inter utramque, quia offensa in hominem facta non consistit in aliqua malitia culpa, seu macula, sed in stricta damnificatione contra illud, cui, utpotè tali, ipse potest pro sola sua voluntate cedere, cum possit iuri suo cedere, ac proinde non solum

potest illam absolute remittere, sed etiam subconditione: iniuria autem, seu offensa contra Deum non consistit in stricta damnificatione contra iustitiam in Deum, cui ipse possit cedere, sed in vera malitia, culpa, & macula, cui cedi nequit, sed auferri debet vera sanctitate, & munditie sua natura pugnante cum illa; per sanctitatem autem, & munditiam sua natura pugnantem cum ipsa malitia, & macula nequit subconditione, sed tantum absolute auferri, sicut frigus vt oïto per calorem vt oïto.

DIFFICULTAS XX.

Utrum peccata integre remissa etiam quoad dignitatem pœnæ æternæ possint quoad hanc solam de potentia Dei absoluta per subsequens peccatum redire?

Soar.
Henr.
Ægid.

SOAREZ disputatione 13. sectione 2. Henr. primo de pœnitentia cap. 32. & Ægid. disp. 2. dubio 18. partem affirmatiuam tuerentur, quia Deus sua potentia absoluta potest remittere culpam, seu maculam mortalem non remittendo dignitatem pœnæ æternæ, vtpotè distinctam ab illa; ergo Deus culpa mortali absolute remissa poterit dignitatem pœnæ æternæ remittere, subconditione in posterum non peccandi, ac proinde dignitas pœnæ æternæ poterit de potentia Dei absoluta per subsequens peccatum redire.

Vazq.
Ochag.
Sotus.

Vazquez verò questione 88. articulo 1. dub. 1. & 12. disputatione 208. num. 29. & Ochagauia quæst. 24. partem negatiuam tradunt (quam indicat Sot. in 4. d. 16. q. 1. ar. 1. §. *Per san*) & meritò, quia nemo potest esse dignus pœna pro sola voluntate Dei, non solum antequàm peccet, sed nec postquam peccauit, sed solū fit dignus pœna peccato ipso, quod

est pœna dignum, quia dignitas pœnæ, utpotè extrinseca quædam denominatio, nequit produci neque conservari à Deo in se ipsa, sed ipsa consurgit, & conservatur ex suo fundamento, nempe ex peccato pœna digno; sed peccatum absolute remissum quoad culpam, & maculam, & offensam Dei non manet dignum ex se æterna pœna, ut patet: ergo illo absolute remisso quoad culpam, & maculam, & offensam, & quoad eam non redeunte, nequit homo manere, nec redire dignus pœna æterna adhuc de potentia Dei absoluta.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus antecedens, nempe Deum posse remittere culpam mortalem, non remittendo dignitatem pœnæ æternæ, quia quamvis hæc sit distincta à culpa mortali, sanctitas tamen auferens culpam mortalem etiam aufert dignitatem pœnæ æternæ, quia hæc dignitas sua natura pendet in conservari à culpa, seu macula mortali: eo enim ipso, quod quis desinit esse inimicus Dei, desinit esse dignus pœna æterna.

Addimus primo peccatum originale remissum non posse, adhuc de potentia Dei absoluta, redire, nec quoad culpam, nec quoad dignitatem pœnæ æternæ damni, quia quoad utramque nequit remitti nisi absolute, quia nequit remitti immediatè voluntate Dei, sed media sanctitatis sua natura absolute pugnante cum illo quoad culpam, & quoad dictam dignitatem pœnæ æternæ: non negamus redire posse carentiam iustitiæ debitæ (in qua consistit culpa, seu macula peccati originalis saltem pro materiali) per subsequens peccatum mortale, si Deus statuat, ut potest, quod etiam post peccatum subsequens debeat haberi iustitia: nihilominus tunc non diceretur peccatum originale remissum redire, vel quia postea carentia iustitiæ debitæ esset distincta à priori, vel saltem quia prior carentia, prout primo contracta non imputaretur ad culpam, sed prout postea contracta.

Addimus secundo peccata venialia remissa, quoad culpam non posse adhuc de potentia Dei absoluta, quoad

eam redire per peccatum subsequens, quia quoad eam non remittuntur immediate voluntate Dei, sed sanctitate sua natura cum illis absolute pugnante: posse tamen quo ad dignitatem pœnæ temporaneæ, quia quoad hanc remitti possunt sub conditione, aut sub exceptione non peccandi in futurum, siue quoad illam remittantur solutione ipsius pœnæ debitæ, quia potest pœna infligi à Deo, intentione illa puniendi dependente à conditione, aut ab exceptione non peccandi in futurum; siue remittantur satisfactione moraliter æquivalente, quia ut remittantur satisfactione, necessaria est acceptatio diuina, ut dicemus disputatione 13. difficult. 6. quæ potest à Deo fieri sub conditione, aut sub exceptione non peccandi in futurum.

DIFFICULTAS XXI.

Utrum peccata semel remissa redeant aliquo modo, per subsequens peccatum?

CONVENIUNT Theologi, peccata semel remissa iterum aliquo modo redire per subsequens peccatum mortale ratione circumstantiæ ingratiitudinis, quæ verè committitur iterum offendendo Deum post beneficium remissionis ab ipso acceptum, quia ratione huius ingratiitudinis peccatum subsequens fit grauius nõ maioritate, seu excessu granitatis æquivalente grauitati peccatorum remissorum, ut patet, ac proinde, quamuis peccata semel remissa aliquo modo redeant, sed non æquialenter.

Scotus.
Gabr.

Med.
Vazq.
Soar.

Addunt Scotus in 4. dist. 22. quæst. 1. §. de tertio articulo, & Gabr. quæstione 1. art. 2. peccatum commissum post remissionem peccatorum factam per pœnitentiam etiam fieri grauius ex eo, quod ille, qui peccat post eam, faciat contra promissionem iterum non peccandi factam in ea iustificatione: falluntur tamen ut aduertunt Medina Cod. de pœnitentia q. 9. Vazq. q. 88. artic. 2. & Soar. disput. 13. sect. 3.

quia

quia ad iustificacionem adhuc media pœnitentia factam nō est necessaria dicta promissio (aliās omne peccatum post iustificacionem sic factam etiam esset sacrilegium contra virtutem religionis) sed sufficit propositum iterum non peccādi (imō sufficit implicitum) propositum autem istud, adhuc expressum nō auget malitiam peccati post illud commissi.

Est tamen difficultas an peccare in statu sanctitatis post remissionem peccatorum sit maior ingratitudo, quam peccare in statu sanctitatis, & innocentie ante commissionem, & contra actionem peccati, ut contingit in Adamo; & procedit questio quando aliorum sanctitas est æqualis?

Bonauen. in 4. d. 22. art. 1. quest. 2. Scor. quest. 1. Gab. quest. 1. art. 3. dub. 1. docent esse maiorem ingratitudinem peccare in statu innocentie ante peccatum, quia maior ingratitudo est peccare post maius beneficium acceptum a Deo, status autem innocentie, & præservatio a peccatis maius beneficium est, quam ab eis iam commissis, aut contrariis liberari.

Caiet. verò 22. q. 106. art. 2. Vazq. q. 88. art. 2. & Egid. disp. 2. dub. 19. docent maiorem esse ingratitudinem peccare in statu sanctitatis post remissionem peccatorum, & meritò, quia quamvis præservatio a peccatis secundum se, & quasi materialiter sit aliqualiter maius beneficium, quam eorum remissio secundum se, & quasi materialiter sumpta, quia præservari a peccatis est in se aliqualiter melius, quam eorum iam commissorum remissio: nihilominus quia remissio fit ei, qui est positine indignus eo beneficio, & non dicta præservatio (quamvis hæc fiat non digno) ideo remissio, omnibus pensatis, est maior in ratione beneficii, quia excessus, quo remissio excedit præservationem ex eo quod fiat indigno (qui potest dici excessus formalis) est multo maior, quam aliquis ille excessus, quo præservatio excedit remissionem, qui potest dici materialis; ergo ceteris paribus, ex parte sanctitatis, qua fit remissio, maior ingratitudo est peccare post remissionem peccatorum, quam post innocentiam, & ob eandem rationem peccare post remissionem moralis aequalis, ut pote facta magis indigno, est maius beneficium, ceteris paribus ex parte sanctitatis.

Bonauen.
Scotus.
Gabr.

Caiet.
Vazq.
Egid.

S. Tho.

Observandum est etiam in commissione peccati venialis post remissionem peccatorum esse aliquam ingratitude-
nem; quia est aliqualis offensa contra Deum, & consequenter ratione talis ingritudinis, redire aliquo modo peccata prius remissa etiam mortalia per subsequens peccatum veniale: sed quia ea ingratitude non est notabiliter aggravans, sed tantum leuiter, ideo peccata prius remissa adhuc mortalia, non redeunt sensibilibiter per subsequens mortale: Et id voluit S. Thom. quæst. 88. artic. 2. ad 2. dum negat per veniale redire aliquo modo peccata prius remissa, si cut etiam quando in veniali negat ingratitude, tantum negat gravem, & sensibilem.

DIFFICULTAS XXII.

*Utrum ingratitude in quocumque peccatore
reperta, ratione cuius peccata remissa ali-
quomodo redeunt, sit speciale
peccatum?*

VPPONIMVS in quocumque peccato esse ingratitude aliquam, quia omne peccatum fit post beneficia à Deo accepta.

Est tamē difficultas, an hæc ingratitude addat aliquam specialem malitiam distinctam à malitia, quā peccatum, in quo est ingratitude ipsa, habet ex suo obiecto.

Medina.

Medina cod. de pœnitentia quæst. 9. docet ingratitude-
nem in quocumque peccato repertam supra propriam malitiam peccati, in quo reperitur, v. g. furti, aut homicidij, addere aliam specialem malitiam ingritudinis Deo factæ quia quodcumq; peccatum fit contra duplicem virtutem, v. g. peccatum furti fit contra iustitiam, & etiam contra gratitudinem ergo quodcumq; peccatum habet duplicem malitiam, alteram contra iustitiam, aut aliquam aliam virtutē, & alterum contra gratitudinem. Addit tamen Med. hanc ingratitude, quāvis sit speciale peccatū, nō esse necessario

in confessione explicandam, quia est notissima confessarij.

S. Thom. verò q. 88. art. 4. Vazq. ibidem, Scot. in 4. d. 22 q. 1. & Ægid. disp. 2. dub. 19. docent circumstantiam ingratitudinis in quocūq; peccato repertam non addere aliquā specialem malitiam (nisi quando peccatum, in quo reperitur sit expresse in contemptum beneficij accepti) sed tantum aggravare peccatum intra propriam speciem peccati, in quo reperitur, v. g. furti, aut homicidij; & meritò, quia dicta ingratitudo absque expresse contemptu beneficij non opponitur speciali virtuti gratitudinis; ergo non habet specialem malitiam ingratitudinis; consequentia patet, quia species peccatorum sumantur ex oppositione ad virtutem; antecedens autem probatur, quia ad specialem rationem gratitudinis non sufficit efficere aliquid gratum ei, à quo acceptum est beneficium, quia id non sufficit, ut fiat in gratiarum actionem, quod requiritur ad specialem rationem gratitudinis, & id efficit erga Deum quæcumque alia virtus distincta à gratitudine; sed necessarium est id efficere ex animo, seu ex intentione expressa recompensandi aliquo modo beneficium acceptum, quia id requiritur, ut illud fiat in gratiarum actionem; ergo offendere eum, à quo acceptum est beneficium, non opponitur speciali virtuti gratitudinis, nisi expresse fiat in contemptum beneficij accepti: sicut etiam non obedire superiori non est speciale peccatum inobedientiæ, nisi quando non obeditur ex contemptu superioris, seu expresse animo non parendi superiori, quia nec obedire superiori est specialis obedientia, nisi obediatur expresse intentione obediendi superiori, id est quia superior præcipit: & quid simile cōtingit in peccato odij, & in peccato specialis scandali, & in aliquibus alijs, in quibus non est oppositio ad æquata cum virtutibus quoad obiectum materiale ad æquatum earum, absque expresse quodam affectu & expresse quadam intentione: secus est in peccato fornicationis, furti, homicidij, sacrilegij, & in aliquibus alijs, in quibus absque expresse intentione inveniuntur malitia specialis eorum, quia absque ea intentione inveniuntur in illis ad æquata oppositio cum virtutibus quoad obiectum materiale speciale eorum.

S. Tho.

Vazq.

Scotus.

Ægid.

Ad rationem ergo Medinæ negamus quodcumque peccatum etiam esse contra gratitudinem specialem, nisi quando fit ex contemptu beneficii accepti.

DIFFICULTAS XXIII.

Virum merita vitæ æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata, reuiuiscant per sequentem iustificationem media contritione, aut aliter factam?

SUPPONIMVS merita vitæ æternæ mortificari per peccatum mortale subsequens, quia antea iustus, per sequens peccatum mortale fit iniustus, & inimicus Dei, & dignus, vt non præmiatur vita æterna antea promerita, quo merita vitæ æternæ impediuntur quoad hominem ipsum à sua virtute morali per ducendi illum ad vitam æternam, & à vi denominandi, qua possent ipsum hominem absolute denominare dignum vita æterna, quia post peccatum mortale quando per seuerat, non denominant hominem dignum vita æterna saltem expedite, sed potius à peccato mortali subsequente denominatur dignus pœna æterna, tam sensus, quàm damni.

Hoc supposito difficultas est, an merita vitæ æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata postea per sequentem iustificationem reuiuiscant.

Ratio difficultatis pro parte negatiua sumitur ex illo Ezechiel 18. *Si autem auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ illius non recordabuntur; at si quando contingit postea iustificari reuiuiscerent, Deus recordaretur earum.*

Nihilominus Theologi conueniunt merita vitæ æternæ iusti per subsequens peccatum mortale mortificata, po-

ita persequentem iustificationem requiiscere. Quod efficaciter deducitur ex Trident. sess. 6. cap. 16. dum ait, iustificatis nihil deesse, ut bonis operibus in statu gratiæ factis, & procedentibus ex gratia antecedente, comitante, & subsequente, si in gratia decedant, gloriam suo tempore consequendam promeruisse censeantur: loquitur autem Tridentinum non solum de iustificatis, qui gratiam semel acceptam, semper conseruant, sed etiam de illis, qui gratiam amissam recuperant, ut ex contextu patet; ergo operibus meritorijs iusti factis ante peccatum mortale, quo postea mortificantur, nihil deest ut vitam æternam consequantur, si iustus ille, qui mortaliter peccauit, postea resurgat, & decedat in gratia; consequentia patet, quia iustus ille decedit in gratia, & eius merita peccato mortali mortificata facta fuerunt in statu gratiæ, & processerunt ex gratia antecedente, comitante, & subsequente; ergo merita vitæ æternæ iusti per subsequens peccatum mortificata, postea reuiuiscunt ad resurrectionem iusti, qui mortaliter peccauit, & facit spiritualiter mortuus.

Triden.

Et ratione probatur desumpta ex S. Th. in 4. disp. 22. q. 1. art. 1. ad sextum, quia quamuis merita vitæ æternæ iusti per subsequens peccatum mortale mortificentur, quia per illud impediuntur non in se, sed quoad ipsum hominem, quia per illud impediuntur à sua virtute, & vi morali perducendi ipsum ad vitam æternam, ex eo quod per illud fit dignus, ut non præmieretur vita æterna antea promerita, & quia eo peccato impediuntur, ut non denominent ipsum hominem dignum vita æterna ex eo, quod eo peccato fit dignus, ut non præmieretur vita æterna promerita (quod quamuis sit impossibile formis physicis physicè perseverantibus, non tamen formis moralibus, & solum moraliter perseverantibus, qualia sunt merita physicè præterita) quo merita vitæ æternæ iusti mortificari, & quasi regi dicuntur, nihilominus per peccatum illud subsequens non destruuntur, nec extinguuntur, nec eorum dignitas, sed ipsa, & eorum dignitas manent viua habitualiter, quia peccatum mortale non opponitur bonitati, nec dignitati meritorum, sed tantum sanctitati, & munditiei animæ, nec bonitas, & dignitas eorum

S. Tho.

pendet in conseruari à sanctitate; ergo ablato peccato mortali, seu macula ipsius, qua merita vitæ æternæ in se ipsis uiua, erant impedita, & mortificata, expediuntur, & reuiuiscunt, ut possint perducere hominem in vitam æternam, & eum efficiant, & denominent dignum vitæ æternæ.

Quia uero ut ait S. Tho ubi supra, & nos diximus difficult. 18. peccata, & demerita extinguuntur, & eradicantur per gratiam, & sanctitatem aduenientem, quia eorum malitia, & culpa est formaliter iniustitia, & immundities apud Deum, cui gratia, & sanctitas sua natura opponitur, & dignitas pœnæ æternæ sua natura pendet in conseruari à malitia, & culpa, idè peccata, & demerita semel remissa non redeunt per subsequens peccatum mortale.

Ex dictis constat merita vitæ æternæ supposita remissione peccati mortalis, per quod fuerunt mortificata, ad quam necessaria fuit misericordia Dei, reuiuiscere ex natura rei, & non immediatè ex misericordia Dei, ut contra Scot. Bonauenturam, & Durand. aduertit Vazq. q. 85. ar. 5. dub. 1. quia ex vna parte opera bona iusti ex se sunt digna vitæ æternæ, & non ex acceptance, & voluntate Dei, & ex altera parte ipsa opera eo modo, quo erant digna ante peccatum mortificans reuiuiscunt, ablato eo peccato, quia fuerunt facta, & digna, & non fuerunt premiata, & per peccatum subsequens non fuerunt destructa, & extincta, sed tantum impedita, & mortificata.

Addimus merita vitæ æternæ peccato mortali finali illius, qui est damnandus in æternum (quamuis quasi physice sint tantum mortificata) censeri tamè moraliter extincta, & destructa per numquam sunt reuiuiscunt.

Merita autem iusti ita expediuntur, & reuiuiscunt quoad dignitatem, & rationem meriti, ablato peccato mortificante, ut adhuc de potentia Dei absoluta nequeant non reuiuiscere quoad illam (quamuis Deus possit non remunerare illa) quia merita non reuiuiscunt ex voluntate Dei, sed ex sua natura, supposito quod fuerunt facta, & non sunt remunerata; fieri autem non potest adhuc de potentia Dei absoluta, ut merita amittant suam naturam, & quod non fuerint facta, & quod sint remunerata, supposito quod

facta

facta fuerint, & non fuerunt remunerata.

Ad rationem autem difficultatis pro parte negativa respondemus testimonium illud Ezechielis, intelligi sub exceptione penitentiae, quasi dicat, si iustus fecerit iniquitatem, omnes iustitiae illius non recordabuntur, nisi egerit penitentiam, quia si hanc non agat, merita illius praecedentia non praeualebunt contra iniquitatem.

DIFFICULTAS XXIII.

Utrum merita iusti reuiuiscant in integrum?

CONVENIUNT Theologi merita iusti reuiuiscere non solum quoad premium accidentale; nempe quoad gaudium de illis in caelo futurum, sed etiam quoad premium essentiale gloriae, ut significatur in Tridentino sessione 6. cap. 16. dum de meritis iusti procedentibus ex gratia ait, nihil illis deesse, ut censeatur promeruisse vitam aeternam suo tempore consequendam; si iustus in gratia decedat, ex quo difficult. 23. reuiuiscenciam meritorum deduximus. Quod etiam constat ex dictis in ea difficultate, nempe quod ablato peccato illa mortificante reuiuiscunt, & expediuntur ad eandem dignitatem, & rationem meriti, quam habuerunt facta in statu gratiae, dignitas autem illa, & ratio meriti est vita aeterna.

Ita tamen reuiuiscunt quoad dignitatem, & rationem meriti vitae aeternae, ut illis correspondeat, & conferendus sit aliquis peculiaris gradus vitae aeternae distinctus a gradu correspondente iustificationi, per quam reuiuiscunt. In quo Theologi communiter conueniunt. Quod constat ex dictis quia merita, peccato ea mortificante per iustificationem ablato, reuiuiscunt ad eandem antiquam dignitatem, & rationem meriti, quam ante illud peccatum habebant, illis autem, si non fuissent per peccatum mortificata, correspon-

deret.

deret aliquis peculiaris gradus gloriæ distinctus ab eo, qui correspondit iustificationi sequenti, per quam reuiuiscunt. Et quidem si solam reuiuiscerent quoad eundem gradum gloriæ aliâ titulo iustificationis sequentis conferendum, eorum reuiuiscencia nihil prodesset iusto, cum ipsi nihil gloriæ ex reuiuiscencia accresceret.

Est tamen difficultas, an reuiuiscant quoad totam gloriam, seu quoad omnem gradum gloriæ, quem ante sui mortificationem merebantur?

Alexan.
Bonauen.
Palud.
Cap. col.
Scotus.

Alexander 4. parte, quæstione 12. membro 4. artic. 5. ad septimum, Bonauent. in 4. distinct. 14. parte 2. artic. 2. quæst. 1. ad 4. Paludan. quæstione 1. Capreolus quæstione 2. artic. 1. & Scotus distinct. 16. quæst. 2. artic. 5. docent merita mortificata non semper reuiuiscere quoad omnem gradum vitæ æternæ, qui non omnes eodem fundamento, sed varijs ad id ducuntur.

Magist.
Alber.
Richa.
Almain.
Scot.
Duran.
Vazq.
Ægid.

Triden.

Magister verò in quarto distinctione 14. Albertus articulo 21. Ricard. articulo 8. quæstione 2. Almain. quæstione 1. articulo 2. Scotus distinctione 22. quæstione 1. Durandus in 3. distinctione 31. quæstione 2. Vazquez quæstione 89. articulo 5. dubio 2. & Ægidius disputatione 2. dubio 20. docent, semper, & per quancumque iustificationem, quantumuis minimam, reuiuiscere quoad totam antiquam dignitatem, & rationem meriti vitæ æternæ, & quoad adeptionem totius gloriæ, quam aliâ adipiscerentur, si mortificata non fuissent, quod in primis constat ex Tridentino dum supponit, nihil aliud esse necessarium, ut opus bonum iusti vitam æternam mereatur, & ut eam, quam merebatur, consequatur, nisi quod fiat in statu gratiæ, & quod procedat ex auxilio gratiæ, & quod iustus in gratiæ decedat; hæc autem tria non minus conueniunt meritis mortificatis, quam si non fuissent mortificata; ergo Tridentinum supponit reuiuiscere quoad totam dignitatem, & rationem meriti vitæ æternæ, quam ante mortificationem habebant, & quoad adeptionem totius gloriæ, quam adipiscerentur si mortificata non fuissent, per quancumque iustificationem, quantumuis minimam, reuiuiscant, quia quancumque

sufficit, vt homo decedat in gratia.

Et idem ratione constat, quia si peccato mortali, quo merita mortificata fuerant, per quancunque iustificationem ablato, reuiuiscunt ad antiquam dignitatem, & rationem meriti vitæ æternæ, necesse est, quod non ad minorem, sed ad eandem reuiuiscant, quia per peccatum nihil dignitatis, & meriti fuit extinctum, & quacunque iustificatione sequuta, quantumuis minima, nihil peccati quoad culpam, seu offensam manet, quo merita vitæ æternæ possint quoad aliquid dignitatis, & meriti impediri; ergo reuiuiscant & per quancunque iustificationem quoad totam antiquam dignitatem, & rationem meriti, & vitæ æternæ; & consequenter etiam quoad adeptiorem totius vitæ æternæ, cuius ante peccatum mortificans erant digna, & meritoria, quia Deus vnicuique reddit gloriam secundum opera sua, seu secundum dignitatem operum, siue iustus disponatur ad iustificationem sequentem dispositione intensiori; siue remissiori ipsis antiquis meritis.

Observandum est, merita iusti mortificata non tantum reuiuiscere quoad totam dignitatem, & rationem meriti de condigno vitæ æternæ, sed etiam quoad congruitatem, & rationem meriti de congruo aliorum donorum, si etiam quoad hanc mortificata sunt (quod est difficile, cum ea congruitas sit expeditè compossibilis cum peccato mortali) ob eandem omnino rationem, quia scilicet quoad nihil fuerunt extincta, & non fuerunt quoad congruitatem remunerata. Et ob eandem rationem merita de congruo facta in statu peccati, si quoad eam congruitatem alio peccato mortali sequenti mortificantur (quod etiam est difficile, quia quoad illam sunt expedita in peccatore) postea ablato illo peccato reuiuiscunt quoad eam congruitatem.

DIFFICULTAS XXV.

*Utrum gratia habitualis per peccatum amissa
postea peccato illo per iustificationem
ablato restituatur, & in
integrum?*

IRCA hanc difficultatem (varijs modis dicen-
di omisis) dicendum est primo, gratiam habi-
tualem meritis antiquis mortificatis correspon-
dentem, siue eorum intuitu collatam restitui, &
in integrum, & statim in iustificatione ipsa, per quã merita
reuiuiscunt, quantacumque sit iustificatio. Ita Maior in 4.
d. 22. quæst. 1. Medina. cod. de pœnitentia quæst. 8. Soar. in
opusculis relect. 2. Vazq. q. 89. art. 5. dub. 3. Pessantius dis-
put. 3. & AEgid. disp. 2. dub. 20. ratio huius est, quia gratia
habitualis, ideo fuit antea antiquis meritis collata, & tota,
quæ eis correspõdebat, & statim ac facta fuerunt, quia erant
meritoria de condigno illius, seu condigna dispositio ad il-
lam, sed per iustificationem, qua auferitur peccatum mortifi-
cans quantumuis minimam reuiuiscunt merita ad totam
antiquam condignitatem, & rationem meriti, & dispositio-
nis condignæ; ergo gratia habitualis eis correspondens an-
tiquitus eorum intuitu collata, restituitur, & tota, & sta-
tim in ipsa iustificatione, per quam reuiuiscunt.

*Maior.
Medina.
Soar.
Vazq.
Pessant.
AEgid.*

Trident.

Sed obijcies Tridentinum sessione 6. cap. 7. dum ait
in iustificatione gratiam conferri, & infundi iuxta vniuscui-
usque dispositionem; ergo in iustificatione non semper re-
stituitur tota gratia meritis viuificatis correspondens, sed
maior, aut minor pro quantitate dispositionis vniuscuius-
que: Respondemus dictum antecedens ex Tridentino de-
sumptum tantum intelligi de gratia collata intuitu disposi-
tionis ad illam (imò tantum de gratia, quæ confertur in sa-
cramento ex opere operato ex vi ipsius sacramenti) nõ ve-
rò de gratia, quæ restituitur intuitu meritorum antiquorum

iam reuiuiscenium.

Dicendum secundò est, nihil gratiæ habitualis collate ex opere operato virtute sacramenti, & per peccatum amissæ, restitui (vt contra Soar. & Ægidium dicentes verè restitui, & in integrum, & statim aduertit Vazq.) quia nec reuiuiscit sacramentum, intuitu cuius fuit antea collata, nec reuiuiscit aliud, quod exigit restitutionem illius, nec ex se reuiuiscere potest, vt patet: Quod autem restitutio illius pertineat ad excellentiam meritorum Christi, & congruat misericordiæ Dei, non sufficit, vt dicatur fieri à Deo, quia etiã multa alia beneficia, & miracula, quæ Deus nec facit, pertinerent ad excellentiam meritorum Christi, & congruerent misericordiæ Dei.

Vazq.

Sed obijcies, ergo peccatum illud mortale, quo amissa fuit illa gratia, quamuis remissum per sequentem iustificationem, punietur pœna æterna, nempe priuatione illius gratiæ, quæ nunquam restituenda est.

Respondemus priuationem huius gratiæ, aut non fuisse pœnam peccati, per quod gratia ipsa fuit expulsa, sed tantum effectum secundarium illius: aut si fuit pœna solum fuisse, quandiu peccatum non fuit remissum quoad culpam, quia quandiu non remittebatur, placebat Deo priuatio illa in pœnam illius peccati; non verò post remissionem.

Ex dictis cõstat, eum, qui resurgit à peccato ad gratiã, aliquando resurgere ad minorem gratiam, quam habebat ante peccatum; aliquando ad æqualem, & aliquando ad maiorem, quia quamuis semper restituatur tota gratia meritis antiquis correspondens, nihil tamen gratiæ intuitu sacramenti collate restituitur: & quia gratia, quæ confertur præcisè ex vi iustificationis, per quam peccator resurgit, aliquando est maior, quam gratia sacramentalis amissa, aliquando æqualis, & aliquando minor, quia datur iuxta præsententem dispositionem, aut contritionem, quæ aliquando est maior, aliquando est æqualis, & aliquando minor, quam fuerat præcedens dispositio, iuxta quam collata fuit gratia illa sacramentalis, quæ non restituitur, ideò peccator resurgens, aliquando resurgit ad maiorem, aliquando ad æqualem, & aliquando ad minorem gratiam, quam fuit gratia

S. Tho.

per peccatum amissa, vt docet S. Thom. q. 89. artic. 2.
 Observandum est, vt optimè S. Tho. art. 6. opera bona facta extra statum gratiæ, quæ dicuntur mortua (nō mortifera qualia sunt peccata mortalia) quia carent vita gratiæ, & charitatis, nullatenus viuificari per iustificationem sequentem, vt manifestum est.

DISPUT. III.

De præcepto Pœnitentiæ.

OMINE pœnitentiæ in hac disputat. 3. (sicut etiam in secunda) tantum intelligimus perfectam contritionem, quæ est perfectissima pœnitentia actualis: & quam Patres nomine pœnitentiæ intelligunt.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum perfecta contritio sit sub præcepto?

Victoria.

ICTORIA (vt refert Canus relect. de Pœnitentia p. 4.) docuit, contritionem perfectam, quamuis sit medium necessarium ad salutem extra sacramentum non esse sub præcepto, alias nullus damneretur ob vnicum tantum peccatum mortale, quia cum quocumq; alio peccato mortali esset aliud peccatum mortale omissionis contritionis perfectæ.

S. Tho.
 Vazq.
 Soar.

S. Thom. verò q. 84. artic. 7. Vazq. q. 86. art. 2. dub. 2. Soar. disp. 15. sect. 1. & communiter Theologi docent contritionem perfectam esse sub præcepto: & merito, quia id deducitur ex illo Lucæ 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis*: sicut etiam ex illo Ioann. 3. *Nisi quis renatus fueris, &c.* deducitur baptismum esse sub præcepto, &

ex illo Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c.*
Deducitur Eucharistiam esse sub præcepto.

Et ratione constat, quia omnia, quæ sunt media necessaria ad salutem, & alias sunt in nostra potestate, sunt sub præcepto, ex eo enim fides est sub præcepto, quia est mediū necessarium ad iustificationem, & alias est in nostra potestate; sed contritio est medium necessarium ad iustificationem peccatoris, qui non iustificatur medio sacramento, & alias est in eius potestate supposito auxilio; ergo est peccatori sub præcepto.

Ex quo deducitur, ut optimè Vazq. præceptum contritionis non obligare absolute, sed ex suppositione peccati mortalis, & non remissi, ut ab eo iustificemur: ac proinde, quando peccator alias iustificatus est medio sacramento, cessat obligatio dicti præcepti, quia dictum præceptum tantum obligat ratione iustificationis: & quia iustificatio extra sacramentum obtineri potest non tantum contritione expressa, sed etiam implicita in alio actu dilectionis amicitia erga Deum, ideo contritio expressa determinate non est sub præcepto, sed expressa, aut implicita sub distinctione, quamuis peccatum non remissum memorie occurrat, etiam si quando occurrit ei, qui alio actu dilectionis, quo sufficenter iustificatur, diligit Deum, vix possit contineri ab actu expressæ contritionis.

Ad rationem ergo in contrarium, concedimus nullum damnandum esse ob vnicum tantum peccatum mortale, nisi repente moriatur existens in statu vnus tantum peccati mortalis: aut nisi existens in articulo mortis prudenter indicet se esse iustificatum: aut nisi invincibiliter ignoret dictum præceptum, vel illius naturaliter obliuiscatur, quia in quocumque casu ex his, omisso dicti præcepti non imputatur ad culpam.

DIFFICVLITAS. II.

Quale sit præceptum contritionis.

Pet. Sot.

ET RVS. Sotus lectione 13. de pœnitentia docet præceptum contritionis oriri, & obligare ex speciali virtute pœnitentiæ. Modus tamen iste dicendi non placet, quia ex ea virtute nequit oriri obligatio, nisi ad intentionem satisfaciendi, seu destruendi peccatum vt offensam Dei, aut illud, vt offensam Dei detestandi, aut de eo vt offensa Dei dolendi ex complacentia ipsius pœnitentis, quia specialis virtus pœnitentiæ non habet alium actum proximum, & nulla virtus obligare potest, nisi ad proprium actum; etsi aliquando etiam obligat ad actum alterius virtutis, est quando iste est necessarius ad proprium actum, qui sit sub obligatione illius virtutis; contritio autem perfecta nec est necessaria ad aliquem actum proprium specialis virtutis pœnitentiæ, nec aliquis actus proprius huius virtutis est sub obligatione ipsius.

Soar.

Soarez disput. 15. sect. 1. docet præceptum contritionis obligans ratione iustificationis, quando hæc non sit medio sacramento, esse ex iustitia erga Deum, quo Deo media contritione satisfacimus pro offensa ipsi facta, & eam delemus. Hic etiam modus dicendi non placet, quia Deus peccatis nostris non læditur verè, & stricte, nec lædi potest contra peculiarem, & strictam iustitiam; ergo præceptum contritionis, qua Deo satisfacimus pro offensa ipsi facta, & eam delemus, non oritur ex peculiari, & stricta iustitia, nec ipsa contritio est actus iustitiæ, quia non est recompensatio alicuius strictæ, & peculiaris iniustitiæ.

Scot.

Canus.

Medin.

Vazq.

Scot. verò in 4. dist. 17. q. 1. Canus relectione de pœnitentia p. 3. Medina Cód. de Pœnitentia q. 3. & Vazquez quæst. 86. art. 2. dub. 3. docent præceptum contritionis esse ex charitate erga Deum, ac proinde ad primum præceptum decalogi pertinere, & merito, quia ad contritionem tene-

mur ratione iustificationis in fine vite, vt moriamur Deo reconciliati, quia contra rationem est homines in Dei amicitiam ordinatos in eius inimicitia in perpetuum discedere; præceptum autem quod est, & obligat ratione reconciliationis cum Deo, ad charitatem erga ipsum pertinet, & ex ea oritur.

Id verò quod addunt Scot. Canus, & Med. nempe dictum præceptum contritionis etiam esse, & obligare ex propria misericordia erga nos metipsos falsum est, vt aduertit Vazq. quia sicut misericordia erga proximos non exigit, vt eos liberemus à malis, adhuc spiritualibus, à quibus ipsi se liberare possunt, & nollunt, quia tunc non habet locum compassio miserie proximorum, quia ipsi tunc se habent, quasi non patientes, & quasi non dolentes de sua miseria, ita nec misericordia exigit, vt liberemus nos ipsos à malis adhuc spiritualibus, nec in articulo mortis, sed in hoc articulo tantum obligamur ex charitate erga Deum, vt liberemur à peccato graui, & obligamur liberari à peccato graui, non vt liberemur à damno, sed vt reconciliemur cum Deo.

Vazq.

DIFFICULTAS III.

Vtrum præceptum contritionis obliget statim, ac commissum est peccatum mortale?

DIFFICULTAS hæc procedit de obligatione non in actu primo, quæ idem est ac vis, seu virtus ad obligandum, ratione cuius præcepta adhuc affirmatiua dicuntur obligare semper: sed de obligatione in actu secundo, ratione cuius præcepta affirmatiua, excepto præcepto restitutionis, dicuntur non obligare pro semper.

Guilliel. ergo Paris. tract. de Pœnit. c. 19. Tho. Argērina in 4. d. 17. ar. 4. Maior. q. 2. Pet. Sor. l. c. 13. de Pœnitentia, Syluest. verbo *Contritio*, n. 4. & Anton. 3. p. tit. 14. cap. 18.

Guilliel.
Argent.
Maior.
Pet. Sor.
Syluest.
Anton.

docent præceptum contritionis statim commissum est peccatum mortale obligare; loquuntur de obligatione in actu secundo, quando alias peccator non iustificatur medio sacramento. Primò, quia unusquisque tenetur statim restituere quod abstulit proximo; siue famam, siue aliam rem; ergo peccator statim, ac grauiter offendit Deum tenetur ipsi pro offensa satisfacere, ac proinde ad contritionem, per quam Deo satisfacit pro offensa. Secundò, quia unusquisque tenetur, quam primum possit, se liberare à graui damno corporis; ergo maiori ratione à graui damno animi relicto ex peccato mortali. Tertiò, quia unusquisque tenetur statim monere proximum, vt à peccato mortali iustificetur; ergo maiori ratione unusquisque tenetur statim iustificari ab illo, ac proinde ad contritionem, si alias non iustificatur medio sacramento. Quartò, quia qui peccato mortali amisit statum sanctitatis, & gratiæ est in periculo probabili committendi aliud peccatum mortale, quod significat Gregor. lib. 1. in Ezechielem hom. 11. dum ait: *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, suo pondere trahit ad aliud*; & ratio ipsa ostendere videtur, quia gratia habitualis, seu sanctitas est necessaria ad seruandam totam legem; ergo statim post peccatum mortale tenetur ab eo iustificari, vt desinat esse in dicto periculo.

Gregor.

Duran.

Palud.

Sotus.

Medin.

Soar.

Vazq.

Ægid.

Duran. verò in 4. dist. 17. q. 10. Palud. quæst. 1. Dominicus Sor. quæst. 2. art. 6. Medin. Cod. de pœnitentia quæst. 6. Soar. disp. 15. sect. 5. Vazquez q. 86. art. 2. dub. 5. & Ægid. disput. 3. dub. 3. docent, præceptum contritionis non obligare (loquuntur de obligatione in actu secundo) statim, ac commissum est peccatum mortale, quamuis peccator non iustificetur ab illo per sacramentum; & merito, alias qui statim post commissum peccatum mortale non conteritur, peccaret mortaliter continue, & absque interruptione, quousque conteratur, (non minus quam qui non restituit rem grauem, quando commodè potest) quia semper absque interruptione transgredèreretur præceptum graue; consequens autem est durum, & contra omnium sensum, & estimationem. Ratio autem huius doctrinæ est, quia dicta obligatio ex nullo capite, & ex nullo fundamento constar, nec

dedu-

deduci potest, ut constabit ex solutione eorum, quæ pro aduersarijs adducta sunt, obligatio autem adeo rigorosa, dura, & gravis non est absque noto, & grauissimo fundamento admittendâ.

Id quoque quod Bonauent. in 4. distincti. 17. 2. part. artic. 2. quæst. 2. addit, nempe religiosos ob perfectionem sui status, teneri statim, ac committunt peccatum mortale ad iustificationem, non admittimus, quia absque firmo fundamento id attribuit religiosis, quia isti ratione sui status tantum obligantur suis votis, & peculiaribus præceptis sue religionis.

Bonau.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus antecedens, & negamus consequentiam, ob discrimen inter ablationem famæ, aut alius rei homini factam, & inter offensam factam Deo, quia homo per ablationem sibi factam non solum læditur actualiter, quando sibi fama, aut alia res auferitur, sed etiam quamdiu ei non restituitur, ac proinde non tantum usurpatio, seu ablatio, sed etiam non restitutio est actualiter contra iustitiam, & est peccatum actuale iniustitiæ: Deus vero quamuis per quodlibet peccatum offendatur, & per sacrilegium peculiariter inhonoretur, nullo tamen læditur, nec damnificatur, quia non offenditur, quia lædatur; sed quia fit aliquid contra aliquam virtutem, quod ei displicet, & ideo Deus quamuis in principio, quando fit actualiter peccatum, actualiter offendatur, quia tunc fit contra aliquam virtutem, postea vero in non satisfaciendo pro offensa, seu in non delendo illam non fit actualiter peccatum, sicut fit in proximo, quia postea non fit contra aliquam virtutem, sicut factum fuit in proximo.

Ad secundum admittimus antecedens, nempe grauius dampnificatum in corpore statim teneri à graui illo damno liberari, quando non est rationabilis aliqua causa patiendi illud, quamuis non teneatur statim sub mortali, nisi dilatio sit notabilis, aut grauius periculosa: negamus tamen grauius dampnificatum in anima per peccatum mortale teneri statim liberari ab eo damno ob discrimen inter liberationem à damno corporali, & inter liberationem à

dicto damno spirituali, quia liberatio à damno corporali pertinet ad virtutem fortitudinis (sicut liberatio à damno infama, vel in honore, vel in diuitijs ad liberalitatem) fortitudo autem sicut obligat, ne quis se ipsum in proximo dānificet corporaliter, & ne absque rationabili causa patiatur simile damnum ab altero, ita etiam ne quis absque rationabili causa permittat continuationem illius damni, ut corpus sit integrum, & perseueret, sicut natura disposuit: Liberatio verò à damno spirituali tantum pertinet ad virtutem charitatis erga Deum ratione reconciliationis cum ipso, non ratione damnificationis, qua anima damnificata est; charitas autem erga Deum non obligat ad eam reconciliationem, nisi in articulo mortis, ne quis in perpetuum discedat in inimicitia Dei: & obligatione earundem virtutum (quamvis non primaria, sed tantum secundaria) tenemur procurare liberationem proximorum à prædictis damnis, quando ipsi voluntariè illa admittunt, aut admissuri sunt (ut semper admittunt damna spiritualia) vel eorum continuationem, potius quam obligatione misericordiæ, cuius proprium est compati miseriam proximorum, & non propriè dicimur compati quando patiens, aut passurus malum vult non liberari.

Ad tertiam negamus antecedens, nempe nos tene-ri monere proximum, ut à peccatis commissis iustificetur, quia materia monitionis, seu correctionis fraternæ non est peccatū præteritum, sed futurum, quia tantum tenemur corrigere fratrem, ne peccet: & ad hoc tenemur, non ex misericordia spirituali, sed ex illa virtute, contra quam frater est peccaturus, & non tenemur primaria obligatione, qua frater ipse teneretur; sed secundaria.

Ad quartam negamus, eum, qui est in peccato mortali, eo ipso esse in periculo probabili committendi aliud: & ad priorem probationem ex Gregorio desumptam. Respondemus eum tantum loqui de peccato, in cuius complacentia permanet peccator, & quod connexionem aliquam habet cum alio, ut superbia cum inuidia, quia tunc tale peccatum sua complacentia trahit ad aliud, & non loquitur generaliter de peccato, quod tantum perma-

net habitualiter. Et ad posteriorem probationem negamus gratiam habitualement esse necessariam antecedenter, seu tanquam principium ad seruandam totam legem, sed tantum esse necessariam consequenter, quia qui diu totam legem obseruat, post obseruationem illius totius, obtinebit à Deo gratiam habitualement, siue medio sacramento, siue media contritione.

DIFFICULTAS IIII.

*Quando ergò obligat præceptum
contritionis?*

CONVENIUNT primo Theologi peccato rem, qui sacramento non iustificatur, teneri in actu secundo præcepto contritionis, ratione sui, & per se in articulo, & in periculo mortis. Alias homo ad amicitiam Dei à Deo ipso ordinatus, discedet in æternum in eius inimicitia, quod est contra charitatem, cuius contritio est actus.

Conueniunt secundo; peccatorem aliquando extra articulum, & periculum mortis ad contritionem obligari per accidens ratione præcepti alterius virtutis à charitate distincte, vt quando administrandum est aliquod sacramentum, & non sit confessio, quia tunc est obligatio contritionis non per se ex charitate, cuius contritio est actus, sed per accidens ex virtute religionis, vt dignè, & religiosè administrentur, & trañtentur sacramenta. Vnde qui tunc absq; contritione administrat sacramentum, peccat peccato commissionis sacrilegij, non peccato omissionis contritionis.

Est tamen difficultas, an extra articulum, & periculum mortis, præceptum ipsam contritionis ratione sui obliget aliquando peccatorem, qui alias non iustificatur medio sacramento?

In primis non desunt, qui in casu præsentis difficultatis dicant, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quoties peccatum mortale non remissum memorie occurrit: id tamen omnino gratis, & absque fundamento dicitur, quia

si præceptum ipsum contritionis non obligat statim, ac homo peccat mortaliter, ut diximus diff. 3. nullo fundamento dici potest obligare, quoties mortale non remissum memoria occurrit.

Marfil.

Viguer.

Petr. Sor.

Secundò Marfil in 4. q. 12. art. 1. Viguerius c. 16. §. 4. & Petr. Sor. lect. 13. de Pœnit. docent peccatorem teneri præcepto ipso cōtritionis in diebus festis, quia observatio diei festi ordinatur in sanctificationem animarum. Immerito tamen, & absque sufficienti fundamento inducitur obligatio adeò dura, & stricta, quia in die festo tantum præcipitur cultus Dei ad Religionem pertinens (imò non omnis, sed tantum auditio missæ, & cessatio ab operibus servilibus) quod autem cultus iste, qui præcipitur, ordinetur in sanctificationem animarum tanquam in finem extrinsecum, non sufficit ut eo ipso præcipiatur contritio, media qua fit sanctificatio, quia finis extrinsecus actus præcepti, non cadit sub præceptum talis actus.

Adrian.

Petr. Sor.

Tertiò Adrian. in 4. q. 3. de Confess. & Petr. Sor. docent peccatorem obligari præcepto ipso contritionis, quando magna aliqua calamitas populo imminet; immerito tamen, & absque fundamento sufficienti dicitur tunc peccatorem teneri præcepto contritionis: & quamvis tunc esset obligatio contritionis, non oriretur ex præcepto ipso contritionis, sed ex præcepto orationis. Imò nec hoc præceptum credimus tunc esse.

Sotus.

Quartò Sot. in 4. dist. 17. q. 1. art. 6. docet peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quando est in periculo probabili oblivionis peccatorum. Sed immerito, quia falso supponit ad iustificationem per contritionem requiri, quod contritio sit cuiuslibet peccati in particulari, ut diximus disp. 2. diff. 5.

Soar.

AEgid.

Ochag.

Quintò Soar. disp. 15. sect. 6. Egid. disput. 3. dub. 3. & Ochag. q. 16. docent peccatorem obligari præcepto ipso contritionis ante articulum mortis, ad non multum differendam contritionem, postquam commissum fuerit peccatum mortale; nullum tamen tempus determinatum assignant, pro quo peccator obligetur. Sed immerito, quia præterquam quod absque sufficienti fundamento eam obligationem

indu-

inducunt; non est contra rationem differre reconciliationē cum Deo, dum in eius inimicitia non moriamur, quo etiam reijciuntur reliqui supra dicti modi dicendi.

Tandem ergo Caietanus in summa verbo *contritio*, & Vazq. quæst. 86. artic. 2. dub. 6. docent peccatorem præcepto ipso contritionis non teneri nisi in articulo mortis, aut in periculo mortis; & merito, quia tantum videtur contra rationem; & contra charitatem erga Deum (ex qua sola oritur præceptum contritionis) in æternum permanere in inimicitia Dei.

Addimus, ut optime Vazq. peccatorem excusari ab obligatione præcepti contritionis, quando alia via iustificatur quia tota obligatio præcepti contritionis, oritur ex necessitate iustificationis, ac proinde cessat, cessante dicta necessitate.

DIFFICULTAS V.

Utrum postquam quis iustificatus est à peccatis, teneatur de eisdem iterum dolere,

& conteri?

ALEXANDER. 4. part. quæst. 68. memb. 2. art. 2. Richard. in 4. dist. 14. art. 9. quæst. 1. Gabr. q. 3. art. 3. dub. 1. Palud. dist. 17. quæst. 1. artic. 3. & Syluester, verbo *contritio*, quæst. 2. docent, eum, qui peccauit, teneri præcepto affirmatiuo habendi contritionem, aut dolorem de peccatis, quamuis iam remissis, & quoties memoriæ occurrunt. Quod tradidisse videntur Augustinus de Vera, & falsa pœnitentia cap. 13. Isidor. lib. 2. de summo bono; & Hugo lib. 2. de sacramentis part. 14. cap. 2. & ratione probari potest. Primo, quia quoties memoriæ occurrit peccatum ut est offensa Dei, tenetur voluntas circa illud, utpote rem arduam, actum aliquem displicentiae elicere, alias parui pender peccatum, & offensam Dei. Secundo, quia voluntas nostra debet esse conformis diuine, sed peccatum nostrum quamuis remissum semper displicet.

Caiet.
Vazq.

Alexand.
Richard.
Gabr.
Palud.
Syluest.

August.
Isidor.
Hugo
Vict.

cet Deo; ergo etiam debet nobis displicere quoties memoriz occurrit.

*Caiet.
Vazq.
Soar.
Sotus.
Medin.
Pet. Sot.*

Caietanus verò quæstione 84. artic. 8. & 9. Vazquez artic. 9. dubio unico, Soarez disputatione 15. sect. 4. Sotus in 4. distinct. 14. quæst. 1. artic. 9. Med. Cod. de Pœnitentia q. 6. & Petrus Sotus lect. 13. de Pœnitentia docent, eum, qui peccauit, non teneri præcepto affirmatiuo habendi contritionem, aut dolorem de peccatis iam remissis, & merito, quia non modò hæc obligatio adeo dura inducitur absque fundamento, sed etiam contra rationem, quia præceptum istud eatenus obligat in actu secundo, quatenus indigemus iustificatione à peccatis, & reconciliatione cum Deo, vt supra diximus; ergo qui semel ab illis iustificatus est, manet exemptus ab obligatione illius.

August. verò, Isidor. & Hugo pro aduersarijs adducti, quando significant pœnitentiam esse necessariam etiam post remissionem peccatorum, nomine necessitatis intelligunt, vel magnam utilitatem ad obtinenda à Deo auxilia gratiæ in futurum; vel obligationem ex præcepto negatiuo non complacendi in peccatis: quod impleri potest (quidquid Canus dicat) quamuis ille, cuius memoriz peccata occurrunt, non detestetur illa, quia potest suspendere omnem affectum circa illa, quia nullo cogitur elicere affectum aliquem circa illa.

Et ad primam rationem negamus eum, cuius memoriz occurrit peccatum, vt offensa Dei, teneri ad contritionem, aut ad aliam displicentiam illius: ex eo autem quod nullam displicentiam habeat illius non parui pender offensam Dei, & iustificationem ab illa.

Et ad secundam respondemus, quod quamuis peccatum iam remissum semper displiceat Deo; nos tamen non tenemur etiam displicere de illo, vt Deo conformemur, quia non est necessaria maior conformatio, quam quod nobis non placeat, quod Deo displicet, ex eodem motiuo, ex quo Deo displicet.

DISPUT. III.

*De natura, & necessitate Sacramenti
Pœnitentiæ.*

DIFFICULTAS PRIMA.

*Ex quibus constet Sacramentum
Pœnitentiæ?*

VPPONIMVS, in quo conueniunt Catholici contra hæreticos nostri temporis, pœnitentiam sumptam pro exteriori cæremonia confessionis dolorosæ peccatorum, & absolutionis ab eis, & satisfactionis pro ipsis, vt fit in Ecclesia Christiana esse verum sacramentum, & vnum ex septem institutis à Christo. Quod constat

ex perpetua Ecclesiæ traditione, & definitum est in Concil. Constantiensi sess. 8. & 15. & in Florentino in Decreto Eugenij IIII habito post vltimam sessionem, & in Tridentino sess. 14. Can. 1. & 2. Quod etiam amplius constabit ex dicendis de necessitate sacramenti pœnitentiæ, & de potestate absoluendi à peccatis collata Sacerdotibus.

*Concil.
Constant.
Florent.
Triden.*

Hoc ergo supposito difficultas est, ex quibus constet, & coalescat hoc sacramentum pœnitentiæ? Scot. in 4. dist. 14. q. 4. docet totam essentiam Sacramenti pœnitentiæ, sitā esse in absolutione à peccatis à Sacerdote facta, quia sola absolutio significat totum effectum sacramenti pœnitentiæ, nempe remissionem peccatorum. Vnde Scot. dist. 16. q. 1. consequenter docet contritionem, confessionem, & satisf-

factio-

factionem non esse partes sacramenti pœnitentiæ, esse tamen necessarias, contritionem, & confessionem tanquam quid præmium ad absolutionem; & satisfactionem tanquam quid consequens, quando restat pœna aliqua soluenda, ut eam absumat.

Duran.

Durand. in 4. d. 14. quæst. 3. docet totam essentiam sacramenti pœnitentiæ sitam esse in confessione pœnitentis, & in absolutione sacerdotis. contritionem vero, & satisfactionem non pertinere ad essentiam illius. Id autem de contritione probatur, quia hæc est spiritualis, & insensibilis: ergo ex ea nequit constitui sacramentum pœnitentiæ, quod est sensibile: de satisfactione vero id probatur, quia hæc consequitur sacramenti essentiam, quia consequitur, & supponit primarium effectum sacramenti pœnitentiæ, nempe remissionem peccatorum quoad culpam, & pœnam æternam à sacramento ipso iam essentialiter constituto provenientem, seu causatam.

S. Tho.

Sanct. Thom. vero & eius interpretes quæst. 84. art. 2. & 3. & reliqui scholastici in 4. d. 14. docent, & merito, sacramentum pœnitentiæ constare non tantum absolutione, sed etiam contritione (sive perfecta, sive imperfecta) confessione, & satisfactione, his tanquam materia, & absolutione tanquam forma, quod expressum est in dicto decreto Eugenij IIII. & in Trident. sess. 14. cap. 3.

Eug. 4.

Trident.

Et ratione probatur; & in primis quod constat ex illis tanquam ex partibus, quia sacramentum pœnitentiæ institutum est instar iudicij, iudicium autem constat ex explicatione delicti, & ex sententia iudicis, & ex satisfactione pro delicto remissiva delicti; ideo non quæcumque delicti explicatio est satis apta ad illud nisi, quæ sit ab ipso pœnitente, & illud detestante, aut de eo dolente; sacramentum ergo pœnitentiæ constat ex contritione, & ex confessione, & ex satisfactione pœnitentis, & ex absolutione sacerdotis tanquam ex partibus. Quod vero constat ex contritione, & satisfactione tanquam ex materia, seu tanquam ex partibus materialibus, & ex absolutione tanquam ex forma, seu tanquam ex parte formali, probatur, quia tres dicti actus pœnitentis modificantur, & perficiuntur absolutione sacerdotis

ad significandum esse etiam sacramentalem; modificari autem & perfici est proprium materię, perficere verò est proprium formę.

Nihilominus, contritio, confessio, & satisfactio dicuntur ab Eugenio 4. & à Tridentino quasi materia cum eo addito *quasi*, & non absolute, non quia non sunt materia physica, quia etiam materia aliorum sacramentorum non est materia physica, & tamen ab ipsis dicitur materia absolute, & absque addito, sed quia materia physica, tam prima, quam secunda, nempe compositam substantiale, est vera substantia; actus autem pœnitentis qui sunt materia proxima sacramenti pœnitentię, & peccata, quę sunt materia remota illius, non sunt substantię, sed accidentia, materia verò, quę in alijs sacramētis assignatur ab Eugenio 4. & à Tridentino dicitur ab ipsis materia absolute, & absque addito, quia in illis assignatur materia remota, quę verè est substantia: absolutio tamen, quamuis sit accidens, dicitur forma absolute (sicut formę aliorum sacramentorum) & non dicitur quasi forma, quia ratio formę physicę non solū convenit substantię, sed etiam accidenti.

Ita tamen contritio, confessio, & satisfactio sunt partes materiales sacramenti pœnitentię, & absolutio ita est pars formalis, ut contritio, confessio, & absolutio sint ipsi sacramento essentielles, quia absque illis nequit quoad suam essentiam constare, quia institutum est instar iudicij; iudiciū autem essentialiter coalescit ex explicatione delicti, & ex sententia iudicis, & quia in hoc iudicio sententia est absolutio, & remissio delicti, ideo non quęcumque delicti explicatio est satis apta ad illud, nisi facta ab ipso pœnitente, & dolorosa saltem radicaliter, quę eo ipso est vera confessio, & accusatio, quamuis sufficiat dolor confessionem subsequens, ut dicemus disp. 6. diff. 10. & quia ad iudiciū, non est essentialiter requisita satisfactio, quia hæc in iudicio sequitur post sententiam, ac proinde post iudiciū essentialiter perfectum, ideo satisfactio non est pars essentialis sacramenti pœnitentię: dicitur tamen pars integralis, quia quodāmodo complet, & perficit essentiam ipsam iudicij pœnitentię, & nō perfectione extra substantiā ipsius, qua

ratione accidens perficit substantiam, sed intra, quia conducit ad perfectam remissionem peccatorum factam per illud iam essentialiter perfectum, absumendo ex opere operato pœnam temporalem, quæ post contritionem, confessionem, & absolutionem sæpe superest soluenda, quæ remissio ipsa intra rationem remissionis perficitur, & cõpletur.

Trident. Ad rationem ergo Scoti respondemus, quod quamuis in solis verbis absolutionis sit sufficiens, & sola significatio verbalis, & speculatiua (quã habet ex institutione hominũ) effectus huius sacramenti, nempe remissionis peccatorum; non tamen sacramentalis, & practica, quam sacramentum pœnitentiæ habet ex institutione Christi, quia hæc conuenit contritioni, confessioni, & absolutioni quod non leuiter indicat Trident. sess. 14. cap. 3. dum ait, efficacitatem huius sacramenti præcipue esse in absolutione, quia ea particula *præcipue* denotat etiam esse in alijs partibus; dicit tamen præcipue esse in absolutione, quia in ea reperitur tanquam in forma modificante, & perficiente contritionem, & confessionem pœnitentis; & ob id in sacerdote dicitur esse potestas ipsa clauium, & remissio peccatorum.

Et ad rationem Dur. respondemus, quod quauiscõtritio secundũ se sit in sensibilis, sit tñ sensibilis per confessionem factã in ordine ad absolutionem, quia confessio sic facta est effectus contritionis, & quodammodo sentitur per suum effectum sensibilem, est autem confessio eo modo facta effectus contritionis, aliquando quoad suam substantiam, vt quando ex contritione antecedente, pœnitens excitatur, & inducitur ad confessionem sic faciendam; & semper confessio in ratione confessionis, & accusationis est effectus cõtritionis, quia ratione huius confessio non est, aut si fuit, definit tamen esse historica narratio, & sit vera confessio, & accusatio (siue cõtritio antecedar, siue subsequatur confessionem) quod sufficit vt contritio possit esse pars essentialis sacramenti sensibilis, præsertim quod id quod est omnino spirituale, & in sensibile potest esse pars essentialis totius materialis, & sensibilis, vt videre est in anima rationali, quæ quamuis sit spiritalis, & insensibilis, est pars essentialis hominis, qui est materialis, & sensibilis.

D I F F I C U L T A S I I.

Quid in Sacramento Pœnitentiæ sit Sacramentum tantum, Quid res Sacramenti tantum, Quid res, & Sacramentum simul?

INNOCENTIVS. III. in cap. Cum Marthæ *Inn. III.*
6. de Celebratione Missarum distinguit, & assignat in Sacramento Eucharistiæ Sacramentum tantum, & rem sacramenti tantum, & rem, & sacramentum simul. Ex quo Doctores intendunt tria hæc etiam in alijs sacramentis distinguere, & assignare; id autem appellatur sacramentum tantum, quod significatur, & id res sacramenti tantum, quod significatur, & non significatur, & id res, & sacramentum simul, quod significatur, & significatur.

Conveniunt ergo Doctores in sacramento pœnitentiæ ipsum compositum ex actibus pœnitentis, & ex absolutione esse sacramentum tantum, quia ipsum compositum est, quod significat gratiam sacramentalem, & ipsum non significatur per aliquid aliud; & ipsam gratiam sacramentalem esse rem sacramenti tantum, quia ipsa significatur per dictum compositum, quod est sacramentum, & ipsa non significatur aliquid; & contritionem ipsam esse sacramentum, & rem sacramenti simul; est autem sacramentum non totaliter, sed partialiter, quia est pars essentialis sacramenti simul cum confessione, & absolutione significans, & conferens gratiam sanctificantem.

Est tamen difficultas quomodo contritioni etiam conveniat esse rem sacramenti? Ratio difficultatis pro parte negativa est, quia aliquid esse rem sacramenti est esse effectum sacramenti; contritio autem non est effectus sa-

cramenti pœnitentie, quia contritio est antequam sit sacramentum ipsum, quia ex ea præsupposita componitur, & effectus non est ante suam causam.

Circa hanc difficultatem, omisis varijs modis ad eam respondendi, quia vel sunt difficiles, vel obscuri, qui videri possunt apud Vazquez questione 84. articulo 1. dubio 3. Nos respondemus ideò contritionem esse rem sacramenti, quia significatur per confessionem factam in ordine ad absolutionem, & quoad suam sensibilitatem ab ipsa confessione sic facta causatur, quia a confessione ut sic efficitur sensibilis, quia contritio media confessione ordinata ad absolutionem quodammodo percipitur per sensus.

Ad rationem ergo difficultatis respondemus, quod quamvis id, quod est res sacramenti tantum, sit quoad suam substantiam effectus illius, quod est sacramentum tantum; non tamen omne, quod ita est res sacramenti, ut etiam sit sacramentum simul, qualis est contritio, sed sufficit, quod significetur per sacramentum tantum, quamvis ab eo non causetur, sicut etiam id quod non tantum est sacramentum, sed etiam est res sacramenti simul (qualia sunt corpus, & sanguis Christi in Eucharistia, & vinculum in matrimonio) ut sit sacramentum sufficit, quod significet, quamvis non causet; præsertim quod contritio non solum quoad substantiam significatur per confessionem, sed etiam quoad suam sensibilitatem causatur ab ipsa, quæ etiam conveniunt corpori, & sanguini Christi in Eucharistia, quæ non solum in ea sunt sacramenta, quia ut sunt sub speciebus quodammodo significant gratiam cibantem, sed etiam sunt res sacramenti, & tamen quoad suam substantiam non causantur ab speciebus, sed tantum quoad sensibilitatem, quia quodammodo sunt sensibilia per species, quibus reguntur, & quoad suam substantiam significantur per illas.

Et tamen difficultas quodammodo contritioni etiam convenit, ut res sacramenti, & ideo difficultas pro parte negatur, quia illud id est res sacramenti, est effectus sacramenti; contritio autem non effectus sacramenti.

DIFFICULTAS III.

*Utrum quodlibet peccatum sit materia**Sacramenti Pœnitentiæ?*

VPPONIMVS peccata esse materiam sacramenti pœnitentiæ, non proximā, quia sacramentum hoc proximē solū coalescit ex contritione, confessione, & satisfactione tanquam ex materia, sed esse remotam, quia hæ partes materiales proximè versantur circa peccata, tanquam circa materiam (ea proportionē, qua in baptismo aqua non est materia proxima, sed remota, quia baptismus proximē tantum constat ex ablutione tanquam ex materia) & ob rationem dictam peccata tantum esse materiam, circa quam, & non ex qua.

Hoc supposito conveniunt primo Doctores, peccata actualia ante baptismum commissa non esse materiam sacramenti pœnitentiæ, imò nec illa, quæ in ipsa actuali susceptione baptismi committuntur, sed solum ea, quæ post baptismum essentialiter perfectum (antequam nullus est intra Ecclesiam) commissa sunt, quia ex Christi institutione sola peccata iam subiecti Ecclesiæ sunt clauibus, & absolutioni Ecclesiæ subijcienda.

Observandum tamen est omnia peccata actualia post baptismum commissa ita esse materiam remotam sacramenti pœnitentiæ, ut mortalia sint materia necessaria, non quia sint necessaria ad essentiam sacramenti pœnitentiæ, quia verè non sunt, sed quia sunt necessariò confitenda, & venialia sint materia libera, quamvis sufficiens; libera, quia non est obligatio confitendi illa, & sunt materia sufficiens, quia essentia sacramenti pœnitentiæ constare potest cum confessione venialium tantum absque confessione mortalium, quod etiam habent peccata mortalia semel legitimè confessa, quod scilicet sint materia libera, & sufficiens alterius confessionis, ut constat ex perpetuo usu fidelium, & definit Benedict. XI. in Extravagante de priuilegijs.

Circa peccatum originale conveniunt secundo Doctores, quod quamvis sit materia peculiaris virtutis pœnitentia, ut diximus disputatione prima difficultate 6. non tamen sacramenti pœnitentiæ, tum quia non est peccatum a suale propria voluntate contractum, tum etiam quia contrahitur ante Baptismum in primo instanti conceptionis.

DIFFICULTAS IIII.

Utrum Sacramentum Pœnitentiæ possit repeti, & iterari?

August.

A. br.

NON defuerunt hæretici, qui (ut refert August. de Vera, & falsa pœnitentia) dixerunt lapsis post Baptismum semel tantum concedi sacramentum pœnitentiæ, quibus facere videtur Ambr. secundo de Pœnitentia cap. 10. dum ait, pœnitentiam semel tantum concedendam esse pœnitentibus; & non parum facere videtur, quod Christus nunquam eundem bis a morte ad vitam revocavit, nec eundem bis sanavit. Quod etiam ratione probatur primò, quia alias iterata peccatorum remissio occasio esset facilitans ad peccatum. Secundò, quia alias Deus videretur amare peccata, cum eis remittendis semper præsto adsit.

Trid.

Nihilominus de fide est sacramentum pœnitentiæ iterari, & repeti posse, imò debere semper, quod post sacramentum pœnitentiæ susceptum committitur peccatum mortale. Quod constat ex traditione, & praxi Ecclesiæ, & definitur à Trident. sess. 14. cap. 2. & Can. 1. & deducitur ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, &c.* quia his verbis absq; vlla limitatione conceditur ministris Ecclesiæ potestas remittendi peccata; deducitur quoq; ex institutione sacramenti pœnitentiæ, quod institutum est instar iudicij, & instar medicinæ, iudiciū autem repeti potest semper, quod iteratur causa aliqua iudicij, & etiam medicina semper, quod infirmitas iteratur.

Ambr.

ambrosi. verò dum dixit pœnitentiam semel tantum concedendam esse pœnitentibus, loquutus est non de sacramento pœnitentiæ, sed de pœnitentiâ solemnî, quæ antiquitus in Ecclesia fieri consuevit, & non nisi semel. Quod verò Christus neminem sanauerit, nec resuscitauerit bis non fauet dicto errori, quia vt ait August. id ita factum est, vt quisque timeat iterum peccare.

Et ad primam rationem respondemus iteratorum remissionem ex se amorem potius, & gratitudinem erga Deum conciliare, quibus retrahamur à peccando, quam ad peccandum incitare. Et ad secundam respondemus ex eo, quod Deus ita præsens adsit ad remissionem, & deletionem peccatorum potius deduci, vt etiam ait August. Deum odio habere peccata, quam illa amare.

August.

Quando verò sacramentum pœnitentiæ sit necessario reperiendum, & iterandum, quia fuit inualidum, & fuit peccatorum mortalium, commodius dicimus disputatione 8. difficul. 7.

DIFFICULTAS V.

*Vtrum Sacramentum Pœnitentiæ sit
medium necessarium ad
salutem?*

SUPPONIMVS ea, quæ sunt necessaria ad salutem (id est ad iustificationem, & consequenter ad gloriam, quæ nequit sine iustificatione obtineri) esse intriplici differentia, quia alia sunt necessaria necessitate tantum præcepti, alia necessitate tantum mediij, alia sunt necessaria necessitate præcepti, & mediij simul: illa sunt necessaria ad salutem necessitate tantum præcepti, quæ ex eo solum sunt necessaria ad salutem, quia sunt sub præcepto graui: illa sunt necessaria ad salutem necessitate tantum mediij, quæ sunt necessaria tanquam media, seu remedia conducentia

ad illam, & non quia sint sub præcepto graui, qualia sunt media necessaria ad salutem, quæ non sunt in nostra potestate, vt Baptismus respectu paruulorum, & auxilia præuenientia respectu adultorum: illa tandem sunt necessaria necessitate præcepti, & medij simul, quæ utroque modo dicto sunt necessaria, nempe & quia sub præcepto graui, & quia sunt media necessaria ad salutem, quales sunt actus fidei, & baptismus in re, vel in voto adultis peccatoribus.

Est tamen discrimen inter tria prædicta, quod ea, quæ sunt necessaria ad salutem necessitate tantum præcepti, solum sunt ad illam necessaria negatiuè, quia tantum sunt necessaria, quatenus eorum obseruatio est necessaria, vt non amittatur salus, quia est necessaria, vt non fiat peccatum mortale, quo amittitur gratia, & sanctitas, absque qua nequit obtineri vita æterna, & non sunt necessaria positiuè, quia quamuis aliquando conducant ad iustificationem, & ad perseuerantiam in ea, tamen quatenus positiuè conducunt (qua ratione sunt media, & utilia) non sunt necessaria, & ob id non dicuntur necessaria vt media, seu necessitate medij: illa verò, quæ sunt necessaria necessitate tantum medij (quæ etiam dicuntur necessaria necessitate salutis, & finis) sunt necessaria positiuè, quia sunt necessaria quatenus media, & utilia, & quatenus positiuè conducentia, seu influentia in salutem animæ, vt sunt auxilia præuenientia adultis, & baptismus in re susceptus paruulis, quia absque eorum positiuo influxu nequit acquiri salus animæ: ea tandè, quæ sunt necessaria necessitate præcepti, & medij simul, sunt necessaria negatiuè, & positiuè simul modo prædicto.

Ex dicto discrimine inter necessitatem præcepti, & necessitatè medij oritur aliud, nempe quod necessitas tantum præcepti excusatur ignorantia inuincibili, aut impotentia implendi præceptum, quia necessitas præcepti solū est, vt non fiat peccatum mortale, à quo excusatur tam ignorantia inuincibilis, quam impotentia; necessitas verò medij non excusatur ignorantia, nec impotentia, quia hæc necessitas est ob influxum positiuum necessarium, quem non supplet ignorantia, nec impotentia.

Hoc ergo præsupposito conveniunt Doctores sacramentum pœnitentiæ in re, vel in voto sub disiunctione esse necessarium lapsis in mortale post baptismum necessitate medijs ad iustificationem (& consequenter ad gloriam, quod supponit Trident. sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 4. dum supponit primam iustificationem baptizatorum non fieri, nisi medio sacramento pœnitentiæ, aut medio voto ipsius.

Triden.

Variant tamen Doctores in explicando, qua ratione sacramentum pœnitentiæ in re, vel in voto sit medium necessarium lapsis in mortale post baptismum ad iustificationem ab illo.

Omisis autem varijs eorum modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia sunt obscuri: Ex eo sacramentum pœnitentiæ in re, vel in voto est prædictis medium necessarium ad iustificationem & quia nequeunt, nisi vel medio sacramento pœnitentiæ in re suscepto, vel media cōtritione perfecta (siue formali, siue virtuali) in qua votum, seu desiderium efficax suscipiendi sacramentum pœnitentiæ cōtinetur à peccato mortali iustificari, & quia utrovis eorum absq; altero iustificari possunt, id est quia nequeunt nisi vno, vel altero iustificari, & utrovis possunt, quia nec vnū nec alterum est determinate medium necessarium, nisi aliquando per accidens, vt contingit quando quis post elicita attritionem, & factam confessionem incidit in amentiam ante absolutionem, quia tunc huic ad iustificationem est determinate necessarium sacramentum pœnitentiæ in re susceptum, quia tantum potest iustificari absolute suppositis attritione, & confessione, quia in amentia nequit contritionem perfectam elicere, & etiam quando quis existit in articulo mortis, & caret copia confessarij, quia tunc huic ad iustificationem est determinate necessaria perfecta contritio, quia non potest aliter iustificari.

Dicuntur autem à Tridentino, & à Doctoribus lapsi in mortale post baptismum iustificari per sacramentum pœnitentiæ in voto, quando iustificatur per contritionem perfectam ante realem suspensionem sacramenti pœnitentiæ, non quia ex eo deriuetur virtus aliqua in cōtritionem vt iustificare possit, quia contritio ex se absque dependentia à

sacramento pœnitentię est potens iustificare (siue tanquam forma, siue tanquam proxima dispositio) non minus quam in lege naturę, & scripta ante institutionem sacramenti pœnitentię, sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, continetur votum, seu desiderium efficax suscipiendi sacramentum pœnitentię suo tempore, & etiam votum seruandi quodcumque aliud præceptum graue, quia qui perfectè contritur ad minus virtualiter, & implicite proponit, & paratus est ad non peccandum mortaliter, ac proinde ad non transgrediendum præceptum aliquod graue; nihilominus à Trident. vbi supra dicta iustificatio, quę fit extra sacramentum, peculiariter attribuitur voto sacramenti pœnitentię, & non voto aliarum rerum, quę sunt sub præcepto graui, ob rationem quam adducemus difficul. seq.

Vnde si sacramentum pœnitentię non esset peccatori sub præcepto, iustificatio per contritionem facta adscriberetur ipsi contritioni, absque voto sacramenti pœnitentię, quia tunc votum huius sacramenti non contineretur in contritione, ac proinde tunc sacramentum pœnitentię non esset necessarium in re, vel in voto, esset tamen necessarium ipsum in re, vel contritio sub disunctione, quia non posset fieri iustificatio nisi ipso, aut contritione, & utrovis posset.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum votum Sacramenti Pœnitentię necessarium ad iustificationem extra Sacramentum debeat esse explicitum, aut sufficiat implicitum in ipsa contritione?

Cantus.

ANVS relectione de pœnitentia parte 3. conclusionē 3. docet ad iustificationem extra sacramentum esse necessarium votum explicitum sacramenti pœnitentię superadditum contri-

tionem perfectę, & non sufficere votum in ea implicitū. Quod deduci videtur primo ex Tridentino sess. 6. cap. 14. & sessione 14. cap. 4. dum remissionem peccatorum attribuit sacramento pœnitentię, vel voto ipsius, quia si per votum non intelligeret votum explicitum, sed tantum implicitum in contritione, non attribueret peculiariter eam remissionem voto sacramenti pœnitentię, quia in contritione, per quam fit ea remissio, etiam continetur votum Eucharistię, & aliarum rerū, quę sunt sub pręcepto graui. Secundo idem deduci videtur ex Concilio Complutensi, in quo inter alias propositiones Petri Oxomensis prima, quę damnatur est ista: *Peccata mortalia quantum ad culpam, & pœnam alterius sæculi delentur per solam contritionem cordis, sine ordine ad clauis.* Ergo in eo Concilio maximè indicatur ad iustificationem extra sacramentum præter contritionem, & præter votum sacramenti in ea necessario contentum, etiam requiri votum expressum ipsius sacramenti.

Trident.

Concil.
Complut.

Et ratione probatur primò, quia sacramentum pœnitentię non est minus necessarium lapsis post baptismum ad iustificationem, quam baptismus his, qui veniunt ad Ecclesiam, sed ei, qui nequit baptismum suscipere, est necessarium ad iustificationem votum explicitum baptismi, vt significant August. 1. de Bapt. contra Donatistas cap. 8. Bernard. epistola 77. & Hugo de Sancto Victore, secundo de Sacramentis parte 6. capite 7. ergo ei, qui non suscipit sacramentum pœnitentię, vel quia non potest, vel quia nondum est obligatio illud suscipiendi, necessarium est ad iustificationem votum explicitum suscipiendi illud.

Aug.
Bernar.
Hug. Vi.

Secundò probatur ab exemplo heretici, cui non remittuntur peccata, nisi prius expressè proponat reiicere errorem, vt significat August. de Vera, & falsa pœnitentia c. 12. ergo peccator, qui expressè non proponit se subijcere clauibus Ecclesię, nequit à peccatis iustificari.

Aug.

S. Tho. verò quæst. 69. artic. 4. ad 2. Vazq. quæst. 84. ar. 5. Soar. disp. 17. sect. 3. & communiter Theologi docent, & merito, ad iustificationem extra sacramentum non esse necessarium votum explicitum sacramenti pœnitentię, sed sufficere implicitū in ipsa cōtritione perfecta, siue formali,

S. Tho.
Vazq.
Soar.

siue

siue virtualis; quod efficaciter deducitur ex Triden. sess. 14. c. 5. dum postquam dixit per cōtritionem charitate formatam hominem ante sacramenti susceptionem iustificari, addit, tunc iustificationem non esse adscribendam ipsi contritioni absq; voto sacramenti, quod in ea includitur; supponit ergo Tridentinum ad iustificationem extra sacramentum sufficere votum sacramenti pœnitentiæ in contritione perfecta inclusum.

Et ratione probatur, quia ad iustificationem extra sacramentum pœnitentiæ votum explicitum huius sacramenti non est necessarium ex natura rei, nec ex diuina institutione; ergo nullo modo est necessarium: & in primis non est necessarium ex natura rei, quia contritio perfecta absq; dicto voto explicito est perfectissima dilectio benevolentiae erga Deum, quæ sufficit ad iustificationem, siue vt forma siue vt vltima dispositio: Deinde non est necessarium ex diuina institutione, quia non est necessarium ex institutione, qua Deus decreuerit non dare auxilium efficax ad cōtritionem absque dicto voto, quia de hac institutione nullatenus cōstat: nec ex institutione, qua decreuerit nō iustificare habentem contritionem absq; dicto proposito expresso, quia præterquam quod de hac institutione non constat, etiam contritio absque eo proposito sua natura est forma sanctificans, & remissiua peccatorum independenter ab institutione diuina, & ita independenter, vt à Deo impediri non possit quoad dictum effectum: verum est eum, qui perfecte cōteritur, siue formaliter, siue virtualiter, & aduertit esse præceptum suscipiendi sacramentum pœnitentiæ, vix posse cōtineri à dicto proposito expresso.

Trident. ergo remissionem peccatorum extra sacramentum media contritione factam attribuit voto sacramenti pœnitentiæ in contritione implicito, & contento, vt deuoteretur post remissionem peccatorum antea factam manere obligationem suscipiendi sacramentum pœnitentiæ, in quo posset aliquis dubitare, aut errare, cum sacramentum pœnitentiæ ordinetur ad remissionem illorum, & iam supponantur remissa: & in eo errauit Petrus Oxomensis, qui existimauit peccata semel remissa per contritionem non

debere subijci sacramento pœnitentiæ, seu clauibus Ecclesiæ. Vnde in Concilio Complutensi, quando propositio illa dicti Petri damnatur, nempe *peccata mortalia quantum ad culpam, & pœnam alterius seculi delentur per solam contritionem cordis, sine ordine ad clauem*, tantum est sermo de ordine ad clauem, seu de voto suscipiendi sacramentum pœnitentiæ in contritione ipsa implicito, quod Petrus ille negabat, negando manere obligationem subijciendi clauibus Ecclesiæ peccata per contritionem remissa: & Trident. remissionem peccatorum extra sacramentum contritione factam non attribuit voto aliarum rerum, quæ sunt sub præcepto graui, quamuis etiam votum earum in contritione includatur, quia non agebat de illis, sed tantum de sacramento pœnitentiæ, & quia circa illas non est illa occasio errandi, quod post remissionem peccatorum non maneant sub præcepto, quia non sunt institutæ in remissionem peccatorum, sicut est institutum sacramentum pœnitentiæ.

Et ad primam rationem respondemus concedendo maiorem, & negando minorem; & ad probationem ex Patribus desumptam Respondemus Patres tantum velle eos, qui audiunt necessitatem baptismi condemnari, si baptizari nolunt, saluari tamen quando nequeunt baptizari, si habeant desiderium illius; eorum tamen testimonio satisficit voto, seu desiderio in contritione implicito.

Ad secundam negamus hæretico non remitti peccata nisi prius expresse proponat reiicere errorem, quia sufficit, quod illum reiiciat virtualiter habendo contritionem, aut aliud iudicium saltem confuse oppositum errori, præsertim quando error non occurrit memoriæ. Augustinus verò ubi supra tantum vult extra Ecclesiam non esse veram pœnitentiam, quod nobis non aduersatur, quia hæreticus contritione, aut dicto iudicio absque aliquo expresso proposito reducitur ad

Ecclesiam.

DISPVT. V.

De Absolutione.

DIFFICVLITAS PRIMA.

*Vtrum in Ecclesia sit potestas absol-
uendi à peccatis?*

ON defunt hæretici, qui negent
in Ecclesia esse potestatem absol-
uendi à peccatis, & ea remittendi,
quibus fauere videtur illud Luc. 5.
*Quis potest dimittere peccata, nisi
solus Deus?*

Conueniunt tamen Catholici
in Ecclesia (nèpè in eius ministris)
esse potestatem absoluendi à pec-
catis, & ea remittendi. Quod Pa-

Cencil.
Constan.
Lateran.
Floren.
Triden.

tres communiter tradunt, & definitur in Concil. Constan-
tensi sess. 8. & 15. & in Lateranens. cap. 1. & in Florentino,
in Decreto Eugenij 4. & in Trid. sess. 14. c. 1. & 6.

Trident.

Et id constat ex illo Ioan. 20. *Quorum remisistis pec-
cata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.*
Hæc autem verba intelligenda esse nò de potestate ad præ-
dicandam alijs remissionem peccatorum; nec ad declaran-
dum eam esse alijs factam (vt volunt hæretici) sed ad eam
faciendam Patres docent: & verba ipsa id præferunt, &
definit Tridentinum sess. 14. c. 1. & can. 3. esseque intelligē-
da de potestate ad faciendam remissionem peccatorum nò
in Sacramento Baptismi (vt etiam hæretici volūt) sed in Sa-
cramento Pœnitentię ibidem definit Tridentinum, & do-
cent Chrysost. hom. 85. in Ioann. August. ser. 11. de Verbis

Domini, Ambr. lib. 2 de pœnitentia cap. 7. & communiter Patres, & deducitur ex eo quod potestas hæc est ad faciendam remissio nempeccatorum instar iudicij, vt denotatur collatione potestatis remittendi, & retinendi, soluendi, & ligandi, quod non fit sic in sacramento baptismi, sed in sacramento pœnitentiæ, quod institutum est instar iudicij.

Ambro.

Illis verò verbis Lucæ 5. tantum significatur solum Deum posse propria auctoritate remittere peccata, & id tantum volunt nonnulli Patres, dum similia verba proferunt quod non tollit id posse sacerdotes vice, & commissione Dei.

DIFFICULTAS II.

Utrum potestas absoluendi à peccatis, quæ est in Ecclesia, sit absoluendi ab eis quo ad culpam?

MAGISTER Bonauent. Grab. & Maior in 4. d. 18. Marfilus quæst. 12. art. 2. Hugo de Sancto Victore in summa sententiarum trac. 5. cap. 11. Ricardus de Sancto Victore tract. de potestate ligandi, & soluendi cap. 12. & Medina codice de confess. quæst. 38. §. *videtur*, docent potestatem absoluendi à peccatis, quæ est in ministris Ecclesiæ non esse absoluendi ab illis quoad culpam, quia existimant Deum ante absolutionem sacerdotis remittere culpam pœnitenti, quia existimant eam ante absolutionem debere esse perfecte contritum. Quod tradidisse videtur Gregor. homil. 26. in Euang. dum supponit peccatorum prius viuificari à Deo, quam à sacerdotibus absoluantur. Quod etiam significant Clichtoue. lib. 7. in Ioan. cap. 23. & August. serm. 8. de verbis Domini, idem quoque indicat Hyeron. in cap. 16. Matth. dum significat quod sicut leuitici sacerdotes tantum discernebant inter lepram, & elepram, & eam non poterant auferre; ita etiam sacerdotes Euangelici se gerunt circa peccata.

Magist.

Bonau.

Gabr.

Maior.

Marfil.

Hugo Vic.

Ricar. de

S. Victo

Medina.

Gregor.

Clichto.

August.

Hyeron.

Addunt tamen prædicti Doctores in Ecclesia, & in eius ministris esse potestatem absoluendi à peccatis quoad pœnam, quamvis variant in explicando à qua pœna, quia Hugo, & Ricard existimant in Ecclesia esse potestatem absoluendi à pœna æterna damni, & sensus Medina à pœna tantum æterna damni; & Magister à pœna tantum temporali relicta post remissionem culpæ.

S. Tho.
Vazq.
Sor.
Ægid.

S. Thom. verò q. 84. art. 3. & ibidem eius expositores, Vazq. dub. 2. Soar. disp. 16. Ægid. disp. 4. dub. 2. & communiter Scholastici in 4. d. 14. docent, & merito in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis non tantum quoad pœnam, sed etiam quoad culpam. Et in primis in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis quoad culpam satis significat Christus illis verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata,*

Eug. 4.

remittuntur eis; quia vox *peccata* absolute sumpta culpas significat. Et ob eandem rationem idem satis significat Eug. 4. in suo decreto fidei, dum ait, rem sacramenti pœnitentiæ esse remissionem peccatorum; cui accedit quod si res, seu effectus huius sacramenti non esset remissio culparum, sed tantum pœnarum, id declarasset Eugen. III. & non ita absolute loqueretur, cum procedat doctrinaliter: & id videtur expressisse Tridentinum sess. 6. cap. 14. dum ait, sacramentum pœnitentiæ, vel eius voto pœnam æternam una cum culpa remitti. Et clarius sess. 14. c. 3. dum loquens de sacramentum pœnitentiæ, postquam in principio dixerat vim huius sacramenti præcipue sitam esse in verbis absolutionis, subdit, *res, & effectus huius sacramenti quantum ad eius vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo.* Quod etiam nõ leuiter indicant Pius V. & Gregorius XIII. in Bulla edita contra Michaëlem Baium, in qua inter alias propositiones huius Doctoris damnatas, propositio 54. est, *Peccator pœnitens non viuificatur ministerio Sacerdotis absoluente, sed à solo Deo, qui pœnitentiam suggerens, & inspirans viuificat eum, & resuscitat; ministerio autem Sacerdotis, solus reatus tollitur aduersarij;* ergo dum dicunt absolutionem Sacerdotis non deservire ad remissionem culpæ, aduersantur scripturæ, Eugenio III. & Tridentino, & Pio V. & Gregorio XIII.

Triden.

Pius V.
Gr. XIII

Quod si in Ecclesia est potestas absoluendi à peccatis quoad culpam, etiam est potestas absoluendi ab illis quoad reatum pœnæ æternæ, tam damni, quàm sensus; quod etiam significat Tridentinum sess. 6. cap. 14. dum ait, sacramento pœnitentiæ, vel eius voto pœnam æternam vna cum culpa remitti; vbi sermo est de pœna æterna, & absolute absq; vlla limitatione. Et ratione constat, quia si in Ecclesia est potestas remittendi peccata quoad culpam, & efficiendi pœnitentem iustum, & amicum Dei, & hæredem vitæ æternæ, etiam erit potestas auferendi reatum pœnæ æternæ, tam damni, quàm sensus, quia iste dependet in conservari à culpa mortali, & est impossibilis cum sanctitate, & amicitia Dei.

Trident.

Gregori. verò, Clistouæus, & Augustin. tantum volunt peccatorem à Deo vivificari ante absolutionem Sacerdotis, non vivificatione sanctitatis, & gratiæ, sed aliquali motu vitæ, ad quem Deus suo auxilio excitat peccatorem, nempe attritione, cōfessione, & alijs actibus, quibus ad gratiam in sacramento pœnitentiæ recipiendam disponitur. Et Hieronym. tantum vult, quod Sacerdotes non possint pro libito absolere, & ligare absq; respectu ad dispositionem pœnitentis, cuius Sacerdotes non sunt causa, sed tantum Iudices, illam discernentes, sicut nec Sacerdotes Levitici efficiebant leprosos, nec mundos, sed tantum discernebant, qui erant leprosi, & qui mundi.

Quod vero ante absolutionem Sacerdotis non sit pœnitenti necessaria perfecta contritio dicemus disp. 6. diff. 2.

DIFFICULTAS III.

Virum Absolutio conferri debeat modo deprecativo, an indicativo?

ONVENIUNT Doctores formam absolutionis modo, aut sensu deprecativo factam, nempe, *Absoluat te Deus*, insufficientem esse ad valorem, & essentiam sacramenti pœnitentiæ,

quod

Eugen.

Trident.

quod efficaciter deducitur ex decreto Eugenij IIII. dum in eo forma sacramenti pœnitentiæ assignatur, verbis indicatiui nempe *ego te absoluo*, & ex Tridentino dum sessione 14. cap. 3. eadem forma assignatur; in dicto autem decreto & in Tridentino absque dubio traditur forma ad essentiã, & valorem huius sacramenti requisita, ergo forma absolutionis modo, & sensu deprecatiuo facta non est sufficiens ad essentiã, & valorem sacramenti pœnitentiæ, quia hoc modo facta est substantialiter distincta à forma modo indicatiui ab Eugenio IIII. & à Tridentino præscripta. Cui accedit quod Tridentinum subdit, nempe dictæ formæ absolutionis de more Ecclesiæ preces quædam adiungi ad essentiã formæ non pertinentes, vna autem ex precibus, quæ adiunguntur, est forma absolutionis modo deprecatiuo facta nempe, *Dominus noster Iesus Christus te absoluat*. Ergo hoc modo facta non pertinet ad valorem, & essentiã sacramenti pœnitentiæ, ac proinde nec sufficit: alias si sufficeret, cum dicta deprecatio præmittatur ad absolutionem modo indicatiui factam, duplex forma, aut eadem bis repetita supra eandem numero confessionem adhiberetur.

Ratio autem dictæ doctrinæ est, quia sacramentum pœnitentiæ institutum est à Christo instar iudicij, in quo sacerdos constituitur iudex, vt tradit Tridentinum sessi. 14. cap. 5. & can. 9. sententia autem iudicis decisiva causæ, qualis est absolutio, nequit tradi modo deprecatiuo, & quia in sacramento extremæ vnctionis sacerdos adhibens formã non se gerit vt iudex, sed vt medicus vnctione sanãs, idè nequit adhibere formam modo indicatiui, sed deprecatiuo, nempe, *indulgeat tibi Deus &c.*

Leo I.

Leo ergo primus epistola 91. relatus 33. quæst. 3. can. *multiplex*, absolutionem sacerdotis appellat supplicationem, & orationem, non quia adhibeatur per modum supplicationis, sed quia se habet vt oratio, & supplicatio, quantum ad hoc, quod sicut Deus ad orationem, & supplicationem facit quod ab ipso petitur, ita etiã ad absolutionem sacerdotis modo indicatiui factam remittit peccata.

Obseruandum tamen est formam absolutionis, non tantum esse sufficiens ad valorem, & essentiã sacramenti,

quan-

quando fit modo, & sensu indicatiuo, sed etiam quando fit modo, & sensu imperatiuo, vt dicendo, *absoluaris*, vel, *absoluitur Petrus*, quia sententia decisiva iudicis recte, & conuenienter adhibetur modo imperatiuo: Vnde eadem verba absolutionis, quæ sensu deprecatiuo collata non sufficiunt, vere sufficiunt, si modo, & sensu imperatiuo proferantur: imò vt contra Caiet. & Petrum Sotum aduertunt Scotus in 4. dist. 14. quæst. 4. Gabr. quæst. 2. art. 1. Rosella verbo, *absolutio*, Vazquez quæst. 84. art. 3. dub. 3. & Soar. disp. 19. sect. 1.) forma absolutionis est sufficiens ad valorem sacramenti quibuscumque verbis proferatur, quoties eis significatur actus iudicis sententiam decisivam absolutionis à peccatis proferentis, nempe. *volo absoluaris; placet te absolui*, quia quoties talis actus verbis absolutionis significatur, saluatur sensus sacramentalis formæ absolutionis, quia instituta est à Christo instar sententiæ iudicis: nihilominus quamuis forma absolutionis supra dicto modo prolata sit sufficiens ad valorem sacramenti, illicite fiet, si non proferatur modo indicatiuo, quia erit contra consuetudinem Ecclesiæ solo modo indicatiuo vtentis, id tamen non erit peccatum mortale, sed tantum veniale, quia ea mutatio non est grauis, sed leuis.

Sotus.
Gabr.
Rosella.
Vazq.
Soar.

DIFFICULTAS III.

Que verba sint de essentia formæ absolutionis?

VERBA, quibus forma absolutionis in Ecclesia communiter profertur, sunt hæc, *ego te absoluo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Est tamen difficultas, an omnia hæc sint de essentia formæ absolutionis?

Conueniunt Doctores, duo illa verba *absolue* (aut alia ipsi æquivalentia) esse requisita ad essentiam formæ absolutionis. Quod indicant Eugen. III. in suo decreto fidei, & Trident.

Eugen.
Trident.

Triden, sessione 14. cap. 3. dum assignantes formam absolutionis exprimunt duo prædicta verba, & merito, quia utrolibet deficiente deficit significatio à Christo intentæ, & sensus à Christo intentus, quia deficiente verbo *Absoluo*, deficit significatio actus iudicialis sententiæ remissivæ; & deficiente pronomine, *te*, deficit significatio practica remissionis, seu sententiæ remissivæ (qua ratione significatur à iudice sententia) quia non significatur practice remissio, quando non declaratur, cui fiat.

Supereft tamen difficultas, an dicta duo verba sufficiant ad essentiam formæ absolutionis?

Caiet.
Palud.
Duran.

Caiet. in summa, verbo, *Absolutio*, docet ea duo sufficere, Paludanus in 4. d. 22. q. 3. docet non sufficere duo illa, sed necessaria esse tria hæc, *absoluo te à peccatis*. Duran. eadē dist. q. 2. docet his tribus addendam esse invocationem Dei aut Trinitatis, & sufficere siue fiat ante illa verba, siue post.

Vazq.
Soar.
AEgid.
Turrian.
Eugen.
Trident.

Vazq. verò quæst. 84. art. 3. dub. 4. Soar. disp. 19. sect. 1. Agid. disp. 4. dub. 3. & Turrian. Complutensis disp. 2. dub. 4. docet, & merito, ad essentiam formæ absolutionis non sufficere duo illa verba, *absoluo te*, sed necessaria esse omnia hæc verba, *ego te absoluo à peccatis tuis*, & ea sufficere absq; invocatione aliqua.

Et in primis ad essentiam formæ absolutionis requiri pro nomen *Ego* probatur quia eo deficiente deficit significatio practica sententiæ remissivæ, quia significatur remissio declarando à quo fiat; & id indicat Eugen. & Tridentin. dum assignantes formam absolutionis exprimunt pronomen *ego*. Deinde ad essentiam formæ absolutionis requiri verba illa, *à peccatis tuis* probatur, quia absque eis non sufficienter significatur sententia remissiva peccatorum. Quod etiā indicant Eugen. III. & Trident. dum assignantes formam absolutionis dicunt esse illa verba, *ego te absoluo &c.* quia addendo particulam *&c.* denotant plura alia verba, quam supra expressa, requiri ad formam absolutionis, ac proinde ad minus illa verba, *à peccatis tuis*, quia si aliqua alia præter expressa requirantur, maxime hæc.

Quod verò sufficiant hæc, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, & non sit necessaria invocatio aliqua, probatur, cum quia ex

nullo verisimili fundamento deduci potest necessitas alicuius inuocationis, tum etiam quia per prædicta verba sufficienter significatur prædictæ sententiæ remissiua peccatorum penitentis.

Observandum tamen est, ut optimè Vazq. Soar. Ægid. Vazq. & Turr. ad formam absolutionis, ita necessaria esse verba Soar. hæc, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, ut non sit necessarium ex. Ægid. primere particulam *ego*, nec particulas *à peccatis tuis* (quod Turr. forsan voluit Caiet.) sed sufficere, quod contineantur, seu implicentur in illis verbis, *absoluo te*, vel potius quod sub eis intelligantur, ut verè in eis continentur, & sub eis intelliguntur, quia pronomen *Ego*, verè continetur in verbo *absoluo*, & sub eo intelligitur, ut pater, & verba *à peccatis tuis*, in eis *absoluo te*, & sub eis intelliguntur; quia quamvis non contineantur in eis absolute prolatis, nec sub eis intelligantur: continentur tamen in eis, & sub eis intelliguntur; ut prolatis post confessionem præcedentem, & ut per eam modificatis, & ut ad eam comparatis, ut verè modificantur, & comparantur, quia supra eam cadunt.

Ita tamen hæc duo verba *absoluo te* expressè prolata, quatenus in eis quodammodo continentur, aut sub eis intelliguntur, particula *Ego*, & particula *à peccatis tuis*, sufficiunt ad essentiam formæ absolutionis, ut quando *Ego*, & *à peccatis tuis* exprimuntur, ut regulariter fit, etiam pertineant ad essentiam formæ, & cum illis duobus expressis, ad effectum sacramentalem concurrant, ut Vazq. aduertit, quia ex vna parte, quando exprimuntur, nihil novi sensus, seu significati efficiunt, sed eundem omnino sensum, ac quando tantum subintelliguntur, & quodammodo continentur in alijs; & ex altera parte potuit à Christo institui, ut pertineant essentialiter ad formam, & concurrant ad effectum sacramentalem, siue exprimantur, siue tantum subintelligantur, ergò credendum est ita fuisse à Christo institutum, & noluisse illa, quando exprimuntur excludere ab essentia formæ, & à concursu in effectum sacramentalem.

(..)

DIFFICULTAS V.

*Utrum formæ absolutionis possit apponi
aliqua conditio?*

CONVENIUNT Doctores, conditionem de præfenti (eidem est de conditione de præterito) additam formæ absolutionis non reddere formam irritam si subsistat conditio, quia nec suspendit sensum, nec effectum, nec efficit aliud, quod ob stare possit valori formæ absolutionis: imò nec illam reddere illicitam quando ad eam addendam adest aliqua rationabilis causa, ut contingit quando ad valorem sacramenti, aut ut licite fiat, necessarium est quod subsistat id, quod ponitur sub conditione, & dubium est an subsistat. Vnde confessarius dubitans an protulerit verba absolutionis, potest valide, & licite absolvere sub hac conditione (sive vocaliter expressa, sive mentaliter tantum concepta) *si non es absolutus, ego te absoluo &c.* Et dubitans, an puer, vel an phræneticus confessus sit cum perfecto usu rationis, potest valide, & licite absolvere sub hac conditione, *si possum, aut si capax es, ego te absoluo &c.* Et dubitans, an ea, quæ pœnitens confessus est, sint peccata, potest valide, & licite eum absolvere sub hac conditione, *sic quæ confessus es, sunt peccata, ego te absoluo &c.*

Est tamen difficultas an formæ absolutionis possit addi conditio de futuro, v.g. *si restitueris, ego te absoluo?*

Caietanus verbo *absoluo*, Armilla eodem verbo, Soar. tomo 3. disput 13. Vazquez quæstione 84. artic. 3. dub. 5. AEgidius quæstione 64. artic. 8. dubio. 2. Ochagavia tractatu primo quæstione septima, & communiter Doctores docent, & merito, conditionem de futuro additam formæ absolutionis, nō solum eam reddere illicitam, & sacrilegam, sed etiam irritam, & nullam. Quod Turrianus & alij

probant, quia verba hæc, *ego te absoluo*, ratione conditionis de futuro illis additæ v.g. *si cras restituas*, æquivalent his *ego te absolvam*, quæ manifeste sunt in sufficientia; hæc tamen ratio, licet aliquando nobis placuerit, iam tamen re melius considerata nō placet, quia dicta verba, *ego te absoluo, si cras restituas*, non æquivalent his *ego te absolvam*, sed his, *ego ex nunc te absoluo, si cras restituas*.

Prædicta ergo doctrina ex eo à nobis probatur, quia qui profert verba absolutionis ex intentione absoluendi elicita sub conditione de futuro, prius tempore finit, & perficit prolationem verborum, quam perficiatur intentio absoluendi sacramentaliter, seu efficiendi quod prolatio ipsa verborum fiat pars sacramentalis, & prius quam intentio ipsa definat esse suspensa (vt infimili de consensu, seu intentione contrahendi matrimonium elicita sub conditione de futuro significatur in cap. *super eo* 5. de conditionibus) quia dicta intentio est suspensa, & non est perfecta quousque impleatur conditio. Prolatio verò verborum absolutionis statim ac fit, finitur, & perficitur, & non manet suspensa, vt patet, quia nulla actio materialis verbi gratia, prolatio verborum, ablutio, unctio, suspendi potest, quia ipsi nulla potest addi conditio adhuc de præsentī quamvis per ignorantiam ei intendatur addi, & apponi, etiam si addi possit intentioni efficiendi aliquam materialem actionem partem alicuius sacramenti: in potestate autem ministri sacramenti nō est quod omnes partes sacramenti iam finitæ, & positæ maneant sacramentaliter suspensæ, seu expectantes rationem sacramentalem pendente in ex perfectione intentionis ministri facienda per impletionem conditionis de futuro, quia statim ac finiuntur debent habere eam rationem sacramentalem, aut nunquam habebunt, ergo conditio de futuro appositæ prolationi verborum absolutionis efficit illam sacramentaliter nullam, & consequenter etiam illicitam & sacrilegam.

Quod si iudex exterior dicens, *Ego ex nunc te absoluo ab hoc delicto, si cras feceris hoc*, valide absoluit (dum lex aliqua non obstat) est, quia iste iudex potius absoluit voluntate exterius expressa (quam potest conditioni

de futuro alligare) quam verbis ipsis; ratio verò sacramenti absolutionis non conuenit intentioni sacramentaliter absoluendi adhuc vocaliter expressæ, sed ipsi prolationi verborum, & ideo hæc prolatio semel finita, & perfecta, præsuppositis attritione, & confessione, statim ex intentione ministri, debet habere rationem sacramenti, aut nunquam illam habebit.

Vnde quando Prælatus committit confessario inferiori absolutionem à sibi reseruatis, sub ea conditione quod pœnitēs postea illa eadem peccata reseruata iterum sibi cōfiteatur, ita intelligendum est, non quod absolutio confessarii inferioris conferenda sit sub ea conditione, *si postea confitearis prælato*, quia hæc conditio redderet absolutionem nullam, & sacrilegam; sed ita ut confessarius inferior obliget pœnitentem ad id siue precepto, siue promissione, siue aliter, de quo dicemus disp. 11.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum absolutio possit conferri absenti?

Palud.
Pet. Sot.
Anton.
Syluest.
Medin.
Cyprian.
S. I. b. Cā.

PALVDANVS in 4. d. 17. quæst. 2. Petrus Sotus lectione 11. de confessione, Anton. 3. p. tit. 14. cap. 19. Syluest. *confessio* 3. & Medina codice de confessione quæstione 15. docent absolutionem posse valide conferri absenti (& consequenter etiam licite in casu necessitatis) quod videtur supponere Cyprian. lib. 3. epist. 17. dum ait, lapsos per literas ab ipso petiisse reconciliationem; & idem sensisse videtur Sanctus Thom Canturian. qui dicitur instante morte misisse ad Curiam pro absolutione, & ratione probatur quia in iudicio humano, instar cuius sacramentum pœnitentiæ institutū est, valide fertur sententia in absentem; ergo etiam in hoc sacramento pœnitentiæ.

Sotus.
Valent.
Tolet.
Vazq.

Sotus verò in 4. d. 18. quæst. 2. art. 6. Valen. disp. 7. q. 11. p. 10. Toletus lib. 3. cap. 6. Vazquez quæstione 91. art. 4. dub. 2. Soar. disp. 19. sect. 3. Agid. disp. 4. dub. 10.

Regi.

Reginal. lib. 6. num. 5. Bonac. disp. 5. q. 4. pun. 5. & Layman. tract. 6. c. 3. docent & merito, absolutionem non posse valide ferri in absentem, quamvis confessio facta fuerit in præsentia; quod adeo verum est ut Clem. 8. anno 1602. oppositum ad minus damnaverit, ut falsum, temerarium, & scandalosum, ac prohibuit, & præcepit, ne unquam ut probabile defendetur, quod factum fuit his verbis, *Sacrosanctissimus Dominus noster & c. re mature, ac diligenter considerata hanc propositionem, scilicet licere per literas, seu inter nuncium confessori absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus uti falsam, temerariam & scandalosam damnavit, ac prohibuit, præcepitque ne unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur.* Vbi non solum declarat absolutionem ab absente collatam esse illicitam, dum damnat asserere illam licere, sed etiam esse nullam, quia id intendit, & in eo fixa erat controuersia, quod satis exprimit, dum absque restrictione damnat asserere quod liceat, & dum prohibet defendere, illam licere in aliquo casu, quia si non esset nulla, vere esset licita in aliquo casu. In hoc autem decreto non solum damnatur dicta propositio, particula illa & sumpta copulatiue, seu complexiue, ad cuius falsitatem sufficit falsitas cuiuslibet partis, sed etiam sumpta diuisiue, ita ut quælibet pars seorsum damnata sit, id est quod tam confessio per literas, seu inter nuncium sit nulla, siue absolutio fiat in præsentia penitentis, siue in absentia, quam absolutio collata ab absente, siue confessio facta sit sacerdoti præsenti, siue absenti, ut Paulus 5. declarauit.

Ratio à priori huius veritatis est intentio Christi instituentis pro forma sacramenti penitentiae absolutionem à præsenti collatam: hæc autem institutio Christi constat ex perpetuo usu Ecclesie, quæ nunquam vsa est absolutione in absentia, sed tantum in præsentia, cui Clemens octauus innixus oppositam doctrinam damnavit, & cui Paulus 5. etiam innixus, damnationem à Clemente factam approbavit.

Cyprianus ergo tantum vult ab ipso fuisse petitam publicam aliquam penitentiam pro reconciliatione, seu absolutione publica ab excommunicatione, non pro reconciliatione sacramentali. Nec Sanctus Thomas Cantua.

Soar.
A Egid.
Reginal.
Bonac.
Layman.
Clem. 8.

Paul. 5.

missit ad curiam pro absolutione sacramentali, sed vel pro indulgentia (quæ etiam est quædam absolutio) vel pro absolutione ab aliqua censura ad cautelam.

Ad rationem vero concedimus in iudicio humano sententiam ferri in absentem, quia ita iure humano sancitum est, non vero sententiam absolutionis sacramentalis, quia ita Christus instituit. Unde Sacramentum Pœnitentiæ non est quoad omnia institutum, instar iudicij humani.

DIFFICULTAS VII.

Utrum absolutio possit valide per scriptum conferri?

EX dictis difficultate præcedenti constat absolutionem à confessario absente collatam, siue verbo, siue scripto esse nullam. Est tamen modo difficultas, an absolutio sit nulla ex eo præcise quod conferatur scripto, quamvis à confessario præsentem.

Paludanus in 4. distin. 17. quæst. 2. Petrus Sorus lect. 11. de confessione, & Medina codice de confessione quæstione 15. docent absolutionem posse scripto valide conferri, primo quia confessio potest scripto valide fieri, ergo etiam absolutio. Secundo quia in iudicio humano (instar cuius sacramentum pœnitentiæ institutum est) potest sententia valide scripto conferri, & de facto confertur, ergo etiam in iudicio confessionis, sententia absolutionis.

Soar. verò disp. 21. sect. 3. Valentia disp. 7. puncto 3. Laym. tractatu 6. cap. 3. Bonac. disput. 5. q. 4. puncto 6. Egidius disp. 4. dub. 9. & iam communiter Doctores docent, & meritò, absolutionem non posse valide scripto conferri, quod constat ex perpetuo usu Ecclesiæ, quæ nunquam usa est absolutione in scriptis, & multo minus nutibus sed tantum verbis, & deducitur ex decreto Eugenij III. ubi postquam generaliter dixerat sacramenta constare verbis tan-

quam

Paludan.
Pet. Sot.
Medina.

Soar.
Valent.
Layman.
Bonac.
AEgid.

quam forma, hoc limitat in sacramento matrimonij, dum ait, causam efficientem matrimonij regulariter esse mutuum consensum per verba de presenti expressum, quibus denotat in alijs sacramentis semper esse necessaria verba strictè sumpta, & non sufficere scripturam, & multo minus natus, quæ sufficiunt in sacramento matrimonij. Quod etiam deducitur ex Tridentino sessione 14. cap. 3. dum ait,

Trident.

formam sacramenti poenitentiae sitam esse in illis verbis ministri, *Ego te absoluo*. Ratio à priori huius est institutio Christi, quæ nobis constat ex perpetuo usu Ecclesiae, & ex Eugenio III. & ex Tridentino. Ad primum ergo rationem concedimus confessionem posse valide fieri scripto, & nutibus, non tamen absolutionem, quia Christus instituit illas sic (ut constat ex usu Ecclesiae) & satis congruenter, quia vix potest offerri necessitas conferendi absolutionem in scriptis, & nutibus, potest tamen saepe offerri necessitas confitendi scripto, & nutibus. Et ad secundam concedimus in iudicio humano sententiam valide scripto ferri, quia ita sancitum est legibus humanis; non tamen in iudicio confessionis, sed solis verbis, quia Christus ita instituit.

DIFFICULTAS VIII.

Quid significant verba absolutionis, nempe

Ego te absolvo à peccatis tuis?

N primis hæretici (qui ut diximas difficultate 2. dicunt in Ecclesia non esse potestatem remittendi peccata) existimant sensum eorum verborum formæ absolutionis, *Ego te absolvo à peccatis tuis*, esse, *Ego te absolutum declaro*. Hec tamen expositio sensus, seu significatio verborum formæ absolutionis, præterquam quod est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, quia proprietate servata possunt aliter, & optimè explicari, etiam est damnata à Trident. sess. 14. cap. 6. & can. 9.

Trid.

Secundo Theologi (qui vt diximus difficul. 2. dicunt in Ecclesia non esse potestatem remittendi peccata quoad culpam, sed tantum quoad pœnam) existimant sensum dictorum verborum esse, *Ego te absoluo à peccatis tuis quoad pœnam*. Hæc etiam expositio nobis non probatur, quia præterquam quod ad sic exponendum verba illa, falsò innituntur fundamento, vt vidimus ea difficul. 2. & præterquam, quod est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, nequit cum ea expositione consistere veritas illorum in eo, qui post remissionem suorum peccatorum quoad culpam per contritionem perfectam, & quoad dignitatem totius pœnæ etiam per contritionem, & per alia opera pœnalia, confitetur, & subijcit absolutioni peccata sic remissa, vt teneatur confiteri, & subijcere absolutioni.

Tertio, alij existimant sensum dictorum verborum esse, *Ego te absoluo ab obligatione confitendi, seu subijciendi clauibus Ecclesiæ peccata tibi legitimè confessa*. Sed nec expositio hæc placet, quia præterquam, quod est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, nequit cum hac expositione consistere veritas illorum in eo, qui tantum confitetur peccata venialia, aut mortalia, à quibus fuit ante a legitimè absolutus, quia in illo non est obligatio confitendi, & subijciendi absolutioni dicta peccata.

S. Tho.

Quarto, S. Tho. q. 84. art. 3. ad 5. existimat sensum horum verborum, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, esse, *Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo*. Hæc explicatio, quamuis in aliquo sensu recta sit, tamen vt iacet, & sonat, est difficilis, & obscura, quia præterquam, quod est contra proprietatem verborum, qui absoluit non confert totum sacramentum pœnitentiæ, sed tantum applicat formam materiæ suppositæ à pœnitente, & quantum est ex se solum vt causa partialis confert esse ædum sacramenti.

Soar.

Quarto, Soar. disp. 19. sect. 2. existimat sensum verborum formæ absolutionis esse, *Ego, quantum est ex me, confesso tibi gratiam remissionem peccatorum*. Hæc etiam expositio, quamuis in aliquo sensu recta sit, tamen vt iacet, & sonat est difficilis, quia dicta verba significatione, quâ habent ex institutione hominum, propriè significant remissionem

peccatorum, & id sonant, & non gratiam remissionem, & hec significatio potest salua consistere attenda virtute, & effectu sacramentali verborum; ergo eam remissionem significat, & non gratiam remissionem, quamvis hec sit necessaria ad eam remissionem, ut dicta verba verificentur.

Sensus ergo eorum verborum forme absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, seu quod per ea significatur est, *Ego quantum est ex me, remitto tibi peccata tua quoad culpam, & quoad id, quod ad remissionem culpe consequitur*. Quia ex una parte dicta verba hanc remissionem propriè significant significatione, quam habent ex humana institutione, quia peccata absolute prolata culpas significant: & à peccatis absolvere, absolute prolatum, significat à peccatis liberare, & ea remittere: & ex alia parte significatio dicta potest salua consistere attenda virtute sacramentali ipsorum verborum, quam habent ex superaddita institutione Christi, & attento effectu sacramentali ipsorum, quia dicta verba ex institutione Christi tanquam pars essentialis formalis completiva sacramenti penitentiae simul cum contritione, & confessione penitentis præsuppositis, conferunt quantum est ex se gratiam ex se remittentem peccata saltem quoad culpam, etiam si aliquando per accidens non remittant illa in actu secundo, quando præsupponuntur remissa; minister ergo absolutionis præsuppositis sufficiente contritione, & legitima confessione penitentis verè profert, & dicit, *Ego quantum est ex me, seu quantum ad me attinet, remitto tibi peccata tua quoad culpam, & te ab eis libero quoad eam*, quia ipse suis verbis, ut institutis à Christo confert penitenti gratiam quantum est ex ipsa remittentem peccata, quo minister verificat sensum, & significatum dictorum verborum. Et in hoc sensu potest habere locum expositio S. Thomæ, & etiam expositio Soar: quia scilicet minister efficit completivè sacramentum; & confert gratiam sacramentalem, quibus dicta significatio verborum verificatur; & non quia dicta verba significant collationem sacramenti absolutionis, nec gratiam remissionem.

Verba ergo absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, significatione verbali, quam habent ex hominum institutio-

ne, significant remissionem ipsam peccatorum saltem quantum ad culpam, & eam totaliter, & sufficienter significant; significatione verò sacramentali, quam habent ex superaddita institutione Christi, immediate significant (sicut & conferunt) gratiam remissionis peccatorum, ratione cuius verificantur dicta verba quoad significationem verbalem, quam habent ex institutione hominum, quia ratione talis gratiæ, & mediante ipsa verificatur, quod minister absolvens quantum est ex se remittat peccata, & ab eis liberet; hæc tamen significatio sacramentalis indivisibiliter convenit absolutioni Sacerdotis, & contritioni, & confessioni pœnitentis simul sumptis, & non soli absolutioni, & in illis tribus sic sumptis est indivisibiliter (ea proportionem, qua anima rationalis est indivisibiliter tota in omnibus partibus corporis) & non in sola absolutione.

DISPVT. VI.

De contritione peccatorum requisita ad effectum, & ad valorem Sacramenti

Pœnitentiæ.

NOMINE contritionis intelligimus displicentiam peccati, prout abstrahit subdisiunctione a displicentia pura, quæ non est formaliter dolor, sed radix illius, & a displicentia dolorosa orta ex dicta pura displicentia; intelligimus enim unam, vel alteram subdisiunctionem, quia ad effectum, & ad valorem sacramenti pœnitentiæ eodem modo sufficit, aut non sufficit una, & altera, & utraque potest appellari dolor, quia prior est radicaliter dolor, &

post-

posterior est dolor formaliter; & nomine contritionis intelligimus contritionem sub disunctione abstrahentem à perfecta, & ab imperfecta, unam videlicet, vel alteram sub disunctione.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum ad effectum pœnitentiæ percipiendum requiratur aliqua contritio?

SUPPONIMVS (in quo conveniunt Doctores) ad effectum sacramenti pœnitentiæ percipiendum gratiam videlicet sacramentalem remissionem peccatorum, requiri in pœnitente intentionem, seu voluntatem suscipiendi hoc sacramentum, quia ex institutione Christi requiritur ad valorem, seu essentiam sacramenti, non tanquam partem, supra quam cadat absolutio, sed tanquam quid præuium ad ipsam essentiam, absque essentia autem, seu valore sacramenti nequit percipi fructus illius, quia iste causatur ab ipso sacramento essentialiter perfecto.

Hoc supposito, difficultas est, an præter intentionem suscipiendi sacramentum pœnitentiæ, requiratur aliqua expressa cōtritio ad percipiendum fructum, seu effectum huius sacramenti?

Syluester, *confessio* 1. q. 21. Rosella, *confessio* 1. §. 4. & Syluest. Angelus *confessio* 1. num. 27. docent ad id sufficere intentionem suscipiendi sacramentum ipsum, & non esse necessariam aliquam expressam cōtritionem, seu dispositionem, quia intentio suscipiendi sacramentum pœnitentiæ est quedam virtualis contritio, & displicentia peccatorum, quæ ad id sufficiens videtur.

Soar. verò d. 20. sect. 1. Vazq. q. 92. art. 1. du. 1. Ægid. disp. 4. dub. 5. & cōmuniter DD. docent ad id non sufficere entitatem suscipiendi sacramentū pœnitentiæ, sed necessariam esse aliquam expressam contritionem, seu displicentiā pec-

Eug. 4.
Trident.

catorum, quod aperte constat ex decreto Eugenij IIII. & ex Tridentino sessione 14. cap. 4. dum dicunt contritionem (quam asserunt esse dolorem, & Tridentinum addit, & *desestationem*) esse partem sacramenti pœnitentiæ, & vt ex contextu constat absque dubio loquuntur de contritione expressa, & de expresso dolore: est autem contritio, vt diximus disputat. 4. difficult. 1. pars essentialis, & requisita ad essentiam sacramenti pœnitentiæ; ergo contritio expressa etiam est requisita ad percipiendum effectum huius sacramenti, quia non causatur nisi ab ipso sacramento essentialiter perfecto: requiri autem ad effectum huius sacramenti non solum vt partem, sed etiam, vt dispositionem satis significat Tridentinum dicto c. 4. ad finem.

Vnde post decretum Eugenij Quarti, & post Tridentinum opinio aduersariorum non est satis tuta.

DIFFICULTAS II.

*Vtrum ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ
sufficiat contritio imperfecta?*

Magist.
Bonauen.
Gabr.
Maior.
Marfil.
Hug. Vi.
Richard.
de S. Vic.
Medin.

MAGISTER, Bonauentura, Gabr. & Maior in 4. distinct. 18. Marfil. quæst. 12. articulo 2. Hugo de Sancto Victore in summa tractatu 5. cap. 11. Ricard. de Sancto Victore tract. de Potestate ligandi, & soluendi cap. 12. & Medina Codice de Confessione quæst. 38. docent ad effectum sacramenti pœnitentiæ percipiendum prærequisitam esse contritionem perfectam, & non sufficere contritionem imperfectam, quæ dicitur attritio. Primò, quia peccator prius viuificatur à Deo, quam absoluaturn à Sacerdote, vt indicare videntur Gregor. Clithouaus, & August. quos retulimus disp. 5. diff. 2. ergo ad absolutionem præsupponi debet contritio perfecta, per quam peccator viuificetur, & iustificetur; ergo etiam debet præsupponi ad percipiendum effectum sacramenti pœnitentiæ, qui absque absolutione non percipitur.

Gregor.
Clitho.
August.

Secundò, quia confessio est peccatorum, prout sunt offensa Dei; ergo etiam contritio debet esse peccatorum prout sunt offensa Dei, quia debet conformari, & proportionari confessioni; contritio autem peccatorum, prout sunt offensa Dei est contritio perfecta. Tertiò, quia sacramentum pœnitentiæ institutum est ad remissionem peccatorum, quibus peccator propria voluntate auersus est à Deo; ergo ad percipiendam eam remissionem in hoc sacramento prærequiritur contritio, qua peccator propria voluntate conuertatur in Deum; sed non conuertitur in Deum, nisi media contritione perfecta; ergo hæc prærequiritur ad percipiendum effectum huius sacramenti.

S. Thom. verò in 4. disputatione 17. quæstione 3. articulo 5. quæstiancula prima, Scotus distinct. 14. quæstione 4. artic. 3. Paludan. distinct. 19. quæstione 1. artic. 2. Canus relectione de pœnitentia p. 5. Ledesma 2. par. quarti quæstione 20. art. 1. Soar. disputat. 20. Vazq. quæst. 92. artic. 1. distinct. 2. & Agid. quæst. 62. art. 1. dub. 2. docent, & merito ad percipiendum effectum sacramenti pœnitentiæ non prærequiri contritionem perfectam, sed sufficere imperfectam, seu attritionem: Quod efficaciter deducitur ex Trid. sess. 14. cap. 4. dum de contritione imperfecta, seu attritione ait: *Quamvis sine sacramento pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere nequeat peccatorem, tamen eum ad Dei gratiam in sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit.* Subintelligit autem sufficienter, & infallibiliter, quia extra sacramentum etiam disponit (vt ex se patet, & in eodem cap. supponitur) sed non sufficienter, ultimo, & infallibiliter, vt in eod. cap. significatur dum dicitur: *Quamvis si re sacramento pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere nequeat peccatorem.*

Et ratione ab absurdo desumpta probatur, quia si contritio perfecta prærequiritur ad effectum huius sacramenti, & ad absolutionem Sacerdotis, verè auferatur potestas clauum ad remittenda peccata quoad culpam, quia antequam hoc sacramentum sit essentialiter perfectum, quod sic absolutione perficitur, præsupponetur peccatum remissum quoad culpam per eam contritionem perfectam.

Ad primam ergo rationem aduersariorum ex prædictis Patribus desumptam iam diximus, disput. 5. diff. 2. eos non loqui de viuificatione sanctitatis, & gratiæ, sed de aliquo motu vitæ, quo peccator mouetur dispositiue ad iustificationem.

Ad secundam negamus confessionem esse peccatorum, vt sunt offensa Dei, quamuis sit peccatorum, quæ verè sunt offensa Dei: & quamuis esset peccatorum, vt sunt offensa Dei, ex eo non inferretur contritionem prærequisitam esse eorum vt sunt offensa Dei, quia contritio non debet conformari confessioni in motiuo, sed tantum in materia, in eo videlicet, quod sit eorum peccatorum, quorum sit confessio.

Ad tertiam concedimus, sacramentum pœnitentiæ institutum esse ad remissionem peccatorum, quibus propria voluntate auersi sumus à Deo: negamus tamen ad eam percipiendam in hoc sacramento præquiri cōuersionem in Deum.

Henr.
Caiet.
Ferrar.

Vazq.
Soar.

Id verò, quod addunt Henr, quod lib. 1. q. 32. Caietan. q. 84. art. 1. & Ferrar. 4. contra Gentes c. 72. nempe quod quamuis attritio sufficiat, vt peccator accedat ad hoc sacramentum, & absolutionem recipiat, tamen iustificatione non fieri, nisi media contritione excitata virtute absolutionis præuia attritione suscepta; falsum est, vt aduertunt Vaz. & Soar. quia attritio sufficienter, & infallibiliter disponit ad iustificationem in hoc sacramento, & tamen non semper excitat contritionem perfectam, quamuis subsequatur absolutio; ergo non disponit ad iustificationem faciendam media contritione perfecta, sed faciendam immediatè per sacramentum ipsum. Et quidem si in sacramento pœnitentiæ homo attritus, & legitime confessus non iustificatur, nisi media contritione perfecta excitata per absolutionem præsupposita attritione ad ipsam absolutionem, non posset moribundo, quamuis iam attrito, & confesso, conferri absolutio si incidat in amentiam (quod est contra communem sensum, & vsum) quia in eo moribundo frustraretur sacramentum suo effectū, quia in illo nequit excitari contritio, media quæ efficienda esset peccatorum remissio.

DIFFICULTAS III.

Virum attritio ad effectum Sacramenti Pœnitentiae sufficiens, debeat esse existimata contritio perfecta?

SOTUS in 4. distinct. 18. quæst. 3. art. 2. Victoria relectione de potestate Ecclesiæ quæst. 2. & Corduba lib. questionum Theologicarum q. 2. partem affirmatiuam tuentur. Quod probant duabus ultimis rationibus difficultate præcedente adductis pro nostris aduersarijs, quibus potius videbatur probari necessarium esse veram contritionem, quam existimationem illius.

Palud. verò in 4. distinct. 19. q. 1. art. 2. Adrianus in 4. quæst. 5. de Confessione, Soarez disputat. 20. Vazquez quæst. 92. art. 1. dubio 2. Ægid. quæst. 62. art. 1. dubio 2. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt. Quod significat Trident. sess. 14. cap. 4. dum de attritione, nulla facta mentione dictæ existimationis, ait disponere (subintelligit sufficienter, & infallibiliter) ad impetrandam gratiam in sacramento pœnitentiæ. Quod Adrianus absque dubio adderet, si ea existimatio esset necessaria cum doctrinaliter procedat, & intendat fideles instruere.

Et ratione probatur, quia existimatio, qua attritio iudicatur contritio, nec est dispositio ad effectum sacramenti pœnitentiæ, quia cum sit error quidam esset indecens, quod à Christo institueretur dispositio ad gratiam sanctificantem: nec attritioni, quæ est dispositio ad illam, aliquid boni positiui affert, quo attritio perficiatur cum sit error; nec excusat pœnitentem à peccato aliquo, quod committeret non accedens contritus, quasi ex præcepto teneatur accedere in statu gratiæ, quia verè non est præceptum aliquod accedendi ad hoc sacramentum in statu gratiæ, quia non est præceptum positiuum, quia de eo

Sotus.
Victor.
Cord.

Palud.
Adrian.
Soar.
Vazq.
Ægid.
Trident.

non constat, nec est præceptum naturale, quia si esset ali-
quod, maximè naturale diuinum ortum ex natura sacra-
menti pœnitentiæ supposita institutione diuina illius, vt pœ-
nitens digne ad illud accederet, sed non est tale præceptum,
quia sacramentum pœnitentiæ institutum est pro spirituali-
ter mortuis, ac proinde ad illud non accedit indigne, qui
accedit spiritualiter mortuus, & in statu peccati mortalis,
si alias accedat cum dispositione sufficienti ad effectum il-
lius, sicut scienter infirmus prudenter accedit ad medici-
nam, si accedit cum dispositione sufficiente ad effectum
medicinæ. Et sanè si existimatio illa tantum deseruaret, vt
pœnitens excussetur à peccato contra præceptum ali-
quod contritionis, illa non esset necessaria, quia etiam suf-
ficeret ignorantia, aut inconsideratio inuincibilis talis
præcepti gratis admissi, quia qui scienter accederet attri-
tus ignorans, aut non considerans inuincibiliter esse tale
præceptum, excussetur à peccato contra illud.

DIFFICULTAS IIII.

*Utrum ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ
sufficiat attritio, qua pœnitens dolet se
non habere dolorem pecca-
torum?*

Palud.
Nauarr.
Saa.

ALVDANVS in 4. distinct. 17. quæst. 11.
art. 5. Nauarr. cap. 1. num. 18. & Saa verbo *Con-
tritio*, partem affirmatiuam tuentur, quia in
ea attritione virtualiter continetur dolor pec-
catorum.

Vazq.
Filline.
Eug. 4.
Triden.

Vazq. verò q. 92. art. 1. dub. 3. & Fillineus tractatio-
ne 7. c. 6. quæsto 2. partem negatiuam tradunt. Quam sup-
ponunt communiter Doctores, & significant Eug. IIII. in
suo decreto fidei, & Triden. sess. 14. præsertim cap. 4. dum
ad effectum huius sacramenti requirunt dolorem de pecca-

tis,

ris, quia dolor de defectu, seu carentia doloris de peccatis, non est dolor de peccatis non solum formaliter, & expresse, ut patet, sed nec virtualiter, & implicite, quia peccatum, quod est obiectum ipsius doloris de peccato, non continetur in ipsa carentia doloris de peccato, quæ est obiectum illius alterius doloris, nec virtualiter, quia dolor ipse de carentia doloris peccati non continet virtualiter dolorem de peccato, quia dolor ille non sufficit ad efficaciter excitandum dolorem de peccato.

DIFFICULTAS V.

Ex quo motiuo debeat esse attritio, ut sufficiat ad effectum Sacramenti

Pœnitentiæ?

CONVENIUNT Doctores attritionem, & dolorem de peccatis ob malum æternum (id est ob malum ad alteram vitam pertinens) ut ob turpitudinem, seu malitiam peccati, vel ob pœnas alterius vitæ esse sufficientem ad effectum sacramenti pœnitentiæ percipiendum, ut exprimitur in Trid. sess. 14. cap. 4.

Trident.

Est tamen difficultas, an ad id sufficiat attritio, & dolor de peccatis ob malum temporale (id est ob malum ad præsentem vitam pertinens) ut ob infamiam, vel ob nocumētum salutis, vel ob pœnam, siue pecuniariam, siue corporalem, qua peccator damnatus est, vel damnandus à iudice humano, vel ob similia.

Sor. in 4. d. 18. q. 3. art. 3. & Canus releq. de pœnit. p. 5. partem affirmatiuam tuentur, quia ex vna parte dolor iste potest esse honestus; & ex altera est ob malum infligendum à Deo, quia quodcumque malum excepta culpa infligitur à Deo; id tamen limitat Sorus, ut generaliter sit verum in omni attritione; quādo existimatur contritio: & Canus quando existimatur sufficere ad effectum sacramenti pœnitentiæ.

Sorus.

Canus.

Vazquez quest. 92. artic. 1. dubio 3. Soar. disput. 20. sect. 2. & Reginaldus libro 3. sectione 2. partem negatiuam tradunt, quia malum temporale est motiuum doloris,

Vazq.

Soar.

Regin.

tam de bono, quàm de malo opere, & non excludentis affectum peccati qualis à Tridentino ubi supra requiritur, ut disponat ad percipiendum effectum huius sacramenti, nempe gratiam remissionem peccatorum.

*AEgid.
Ochag.*

Agidius verò disputatione 4. numero 39. & Ochagauia tractatu primo, questione 18. docent, & meritò attritionem, & dolorem peccatorum ob malum temporale cum respectu ad Deum, à quo immissum, aut immittendum est in pœnam, id est dolorem de peccato, quia Deus ob illud immisit, aut immittet dictum malum (ut verè fieri potest, quia quodcumque malum, quod non sit culpa, à Deo immittitur) sufficere ad effectum sacramenti pœnitentiæ. non verò ob malum temporale, ut aliunde eueniens, aut euenturum absque respectu ad Deum. Ratio prioris partis est, quia dolor ob malum temporale modo dicto respiciens Deum (qua ratione quodammodo est æternum, & ad alteram vitam pertinens) ex se non solum est honestus, sed etiam habet moriuum, quod tantum est ad dolendum de peccato, & non ad dolendum de bono opere, & excludit affectum peccandi, quia Deus etiam eo malo punit peccatum, & non opus bonum. Et confirmatur hæc ratio, quia dolor iste ut sic oritur ex displicentia, aut ex metu pœnarum diuinarum, quem Tridentinum supponit sufficere ad effectum huius sacramenti. Ratio verò posterioris partis est, quia dolor ob malum temporale, ut non respiciens Deum, ut punitorem, sed ut aliunde proueniens quamuis possit esse honestus, habet tamen moriuum, quod potest esse ad dolendum de bono opere, quia etiam opus bonum potest esse occasio talis mali, & ob id ex se non excludit affectum peccandi, quod Tridentinum requirit in dolore, ut sufficienter disponat ad gratiam huius sacramenti.

DIFFICULTAS VI.

*Utrum dolor ad effectum huius sacramenti
sufficiens, sit ordinis naturalis?*

S VAREZ disp. 20. sect. 2. Henr. 1. de Pœnitētia c. 26. & Ægid. disp. 4. dub. 5. docent omnem dolorem, qui est sufficiens dispositio ad effectum sacramenti pœnitentiæ, esse ordinis supernaturalis quoad substantiam, quia ad eum dolorem requiritur auxilium gratiæ, quod non requiritur nisi ad actum supernaturalium quoad substantiam.

Soar.
Henric.
Ægid.

Sorus verò in 4. d. 18. q. 3. art. 3. Can. relectione de pœnitentia p. 5. & Vazq. 1. 2. disp. 194. c. 4. docent non omnem dolorem, qui est sufficiens dispositio ad effectum huius sacramenti esse supernaturalem quoad substantiam: & merito, quia ad id sufficit dolor conceptus ob turpitudinem, seu malitiam peccati sitam indiffonantia ad naturam rationalem, ut non eleuatam ad finem supernaturalem, & etiam dolor conceptus ex metu mali temporalis à Deo infligendi naturaliter etiam quoad modum; isti autem dolores sunt naturales quoad substantiam, quamvis sint alij quoad substantiam supernaturales, non solum dolor, qui est contritio perfecta, sed etiam alij, qui solum sunt attritio, ut dolor qui est ob turpitudinem, seu malitiam peccati sitam indiffonantia ad naturam rationalem, ut eleuatam, & conciuem sanctorum, & dolor, qui est ob amissionem gloriæ.

Sorus.
Canus.
Vazq.

Addimus verò spem veniæ (quæ etiam est dispositio necessaria ad effectum huius sacramenti, nempe ad remissionem peccatorum) esse supernaturalem quoad substantiam, ut Vazquez aduertit, quia est spes, seu desiderium adeptionis gratiæ remissiui peccatorum à Deo supernaturaliter potente conferre illam.

Vazq.

Ad rationem verò aduersariorum, Sorus, & Canus ref-

Trident.

pondent negando ad omnem dolorem sufficientem ad effectum huius sacramenti requiri auxilium gratiæ Dei, quia existimant ad eum, qui est ordinis naturalis non requiri immerito tamen & contra Tridentinum sess. 14. capite 4. affirmans, dolorem sufficientem ad dictum effectum esse donum Dei. Respondemus ergo concedendo ad omnem dolorem sufficientem ad eum effectum requiri auxiliū gratiæ Dei; negamus tamen non requiri ad dolorē ordinis naturalis (sicut generaliter requiritur ad omne opus bonum etiam ordinis naturalis) ad eum tamen sufficere auxilium ordinis naturalis quoad substantiam, de quo late dicitur in tractatu de Gratia.

DIFFICULTAS VII.

*Utrum dolor debeat esse omnium mortalium,
ut sufficiat ad effectum Sacramenti
Pœnitentiæ?*

CONVENIUNT Doctores ad effectum sacramenti pœnitentiæ percipiendum necessariū esse dolorem omnium mortalium, quæ non sunt remissa (quamvis oblita sint) siue ob mortuum generale omnia illa comprehendens, ut ob infernum, siue ob peculiares, & proprias turpitudines eorum. Et merito, quia adultis nullum remittitur peccatum mortale propria voluntate commissum absque proprio actu pœnitentiæ siue formali, siue virtuali, unde ad remissionem cuiusvis mortalis in hoc sacramento, in quo necessaria est expressa, & formalis pœnitentia, non solum tanquam pars essentialis huius sacramenti, sed etiam tanquam dispositio ad effectum illius, requiritur dolor cuiusvis illius; in hoc autem sacramento (sicut etiam extra illud) non remittitur unum mortale sine alio ergo ad effectum remissionis peccatorū mortalium faciendæ per hoc sacramentū requiritur dolor omnium eorum, quæ remissa non sunt, etiam obliorum, non

tanquam pars essentialis huius sacramenti, quia ut sic sufficit fit eorum, quorum est facta confessio (imò ut est dolor aliorum non est pars, quia dolor tantum fit sensibilis per confessionem, ac proinde aptus ut sit pars essentialis huius sacramenti sensibilis) sed tanquam dispositio ad effectum huius sacramenti percipiendum, nempe ad remissionem peccatorum non remissorum, & ad gratiam remissionem ob rationem dictam, nempe quia adultis nullum remittitur peccatum mortale absque proprio actu poenitentiae siue formali, siue virtuali; & in hoc sacramento absque expressa, & formali poenitentia, etiam eorum, quae per accidens (id est absque eorum confessione) remittuntur.

Addimus ad effectum sacramenti poenitentiae percipiendum necessarium esse dolorem omnium mortalium, quae non sunt remissa. Primò, quia mortaliū, quae iam sunt remissa siue per perfectam contritionem, siue per aliud praecedens sacramentum, non est necessarius dolor ad effectum huius sacramenti, nempe ad gratiam remissionem peccatorum, nisi tantum eorum, quorum fit confessio, & ex necessitate, quando horum fit confessio, ut sunt illa, quorum non est antea facta confessio, vel quia fuerunt oblita si remissa sunt per accidens per praecedens sacramentum, vel quia remissa fuerunt per contritionem perfectam, quia horum sicut est necessaria confessio etiam est necessarius dolor eorum, ut confessio sit vera accusatio qualis à Christo exigitur, non verò est necessarius eorum, quae iam sunt remissa, & non fit confessio eorum, quia sunt oblita, vel ob aliam iustam causam, quamvis nunquam sint confessa, quia tunc dolor non est necessarius, ut pars huius sacramenti, quia ut sic non est necessarius, nisi tantum eorum, quorum fit confessio, dolor enim ut pars, & confessio semper conformantur quoad obiectum (quamvis non semper dolor ut dispositio, & confessio) nec est necessarius, ut dispositio ad illorum remissionem, quia iam sunt remissa, nec ad gratiam remissionem conferendam per sacramentum, quia tunc ad eam gratiam sufficit, ut dispositio dolor eorum peccatorum, quae non sunt remissa, siue tunc fiat confessio omnium eorum, siue tantum aliquorum, & non omnium, quia non est memoria omnium, vel ob aliam iustam causam.

Secundo id addimus, nempe ad effectum sacramenti pœnitentiæ percipiendum necessarium esse dolorem omnium mortalium, quia ad eum non est necessarius dolor omnium venialium, etiam si eorum fiat confessio, non solum quando alias fit confessio alicuius mortalis, ut pater (quamvis non fiat remissio venialium, quorum non fuerit dolor:) sed etiam quando tantum fit confessio venialium, quia in hoc casu sufficit dolor aliquorum: imò vnus tantum, quia ex vna parte non sunt materia necessaria sacramenti pœnitentiæ, & ex altera vnum potest remitti sine alio. Et idem quoad dolorem est de mortalibus antea legitime confessis, & dimissis, quando quis ea iterum confitetur. Quod autem non sit dolor omnium venialium, nec omnium mortalium, quæ iam sunt remissa per confessionem non obstat veritati verborum formæ absolutionis, quia hæc forma non est vniuersalis, sed indefinita, & indefinite proferetur, ut tantum cadat supra peccata confessa, quorum sit sufficiens dolor, ut dicemus disp. 8. diff. 6.

Trident.

Bonac.

Laym.

Soar.

Filliuc.

Vazq.

Regin.

Addimus dolorem sufficientem ad effectum pœnitentiæ debere esse ita firmum, & perfectum ut excludat voluntatem, & affectum peccandi, ut definitur in Tridentino sess. 15. cap. 4. in fine: ac proinde virtualiter, & implicite includentem propositum efficax non peccandi in futurum: & hoc propositum in eo dolore inclusum absque expresso proposito ad eum effectum sufficere, ut affirmant Bonacina disp. 5. q. 5. punct. 3. c. 3. & Layman. tract. 6. c. 4. & supponunt Soar. disput. 20. ad finem, & Filliucius tract. 7. cap. 6. quæst. 10. & indicat Vazq. q. 92. art. 2. dub. vnico n. 21. & probabile censet Reginald. lib. 5. c. 1. num. 8. & satis indicat Trid. sess. 14. cap. 4. dum ad effectum huius sacramenti contentum est attritione excludente voluntatem peccandi: unde quando in principio capitis 4. definit contritionem, prout abstrahit à perfecta, & ab imperfecta (quam cap. 3. dixerat esse partem pœnitentiæ) dicens esse dolorem, ac detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero nomine *propositi* intelligit virtuale, ut Concil. ipsum se explicat in fine capitis, dum ad effectum sacramenti pœnitentiæ contentum est attritione excludente vo-

luntatem peccandi, addit autem cum proposito non peccandi, quamvis virtualiter contineatur in dolore, & derestatione, in qua consistit contritio, quia non in quocumque dolore, & derestatione includitur, sed infirmo, & efficaci: unde quid quid dicant Egid. & Ochag. ad effectum huius sacramenti non est necessarium, quod propositum, præsertim virtuale, se extendat positivè ad plura peccata, quam dolor ipse, in quo virtualiter includitur, aut ex quo oritur, quando est expressum, dum non adsit voluntas peccandi mortaliter, sed sufficit propositum vitandi peccata similia eis, quorum est dolor, seu non reincidendi in ea, quia propositum debet quoad obiectum correspondere dolori, in quo includitur, aut ex quo oritur, id autem, quod dicimus, nempe ad effectum huius sacramenti non requiri propositum expressum vitandi peccata in futurum, intelligimus etiam si ipsam peccare in futurum memoriæ occurrat, quamvis verum sit, quod tunc penitens non poterit contineri, aut vix poterit ab expresso proposito non peccandi in futurum: Nihilominus quia res hæc est magni momenti, & securius est propositum non peccandi mortaliter esse expressum, & extendi ad omnia mortalia, absolute conandum est ad id, & persuadendum est peccantibus, præsertim in confessione, quæ creditur futura esse ultima.

*A Egid.
Ochag.*

DIFFICULTAS VIII.

*Utrum ex defectu doloris Sacramentum
Pœnitentiæ possit esse informe?*

ACRAMENTUM illud dicitur informe, quod est essentialiter perfectum, & validum, sed infructuosum, & absq. esse a gratia.

Major.

Maïor ergo in 4. distinct. 17. quæstione 5. *Gabr.*
Gabr. quæstione 1. articulo 3. dubio 2. Adrianus quæst. 5. *Adrian.*
 de Confessione dubio 5. Medina Codice de Confessione, *Med*
 quæstione 20. de confessione ficta non iteranda *Vazquez Vazq.*

quæst. 92.

*Agid.
Cenag.
Leym.*

Trident.

*S. Thom.
Richard.
Paludan
Duran.
Sotus.
Covar.
Nauar.
Pet. Sot.
Soar.
Filliuc.*

quæst. 92. art. 2. Agid. disp. 4. dub. 11. Ochagavia tract. 2. q. 30. & Laym. tract. 6. cap. 9. docent sacramentum pœnitentiæ non posse esse in forme ex defectu doloris; quia dolor, qui requiritur, & sufficit ad essentiam, & valorem huius sacramenti ut pars illius, etiam requiritur, & sufficit ut dispositio ad effectum illius, ergo eo ipso quod est essentialiter perfectum, & validum nequit ex defectu doloris esse infirmosum, & absque effectui; consequentia patet, antecedens autem significari videtur in Tridentino sess. 14. cap. 3. & 4. quia postquam cap. 3. dixit contritionem esse partem (subintelligit essentialem) sacramenti pœnitentiæ, postea cap. 4. Eandem contritionem definit, *Quod si dolor, ac detestatio de peccato commissio cum proposito non peccandi de cetero*: Et eam diuidit in contritionem perfectam (quam ait iustificare ante suspensionem huius sacramenti) & in contritionem conceptam ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex metu gehennæ, & pœnarum, & de hac ait disponere (subintelligit sufficienter, & infallibiliter) ad gratiam Dei in sacramento pœnitentiæ impetrandam; sentit ergo dolorem requisitum, & sufficientem ad essentiam, & valorem sacramenti pœnitentiæ ut partem illius, etiam esse requisitum, & sufficientem ut dispositionem ad effectum illius cum dolore, quem dixit esse partem huius sacramenti, dicat etiam esse dispositionem ad gratiam, & effectum illius.

S. Tho. verò in 4. d. 17. q. 3. ar. 4. quæstiunc. 1. Richard. ar. 2. q. 3. Palud. q. 8. Duran. q. 3. Sor. d. 18. q. 3. art. 2. Covar. in cap. *Alma mater*. Nauar. cap. 9. num. 13. Petrus Sor. lect. 8. de confessione, Soar. disp. 20. sect. 5. Filliuc. tract. 7. q. 11. & plures alij docent sacramentum pœnitentiæ posse esse in forme ex defectu doloris, & merito, quia dolor, qui requiritur ut dispositio ad effectum sacramenti pœnitentiæ, non requiritur ad essentiã, & valorẽ illius; ergo sacramentum pœnitentiæ potest esse essentialiter perfectum, & validum & absque effectui gratiæ ex defectu doloris ad effectum requisiti, & nõ ad valorẽ; consequentia patet, antecedens autẽ, in quo est tota difficultas, varie probatur, & declaratur ab Authoribus huius nostre opinionis, ex omnibus tamen eorũ probationibus, & declarationibus illa solũ nobis placet, quæ utuntur Soar. & Filliuc.

nempè quia ad essentiã, & valorẽ huius sacramenti non semper requiritur dolor vt pars ita extẽsus, & vniuersalis ex parte obiecti, ac requiritur vt dispositio ad effectũ illius, quia ad effectũ sacramenti pœnitentiæ requiritur tanquã dispositio dolor omnium mortaliũ nõ remissorũ vt dixim⁹ difficultate præcedẽti, quia in sacramẽto pœnitentiæ nullũ remittitur peccatũ mortale propria voluntate cõmissum absq; proprio, & expresso actu pœnitentiæ tendente in illud saltẽ virtualiter ob motiũ etiã cõprehendens illud; dolor verò ad essentiã, & valorẽ sacramenti requisitus tanquam pars, sufficit quod sit eorũ mortaliũ quorum fit confessio, & non requiritur quod sit aliorum, quorum non fit confessio, vel ob obliuionẽ, vel ob aliam iustam causam, imo vt est horum, quorum nõ fit confessio, nequit esse pars, quia dolor non est pars huius sacramenti, nec ad eius essentiã pertinet, nisi quatenus sit sensibilis per confessionem; per hanc autem tantum fit sensibilis respectu eorum peccatorum, quorum est ipsa confessio, ac proinde dolor, qui est peccatum, quorum fit confessio, & etiam aliorum, quorum non fit confessio, quamuis sit dispositio vt est omnium eorum, nõ tamen est pars nisi vt est dolor eorum, quorum fit confessio: in eo ergo pœnitente, qui cõm. fit plura peccata mortalia, & nõ cõfiteatur omnia, vel quia est oblitus aliquorum, vel ob aliam iustam causam, & tantum habet dolorem eorum, quæ cõfiteatur, sic sacramentum erit essentialiter perfectum, & validum (si alias non peccet mortaliter in non dolendo de omnibus, vt potest non peccare si prudenter credat non habere alia peccata mortalia nisi ea quæ cõfiteatur, vel si credit, aut scit se habere alia, non tamen credit se teneri dolere de alijs, ne frustret sacramentũ suo effectũ, aut ad id non aduertit inaduertentia non mortali) & erit infructuosum, & absque effectũ, quia pœnitenti deficit dolor requisitus vt dispositio ad effectũ sacramenti quia non habet dolorem omnium mortaliũ, absq; quo non infundetur à Deo gratia remissiua omnium, ne remittatur aliquod absque aliquo dolore illius.

Ad rationem ergo aduersariorum constat antecedens illius esse falsum, ad probationem autem illius, ex Tridentino respondemus. Trident. aut tantum significare, eundem

dolorem, quo ad perfectionem, & motiuum, qui sufficit ad essentiam sacramenti pœnitentiæ vt partem, etiam sufficere ad effectum illius vt dispositionem ad illam, quod est verum, non vero significare eundem quo ad extensionem, & vniuersalitatem ex parte obiecti ipsius doloris, qui sufficit ad essentiam, etiam sufficere ad effectum, aut si etiam hoc significat tantum loqui de dolore vt parte essentiali sacramenti, & de dolore vt dispositione ad effectum per se illius, quia idem dolor etiam quo ad extensionem, qui sufficit vt pars ad essentiam huius sacramenti, etiam sufficit vt dispositio ad effectum per se, nempe ad remissionem peccatorum, quorum fit confessio, & absolutio, quia ad horum remissionem, idem dolor qui est pars, etiam est sufficiens dispositio, non vero ad remissionem aliorum, quorum non fit confessio, & absolutio, quia etiam ad horum remissionem est necessarius dolor vt dispositio, quâuis non vt pars, & quia absque his non possunt remitti alia, quorum fit confessio, & absolutio, ideo ad horum remissionem etiam est necessarius dolor vt dispositio, nō per se, sed per accidens, vt scilicet eorum remissio non impediatur.

Addimus sacramentum pœnitentiæ non tantum posse esse informe ex defectu doloris, sed etiam ex defectu fidei, & ex defectu actus spei veniæ peccatorum, quia sacramentum pœnitentiæ potest recipi valide absque nouo actu fidei diuinæ Dei iustificatoris, & absque nouo actu spei veniæ, & absque eis perseverantibus actu post aliud sacramentum pœnitentiæ prius susceptum, & tamen sic receptum non confert gratiam, quia quoties nouiter recipitur, requiritur tanquam noua dispositio actus spei veniæ ac proinde etiā actus fidei diuinæ Dei iustificatoris, & veniam concedentis, necessarius ad eum actum spei veniæ, quamuis non sit necessarius, quod hi actus sint actu quando sacramentum recipitur, sed sufficiat quod præcesserint, & non sint renocati: quod autem sacramentum pœnitentiæ possit valide recipi absque eis actibus nouiter elicitis, & absque eis actu perseverantibus post aliud sacramentum pœnitentiæ prius susceptum constat, quia ex vna parte dicti actus non sunt partes essentielles sacramenti pœnitentiæ, nec sunt intentio recipiendi illud vt sacramen-

cum, & ex altera potest recipi absque illis non peccando mortaliter in eorum omissione, si recipiatur absque illis ex ignorantia, aut cum ignorantia inuincibili, vel ex inconsideratione, aut cum inconsideratione naturali necessitatis eorum ad effectum sacramenti, sed an sacramentum poenitentiae possit esse informe ex defectu integritatis confessionis, dicemus disp. 9. diff. 12.

DIFFICULTAS IX.

Utrum Sacramentum poenitentiae informe operetur postea suum effectum recedente fictione?

ANCTVS Thom. in 4. d. 17. quaest. 3. art. 4. quaestiu. 1. Durand. quaest. 13. Canus relect. de poenit. p. 5. & Soar. disp. 20. sect. 5. partem affirmatiuam tuerentur, quia sacramentum baptismi id habet, quia est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab actualibus mortalibus ante baptismum commissis; ergo id etiam est concedendum sacramento poenitentiae, quia est medium necessarium ad iustificationem a mortalibus post baptismum commissis; alias peccata mortalia in sacramento poenitentiae informi confessa non necessario remitterentur per sacramentum poenitentiae nec in re susceptum ut patet, quia non per ipsum informe, ut patet, nec per aliud sequens, quia iam non est obligatio illa iterum confitendi, nec per sacramentum poenitentiae in voto, quia contritio perfecta, per quam postea per se remitterentur, aut attritio, per quam simul cum sacramento sequenti etiam per accidens remitteretur, non includunt votum iterum confitendi illa, quia non est obligatio iterum illa confitendi, utpote iam subiecta confessioni valida, & legitima.

Sotus vero in 4. d. 18. q. 3. art. 3. Medin. cod. de confessione q. 20. de confessione ficta iteranda, & Vazq. q. 92. art. 3. dub. 4. partem negatiuam tradunt (quam etiam suppo-

*S. Tho.
Durand.
Canus.
Soar.*

*Sotus.
Medina.
Vazq.*

nit.

S. Tho.

Aug⁹.

nic Sanctus Thom. 3. parte questione 69. art. 10. dum id tantum tribuit Baptismo, quo retractasse videtur quod in 4. dixerat) & merito, quia si sacramentum pœnitentiæ in forme haberet virtutem conferendi gratiam recedente fictione, eam tantum haberet ex institutione Christi, nullo autem firmo fundamento constat Christum eam virtutem tribuisse sacramento pœnitentiæ informi, quia id non constat scriptura, nec traditione, ut patet, nec testimonio Patrum, quia ex Patribus solus August. lib. 10. de Baptismo paruulorum cōtra Donatistas cap. 12. & lib. 3. cap. 13. id tantum tribuit baptismo, & satis obiter, & non docendo, sed solum arguendo contra Donatistas, & non ob aliam rationem, si aliqua est nisi quia ex vna parte baptismus est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab alijs mortalibus ante baptismum commissis, & ex altera parte iterari non potest: sacramentum vero pœnitentiæ, quamuis sit medium necessarium ad iustificationem à mortalibus post baptismum commissis, tamen potest iterari, est ergo inter utrumque sacramentum discrimen sufficiens, ut quamuis id tribuatur baptismo non debeat tribui sacramento pœnitentiæ

Nihilominus etiam si sacramentum pœnitentiæ informi recedente fictione non operetur suum effectum, dicitur medium necessarium ad iustificationem à mortalibus in sacramento informi confessis, non quia per ipsum informi in re susceptum, aut in voto remittantur, quia tunc tantum remittuntur per se per contritionem perfectā, aut per accidēs per attritionem simul cum sacramento pœnitentiæ sequente non continentes votum cōfessionis illorum, quia non est obligatio illa iterum confitendi cum iam sint legitime confessi, sed quia non possent remitti nisi re ipsa fuissent legitime confessi, & subiecta clauibus Ecclesiæ aut nisi medio voto illa confitendi, & subijciendi.

DIFFICULTAS X.

*Vtrum dolor ad Sacramentum poenitentiae ne-
cessarius debeat praesupponi ad con-
fessionem?*

QUIDIVS disp. 4. dub. 6. & Ochagavia trac.
1. quaest. 18. docent dolorem ad sacramentum
poenitentiae requisitum debere antecedere con-
fessionem non solum prioritatem naturae sed etiam
temporis; alias sacramentum futurum esse nullum.
Et in primis quod debeat antecedere prioritatem naturae, pro-
batur, quia explicatio peccatorum ut sit pars essentialis huius
sacramenti, debet esse confessio, & accusatio, cum hoc sacra-
mentum institutum sit instar iudicii, & dolor esse debet sen-
sibilis, cum sit pars sacramenti sensibilis, sed si explicatio pec-
catorum non procedat ex dolore tanquam ex causa, non ha-
bebit rationem confessionis, & accusationis, sed parae narratio-
nis, & dolor ipse non erit sensibilis, quia tantum fit sensibilis
per confessionem, & per hanc nequit fieri talis, nisi tanquam
per effectum ipsius doloris, quia confessio non potest prode-
re, & significare, seu indicare dolorem nisi tanquam effectus
ipsius doloris (eo modo quo fumus prodit, & significat ignem)
quia non potest tanquam parum signum significare dolorem,
quia tanquam purum signum tantum significat peccata, &
non nisi ex institutione hominum. Deinde quod dolor etiam
tempore debeat antecedere confessionem, deducitur ex eo
quod dolor debeat esse causa confessionis, & eam antecedere
prioritatem naturae, & causalitatis, quia dolor fit instanti, & co-
fessio in tempore; ac proinde dolor adminus debet esse in
instanti immediato antetempus, in quo fit confessio.

Canus verò de poenitentia p. 5. Soar. disp. 20. n. 31. Vazq. *Canus.*
quaest. 84. ar. 1. dub. 3. n. 21. Filliuc. tract. 7. c. 6. q. 9. docent. *Soar.*
& optime, non esse necessarium quod dolor ad sacramentum *Vazq.*
poenitentiae requisitus praesupponatur ad confessionem, sed *Filliuc.*

suffi.

Aegid.
Ochag.

sufficere quod antecedit absolutionem, etiam si tempore aliquo post confessionem eliciatur. Quod fideles communiter sentiunt, dum cōtenti sunt se habere dolorem ante absolutionem; & non raro post confessionem se ipsos addolorem excitant, ut eum tunc eliciant, ut si forte eum ante confessionem, aut in ipsa non habuerunt, non absoluantur absq; dolore. Et sæpe pœnitentes, de quibus timetur absque dolore confiteri, excitantur à confessarijs post confessionem addolorem.

Quod etiam ratione constat, quia absque firmo fundamento, & absque necessitate exigitur antecedentia doloris ad confessionem, imò & actualis coexistentia cum confessione, quia quod ab aduersarijs adducitur efficax nō est, quia ut explicatio peccatorum sit vera confessio, & accusatio, & ut dolor fiat sensibilis, non est necessarium quod explicatio peccatorum quoad substantiam proveniat à dolore, sed sufficit quod ab eo proveniat quo ad rationem confessionis, & accusationis, quod habere potest dolore quamvis sequente, & postea elcito, quia explicatio peccatorum per dolorem postea sequentem informata, & ipsi moraliter coniuncta acquirit, seu induit rationem confessionis, & accusationis, quia ratione doloris sequentis explicatio peccatorum iam facta habet quod humiliter subijciatur absolutioni, ex quo acquirit, & induit denominationem confessionis, & accusationis, & fit apta, & proportionata absolutioni, & consequenter dolor ipse per confessionem tãquam per suum effectum in ratione confessionis, & accusationis fit sensibilis, & significatur, & proditur sicut ignis per fumum.

Quanta autem coniunctio, & simultas sit necessaria inter dolorem, & confessionem & inter has duas partes ex una parte, & inter absolutionem ex altera disputamus in tractatu de sacramentis in genere.

nere disputatione 1.

diff. 11.

DISPUT. VII.

De præcepto confessionis Sacramentalis.

B hac disputatione incipimus agere de confessione sacramentali, quæ est vna ex tribus partibus essentialibus sacramenti pœnitentiæ, de quo disp. 4. diximus esse necessarium necessitate mediæ ad salutem: & nunc in hac agendum est de necessitate præcepti confessionis sacramentalis, & eo ipso ipsius sacramenti pœnitentiæ, quia de ipsa confessione seorsim ab alijs partibus non est præceptum, sed de ipsa, vt coniuncta dolori, & vt subiecta absolutioni.

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum confessio Sacramentalis peccatorum mortalium sit iure diuino præcepta?

CONFESSIO sacramentalis dicitur confessio peccatorum coniuncta dolori, & subiecta absolutioni, id est facta ad obtinendam absolutionem: & dicitur sacramentalis, quia instituta est in partem sacramenti.

Circa hanc rem, omisis hæreticis, qui eo ipso, quod negant confessionem fuisse à Christo institutam in partem sacramenti, consequenter negant fuisse ab illo præceptam: inter Doctores, qui admittunt confessionem fuisse à Christo in partem sacramenti institutam, Glossator in principio de pœnitentiâ dist. 5. Panormitanus in cap. *Omni utriusq; sexus*

*Gloss.
Panor.*

Pet. Oxo. de pœnitentijs, & remissionibus, & Petrus Oxomen. Doctor Salmanticensis (vt refert Castro verbo *Confessio*, docent cōfessionem adhuc mortalium non fuisse à Christo præceptā, sed tantum ab Ecclesia: imò Petr. Oxomensis addēbat hoc præcepto Ecclesiastico non teneri eum, qui cōtritione perfectus iustificatus est: & consequenter dicebat mortalia remitti per contritionem sine ordine ad clauēs, id est non manente obligatione confitendi illa.

*Concil.
Constant.
Mart. V.
cōc. Cōp.*

vident.

Vera tamen, & Catholica doctrina est, confessionem non solum fuisse à Christo institutam, sed etiam confessionē mortalium fuisse ab ipso præceptam. Ita definitū est, & oppositum damnatum in Conc. Constantiensi sess. 8 & in Bulla Martini V. quam adducit Castro verbo *Confessio*, & in Concilio Complut. habito sub Alfonso Carrillo Archiepiscopo Toletano, ex mandato Sixti IIII. contra Petrum Oxomensem, in quo non solum damnatur, quod contritio iustificet à mortalibus sine ordine ad clauēs, sed etiam quod eorum confessio nō sit iuris diuini, & in Trid. sess. c. 5 & can. 6. & 7.

*1027.
Bellarm.
Egid.*

Ex quo constat, non solum institutionem confessionis sacramentalis, vt potē factam à Christo, sed etiam obligationem confessionis mortalium sub præcepto, vt potē ab eodē impositam antiquiorem esse Innocen. III. ac proinde non fuisse primo ab ipso inuentam, & sub præcepto positam, vt falso affirmant hæretici, & sanē mirum est hæreticos id ita clarē affirmare, cum sint plures Patres Innoc. III. antiquiores, qui necessitatis, & obligationis confessionis sacramentalis mentionem faciunt (imò ex eis nonnulli significant esse necessariam ex iure diuino) quos referunt Vazq. quæst. 90. art. 1. dub. 1. Bellarm. lib. 3. de pœnitentia cap. 6. & Egid. disp. 5. dub. 1.

Ita tamen confessio mortalium, vt sit in Ecclesia, est iure, seu præcepto diuino necessaria, vt non sit necessaria iure diuino naturali, id est iure orto ex natura confessionis, vt instituta à Christo in sacramentum, quia si hoc iure esset necessaria, maximē quia esset medium vnicum ad iustificationem; at non est medium vnicum ad id, quia peccator etiam potest iustificari per contritionem, sed tantum est necessaria iure diuino positiuo lato à Deo: non iure diuino veteri,

quasi

quasi Christus non præceperit de nouo confessionem, sed approbauerit legem aliquam veterem confessionis, & nonnulla circa illam suppleuerit (vt falso existimat Vvaldensis *Vvaldens.* tom 2. c. 40.) quia quamuis in veteri testamento fuerit lex offerendi sacrificium pro peccato, quo denotabatur eum, pro quo offerebatur, esse peccatorem; & quamuis etiã fuerit lex confitendi aliqua peccata, quibus annexæ erant aliquæ irregularitates ad eas auferendas, cõfessio tamen omnium mortalium minutim, etiam pure interiorum, & in ordine ad remissionem eorum etiam quoad culpas, vt fit in Ecclesia, nullatenus fuit in veteri testamento instituta, nec præcepta; Confessio ergo sacramentalis, vt fit in Ecclesia fuit à Christo in sacramentum instituta, & confessio mortalium fuit ab eodem positiuè præcepta: & id traditione à Christo per Apostolos in nos deriuata constat.

Quod etiam deducitur ex illis verbis Ioann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittantur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Vt significat Tridentinum sess. 14. cap. 5. dum ait vniuersam Ecclesiam, confessionem esse necessariam iure diuino, colligere ex institutione sacramenti pœnitentiæ, quam cap. 1. affirmauerat factam fuisse relatis verbis Ioan. *Trident.*

Deducitur autem ex dictis verbis, quia eis Christus Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus contulit tanquam iudicibus potestatem absoluendi à mortalibus, & ea ita detinendi, seu non absoluendi, vt eo ipso etiã in cælis detineantur, seu non remittantur, vt Ecclesia semper intellexit, & verba ipsa id præferunt: Ex hoc ergo ita deducitur, quia cum Sacerdos non semper possit ita detinere mortalia, vt si re ipsa detineat, seu non absoluat, etiam re ipsa non remittantur à Deo, quia perfectè contrito semper re ipsa remittuntur à Deo, quamuis Sacerdos non absoluat re ipsa, non potest Sacerdos ita detinere, & non absolvere à mortalibus, vt non remittantur à Deo, nisi ea detinendo in re, vel in voto, quia non remittuntur à Deo absque absolutione Sacerdotis re ipsa recepta, vel absque voto receptionis illius in cõtritione incluso, quia si receptio absolutionis in re, vel in voto sub disiunctione nõ est peccatori

necessaria ad remissionem mortalium, non potest Sacerdos ita detinere mortalia, ut eo ipso etiam apud Deum detineantur: necessitas autem receptionis absolutionis in re, vel in voto sub distinctione, nequit esse, nisi sit præceptum, & obligatio recipiendi illam, quia necessitas huius voti non oritur, nisi ex præcepto, ut diximus disputat. 4. difficult. 5. necessitas autem receptionis absolutionis à peccatis faciendæ à Sacerdote, ut à Iudice, supponit necessitatem confessionis illorum faciendæ à peccatore, quia absolutio iudicis à delictis, & detentio, seu negatio absolutionis ab eis, nequeunt fieri, nisi cognitis delictis; ergo eo ipso, quod Christus Ioan. 30. supradictis verbis contulit Sacerdotibus potestatem absolvendi à peccatis tanquam iudicibus, & ea ita detinendi, ut eo ipso etiam detineantur in Cœlis, posuit sub præcepto receptionem absolutionis à peccatis, & eorum confessionem.

Ita tamen Christus illis prioribus verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis*, contulit Sacerdotibus potestatem absolvendi à peccatis etiam venialibus, ut illis posterioribus, *Quorum retinueritis, retenta sunt*: non contulerit potestatem detinendi venialia modo supradicto, ut traditione constat: & mirum non est, quod Christus id fecerit, cum peccata venialia facillime committantur; unde in prioribus verbis, in quibus absolutio continetur, nomine peccatorum etiam comprehendit venialia, cum absolutio sit favorabilis, non verò in posterioribus verbis, in quibus negatio absolutionis continetur, cum odiosa sit: potestas autem detinendi peccata mortalia modo supradicto explicata, distincta est à potestate omnino positivè ligandi. Sacerdotibus promissa Matt. 16. & 18. & concessa Ioan. 20. & 21. quia hæc consistit in eo, quod possint obligare pœnitentes ad satisfactionem sacramentalem, ut indicat Trid. sess. 14. c. 8. in fine: & etiam in eo quod possint in foro exteriori censuris ligare.

Sed obijciunt hæretici primo, quod Nestarius Episcopus Constantinopolitanus in sua Ecclesia confessionem abrogauerit, quod non fecisset, si iure divino fuisset præcepta. Respondemus, ut optimè Vazq. dub. 3. & Ægid. Nestarium non abrogasse confessionem sacramentalem, sed confessio-

Trid.

Vazq.

Ægid.

nem quandam publicam, & coram testibus quorundam peccatorum publicorum, de quibus agenda erat publica penitentia, quæ fiebat cuidam presbytero ad id constituto, cuius consilio penitentia illa erat agenda: eam autem abrogauit Nestorius occasione concubitus habiti in Ecclesia cuiusdam Diaconi cum matrona quadam publicam penitentiam agente, ob cuius impletionem per aliquot dies fuit commorata in Ecclesia.

Obijciunt secundo Chrysostomum ho. 2. in Psal. 50. & homilia de Lazaro, ubi ait peccata confitenda esse Deo, non hominibus. Respondemus ut optimè Vazq. Chrysost. in eis locis non negasse confessionem sacramentalem, quia hanc admittit hom. 3. in Ioan. & lib. 2. de Sacerd. sed in illis, & in alijs locis tantum intēdere exhortare fideles ad examen quotidianum conscientie, & ad confessionem quotidianam peccatorum coram Deo, seu ad contritionem eorum, ut ab eis statim liberentur; & ut ad hanc facilius moueat, eā ostendit suauem, & facilem dicendo soli Deo esse faciendam, & ab ea remouet difficultatem, quæ in confessione sacramentali Sacerdoti facta solet inueniri, nempe verecundie, & confusionis, & exprobrationis, qua penitens aliquando à confessorio exprobratur.

DIFFICULTAS II.

*Pro quo tempore obliget præceptum
diuinum confessionis mor-
taliū?*

SUPPONIMVS præceptum, seu ius diuinū confessionis (quod tantum est confessionis mortaliū) semper obligare quasi in aeternum primo, aut quod idem est semper habere vim obligandi pro suo tempore (quod generale est omnibus præceptis etiā affirmatiuis) & non semper obligare quasi in aeternum secundo, aut quod idem est, non obligare pro semper.

Hoc ergo supposito difficultas est, pro quo tempore præceptum diuinum confessionis obliget, seu quando obliget quasi in actu secundo.

Circa quam conveniunt primo communiter Doctores contra Guilielmum Parisiensem, dictum præceptum non obligare pro statim, ac commissum est mortale (quamvis alias peccator non iustificetur media contritione) quia tantæ obligationis nullum est idoneum fundamentum: & non solum obligare seculares, sed nec Religiosos, quidquid de Religiosis dicat Bonaventura, quia isti ratione sui status tantum obligantur peculiariter suis votis, & peculiaribus præceptis sue Religionis.

Conveniunt secundo dictum præceptum obligare pro articulo physico mortis, & pro tempore periculi mortis, quod moraliter est articulus mortis, quia articulus mortis, siue physicus, siue moralis, vepotè articulus extremæ necessitatis, est accomodatissimus, ut pro eo fuerit latum; alias si pro eo non obligaret, nullus teneretur hoc præcepto, ut etiam constabit ex dicendis.

Est tamen difficultas, an dictum præceptum obliget, quasi in actu secundo etiam extra articulum mortis, tam physicum, quam morale?

Sotus.

Scot. in 4. d. 17. q. 3. ar. 3. & Gabr. q. 1. ar. 3. docent non obligare, nisi in articulo mortis, quia maioris obligationis nullum est idoneum fundamentum.

Vazq.

Soar.

AEgid.

Tricen.

Vazquez verò quæst. 90. art. 1. dub. 4. Soar. disput. 35. sect. 3. Ægid. disputat. 5. dub. 2. & communiter Doctores, docent, & optime, præceptum diuinum confessionis etiam obligare extra articulum mortis. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sessione 14. cap. 5. dum ait: *Nec enim per Concilium Lateranense Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure diuino institutum, & necessarium esse intellexerat, sed ut præceptum confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus, & singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur.* Vbi Tridentinum supponit statutum, seu præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis esse modificationem præcepti diuini, sed nequit esse modificatio illius præcepti quoad articulum mortis, ob tria. Primum, quia

præceptum diuinum quoad hoc tempus est determinatum à Deo. Secundò, quia præceptum Ecclesiasticum est annuæ confessionis, quod nequit esse modificatio quoad articulum mortis. Tertiò, quia alias, qui in anno semel confessus esset, non teneretur intra eundem annum iterum confiteri in articulo mortis; ergo præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis est modificatio diuini quoad tempus extra articulum mortis, ita tamen vt Ecclesia contenta sit sola confessione semel in anno, quamuis facta in articulo mortis, & quod eius præceptum obliget etiam in articulo mortis, si sit finis anni.

Ita tamen Christus præcepit confessionem fieri etiam extra articulum mortis, vt nullum determinauerit tempus pro obligatione illius, vt deducitur ex dictis verbis Tridentini, quia in eis supponitur præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis, esse determinationem præcepti Christi quoad extra articulum mortis, ac proinde præceptum diuinum confessionis non est determinatum quoad extra hunc articulum, quamuis fuerit determinatum quoad ipsum articulum.

Ex dictis deducitur, præceptum confessionis, ita latum fuisse à Christo pro extra articulum mortis, vt prout ab ipso latum pro eo tempore, non obliget semel confiteri à tempore usurationis, vsque ad articulum mortis exclusiue; alias Christus determinasset tempus extra articulum mortis, nempe tempus ab usurationis vsque ad dictum articulum exclusiue; Christus ergo ita tulit præceptum confessionis pro tempore extra articulum mortis, vt nullum determinauerit tempus, sed huius determinationem commisit, & reliquit arbitrio Ecclesiæ, ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, nemo extra articulum mortis præcepto diuino confessionis teneretur, quia absque determinatione facta ab Ecclesia maneret vagum, & quasi suspensam expectans temporis determinationem, vt esset perfectum, & sufficienter potens ad obligandum, quia nullius particularis personæ iudicio determinari posset, quia nullius particularis iudicio id cōmisit Christus, sed tantū iudicio Ecclesiæ, nempe Pōtificis, aut Cōcilij ab ipso approbati.

Medin.

Id ergo quod Medina Cod. de Confessione q. 14. §. 2. docet, nempe præceptum diuinum confessionis extra articulum mortis obligare, quoties est periculū obliuionis alicuius peccati mortalis, vt possit fieri integrā cōfessio mortaliū, dicitur absq; idoneo fundamento, quia non est obligatio cōfiteudi omnia mortalia, quæ re ipsa commissa sunt, sed tantum ea, quæ post prudentem diligentiam memoriæ occurrunt, & oppositum est nimis durum; imò est contra rationem, quia sæpe pro spatio anni integri est periculū obliuionis alicuius mortalis; ac proinde esset obligatio cōfiteudi ante annum, quod immerito admittit Medina cōtra praxim, & communem sensum fidelium.

Christus ergo præcepit fieri confessionem non solum determinate in articulo mortis, sed etiam extra articulum mortis indeterminate, non determinando quādo, nec quoties, sed id reliquit determinationi Ecclesie, quæ dictum præceptum Christi quoad hanc partem, quæ præcipitur fieri confessionem extra articulum mortis, determinauit fieri ad minus semel in anno; ita tamen vt contenta sit, quod attinet ad determinationem ab ipsa factam, confessione facta in articulo mortis pro eo anno, in quo contingit articulus mortis; & quia præceptum diuinum latum pro tempore extra articulum mortis, non extinguitur transacto eo tempore, quod est ante articulum mortis, sed etiam perseverat in articulo mortis, quia latum fuit à Christo ne contingat nimium differri confessionem, ideo præceptum Ecclesie annuæ confessionis, quod est determinatiuum quoad tempus dicti præcepti Christi lati pro tempore extra articulum mortis, etiam obligat pro articulo mortis, si articulus mortis etiam sit finis anni, & antea in eo anno non sit facta confessio, ac proinde qui tunc in eo articulo mortis, & in eo fine anni non confitetur, incurrit pœnas latas ab

Ecclesia pro transgredientibus præceptum annuæ confessionis.

DIFFICULTAS III.

Qui teneantur præcepto diuino confessionis?

SVPPONIMVS præcepto diuino confessionis teneri omnes baptizatos, etiã impuberes, & Romanũ Pontificẽ, habentes peccatũ mortale commissum post baptismũ, in quo DD. conueniunt etiã Sor. in 4. d. 18. q. 1. ar. 3. ad finem, etiã si d. 12. q. 1. ar. 11. ad finem oppositum significet quoad pueros ante 12. annũ.

Sotus.

Est tamen difficultas, an eo præcepto teneantur non baptizati, ac proinde teneantur baptizari, non tantũ ex vi præcepti baptismi, sed etiã ex vi præcepti diuini confessionis, vt possint valide, & licite confiteri sacramentaliter?

Richar. in 4. d. 17. ar. 2. q. 4. Syluest. verbo *Confessio* 2. q. 5 & Angel eod. verbo, n. 2. partem affirmatiuam tuerentur, quia Christus vt potest homo Deus potestatem habuit obligandi etiam non baptizatos, & non constat eos exclusisse à suo præcepto; ergo eo tenentur etiam non baptizati.

*Richar.
Syluest.
Angel.*

Maiores verò d. 17. q. 1. Almain. q. 1. ar. 2. Soar. disp. 35. sect. 2. & Vaz. q. 90. ar. 2. dub. 1. docent, & meritò, non baptizatos non teneri præcepto diuino confessionis, quod supponitur in Trid. sess. 14. c. 2. & 5. dum dicitur confessionem esse necessariam lapsis in mortale post baptismum. Et ratione probatur, quia præceptum diuinum confessionis non obligat absolute, sed tantum ex suppositione, quod quis habeat peccatum mortale post baptismum commissum, quia sola peccata mortalia post baptismum commissa, ex institutione Christi, facta sunt materia confessionis, in quo hoc præceptum differt à præcepto diuino communionis, quia istud absolute fertur pro omnibus, Ioan. 6. illis verbis: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c.* & non tantum ex suppositione baptismi, quia Christus prædictis verbis loquebatur omnibus, etiam non baptizatis. Vnde non baptizati non tantum ex vi præcepti baptismi, sed etiam ex vi præcepti communionis baptizari tenentur, quamuis ex vi huius posterioris solum, vt fiant habiles ad validam, & licitam communionem.

*Maiores.
Almain.
Soar.
Vaz.
Trident.*

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod quamuis Christus potuerit suis præceptis non baptizatos obligare, noluit tamen eos suo præcepto confessionis, eo ipso quod sola peccata post baptismum commissa fecit materiam aptam confessioni.

DIFFICULTAS III.

Utrum confessio semel instituta à Christo posset ab Ecclesia præcipi, si relicta fuisset arbitrio fidelium, & non præcepta à Christo modo supradictio?

Duran.

Palud.

Sotus.

Canus.

Nauar.

DURANDVS in 4. d. 17. quæst. 8. Palud. q. 2. art. 2. Sotus dist. 18. q. 1. art. 1. Canus relectione de Pœnitentia p. 5. & Nauarrus de Pœnitentia dist. 5. num. 18. partem negativam tuerentur, quia Ecclesia non habet potestatem instituendi sacramenta; ergo nequit instituere confessionem sacramentalem esse necessariam sub præcepto.

Medina.

Vazq.

Soar.

Filliuc.

Trident.

Medina verò Codice de Confessione q. 2. de Obligatione confitendi, Vazq. q. 90. art. 1. dub. 4. Soar. disput. 35. sect. 1. & Filliucius tract. 7. cap. 2. q. 2. partem affirmatiuam merito tradunt, quam indicat Tridentinum sess. 21. cap. 1. dum ait Ecclesiam circa sacramentorum usum posse statuere ea, quæ salutis fidelium congruant. Et ratione probatur, quia supposita institutione confessionis in sacramentum, confessio est maximè conueniens Reipublicæ Christianæ, & suo fructu, & sua maxima utilitate fit aliquo modo suavis, & tolerabilis; ergo potuit ab Ecclesia præcipi, quia si non potuisset maximè ob nimiam asperitatem, & difficultatem, quæ esset in confessione.

Observandum est, quod quamuis Ecclesia potestate generali purè humana superioris purè humani, non possit peccatori directe præcipere confessionem peccatorum om-

nino interiorum, de facto tamen poenitens tenetur omnia peccata mortalia etiam purè interna confiteri, & eorum dolorem habere, & non solum ex vi præcepti diuini obligantis ad integram confessionem mortaliū, & ad dolorem eorum: sed etiam ex vi præcepti Ecclesiastici annuæ confessionis non solum, ut est diuinum quoad substantiam tantum, & non quoad determinationem temporis, sed etiam ut est Ecclesiasticum (quod est confessionis quoad substantiam non nude sumptam, sed quoad eam, & quoad determinationem temporis simul) quia factum est non potestate generali humana condendi leges, sed ex speciali commissione Christi, qui Ecclesiæ commisit potestatem præcipiendi confessionem determinando tempus ab ipso non determinatum extra articulum mortis: Nihilominus Ecclesiæ nō potest punire transgressionem confessionis peccatorum omnino interiorum, nec nullitatem confessionis mortaliū prouenientem ex defectu confessionis mortaliū omnino interiorum, nec prouenientem ex defectu doloris, quia supradicta commissio non fuit ad puniendum.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus Ecclesiam non posse instituire sacramenta; negamus tamen non posse eorum semel institutorum usum præcipere, quia instituere est distinctum, & altius, quam præcipere usum eius, quod iam institutum supponitur.

DIFFICULTAS V.

*Quomodo confessio Sacramentalis sit sub
præcepto Ecclesiastico?*

SUPPONIMVS (in quo Doctores etiam Duran. conueniunt) Ecclesiam in Concilio Lateranensi secundo approbato ab Innocen. III. c. 21. confessionem sacramentalem his verbis præcipere: *Omnis utriusq; sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata saltem semel*

Cōc. Lat.

in

in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti. Quod etiam habetur in tit. de pœnitentijs, & remissionibus capitulo 12. Hoc ergo supposito, Adrian. in 4. q. 1. de confessione docet, dictum præceptum annuæ confessionis esse pure humanum quoad substantiam, & quoad tempus, & non modificatum divini, quia existimat divinum tantum obligare pro articulo mortis, tam physico, quam morali.

Sotus.
Vazq.

Sotus verò in 4. distin. 18. q. 1. art. 4. Vazq. q. 90. art. 1. dub. 4. & communiter DD. docent, & optime, præceptum annuæ confessionis non esse pure humanum, sed includere, aut supponere præceptum divinum cōfessionis quoad substantiam, quo præcipitur confessio vage quoad tempus extra articulum mortis, & superaddere modificationem quoad tempus, quam Christus prætermisit. Quod clare significat Tridentinum sess. 14. c. 5. dum ait: *Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure divino necessarium, & institutum esset, intellexerat, sed ut præceptum confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus, & singulis cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur.*

Trident.

Quod etiam ratione desumpta ex dictis diff. 2. probatur, quia præceptum divinum confessionis traditur non tantum pro articulo mortis, sed etiam pro tempore extra eum articulum vago, & indeterminato; ergo præceptum Ecclesiasticum confessionis traditum ab Ecclesia in dicto Concilio Lateranensi non est omnino, & pure humanum, sed determinativum divini lati à Christo pro tempore extra articulum mortis vago, & indeterminato.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum Pontifex dispensare possit in præcepto confessionis?

DISPENSATIO legis in eo differt ab abrogatione, quod dispensatio legis est ablatio, seu relaxatio legis cum aliquo particulari, lege ipsa in sua vi circa reliquos perseverante: abro-

gatio

gatio vero legis, est ablatio, seu relaxatio illius in totum, ita
ut facta abrogatione legis, nullus ea lege amplius teneatur.

Conueniunt ergo primo DD. Pontificem non posse dispensare in præcepto diuino confessionis; & multo minus illud abrogare; quia præcepta, & iura superiorum nequeunt ab inferioribus auferri, nec in totum (ut sit abrogatione) nec in partem (ut sit dispensatione) absq; peculiari commissione, quam non agnoscimus in Pontifice ad auferendum præceptum diuinum confessionis: dispensat autem Pontifex in voto, quod obligat in re naturali virtutis religionis, seu fidelitatis sacrae, non directe auferendo directe obligatione dictæ virtutis, sed indirecte cedendo nomine Dei, & tanquã eius Vicarius, verbo promissionis Deo collato, & quasi iuri, quod Deus acquisiuit ex dicto verbo acceptato.

Conueniunt secundo DD. Pontificem posse in præcepto annuæ confessionis dispensare, imò & illud abrogare, ita ut non maneat obligatio confitendi determinate in quolibet anno, quia præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis, est pure Ecclesiasticum quo ad temporis determinationem a singulis annos, quod potest Pontifex in partem, seu cum aliquo, aut in totum seu cum omnibus, auferre, & non solum valde, ut patet, sed etiam licite, si causa rationabilis subsistat, quæ non difficile reperietur respectu alicuius particularis personæ.

Ita tamen Pontifex annuam obligationem confessionis potest in partem, & in totum auferre, ut semper sit valde expediens tempus aliquod pro præcepto diuino confessionis lata pro tempore extra articulum mortis determinate attentis circumstantijs temporum, & personarum: imò id potest esse Pontifici sub obligatione, si confessio fuisset parum in usu, & ob id mores essent valde perdit.

Obseruandum est Pontificem, qui etiam tenetur præcepto annuæ confessionis, etiam ut Ecclesiastico, ut dicemus diff. 9. posse causa rationabili subsistente secum licite, et etiã

absque causa valide in eo dispensare non minus

quàm cum alijs, non vero in diui-

no, sicut nec cum

alijs.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum ex vi præcepti annuæ confessionis teneamur confiteri venialia, quando non sunt mortalia?

CONVENIUNT Doctores ex vi præcepti pure diuini, nullū teneri confiteri venialia quāuis non habeat mortalia: & eum qui habet mortalia, non teneri ex vi præcepti annuæ confessionis confiteri venialia; quia huic, vt confiteatur sacramentaliter, quo satisfacit præcepto annuæ confessionis, non est necessaria confessio venialium; & ob eandem rationem, eum qui tantum habet venialia, non teneri ex vi præcepti annuæ confessionis omnia illa confiteri, quia scilicet huic, vt confiteatur sacramentaliter, non est necessaria confessio omnium venialium, quia sufficit aliquorum, aut alicuius.

Est ergo difficultas, an ille qui tantū habet venialia teneatur ex præcepto annuæ confessionis aliqua venialia cōfiteri?

*Alex.
Bonauen.
Ricard.*

Alexander 4. p. q. 18. memb. 4. art. 2. Bonauen. in 4. d. 17. parte 2. art. 2. quæst. 1. & Richardus art. 2. quæst. 4. partem affirmatiuam tuentur, quia ex vna parte Ecclesia potest præcipere confessionem venialium, vt pote exteriorem, & honestam, & ad quam quis potest se ex voto obligare, & ex altera parte in cap. *Omnis vtriusque sexus* 12. de Pœnitentijs, & remissionibus, præcipitur semel in anno confessio sacramentalis; ergo quando sunt peccata venialia, quāuis non sint mortalia, debet ex vi dicti præcepti fieri confessio, quia tunc est materia sufficiens, vt possit fieri confessio, & dicto præcepto satisfieri.

*S. Tho.
Scot.
Soar.
Vazq.*

S. Thom. verò in 4. d. 17. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3. Scot. q. 1. Soar. disp. 36. sect. 2. Vazq. q. 90 art. 2. dub. 2. & communiter DD. partem negatiuam tradunt. Et merito, quia Ecclesia præcepto annuæ confessionis tantum præcipit semel in anno fieri, id quod Christus præcepit fieri extra ar-

ticulum mortis, non determinando tēpus, vt diximus diff 5. Christus autem nullo modo pręcepit confessionem venialium sed tantum mortalium; ergo ex vi dicti pręcepti nullus tenetur ad confessionem venialium, adhuc quando non habet mortalia.

Nullus ergo fidelis carens peccato mortali tenetur ad confitendū ex vi pręcepti confessionis, nec puri diuini, nec Ecclesiastici annuę confessionis: imo nec ad comparandum coram suo parochio, nisi forte aliquando per accidens ad sedandum scandalum, quando forte ortum sit ex eo, quod quis non confiteatur.

Ad rationem ergo pro aduersarijs concedimus, Ecclesiam posse pręcipere confessionē venialium vt dicemus diff. sequenti; negamus tamen de facto fuisse pręceptam pręcepto annuę confessionis.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum ex vi alicuius pręcepti Ecclesiastici sit aliquando obligatio confitendi venialia, quando tantum sunt venialia?

DIFFICULTAS hæc occasionata est ex Clementina, *ne in agro Dominico*, de statu monachorum. Vbi pręcipitur monachis nigris, id est Benedictinis, vt singulis mensibus confiteantur: quia ergo regulariter contingit eos non habere nisi venialia orta est difficultas an Ecclesia pręcipere possit confessionē venialium, & an dicti monachi, quando tantum habent venialia, teneantur ex vi dictę Clementinę ad eorum (quamuis non omnium) confessionem?

Palud. in 4. d. 17. q. 2. ar. 4. Sor. d. 18. q. 1. ar. 3. & Gloss. dictę Clemēt. partē negatiuā tuētur, quia Ecclesia immutare nequit materias, & formas sacramētorū, & eas aliter quam a Christo institutę sunt, constituere; Christus autem reliquit peccata venialia materiam liberam confessionis; ergo

Palud.
Sotus.
Gloss.

Eccle-

Canus.
Nauarr.
Soar.
Vazq.
Laym.

Ecclesia nequit illa efficere materiam necessariam, & sub obligatione.

Canus vero relectione de pœnitentia p. 5. Nauarr. in cap. *Placuit* de pœnitentia d. 6. num. 22. Soar. disp. 36. sect. 5. Vazq. quest. 90. art. 2. dub. 3. & Laym. tract. 6. cap. 5. partem affirmatiuam tradunt, & merito; & in primis quod confessio venialium possit ab Ecclesia præcipi, probatur, quia ex vna parte eorum confessio est actus exterior, & honestus, & valde utilis profectui spirituali, & non est admodum difficilis, & ex altera parte præcipere confessionem illorum non est mutare materiam sacramenti pœnitentiæ, aliam instituendo, sed tantum est præcipere materiam ipsam, quam Christus liberam, & absque præcepto reliquit, non est ergo cur non possit ab Ecclesia præcipi: Quod vero etiam de facto in dicta Clementina præcipiatur, quando non sunt mortalia, probatur, quia præceptum dictæ Clementinæ latum est pro reformatione status religiosi, vt per confessionem singulis mensibus monachi perfectius, & cautius viuât, quia ad hoc maxime conducit confessio, quamuis tantum venialium; ergo in ea Clementina præcipitur confessio, quamuis non sint mortalia. Quod confirmatur primo ex eo, quod in dicta Clementina non præcipitur confessio omnium peccatorum (vt præcipitur in cap. *Omnis vtriusque sexus*) quod proprie habet locum in venialibus, quia ex his sufficit aliqua confiteri, vt confessio sit capax absolutionis. Et confirmatur secundo ex eo quod dictum præceptum tantum imponitur religiosis, qui regulariter tantum habent venialia.

Vnde præceptum dictæ Clementinæ non est determinatum præcepti diuini latum a Christo pro tempore extra articulum mortis (vt est præceptum annuæ confessionis) sed est pure Ecclesiasticum; ac proinde per illud nullo modo præcipitur confessio peccati pure interioris, nec præcipitur directe dolor sed tantum indirecte, quatenus necessarium est, vt absolutio, quæ præcipitur recipi, non fiat irrita.

Ita tamen in ea Clementina præcipitur dictis monachis mensura confessio vt quando sunt mortalia, non teneantur confiteri venialia; & quando tantum sunt venialia, non teneantur confiteri omnia illa, sed sufficiat vnum, aut alterum

quia

quia in ea Clementina tantum præcipitur, quod fiat confessio sacramentalis, quæ sufficienter fit vtrouis modo dicto.

Adidimus dictum præceptum obligare sub mortali, nõ solum quando sunt mortalia, vt patet, sed etiam quando tantum sunt venialia, vt contra Canum aduertit Vazquez, quia *Vazq.* quamuis tunc materia remota confessionis sit levis (vt potest peccatum veniale) ipsa tamen confessio peccati venialis, quæ est materia proxima dicti præcepti, est grauis, non minus, imò magis quam auditio Missæ, quia est confessio sacramentalis, per quam confertur augmentum gratiæ, & quæ valde conducit ad vitæ reformationem.

DIFFICULTAS IX.

*Qui baptizati teneantur præcepto
annuæ confessionis?*

CONVENIUNT primo DD. Pontificem teneri præcepto annuæ confessionis nõ tanquam præcepto, & ratione obedientiæ cum non sit inferior Concilio, à quo approbatione Innocentij III. latum fuit, sed ratione conformitatis cum reliquis fidelibus, quia rationi dissonum est caput non conformari cum reliquis membris, sed non ligari pœnis impositis transgressoribus illius, quia illæ annexæ sunt violationi illius, vt præceptum est.

Conueniunt secundo omnes adultos, & puberes habentes conscientiam peccati mortalis teneri, & ligari præcepto annuæ confessionis ob rationem, quam statim adducemus.

Est tamen difficultas, an pueri, & impuberes hoc præcepto teneantur?

Sot. in 4. d. 12. q. 1. art. 1. r. ad finem, docet pueros ante duodecim annos dicto præcepto non teneri: & dist. 18. q. 1. art. 3. ad finem, docet pueros in quavis ætate conscios peccati mortalis eo præcepto teneri: subdit tamen pueros post septimum annum posse peccare mortaliter, Ecclesiam tamen nolle eos ante duodecimum, vel decimum quartum

Sotus.

annum cogere suis præceptis, & censuris, sed eos relinquere iuri diuino.

Reliqui tamen Doctores conueniunt pueros, & impuberes omnes in quauis ætate conscios peccati mortalis post baptismum commissi teneri præcepto annuæ confessionis, quod satis significatur in dicto capitulo, *Omnis vtriusque sexus, illis verbis, omnis vtriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Et ratione constat, quia præcepto annuæ confessionis tenentur omnes, pro quibus latum est præceptum diuinum pro tempore extra articulum mortis, quia est modificatiuum illius, quoad tempus, & nihil supra illud addit, nisi temporis determinationem, sed dictum præceptum diuinum latum est pro omnibus habentibus peccatum mortale commissum post baptismum, nemine excepto; ergo.

Vnde pro obligatione præcepti annuæ confessionis, non est cōsiderandum tēpus pubertatis, quod in masculis est 14. annorum, & 12. in fœminis, sed tēpus perfecti vsus rationis, seu discretionis sufficientis ad peccandum mortaliter, qui in alijs tardius, & in alijs citius contingit.

Addimus contra Cordubam in summa quæst. 6. & cōtra Ochagauiam tract. 2. quæst. 7. etiam impuberes non implentes præceptum annuæ confessis incurrere pœnas impositas non implentibus illud, quia nullo iure eximantur à pœnis ac proinde posse puniri priuatione Ecclesiastica sepulturæ, & ingressus Ecclesiæ assignata in capitulo *Omnis vtriusque sexus, & incurrere excommunicationem maiorem, quæ in alijs quibus diuinitus ipso facto imponitur de quo non nihil diximus tract. de censuris diff. 7.*

DIFFICULTAS X.

Qua ratione debeat cōputari annus pro implementatione præcepti annuæ confessionis?

Sotus.

OTVS in 4. d. 18. quæstione 1. art. 4. docet annum pro implementatione præcepti annuæ confessionis computandum esse à tempore confessionis factæ in tempus, quo completur annus, ita vt post

ultimam confessionem nequeat quis sequentem confessionem differre ultra duodecim menses. Hic tamen modus computandi annum communiter displicet, & merito, quia in capitulo *Omnis utriusque sexus*, in quo traditur hoc præceptum non dicitur, quod fidelis teneatur duodecimo quoque mense, seu intra annum à tempore confessionis factæ, sed quod confiteatur semel in anno, his autem verbis denotatur annus, qui fixis terminis incipit, & finitur, & his verbis satisfacit confitendo semel à Ianuario in Ianuarium, vel ab vno Paschate Resurrectionis in alterum, iuxta varias opiniones de computatione anni, quamuis ab vna confessione in alteram plures quam duodecim menses intercedant.

Soar. disp. 36. sect. 3. Ægidius disp. 5. dub. 6. Reginaldus lib. 6. numero 37. Filliucius tract. 7. cap. 3. & Laym. tract. 6. cap. 5. docent annum pro impletionem dicti præcepti computandum esse à quadragesima in quadragesimam, aut à Paschate in Pascha (sumptis quadragesima, & Paschate, pro quindecim diebus à Dominica palmarum usque ad Dominicam in albis, pro quibus est obligatio communicandi) quia ita communiter à fidelibus computatur annus pro impletionem præcepti: & etiam ab Episcopis, qui excommunicant eos, qui Paschate finito non sunt confessi.

Soar.
Ægid.
Reginald.
Filliuc.
Laym.

Vazquez vero q. 90. art. 2. dub. 1. Ochagavia tract. 2. quæst. 9. docent annum pro impletionem dicti præcepti computandum esse à Ianuario in Ianuarium, & merito, quia ex vna parte, annus absolute dictus (vt absolute dicitur in cap. *Omnis utriusque sexus*, in quo præceptum annuæ confessionis traditur) sic communiter, & ordinarie computatur: & ex altera parte nullum est sufficiens fundamentum, vt pro impletionem dicti præcepti ad aliam extraordinariam computationem anni recurramus.

Vazq.
Ochag.

Quod vero aduersarij dicunt fideles cōmuniter pro impletionem præcepti annuæ confessionis annum à Paschate in Pascha computare falsum est, quamuis verum sit nō paucos decipi, existimantes dictum præceptum pro Paschate obligare: nec Episcopi excommunicant eos, qui finito Paschate

non sunt confessi, sed eos qui eo finito non communicant: aut si forte aliqui Episcopi etiam excommunicant eos, qui Paschate finito non sunt confessi, non excommunicant illos, quia præceptum annuæ confessionis non impleverunt, sed quia non impleverunt præceptum confessionis pro digna communione faciendâ: aut si aliqui pauci excommunicant eos, qui finito Paschate non sunt confessi, quasi non impleverint præceptum annuæ confessionis, vere decipiuntur, sicut etiam credimus nostros aduersarios decipi.

DIFFICULTAS XI.

Pro quo tempore anni obliget præceptum annuæ confessionis per se, & ratione ipsius confessionis?

CONVENIUNT Doctores præceptum annuæ confessionis per se, & ratione sui obligare ad confitendum, quamvis non sit recipiendâ Eucharistia, ut constat ex cap. *Omnis viri* usque *sexus*. Alias puer, qui nondum tenetur præcepto communionis, non peccaret non confitendo: & obligare ad confitendum saltem semel in anno, ut constat ex eodem cap.

Est tamen difficultas pro quo tempore anni obliget?

*Petr. Sor.
Medin.
Six. IIII
Trid.*

Petrus Sor. lect. 5. de confessione, & Med. Cod. de confessione q. 18. de confessione semel in anno, docent præceptum annuæ confessionis obligare pro quadragesima sumpta pro illis supradictis quindecim diebus, quibus fauet Sixtus IIII. in extrauagatâ *Vices*, de tregua, & pace, dum ait parochianos teneri cōfiteri suis parochis saltem in Paschate, & ratione probatur, quia sic à fidelibus tanquam necessarium observatur ex cōsuetudine approbata à Trid. sess. 14. c. 5. & confirmata constitutionibus plurium dñe cesum; ergo dictum præceptum obligat pro eis diebus, ut consuetudo declarat, aut saltem pro tunc obligat ex hac consuetudine.

Dominicus tamen Sotus in 4. d. 18. q. 1. art. 4. Victoria in sum. num. 137. Soar. disp. 36. se. 3. Vazq. quæst. 90. art. 3. dub. 1. & communiter Doctores docent, & optime præcepto annuæ confessionis satisfieri confessione facta in quolibet parte anni. Quod satis indicat Trid. sess. 14. c. 50. dum postquam dixit ex decreto Concilij Lateranensis nos tene-ri saltem semel in anno confiteri; & esse morem in Ecclesia confitendi in quadragesima postea subdit, *quem morem hæc sancta Synodus maxime probat, ac amplectitur tanquā primum & merito retinendum*. Quibus verbis satis indicat hunc morem non esse sub præcepto.

Sotus.
Victor.
Soar.
Vazq.
Triden.

Et ratione constat, quia præceptum annuæ confessionis nec indistincto cap. *Omnis utriusque sexus*, ubi traditur, limitatur ad aliquam partem anni (etiam si præceptum communionis, quod etiam ibi traditur, limitetur ad Pascha) nec ex consuetudine fidelium, quia consuetudo confitendi in quadragesima (quamvis non determinate in dictis quindecim diebus) quæ a maiori parte populi tanquam necessaria observatur, non est confitendi ratione ipsius confessionis (cuius tantum usus est præceptum annuæ confessionis) sed ratione suscepcionis Eucharistiæ, quæ pro Paschate est sub præcepto; quamvis inde imperitum vulgus deceptum sit, ut existimet etiam illis, qui non communicant inesse obligationem confitendi in quadragesima (quamvis non determinate in illis quindecim diebus) & ob id, etiam hi pauci regulariter in quadragesima quasi pro tunc obligati confitentur, quod nequit consuetudo habens vim legis introduci, quia a paucissimis observatur (ex quo constat ad rationem pro adversariis) ergo præceptum confessionis per se, & ratione sui non obligat pro quadragesima.

Sixtus ergo III. in dicta extrauagante tantum intendit confessionem non posse fieri nisi proprio parocho: quia tamen confessio debet semel in anno fieri saltem in Paschate ratione communionis, ideo obiter addidit saltem in Paschate, non quia non satisfaciat confitendo in qualibet alia parte anni. Quod vero ad constitutiones aliquarum diocesium attinet, Soarez, & Vazquez aduertunt & bene, illis non posse tempus pro impletionem præcepti confessionis, & com-

Soar.
Vazq.

munions determinari, præsertim postquam vniuersalis Ecclesia illud determinauit, nec id illis intenditur, sed tantum quod impleatur præceptum cõmunions, quod pro Paschate obligat, & quod pro digna cõmunionem fiat pro tunc cõfessio, quæ etiam satisficit præcepto annuæ confessionis: & in eis solent apponi transgressoribus pœnæ, quas non incurunt, qui tantum tenentur præcepto confessionis (& non cõmunions) quamuis non confiteantur in Paschate, quia ex eo non sunt transgressores dictorum præceptorum.

Ex dictis deducitur, eum, qui in principio anni confitetur mortalia, & etiam in fine sequentis, satisfacere pro illis duobus annis, ac proinde iuxta nostram sententiam quoad computationem anni, eum, qui in Ianuario anni præcedentis, & in Decembri sequentis mortalia confitetur, satisfacere præcepto annuæ cõfessionis pro illis duobus annis, quia iste confitetur semel in quolibet eo anno. Addidimus, *eum, qui confitetur mortalia*; quia, qui tantum cõfitemur venialia, non satisfacit præcepto annuæ confessionis (in quo fallitur Ochag.) quia eo tantum præcipitur cõfessio mortalium, ac proinde si anno illo post confessionem tantum venialium committat mortale tenetur intra eundem annum illud cõfiteri: si vero post confessionem mortalium in eodem anno committat aliquod mortale, aut recorderetur peccati mortalis, quod ob obliuionem naturalem nõ fuit confessus, non tenetur intra eundem illud de nouo cõmissum, nec illud, cuius recordatus est, cõfiteri, quia iã semel confessus est omnia mortalia, quorũ tempore confessionis habuit conscientiam, quo impleuit præceptum annuæ confessionis, quia præceptum hoc nõ est confitendi omnia peccata mortalia, quæ quis cõmittit in anno, vna, aut pluribus confessionibus, sed tantum est cõfiteri semel omnia mortalia, quorũ quis habet cõscientiam tempore confessionis. Ille tamen tenetur anno sequenti cõfiteri illud mortale de nouo cõmissum, aut naturaliter oblitum, & confessione siue de nouo commissi, siue naturaliter obliti facta in anno sequenti satisfacit præcepto anni sequentis, quamuis post eam confessionem de nouo committat intra eundem annum sequentem aliud peccatum mortale, iuxta ea, quæ dicemus diff. sequenti.

DIFFICULTAS XII.

Utrum qui in toto anno non confitetur, teneatur in principio sequentis confiteri absque dilatione?

NOTA. 3. parte titulo 9. capite 9. Syluester Eucharistia 3. quæst. 15. dubio 3. & Tabiena verbo Communicare numero 10. docent, eum, qui in toto anno non est confessus, non teneri amplius præcepto anni elapsi, sed eo elapso eius obligationem extinguere, ac proinde illum posse differre confessionem usque in finem anni sequentis. Quod probari potest exemplo aliorum præceptorum, nempe audiendi Missam, ieiunandi, recitandi horas, quæ præcepta, quia obligant intra determinatum diem, eo elapso obligatio illorum extinguitur, ita ut non obliget pro die sequenti; sed præceptum annuæ confessionis etiam obligat intra determinatum annum fixis terminis clausum; ergo eo determinato anno transacto extinguitur obligatio dicti præcepti.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 1. arr. 4. Nauarr. cap. 21. num. 45. Victoria no. 147 Med. Cod. de Confessione q. 14. Vazq. q. 90. art. 3. dub. 2. Egid. disp. 5. dub. 8. & communiter DD. docent, eum, qui in toto anno non confitetur, teneri præcepto illius anni elapsi, & obligationem illius non extinguere, adhuc eo elapso, ac proinde non posse differre confessionem, sed semper actualiter peccare quousque; cōfiteatur. Et merito, quia præceptum annuæ confessionis non fuit latum in honorem anni, pro quo præcipitur fieri cōfessio, sed tantum ne confessio nimium differatur; ergo eo anno elapso, non extinguitur obligatio talis præcepti, in quo hoc præceptum distinguitur à præceptis audiendi Missam, ieiunandi, & recitandi horas, quia hæc imponuntur in honorem illius diei determinati, & ei tantum alligantur, ob quod eo die elapso extinguitur obligatio illorum.

Anton.
Syluest.
Tabiena.

Sotus.
Nauar.
Victoria.
Medina.
Vazq.
Aegid.

Nauar.

Vazq.

Et orationem dictam obligatio præcepti communi-
candi pro tempore Paschatis nõ exinguitur elapso Pascha-
te, sed semper perseverat in eo, qui tempore Paschatis non
communicavit, vt contra Sotum, Viſtoriam, & Medinã ad-
uertunt Nauarr. & Vazq. quia scilicet præceptum commu-
nionis non tantum latum est in honorem cœnæ Domini, quæ
eo tempore celebratur, sed etiam ne nimium differatur cõ-
munio.

Ex dictis constat, eum, qui anno præcedenti omisit con-
fessionem peccatorum mortalium, & ob id tenetur à princi-
pio anni sequentis, ad confessionem illorum, confessione
tantum eorum facta eo anno sequenti non satisfacere præ-
cepto confitendi eo anno sequenti, etiam si fiat ad finem an-
ni sequentis, quia ea confessio tantum pertinet ad annum
antecedentem. Addidimus *confessione tantum eorum*, quia
si ea confessione etiam confiteatur aliquod peccatum mor-
tale illius anni sequentis, ea etiam satisfacit præcepto
illius anni sequentis, quia tunc illa confessio pertinet ad
vtrumque annum, quia confitetur peccata mortalia in vtro-
que anno commissa, quorum habuit conscientiam, quan-
do confessus est, sicut etiam satisfaceret præceptis vtrinſq;
anni, si mortalia, quæ ea vna confessione confitetur, confite-
retur duabus confessionibus, vna mortalia anni anteceden-
tis, & altera confessione peccata mortalia anni sequentis
iam præsentis. Obseruandum tamen est eum qui in articu-
lo mortis non est confessus, nec communicavit, vel quia no-
luit, vel quia non potuit, eo articulo elapso non teneri con-
fiteri, neque communicare ex vi præcepti pro articulo mor-
tis, quia hoc prius tantum est latum, ne quis decedat ex hac
vita absque confessione mortalis, & absque viatico, elapso
autem articulo mortis iam non decedet pro ea occasi-
one, absque confessione mortalis, nec decedet absque
viatico.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum preceptum confessionis aliquādo obliget pro determinato tempore?

CONVENIUNT primo committere DD. eum, qui prudenter timet se non habiturum copiam confessoris in residuo anni, teneri ex vi precepti annuę confessionis statim in principio anni confiteri ob duplicem titulum, quorum uteruis est sufficiens, primus est, quia iam adest tempus, in quo est obligatio; quia obligatur ad confessionem intra latitudinem anni, ac proinde, si non potest in residuo anni, in quo etiā est perseverantia obligatio, tenetur in principio, sicut qui in die festo non potest audire postremam Missam tenetur audire priorem. Secundus est ne nimium differatur confessio, quod proximē, & quasi intrinsece intendit Ecclesia præcipiendo annuam confessionem, & ob eodē duos titulos, qui prudenter timet se non habiturum copiam Eucharistię in fine Pascharis sumpti pro illis quindecim diebus, tenetur ex vi precepti annuę communionis anticipare communionem intra ipsum Pascha.

Addimus peccatorem, qui prudenter timet se non habiturum occasionem confessionis anno sequenti, teneri ex vi precepti annuę confessionis, ob id quod posteriorem titulum confiteri ante annum illum, ne scilicet nimium, seu ultra annum sequentem, differatur confessio: & ob eundem posteriorem titulum etiam, qui prudenter timet se non habiturum copiam Eucharistię intra sequens Pascha, tenetur ante illud communicare, ne scilicet nimium, seu ultra Pascha differatur communicatio, nihilominus si hic, qui prævenit communionem, postea adipiscatur opportunam occasionē communicandi tempore Pascharis, etiam tenetur tūc quia ad hoc tenetur per se: at qui timet se in die festo sequenti non posse audire Missam, non tenetur die antecedente anti-

cupare auditionem Missæ, quia ad id nullus adest titulus, quia nec die antecedenti est obligatio illa, nec præceptum audiendi Missam latum est ne nimium differatur auditio Missæ, sed tantum in honorem, & solemnitatem illius diei determinati.

Conueniunt secundo DD. eum, qui est in articulo mortis siue physico, siue morali teneri in eo confiteri saltem ex vi præcepti diuini, quia pro eo articulo latum fuit à Christo, vt diximus diff. 2. addidimus *salte ex vi præcepti diuini*, quia si tēpus articuli mortis sit etiā finis anni, in quo nondū confessus sit, tunc etiā tenetur ex vi præcepti annuæ cōfessionis, vt patet, quia in eo tēpore non solū obligatur, quia in eo est articulus mortis, sed etiā quia est ipsum tempus ab Ecclesia determinatū pro impletionem præcepti diuini lati pro tēpore extra articulum mortis, vt diximus diff. 2. non verò si non sit finis anni, quia quamuis tunc ante finē sit obligatio præcepti annuæ confessionis, cui tunc possit satisfacere, & postea forsan non poterit, quia forsan morietur, non sufficit, vt tunc ante finem anni teneatur cōfiteri ex vi dicti præcepti, quia si postea forsan nō est futurus potens, est quia forsan est moriturus, ac proinde postea non est futura obligatio; obligatio autem anticipandi impletionem præcepti est, quando etiam postea est futura obligatio, & non est futura potestas satisfaciendi illi.

Addimus, eum, qui prudenter timet, se in articulo mortis non habiturū copiam cōfessoris, nec Eucharistiæ teneri ex vi præcepti diuini ante dictū articulū confiteri, & cōmunicare saltē ob titulū similitē supradictō titulo posteriori, ne scilicet ex hac vita decedat absq; cōfessione mortalis nunquā confessi, & ne decedat absq; viatico, si tamen postea habeat copiam confessionis, & cōmunionis teneri in articulo mortis communicare, et si peccauit mortaliter teneri, confiteri: & etiam teneri ad anticipare confitendū ex vi præcepti annuæ confessionis, si tēpus articuli mortis sit etiā finis anni, & ex vi præcepti annuæ cōmunionis ad anticipare cōmunicandum, si tempus articuli mortis sit etiam finis Paschatis.

Occasione tamen obligationis confitendi in articulo mortis siue physico, siue morali præceptum est medicis ab

Innoc. III. in cap. *Cum infirmitas* de pœnitentijs, & remissionibus, vt cum ad infirmos vocantur antequam curationem incipiant, eos de confessione facienda moneant: & quia lex hæc desuetudine abrogata erat, ideo Pius Quintus motu proprio, qui incipit, *Super gregem*, eam legem renouauit, addendo, ne medici vltra tertium diem ægrotum visitent, nisi ipsis constet de confessione facta per fidem confessarij in scriptis datam.

Circa quam legem obseruandum est, vt optimè Vazq. *Vazq.* quæst. 90. & Reginaldus lib. 6. num. 24. Eam legem tantum obligare in morbis periculosis (sed non solum quando ad est periculum, sed etiam quando prudenter iudicatur futurum,) in quibus si infirmus absque consilio confessarij differat confessionem vltra tertium diem, non potest medicus vltra illum diem visitare infirmum, nisi infirmus in proposito non confitendi persistens constitutur in discrimine moriendi ex defectu curationis, quia in hoc casu ne contra misericordiam fiat (quod Pontifex non intendit) potest, imò & tenetur medicus infirmum curare; & quod attinet ad id, quod addit de testimonio confessionis dando in scriptis à confessario, standum est consuetudini Patriæ, secundum quam fere in omnibus Prouincijs sufficit, quod id constet medico per domesticos, aut per ipsum ægrotum, si alias credatur fidedignus, aut alia via, & secundam eam consuetudinem interpretanda est obligatio dictæ legis, & consequenter iuramenti facti de obseruatione illius, quia solum petitur, & fit in confirmationem obligationis dictæ legis.

Conueniunt tertio DD. confessionem obligare determinate, quando sumenda est Eucharistia ab eo, qui est in peccato mortali, vt dicitur in Trid. sess. 13. cap. 7. obligatamen tunc confessio non ex vi præcepti annuæ confessionis, sed ex vi præcepti diuini, aut Apostolici, non per se ratione confessionis latæ, sed per accidens ratione Eucharistiæ, & ideo qui ad Eucharistiam accedit absque præuia confessione in peccato mortali, vno tantum peccato mortali peccat, & commissionis, & sacrilegij, nempe indignæ, & sacrilegæ receptionis Eucharistiæ.

Vazq.
Soar.
Regin.

Sed quamuis confessio sit sub præcepto ad recipiendâ Eucharistiam, non tamen ad recipiendâ reliqua sacramenta, ut contra Adrianum, Palud. & Marsil. docent Vaz. Soar. Reginald. & communiter Doctores, quia id nullo fundamēto constat pro alijs sacramentis.

Conueniunt quarto Doctores confessionem esse sub præcepto Sacerdotibus statim post celebrationem, quando urgente necessitate celebrandi, & deficiente copia confessarij celebrant cum conscientia mortalis nunquam confessi. Vnde Sacerdos, qui ignarus peccati mortalis accessit ad celebrandum, non tenetur statim post celebrationem confiteri; nec tenetur quando conscius peccati mortalis accessit, si accessit vel non urgente necessitate celebrandi, vel non deficiente confessario: Est autem hoc præceptum Ecclesiasticum modificatiuum diuini lati pro tempore extra articulum mortis, ac proinde ex vi illius utpotè diuini quoad substantiam tenentur Sacerdotes etiam directe ad confessionem mortaliū merè interiorum (ac proinde etiam quamuis non habeant alia mortalia) & etiam ad dolorem illorum.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum per quancumque confessionem satisfaciamus præcepto affirmatiuo confessionis?

CONVENIUNT primo Doctores sacramento pœnitentiæ valido, & essentialiter perfecto, quamuis informi (si informe esse potest) satisfieri præcepto affirmatiuo confessionis tam pure diuino, quàm annuæ confessionis, quia utroque præcepto tantum præcipimur verum sacramentum recipere, & non præcipimur iustificari, quamuis iustificatio sit finis extrinsecus utriusque præcepti, quia finis extrinsecus præcepti non cadit sub præcepto: Addidimus Sacramento pœ-

niten-

nitentie valido, quamuis informi, satisfieri præcepto affirmatiuo confitendi; quia sacramento valido informi non satisfacit præcepto negatiuo diuino naturali, non indigne recipiendi ipsum sacramentum poenitentiae; quia receptione sacramenti informis, quod suo effectu priuatur, irrogatur iniuria ipsi sacramento recepto, & consequenter peccato mortali commissionis sacrilegij indignae susceptionis sacramenti, nisi quis ab eo peccato ignorantia inuincibili excusetur: & hoc est necessarium, vt dictum sacramentum sit validum, & essentialiter perfectum (& consequenter, vt eo satisfiat supradicto duplici præcepto affirmatiuo confessionis.) quia si non excusetur ab eo peccato mortali, confessio non erit integra, quia peccatum illud non explicatur in confessione, nec de illo est dolor.

Conueniunt secundo DD: eum, qui non absoluitur, quia non confitetur integre formaliter, seu absq; culpa, nulli præcepto confessionis satisfacere, nec purè diuino, nec annuæ confessionis, nec diuino naturali negatiuo indignae susceptionis, si sic confessus absoluitur.

Est tamen difficultas, an qui integre confitetur, sed non absoluitur ob defectum doloris, satisfaciat præcepto affirmatiuo confessionis?

Circa quam conueniunt cõmuniter DD: illum non satisfacere præcepto purè diuino, quia hoc præcepto præcipitur susceptio sacramenti, & ille non suscipit illud, quia ei deficit dolor essentialiter requisitus ad sacramentum.

Punctum ergo difficultas est, an satisfaciat præcepto affirmatiuo annuæ confessionis?

Gabr. in 4 d. 17. q. 1. art. 3. dub. 5. Syluest. verbo *Confessio* 4. n. 3. & Vi. in sum. n. 163. partem negatiuam tueritur, quam indicare videtur Alex. Papa in capitulo *quod quidam* 5. de poenitentijs, & remissionibus, dum ait recipiendam esse confessionem eorum, qui dicunt se à peccatis abstinere non posse, & tamen illi non sunt absoluenti, vt patet; ergo confessio etiam absq; absolutione ob defectum doloris, & propositi sufficit ad impletionem præcepti annuæ confessionis. Et ratione probatur, quia Ecclesia nequit præcipere actus merè internos; ergo præceptum annuæ confessionis nequit

Gabr.
Syluest.
Victoria.
Alexand.
Pap.

Duran.
Sotus.
Vazq.
Soar.
Ægid.

obligare ad receptionem absolutionis quādo ob defectum doloris nequit recipi, sicut nec dolorem ipsum.

Duran. verò in 4. d. 17. q. 14. Sot. d. 18. q. 3. art. 3. Vazq. q. 92. art. 3. dub. 5. Soar. disp. 36. sect. 3. Ægid. disp. 5. du. 9. & communiter DD. partem negativam tradunt, & merito, quia præcepto annuæ confessionis præcipitur sacramentum pœnitentiæ recipere, qui autem non recipit absolutionem non recipit hoc sacramentum, quia etiam ex absolutione essentialiter coalescit; ergo qui non recipit absolutionem ob defectum doloris, quamvis alias integre confiteatur, nō satisfacit præcepto annuæ confessionis: Quod autem præcepto annuæ confessionis præcipiatur receptio sacramenti, probatur, quia hoc præceptum quoad rem præceptam est diuinum, quamvis quoad tempus sit ab Ecclesia modificatum, præcepto autē diuino receptio huius sacramenti præcipitur: & ob hanc dictam rationem præcepto annuæ confessionis non satisficit receptio sacramenti invalidi, quocumq; modo invalidum fiat, siue ob defectum pœnitentis, siue ob defectum confessarij, siue interiores, siue exteriores, siue inculpabiles, siue culpabiles, quia eo præcepto præcipitur receptio veri sacramenti.

Vnde quamvis Ecclesia præcepto purē humano, potestate cōmuni, & generali legislatricis humanæ lato, nequeat directē præcipere intentionem recipiendi sacramentū, nec dolorem, nec confessionem peccati omnino interioris; Nihilominus præcepto annuæ confessionis, vtpote non purē humano, sed etiam diuino, integrum sacramentum etiā quoad tria dicta præcipitur, imò eo nō solum vt diuino, sed etiā vt humano, vtpotē lato non potestate generali purē humana, quæ nequit ad purē interiora se extendere, sed peculiari Christi commissione ipsi Ecclesiæ facta, ac proinde non solum, qui non absoluitur, sed etiam, qui absoluitur si sacramentum ob aliquem alium defectum, quamvis omnino interiorem, siue intentionis, siue doloris, siue confessionis peccati omnino interioris, sit invalidum, non satisfacit præcepto annuæ confessionis adhuc vt humano. Nihilominus contra Ægidium existimamus eum, qui suscipit sacramentum pœnitentiæ invalidum ob defectum tantum interiorem, non

incurrere.

incurrere penas iuris communis capituli, *Omnis utriusque sexus*, nec excommunicationem, quamvis forte in aliqua dioecesi imposita sit, quia harum penarum impositio tantum fit ab Ecclesia ex potestate generali humana, quæ ut sic nequit defectus pure interiores punire, sicut nec de illis iudicare: Eas tamē incurrit (quidquid Vazq. dicat) qui recipit sacramentum invalidum ex defectu confessionis peccati exterioris, quia iste defectus est exterior non solum formaliter, sed etiam obiectivè, quia est defectus confessionis exterioris, & peccati exterioris (quamvis ad confessionem illius requiratur actus interior attentionis, & examinis) quem Ecclesia potestate generali pure humana punire potest.

In dicto autem capitulo *Quid quidem* tantum dicitur confessionem illorum recipiendam esse, ut illis monita salutaria dentur, ut constat ex ipso contextu, non verò ut per illam satisfaciant præcepto, & ita in eo dicitur penitentiam illorum non esse veram.

Observandum est, peccatorem ab impletione præcepti annuæ confessionis etiam ut divini excusari ob gravem aliquam causam, ut si sit periculum revelationis confessionis, aut incurrendi grave odium confessarii, aut si sit periculum damni notabilis, aut in vita, aut in honore, aut in fortuna, aut si ad confessionem faciendam necessarium sit longum, & laboriosum iter conficere, ut advertit Agid. disp. 5. dub. 10. quia præcepta positiva adhuc divina non obligant cum notabili dispendio: in articulo tamen mortis difficilius excusatur peccator a præcepto confessionis, ne forte ex defectu illius damnetur: Nihilominus si sit periculum gravissimi damni, & alias firmiter iudicet se habere, aut habuisse contritionem perfectam peccatorum, excusabitur a præcepto confessionis, quamvis pure divino.

DISPVT. VIII.

De qualitate confessionis.

NON pauci Doctores sed decem condiciones confessionis sacramentalis assignant versibus sequentibus contentas.

Sit simplex, humilis confessio, pura fidelis. Atq; frequēs, nuda, discreta, libēs, verēctūda. Integra, secreta, lachrymabilis, accelerata. Fortis, & accusans, & sit parere parata.

Anton.
Regin.
Cohag.
Bonac.

Ex his dictis conditionibus confessionis sacramentalis, quædam sunt, quæ tantum requiruntur ad maiorem reuerē-
tiam: & quædam ad valorem: quas omnes explicat, Anton.
3. p. tit. 4. c. 19. Reginald. lib. 6. cap. 3. Ochag. tract. 2. q. 11.
& Bonac. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. Nos tamen nunc ea-
rum explicationem omittimus, quia omnes necessarias ad
valorem confessionis in varijs disputationibus explicabi-
mus.

DIFFICULTAS PRIMA.

*Utrum confessio tantum secreta sit Sacra-
mentalī, seu ad valorem Sacra-
menti idonea?*

VPPOMIMVS in quo conueniunt DD. con-
fessionem secretam, & auricularem, id est, factā
absque teste, & absq; interprete esse sacramen-
tale, & idoneam sacramento pœnitentiæ, vt
constat ex Trident. sessione 14. cap. 5. & ex praxi, & vsu
Ecclesiæ.

Trident.

Est ergo difficultas, an etiam confessio publica sit sa-
cramentalis, & idonea sacramento pœnitentiæ.

Non

Non desunt, qui partem negatiuam tueantur (quam probabilem existimat Richard. in 4. distinct. 17 articulo 3. *Richar.* quæst. 8.) quia peccatum publica confessione fit aptum, vt in iudicio externo publicetur, & probetur, quod videtur contra institutionem Christi.

Vazquez verò quæst. 91. art. 4. dub. 1. Soar. disput. 21. *Vazq.* sect. 2. *Soar.* *Ægid.* *Trid.* *Ægid.* *Trid.* & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, quam supponit Tridentinum sess. 14. cap. 5. dum sermonem instituens de confessione sacramentali, ait Christum non voluisse publicam peccatorum confessionem fieri. Quod etiam constat ex praxi, & vsu Ecclesiæ, in qua admittitur confessio per interpretem factam. Vnde potest quis valide, & licitè duobus confessarijs simul confiteri, quamuis ab vno tantum possit licite absolui.

Ex eo autem, quod peccatum confessione publica fiat aptum, vt in exteriori iudicio probetur, non sit confessionem publicam ineptam esse sacramento pœnitentiæ, nec contra institutionem Christi.

Obseruandum est confessionem publicam peccatorum non solum esse idoneam sacramento pœnitentiæ, sed etiam vtilem, & expedientem, si cessante scandalo, & alijs extrinsecis incommodis (vt cessare possunt) fiat ob aliquam rationabilem causam, vt quando nequit aliter saltem commode fieri, vel quando fit in ædificationem aliorum, vel in humiliationem ipsius pœnitentis, vt supponitur in Tridentino vbi supra, & quamuis non fiat ob rationabilem causam, sed quia ita placet pœnitenti, non est contra præceptum aliquod, quia non est contra aliquod diuinum, vt supponitur in Tridentino, nec contra præceptum aliquod naturale, vt patet, nec contra aliquod Ecclesiasticum, quia non est contra aliquod scriptum, vt constat, nec contra aliquod consuetudine introductum, quia non est consuetudo confitendi secreto quasi ex obligatione, qua sola consuetudine introducitur lex, & præceptum.

DIFFICULTAS II.

*Utrum confessio publica aliquando obliget
pœnitentem?*

Trident.

ONVENIUNT DD. extra articulum mortis neminem teneri ad cōfitemdum publice, nec medio interprete, quamvis nequeat aliter cōfiteri, ut supponitur in Trid. sess. 14. c. 5. quia nimis onerosum, & durum est extra articulum extremæ necessitatis obligari ad confessionem publicam, quod Ecclesia non præsumpsit factum fuisse à Christo, quamvis potuerit, & ita in Ecclesia id quasi traditione receptum est.

Est tamen difficultas, an in articulo mortis, siue physico siue morali teneatur pœnitens ad confitendum publice, quādo nequit secreto confiteri?

*Syluest.
Soar.*

Syluest. *Confessio* 1. q. 15. & Soar. disp. 36. sect. 6. partē affirmatiuā tuentur, quia iactura famę, quæ est in cōfessione per interpretē, aut aliter publica nō est cōparabilis cū iactura salutis æternæ, quæ est, si peccator non confiteatur in articulo mortis; ergo quādo nō potest secreto tenetur publice.

*Caiet.
Vazq.
ABgid.*

Caiet. verbo *Confessio*, cond. 11. Vazq. q. 91. ar. 4. dub. 3. Agid. disp. 5. dub. 10. & communiter DD. partem negatiuā tradunt, & merito, quia in articulo mortis confessio publica nullo iure, & præcepto obligat; non iure naturali, quia ex natura rei nulla est obligatio confitendi, nec publice, nec secreto, nec iure diuino positiuo Christi, quia Christus non præcepit confessionem publicam, ut dicitur in Trid. ubi supra, nec iure aliquo Ecclesiastico, quia si aliquod est etiam pro articulo mortis, tantum est modificatiuū iuris positiui Christi quoad tempus, iure autem Christi non obligat confessio publica; ergo nec iure aliquo Ecclesiastico.

Obseruandum tamen est in articulo mortis teneri peccatorem iure naturali virtutis charitatis erga Deum ad contritionem perfectam, vel ad confessionem quamvis publicā sub disiunctione, ad vnā videlicet, vel ad alteram, quia dicto iure naturali tenetur ad reconciliationem cum Deo, ne

ex hac vita decedat in inimicitia cū ipso, reconciliatio autem cum Deo vtravis potest sufficienter obtineri, & non nisi vna, vel altera; in casu autem in quo peccator videat se moraliter impotentem ad contritionem perfectam, ac proinde non nisi confessione satisfactorius sit dicto iuri naturalis charitatis erga Deum, & non possit nisi publice confiteri, sufficiet ei vnum, aut alterum peccatum confiteri, omittis alijs (quamuis grauioribus) quorum confessione grauius infamandus est apud interpretem, aut apud alios, quia ea infamatio est sufficiens ad excusandum ab integritate materiali confessionis (in eo casu moraliter necessariæ) à Christo præcepta.

DIFFICULTAS III.

Vtrum confessio Sacerdoti presenti facta media scriptura, aut nutibus, aut alijs signis à voce distinctis, sit sufficiens ad valorem Sacramenti?

CONVENIUNT communiter DD. vno, aut altero excepto, confessionē nutibus, aut scriptura, aut alijs signis, quamuis non vocalibus factam esse sacramentalem, seu idoneam ad valorem sacramenti pœnitentiæ. Ita S. Tho. quodlib. 1. art. 10. Soar. d. 21. scilicet 3. Vazq. q. 91. art. 4. dub. 4. Henr. lib. 2. de Pœnitentia. c. 2. & Egid. disp. 6. du. 1. Quod constat ex Conc. Arausico. 1. sub Leone I. c. 12. dum dicitur, *Ob mutascentem, si nutibus confiteatur, absolendum esse.* Et etiam constat ratione, quia scriptura, aut nutibus, aut alijs signis, quamuis distinctis à vocibus potest peccator peccata sua sufficienter exprimere confessario; ergo absque fundamento negabitur confessionem medijs talibus signis factam esse sacramentalem. Quod maxime confirmat praxis, & usus Ecclesiæ, quæ mutos ad sacramentum pœnitentiæ admittit.

S. Tho.
Soar.
Vazq.
Henric.
Aegid.
Concil.
Araus.

Eugen. 4.

Eugenius verò IIII. dum in suo Decreto fidei habito in Concilio Florentino post ultimam sessionem dixit materiam Sacramenti Pœnitentiæ esse oris confessionem, nomine confessionis oris, intelligit quancumque externam confessionem, quia confessio externa fit regulariter ore, & idem Tridentinum, vt omnem ambiguitatem tolleret, omiſſa particula oris, dixit confessionem esse materiam sacramenti pœnitentiæ. Discrimen verò, ob quod absolutio aliter, quam voce facta sit nulla, & non confessio, adduximus disput. 5. diff. 7.

Obseruandum tamen est, vt communiter Doctores confessionem aliter, quam voce factam, quamuis validam, esse illicitam, si sic fiat absque rationabili causa, vt significatur in can. *Quem pœnitet* de pœnitentia. distinctio- ne prima, non prohibitione naturali, nec diuina, sed Ecclesiastica, & non scripta, sed consuetudine Ecclesiæ introducta, quia fideles, quando commodè possunt voce confitentur quasi obligati: esse tamen licitam scriptura, nutibus, aut alijs signis factam, quando nequit fieri voce absque nimia verecundia, aut absque alia nimia difficultate, quia consuetudo voce confitendi non est cum tanto rigore introducta.

DIFFICULTAS IIII.

*Utrum qui nequit aliter confiteri Sacerdoti
præſenti, quam scriptura, aut nutibus,
aut alijs signis, ad id teneatur
tempore præcepti?*

CONVENIUNT communiter Doctores, eum, qui non potest aliter confiteri, quam nutibus, aut alijs signis distinctis à voce, & ab scriptura, ad id teneri tempore præcepti, siue purè diuini, siue annuæ confessionis, quia confessio potest absque inconuenienti diſtis signis fieri.

Est tamen difficultas, an teneatur ad confitendum media scriptura, quando aliter non potest?

Sorus in 4. dist. 18. q. 2. art. 6. Nauarr. cap. 21. num. 36. Medina Codice de Confessione quaest. 15. Victoria n. 173. Toletus lib. 3. cap. 6. Henric. lib. 2. de Pœnitentia, cap. 2. & Valen. disp. 7. q. 11. pun. 1. partem negativam tuentur, quia confessio facta per scripturam non est secreta, sed publica, quia scriptura, utpotè permanens, est instrumentum publicum, aut saltem est exposita periculo publicationis, quia perdi potest, & etiam potest à Sacerdote alijs ostendi.

Sorus.
Nauarr.
Medina.
Victoria.
Tolet.
Henric.
Valent.

Maiores verò in 4. dist. 17. q. 1. Gabr. q. 1. art. 2. Sylvest. Confessio 1. num. 16. Petrus Sotus lect. 11. de Confessione. Soar. disp. 36. sect. 6. Vazq. q. 91. art. 4. dub. 5. & Ægid. disputat. 5. dub. 10. partem affirmatiuam tradunt. Et meritò, quia confessio ex eo quod fiat per scriptum non est publica, nec exposita morali periculo publicationis, quia scriptura non est magis publica, quam vox, ut patet, quamvis ex eo, quod sit permanens sit magis exposita periculo publicationis quam vox: potest tamen ita fieri, ut non sit exposita periculo morali publicationis, quia scriptura rumpi potest statim, ac sit confessio, & paulò ante confessionem scribi, & ita caute custodiri, ut moraliter nequeat perdi. Ex eo verò, quod possit à Sacerdote alijs ostendi non est exposita morali periculo publicationis, sicut nec confessio per vocem facta, quamvis utraque possit à Sacerdote publicari.

Maiores.
Gabr.
Sylvest.
Pet. Sot.
Soar.
Vazq.
Ægid.

DIFFICULTAS V.

Utrum confessio per literas, aut per internuntium Sacerdoti absentis facta, sit idonea ad valorem Sacramenti

Pœnitentiæ?

ALVD. in 4. distinct. 17. quaest. 2. Adrianus in 4. quaest. 1. de Confessione, Petr. Sotus lect. 11. de Confessione, Medina Cod. de Confessione quaest. 15. Nauarr. cap. 21. num. 36. & plures

Palud.
Adrian.
Pet. Sot.
Medin.
Nauarr.

alij docent confessionem per literas, aut per internuncium absenti factam esse sufficientem ad valorem sacramenti pœnitentiæ (ac proinde etiam esse licitam in casu necessitatis) quod videtur supponere Leo Primus in can. *Qualis* 30. quæstione 5. dum ait, pœnitentiam adulterę per scripturam esse recipiendam. Et ratione potest probari desumpta ex exemplo matrimonij, quod potest fieri inter absentes per literas, & per internuncium, & exemplo iudicij humani, instar cuius sacramentum pœnitentiæ institutum est, quod potest per literas, seu scripturas inter iudicem, & reum absentes valide fieri.

Caetl. Caetan. verò in sum. verbo *Confessio* conditione 11.
Sot. Sotus in 4. distin. 18. quæst. 2. artic. 6. *Victor.* Victoria num. 171.
Valen. Valentia disputat. 7. quæst. 11. puncto 1. *Tolerus* lib. 3.
Valen. cap. 6. *Vazquez* quæst. 91. art. 4. dubio 2. *Ægid.* disput. 4.
Tolet. dubio 10. & plures alij docent confessionem per literas,
Vazq. aut per internuncium absenti factam non esse idoneam, &
Ægid. sufficientem ad valorem sacramenti pœnitentiæ: quod
Clem. 8. adeo verum est, ut oppositum *Clemens VIII.* anno 1602.
 damnauerit ut falsum, temerarium, & scandalosum, &
 prohibuit, ac præcepit ne vnquam ut probabile defendatur,
 cuius verba retulimus, & expendimus disputatione 5. dif-
Paul. V. ficultate 6. quod etiam *Paulus Quintus* declarauit, & ap-
 probauit.

Ratio à priori huius doctrinæ est institutio Christi instituentis pro parte materiali sacramenti pœnitentiæ confessionem Sacerdoti præsentem factam; hæc autem institutio constat ex praxi, & vsu Ecclesiæ, quæ nunquam vsa est confessione nisi præsentem facta ab ipso pœnitente, siue per se ipsum, siue per interpretem, quamuis tantum referentem, quod pœnitens in absentia. Sacerdotis confessus est: cui vsui *Clemens VIII.* innixus oppositam doctrinam damnauit, & eidem *Paulus Quintus* innixus damnationem à *Clemente VIII.* factam, declarauit, & approbauit.

In dicto autem canone *Qualis*, qui est Leonis Primi, tantum est sermo de confessione publica in ordine ad pœnitentiam Canonicam, non de sacramentali: imò est ser-

mo de confessione facienda in praesentia, quia scriptura ibi tantum requiritur propter maiorem certitudinem.

Et ad rationem, concedimus sacramentum matrimonij posse inter absentes celebrari, & etiam iudicium humanum, non tamen sacramentum poenitentiae, quod Christus instituit instar iudicij humani, quoad alia, & non quoad hoc: nec illud instituit instar sacramenti matrimonij, quia hoc instituit in ipso contractu alias civili, qui verè potest inter absentes celebrari, non minus quam alij contractus.

Id verò, quod disputatione nona sequenti, difficultate nona ex Leone I. & ex Concilio Arausicano, & ex Carthaginensi. 4. dicemus, nempe absolvendum esse moribundum, qui aegritudine impeditus nequit per se ipsum in praesentia Sacerdotis signa doloris, & confessionis praebere, si testimonio adstantium, & in praesentia poenitentis constet signa illa ante aduentum Sacerdotis praebuisse, non contrariatur dicto decreto Pontificio, nec nostrae doctrinae; ut advertit Aegidius disputatione 7. dubio 10. quia confessio haec, quae fit Sacerdoti ab adstantibus, non fit Sacerdoti absenti, & distanti à poenitente, sed iam praesentia illi, medijs adstantibus, vel quasi interpretibus, & ob id Clemens VIII. interrogatus, an moribundus in casu dicto esset sacramentaliter absolvendus respondit, debere absolui, & se absoluturum illum, & casum hunc non comprehendì suo Decreto, ut Cardinal. Bellarminus, & Archiepiscopus Armacanus testificati sunt se ex ipso laudasse, de quo Armacanus testimonium scriptum manu sua subsignatum praebuit Lessio, & pluribus Doctoribus Louanienibus, ut refert Aegidius ubi supra.

Leo. I.

Concil.

Araus.

Carthag.

Aegid.

Clem. 8.

Bellarmin.

Armac.

DIFFICULTAS VI.

*Utrum mendacium in confessione
sit peccatum mortale?*

CIRCA mendacium de peccato veniali, conueniunt communiter Doctores, mendacium, quo pœnitens interrogatus negat peccatum veniale, quod vere commisit, non esse peccatum mortale, quia ex vna parte eo mendacio, non decipit confessarium in re necessaria, & ex altera dictum mendacium non est ipsi sacramento iniuriosum, quia nec obstat materia, nec formæ sacramenti, nec dispositioni ad effectum sacramenti requisitæ, quia cum his omnibus compatî potest.

Est tamen difficultas, an mentiri, sibi falso imponendo veniale, quod ipse pœnitens non commisit, sit peccatum mortale? Procedit autem quando alias pœnitens confitetur, aliquod aliud peccatum, quod verè commisit, quia si hoc aliud non confiteatur; peccabit peccato mortali sacrilegij, quia tunc absolutio erit nulla, vtperè cadens supra materiam falsam.

Circa difficultatem ergo Caietani. verbo *Confessio*, conditione 4. Paludani. in 4. distinct. 21. quæst. 2. Ledesma 2. par. quarti quæst. 5. articulo 4. dubio 4. & Armilla verbo *Confessio*, num. 5. docent dictum mendacium esse peccatum mortale, quia tunc pœnitens supponit materiam falsam absolutioni sacramentali, quod est peccatum mortale, non minus quam verbis consecrationis inter veras hostias supponere hostiam apparentem, & non veram.

Sotus verò in 4. distinct. 18. quæst. 2. artic. 4. Nauarr. cap. 21. num. 37. Soarez disputat. 22. sect. 10. Vazquez quæst. 91. art. 1. dubio 7. Ægid. disput. 6. dub. 3. & Turrian. disputat. 29. dubio 7. docent dictum mendacium non esse mortale, sed tantum veniale, Et meritiò, quia eo mendacio,

Caiet.
Palud.
Ledesin.
Armilla.

Sotus.
Nauarr.
Soar.
Vazq.
Ægid.
Turrian.

nec decipitur cōfessarius in re necessaria, imò nec in graui,
nec irritatur sacramentum, quia non obstat materiæ illius,
quia non excludit materiam sufficientem, nec necessariam,
vt patet, nec obstat formæ absolutionis, quia non obstat ve-
ritati illius, quia forma absolutionis non est distributi-
ua cadens supra omnia peccata confessa, sed tantum est in-
definita, & indefinite tantum profertur, vt tantum cadat
supra peccata vera confessa, quæ sunt necessario confiten-
da (vt sunt mortalia non confessa) aut si non sunt neces-
sario confitenda (vt sunt venialia) vt tantum cadat su-
pra ea, quorum pœnitens habet sufficientem dolorem (alias
etiam falsificaretur, si pœnitens confitens plura venialia,
vnius non haberet sufficientem dolorem, & consequen-
ter peccaret mortaliter (quod est falsum) in quo forma
absolutionis distinguitur à verbis consecrationis, quia
hæc cum sint demonstratiua cadunt, & feruntur in om-
nia, quæ proponuntur consecranda, ac proinde partiali-
ter falsificantur, quando inter hostias veras supponitur
falsa: nec eo mendacio frustratur sacramentum pœniten-
tiæ suo effectu, quia non obstat dispositioni ad illum requi-
site, quia non obstat fidei, neque spei, neque dolori, quia ni-
hil horum excludit; ergo dictum mendacium ex nullo capi-
te est peccatum mortale.

Circa mendacium de mortali, conueniunt Doctores
mentiri circa mortale non confessum illud negando, esse
mortale, quia est contra integritatem confessionis, quæ est
necessaria, & magni momenti.

Est tamen difficultas, an mentiri in confessione impo-
nendo sibi peccatum mortale, quod non commisit sit pec-
catum mortale?

Non desunt, qui existiment tale mendacium non ef-
se mortale (quod etiam indicat Syluester verbo *Confes-*
sio 1. questione 8.) quia pœnitens eo peccato sibi impo-
sito, non se infamat grauius, quia hæc infamatio est in con-
fessione, & tantum apud vnum, & respektu ipsius pœniten-
tis, qui potest cedere iuri suo, præsertim quando infamatio
attento pœnitente est leuis, vt sæpè esse potest, vt vulneratio
a pœnitente militi infligita.

Syluest.

Sotus.
Soar.
Vazq.
AEgid.

Sotus verò, Soar. Vazq. Aegid. vbi supra, & communiter DD. docēt dictum mendacium esse mortale, non quia infamatio sit grauis, quia non semper est grauis, nec quia est deceptio in materia graui, & necessaria, & in ordine ad iudicium, & sententiam sacramentalem, quia ea deceptio præcisse, vt est deceptio, & tantum contra veritatem in dicendo non est mortalis, sed quia forma absolutionis partialiter falsificatur, quia fertur in omnia mortalia confessa, vtpote quæ confitentur necessario, seu ex obligatione, & quorum pœnitens debet habere dolorem.

Vnde existimamus, in eo mēdacio triplex reperiri peccatum, aliud mendacij contra veritatem in dicendo, quod tantum est veniale; aliud sacrilegij contra religionem, & cōtra reuerentiam sacramenti, quia eius formam falsificat, quod est mortale, & aliud infamationis, seu prodigalitatiss famæ contra liberalitatem, quo pœnitens suam famam prodigit, quod aliquando est mortale, quando attentata persona pœnitentis, & alijs circumstantijs infamatio est grauis.

Nauar.
Soar.
AEgid.

Obseruandum est confiteri vni sacerdoti peccata mortalia, & postea alteri venialia, non esse peccatum mortale, non solum quando sit tantum semel, aut iterum, in quo Doctores conueniunt, sed etiam quando sit sæpè, vt contra Viatoriam num. 196. docent Nauar. cap. 21. num. 4. Soar. disp. 22. sect. 1. & Aegid. disp. 6. dub. 4. imò nec id ex suo obiecto est veniale, quia id non obstat integritati confessionis, nec veritati doloris, & propositi.

DIFFICULTAS VII.

Quando confessio sit inualida?

VPPOMIMVS sacramentum confessionis multis modis posse fieri inualidum, tam ex parte pœnitentis, quam ex parte confessorij, & consequenter esse necessatio repetendum, quando confessio fuit mortaliū.

In primis ex parte pœnitentis fit inualidum quando ipsi

defi-

deficit intentio suscipiendi sacramentum: & etiam quando ipsi deficit dolor peccatorum.

Est rament difficultas primo an fiat inualidum quando pœnitens est excommunicatus?

Conueniunt Doctores fieri inualidum quando pœnitēs aduertit se esse excommunicatum, & excommunicationem esse impedimentum saltem prohibens susceptionem sacramenti, & quia tunc non confitetur integre, quia non confitetur peccatum mortale quod tunc committit accedendo ad susceptionem sacramenti, & quia non dolet integre, quia non dolet de illo, & quia ponit obicem peccati mortalis oppositi dispositioni requisitæ ad effectum, nempe dolori.

Punctum ergo difficultatis est, an quando pœnitens naturali obliuione, aut ignorantia innineibili excommunicationis, aut rationi impedimenti ad susceptionem sacramenti bona fide accedit, etiam fiat inualidum: & procedit de excommunicato nō tolerato (id est publice denuntiato, aut notorie excommunicato ob percussione[m] cleric[i] notorietate facti, seu percussione[m]) quia toleratus valide suscipit sacramentum fauore facto confessario, cui relinquitur iurisdictio, ut licite, & valide possit communicare cum excommunicato tolerato.

Circa punctum difficultatis Soar. de censuris disp. 10. se. 3. & Aegid. disp. 14. dub. 5. docent non fieri inualidum quia nullo iure inualidatur.

Syluest. *Confessio* 1. quæst. 3. & Vazq. de excommunic. dub. 4. docent fieri inualidum, & merito, quia Ecclesia non paucis iuribus excludit excommunicatum à participatione pœnitentiae sacramentorum, & ita ut ei non solum prohibeat illam, sed etiam irritet, quia eum excludit quantum potest, eum habendo, & tractando quasi ethnicum, & publicanum; Ecclesia autem potest illi irritare susceptionem sacramenti pœnitentiae extrahendo ipsum à iurisdictione omnium confessoriorum Papa inferiorum, sic efficiendo eum in absolute[m] ab illis, de quo latius tract. de excommunicatione disp. 3. diff. 3.

Secundo est difficultas, an fiat inualidum quando suscipitur ex malo fine?

Sotus.

Aegid.

Syluest.

Vazq.

Cer.

Certum est fieri invalidum quando suscipitur ex malo fine mortali peccando mortaliter, & quia nec confitetur, nec dolet integrè, & quia ponit obicem effectui sacramenti.

Est ergo difficultas, an fiat invalidum quando suscipitur ex malo fine veniali, venialiter peccando?

Conueniant DD. non fieri invalidum, quādo suscipitur principaliter ex fine remissionis, seu veniæ peccatorum etiam si minus principaliter suscipiatur ex fine veniali.

Est ergo punctum difficultatis, an fiat invalidum, quādo principaliter suscipitur ex fine veniali?

Syluest.

Syluest. Confessio 1. quæst. 7. docet tunc fieri invalidū imò quando suscipitur principaliter ex quocumque alio fine quam remissionis, & veniæ peccatorum quia hæc sola est principalis effectus sacramenti pœnitentiæ; ergo ea sola est principaliter intendenda.

Sotus.
Vazq.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 3. art. 3. & Vazq. quæst. 92. art. 3. dub. 2. docent non fieri invalidum ex quocumque fine suscipiatur, dum in eo non peccetur mortaliter, quamuis ex eo principaliter, & tanquam ex moriuo suscipiatur, dum etiam suscipiatur ex fine remissionis, & veniæ peccatorum, quamuis minus principaliter, & tantum impulsue. Et merito, quia ex eo quod hoc modo suscipiatur, non deficit intentio suscipiendi sacramentum, nec aliqua pars essentialis sacramenti; ergo non ex eo fit invalidum, quia valor sacramenti tantum pendet ex dicta intentione, & ex partibus essentialibus illius: imò nec ex eo fit infructuosum, quia etiam si suscipiatur ex fine peccati venialis, peccando venialiter, & ex eo principaliter suscipiatur, non tollit etiam suscipi ex fine remissionis, & veniæ peccatorum, & cum dolore sufficente ut dispositione ad eam remissionem, quæ sufficiunt ad eam. Ex eo autem quod remissio, & veniæ peccatorum fit effectus principalis sacramenti pœnitentiæ tantum deducitur esse congruum, & consonum institutioni illius remissionem, & veniam peccatorum principaliter intendere, non tamen esse necessarium ad effectum illius.

Tertio sacramentum pœnitentiæ fit invalidum ex defectu integritatis confessionis mortalium, quando scilicet

pœnitens absque graui incommodo extrinseco ipsi sacramento omittit confiteri aliquod mortale, non solum scienter, in quo Doctores conueniunt, sed etiam quando omittit ex ignorantia, seu negligentia culpabili, ut contra non paucos, nec ignobiles docet Ioan. Med. Soar. & Vazq. & latius dicemus disp. 9. diff. 10.

*Ioā Med.
Soar.
Vazq.*

Quartò ex parte pœnitentis solet assignari alius defectus, ob quem confessio (quamuis valida) debeat reperi, nempe quando pœnitens oblitus est pœnitentiæ sacramentalis sibi à confessario iniunctæ: id tamē esse falsum dicemus disp. 14. diff. 11.

Deinde sacramentum confessionis fit inualidum ex parte confessarij. Primo ex defectu intencionis absoluendi sacramentaliter: Secundò ex defectu iurisdictionis, vel quia ea simpliciter careat, vel quia ea priuatus est per excommunicationem non toleratam, quandiu hæc durat. Tertio ex defectu perceptionis peccati, quia scilicet confessarius non percipit peccatum aliquod mortale pœnitentis, siue ob distractionem, siue ob linguæ ignorantiam quamuis Henr. lib. 5. cap. 14. & Layman. tract. 6. cap. 9. sentiant esse validam, si pœnitēs bona fide processit: sed an quando confessarius percipit peccatum, nescit tamen discernere an sit mortale, an veniale etiam fiat inualidum, dicemus disputat. 10. difficul. 12.

*Henr.
Laym.*

Observandum est, quod quando necessarium est confessionem aliquam repetere, quia ob defectum aliquem fuit inualide facta, non est necessarium confessiones intermedias repetere, quando factæ sunt bona fide, quia ex eo præcisse quod fiant post confessionē illam inualidam non fiunt inualidæ, sed tantum illam in qua fuit defectus illam inualidans, & alias confessiones, quæ post illam mala fide factæ sunt, si haram, & illius defe-

ctus memoriz occurrant.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum quando confessio repetenda est, quia fuit inualida, necessarium sit iterum peccata distinctè confiteri, ac si non fuissent confessa?

DIFFICULTAS hæc non procedit quando confessio antea inualida repetenda est diuerso confessario, quia tunc ita distinctè repetenda est, ac si nunquam fuisset facta, sed quando repetenda est eidem confessario.

Conueniunt Doctores, quod quando sit eidem confessario, qui retinet noticiam (quamuis confassam) sufficentem ad imponendam conuenientem pœnitentiam, non sine necessario distinctè repetenda, quia post confessionem distinctè factam, & a confessario perceptam non est necessaria ipsi confessario maior recordatio, seu notitia peccatorum, quam sufficiens ad imponendam pœnitentiam conuenientem; ergo non est necessarium, quod illi fiat iterum distinctè confessio, sed sufficiet defectum confessionis inualidæ explicare, & vnico verbo confiteri peccata in confessione inualida distinctè confessa, & ea absolutioni subijcere, vt si pœnitens dicat se accusare de peccatis in illa confessione confessis: quod est verum, etiam si confessio, quæ fuit inualida non fuerit sacramentalis, vel quia facta fuit non iudici, vt Sacerdoti excommunicato non tolerato, vel non approbato, quia illa repetitione, sic in confuso, & vnico verbo facta, sit sacramentalis omnium antea distinctè confessorum.

Est tamen difficultas, an quando confessarius non retinet dictam noticiam peccatorum, tunc pœnitens teneatur iterum distinctè confiteri peccata, ac si illa non fuisset confessus?

Corduba in sum. quæst. 6. partem affirmatiuam tuetur, quia tunc confessarius se habet, ac si ipsi nūquam facta fuisset confessio illa. Medina Cod. de Confessione quæst. 28. de confessione facta confessori prauo, partem negatiuam tradit, quia ex vna parte iam illi facta est distincte confessio, & ex altera non est necessarium, quod confessarius imponat pœnitentiam commensuratam peccatis, & statui pœnitentis.

Cord.
Medin.

Nos verò existimamus (vt indicant Anton. 3. p. tit. 14. cap. 19. & Syluester Confessio primo quæst. 3.) quod si confessarius pœnitentiam imposuit, & ea est ipsi nota, vel ipsi sit nota à pœnitente non sit necessarium, quod ei fiat iterum distincta peccatorum confessio, quia ad absoluendum sufficit confessionem fuisse à pœnitente distincte factam, & distincte à confessario perceptam, & ab eo impositam pœnitentiam, & horum notitia, quia absque fundamento amplius exigitur: si verò confessarius non imposuit pœnitentiam, vel non taxauit illam, aut si imposuit, vel taxauit, & non recordatur illius, nec habet notitiam alias sufficientem ad eam prudenter taxandam, necessarium est, quod ipsi fiat confessio maior, quam quæ sit illo unico supraddito verbo, sed non requiritur confessio distincte facta, sed sufficit confessio aliqua confusa peccatorum antea distincte confessorum, talis qualis sufficit vt confessarius acquirat notitiam sufficientem ad prudenter taxandam pœnitentiam, quia tunc ad id tantum requiritur noua confessio peccatorum antea distincte confessorum; ad causandam autem in confessario notitiam sufficientem ad taxationem pœnitentie non requiritur confessio distincte facta, quia ad eam taxationem sufficit notitia confusa qualis post longam pœnitentis confessionem solet in confessario relinqui.

Anton.
Syluest.

DISPUT. IX.

De integritate Confessionis Sacramentalis.

DIFFICULTAS PRIMA.

*Utrum Omnia peccata mortalia sint
necessario explicanda?*

Cœc. Lat.

Eugen. 4.
Trident.

CONVENIUNT Doctores necessariam esse confessionem omnium mortalium, quæ post baptismum commissa sunt: Quod significatur in Concilio Lateranensi secundo approbato ab Innocen. III. in cap. 21. quod est 12. in titulo de Pœnitentia, & remissionibus, & incipit, *Omnis utriusque sexus*: & in Decreto Eugenij Quarti in Concilio Florentino post ultimam sessionem, & etiam significatur in Tridentino sessione 14. capite 5. & can. 7. & eam confessionem esse necessariam iure diuino, conveniunt communiter Doctores: quod etiam indicatur in dictis Concilijs, imò in Tridentino exprimitur. Quod etiam constat, quia necessitas confessionis omnium mortalium deducitur, ex eo quod Christus Ioann. 20. Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus contulit potestatem absoluendi, & retinendi peccata, ex quo id deducit Tridentinum capite illo 5. & nos deduximus disputatione 7. difficultate prima, quod maximè congruum fuit ita à Christo institui, quia sicut nunquam vnum peccatum mortale remittitur sine alio, ita

etiam

etiam maxime conueniens fuit vt in hoc sacramento ad remissionem peccatorum instituto, non fiat absolutio directe, & per se, nisi ab omnibus mortalibus; ad absolutionem autem per se, & directam peccati requisita est confessio illius.

Ita tamen iure diuino est necessaria confessio integra omnium mortalium, vt non solum sit necessaria necessitate præcepti diuini, seu quia præcepta est à Christo, sed etiam sit necessaria necessitate sacramenti, seu ad valorem sacramenti poenitentiae, vt significat Tridentinum, *Trid.* vbi supra quia in primis capite illo 5. vtramque necessitatem significat dum ait; *Ex institutione Sacramenti poenitentiae vniuers. Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Deo integram peccatorum confessionem, & omnibus post baptismum lapsis iure diuino necessariam existere.* Vbi prioribus verbis significat integram peccatorum mortalium confessionem institutam esse à Christo partem essentiali sacramenti poenitentiae, ac proinde esse necessariam ad valorem illius: & posterioribus verbis, nempe, *Et omnibus post baptismum lapsis iure diuino necessariam existere.* Significat etiam esse necessariam necessitate præcepti diuini: Et can. 7. clarius significat illam esse necessariam ad valorem, dum ait, confessionem omnium mortalium esse iure diuino necessariam ad remissionem peccatorum; quia nequit ad hanc esse necessaria, nisi sit valida: hæc autem necessitas confessionis omnium mortalium, ad effectum remissionis peccatorum, & antecedenter ad valorem probatur congruenter dicta congruentia, quia scilicet vnum peccatum mortale non potest remitti sine alio.

Est autem duobus prædictis modis necessaria confessio omnium mortalium, non omnium materialiter seu physice, id est, omnium, quæ commissa sunt, sed omnium formaliter, seu moraliter, id est, omnium, quæ modo humano, & commodo confiteri possunt, de quo postea.

Ex dictis deducimus eum, qui constituitur tempore, pro quo præcisse obliget præceptum diuinum, siue purum, vt in articulo mortis, siue etiam diuinum Ecclesiasticum an-

nur confessionis, & non confitetur integre omnia sua peccata mortalia; duplex peccatum mortale committere, alterum omissionis contra præceptum diuinum posituum affirmatiuum confitendi integre, siue pure diuinum, siue etiam Ecclesiasticum; & alterum commissionis contra præceptum diuinum naturale negatiuum non inuolandi Sacramentum Confessionis: Eum verò, qui confitetur tempore, pro quo non obligatur, & non confitetur omnia mortalia; peccare tantum dicto posteriori peccato commissionis, & non priori omissionis.

DIFFICULTAS II.

*Utrum omnes species peccatorum sint
necessariò confitendæ?*

ONVENIUNT Doctores non esse necessarium confiteri omnes species peccatorum physicè distinctas, nempe quod occisio facta sit gladio, aut quod facta sit veneno.

Est tamen difficultas, an sit necessarium confiteri omnes species peccatorum moraliter, seu in ratione peccati distinctas?

Calet.

Nauiar.

Canus.

Caletan. tomo 1. opusculorum tractatu 5. questione 3. Nauarr. in capitulum *Desideret* de Pœnitentia distinct. 5. Canus relectione de Pœnitentia parte 5. §. *Ad quartum argumentum*, docent non omnes species peccatorum moraliter distinctas esse necessario confitendas, sed tantum illas, quæ ad sui curationem, & remedium causant in confessario diuersum iudicium, vt quod occisio sit patris, aut sit Clerici, non verò reliquas, vt quod diuinatio fiat per aquam, aut quod fiat per ignem, quas existimant (quamuis formidolose) specie morali differre, quæ eodem modo curanda sunt a confessario: illas autem species existimant Caletanus, & Canus diuersum iudicium causare in ordine ad curationem, quæ communiter sunt notæ mediocri-

ter doctis, non verò alias species subtiliores.

Sotus verò in 4. distincta. 18. quaest. 2. art. 4. Soarez disputat. 22. sect. 2. Vazquez quaest. 91. art. 1. dubio 1. Aegid. disputat. 7. dubio 2. & communiter Doctores doceant, & merito, omnes species peccatorum moraliter, seu in ratione peccati distinctas, esse necessario confitendas: Quod absque dubio definitum est in Tridentino sessione 14. capite 5. & can. 7. dum absolute nulla adhibita exceptione, nec limitatione decernitur omnes species peccatorum, & omnes circumstantias speciem mutantes esse confitendas Quod etiam insinuat Tridentinum in ratione, quam adducit, quia scilicet alias Sacerdos non poterit recte de criminum gravitate iudicare, & poenitentiam, quam oportet, pro illis imponere, quia negari non potest, omnia peccata, quae specie morali distinguuntur, siue eorum specifica distinctio sit communiter nota mediocriter doctis, siue non, sed tantum doctioribus, diversum iudicium in ordine ad curationem, & ad absolutionem causare in confessorio, quia à confessorio iudicantur moraliter specificè distincta, & pro eis, ut specie morali distinctis poenitentiam imponit, quamvis saepe pro peccatis specie morali distinctis poenitentiam eiusdem rationis imponit, ut orationem, & aliquando aequalem.

Quod si divinatio per aquam, & per ignem non generant diversum iudicium in ordine ad curationem sui, est quia specie morali non distinguuntur, quia utraque dæmon tanquam Magister docens honoratur.

Ex dictis constat, omnes circumstantias speciem moralem mutantes esse necessario confitendas cum omnes species morales peccatorum sint necessario confitendae. Quod etiam specialiter definit

Tridentinum ubi supra.

Sotus.

Soar.

Vazq.

Aegid.

Trident.

Trident.

DIFFICULTAS. III.

Utrum circumstantiæ speciem peccati non mutant: quæ illud tamen augent, aut minuunt intra eandem speciem sint necessario confitendæ?

DIFFICULTAS. hæc tantum procedit de circumstantiis, quæ cadunt supra peccatum mortale, & illud intra rationem mortalis augent, aut minuunt, quia certum est circumstantiam, quæ de peccato, quod alias esset tantum veniale, facit quod sit mortale, & circumstantiam, quæ de peccato, quod alias esset mortale, facit quod tantum sit veniale, quamvis intra eandem speciem peccati, esse necessario confitendas.

Circa difficultatem ergo conveniunt communiter Doctores circumstantias, quæ intra rationem mortalis non aggravant, nec minuunt graviter, & notabiliter, non esse necessario confitendas, ut constat ex sensu, & usu fidelium: Quod præterquam quod esset intolerabile, & nimis durum, nullo sufficienti fundamento, ostendi potest.

Est ergo difficultas de circumstantiis notabiliter aggravantibus, & notabiliter minuentibus intra rationem mortalis, & præcipue de notabiliter aggravantibus.

Caiet.
Victoria.
Canus.
Catechis.
Do. Sot.
Pet. Sot.
Soar.
A Egid.

Caietan. verbo *Confessio*, conditione 15. Victoria de Confessione num. 176. Canus relectione de Pœnitentia p. 5. Catechismus Pij V. par. 2. cap. 5. n. 4. Dominicus, Sotus in 4. d. 18. q. 2. art. 4. Petrus Sotus lect. 9. de Confessione, Soarez disp. 22. sect. 3. Egid. disp. 7. dub. 2. docent circumstantias notabiliter aggravantes esse necessario confitendas. Quod indicari videtur in can. *Consideret* de Pœnit. d. 5. dū dicitur confitendā esse circumstantiā temporis, loci, & ætatis, & utrū necessitate fecerit, an volūate, & quāra fuerit vis tērationis. Quod etiā supponi videtur in pluribus canonibus antiquis

pœnitentialibus à Gratiano in fine decreti relatis, dum in eis pro peccatis grauioribus intra eandem speciem grauioribus pœnitentiæ assignantur.

Quod etiam ratione probatur primo, quia si circumstantiæ grauitèr, seu notabiliter aggrauantes non explicantur in confessione, non poterit confessarius rectè de grauitate criminum iudicare, & pœnitentiam, quam oportet pro illis imponere, quia grauitas peccatorum ratione earum circumstantiarum notabiliter crescit, & sunt digna pœna notabiliter maiore, qua ratione vtitur Trid. sess. 14. cap. 5. ad probandum necessarium esse confiteri omnia mortalia cuiuscumque speciei sint.

Triden.

Secundo quia circumstantiæ mutantes speciem intra genus mortalis sunt necessario confitendæ; ergo etiã notabiliter aggrauantes intra eandem speciẽ, quia ob has circumstantias peccata aliquãdo grauius sauciant animam, & periculosiora sunt quam plura peccata secundum speciem proueniẽtia ex circumstantijs mutantibus speciem, qua ratione vtitur Trid. vbi supra ad probandum etiam esse confitenda peccata oculatissima, & pure interna, quia scilicet hæc aliquando grauius sauciant animam, & periculosiora sunt peccatis manifestis, & externis.

S. Thom. verò in 4. d. 16. q. 3. ar. 2. quæstiunc. 5. Palud. quæst. 3. ar. 3. Duran. q. 4. Donis. q. 2. Albert. art. 24. Bonau. d. 17. quæst. vlt. Richard. art. 3. quæst. 5. Almainus quæst. 1. art. 2. Adrianus quæst. 4 de confessione, Medin. cod. de confessionibus, quæst. de circumstantijs confitendis, Anton. 3. part. tit. 14. cap. 19. Syluester *Confessio* 1. quæst. 9. Nauarr. cap. 6. num. 6. Tolet lib. 3. cap. 7. & Vazq. quæst. 91. art. 1. dub. 2. docent, & merito, circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandem speciem non esse necessario confitendas, quia necessitas integritatis confessionis solum est ex institutione, & ex iure Christi, sed non constat Christus instituisse confessionem earum circumstantiarum, vt necessariam ad valorem sacramenti, nec eam præcepisse; ergo non est dicendum necessarium esse illas confiteri. Consequenter patet, quia absque fundamento, & magno, non est admittenda necessitas confessionis, tam duræ, & tam difficilis, &

S. Thom.

Palud.

Duran.

Dionys.

Alber.

Bonavent.

Richard.

Almain.

Adrian.

Medin.

Anton.

Syluest.

Nauar.

Tolet.

Vazq.

tam rigorosa, cum potuerit Christus sacramentum confessionis instituere, & præcipere instar iudicii non adeo exacti, & rigorigi, vt necessarium sit in eo de dictis circumstantiis iudicare, & eis attentis pœnitentiam imponere, sed instar iudicii ita suavis, vt in eo sufficiat species, & numerum mortaliū confiteri, & eis attentis pœnitentiam imponere: quod autem non constet Christum confessionem dictarum circumstantiarum præcepisse, nec eam vt necessariam ad valorem instituisse, patet, quia id non constat ex scriptura, nec ex traditione aliqua, nec ex Patribus, nec ex definitione aliqua Ecclesie, imò Ecclesia in Tridentino: vbi supra ex Ioan. 20. Vbi Christus sacramentum confessionis instituit, solum deduxit necessitatem confitendi species, & numerum mortaliū, & circumstantias speciem mutantem, nulla facta mentione circumstantiarum aggrauantium intra eandem specie, quo satis indicatur, Tridentinum non fuisse persuasum necessarium esse ex ordinatione Christi illas confiteri, alias in re doctrinali adeo graui diminute processisset, nec id constat ex aliqua efficaci ratione, nec ex aliquo alio efficaci fundamento, vt patebit statim, dum fundamentis aduersariorum satisfaciamus.

Et ob hanc dictam rationem, idem dicendum est de circumstantiis grauit, seu notabiliter minuentibus, seu alleuiantibus peccatum intra rationem mortalis, quod scilicet non sint necessario confitendæ, vt contra Dominicum Sotum docent communiter Doctores (etiam illi, qui quoad circumstantias notabiliter aggrauantes nobis aduersantur) & maiori ratione quam circumstantiæ notabiliter aggrauantes, quia confiteri circumstantias notabiliter minuentes excusationem potius redoler, quam accusationem: nihilominus quamuis has circumstantias confiteri excusationem redoleat, licitum est, imò & laudabile, si id fiat ex fine explicandi perfecte, & exacte veritatem.

In dicto ergo can. *Consideret* de pœnitentiâ. 15. pro aduersariis adducto non continetur necessitas, nec præceptum confitendi circumstantias in eo assignatas, quia in eo continentur plures, quæ aut non aggrauant, aut saltem non aggrauant notabiliter, vt tempus, locus, & ætas, sed in eo tan-

tum continetur consilium confitendi illas.

In illis verò antiquis Canonibus in fine decreti habitis assignantur grauiores pœnitentiæ pro grauioribus peccatis intra eandem speciem: ex hoc tamen non deducitur tempore illo ex necessitate confitendas esse circumstantias notabiliter aggrauantes, quia etiam pro peccatis leuiter grauioribus assignantur grauiores pœnitentiæ, & tamen circumstantiæ leuiter tantum aggrauantes non explicantur in confessione ex necessitate: assignantur ergo in illis grauiores pœnitentiæ pro peccatis grauioribus, etiam pro leuiter tantum grauioribus, quia tunc ob seruorem illius temporis regulariter explicabantur plures circumstantiæ ex aggrauantibus, etiã leuiter tantum aggrauantibus: imò nunc etiam à non paucis aliquãdo explicantur.

Ad primam autem rationem concedimus quod etiam si quando circumstantiæ notabiliter aggrauantes non explicantur, nõ possit confessarius recte iudicare de grauitate accidentali peccatorum ipsis superaddita, & proueniẽte ex eis circumstantiis, nec pœnitentiam ei correspondentem imponere; si tamen explicantur species, & numerus mortalium potest recte iudicare de grauitate specifica, & numerica, & de accidentali ratione, cuius peccata aliquando sunt mortalia, quod sufficit vt satis fiat institutioni, & præcepto Christi confessionis, qui noluit amplius exigere vt suauiter, & non rigide procederet. Nec ratio Tridentini habet locum in circumstantiis notabiliter aggrauantibus intra eandẽ speciem, quia ea non probat omnia mortalia cuiuscumque speciei esse necessario confitenda, quia id deducit ex Ioan. 20. Vbi Christus sacramentum pœnitentiæ instituit. sed hoc supposito, dicta ratione tantum probat omnia mortalia in specie, & sigillatim esse necessario confitenda quando moraliter fieri potest, & non sufficere illa tantum in communi, & in genere confiteri, quia si sic tantum confiterentur non posset cõfessarius recte iudicare de omnibus mortalibus, & pro eis pœnitentiam proportionatam imponere.

Et ad secundã concedimus peccata mortalia aliquando ob circumstantias notabiliter aggrauantes intra eandẽ speciem grauius sauciare animum, & periculosiora fieri, quã

ob circumstantias speciem mutantes, nihilominus Christus exegit harum confessionem, & non illarum, vt iam diximus: nec ratio Tridentini pro peccatis occultis, & internis habet locum in illis, quia illis verbis, *Quæ non nunquam animi grauius sauciant, & periculosa sunt*, non redditur ratio, ob quam peccata occulta, & interna debeant confiteri, quia hoc deduxit, ex eo quod sint mortalia, quando sunt talia; sed redditur ratio, ob quam non debeat videri non esse necessariò confitenda ex eo quod sint occulta, aut interna, cum scilicet aliquando sint peiora, quam manifesta, & quam externa.

Ex dictis constat, quod quamuis Christus instituerit sacramentum pœnitentiæ instar iudicij; sed non adeo exacti, & rigorosi vt voluerit amplius esse confitendum necessariò, quam species, & numerum peccatorum mortalium, nec confessarium necessariò iudicare de alio, quam de speciebus, & de numero eorum, nec necessariò pœnitentiam imponere, & æquitatē in ea imponenda seruare, nisi iuxta grauitatem specificam, & numericam mortalium, & non iuxta excessiuam ex circumstantijs prouenientem, nisi ex suppositione, quod pœnitens velit illas confiteri, & clauibus confessarij subijcere.

DIFFICULTAS III.

De quibusdam circumstantijs in particulari, utrum debeant confiteri?

CIRCUNSTANTIÆ humanorum actuum septem communiter numerantur hoc versus contentæ:

Quis, Quid, Vbi, Quibus auxilijs, cur, Quomodo, Quando.

De harum nonnullis in particulari disputandum est, an sint necessariò confitendæ, vt doctrina difficultate præcedente à nobis tradita melius intelligatur.

QUANDO.

Circa circumstantiam, *Quando*, per quam explicatur tempus, in quo fit actio, est difficultas primò, an duratio peccati mortalis, quando est notabiliter excessiua, & aggrauans sit necessariò confitenda?

Sotus, & *Canius* difficultate præcedenti partem affirmatiuam tuentur, quia qui bis peccat per vnā horam tenetur numerum binarium confiteri, sed qui semel peccat per duas horas continuas non minus, imò magis peccat, quam qui bis per vnā; ergo tenetur durationem illarum duarum horarum confiteri.

Sotus.
Canus.

Nauarr. verò, & *Vazq* ubi difficultate præcedente partem negatiuam tradunt; & merito, quia ex institutione, & præcepto Christi non cognoscimus necessitatem confitendi, nisi species, & numerum mortalium, non circumstantias ad species, & ad numerum impertinentes, quamuis ratione earum vnum peccatum ita notabiliter crescat in malicia accidentali, vt pluribus mortalibus æquualeat.

Nauarr.
Vazq.

Secundo est difficultas, an circumstantia diei festi, in quo fit mortale sit necessariò confitenda?

Alexand. *Bonauentura*, & *Adrianus*, quos refert, & sequitur *Cordaba* lib. 1. quæst. 6. partem affirmatiuam tuentur, quia peccatum ratione diei festi speciem mutat, seu addit, quia eo ipso peccatum fit contra Religionem, quia peccatum est opus seruile, quia qui facit peccatum seruus est peccati; opus autem seruile in die festo est contra Religionem.

Alexand.
Bonauen.
Adrian.
Cordaba.

Caietan. verò 2. 2. quæst. 122. art. 4 *Sotus* 2. de Iustitia quæst. 4. art. 4. *Nauarr.* *Soar.* *Vazq.* *Ægid.* & communiter Doctores partem negatiuam tradunt. Et merito, quia peccatum ratione diei festi non mutat speciem, quia non est opus seruile, quod in honorem Dei in die festo ab Ecclesia prohibetur, quia ab ea tantum prohibetur opus, quod est tantum seruorum, vt laborare in agro; peccatum autem nō est proprium seruorum, quia etiam conuenit heris, & dominis: imò peccatū ratione diei festi nō aggrauat notabiliter.

Caiet.
Sotus.
Nauarr.
Soar.
Vazq.
Ægid.

Tertio est difficultas, an quando in eodem die occur-

rit duplex præceptum latum ex eodem proximo motiuo specifico virtutis, vt quando in eodem die occurrit duplex festum obseruandum, in quo audienda est Missa ex duplici præcepto, & vtroque religionis, etiam quando vnum ex illis est alicuius sancti, & quando in eodem die occurrit duplex vigilia, aut vigilia, & quatuor tempora, in quo ieiunandum est ex duplici præcepto temperantiæ, an scilicet tunc confitenda sit necessario hæc circumstantia occurfus istius duplicis præcepti in eodem die?

Nauar.

AEgid.

Reginal.

Vazq.

Henr.

Soar.

Nauar. cap. 11. num. 4. *Ægid.* disputat. 7. dub. 6. & *Reginal.* lib. 6. n. 129. affirmant, quia tunc sunt duo peccata mortalia.

Vazq. verò 1. 2. disp. 98 cap. 3. *Henr.* lib. 5. cap. 5. & *Soar.* negant: & meritò, quia in dicta commissione est vna tantum numero malitia, & vnum tantum numero peccatum, quia malitia eiusdem speciei, quæ ex violatione vtriusque præcepti vtpotè eiusdem speciei prouenit, continuatur in vna illa omissione, aut commissione, quia ex vna parte habet eandem numero materiam, & easdem numero circumstantias; & ex altera parte non respicit aliqua diuersa extrinseca, in ordine ad quæ possit numero multiplicari, vt contingit, quando alicui personæ vno præcepto prohibetur opus aliquod, ne ex eo eueniat Petro damnum, & altero præcepto prohibetur idem opus, ne ex eo eueniat damnum Paulo, quia tunc opus illud ob respectum ad ea duo extrinseca, nempe ad Petrum, & ad Paulum, habet duplicem malitiã, iniuriarum, vnã contra Petrum, & alteram contra Paulum.

QVOMODO.

Circa circumstantiam, *quomodo*, per quam intensio actionis humanæ explicatur: est difficultas, an sit necessario explicanda, quando notabiliter aggrauat;

Pet. Sot.

Soar.

Petrus Sotus, & *Soarez* docent esse necessario explicandam in confessione, quando agnosci potest.

Vazq. verò, & communiter *Doctores* docent non esse necessario explicandam, quamuis agnoscat; & meritò, ob generalem rationem adductam difficultate præcedenti:

Quod

Quod maximè confirmat vsus fidelium, etiam sapientium,
& timoræ conscientie.

Q V I D.

AD circumstantiam *quid*, pertinent conditiones materiæ
peccati. Circa quam est difficultas, an quantitas materiæ
in furto, quando mortaliter aggrauat supra eam, quæ
sufficit ad mortale sit necessario explicanda in confessione?

Soar. Agid. & communiter Recentiores Thomistæ af-
firmant, ob rationem generalem circumstantiarum notabi-
liter aggrauantium. Idem quoad hanc circumstantiam do-
cet Valentia, quia existimat eam pertinere ad substantiam
furti in indiuiduo, quia est obiectum furti in indiuiduo.

Nauar. verò cap. 6. num. 9. Toletus, & Vazq. negant:
& merito, quia quamuis quantitas rei furatæ non sit circum-
stantia furti totalis in indiuiduo, quia pertinet ad eius ob-
iectum, & consequenter ad eius substantiam, nihilominus
absque eo quod excessus ille notabilis explicetur à poeni-
tente, sit amen dicat se quantitatem grauem fuisse furatum,
exprimit sufficienter indiuiduum etiam totale furti non di-
stinctè, sed confusè (ad eum modum, quo ille, qui confitetur
se quemdam hominem occidisse non assignando Petrum,
quem occidit) quia non est necessarium confiteri id, absque
quo peccatum in indiuiduo potest saltem confusè explica-
ri, siue id sit circumstantia, siue non.

Quia ergo quantitas excessiua materiæ furti non est
circumstantia peccati furti totalis in indiuiduo, quia perti-
net ad eius substantiam, cum sit pars obiecti ipsius, ideo qui
furatus est centum, non satisfacit cōfitendo se furatum qua-
draginta, quia non confitetur adhuc confusè indiuiduum il-
lud totale furti, quod commisit.

Sed quamuis quantitas excessiua materiæ furti non sit
circumstantia furti totalis in indiuiduo, est tamen circumstā-
tia furti partialis præsuppositi siue realiter, siue per rationē
ad furtum parziale habens pro obiecto quantitatem exces-
suiam, quia furto partiali præsupposito siue realiter, siue per
rationem habenti pro obiecto priorem partem furti, acci-

Soar.
Agid.
Valen.

Nauarr.
Tolet.
Vazq.

dit furtum parziale subsequens habens pro obiecto partem excessiuam furti; ac proinde hæc posterior pars excessiua furti est circumstantia furti partialis præsuppositi, est autem circumstantia aliquando realis, quando videlicet materia furti successiuè accipitur, & aliquando est circumstantia rationis, quando videlicet simul accipitur, imò tunc quantitas excessiua non est determinata materialiter, sed formaliter.

Observandum tamen est, quod quamvis quantitas excessiua materiæ furti non sit necessario confitenda per se ratione aggravationis, tamen aliquando per accidens est necessario confitenda à pœnitente, aut ratione excommunicationis annexæ furto in ea quantitate, ut ab ea excommunicatione absolvatur saltem dicendo se furatum fuisse tantam quantitatem, ut excommunicationem incurreret, aut ratione restitutionis, aut ratione pœnitentiæ medicinalis, ut in futurum caueat furtum, ob quæ pœnitens confessario interroganti de quantitate determinata furti respondere tenetur, nisi pœnitenti alias constet nec ratione restitutionis, nec ratione cautionis in futurum se indigere directione, & consilio confessarii, quia tunc non tenetur respondere nec confessarius poterit illi, quia non respondet, absolutionem negare, si verbis pœnitentis, aut aliter reddatur moraliter securus de prædictis; sicut nec pœnitens tenetur respondere de consuetudine peccandi, si ipsi constet non indigere directione confessarii ad cautionem in futurum, nec confessarius poterit illi absolutionem negare, quia non respondet, si alias reddatur de eo moraliter securus.

Ad circumstantiam *Quid*, reducitur à Theologis circumstantia *circa quid*, qua explicatur persona, circa quam fit peccatum quoad eius condiciones, & qualitates.

Circa hanc circumstantiam *circa quid*, seu *quid* supponimus esse necessario confitendam quoties ratione illius oritur aliqua malitia secundum speciem distincta, ut quando quis occidit suum Patrem, aut Clericum.

Est tamen difficultas primo, an circumstantia virginitalis personæ, cum qua committitur fornicatio, ratione cuius fornicatio dicitur stuprum, ut quando quis violat vir-

ginem sit necessario confitenda?

Conueniunt DD. esse necessario confitendam, quando violenter violatur virgo, quia tunc violatio supra speciem peccati luxurie contra castitatem, addit speciem peccati iniustitie; imò duplicem numero malitiam iniustitie, alteram, quia virgo violenter opprimitur, sicut quando quæcūque alia antea violata postea violenter opprimitur, alteram, quia violenter defloratur.

Est ergo difficultas, an quando virgo, ipsa consentiente, violatur, sit necessario confitenda?

Non desunt, qui docent etiam tunc esse necessario confitendam, quia existimant intra latitudinem intemperantie speciem mutare.

Sotus verò in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Vazq. 1. 2. disp. 112 cap. 1. Santius 7. de Matrimonio disp. 14. Ægid. disput. 7. n. 19. & Reginald. lib. 6. num. 128. docent tunc non esse necessario confitendam. Et meritò, quia nullo fundamento constat tunc mutare, aut addere speciem; imò non esse circumstantiam notabiliter aggrauantem. Quod etiam est verum, ut aduertit Ægid. quamuis virgo sit sub custodia Patris, dum parentibus nulla inferatur violentia; quia hac seclusa nulla alia illis irrogatur iniuria.

Secundo est difficultas, an consanguinitas, & etiam affinitas personæ, ad quam luxuriose acceditur, sit necessario confitenda?

Conueniunt DD. circumstantiam tam consanguinitatis, quam affinitatis esse necessario confitendam, saltem sub nomine cognationis carnalis confitendo incestum, quia tam consanguinitas, quam affinitas addit fornicationi oppositæ castitati nouam speciem incestus oppositi pietati.

Est tamen difficultas, an consanguinitas sit necessario distinguenda ab affinitate, & gradus cuiuslibet inter se?

Navarr. cap. 16. num. 3. quoad vtrumque affirmat, quia consanguinitas addit malitiam specie distinctam a malitia, quam addit affinitas: & quilibet gradus earum addit malitiam specie distinctam ab ea, quam addit quilibet alius gradus.

Caietan. verò 2. 2. quæst. 154. art. 9. quoad vtrumque

negat,

Sotus.
Vazq.
Santius.
Ægid.
Regina.

Navarr.

Caiet.

negat, quia malitia incestus, quam consanguinitas addit, est eiusdem speciei cum malitia, quam addit affinitas: & malitia, quam addit consanguinitas in quolibet gradu, est eiusdem speciei: & etiam malitia quam affinitas addit in quolibet suo gradu est eiusdem speciei: quamuis malitia proveniens ex consanguinitate sit intra eandem speciem notabiliter maior, quam proveniens ex affinitate, & etiam malitia, quam addit quilibet gradus supra alterum, propinquior videlicet supra remotiorem.

Nos tamen existimamus consanguinitatem esse necessario distinguendam ab affinitate, quia consanguinitas utpote cognatio secundum speciem distincta ab affinitate addit malitiam specie distinctam à malitia, quam addit affinitas. Difficile tamen existimamus gradus ipsos consanguinitatis inter se, & gradus affinitatis inter se esse necessario distinguendos, quia difficile est gradus ipsos consanguinitatis inter se utpote inter se eiusdem speciei, & gradus affinitatis inter se, utpote inter se eiusdem speciei, addere malitiam distinctam secundum speciem (quamuis intra eandem speciem addant notabiliter maiorem, illi qui sunt propinquiore) ob quod nō desunt (vt Corduba q. 2. refert) qui existiment gradus consanguinitatis non esse inter se necessario distinguendos & explicandos: neque gradus affinitatis inter se, sed sufficere si pœnitens dicat se personam consanguineam cognovisse non declarando gradum consanguinitatis, & se personam affinem cognovisse non declarando gradum affinitatis; confessarius autem qui in confessione, aut intra viginti & quatuor horas post confessionem sollicitat feminam pœnitentem ad peccatum luxurie cum ipso, id tenetur in confessione explicare quia præter peccatum luxurie contra castitatem peccat etiam peccato sacri legij contra reuerentiam sacram pœnitentie quia id est prohibitum intuitu reuerentie illius; in dō id est reservatum inquisitoribus quo ad punitionem.

Q. VI S.

Circa circumstantiam quæ conditionem, & qualitatem persone operantis inquirat, potest etiam esse diffi-

cultas circa virginitatem peccantis cum alio, & circa eius consanguinitatem, & affinitatem: idem tamen omnino dicendum est, ac dictum est de eisdem existentibus in persona, cum qua peccatur, & pertinentibus ad circumstantiam, circa quid, aut quid.

Addunt nonnulli dignitatem personæ peccantis esse necessario confitendam; id tamen absque fundamento dicitur ut Ægid. aduertit numero 19. fatemur personam indignitate constitutam suo peccato mortali publico non raro alios mortaliter scandalizare, seu ad peccandum mortaliter inducere: & in casu, in quo ad id inducat, est necessario confitendum scandalum, quia ex eo quod inducit ad mortale, aliud peccatum mortale committit distinctum ab eo, quo ad illud inducit: dignitas tamen personæ non est necessario confitenda.

Ægid.

V B I.

Circa circumstantiam Vbi, per quam circumstantia loci explicatur, difficultas est, an quando peccatum mortale sit in loco sacro, circumstantia loci sacri sit necessario confitenda?

Medina Codice de Confessione quæst. 9. de circumstantiis confitendis, partem affirmatiuam tuetur, quia quolibet peccato adhuc interiori sit irreuerentia loco sacro contra Religionem.

Medina.

Caiet. verò, Soar. Vazq. & Ægid. partem negatiuam tradunt, quia peccata tantum homicidij, & effusionis voluntarie seminis, & etiam furti, addunt malitiam sacrilegij contra Religionem ex eo, quod fiant in loco sacro, quia hæc tantum peccata sunt prohibita, & solo iure humano, fieri in loco sacro, intuitu reuerentiæ talis loci. Imò addunt Lessius de Iustitia cap. 45. Reginaldus libro 14. num. 42. & Ægid. non quodcumque furtum in loco sacro commissum addere malitiam sacrilegij, sed tantum quando subripitur res deposita, aut custodita in loco sacro tanquam in asylo, quia id tantum videtur prohibitum iure humano, ut indicatur in can. Quisquis 17. q. 4. vbi furtum in loco sacro prohibetur.

Caiet.

Soar.

Vazq.

Ægid.

Lessius.

Reginald.

Ægid.

In peccato autem sacrilegij sepeliendi excommunicatum non toleratum, & paganum, & infidelem baptizatum in loco sacro, & in peccato sacrilegij iudicis extrahentis de linquentem de loco sacro gaudentem immunitate illius, locus sacer non est circumstantia alterius peccati præsuppositi, respectu cuius possit esse circumstantia, quia in peccato sepeliendi excommunicatum, aut paganum, aut infidelem baptizatum nullum aliud est peccatū quam sacrilegij, quia sepelitur excommunicatus, aut paganus, aut infidelis baptizatus in loco sacro, & in dicto peccato sacrilegij iudicis, quamuis etiam sit aliud peccatum iniustitiæ contra delinquentem, qui extrahitur, istud tamen non est prius, sed si aliud quod est prius, est ipsum sacrilegium.

Circa circumstantiam, *Quibus auxilijs*, per quam instrumentum, quo quis peccat explicatur: & etiam concausa, à qua quis ad peccandum iuuatur. Et circa circumstantiam *cur*. Per quam finis peccati ipsi peccato extrinsecus (qui dicitur finis operantis) explicatur: nihil peculiare dicendum occurrit præter ea, quæ dicuntur in tractatu de peccatis.

DIFFICULTAS V.

Quomodo numerus peccatorum mortalium sit confitendus?

CONVENIUNT, contra nonnullos Canonicistas. Reliqui Doctores non sufficere pœnitenti si dicat, se sæpius peccasse mortaliter, v. g. se sæpius furatum fuisse, sed ei necessarium esse omnia & singula peccata mortalia confiteri, ut exprimitur in Tridentino sess. 14. cap. 5. & can. 7. & satis significatur in Concilio Lateranensi 2. cap. 21. & ab Eugenio III. in suo decreto fidei, dum in eis dicitur omnia peccata mortalia esse explicanda in confessione: non tamen est pœnitenti necessarium quodlibet peccatū mortale seorsim in indiuiduo confiteri, sed ei sufficit omnia illa simul in aliquo numero confiteri v. g. se viginti fornicationes commississe, in quo

Trident.

Cœc. Lat.

Eugen. 4.

Doctores communiter conveniunt, quia eo modo omnia, & singula explicantur: imò etiam sigillatim modo requisitò à Tridentino cap. 5. quia ea particula sigillatim ab ipso addita, tantum denotatur esse confitenda in indiuiduo, & non sufficere illa tantum in genere, & in specie confiteri, ut patet ex contextu, & ut praxis, & usus fidelium declaravit.

Ita tamen numerus peccatorum mortalium confitendus est, ut si post diligentem discussionem possit certo mathematicè confiteri, debeat sic fieri, alias non satisfiet necessitati, & obligationi confitendi integre omnia mortalia: quod si non possit certo mathematicè, & possit certo moraliter, addendo paulo plus, minusvè, verbi gratia, *commisi decem fornicationes, paulo plus, minusvè*, sic faciendum est.

Addunt Sotus, Egidius, Ochagavia quod qui post confessionem factam addendo, *paulo plus minusvè* recordatur se genus illud peccati, aliquot paucis vicibus amplius commississe, quorum in confessione non fuit memor, non teneatur vices illas confiteri, quia ratione particulæ, *paulo plus minusvè* censetur sub priori numero comprehendere, ut qui confitetur se fornicatum fuisse decem vicibus, paulo plus, minusvè, & postea recordatur se alijs tribus, vel quatuor vicibus fornicatum fuisse, non teneatur illas tres, vel quatuor vices de nouo confiteri: quod nos verum existimamus quando etiam postquàm recordatus est, se illis tribus vel quatuor vicibus amplius fornicatum fuisse possit rectè, & vere iudicare se decem vicibus fornicatum fuisse, paulo plus minusvè: non vero quando id nō potest sic iudicare, & dicere, vel quia post confessionē iam pœnitenti constat de certo & determinato numero, nempe se duodecim vicibus determinate fornicatū fuisse, vel quia post dictā recordationē, nō posset verè, & rectè iudicare, & dicere se fornicatū fuisse decem vicibus paulo plus, minusvè; sed duodecim plus minusvè quia sicut si in principio pœnitenti certo cōstati se duodecim vicibus determinate fornicatū fuisse, aut iudicaret se duodecim paulo plus, minusvè fornicatū fuisse, teneretur sic confiteri, sic etiam tenetur post confessionem factam.

Sotus.
Egid.
Ochag.

Est tamen difficultas, quomodo explicandus sit numerus peccatorum mortalium à pœnitente, qui in aliquo genere peccati longo tempore vixit, & nequit congruam notitiam peccatorum habere vt regulariter contingit meretricibus, quæ longo tempore cuilibet prostitute fuerunt, quia si haberi potest dicendo quoties per diem, aut per hebdomadam, aut per mensem peccatum mortale commiserit, ad id tenetur.

*Sotus.
Carnus.
Nauar.
Vazq.
Ægid.
Ochag.*

Circa hanc difficultatem, Sot. in 4. d. 18. q. 2. ar. 4. Can. rele. de pœnitentia p. 5. §. *Colligo tandem*. Nauar. c. 6. n. 15 Vazq. q. 91. art. 1. dub. 5. Ægid. disp. 7. dub. 7. Ochagania q. 15. & communiter DD. docent tunc pœnitenti v.g. meretrici, sufficere animi præparationem confiteri, & tēpus, quo in eo genere peccati vixit, quia tunc nequit meliori modo numerum mortalium confiteri.

Curare tamen debet meretrix, aut confessarius pro ea, vt numerus peccatorum mortalium extraordinariorum explicetur, quia iste aliquando facile explicari potest, vt peccatorum cum consanguineis, & cum clericis ordinis sacri, & cum religiosis, & peccatorum contra naturam: & sæpe erit necessarium meretrici pro exacta numeri peccatorum confessione, circumstantiam loci explicare, quia pro oppidorum diuersitate solet esse maior, aut minor fornicationum frequentia.

DIFFICULTAS VI.

*Vnde sumenda, & discernenda sit pluralitas,
& multiplicatio numerica peccatorum
necessario explicanda in
confessione*

SUPPONIMVS affectum interiorem efficacem voluntatis, & actum exteriorem (ide est actum extra ipsam voluntatem) quem affectus ille habet pro obiecto & in quo consummatur, ita effi-

cere vnum moraliter, aut in fundamēto generis, moris vt ad vnitatē numericā peccati requisita sit vnitās numerica dicti affectus, & dicti actus exterioris; ac proinde quādo in aliquo eorum est pluralitas numerica, quamuis in altero sit vnitās numerica, erit etiam pluralitas numerica peccatorum, & maliciarum: si enim affectus efficax voluntatis est duplex numero, quamuis actus exterior sit vnicus, erit duplex numero peccatum, vt si quis habeat duplex propositum, seu duplicem affectum efficacem occidendi aliquem, verbi gratia Petrum: & si actus exterior sit duplex numero, quamuis affectus efficax sit vnus numero, erit etiam duplex numero peccatum, vt quando quis habet vnum affectum efficacem, seu vnum propositum commitendi duo homicidia.

Hoc ergo supposito, difficultas est vnde sumenda, & discernenda sit vnitās, & vnde pluralitas tam affectus efficacis interioris, seu propositi, quam actus exterioris?

Circa affectum efficacem voluntatis conueniunt Doctores, quod quamuis expresse cesset, & saepe reperatur, censetur vnus tantum moraliter, si virtualiter perseueret in aliquo opere procedente ab ipso affectu, siue ab eo proxime procedat, vt quādo opus procedens ab eo affectu est medium proximum fini intento per eum affectum efficacem, siue ab eo affectu procedat remote, vt quādo opus procedens ab eo affectu, seu proposito est medium remotum fini intento per eum affectum, est tamen connexum, & concatenatum cum ipso fine, quia tunc affectus ille primus quamuis desierit esse expresse, manet tamen virtualiter in opere illo procedente ab ipso primo affectu tanquam in suo effectu; affectus autem virtualis censetur moraliter idem cum expresse, ac proinde quādo affectus iterum expresse repetitur non censetur moraliter nouus, & distinctus, sed idem cum primo expresse tunc virtualiter perseuerante, ac proinde censetur vnus tantum numero peccatum cum eo. Vnde quādo quis existens Compluti ex affectu efficaci occidendi inimicum existentem Toleti, quatit pecunias, conducit currum, &

iter facit, quamuis ille sæpe obliuiscatur homicidij, & consequenter sæpe cesser ab expresso affectu homicidij, tamen dum perseverat in opere aliquo derivato ex illo affectu, & proposito dicitur in hoc affectu virtualiter perseverare, & cum eo affectu continuatur moraliter quicumque alius affectus de nouo expresse elicitus: Imò addimus affectum illum primum dum virtualiter in opere aliquo permanet, etiam manere in se ipso actualiter, & formaliter (quamuis non expresse, sed confusse ex expresso physice mutatum in confusum) quia non manet virtualiter in opere facto, & amato ut utili proxime ad actum, seu finem eo affectu intentum vel utili remote, id est facto ut utili ad aliud utile ad illum actum, seu finem intentum eo affectu, siue proxime, siue remote.

Et idem ob eandem rationem contingit in affectu efficaci qui etiam consummatur interius, ut est affectus occidendi aliquem ex displicentia illius, qui est vnus numero affectus habent rationem prosecutionis respectu actionis, & rationem fuge, seu odij respectu persone, cui appetitur occisio dum etiam persequerat virtualiter in aliquo opere derivato ab ipso, sicut quando affectus occidendi non est odium.

At postquam primus affectus efficax retractatus est, quoties postea renouatur, seu reperitur discontinuatur etiam moraliter ab ipso primo affectu retractato, & est distinctum numero peccatum: in quo Doctores conueniunt quia primus affectus dicta retractione omnino desinit esse etiam habitualiter adhuc moraliter, imò ut optime Vazq. 12. disp. 75. quando affectus efficax cessat non solum formaliter in se ipso, sed etiam virtualiter, quia nullum apponitur mediū ad actum eo affectu intentum, ut quando quis in casu supra assignato non considerat homicidium adhuc confusse, nec aliud opus ut ordinatum ad homicidium (siue id proueniat ex naturali inconsideratione, siue ex somno, siue ex aliqua alia occupatione) tunc quamuis non retractetur, quoties reperitur, etiam in supra dicto progressu, discontinuatur etiam moraliter, & censetur distinctum numero peccatum, quamuis primus affectus pro

paruo

paruo tempore cesser, quia tunc vere sunt plures affectus
physicè, quorum quilibet est malus, & non vnus ab altero,
quamuis omnes sint mali ab vno opere intento, verbigra-
tia ab vno homicidio, quod vero primus affectus quandiu
non retractatur, perseueret habitualiter, non sufficit vt di-
catur continuari cum posteriori, quia quandiu tantum ma-
net habitualiter, non manet sufficiente modo vt sit pecca-
tum actuale, & vt is, qui illum elicitur dicatur tunc pecca-
re, sed tantum vt dicatur habere peccatum, aut esse in sta-
tu peccati; ergo non sufficit vt continuetur tanquam vnum
actuale peccatum cum affectu sequenti, qui est peccatum
actuale, quia eo tempore inter medio primus affectus desi-
nit esse peccatum actuale: & quod pro paruo tempore ces-
set, seu interrumpatur, vt pro somno vnus noctis in dicto
longo progressu ad homicidium, non sufficit vt dicatur mo-
raliter continuari cum affectu sequenti (etiam si quoad hoc
Nauarrus cap. 6. num. 16. Canus relectione de pœnitentia
parte 5. & Lorca 12. disp. 46. oppositum doceant) sicut
nec sufficit pro affectibus interius tantum consummatis, vt
statim dicemus. Imò addit Vazq. primum affectum etiam
discontinuari, & fieri distinctum numero peccatum natu-
rali inconsideratione malitiæ ipsius affectus, vt si eliciens
affectum in principio considerauit esse malum, & postea na-
turaliter diuertatur ab ea consideratione, quia tunc ex dese-
ctu cōsiderationis malitiæ discontinuatur quoad malitiam,
quia pro tempore dictæ in cōsiderationis desinit habere ma-
litiam, & esse peccatum.

Nauar.
Canus.
Lorca.
Vazq.

Et nos addimus etiam discontinuari naturali in conside-
ratione ipsius affectus, eo modo, quo statim dicemus de affe-
ctu, qui interius tantum consummatur.

Affectus verò, qui interius tantum consummatur, & ef-
ficax non est (qualis potest nō esse affectus odij, & qualis non
est affectus simplex detestationis libidinosæ) quoties physi-
cè renouatur, est distinctus numero, etiam moraliter, & di-
stinctum numero peccatum, quia tunc primus affectus non
manet virtualiter in aliquo opere deriuato ab ipso affectu
cum inefficax sit, & effectum non habeat, quod etiam est ve-
rum, vt optime Vazquez contra Lorcam, quāuis inter utrū-

que sit parua interruptio, quia quamuis vnitati numericæ sacramenti, & materiæ, & formæ ipsius non obstat parua interruptio, quia vnitas sacramenti instituta est à Christo non physica, nec rigorosa moralis, sed lata, ac accommodata, & congruens vsui humano in negotijs humanis, ad quam vt porela tam non requiritur omnimoda simultas adhuc moralis; obstat tamen vnitati numericæ peccati, quia hæc vnitas non est ex beneplacito, & institutione alicuius, sed ex natura rei, & ideo parua interruptio, quæ vere discontinuat actus, & affectus non continuatos in aliquo effectu, seu opere deriuato sufficiens est ad pluralitatem numericam peccati; alias duo odia physice distincta, & duæ delectationes libidinosæ, si pro paruo tempore interrumpantur, essent vnum tantum numero peccatum, imò etiam duæ fornicationes pro paruo tempore interruptæ, quia ratio est eadem; consequens autem quoad fornicationes est absurdum, & quo ad odia, & delectationes libidinosas est ad minus falsum, quamuis Lorca quoad odia, & delectationes existimet verum; imò addimus dictum affectum interius tantum consummatum, quamuis idem expresse perseueret, discontinuari moraliter inconsideratione naturali ipsius affectus habita tempore inter medio (idest quando eum eliciens non aduertit tempore inter medio se eum elicere) quia tali inconsideratione discontinuatur vt humanus, & vt capax malitiæ, & etiam discontinuari inconsideratione naturali ipsius malitiæ habita tempore inter medio ipsius affectus, vt quando tantum in principio, & in fine aduertitur esse malus.

Circa actum exteriorem conueniunt DD. actus exteriores ordinatos ad aliquod peccatum, qui ex se, seu ratione sui non habent aliquam malitiam, sed eam tantum habent à peccato, in quod ordinantur, quamuis sint physice distincti adhuc secundum speciem, ita moraliter continuari cum peccato, ad quod ordinantur, vt non censeantur peccata distincta nec inter se, nec ab illo ad quod ordinantur, vt quando quis ad occidendum inimicum quærit illum, & conducit currum, & iter facit, & occidit, vnum tantum committit peccatum homicidij, dum procedant ex affectu occidendi non interrupto adhuc pro paruo tempore nec in esse hu-

mani, nec quoad malitiam modis supradictis. Quod etiam est verum, quamvis dicti actus exteriores non sint inter se connexi, nec concatenati, dum fiant ex vno affectu non interrupto, & in ordine ad idem peccatum, vt quando quis ad homicidium querit pecunias, & conduit currum, & assumit ensem, siue fiant simul, siue pro diuerso tempore, quia tunc moraliter cōtinuantur in vno affectu peccati, ad quod ordinantur.

Addunt quoque Doctores actus exteriores, qui ex se, seu ratione sui ordinantur ad aliquod peccatum, quia sunt inchoationes ad illud, vt sunt tactus, & amplexus libidinosi ad fornicationem, & percussiones ad nocumentum corporis, siue mortis, siue non tam magnum, quamvis ratione sui habeant propriam malitiam, non cense-ri moraliter peccatum numero distinctum ab eo, in quod ordinantur, si fiant ex affectu dicti peccati (& non interrupto aliquo modo ex dictis) quia tunc ex se, & ex affectu operantis non interrupto ordinantur in illud, ac proinde cum eo continuantur moraliter: (Vnde in confessione sufficiet homicidium absque percussione, & earum numero, & fornicationem absque tactibus, & eorum numero confiteri) & id est verum quamvis vnus actus, ex his, quæ sunt media ad illud peccatum ordinatur in alterum actum, vt duo tactus, aut duæ percussiones, dum alias perseueret idem affectus illius peccati, quo ordinantur in illud, quia tunc quamvis non sint connexi inter se tanquam medium proximum, & remotum peccati ad quod ordinantur, connectuntur tamen in affectu, ex quo procedunt, & in peccato ad quod ordinantur: Quod si tactus, verbi gratia, non fiant ex affectu fornicationis, sed tantum ob libidinem in ipsis repertam, si fornicatio postea fiat ex alio affectu tunc erunt peccatum distinctum à fornicatione, quia tunc non ordinantur ad illam ex affectu operantis.

Addunt tamen Soar, & Vazq. contra Nauarr. & Loricam, tactus, & verba impudica post fornicationem, quamvis fiant ad complementum fornicationis, & quasi appendix illius, esse peccata numero distincta à fornicatione an-

recedente, quia ex se (qua ratione habent propriam malitiam) tantum sunt inchoationes nouæ fornicationis, & non complementum præteritæ, quia peccatum carnis sua natura consummatur in fornicatione, quamuis operans sua voluntate possit ultra fornicationem ad alios tactus procedere.

Nauarr.
Vazq.

Addunt quoque Nauarr. & Vazquez vnum tantum numero censeri peccatum, quando quis vno impetu, aut conflictu efficit plures actus, qui ex se tendunt in vnum peccatum principale, vt quando quis vno impetu sæpius percutit, & idem indicare videntur, quando quis vno impetu sæpius tangit, & osculatur impudice, etiam id non ordinando ad fornicationem, quia ex vna parte malitia eorum actuum non consummatur in ipsis, & ex altera, quamuis vnus actus ex se non sit inchoatio, seu via ad alterum; tamen eo ipso, quod vno impetu, seu conflictu eos efficit, moraliter efficit priorem præambulum, vt viam ad posteriorem, & idem exprimunt de eo, qui vno conflictu sæpè offendit aliquem verbis iniurijs, eiusdem rationis, vt eum sæpè appellando Iudæum, aut furem, ratio huius esse potest, quia tunc communis estimatione non censetur, nisi vna numero iniuria.

DIFFICULTAS VI.

*Vtrum peccata mortalia dubia sint
necessariò confitenda?*

DIFFICULTAS hæc procedit de peccatis mortalibus in puro dubio, id est, quando quis, ita dubitat, an commiserit peccatum mortale (siue quia dubitat, an fecerit actum ipsum, v.g. an infamauerit, siue quia certus de actu dubitat, an sit mortalis) & quoad id ita suspensus manet, vt nulli parti nec affirmatiuæ, nec negatiuæ, probabiliter adhæreat, quia si pro parte affirmatiua habet probabilem assensum, & non pro negatiua tenetur peccatū illud confiteri: etsi pro vtraq;

parte

parte habeat probabilem assensum, non tenetur illud confiteri, quia tunc potest sequi partem, quam maluerit.

Circa difficultatem ergo conueniunt communiter DD. & merito, peccata mortalia in puro dubio, esse necessariò confidenda. Ita Soar. disp. 22. sect. 9. Sanct. in summa cap. 10. n. 66. Toletus lib. 3. cap. 7. Saa verbo *Confessio* n. 7. & Turrian. disp. 29. dub. 6. quod indicat Tridentinum sess. 14. cap. 5. dum ait fideles teneri ad confitendum omnia mortalia, quorum post diligentem discussionem conscientiam habent, qui autem prudenter dubitat, an commiserit mortale verè, habet conscientiam illius, quamuis dubiam. Et ratione probatur, quia in dubijs, præsertim facti, tutior pars est eligenda, ut dicitur in capitulo *Ad audientiam* 12. & in cap. *Significasti* 16. & 18. de homicidio, & in cap. *Inuenis* 3. de Sponsalibus; alias pure dubitans temerarie exponitur periculo peccandi; ergo qui est pure dubius, an peccauerit mortaliter, tenetur id confiteri, ne se temere exponat periculo non confitendi integre mortalia. Et ob eandem rationem, qui certus est se peccatum mortale commisisse, dubitat tamen an illud fuerit confessus, tenetur illud confiteri; nisi sit scrupulosus, quia isto, nisi sit certus se commisisse peccatum, & illud fuisse mortale, & illud non fuisse confessum, non tenetur illud confiteri, quia id ratio dicat in illo.

Observandum tamen est peccatum mortale dubium confitendum esse tanquam dubium, alias confessio non erit vera, nec seruabitur æquitas in iudicio confessionis: si tamen post confessionem peccati tanquam dubij adueniat pœnitenti notitia determinata peccati siue certa, siue probabilis, tenetur in sequenti confessione illud tanquam determinatum confiteri, vel tanquam certum, vel tanquam probabile, eo modo, quo iudicatur, ut aduertit Sanctius num. 69. quia necessarium est confiteri mortale, non minus quam ut est in conscientia; in casu autem dicto post confessionem illius tanquam dubij est in conscientia pœnitentis tanquam determinatum, siue tanquam certum, siue tanquam probabile, & non fuit explicatum ut tale, si tamen confessum fuit, ut determinatum, & postea pœnitens desinat ha-

Soar.

Sanct.

Tolet.

Saa.

Turrian.

Trid. 62

Sanct.

bere

bere notitiam determinatam, & incipiat habere dubiam, non est necessarium illud, vt dubium confiteri, nisi id iudicetur necessarium, ne pœnitens maneat infamatus grauiter apud confessarium.

Soar. Qui autem confessus est mortale sub dubio, & non potest etiam aliud nec mortale, nec veniale saltem iam confessum confiteri, vel quia non recordatur illius, vel quia iam non potest loqui, absolendus est sub conditione: quod si possit aliud ex dictis ad id teneri, vt contra Gersonem aduertunt *Soar.* & communiter Doctores, quia sacramenta absque graui necessitate, aut causa non sunt sub conditione perficienda.

DIFFICULTAS VIII.

*Quale examen pœnitentis prærequiratur
ad confessionem?*

Trident. **C**ONVENIUNT Doctores ad confessionem mortalium faciendam præsupponendum esse prudens, seu cordatum, & diligens examen (vt supponitur in Trident. sess. 14. c. 5. & can. 7. quia eo ipso, quod præcipitur aliquis actus, etiam sunt sub obligatione illius præcepti omnia media necessaria ad eum actum. Ad confessionem autem integram omnium mortaliū, quæ necessaria est, & sub præcepto, necessaria est discussio, & præmeditatio, & examen vt patet: & nō sufficit quodcumque examen, sed prudens, & diligens, vtpotē ad confessionem moraliter integram, quæ nequit fieri nisi discussio præsupposita sit prudens, & diligens.

Vazq. Pro prudente autem, & diligente peccatorum examine, & discussione non potest certa aliqua regula tradi, vt aduertunt *Vazquez* quæst. 91. art. 1. dub. 6. *Soar.* disput. 22. sect. 10. *Aegid.* disp. 7. dub. 9. & *Reginal.* lib. 4. c. 2. quia ad prudens, & diligens examen habenda est ratio temporis, & quo pœnitens non est confessus, & modi viuendi ipsius, &

personæ eiusdem, quia rudiores non sunt ad tam exactum examen obligandi, ac ingeniosiores: imò contingere potest poenitentem esse adeo rudem, ut ad nullum examen obligetur, tamen tunc defectus poenitentis supplendus est à confessorio suis interrogationibus.

Communiter ergo requiritur, & sufficit, quod examen sit mediocriter diligens, quale fieri solet à viris prudentibus, & mediocriter timoratis: aut quale fieri solet à viris prudentibus in re grani: sed non requiritur quale fieri solet in re graui honoris, nec diuitiarum, quia naturalis propensio ad honores, & ad diuitias excitat ad maiorem diligentiam, quam prudentia distat: sed sufficit examen quale fieri solet in re graui, cuius discussio, & executio molestiam affert, qualis est discussio, & confessio peccatorum, quia examen ad similes actus non fit communiter adhuc à prudentibus nimis exacte, retardante, & reuocante ab eo propensione naturali excutiendi molestiam. Quod verum est, etiam si poenitens credat, quod maiori aliqua diligentia supra mediocrem venturus sit in notitiam aliorum mortalium: & ob id, ut aduertunt communiter DD. non est necessarium peccata mortalia scribere, quamuis timeatur, imò certo credatur obliuio aliquorum, quia peccata scribere est extraordinaria diligentia, & maior, quam mediocris.

DIFFICULTAS IX.

Utrum aliquando sufficiat confessio peccatorum in communi nullum peccatum in indiuiduo explicando.

DIFFICULTAS hæc procedit de eo, qui est in articulo mortis, & ita impeditus, ut nec verbis, nec alijs signis possit peccatum aliquod in indiuiduo exprimere, nec indicare, exhibet tamē signa siue doloris, siue alia, quibus insinuat se peccasse sic in communi, & absolutionem desiderare, procedit autē quando confessio sic confusa sit Sacerdoti presenti.

otus.
Abulen.
Canus.
Ledefma.
Nauar.
Triden.

Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Abulen. super cap. 16. Mat q 69. Canus electione de Pœnitentia par. 5. Ledefma 2. p. 4 q. 9. art. 5. dub. 2. & Nauar. cap. 26. num. 27. docent eam confessionem non esse sufficientem, vt pœnitens absol- uatur: quibus fanere videtur Tridentinum scilicet 14. cap. 5. & can. 7. dum ait non sufficere confessionem peccatorum in genere. Et ratione probatur primo, quia Sacerdos, vtpotè iudex, nequit iudicare, & absolvere causa incognita, vt ex- primit Tridentinum vbi supra, confessione autem sic in cō- fuso facta non cognoscitur à Sacerdote causa de qua iudi- caturus est, vt ex se patet, & etiam supponit Tridentinum, dum ex eo quod Sacerdos nequeat ferre iudicium, causa si- bi incognita, infert confessionem peccatorum in genere nō sufficere; ergo dicta confessio non sufficit, vt pœnitens iu- dicetur, & absoluat. Secunda, quia absolutio est actus pru- dentia vtpotè actus, & sententia iudicialis: prudentia autem tantum versatur circa singularia; ergo absolutio tan- tum potest cadere supra confessionem peccatorum in sin- gulari. Tertio, quia si ad absolutionem sufficeret cōfessio illa peccatorum in communi, etiam posset absolui is, qui nullo modo insinueret se peccasse, quia tali insinuatione nihil no- ui innotesceret Sacerdoti, quia absque ea moraliter est cer- tum Sacerdoti illum peccasse.

Palud.
Anton.
Medin.
Soar.
Tolet.
Vazq.
AEgid.

Mariana

Palud. verò in 4. dist. 21. q. 2. art. 2. Antoninus 3. par. tit. 10. cap. 2 Medina Cod. de Confessione quæst. 39. Soar. disp. 23. Tolet. lib. 3. cap. 8. Vazq. quæst. 91. art. 2. dub. 1. & Aegid. disp. 7. dub. 6. docent, & merito, confessionem pecca- torum sic in communi in casu dicto esse sufficientem ad ab- solutionem. Quod scilicet Pontifex, qui tempore Henr. IIII. concessit Hispaniæ Bullam Cruzeate continentem indul- gentiam pro his, qui cum signis tantum contritionis nihil amplius potentibus absoluebantur, vt refert noster Maria- na lib. 22. suæ Historiæ cap. 18. & id exprimitur in Rituali Romano Pauli V. de Sacramento Pœnitent. pag. 45.

Et ratione probatur, quia quamuis ex institutione, & ex iure Christi ad absolutionem obtinendam necessaria sit confessio omnium mortalium in specie, & in individuo, quando moraliter fieri potest: Nihilominus quando nequit

fieri

fieri omnium, sed tantum alicuius confessio illius sufficit ad absolutionem; ergo quamuis ex institutione, & ex iure Christi necessaria sit confessio peccatorum in particulari ad absolutionem, quando sic fieri potest, nihilominus quando non potest sic fieri, sed tantum confessio peccati in communi, hæc sufficit ad absolutionem, cum alias sit vera confessio, & accusatio indiuidua, & singularis, quæuis peccati incommuni. Et confirmatur, quia qui certus est se peccasse mortaliter, & non recordatur, cuius speciei peccato peccauit, tenetur ad sic generaliter confitendum, & ei sufficit ut absolatur; ergo etiã confessio, qua quis confitetur se peccasse, quãdo nequit alio modo, sufficit ad absolutionem obtinendam.

Addimus ut optimè Vazq. Soar. Ægid. & fere omnes Authores nostræ dictæ opinionis, pœnitentem in dicto articulo existentem posse absolui non solum quando per se ipsum exhibet dicta signa Sacerdoti præsenti, ut diximus, sed etiam quando illa exhibuit in absentia Sacerdotis, si Sacerdoti aduenienti ad pœnitentem, & iam præsenti adstantes in præsentia pœnitentis testentur illa exhibuisse, ut exprimitur in Concil. Arausico sub Leone I. & expressum fuit in Concil. Carthaginen. 4. cap. 36. & refertur in canone 15. qui pœnitentiam 26. q. 6. quod etiam expressit ipse Leo I. epistola 91. ad Theodorum Episcopum, & exprimitur in dicto Rituali Romano, non contrariatur decreto Clemen. VIII. quo decreuit confessionem absenti factam per literas, aut per internuncium non esse licitam, ut ipse interrogatus respondit, & nos diximus disp. 8. diff. 5. quia confessio in casu præsentis difficultatis non fit absenti, sed præsenti, quamuis non a pœnitente per se ipsum, sed per adstantes tanquam per testes, vel quasi per interpretes.

Tridentinum ergo ubi supra, dum significat non sufficere confessionem peccatorum in genere, sed requiri confessionem peccatorum in specie, & in indiuiduo, tantum loquitur quando confessio sic fieri potest.

Ad primam verò rationem concedimus per se, seu quando moraliter fieri potest, Sacerdotem non posse iudicare, & absolvere causam incognitam in indiuiduo, quod tantum voluit Tridentinum; non tamen quando non potest

Vazq.

Soar.

Ægid.

Concil.

Araus.

Carthag.

Leo I.

fieri.

fieri physice, aut moraliter, quia tunc sufficit cognitio causæ in communi.

Ad secundam respondemus, quod ut absolutio sit aetus prudentiæ sufficit, quod sit circa pœnitentem in particulari hoc, aut illo modo dispositum, & indiuidua confessione confitentem, quamuis peccata tantum in communi, quia ad aetum prudentiæ non est necessarium, quod ad singularia perueniatur, præsertim quando perueniri nequit.

Ad tertiam respondemus, quod quamuis absolutio possit conferri pœnitenti confitenti se peccasse, non tamen ei, qui id non confiteretur, quamuis Sacerdos id alias sciat absque confessione pœnitentis, quia in priori casu reperitur materia proxima absolutionis, nempe confessio pœnitentis, non verò in posteriori, quia scientia Sacerdotis non est materia proxima absolutionis.

Observandum est, ut optimè Soar. Vazq. & Agid. cōfessarium, quamuis oppositæ opinioni adhæreat teneri sub mortali ad absoluendum hominem in articulo mortis constitutum dicta signa præbentem, quia id potest licite facere conformando se nostræ opinioni, cum sit probabilis; ac proinde obligatione misericordiæ spiritualis ad id tenetur, quia quilibet quando licite, & absque incommodo potest, tenetur proximo in tanta necessitate spirituali alterius vitæ existenti providere, & succurrere.

Soar.
Vazq.
Agid.

DIFFICULTAS X.

Utrum aliquando possint aliqua peccata mortalia miti in confessione?

CONVENIUNT primo Doctores pœnitentem existentem in articulo mortis, siue physico, siue morali, & prudenter timentem non posse ob imminentem mortem omnia mortalia confiteri, posse omittere illa mortalia, quæ nequit absque dicto timore confiteri, ita Vazq. quæst. 91. artic. 2. dub. 1.

Vazq.

Soarez

Soar disp. 23. sect. 2. Aegid. disp. 7. dub. 9. Regin. lib. 5. c. 5. Soar.
& Turr. disp. 30. du. 1. quia integritas confessionis mortaliū AEgid.
instituta, & præcepta à Christo non obligat pro tanto peri- Regin.
culo, moriendi videlicet absq; absolutione, nec pro eo re- Turr.
quisita est à Christo ad valorem sacramenti.

Conueniunt secundo, quando confessarius est in articulo mortis, & prudenter timetur, eum non posse ante suam mortem omnia mortalia audire, posse pœnitentem ob rationem dictam illa peccata mortalia omittere, quæ timer non posse à confessario audiri, si pœnitens ante suam mortē nequeat ab altero absolutionem expectare, ne scilicet pœnitēs exponatur periculo moriendi absq; absolutione. Ad dunt Vaz. & Turr. idem posse fieri, quando confessarius prudenter timet infectionem morbi periculosi, si in audiendo pœnitentem detineatur, quia credi non potest confessionē integram pro eo periculo præcipi à Christo, & ad valorem sacramenti ab eo requiri: quod si confessarius adhuc cū tanto periculo detineri vult (vt laudabiliter potest) nequit pœnitens integritatem confessionis omittere.

Tertio conueniunt Doctores idem posse fieri, quando sunt plures in periculo mortis constituti, vt in peste, aut in bello, aut naufragio, & prudenter timetur confessarium non posse omnia mortalia cuiuslibet ante mortem aliquorum, aut alicuius audire, ne scilicet aliquis eorum exponatur periculo moriendi absque absolutione: imò iuxta ea, quæ diximus difficultate nona, quando periculum imminens aliud non permittit possunt omnes simul signo aliquo, vt genuflexione significare se peccasse sic in communi, & de eo dolere, vt contingeret, si confessarius dicat omnes, qui volunt à peccatis absolui genuflectantur, & tunc etiam possunt omnes simul absolui à confessario dicente, *Ego vos absoluo à peccatis vestris, &c.*

Quarto conueniunt Doctores pœnitentem posse omittere confessionem alicuius mortalis, quando ex illius confessione prudenter timet graue aliquod damnum, quamuis solum corporale, & non tantum proprium, sed etiam confessarij, aut alius personæ, quia præcepta positina, quale est integritatis, non obligant cum graui dispendio; ac proinde

integritas confessionis cum tanto dispendio non requiritur à Christo ad valorem sacramenti: quamuis in præfenti casu potius est differenda confessio, quam mutilanda, si dilatione vitandum sit damnum, & dilatio fieri possit absque magno in commodo, quia si nequit absque eo differri, potius est mutilanda, quam differenda, ut si nequeat differri absque periculo moriendi sine absolutione, aut infamiae alicuius ponderis, aut priuationis magni fructus spiritualis, quæ erit in eo, qui ob id defiluit pro non paruo tempore à solita frequentia confessionis, & communionis.

Obseruandum est, quoties ob aliquam causam ex dictis omittitur in confessione aliquod mortale, postea si cesserit causa, confitendum esse suo tempore mortale omissum.

DIFFICULTAS XI.

Utrum circumstantia complicitis, cuius explicatio necessaria est ad integritatem confessionis, possit aliquando omitti?

DIFFICULTAS hæc tantum procedit, quando confessio tantum potest fieri Sacerdoti, qui ex explicatione complicitis deueniet in notitiam illius, & nequit alteri fieri, saltem absq; magno incommodo, quamuis solius dilationis notabiliter incommodæ, & quando ex explicatione complicitis non imminet ipsi complici aliud detrimentum, quam infamatio apud ipsum confessarium sub sigillo confessionis, quia si immineat aliud notabile, ut mors, vel notabilis infamatio extra confessionem, tunc circumstantia complicitis tacenda est, quia cum grani detrimento tertiæ personæ non est necessaria integritas confessionis, nec sub præcepto: & etiam procedit, quando explicatio complicitis est apud confessarium infamatio grauis, quia si attentæ persona complicitis, & attento pec-

caro confesso sit parui momenti, non est tacenda, quia absq;
gravi causa non est mutilanda confessio.

Marsilius ergo in 4. quæst. 12. art. Viguerius cap. 16. §. 4
num. 17. Bañez 22. q. 33. art. 8. dub. 8. Nauar. cap. 7. n. 3. &
Valentia disp. 7. q. 11. puncto 1. docent poenitentem in ca-
su dicto non solum non teneri explicare complicem, sed nec
posse, quia quoties occurrunt duo præcepta, illud imple-
ndum est quod strictius obligat, in casu autem dicto occur-
runt duo præcepta, nempe integritatis confessionis, & non
infamandi proximum, ex quibus hoc posterius utpote na-
turale, strictius obligat quam illud prius utpote positivum
quod minus diuinum: ergo in casu dicto tacendus est complex,
ne infametur.

Marsil.
Viguer.
Bañez.
Nauar.
Valen.

S. Thom. verò in 4. d. 16. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 5.
Duran. q. 4. Palud. d. 19. quæst. 2. Vazq. quæst. 91. art. 2. dub.
2. Soar. disp. 35. sect. 2. Egid. disp. 7. num. 89. & Turrian.
disp. 30. dub. 2. docent etiam in casu dicto explicandum esse
complicem. Quod expressit Bernard. in opusculo de formu-
la honestæ vitæ in fine dum ait: *De nullo sinistre loquaris ni-
si in confessione, & hoc ubi non potes aliter peccatum tuum
manifestare.* Et merito, quia præceptum naturale non infamandi
proximum non obligat absolute, & in omni euentu
sed tantum existentibus, aut deficientibus aliquibus circun-
stantijs, quod etiam conuenit alijs non paucis præceptis na-
turalibus, adhuc præceptis non accipiendi alienum, imo &
non occidendi, quia infamare proximum, & eius bona ac-
cipere, imo eum occidere fieri possunt ex rationabili cau-
sa; Deus enim aliquando detegit crimina occulta testis,
quando necessarium est ad infirmandum testimonium il-
lius; ergo si reuelatio, & infamatio complicis est necessa-
ria ad integritatem confessionis, potest licite fieri; antece-
dens patet; consequentia autem probatur, quia ex vna par-
te integritas confessionis à Christo præcepta, & requisita ad
valorem sacramenti est ex suo obiecto maioris momenti,
quam non infamare proximum apud vnum tantum confessa-
rium, & sub sigillo confessionis; & ex altera parte proximus
sic infamandus fuit socius, & cooperans ad peccatum poe-
nitentis; ergo integritas confessionis est causa satis rationa-

S. Thom.
Duran.
Palud.
Vazq.
Soar.
Egid.
Turrian.
Bernar.

Med.
Soar.
Vazq.
Turrian.
Cebal.

bilis, vt complex possit sic reuelari, & infamari; ergo in casu dicto ob necessitatem, & præceptum integritatis confessionis reuelandus est.

Addidimus; & ex altera parte proximus, qui est infamatus, fuit socius, & cooperans ad peccatum pœnitentis, quia quando proximus infamandus ex confessione peccati, non fuit socius, & cooperans ad peccatum, integritas confessionis non est sufficiens, & rationabilis causa ad infamandum illum, quia esset nimis durum eum, qui non fuit cooperans ad peccatum, grauiter infamari ex confessione illius peccati: ob quod filius, qui suam matrem viduam, quam inuenit ex prauo concubitu gravidam, occidit; nequit adhuc in casu nostræ difficultatis peccatum iniustitiæ contra prolem in utero existentem confiteri, ne concubitum matris reuelet, quia mater non est cooperata ad iniustitiam occisionis prolis.

Deinde addidimus, in primo consequenti; ergo si reuelatio, & infamatio complicitis est necessaria ad integritatem confessionis, potest licite fieri, quia quando infamatio complicitis, aut alia damnificatio non est per se necessaria ad integritatem confessionis, sed aliunde per accidens ex reuelatione complicitis timetur, non est reuelandus complex, vt quando pœnitens timet complicem reuelatum infamandum esse a confessario apud alios, aut occidendum. Quia tunc integritas confessionis, non censetur causa sufficiens infamandi complicem, cum ad integritatem confessionis non sit per se necessaria infamatio complicitis apud alios, nec occisio illius, quia sunt extrinsecæ confessioni, & ei per accidens adueniunt.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus præceptum integritatis confessionis esse positivum, & præceptum non infamandi proximum esse naturale, & præceptum naturale quoadiu perseverat, strictius obligare, quam positivum, nihilominus quia præceptum naturale non infamandi proximum complicitem in casu dicto od occursum præcepti positivi non perseverat, sed cessat, non præcisè, quia positivum sic fortius, sed quia positio præcepti positivi integritatis confessionis est circumstantia, & causa, & ratio sufficiens, vt infa-

metur proximus, & vt deſſet præceptum illud naturale.

Obſeruandum tamen eſt, vt optimè Vazq. & Egid. quod quando ad reuelationem complicitis neceſſaria eſt fra-
ſio ſigilli alicuius confeſſionis factæ, tunc non eſt reuelan-
dus complex, quia ſigillum confeſſionis eſt multo maioris
momenti, quam integritas confeſſionis.

Vazq.
A Egid.

DIFFICULTAS XII.

*Virum Sacramentum pœnitentiæ poſſit eſſe
informe ex defectu integritatis
confeſſionis?*

ALVDAN. in 4. diſt. 17. q. 5. art. 3. Sot. d. 18.
q. 3. art. 3. Caietan. verbo *Confeſſio* condit. 10.
& Viſtoria in ſum. n. 160. docent ſacramentum
pœnitentiæ poſſe eſſe informe (id eſt validum,

Palud.
Sotus.
Ca et.
Viſtoria.

& abſq; effectu) ex defectu integritatis confeſſionis, quâdo
ſcilicet in confeſſione omittitur peccatû mortale ex negli-
gentia, aut ex ignorantia culpabili. Et in primis, quod tunc
ſacramentum careat effectu, dubitari non poteſt, quia omiſ-
ſio illa eſt mortalis: quod verò tunc ſit validum (ac proinde
non neceſſariò repetendum) probatur, quia alias onus con-
feſſionis eſſet nimis graue, durum, & rigidum, & laqueis
iniiciendis expoſitum.

Medina vero Cod. de Confeſſione q. 23. de Confeſſio-
ne dimidiata iteranda, Soar. diſp. 33. ſect. 4. Vazquez q. 92.
ar. 3. dub. 1. Turrian. diſp. 28. dub. 3. & Ochag. tract. 2. q. 31.
docent ſacramentum pœnitentiæ non poſſe eſſe informe ex
defectu integritatis confeſſionis, ſed in caſu aduerſariorum
etiã eſſe nullum (ac proinde neceſſario repetendum,) &
merito, quia integritas cōfeſſionis, quæ ſufficit ad effectu
ſacramenti pœnitentiæ, nempe integritas formalis, id eſt,
confeſſio more humano, & prudenti integre facta, ac pro-
inde abſque negligentia culpabili, etiã eſt requiſita ad
valorem, & eſſentiam ſacramenti pœnitentiæ, vt ſignificatur
in Trid. ſeſſ. 14. c. 5. & can. 7.) quia ſicut ad abſolutionem,

Med.
Soar.
Vazq.
Turr.
Ochag.

vt potè sententiam, prærequiritur essentialiter confessio, ita etiam ad illam, vt potè sententiam iustam prærequiritur essentialiter confessio, more humano, & prudenti integra, ac proinde facta absq; negligentia culpabili saltem grauitè; ergo eo ipso, quod confessio quantum est ex parte integritatis sufficit ad valorem sacramenti pœnitentiæ, eo ipso sufficit ad effectum illius, & consequenter nequit esse informe ex defectu integritatis confessionis.

Quod vero sacramentum pœnitentiæ fiat nullum, & consequenter sit necessario repetendum, quando confessio culpabiliter non fit integra adhuc ex negligentia, & ignorantia culpabili, non debet graue, durum; & rigidum censerì, quia emendare, quod culpabiliter fuit omissum, non est censendum rigidum: Nihilominus quandiu ratione cordata, & prudenti non constar, aut prudenter non dubitatur confessionem fuisse culpabiliter mutilatam non est necessario repetenda.

DISPUT. X.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

DIFFICULTAS PRIMA.

Vtrum in extrema necessitate Sacerdote deficiente, sit necessarium laico confiteri?

SUPPONIMVS contra hæreticos in solis Sacerdotibus esse potestatem, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, vt traditio ipsa ostendit nobis cōstans perpetuo Ecclesiæ vsu, & praxi. Et definitum est ab Eugenio III. in suo decreto fidei, & à Tridentino sess. 14. cap. 6. & can. 10. & constat ex eo, quod illis solis conuenit dicta potestas, & iurisdicatio, quibus spe-

Eugen. 4.
Trident.

cialiter dicitur illud Ioann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis peccata*, &c. id autem solis Sacerdotibus in ipsorum ordinatione dicitur.

Est tamen difficultas, an quamvis in laico non sit potestas, & iurisdictio ad absolendum à peccatis, nihilominus in articulo mortis ipsi, quamvis non potenti absolvere, sit necessario facienda confessio, quando deficit Sacerdos.

Magister in 4. dist. 17. art. 3. partem affirmatiuam tueri, cui consentire videtur S. Thom. eodem distinct. qu. 3. artic. 3. quæstiuncula 2. ad primam, & docere videtur Cyprianus lib. 3. epistola 17. dum ait, *Si quis oppressus infirmitate, non potuerit expectare aduentum Sacerdotis reconcilietur per Diaconum facta prius confessione*. Et indicari videtur Iacobi 5. illis verbis, *confitemini alterutrum peccata vestra*.

Magist.
S. Thom.
Cyprian.

Bonauentura verò, Scotus, Durandus, Gabr. Paludan. & communiter Scholastici in 4. dist. 17. Soarez disput. 24. Vazq. quæst. 93. art. 1. dub. 1. Ægid. disputat. 8. dub. 1. & communiter Theologi partem negatiuam tradunt: & merito, quia id nec est necessarium iure aliquo Christi, quia confessio instituta, & præcepta est à Christo tantum in ordine ad absolutionem à peccatis obtinendam; laicus autem nunquam, nec in articulo mortis, potest ab illis absolvere, quāvis deficiat Sacerdos, nec iure aliquo Ecclesiastico, quia Ecclesia nunquam præcepit confessionem, nisi in ordine ad eundem finem, ad quem Christus illam instituit, & præcepit: ob humilitatem autem non est necessario laico facienda, ut patet: imò nec licitè ei fieri, si ex ea timeatur grauis aliqua infamia, & alias non appareat grauis aliqua necessitas, aut utilitas consilij, aut auxilij.

Bonauen.
Scotus.
Gabr.
Paludan.
Soar.
Vazq.
Ægid.

Cyprianus verò non loquitur de reconciliatione sacramentali, sed de reconciliatione externa, qua publici penitentes in foro externo reconciliabantur cum Ecclesia. Et Iacobus, aut non loquitur de confessione sacramentali, sed de ea, quæ fit ad capiendum consilium, aut si loquitur de sacramentali, ita facienda est alterutrum, ut non fiat cuilibet indiscriminatim, sed tantum Sacerdoti.

DIFFICULTAS II.

Vtrum quilibet Sacerdos possit Sacramentaliter à peccatis absolvere?

CONVENIUNT Catholici non omnes Sacerdotes posse licite absolvere quoscumq; pœnitentes indiscriminatim, quia id est prohibitum saltem iure Ecclesiastico.

Est tamen difficultas, an quilibet Sacerdos possit valide quencumq; pœnitentem absolvere?

Armac.

Almain.

Daran.

Armacanus lib. I. quæstionum Armenicarum cap. 4. partem affirmatiivam tuetur (inquam inclinat Almainus in 4. d. 17. art. 4. & probabilem censet Durand. 19. q. 2.) quia Sacerdotes in sui ordinatione, quæ fit verbis Ioan. 20. *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.* quibus institutum fuit sacramentum pœnitentiæ, verè, & complete fiunt iudices, & accipiunt iurisdictionem completam ad id) & non ab Ecclesia; ergo Ecclesia nequit potestatem ad absolvendam impedire, vt nō habeat effectum, sicut nec potestatem ad consecrandum, quia Ecclesia non potest mutare ministrum à Christo præscriptum, nec eum impedire, vt valide efficiat id, ad quod præscriptus est à Christo. Et confirmatur, quia si Sacerdos acciperet immediatè ab Ecclesia potestatem completam ad absolvendum, & non immediatè à Christo ex vi verborum, quibus ordinatur, à nullo posset Pontifex absolui, quia ipse vtpotè supremus in Ecclesia nulli potest communicare iurisdictionem supra se, vt absolvatur à peccatis, sicut nec vt excommunicetur.

Sotus.

Nauar.

Soar.

Vazq.

Ægid.

Turrian.

Sotus verò in 4. dist. 18. q. 4. art. 2. Nauarr. c. 4. nu. 2. Soar. disp. 24. sect. 2. Vazq. q. 93. ar. 1. dub. 2. Ægid. disp. 8. dub. 2. & communiter DD. docent, & merito, non posse quemlibet Sacerdotem valide absolvere sacramentaliter quencumq; pœnitentem. Quod supponit Tridentinum sessione 14. c. 7. dum ait nullius esse momenti absolutionem

collatam à Sacerdote non habente iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, quibus verbis manifeste supponit esse aliquos Sacerdotes, qui ex defectu iurisdictionis saltem complete non possunt valide absolueri à peccatis, quod amplius constabit difficultate sequenti.

DIFFICULTAS III.

A quo Sacerdotes accipiant iurisdictionem ad absoluendum à peccatis?

CONVENIUNT primo DD. Sacerdotes omnes in sui ordinatione, ac proinde à Christo, seu ex institutione Christi accipere potestatem quandam ordinatam, & requisitam ad absoluendum sacramentaliter à peccatis, ut constat ex verbis ipsis, quibus ordinantur, nempe, *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c.*

Conveniunt secundo contra Armacanum dictam potestatem ad absoluendum à peccatis in ordinatione immediate à Christo acceptam non esse sufficientem ad valide absoluendum; alias quilibet Sacerdos quacumque prohibitione Ecclesie existente (ut modo existit) valide absolueret, quod est contra Trid. sess. 14. c. 7.

Est tamen difficultas, an dicta potestas in ordinatione accepta, sit etiam potestas iurisdictionis ad absoluendum, an tantum præsupposita, & prærequisita ad potestatem iurisdictionis?

Bonaventura in 4. distin. 19. art. 3. quæst. 1. Sotus distin. 18. q. 4. art. 2. Medina Cod. de Confessione quæst. 35. Soar. disputat. 16. sect. 3. & Aegid. disputat. 8. dubio 2. docent potestatem ad absoluendum in ordinatione à Christo acceptam non esse potestatem iurisdictionis, sed præsuppositam ad hanc, & hanc Sacerdotes accipere ab Ecclesia præsupposita potestate illa ordinis accepta à Christo (ex cepto Pontifice, qui etiam potestatem iurisdictionis acci-

Bonauren.

Sotus.

Medin.

Soar.

Aegid.

pit immediatè à Christo) & ex defectu potestatis iurisdictionis non posse Sacerdotem ex vi suæ ordinationis solius aliquem à peccatis absoluerè.

Maior.
Anton.
Angel.
Nauar.
Vazq.
Turr.
Trid.

Maior verò in 4. d. 19. q. 1. Anton. 3. p. tit. 17. c. 4. Ang. *Confessio* 3. n. 4. Nauar. c. 4. n. 3. Vazq. q. 93. art. 1. dub. 3. & Turrian. disp. 23 du. 2. docent, & merito, dictam potestatem ad absoluendum, quam Sacerdotes accipiunt à Christo in sui ordinatione esse ipsam potestatem actiuam iurisdictionis ad absoluendum à peccatis. Quod satis significat Trid. sess. 15. c. 5. dum ait, Christum Sacerdotes constituisse iudices ad absoluendum à peccatis: supponit ergo Sacerdotes in sui ordinatione à Christo instituta accipere iurisdictionem actiuam ad absoluendum à peccatis, quia iudex iurisdictione actiua constituitur, & est iudex.

Triden.

Et ratione Theologica probatur, quia Sacerdotes verbis illis Ioan. 20. *Accipite Spiritum Sanctum quorum remisistis peccata, &c.* quibus ordinantur, accipiunt potestatem ad absoluendum à peccatis, ut Trid. docet, & patet ex ipsorum verborum significatione; sed potestas ad absoluendum à peccatis est potestas iurisdictionis, quia est potestas ad dicendum ius, & ad ferendam sententiam absolutionis; ergo Sacerdotes ex vi suæ ordinationis à Christo accipiunt iurisdictionem actiuam ad absoluendum à peccatis; ac proinde potestas iurisdictionis in Sacerdotibus est indistincta à potestate ordinis ad absoluendum à peccatis, cum sit potestas ad absoluendum ex vi ordinationis collata.

Vnde quando in Sacerdotibus absolute distinguitur potestas ordinis à potestate iurisdictionis, nomine potestatis ordinis, intelligitur potestas ad consecrandum, quia hæc nullo modo est iurisdictionis, & nomine potestatis iurisdictionis intelligitur potestas ad absoluendum à peccatis, quia quāuis hæc sit ordinis, etiam est iurisdictionis.

Maior.
Angel.
Anton.
Vazq.
Turrian.

Addimus contra Nauar. ut optimè Maior, Ang. Anton. Vazq. & Turr. dictam potestatem, & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis convenienter Sacerdotibus ex vi ordinationis non esse ex se completam, & sufficientem ad valide absoluendum; alias absolutio valide conferretur à Sacerdote, quāuis prohibito absoluerè, sicut etiā valide fit consecratio, quāuis Sa-

cerdos prohibitus sit consecrare; sed ut provenientē à Christo ex vi ordinationis esse insufficientem, & inchoatā ad valide absolvendū, quia dicta potestas, & iurisdicō, ut à Christo ex vi ordinationis collata, est absoluta nullum subditum saltem determinatū respiciens, quia ut sic non respicit omnes pœnitentes tanquam subditos, ut patet ex dictis; alias quilibet pœnitens valide absolueretur à quolibet Sacerdote, nec respicit aliquem subditum determinatum, ut etiam patet: perfici tamen ab Ecclesia, quando Sacerdotibus designat subditos (sive designatione ordinaria tanquam proprijs pastoribus, quā ratione diœcesani designantur suo Episcopo, & parochiani suo parochio, sive designatione ex commissione, seu ex delegatione, & non tanquam proprijs Pastoribus) quia designatione subditorum facta ab Ecclesia potestas, & iurisdicō in ordinatione collata respicit subditos designatos, quo completur, & perficitur, quia ea designatione fit potestas, & iurisdicō ad absolvendum determinate subditos designatos. Unde designatione subditorum facta ab Ecclesia dicta potestas, & iurisdicō in ordine collata non tantum completur, & perficitur, sed etiam fit ordinaria, aut delegata.

Ex dictis constat absolutionem prolatam in illum, qui aliquo ex dictis duobus modis non est designatus tanquam subditus absolventi, esse nullam, quia absq; dicta assignatione vno, aut altero modo facta absolvens non habet iurisdictionem in illum.

Quia ergo iurisdicō, prout in ordinatione collata, quamvis sit vera iurisdicō, & superioritas, & relatio, quia tamen est incompleta, & inchoata, idē potest esse absque subiectione passiva, & absq; inferioritate alicuius ipsi correspondere, seu absq; eo, quod respiciat terminum aliquem saltem determinatum, & in particulari: quod possibile est, & facile intelligi potest in relationibus, seu respectibus moralibus provenientibus ex libera voluntate, & institutione qualis est dicta iurisdicō, & superioritas: possibile enim est, & facile Episcopo designare aliquem in eleemosynariū remittendo in posterum designationem pauperum, quibus danda est eleemosyna.

Constat ergo ex dictis, non quemlibet sacerdotem posse valide absolvere, sed tantum illum qui ab Ecclesia præficitur in iudicem aliquorum determinate eos illi subditos designando, siue assignatione ordinaria, siue delegata: & Pontificem dum elegit sibi confessorium non tribuere illi iurisdictionem, sed iurisdictionem à Christo in ordinatione collatam perficere, & complere se ipsum illi subditum in eo foro designando ex generali potestate, quam habet designandi subditos Sacerdotibus.

DIFFICULTAS III.

Quis sacerdos possit sacramentaliter à peccatis absolvere?

CONVENIUNT primo Doctores quemlibet sacerdotem habentem iurisdictionem ordinariam in aliquem posse illum sacramentaliter à peccatis absolvere quia eo ipso habet iurisdictionem completam in illum: sacerdos autem ille dicitur habere iurisdictionem ordinariam in aliquem, qui eam habet ex vi muneris, seu officij instituti ex iure ordinario, siue diuino, siue humano ut Parochus respectu suorum parochianorum, & Episcopi respectu suorum diocessanorum, & Pontifex respectu fidelium totius Ecclesiæ.

Et quilibet ex his tribus, & non tantum Parochus, dicitur proprius pastor, & proprius sacerdos, non proprius pro ut distinguitur contra communem, & vniuersalem, sed pro ut distinguitur contra alienum, qua ratione proprius sacerdos sumitur in cap. *Omnis utriusque sexus*, 12. de pœnitentijs, & remissionibus, & non tantum pro parochio, dum dicitur: *Omnis utriusque sexus fidelis, saltem semel in anno proprio sacerdoti confiteatur, & non alieno, nisi de licentia proprij.* Ut contra Canum electione de pœnitentia p. 5. & contra Soar. disp. 25. sect. 2. aduertunt Sorus in 4. d. 18. quæst. 4. art. 2. & Vazquez 93. art. 2. dub. 1. tum quia in dicto capitulo *proprius* contra opponitur *alieno*, tum etiam quia in

Sot.
Vazq.

eo capitulo nomine *proprij*, intelligitur, ille, cui, aut de cuius licentia facienda est confessio, qua satisfiat præcepto annuæ confessionis, quia de eo sacerdote est ibi tantum sermo; cuiusque autem habenti iurisdictionem ordinariam etiam Pontifici, & alijs ex licentia cuiuscumque habentis illam potest fieri confessio, qua satisfiat præcepto annuæ confessionis, & eodem modo sumitur proprius sacerdos in extrauagante *vices*, de regna, & pace, & in extrauagante, *vas electionis*, de hereticis, quia Pontifices in his extrauagantibus assumunt prædicta verba ex dicto c. *Omnis utriusque sexus* mentionem illius facientes, & alludentes ad verba illius; imò in dicta extrauagante, *vas electionis*, notari videtur quidam doctor, quia nomine proprii sacerdotis intelligat Parochum.

Archiepiscopus verò non habet iurisdictionem ordinariam in subditos Episcoporum sibi sufraganeorum, nisi dum visitat, vt constat ex capite final de censibus in 6. ac proinde tunc tantum, & non alio tempore, potest illos sacramentaliter absolueret, & iurisdictionem ad id alijs delegare.

Vt verò quis dicatur habere aliquem Episcopum, aut Parochum vt propriam sacerdotem, & vt ab eis possit sacramentaliter absolui absque licentia alicuius, non est necessarium quod in eius Episcopatu, aut Parochia habeat domicilium (id est quod habiteret in eo Episcopatu, aut in ea Parochia animo ibi in perpetuum commorandi) vt contra Glossam in cap. *is qui* de sepulturis in 6. contra nonnullos alios docent Soar. disp. 25. sect. 2. Ægid. disp. 8. num. 21. & Santius lib. 3. de matrimonio disp. 19. quia sufficit in eo Episcopatu, aut in ea Parochia habitare animo commorandi per medietatem anni, paulo plus, minus vè, vt cōtingit scholasticis in Academijs, & militibus in præsidijs, & mercatoribus in alienis oppidis; ac proinde isti poterūt prout voluerint confiteri, vel pastori loci, in quomodo dicto habitant, aut in quo habent domicilium, quamuis in alio loco toto anno habitent, aut alij de utriuslibet licentia.

Observandū est, vt optime Soar. & Ægid. posse Episcopum extra suum Episcopatum, & Parochum extra suam Pa-

rochiam

Soar.

Ægid.

Santius.

Soar.

Ægid.

Sanct.

rochiam confessionem sui subditi audire, quia iurisdictione, quæ fit sine strepitu, potest extra proprium territorium exerceri. Vt ostendit Santius 3. de Matrimonio disputat. 19. num. 8.

Conueniunt secundo DD. Sacerdotes habentes iurisdictionem delegatam, seu commissam in aliquem posse illum sacramentaliter absolueret, quia eo ipso habent iurisdictionem completam in illum; Quilibet autem proprius Sacerdos, nempe Rom. Pontifex, & Episcopus, & quilibet alius habens iurisdictionem Episcopalem, & parochus potest eam iurisdictionem pro suis subditis delegare, & committere, vt manifestum est.

Henr.
Soar.
AEgid.

Circa Episcopum, Henr. lib. 7. cap. 21. Soar. disp. 26. sect. 3. Egid. disp. 8. dub. 20. & Sanctius 8. de Matrimonio disp. 28. docent illum posse dictam iurisdictionem in perpetuum delegare durante post mortem ipsius: & eam sic conferre quoties absolute, & absque limitatione illam confert. Alias grauissima inconuenientia orirentur, quando Episcopus moritur ignorantibus confessarijs longè distantibus, & confessiones audientibus, quia istæ confessiones essent nullæ.

Palud.
Anton.
Angel.
Syluest.
Vazq.

Palud. verò in 4. dist. 17. q. 4. art. 3. Anton. tit. 17. c. 9. Angelus verbo *Indulgentia* num. 7. Syluester eodem verbo num. 18. & Vazq. q. 93. ar. 2. dub. 2. docent Episcopum non posse dictam iurisdictionem in perpetuum durante post ipsius mortem delegare: ac proinde eam, quamuis absolute delegatam, morte Episcopi delegantis expirare. Et merito, quia Episcopus circa hanc materiam nequit legem perpetuam condere; ergo nec perpetuum priuilegium circa eam concedere.

Nihilominus confessiones in casu aduersariorum sunt validæ, quamuis factæ sint absque iurisdictione habituali, sola iurisdictione actuali dictis confessarijs pro singulis confessionibus collata ab Ecclesia ob titulum coloratû, quem habent, & ob communem ignorantiam populi, iuxta ea, quæ dicemus diff. 6.

Addimus tamen approbationem sufficientiæ confessarij factam ab Episcopo, aut ab eius Vicario, utpote sententiam

tiam

tiam sufficientiæ illius, perseverare post mortem approban-
tis, quod verum existimamus etiam quando addit, *quandiu
nobis placuerit*, quia hoc addito, non tam significatur perse-
uerantia consensus positivi dictæ approbationis, qui post
mortem perseverare nequit, quam non reuocatio approba-
tionis, morte autem non reuocatur approbatio.

Vazq.
AEgid.

Tandem (vt aduertit Vazq. vbi supra, & Ægid. dub. 4.)
Vicarius, seu locum tenens proprii Sacerdotis adhuc paro-
chi, potest iurisdictionem ad absoluendum à peccatis dele-
gare, quando ipsi Vicario, seu locum tenenti non solum de-
legata est iurdictio ad absoluendum, sed ei substituitur to-
tum officium, & plena potestas proprii Sacerdotis.

DIFFICULTAS V.

*Qua ratione delegetur, & committatur
iurdictio ad absoluendum
à peccatis?*

SUPPONIMVS necessarium esse, quod de-
legatio iurisdictionis ad absoluendum à pecca-
tis fiat signis externis, & non sufficere, quod fiat
mentaliter tantum, quia absque signis externis
non fit humano modo.

Hoc supposito, primo est difficultas, an dicta iuridi-
ctio delegetur per rati habitationem futuram post collatam
absolutionem, quando probabiliter præsumitur futura.

Raimund. in sum. tit. de Pœnitentijs, & remissionibus,
§. 15. partem affirmatiuam tueretur, quia vt dicitur in regula
iuris 10. in 6. *Rati habitio retrahitur, & mandato compa-
ratur*. Ergo iurdictio ad absoluendum non minus delega-
tur rati habitatione futura, quam mandato, seu commissio-
ne expresse facta ante absolutionem.

Raimund.

Sotus vero in 4. dist. 18. q. 4. art. 3. Soar. disputat. 26.
Vazq. quæst. 93. art. 2. dub. 2. Ægid. disp. 8. dub. 5. Turrian.
disp. 24. Ochagania q. 36. & communiter DD. partem ne-

Sotus.

Soar.

Vazq.

AEgid.

Turr.

Ochag.

gati-

gatiuam tradunt, & meritò, quia ratihabitio futura post absolutionem non est, quando fit ipsa absolutio, sed erit post absolutionem; ergo non sufficit ad tribuendam iurisdictionem ad eam absolutionem.

Regula autem illa iuris, *ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur*, tantum habet locum, quando valor actus pendet ex sola voluntate ratum habentis: ac proinde non habet locum in absolutione, cuius valor dependet ex eo, quod conferatur ab habente iurisdictionem eo tempore, quo confertur absolutio.

Secundo est difficultas, an præsens ratihabitio tacita (vt quando alienus Sacerdos audit confessionem, & proprius sciens eum non habere iurisdictionem ad id, videt, & non contradicit, cum facile possit) sufficiat ad delegandam iurisdictionem?

Non desunt, qui negent præsentem ratihabitionem tacitam sufficere: id tamen negant absque idoneo fundamento: & ideo Soar. Turrian. Ægid. & Ochagavia docent sufficere, & merito, quia dicta ratihabitione, vtpotè ante absolutionem existente, & signo exteriori explicata, nempe dicta visione, & non contradictione facili, verè confertur iurisdictio. Et eodem modo, vt aduertunt Vazq. & Ægid. consuetudo audiendi confessiones, sciente, & non contradicente proprio pastore sufficit ad delegandam iurisdictionem ad absoluendum, quamuis consuetudo incipiat, & introducatur aliquibus confessionibus inualidis, factis ante sufficiens signum ratihabitionis proprii pastoris.

Tertio est difficultas, an iurisdictio petita, & non obtentata sufficiat ad validam absolutionem?

Non desunt, qui existiment sufficere, quia id videtur haberi in canone *Placuit* de Pœnitentia dist. 6.

Soar. vero disp. 27. num. 20. & communiter DD. existimant non sufficere, & merito, quia ea petitio non sufficit iure naturali; vt patet, nec iure aliquo positiuo, quia nullibi reperitur, nec in dicto canone *Placuit*, quia in eo potius absq; petitione iurisdictionis conceditur facultas eligendi confessarium in casu illius canonis, nempe quando proprius parochus est ignorans.

Quarto est difficultas, an licentia, seu iurisdicatio per vim, aut metum, aut fraudem extorta sufficiat?

Sanctius 3. de Matrimonio, disp. 39. & Agid. num. 39. affirmant: immérito tamen, quia licentia, & concessio iurisdictionis est vera donatio iurisdictionis, quæ fit ipse, cui datur, quæ requirit esse valida, quia fit absq; aliquo titulo adhuc liberalitatis. Approbatio tamen sufficientiæ confessarii simili modo facta erit sufficiens, & valida, quia non est donatio alicuius rei, quæ fiat ipse approbati, ac proinde nullo indiget titulo, ut sit sufficiens, & valida.

Sanct.

Agid.

DIFFICULTAS VI.

*Utrum confessarius putativus valide,
& licetè absoluat*

CONVENIUNT communiter DD. præsertim Recentiores, Sacerdotem, qui habet titulum coloratum iurisdictionis completè ad absolvendam, & communi errore populi putativum (qui dicitur confessarius putativus) quamvis alias via communi, & ordinaria non habeat iurisdictionem completam, valide absolvere. Ita Palud. in 4. distinct. 17. quest. 6. Sanctius 3. de Matrimonio disputat. 20. Henric. 2. de Pœnitentia cap. 14. Lessius cap. 29. dubio 8. & Agid. disputat. 8. dubio 3. Quod deducunt Doctores ex lege *Barbarius*, ff. de Officio prætoris, & ex can. *Infamis* 3. quest. 7. quia in omni Repub. tam sæculari, quàm Ecclesiastica receptum est, ut iudici putativo tribuatur à superioribus iurisdicatio, ne in Repub. communiter decepta magna sit perturbatio, si acta omnia illius iudicis fiant nulla.

Paludan.

Sanct.

Henr.

Lessius.

Agid.

Ad id autem dno requirunt Doctores, quæ deducunt ex dicta lege, & ex dicto canone; vnum ex parte iudicis putativi, nempe quod habeat titulum coloratum, id est, quod à superiore vero, vel saltem putativo acceperit iurisdictionem, siue ordinariam, siue delegatam, siue verè eam accepe-

*Santius.
Henr.
Lefsius.*

rit, & eam iam occulte amiserit, siue tantum apparenter acceperit, & non verè ob impedimentum aliquod occultum. Alterum ex parte populi, nempe quod communi ipsius populi errore censeatur legitimus iudex. Addunt Sanctius, Henric. & Lefsius, non tantum errorem communem populi, sed etiam opinionem probabilem aliquorum, aut alicuius ad id sufficere loco erroris communis, ut quando quis iuxta probabilem opinionem absoluit à peccatis reservatis, aut quando approbatus in alio Episcopatu eligitur in confessarium.

Sed quamvis iudex putatiuus valide absoluat, quia absoluit iurisdictione, quamvis non habituali, sed tantum actuali pro singulis actibus sibi collata, illicite tamen, & peccaminose absoluit peccato usurpationis iudicii, quia absoluit iurisdictione incommodis quasi extorta, & sibi non omnino liberaliter donata.

DIFFICULTAS VII.

Utrum quilibet Sacerdos in sui ordinatione à Christo accipiat iurisdictionem completam in quoslibet pœnitentes in articulo mortis constitutos?

VPONIMVS quemlibet Sacerdotem deficiente proprio, aut delegato habere sufficientem, & completam iurisdictionem in quoslibet pœnitentes existentes in articulo mortis, ut dicitur in Trident. sess. 14. cap. 7. & in multis canonibus 26. quæst. 6.

Trident.

Palud.

Duran.

Capreol.

Canus.

Richard.

Hoc ergo supposito, difficultas est, an illam accipiant immediatè à Christo, quando ordinantur, an ab Ecclesiâ? Palud. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 2. Duran. dist. 29. q. 2. Capreolus q. 1. art. 3. Canus relectione de Pœnitentia p. 5. & Richardus art. 3. contra Caluinum docent eam accipe-

re immediatè à Christo, seu iure diuino in sui ordinatione, quia alias Christus non sufficienter prouidisset de ministro, si ipse quoslibet in articulo mortis existentes non reliquisset assignatos tanquam subditos cuilibet Sacerdoti, & id reliquisset Ecclesie faciendum.

Bonauen. verò in 4. d. 19. art. 3. q. 1. Sor. d. 18. q. 4. ar. 4. Soar. disp. 26. sect. 4. Vazq. 93. ar. 1. dub. 4. docent, & merito, Sacerdotes dictam iurisdictionem completam accipere ab Ecclesia, & non immediatè à Christo, quod satis significat Trid. cap. illo 7. dum ait, pie semper in Ecclesia fuisse custoditum, ut omnes Sacerdotes possint quoslibet pœniten-tes in articulo mortis constitutos absolvere à quibusvis peccatis, & censuris; quia si id fuisset à Christo constitutum non diceret Trid. id fuisse pie in Ecclesia custoditum, quia his verbis id reducit in pietatem Ecclesie.

Et ratione probatur, quia in reliquis casibus Christus commisit, & reliquit Ecclesie assignationem, & applicationem subditorum ipsis Sacerdotibus, quia iurdictio in ordinatione accepta completur; ergo etiam in casu articuli mortis, consequentia probatur, quia ad excipiendum hunc casum nullum est sufficiens fundamentum cum satis provideatur de ministro, & de remedio pro eo casu, relinquendo Ecclesie assignationem illorum ut subditorum cuilibet Sacerdoti, quia Ecclesia potuit eam statim facere, & semel factam nunquam reuocare, ut vere fecit, quo ea assignatio ita sufficienter stabilita est, ac si Christus eam factam reliquisset. Et quod id factum sit ab Ecclesia non leuitur confirmatur ex eo quod in presentia proprii Sacerdotis id nequit efficere, qui alias non habet licentiam ab Ecclesia: imo nec in presentia Sacerdotis delegati, ut contra nonnullos docent communiter DD. & declarauit Gregorius 13. viuz vocis oraculo ut refert Molina tom. 4. de iustitia disp. 36. Et merito, quia supradicta concessio fit omnibus Sacerdotibus circa pœniten-tes existentes in articulo mortis, ratione extremæ necessitatis, quia facta fuit, ut dicitur in Tridentino, ne pœniten-tes pereant defectu confessarij; quando autem adest proprius, aut alias delegatus non sunt alij necessarii ipsi pœniten-ti.

Greg. 13.
Molina.

DIFFICULTAS VIII.

*Vtrum iurisdiclio completa in pœnites exi-
stentes in articulo mortis, etiam concedatur
Sacerdotibus hæreticis, & schismaticis,
& excommunicatis non
toleratis?*

Medin.
Cenar.

MEDINA Codice de Confessione questione 32.
cui debeat fieri confessio? & Conarru. in cap. *Al-
ma mater* 2. par. §. 6. docent, nullum Sacerdo-
tem excommunicatum non toleratum (id est
nullum excommunicatum denunciatum, aut excommuni-
catum notoriè ob percussionem Clerici) habere iurisdic-
tionem in pœnites in articulo mortis; quia per eam
excommunicationem aufertur omnis iurisdiclio saltem Ec-
clesiastica.

Sotus.
Nauar.
Ledesm.

Sotus in quarto distincti. 18. questione 4. artic. 4. Na-
uar. cap. 26. numero 26. & Ledesma 2. parte quarti qua-
stione 21. articulo 6. docent, Sacerdotem hæreticum non
habere dictam iurisdictionem, vel quia caret fide, quæ est
fundamentum necessarium ad iurisdictionem Ecclesiasti-
cam, vel quia ita dispositum est ab Ecclesia.

Canus.
Soar.
Vazq.

Canus vero de Pœnitentia parte 5. Soarez disput. 26.
sestione 4. Vazquez questione 93. artic. 1. dubio 4. &
communiter Doctores docent, quemcumque Sacerdotem
quantumvis hæreticum, & schismaticum, & excommuni-
catum non toleratum habere iurisdictionem completam
in pœnites existentes in articulo mortis; & merito, quia
ex vna parte Ecclesia potest complere iurisdictionem,
quam Sacerdotes hæretici, & schismatici, & dicti excom-
municati habent acceptam in ordinatione, eis applican-
do, & subiiciendo dictos pœnites, quia huic applica-

tionis,

tionem, & subiectionem non obstat hæresis, nec schisma, ut patet, nec dicta excommunicatio, quia hæc ex iure tantum Ecclesiastico impedit, aut aufert dictam applicationem: & ex altera parte in Tridentino sessione 14. cap. 7. & in pluribus Canonibus vigesima sexta quæst. 6. omnino generaliter absque exceptione aliqua dicitur omnes Sacerdotes posse absolueri pœnitentes in eo articulo constitutos; ergo negandum non est in omnibus Sacerdotibus, etiam in dictis præcisus esse completam iurisdictionem in dictos pœnitentes ex Ecclesiæ benignitate erga hos, ne absque confessione decedant.

Trident.

Observandum est, quod quamvis dicti Sacerdotes præcisus possint valide dictos pœnitentes absolueri; ut tamen licite possint necessarium est, quod sint à peccato mortali contritione, aut aliter iustificati, nisi quando periculum ægroti ira urget, ut ob ipsam statim audiendum nequeant conteri, nec aliter iustificari, quia tunc licite possunt, quamvis sint in peccato mortali: & quamvis Sacerdos non sit licite administraturus absolutionem, quia iustificari potest, & non vult, tunc pœnitens in articulo mortis existens potest ab illo absolutionem petere (quando pœnitens non timet subversionem ob communicationem cum eo Sacerdote, & quando ob communicationem cum eo non apparet profiteri errorem aliquem illius Sacerdotis) quia tunc petit, quod Sacerdos ille potest licite facere, si velit: quod etiam est verum, quamvis Sacerdos ille non sit paratus ad illicite absoluendum, quia regula illa, nempe quod nequeat quis inducere aliquem ad id, in quo peccaturus est, quando qui inducitur non est paratus ad id, tantum est vera quando inducenti non est in præcepto id, ad quod inducit, confessio autem, & receptio absolutionis in dicto articulo est pœnitenti in præcepto, imò ipsi ministro est in præcepto auditio, & absolutio.

(*)

DIFFICULTAS IX.

*Utrum iurisdictio completa concessa omnibus
Sacerdotibus, etiã præcisis, in pœnites exi-
stentes in articulo mortis, etiam conce-
datur in pœnites in periculo
mortis constitutos?*

ARTICULVS mortis dicitur tempus illud, in quo proximè instat mors certo moraliter euentura: periculum verò mortis tunc interuenit, quãdo est probabile, seu prudens dubiũ mortis, quale est in actuali bello, in longa nauigatione, in primo partu mulieris, & in graui infirmitate, & tempus, in quo proximè instat dictum periculum, potest dici moralis articulus mortis.

Circa difficultatem ergo Sor. in 4. d. 18. q. 4. art. 4. Canus de Pœnitent. p. 5. Couar. in cap. *Alma mater*, par. 1. §. 1. n. 8. & Valent. disp. 7. q. 8. punct. 2. partem negatiuam tueritur, quia Trid. sess. 14. c. 7. ubi facit mentionem diætæ concessionis, tantum loquitur de pœnitentibus existentibus in articulo mortis.

Nauar. verò c. 26. n. 31. Henr. li. 3. de Pœnit. c. 11. Soar. d. 26. sect. 4. Vaz. q. 93. ar. 1. dub. 5. Ægid. disp. 8. n. 16. & cõmuniter DD. partẽ affirmatiuam merito tradunt. Quod efficaciter deducitur ex iure Canonico, in quo quoad concessionem facultatis absoluendi à reservatis pro eodem usurpatur articulus, & periculum mortis, ut patet in cap. *Eos qui*, de sententia excommunicationis in 6. ubi quod in principio appellatur articulus mortis, postea dicitur periculum mortis: & in canone *Si quis suadente diabolo* 17. q. 4. & in cap. *Non dubium* de sententia excommunicationis, quia quod in hoc capitulo dicitur periculum mortis in eo canone, *si quis dictum fuerat articulus mortis*, ac proinde in Tridentino ubi supra, nomine articuli mortis, etiam comprehenditur periculum mortis, & merito, quia moraliter est articulus mortis.

Sot.

Canus.

Couar.

Valent.

Trident.

Nauarr.

Henr.

Soar.

Vazq.

Ægid.

Et ratione probatur, quia dicta concessio fit, vt quantum fieri possit penitentes non moriantur absque confessione, ne forte ex defectu illius damnentur: ergo etiam fit pro existentibus in periculo mortis; alias relinquerentur expositi periculo moriendi sine confessione; esse autem in periculo moriendi sine confessione æquiualeat moraliter ipsi mori sine confessione, quia in moralibus periculum æquiualeat euentui, & ita cauendum est sicut ipse euentus.

Ex quo deducitur, dictam concessionem non tantum fieri pro tempore ipso periculi, in quo penitens forte morietur, sed etiam pro tempore ante illud, in quo instat ipsam periculum, seu pro articulo periculi, nempe pro tempore, in quo quis aggreditur periculum, aut appropinquat periculo, vt quando appropinquat ipsi auali bello, aut longæ navigationi, aut primo partui, aut statui infirmitatis grauis, in quo forte morietur, ne in ipso periculo, seu in tempore periculi forte moriatur absque confessione, si ante illud non fuit confessus.

DIFFICULTAS X.

A quo quilibet Sacerdos habeat iurisdictionem completam in peccata venialia, & etiam in mortalia iam legitime confessa?

SUPPONIMVS, in quo conueniunt DD. Sacerdotes etiam simplices habere sufficientem, & completam iurisdictionem in mortalia iam legitime confessa, & in venialia, quamuis non confessa. Quod vsu, & consuetudine Ecclesiæ constat.

Est tamen difficultas, a quo Sacerdotes etiam simplices habent dictam iurisdictionem; an in sui ordinatione immediatè à Christo, an ab Ecclesiâ?

Paludan. in 4. dist. 19. quæstione 2. Sotus distinct. 18. quæst. 4. ar. 2. Ruard. ar. 3. contra Caluinum, Ledesma 2. p. quarti q. 22. ar. 1. Canus relectione de penitentia par. 5. & Canus.

Palud.

Sotus.

Ruad.

Ledesma.

Canus.

Vazq.

Vazquez q. 93. art. 1. dub. 6. docent dictam iurisdictionem accipi immediate à Christo in ordinatione, primo quia dicta peccata non sunt necessario subiicienda clauibus, sed pro libito pœnitentium subiiciuntur; ergo cōpletio iurisdictionis in illa non est Ecclesiæ commissa, sed accepta in ipsa ordinatione. Secundò quia Ecclesia nequit reseruare venialia; ergo iurdictio in illa non dimanat ab Ecclesia, sed immediate à Christo.

Nauarr.

Medina.

Henriq.

Valent.

Soar.

Ægid.

Nauar. verò cap. 4. num. 5. Medina. cod. de confessione quaestione de confessione voluntate, & nō necessitate facta: Henriquez lib. 3. de pœnitentia cap. 8. Valent. disp. 7. q. 10. p. 2. Soar. disp. 26. sect. 5. & Ægidius disp. 8. num. 17. docent, dictam iurisdictionem completam conferri ab Ecclesia, & non immediate à Christo, & merito, quia eisdem verbis Ioan. 20. *quorum remisistis peccata &c.* conceditur à Christo in ordinatione potestas, & iurdictio absoluedi à mortalibus, & à venialibus, sed dictis verbis non conceditur completa iurdictio in mortalia non confessa; ergo nec conceditur in mortalia iam confessa, nec in venialia, sed iurdictio incompleta, & inchoata, quæ applicatione subditorum tantum habentium conscientiam similium peccatorum facta ab Ecclesia completur, & perficitur.

Ad primum ergo rationem aduersariorum, concedimus antecedens, & negamus consequentiam, quia quamuis dicta peccata pro libertate pœnitentium subiiciantur clauibus Ecclesiæ, & sacerdotibus; sed non cuiusque sunt subiicienda, sed tantum ei, cui subiectus est in eo foro ab habente potestatem subiiciendi, sicut etiam quis libere ordinatur, & tamen non potest pro sui libertate à quocumque ordinari, sed tantum ab eo, qui habet facultatem ad id.

Et ad secundam respondemus quod quamuis Ecclesia non possit dicta peccata perfecte reseruare, si non præcipiat confessionem sacramentalem eorum, quia non concessio, aut ablatio iurisdictionis in peccata, quæ non sunt necessario confitenda, qualia sunt prædicta non posito præcepto Ecclesiæ, non est perfecta reseruatō; nihilominus potest non concedere, & auferre iurisdictionem in illa, cum ab ipsa

dima-

dimanet, quod est illa quoad absolutionem referuare, de quo dicemus disp. sequenti diff. 4.

DIFFICULTAS XI.

*Utrum in aliquo casu sit generaliter permis-
sum cuicumque pœnitenti eligere
sibi confessarium alie-
num?*

SOTVS in 4. d. 18. quæst. 4. art. 2. Canus re-
lectione de pœnitentia p. 5. & Aegidius disp. 8.
dub. 8. docent in nullo casu permitti pœniten-
tibus confiteri alieno confessario absque licen-
tia proprij, quia si in aliquo casu, maxime quando proprius
Parochus est ignorans; in hoc autem casu id non permitti-
tur, quia si in aliquo iure id permetteretur, maxime in can.
Placuit 9. quæst. 2. & de pœnitentia d. 6. in eo autem cano-
ne aut id non permittitur pro absolutione sacramentali à
peccatis, sed pro mutata pœnitentia publica imposita à pro-
prio Parocho ignorante, ut ait Sotus, aut si pro absolutione
sacramentali, iam id est abrogatum per cap. *Omnis utrius-
que sexus*, ut ait Canus.

Sotus.
Canus.
Ægid.

Nauarrus verò in dicto canon. *placuit*, de pœnitentia
d. 6. Medina cod. de confessione quæst. 35. de licentia cu-
rati alieno confitendi, & Vazquez quæst. 93. art. 2. dub. 3.
docent in casu ignorantie proprij Parochi permitti pœnitē-
tibus confiteri alieno sacerdoti absque licentia proprij, &
merito, quia in dicto canon. *placuit* absque dubio id permit-
titur pro confessione sacramentali ordinata ad absolutio-
nem sacramentalem, quia in eo est sermo de confessione
pro dicta absolutione, & facienda Parocho ut parocho, tum
quia in eo prohibetur pœnitentem commissum vni sacerdo-
ti tanquam Parocho admitti ab altero ad confessionem, nisi
in casu ignorantie proprij, tum etiam quia in eo est sermo

Nauar.
Medin.
Vazq.

de confessione, media qua inuenitur gratia, & facienda eis qui habet potestatem ligandi, atque soluendi, de qua est sermo in primo canone dictæ distinctionis; confessio autem absolute dicta, & facienda parochi, vt parochi, & ei, qui habet potestatem ligandi, & soluendi est confessio sacramentalis ad absolutionem sacramentalem ordinata.

Id verò, quod Canis ait, permissionem in hoc casu factam, abrogatam esse per cap. *Omnis vtriusque sexus*, dum dicitur confitendum esse proprio Sacerdoti, vel alteri de licentia illius, sine fundamento dicitur: imò contrarationem, quia in eo cap. nihil noni statuitur, sed tantum declaratur generalis obligatio confitendi proprio Sacerdoti, vel alteri de illius licentia, quo non tollitur prædicta particularis concessio pro casu ignorantie proprii parochi.

Prædictus autem canon, *Placuit*, intelligitur, vt aduertit Vazquez, quando parochus est adeo ignorans, vt confessio illi facta sit nulla, aut illicita, ratione ignorantie ipsius; iuxta ea, quæ dicemus difficul. 15. & etiam intelligitur quando non est alius Sacerdos, qui ex privilegio, aut aliter habeat iurisdictionem delegatam, quia concessio in eo canone facta videtur in defectum habentis iurisdictionem, & absque onere petendi licentiam ab aliquo, adhuc ab Episcopo.

Richard.
Palud.
Gabr.
Bonauen.
Adrian.
Syluest.

Addunt Richard. Paludan. & Gabr. in 4. distinct. 17. Bonaventura distinct. 19. Adrianus quæstione 5. de Confessione, & Syluester *Confessio* 1. quæstione 6. etiam permitti pœnitentibus eligere confessarium ratione malitiæ proprii parochi, quando scilicet pœnitens ex cōfessione illi facta timet damnum sibi ab illo inferendum: id tamen additur absque fundamento aliquo in iure, quia pro hoc casu nullum

extrat ius.

DIFFICULTAS XII.

*Vtrum aliquibus in particulari conueniat in
omni casu eligere sibi confessorium abs-
que licentia proprii?*

CONVENIUNT Doctores esse aliquos, qui
bus in omni casu etiam in praesentia proprii sa-
cerdotis, & absq; eius licentia conuenit eligere
sibi confessorium quos iam nominamus.

In primis Romano Pontifici ex iure diuino conuenit eli-
gere sibi confessorium ratione potestatis ipsi collate à Christo
ad designandum subditos sacerdotibus, se ipsum designando
& applicando vt subditum in eo foro sacerdoti, cui vult.

Secundo conuenit Episcopis eligere sibi confessorium
non ex iure diuino Christi, quia ex hoc tantum subijciuntur
Pontifici tanquā proprio pastori, sed iure Ecclesiastico habi-
to in e finali, de poenitentijs & remissionibus: in quo id etiā
conceditur Prælati exemptis à iurisdictione ordinaria, vt
Generalibus, Provincialibus & Superiorib; immediatis do-
mus religiosæ vt Prioribus, Guardianis, Reſtorib; & Abba-
tibus, sed non Abbatibus: quod in eodem cap. etiā cōceditur
Prælati, qui sunt Episcopis superiores vt primatib; Patriar-
chis, & etiam Cardinalibus Episcopis, & Cardinalibus Lega-
tis: reliquis vero Cardinalibus id etiam conuenit non ex iure
dicti capitali, sed vel ex alicuius Pontificis viæ vocis ora-
culo, vel ex iure consuetudine introducto.

Tertio idem conuenit parochis; & omnibus alijs sacerdo-
tibus etiam simplicibus ex iure consuetudine introducto.

Quarto imperatores Reges, & alij Principes seculares
habere solent priuilegia à Romano Pontifice ad eligendum
confessorium, quibus standum est.

Quinto idem priuilegium eligendi confessorium conce-
ditur accipientibus Bullam Cruciatæ, & concedi solet per
alias Bullas, quibus etiam standum est.

Palud.
Anton.
Nauar.
Caiet.
Vazq.

Circa vagos, seu vagabundos, qui nullum habent firmum domicilium sed vagantur, Palud. in 4. d. 17. quæst. 3. Anton. tit. 17. cap. 4. Nauarr. in canone *Placuit* num. 79. Caietan. verbo *Absolutio*, ex parte absoluentis, & Vazquez quæst. 93. art. 2. dub. 4. docent illos posse sibi eligere confessarium, quia carent proprio parcho, cum careant firmo domicilio, ex quo fideles sortiuntur parochiam, vt statuitur in cap. finali, de parochijs.

Sotus.
Medin.
Syluest.
Soar.
Ægid.

Sotus vero in dist. 18. q. 4. Medina Cod. de Confessione q. 35. Syluest. verbo *Confessor* 1. q. 1. Soar. disp. 25. sec. 2. & Ægid. disput. 8. dub. 8. docent illos non posse eligere sibi confessarium, & merito, quia habent proprium parochum (quamuis nõ firmum) cum videlicet, in cuius parochia actu habitant, quia eis assignandus est aliquis proprius parochus, cui incumbat cura ipsorum; aliàs non esset illis sufficienter prouisum, nullus autem alius illis potest commode assignari, nisi ille, in cuius parochia habitant actu: quod etiam praxis confirmat, quia nullus parochus censetur obligatus ad administrandum illis sacramenta, quando eis indigent, nisi ille, in cuius parochia actu hospitantur, & habitant.

Palud.

Circa peregrinos, & iter agentes, qui alibi habent domicilium, Paludan. docet eos non posse confiteri, nisi illi parcho, in cuius parochia habent domicilium, vel alteri de licentia illius, quam censetur habere, quando ex licentia illius peregrinantur.

Caiet.
Soar.
Vazq.
Ægid.
Eugen. 4.

Caietan. vero, Soar. Vazq. & Ægid. docent, illos posse confiteri parcho parochiæ, in qua inueniuntur, & alteri de eius licentia, & merito, quia vt Caiet. refert, id declarauit Eugen. III. viuz vocis oraculo pro confessione, & communionem: imò addit Pontifex eos ex iure ad eam parochiam pertinere, & non ex commissione; intelligit autem Pontifex non ex commissione proprii Episcopi, nec parochi, sed ex iure consensu tacito Pontificum introducto; & idem maiori ratione dicendum est de eo, qui negotij, aut studij, aut mercaturæ, aut militiæ causa commoratur in aliquo oppido, quamuis in eo non sit commoraturus per medietatem anni: quod addimus, quia quando habet animum commorandi per medietatem anni parum plus, minusvè, certius est

ad eam parochiam, in qua habitat, pertinere: nisi quando pro similibus personis designata est aliqua parochia, quantumuis habitent extra eam, ut pro Scholasticis designata est Copluti, quia tunc ad hanc designatam pertinent.

Circa eos vero, qui habent duo domicilia, Nauarr. Soar. & Aegid. docent posse vtrilibet paracho ex illis confiteri; & meritò, quia vterque est illis parochus ratione vtriusque domicilij.

Nauarr.

Soar.

Aegid.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum habens facultatem eligendi sibi confessarium possit eligere Sacerdotem simplicem, & non approbatum?

CERTVM est habentem facultatem eligendi sibi confessarium absque restrictione aliqua collatam posse eligere Sacerdotem simplicem, id est alias carentem iurisdictione completa in ipsum habentem dictam facultatem; alias nullum illi fieret privilegium: & post Tridentinum non posse à pœnitente seculari eligi in confessarium nisi Sacerdotem, qui vel sit parochus, quamuis alias alienus, vel qui sit approbatus ab ordinario, quia in Trident. sess. 23. cap. 15. decernitur nullum posse audire confessiones secularium, nisi approbatum ab ordinario, vel habentem beneficium parochiale.

Trid.

Est tamen difficultas, an religiosi habentes dictam facultatem possint eligere Sacerdotem non solum simplicem, sed etiam eum, qui nullius est parochus, nec approbatus ab ordinario, & an id possint seculares seclaso decreto Tridentini, aut ubi forte receptum non fuerit?

Canus relectione de pœnitentia par. 5. Glossa in cap. Si Episcopus de pœnitentijs, & remissionibus in 6. Vazq. q. 93. art. 2. dub. 5. & Ochagavia q. 36. partem negativam tuentur, quia alias forte eligeretur confessarius, qui non sit

Canus.

Gloss.

Ochag.

Vazq.

ido-

idoneus, quod non est credendum velle superiorem dictam facultatem cōcedentem, in generali autem concessione nō veniunt, quæ non esset quis in specie concessurus, vt habetur regula 18. iuris in 6.

Palud.

Gabr.

Sotus.

Adrian.

Anton.

Medina.

Palud. verò in 4. d. 17. quæst. 3. arr. 2. Gabr. quæst. 2. dub. 5. Sotus d. 18. quæst. 4. arr. 3. Adrianus quæst. 5. de cōfessione dub. 1. Anton. tit. 17. capit. 17. & Medina cod. de cōfessione quæstione de Sacerdote alieno, partem affirmatiuam tradunt, & merito, quia concedi potest facultas eligendi confessarium non parochum, & non approbatum; ergo quando generaliter, & absque restrictione conceditur facultas eligendi confessarium, vere conceditur facultas eligendi quemlibet alias non impeditum, dum modo sit sufficiens, & idoneus, quod non difficile potest pœnitens prudenti diligentia, aut interrogando, aut aliter discernere. Vnde religiosi possunt sacerdotem non parochum, & non approbatum eligere in confessarium, & etiam seculares, vbi forte dictum decretum Tridentini non fuerit receptum.

DIFFICULTAS XIII.

*Vtrum confitentes religiosis priuilegiatis
satisfaciant præcepto annuæ
confessionis?*

SUPPONIMVS fideles posse valide, & licite confiteri religiosis priuilegiatis ad audiendas confessiones, alias nullum fuisset eis concessum priuilegium.

Est tamen difficultas, an fideles, confessione illis facta satisfaciant præcepto annuæ confessionis?

Henriq.

Poliaco.

Henricus quodlib. 10. quæst. 2. & Ioan. de Poliaco existimant fideles confitentes dictis religiosis non satisfacere præcepto annuæ confessionis, ac proinde semel in anno teneri omnia sua peccata mortalia quantumuis dictis religiosissimam confessa suo parochio confiteri, aut alteri de eius

licen-

licentia. Primo quia in cap. *Omnis utriusque sexus*, dicitur fideles teneri omnia sua peccata mortalia proprio sacerdoti, aut alteri de eius licentia saltem semel in anno confiteri; per privilegia autem religiosis concessa non est derogatum dicto capitulo, quia in eo continetur, & determinatur præceptum divinum confitendi proprio sacerdoti, aut alteri de eius licentia saltem semel in anno; præcepto autem divino nequit derogari per privilegia Ecclesiastica, ergo qui proprio sacerdoti, vel alteri de eius licentia non confitetur semel in anno quantumvis dictis religiosis confiteatur, non satisfacit dicto præcepto. Secundo quia in extranagante, ad *uberis fructus*, edita à Martino 5. quæ refertur ab Henrico in qua Martinus concedit mendicantibus idem privilegium audiendi confessiones addit, *volumus autem quod bi, qui fratribus confitebuntur, teneantur proprio sacerdoti, saltem semel in anno, prout generale Concilium constituit, confiteri*. Et in extranagante *vices*, de tregua, & pace edita à Sixto 4. dicitur quod fratres mendicantes desistant prædicare quod parochiani sunt obligati tempore paschatis proprio sacerdoti confiteri, quia ad id de iure tenentur.

Mart. V.

Sixt. 4.

Nihilominus iam negari non potest confitentes mendicantibus, & quibuscumque alijs religiosi etiam satisfacere præcepto confessionis, tam annuæ, quam pure divino pro articulo mortis ut declaravit Clemens 8. in Bulla edita anno 1592. die 22. decembris, & merito, quia iam privilegia ad audiendas confessiones sacerdotibus nostræ societatis, & reliquis mendicantibus renouata, aut de nouo concessa (quibus etiam reliqui religiosi gaudent) verè sunt concessa absque vlla limitatione, & exceptione alicuius confessionis ergo illis concessa est facultas audiendi confessiones, etiam pro præcepto confessionis, & tam pro pure divino, quàm pro præcepto annuæ confessionis.

Clem. 8.

Concessione autem dictæ facultatis non derogatur iuri divino modificato in capitulo *Omnis utriusque sexus*, confitendi proprio sacerdoti, vel alteri de licentia illius, saltem semel in anno, quia qui ex licentia, & ex privilegio Romani Pontificis audit confessiones (ut audiunt Religiosi) vere audit illas ex licentia proprii sacerdotis, quia Rom. Pontifex,

quam

quamuis non sit proprius parochus, est tamen proprius Sacerdos, & pastor omnium fidelium, & non alienus, & in dicto cap. *Omnis*, nomine proprii Sacerdotis non tantum intelligitur parochus, sed etiam quicumque habens iurisdictionem ordinariam, quam etiam habent Rom. Pontifices, & reliqui Episcopi. Ex quo constat ad prius fundamentum aduersariorum.

Et ad posterius, desumptum ex Martino 5. & ex Sixto 4. respondemus eo tempore priuilegium audiendi confessiones, antea à Bonifacio 8. in extrauagante *super cathedram* de sepulturis, & Benedicto 11. in extrauagante *inter cunctas*, de priuilegijs, absolute absque exceptione alicuius confessionis mendicantibus concessum, quod Ioann. 22. supponit in extrauagante, *vas electionis* de hæreticis, in qua sententiam Ioannis de Poliacò damnauit, fuisse eo modo dicto limitatum à Martino 5. & à Sixto 4. Iam tamen antiquum priuilegium concessum à Bonifacio 8. & à Benedicto 11. fuisse absolute absque exceptione alicuius confessionis à Romanis Pontificibus, iterum nostris, & reliquis mendicantibus renouatum, ut constat ex Bullis ipsius concessis.

DIFFICULTAS XV.

Quanta scientia necessaria sit in Sacerdote, ut possit confessiones audire?

SUPPONIMVS in Sacerdote necessariam esse scienciam, seu notitiam aliquam peccatorum, & aliquarum aliarum rerum, ut confessiones audiat, quia ad iudicandum (ut vere iudicat Sacerdos in confessione) necessaria est cognitio cause, & aliarum rerum ad iudicium, & ad sententiam iudicij pertinentium, ita Caietanus verbo *confiteri necessaria*, Syluest. verbo *confessor* 3. Anton. 3. parte tit. 17. cap. 16. disput. 28. sect. 2. Vazq. q. 93. art. 3. dub. 1. Ægid. disp. 8. dub. 16. & Reginaldus lib. 1. cap.

Caiet.
Syluest.
Anton.
Soar.
Vazq.
Ægid.
Reginal.

Est ergo in primis necessarium Sacerdoti ut possit confessiones audire, quod sciat discernere inter mortale, & veniale, & inter species peccatorum, & an peccatum sit vnum, vel multiplex. Secundò necessarium est, quod sciat casus reservatos, à qua obligatione magna ex parte liberantur religiosi, quia habent privilegium absolventi à multis: & etiam qui audiunt confessiones habentium Bullam Cruziatæ, quia habet privilegium absolventi fere ab omnibus reservatis. Tertio necessarium est quod sciat obligationes restituendi, & impedimenta matrimonij, & omne aliud quod necessarium est, ut pœnitens possit absolvi: ratio omnium trium prædictorum est, quia absque eorum notitiâ nequit Sacerdos in confessione prudenter procedere, & iudicare, & pœnitentibus mederi, ad quod ex officio confessarii tenetur.

Ita tamen necessarium est Sacerdoti quod tria prædicta sciat, & possit inter ea discernere, ut necessarium non sit quod id possit in omnibus peccatis, quæ se auditurum credit, quia id vix possunt doctissimi, sed sufficit quod id possit in peccatis, & casibus, qui frequenter contingunt his, quorum confessiones audit. Ex quo fit quod possit aliquis esse idoneus ad audiendas confessiones in vno oppido, nempe in oppido rusticorum, & respectu alicuius generis personarum, ut clericorum, & non sit sufficiens in alio oppido, ut incuria regia, & respectu alicuius generis personarum, ut mercatorum, & scribarum. Et ita necessarium est quod omnium trium prædictorum notitiâ habeat, ut necessarium non sit quod notitiâ sit tanta ut possit ex tempore, & per se ipsum in omnibus casibus occurrentibus omnia dubia resolvere, sed sufficit quod id possit in casibus frequenter occurrentibus, & quod in difficilioribus dubitare possit ut possit absolutionem decernere, quousque doctos, vel libros consulat: imò non videtur necessarium quod in casibus frequenter occurrentibus, possit omnia dubia circa illos ex tempore resolvere, si maiori ex parte possit, & circa reliqua pauca possit dubitare.

Nec detinenda est absolutio, quia Sacerdos nesciat discernere circa peccata non frequenter contingentia, an sit

mortale peccatum, an tantum veniale, & an multiplex, an vnum, & an huius, aut illius speciei: imò nec quando id nescit circa peccata frequenter contingentia, si id discernere sit difficile ob inæctitudinem materia, aut aduertentia pœnitentis quando peccatum commisit, aut ob alias circumstantias: sed audito facto pœnitentis, & adhibito remedio prout melius possit, conferri potest absolutio; quia sicut ex parte pœnitentis ad cōfessionem formaliter integram sufficit mediocris diligentia, ita etiam ex parte cōfessarij ad absolutionem formaliter integram sufficit scientia, & iudiciū, & discretio mediocris circa peccata.

Est tamen difficultas 1. An cōfessario sit necessaria notitia irregularitatum saltem confusa sufficiens ad dubitandum?

*Caiet.
Nauar.
Vazq.*

Caietanus negatiue respondet, quia absolutio potest conferri irregulari. Nauarr. vero & Vazq. sub distinctione respondent, & bene, nempe eam notitiam tantum esse necessariam cōfessario audienti cōfessiones Clericorum (nisi quando suppleri potest scientia ipsorum pœnitentium), & nos addimus, etiam quando audit cōfessiones eorum, quos credi potest esse ordinandos, vt tam Clericos, quam ordinandos dirigat, & de irregularitate moneat, vt ordinati abstineant ab vsu ordinum, & non ordinati ab ordinatione.

Secundo est difficultas, an ignorantia cōfessarij suppleri possit, si ipse faciat vt pœnitens ante cōfessionē consulat peritos circa res, quas cōfessarius ipse ignorat.

*Ochag.
Caiet.*

Ochagavia quæst. 38. negat, quia id esset nimis onerosum pœnitenti. Caietanus vero affirmat, & merito, quia tunc non est necessaria cōfessario notitia earum rerum: id tamen limitat, quando id non est cōfessario frequenter necessarium, sed tantum in vno casu, aut in altero; quam limitationem nos tantum veram existimamus, quando cōfessarius est debitus pœnitenti, vt parochus, quia tunc contra rationem est concedere pœnitenti cōfessarium molestum: non vero quando cōfessarius liberaliter conceditur.

Tertio est difficultas, an in eo, qui propria voluntate suscipit officium cōfessarij, requisita sit maior scientia quàm in eo, qui ex obedientia illud suscipit.

Antoninus, affirmatiue respondet: immerito tamen, vt optime Nauar. Soar. Vazq. & Reginaldus quia obedientia nequit supplere defectum scientiæ alias adminus confessarij requisitæ.

*Anton.
Nauar.
Soar.
Vazq.
Reginal.*

Quarto est difficultas an confessio facta ei, qui modo supradicto nescit discernere circa materiam confessionis, inter mortale videlicet, & veniale, & inter species peccatorum, & inter eorum unitatem, & multiplicitem in casibus frequenter occurrentibus sit nulla, & consequenter necessario repetenda.

Soar. Vazq. & communiter DD. supponunt sacerdotẽ sic ignorantem non esse incapacem recipiendi de nouo iurisdictionem, & multo minus retinendi antiquam, quia talis incapacitas nullo fundamento ostendi potest: & consequenter si ea, quæ sibi dicuntur in confessione, de facto percipiat vt mala, & forte bene iudicet, & inter ea modo dicto discernat, confessio ipsi facta erit valida.

*Soar.
Vazq.*

Est tamen difficultas, an quando ratione dictæ ignorantia de facto non bene indicat, nec discernit, tunc confessio sit nulla defectu veri iudicij, & actualis discretionis?

Ricard. in 4. d. 17. art. 2. quæst. 8. Victoria de confessione num. 168. Vazq. q. 93. art. 3. dub. 2. Turrian. disp. 25. du. 2. & Ochagauia q. 38. docent tunc confessionem esse nullam, quia tunc absolutio fertur à iudice, causa insufficienter cognita.

*Richar.
Victor.
Vazq.
Turrian.
Ochag.
Gabr.
Adrian.
Pet. Sot.
Soar.
Ægid.*

Gabr. vero in 4. d. 17. quæst. 1. art. 3. dub. 2. Adrianus quæst. 4. de confessione, Petrus Sotus lect. 6. de confessione, Soar. disp. 22. lect. 6. & Ægid. disp. 6. dub. 5. docent, tunc confessionem esse validam quantum est ex parte Sacerdotis, & merito, quia actus poenitentis cogniti vt peccata, sunt materia sufficiens absolutionis; ergo absolutio supra illam cadens erit valida: peccauit tamen sacerdos (nisi bona fide excusetur) quia causa insufficienter cognita tulit sententiam absolutionis.

Addimus, quantum est ex parte Sacerdotis, quia si poenitens confiteatur sacerdoti sic ignoranti, eius ignorantiam aduersus peccauit mortaliter, ac proinde quantum est ex parte ipsius

confessio fiet nulla defectu doloris, & integritatis confessionis.

Observandum tamen est, in quo non pauci conveniunt, in casu extremæ necessitatis, non solû valide, sed etiam licite confessionem fieri Sacerdoti sic ignorantî, dum percipere possit facta pœnitentis, ut peccata, sicut etiam in casu extremæ necessitatis valide, & licite fit à pœnitente confessio peccatorum in genere, & in communi, quando aliud non potest: imò non tantum in casu extremæ necessitatis, sed etiam in casu grauis necessitatis id potest licite fieri, ut si defectu aliorum confessariorum populus aliquis longo tempore destitutus maneret, quia tunc melius erit confiteri sic ignorantî; postea tamen si adsit confessarius idoneus, & non ignorans, repetenda est huic confessio suo tempore.

DIFFICULTAS XVI.

Utrum in Sacerdote præter scientiam, necessaria sit aliqua approbatio ad audiendas confessiones?

QUAMVIS ante Trid. nullo iure fuerit requisita approbatio in Sacerdotibus ad audiendas confessiones, iam verò post Tridentinum, requiritur approbatio ab Episcopis facta, siue cum examine, siue sine illo, prout ipsi visum fuerit, quia ita decernitur in ipso Trident. sess. 23. c. 15. de reformatione, quæ distincta est à concessione iurisdictionis, ut patet: requiritur autem non tantum, ut licite audiant confessiones, sed etiam ut valide, ut sonant verba Tridentini, & praxis ostendit.

Trident.

Hæc autem approbatio non requiritur à Tridentino in his Sacerdotibus, qui habent beneficium parochiale (cuius nomine intelligitur quodcumq; beneficium, cui annexa est cura animarum) quia Triden. supponit habentes illud esse idoneos: requiritur tamen in his, qui iam benefi-

cium

cium reliquerunt, quia tantum excipit eos, qui beneficium parochiale obtinent: & dicta approbatio tantum requiritur ad audiendas confessiones secularium etiam Sacerdotum, ac proinde ad audiendas confessiones religiosorum sufficit in Sacerdote adhuc seculari delegatio iurisdictionis à superiore religioso pœnitentis facta absque aliqua approbatione: & requiritur dicta approbatio ad audiendas confessiones secularium in omnibus Sacerdotibus, etiam religiosis, ut exprimitur in Trident. quamvis mendicantibus, & magistris, seu Doctoribus Theologiæ, quia in omnibus etiam in religiosis, absq; ullius exceptione illam requirit Trid. Imò addit, *Priuegijs, & consuetudine quacumque immemorabili non obstantibus.*

Nauarr. ergo cap. 27. numero 265. dum ait regularem mendicantem à suo Prælato præsentatum Episcopo manere idoneum ad audiendas confessiones secularium, quamvis ab Episcopo non approbetur, quando absque iusta causa ab eo non approbatur, quasi hoc priuilegium concedatur mendicantibus in Clementina *Dudum*, de priuilegijs, fallitur ut aduertunt Soarez disputatione 28. sectione 5. Vazquez quæstione 93. articulo 3. dubio 3. & Egid. disputat. 8. numero 58. quia in omnibus religiosis absque exceptione mendicantium requiritur à Tridentino approbatio, addendo, *priuilegijs non obstantibus*: præsertim quod mendicantibus non fuit concessum tale priuilegium, quia iuxta dictam Clementinam non fiebat præsentatio mendicantium Episcopo, ut eos approbaret, quia nulla erat requisita approbatio, sed ut illis iurisdictionem concederet, quam si Episcopus absque rationabili causa præsentatis negabat, eo ipso Pontifex illam concedebat, ac proinde priuilegium in dicta Clementina mendicantibus concessum non fuit reuocatum per Tridentino, quia in ea Clementina non priuilegiabantur quoad approbationem, sed quoad iurisdictionem, quoad hanc autem dictum priuilegium iam est ampliatum per alia priuilegia particularia nouiter concessa, per quæ iurisdictionem accipiunt immediatè à Papa. Vnde modo mendicantes, & qui cum eis in priuilegijs communicant, quan-

Nauarr.

Soar.
Vazq.
Ægid.

do ad Episcopum accedunt, non accedunt pro iurisdictione, sed pro approbatione, quia hæc sola est necessaria ipsis ab Episcopo.

Vazq.

Ægid.

Ochagau.

Sacerdotibus verò secularibus necessaria est non solum approbatio ab Episcopo, sed etiam acceptio, seu completio iurisdictionis, siue à parcho, siue ab Episcopo, siue à Papa, quia Sacerdotes seculares nullo privilegio habent iurisdictionem completam: imò addimus quod non eo ipso quod aliquem approbat ut sufficientem ipsi concedit iurisdictionem, ut aduertunt Vazq. Ægidius, & Ochagauia: ac proinde quando Episcopus confert generalem licentiam audiendi confessiones (nisi aliud exprimat) tantum approbat, & non confert iurisdictionem: Primo quia credi non potest Episcopū licentia illa velle priuato Sacerdoti ita gratis, & absq; peculiari aliqua causa rationabili, conferri vniuersaliorē iurisdictionem, quam habeat parochus, quia iste quamuis sit sufficiens, & idoneus pro tota Ecclesia, sed non habet iurisdictionem nisi in suos parochianos, ille vero priuatus Sacerdos haberet in omnes diocesanos Episcopi. Secundò quia tali concessione frustraretur privilegium Cruziatæ quoad facultatem eligendi confessarium, quia ex vna parte nemo potest eligere virtute Bullæ Cruziatæ nisi approbatum ab Episcopo, & ex altera parte, eo ipso quod Episcopus illum approbaret, & ei conferret licentiam, posset quilibet absque privilegio Bullæ illi confiteri, ut potè habenti iurisdictionem ab Episcopo, quod non est credendum Episcopos velle.

Diſta autem approbatio facienda est ab Episcopo, attendendo non solum ad scientiam quæ necessaria est, sed etiam ad prudentiam, ad ætatem, & ad mores approbandorum, quia hæc maxime expediunt ad recte exercendum munus confessarij, quamuis dum oppositum non constat semper præsumuntur idonei quoad alia, excepta scientia; & sicut Sacerdos potest esse idoneus pro vno oppido, & non pro alio, & pro vno genere personarum, & non pro alio, ita etiam potest approbari ab Episcopo pro vno oppido, & non pro alijs, & pro vno genere personarum, & non pro alijs.

Nomine autem Episcopi, à quo facienda est approbatio, intelligitur etiam (vt constat ex communi Doctorum consensu, & praxi, & consuetudine) quicumque habens iurisdictionem Episcopalem in foro exteriori respectu secularium, nempe Vicarius, seu Prouisor Episcopi, capitulum Cathedralis sedevacante, & alij Prælati exempti, qui habent dictam iurisdictionem, quia in dicto decreto Tridentini potius attenditur ad iurisdictionem Episcopalem, quam ad consecrationem.

DIFFICULTAS XVII.

*Vtrum approbatus ab vno Episcopo pro sua
diœcesi, etiam censeatur approbatus
pro qualibet alia?*

SUPPONIMVS habentem beneficium parochiale in vna diœcesi, quamuis tantum fuerit approbatus, vt idoneus ad officium parochi, ab Episcopo, à quo accepit beneficium, posse nihilominus absque alia approbatione vbique terrarum confessiones audire, si alias iurisdictionem accipiat à proprio Sacerdote pœnitentis, quamuis tantum à parocho, quia à Trident. non requiritur approbatio, nisi in alijs non habentibus beneficium parochiale.

Difficultas ergo tantum procedit circa approbationem in alijs Sacerdotibus non habentibus beneficium parochiale?

Henriq. lib. 7. cap. 12. & Egidius disput. 8. dub. 7. docent approbationem ab vno Episcopo factam sufficere pro qualibet diœcesi, quia Trident. tantum requirit approbationem ab Episcopo factam, quæ in casu dicto reperitur.

Vazq. vero q. 93. art. 3. dub. 4. Gutierrez lib. 1. questionum Canoniarum cap. 27. & Ochagavia q. 40. docent, & merito, approbationem ab vno Episcopo factam non suf-

Henriq.
Ægid.

Vazq.
Gutierrez
Ochag.

ficere pro alijs diœcesibus. Quod constat ex communi praxi Ecclesiæ, & deducitur ex Trident. in dicto decreto, dum in eo dicitur nullum posse audire confessiones secularium, nisi ab Episcopis idoneis iudicetur, & non dicitur ab Episcopo, nec ab vno Episcopo, quo indicatur approbationem faciendam esse ab vnoquoque Episcopo pro sua diœcesi, quod etiam ratio suadet, quia bonæ gubernationi est maxime consonum, & expediens, vt nullus audiat confessiones eorum, quorum cura incumbit Episcopo, nisi sit ab ipso approbatus, supposito, quod sit approbatus ab Episcopo.

DIFFICULTAS XVIII.

A quo Episcopo faciendæ est approbatio?

Henr.

ENRIQ. lib. 7. cap. 12. docet ad audiendas confessiones sufficere, quod approbatio fiat à quocumque Episcopo, siue pœnitentis, siue confessarij, siue loci, in quo fit confessio. Quia in

Trident.

Trident. tantum requiritur approbatio ab Episcopo; hæc autem à quocumque Episcopo ex dictis fiat, verè sit ab Episcopo.

Vazq.

Gutier.

Ochag.

Vazquez quæst. 93. artic. 3. dubio 4. Guttierrez lib. 1. quæstionum cap. 27. & Ochagua quæst. 40. docent approbationem faciendam esse ab Episcopo loci, in quo fit confessio, quia approbatio faciendæ est ab Episcopo, in eo autem loco, in quo fit confessio, non est alius Episcopus.

Soar.

Ægid.

Regin.

Filliuc.

Soarez disputat. 28. sectione 6. Ægid. disputat. 8. dub. 7. Reginald. lib. 1. capite 16. & Filliucius tit. 7. capite 9. quæst. 16. docent approbationem faciendam esse ab Episcopo confessarij. Quibus fauere videntur duæ responsiones Congregationis Cardinalium ex ore Pontificis acceptæ, quarum prior est, SS. D. N. audita consultatione Congregationis declarauit Episcopum vigore priuilegij, de quo in capite final. de pœnitentijs, & remissionibus non posse sibi eligere Sacerdotem sibi non subditum, quia proprio ordinario non fuerit approbatus: quo indicatur Episcopum

non

non posse sibi non subditum approbare, alias posset illum statim approbare, & ita eum in confessarium eligere. Posterior est, SS. D. N. declarauit tempore Iubilæi posse omnes regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario; in Bulla enim non fit mentio nisi de ordinario eorum, qui audiunt confessiones, non autem de ordinario pœnitentium, quo significatur ad approbationem non respici quod sit ordinarius pœnitentis, sed confessarij, vt ab eo fiat.

Eratione probatur, quia approbatio vt pote sententia declaratiua sufficientiæ confessarij est actus iurisdictionis in confessarium; ergo tantum pertinet ad eum Episcopum, qui habet iurisdictionem in approbandum, ac proinde tantum est facienda ab Episcopo confessarij.

Rodriguez verò in expositione Bullæ §. 5. & communiter Theologi, & Canonistæ docent approbationem confessarij faciendam esse ab Episcopo pœnitentis, & merito, quia approbatio confessarij fit in fauorem pœnitentium eis prospiciendo, vt ipsis idoneus, & conueniens minister tribuatur; prospicere autem pœnitentibus, & ipsis de ministro conueniente providere ad eorum Episcopum, & pastorem pertinet, iuxta rectam, & prudentem gubernationem; Ex quo constat ad rationem Henriquez.

Rodrig.

Ad rationem verò Vazquez respondemus, quod quauis in loco, in quo fit confessio non sit alius Episcopus nisi Episcopus ipsius loci; approbatio tamen facienda est ab Episcopo pœnitentis ob rationem dictam; sed quia pœnitens in aliquo loco existens de iure etiam pertinet ad Episcopum illius loci, quoad communionem, & confessionem, vt diximus difficultate 12. Ideo approbatio etiam fieri potest ab Episcopo loci, in quo fit confessio, quia eo ipso etiam est Episcopus pœnitentis; sed non solum fieri potest ab Episcopo loci, in quo fit confessio, sed etiam fieri potest ac Episcopo proprio pœnitentis ratione domicilij, & melius, quia pœnitens nō minus, imò magis pertinet ad Episcopum domicilij, quam ad Episcopum loci in quo actu hospitatur, & habitat.

Et ad rationem Soar. concedimus, approbationem esse actum iurisdictionis in confessarium, hunc tamen actum posse exerceri ab Episcopo pœnitentis in confessarium alias nõ sibi subditum, si confessarius velit, utpote se subijcere illi Episcopo ad hoc ut possit confessiones subditorum illius Episcopi audire.

Nec responsiones congregationis Cardinalium nobis aduersantur, quia in priori tantum est sermo de Episcopo iter agente, & existente in alieno Episcopatu, quinequit sibi in confessarium eligere Sacerdotem alias non sibi subditum qui à suo ordinario non sit approbatus, quia in eo Episcopatu nequit eum pro se approbare, quamuis possit pro suis subditis, sicut non existente dicto privilegio cap. finalis, non posset illi confiteri absq; licentia Episcopi loci, quamuis in eo loco ipse posset confessiones suorum subditorum ratione domicilij audire.

Et in posteriori tantum significatur religiosos ut iubilæum lucrentur, qui ad id confiteri debent Sacerdoti approbato, debere confiteri Sacerdoti approbato, non à suis prælatis, sed à prælato Episcopali, quia quando in Bulla quo ad effectum lucrandi iubilæum fit mentio ordinarij, dicendo confessionem ad illud lucrandum requisitam faciendam esse Sacerdoti approbato ab ordinario, tantum fit mentio ordinarij confessariorum (id est ordinarij, à quo approbandi sunt confessarii, quibus facienda est dicta confessio) qui quo ad hanc approbationem est Episcopus, & non fit mentio ordinarij pœnitentium, qui respectu religiosorum ut pœnitentium tantum est proprius prælatus.

Ex dictis deducimus contra Rodrigez §. 9. num. 9. ut optime Soarez, & Henriquez quoties vi Bullæ Cruzeiata, aut alterius privilegij conceditur facultas religiosis eligendi confessarium approbatum ab ordinario, etiam pro absolutione à reservatis, non posse eligere confessarium approbatum tantum à suo prælato, ut constat ex prædicta responsione congregationis Cardinalium; & ex eo quod in eis privilegijs alluditur ad approbationem faciendam ab ordinario requisitam à Tridentino, quæ facienda est ab ordinario Episcopali.

Soar.
Henr.

Vnde quando difficultate præcedenti diximus approbationem ab vno Episcopo factam non sufficere pro alijs diæcessibus, intelligitur personaliter, non localiter, idest intelligitur pro diæcessibus aliorum Episcoporum, dum existunt in proprijs diæcessibus, non verò quando actu hospitantur in alieno Episcopatu; quia tunc approbatio ab Episcopo huius Episcopatus facta sufficit pro diæcessano alterius Episcopi existente in alieno Episcopatu.

DIFFICULTAS XIX.

*Virum approbatio semel facta possit
reuocari?*

CONVENIUNT primo Doctores approbationem Sacerdotis adhuc sæcularis absolute datam non finire morte Episcopi per se, aut per suum Vicarium approbantis quandiu non reuocatur, vt patet ex vsu, & praxi Ecclesiæ: quod etiam ratio suadet, quia approbatio est quædam iuridica sententia declaratiua sufficientiæ approbati; sententia autem non expirat morte eius, qui eam tulit: quod vt diximus difficult. 4. verum existimamus quâuis in approbatione addatur, *quandiu nobis placuerit*, quia per particulam *placuerit*, non tam significatur consensus positivus dictæ approbationis, qui nequit post mortem perseverare, quam non reuocatio approbationis, quæ morte non reuocatur.

Conueniunt secundo facultatem ad accipiendam iurisdictionem pro confessionibus omnium fidelium, quâ habet qui obtinet beneficium parochiale, non posse ab Episcopo reuocari, quâdiu ille obtinet beneficium; quia eo ipso quod illud obtinet, est absque alia approbatione idoneus ad eam iurisdictionem accipiendam.

Est tamen difficultas, an approbatio, quæ non habentes beneficium parochiale, siue sæculares, siue regulares ab

Episcopo approbati sunt, possit ab ipso Episcopo reuocari?

Circa hanc difficultatem Doctores non parum variant, quia alij absolute docent reuocari non posse, quia approbatio non est mera gratia ex voluntate Episcopi pendens, sed quædam quasi sententia declaratiua, quæ transit in rem iudicatam. Et alij absolute docent reuocari posse, quia credunt ex mera voluntate Episcopi pendere. Alij sub distinctione docent approbationem religiosorum non posse reuocari, benè tamen secularium.

Soar.

Vazq.

Henriq.

Soarez verò disputat. 28. sect. 8. Vazquez quæst. 93. art. 3. dub. 5. & Henriq. lib. 6. cap. 6. docent, approbationem etiam religiosorum existente rationabili causa, posse valide, & licitè reuocari, etiam ab eodem Episcopo, à quo facta fuit: & merito, quia reuocatio approbationis nullo iure fieri impeditur, quia non iure naturali ipsius approbationis, quia approbatio sua natura est renocabilis, sicut etiam fundamentum ipsius, nempe scientia, & virtus mutari potest; ergo iure naturali non tantum valide reuocari potest, sed etiam licite, si aliqua causa rationabilis existat, nempe prudens timor diminutionis scientiæ requisitæ, & virtutis in approbato; nec reuocatio impeditur fieri iure aliquo positivo, quia non quoad Sacerdotes seculares, quia quoad illos nullibi tale ius reperitur, nec quoad religiosos, quia si aliquo iure quoad illos, maximè aut iure contento in motu proprio edito à Pio V. qui incipit, *Romani Pontificis*, aut iure contento in Clementina *dudum* de sepulturis, sed non iure contento in dicto motu proprio, quia quamuis in eo Pius Quintus concesserit mendicantibus, vt semel medio examine approbati, nequeant iterum ab eodem Episcopo examinari (quamuis possint à successore) hunc tamen motum proprium Pij Quinti renocauit Gregor. XIII. alio motu proprio habito in summa Navarri in fine, & statuta in motu Pij Quinti reduxit ad forum iuris communis, & Tridentini: nec iure contento in dicto Clementina, quia quamuis in ea priuilegièntur mendicantes, vt semel præsentati Episcopo non indigeant iterum præsentari, non tamen priuilegiantur quoad approbationem, sed

quoad

quoad iurisdictionem, quoad quam iam sunt magis priuilegiati nouis alijs priuilegijs, vt diximus diff. 16.

Ad idem reuocationem approbationis etiam religionum quantumvis sine rationabili causa pro solo motu Episcopi factam esse validam, & licitam. Et in primis est valida, vt aduertit Vazquez, quia approbatio sua natura est reuocabilis, & nullo iure eius reuocatio irritatur, ergo si de facto fiat reuocatio, quamuis absque rationabili causa fiat, erit valida. Deinde est licita (quod Ochag. via questione 40. admittit quoad Sacerdotes seculares) quia nullo iure prohibetur, quia non positiuo, quia nullibi extat: nec naturali, quia sicut in principio potuit ab Episcopo pro solo suo motu absque causa licite negari, quia nullo iure Sacerdotis, nec alio titulo cogitur Episcopus ad id faciendum, ita etiam post eam factam poterit prohibito absque causa licite reuocari, quia post approbationem factam nullum apparet ius in approbato acquisitum, vt approbatio ipsius non reuocetur, quia quamuis approbatio sit instar sententiae, est tamen solum declaratiua sufficientiae, quam antea approbatus habebat, non collatiua alicuius, in quo, vel ad quod ius aliquod acquirat, ac proinde sicut potuit a principio licite pro solo motu Episcopi non declarari sufficientia Sacerdotis, ita etiam declaratio semel facta poterit licite prohibito Episcopi reuocari.

Vazq.

Ochag.

DIFFICULTAS XX.

Vtrum Parochus teneatur toties audire confessionem Parochiani, quoties iste confiteri voluerit?

CONVENIUNT Doctores Parochum teneri audire confessiones suorum subditorum, quoties eis sunt sub precepto, quia si aliquando tenetur, vt verè tenetur, maximè in casu precepti suorum subditorum.

Est tamen difficultas, an etiam teneatur quoties subditi ex sola deuotione confiteri volunt?

Richard. Richard. in 4. dist. 18. art. 2. quæst. 3. *Medin.* Cod. de
Medina. confessione quæst. 41. de confessione per Curatum audien-
Syluest. da; Syluest. *Confessor* 1. num. 14. & Armilla verbo *absolutio*
Armilla. nu. 28. docent parochum in casu dicto non teneri, quia tunc
 parochus non tenetur ad id ex misericordia, nec ex charita-
 te, vt patet, quia tunc non adest extrema, imò nec grauis
 necessitas: nec tenetur ex fidelitate, vel ex iustitia ratione
 sui officij, quia officium parochi tantum videtur obligare
 tempore necessitatis, & præcepti.

Sotus. Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. Soar. disp. 31.
Saar. sect. 1. Vazq. quæst. 93. art. 3. dub. 6. & Egid. disp. 8. dub. 17.
Vazq. docent parochum teneri ad audiendas cōfessiones suorum
Aegid. parochianorum etiam extra tempus præcepti, quoties ipsi
 rationabiliter volunt confiteri: & merito, quia parochus
 est verè pastor spiritualis suorum parochianorum; pastor
 autem ex officio non tantum tenetur ad providendum omni-
 bus pastum præcisse necessarium, sed etiam alias vtilem,
 quando potest, absque nimio onere, & ipse oves appetunt,
 & querunt, vt ratio ipsa dicat; ergo parochus ex officio te-
 netur ad audiendas confessiones suorum parochianorum,
 etiam extra tempus præcepti, quando id potest absque ni-
 mio labore, & id subditus rationabiliter appetit, & requi-
 rit: nihilominus semel, aut iterum confessionem parochia-
 ni non audire, nō erit mortale nisi quando grauis aliqua oc-
 casio confitendi vrgeat, vt tempore Iubilæi, aut quando pa-
 rochianus aliqua graui tentatione vrgetur.

Sotus. Addimus, vt contra Richard. Syluest. & Armillam, ad-
Reginald. uertunt Sotus & Reginald. lib. 1. nu. 83. non eo ipso quod
 parochus recusat audire confessionem parochiani, cen-
 setur illi conferre licentiam eligendi alium con-
 fessarium cū tam facile posset dicere, adeas
 alium, ac dicit, nolo, aut non pos-
 sum te audire.

(..)

DIFFICULTAS XXI.

Vtrum confessorius teneatur pœnitenti reuocare in memoriam peccatum, quod post sufficiens examen videt in confessione omitti ob obliuionem?

SVPPONIMVS quod quando peccatum, quod ob obliuionem omittitur, fuit in damnum graue proximi, cui satisfaciendum sit, confessorius teneatur illud aduertere pœnitenti, & ex misericordia erga proximum, vt ei fiat satisfactio: & ex officio erga pœnitentem, vt à continuatione peccati mortalis grauis cesset, iuxta ea, quæ dicemus diff. 23.

Hoc supposito, difficultas est, an etiam teneatur, quando peccatum oblitum non fuit in damnum graue proximi, cui satisfaciendum sit?

Medin. Cod. de confessione q. 23. *de Confessione, de Medina.*
mediata iteranda, partem negatiuam tueretur, (quam etiam indicare videtur Victoria in sum. 193.) quia confessorius non tenetur iuuare pœnitentem, nisi ad suplundum defectû ipsius pœnitentis, in casu autem dicto, pœnitens non deficit, quia confessus est integre formaliter.

Anton. verò 3. par. tit. 17. cap. 20. Vazq. q. 93. artic. 3. *Anton.*
dub. 7. Soar. disp. 32. sect. 3. & Ochagauia q. 41. partem affirmatiuam tradunt: & merito, quia confessorius, vtpote iudex ex vi sui officij, quando aliud non obest, & facile potest, *Vazq.*
teneatur efficere vt omne crimen, quod ex se debet ad suum tribunal deferri, & in eo iudicari, deferatur, & iudicetur, in *Soar.*
casu autem dicto nihil obest, & facile potest adhuc absque *Ochag.*
onere, & labore superaddito diligentiz sufficienti à pœnitente adhibita reuocare pœnitenti in memoriam dictum peccatum, ergo ad id tenetur.

Ad rationem ergo Medinæ concedimus confessorium

non

teneri iuuare pœnitentem nisi ad supplendum defectum ipsius pœnitentis, sed teneri non solum ad supplendum defectum formalem (ideest ad supplendum id, quod deficit vt confessio fiat formaliter integra) sed etiam ad supplendum defectum materiale (qualis est in casu dicto) quando id quod confessarius addit supra diligentiam sufficientem à pœnitente adhibitam, est adeo facile, vt ex eo diligentia prærequisita, & sufficiens ad confessionem non censeatur moraliter maior, & transire ad excessuam.

Vazq.
Ochag.

Si verò confessario non constet pœnitentem peccatum aliquod omittere, quamuis probabiliter credat se suo examine, & suis interrogationibus aliquod peccatum à pœnitente extrahitur, non tenetur examinare, & interrogare, quando coniicit pœnitentem diligentiam prudentem fecisse, vt aduertunt Vazquez & Ochagua, quia quando non constat peccatum omitti, sed exquirendum est examine, & interrogationibus, tunc diligentia à pœnitente adhibita efficitur moraliter maior, quam quæ sufficit, & confessarius tantum tenetur suo examine superaddere diligentiam pœnitentis, quod ipsi deficit vsque ad sufficientem.

Quia ergo defectus potest à confessario suppleri, ideo possunt ad confessionem admitti pœnitentes absque præuio examine ab ipsis facto, si confessarius velit defectum pœnitentis suis interrogationibus supplere: Inò quando pœnitentes sunt rustici, & inepti ad examen per se ipsos faciendum, expedit eos admittere, & interrogationibus iuuare, & eorum defectum supplere: semper tamen est necessarium pœnitentem absque proprio examine sufficiente, aut absque vilo examine admissum ita iuuare vt iuxta capacitatem pœnitentis fiat confessio moraliter integra.

(..)

DIFFICULTAS XXII.

Utrum confessarius teneatur monere pœnitentem bona fide confessum, sed inualide absolutum?

CONVENIUNT DD. confessarium teneri pœnitentem bona fide confessum, & inualide absolutum monere defectum absolutionis, ut iterum confiteatur, quando sine graui damno alicuius fieri potest. Ita Sotus in 4. distinct. 18. q. 4. art. 6. Nauarr. capit. 26. num. 14. Anton. 3. part. titu. 17. cap. 12. Soarez disp. 32. sect. 6. Vazquez quæstio. 93. art. 3. dub. 8. & Ægid. disp. 8. dub. 17. & merito, quia confessarius ut pote pastor spiritualis pœnitentis, tenetur bono spirituali illius prospicere, præsertim quâdo ipse confessarius fuit causa defectus boni.

Sotus.
Nauarr.
Anton.
Soar.
Vazq.
Ægid.

Addimus, quando monitio fieri potest sine graui damno alicuius, quia quâdo absque eo nequit fieri non est confessario, & ex obligatione facienda quia obligatio admonendi pœnitentem inualide absolutionis, tantum est ut pœnitens iterum cōfiteatur peccata illa ut obtineat absolutionem ab illis, quod non est tanti momenti, ut in casu grauis damni sit obligatio admonendi pœnitentem, nisi sit in periculo, aut in articulo mortis, in quo credi, aut timeri potest, quod non sit iterum confessurus, quia extra dictum articulum, aut periculum iterum confitebitur, quo etiam peccata illa, à quibus non fuit valide absolutus, remittentur per accidens, eo modo quo remittuntur peccata obliu.

Id verò, quòd addunt Nauarr. & Antoni. Nempè tunc posse confessarium absoluere pœnitentem iam absentem, falsum est, ut aduertunt Vazq. & Ægid. Primò quia ut iam diximus disputat. 5. difficul. 6. absolutio Sacramentalis nequit fieri in absentia. Secundò quia postquam pœnitens discessit existimans se iam fuisse absolutum, confessio

Vazq.
Ægid.

præterita non manet materia sufficiens absolutionis, quia non manet sacramentalis, & absolutioni subiecta, quia iam pœnitens eam non expectat, & ob hanc posteriorem rationem postquam pœnitens iam discessit nequit postea, quamvis fiat præsens absolui, nisi ipse de nouo velit absolui. Nihilominus pœnitens potest in casu dicto in absentia absolui ab excommunicatione, quia ad absolutionem ab excommunicatione non requiritur in pœnitente præsentia, nec noua voluntas receptionis absolutionis, & ideo tunc ad id tenetur confessarius, cum possit.

Soar.
AEgid.

Obseruandum est, vt optimè Soarez & Agid. confessarium non monentem pœnitentem restitutionis alieni, non teneri ad eam restitutionem, quia confessarius ea omissione nullam iniustitiam commisit contra eum, cui facienda erat restitutio, quia confessarius non tenetur ad eam monitionem faciendam in commodum creditoris, sed in bonum animæ pœnitentis; tenebitur tamen ad eam restitutionem, pœnitente non restituente, si ex malitia, aut ex negligentia culpabili consuluit positivè pœnitentem, eum inducendo, seu suadendo, & cum effectu induxit, seu persuasit ad non restituendum, quia tunc culpabiliter fuit causa moralis non restitutionis: ab ea tamen obligatione excusabitur si ita reuocet dictam inductionem vt pœnitens non perseveret ex vi illius in voluntate non restituendi. Addidimus, *si consuluit inducendo, & cum effectu induxit.* Quia si consuluit non inducendo, seu suadendo, sed tantum dicendo sibi videri, quod non teneatur ad restitutionem. Lessius libr. 2. cap. 7. dub. 7. existimat non teneri ad restitutionem, quia tunc non est causa moralis non restitutionis: nec tenetur si consuluit inducendo, sed cum effectu non induxit, quia pœnitens aliàs erat in ea voluntate, & confessarius sua inductione illam non auxit, quia etiam tunc non fuit

Lessius.

moralis causa omissionis restitutionis.

(.·.)

DIFFICULTAS XXIII.

Utrum confessorius teneatur monere pœnitentem, qui ex ignorantia versatur in aliquo peccato mortali?

CONVENIUNT primo DD. confessorium teneri etiam ante absolutionem monere pœnitentem, qui ex ignorantia culpabili versatur in aliquo peccato mortali, quamvis nullam speret emendam. Ita Soar. disp. 32 sect. 4. Vazq. q. 92. art. 3. dub. 9 & Aegid. disp. 8. dub. 17. & merito, quia tunc pœnitens vtpotè peccans mortaliter, non potest absolui, quia caret dolore sufficiente, & non confitetur integre.

Soar.

Vazq.

Aegid.

Conueniunt secundo confessorium teneri monere pœnitentem, adhuc ex ignorantia inuincibili versantem in aliquo peccato mortali, vt in omissione restitutionis, vel in usu matrimonij inualidi, existimati inuincibiliter validi, si speretur emenda, & non timeatur graue aliquod damnum alicuius, vt contingeret si in casu dicti matrimonij confessorius posset facile obtinere dispensationem, & matrimonium posset scienter iterum celebrari absq. periculo considerabili, siue ad id confessorius teneatur ex vi officij quod exercet, siue ex ea virtute, contra quam est peccatum illud, in quo pœnitens versatur, siue ex utroque.

Addidimus, *si non timeatur graue aliquod damnum, & speretur emenda*, quia si timeatur, cuiusque timeatur, tunc non tenetur, quia ob vitandum graue damnum, permitti potest peccatum mortale materiale etiam pœnitentis, aut si non speretur emenda, non tenetur, quia monitio ordinatur in bonum illius, cui fuit: tunc autem pœnitenti melius est relinqui in sua bona fide, quam quod moneatur, ex quo sumat occasionem peccandi formaliter, ac proinde relinquendus est in bona sua fide, & absoluendus, si alias sit bene dispositus esse potest.

Ita tamen pœnitens in dictis casibus relinquendus est in sua bona fide, vt ei nihil falsum dicendum sit, quia id est intrinsecè malum vtpote mendacium, potest tamen illi veritas dissimulari. Vnde coniugi non vero, sed tantum putatiuo interroganti cōfessariam, an possit alteri coniugi reddere debitum, quia dubitat ob votum castitatis emissum, potest responderi, id non impedire redditionem debiti: etsi dicat se habere propositum non reddendi alteri, quia eum aduersatur, non est absoluendus, quia in eo peccat mortaliter supposita ignorantia inuencibili nullitatis matrimonij, tamen non est directe inducendus ad propositum reddendi (quidquid dicat Aegidius) quia induceretur ad id, quod est intrinsecè malum contra castitatem, sed directe est inducendus, vt desistat à proposito non reddendi.

AEgid.

Sus.

AEgid.

Id vero quod addunt Soar. & Aegid. nempe coniugi putatiuo dubitanti de valore matrimonij, & de eo interroganti cōfessariam esse illi aperiendam veritatem, quamuis nō speretur emenda, est mihi maximè difficile, quia id potius erit nocuum pœnitenti quam utile, ac proinde tunc meliori modo, quo possit, est illi veritas dissimulanda.

Tandem cōfessarius nequit absolvere pœnitentem, quem non credit sufficienter dispositum, potest tamen credere eum esse sufficienter dispositum, quoties non contingit occasio aliqua prudens dubitandi, vt sæpe contingit in rudioribus: pœnitenti verò affirmanti credendum est, nisi oppositum constet.

Vnde pœnitenti, qui continuo est in occasione proxima peccandi mortaliter, vt in concubinaru, quia tunc credi potest nō esse sufficienter dispositū, non est conferenda absolutio, nisi firmiter proponat occasionē illā deseruerū, etsi post tale propositū aliquoties reincidar, non est absoluendus, nisi cum effectu occasionem illam deseruerit, nisi graue aliquod incōmodum aliud facere cogat, vt contingit, quando femina habitans in ea domo, in qua ab aliquo ex domesticis sollicitatur, & cū eo sæpe peccat, & nequit inde exire absq; grauissimo in commodo, quia in hoc casu non est cogenda exire: ei tamen iniungenda sunt media, quæ ipsam possint à peccato auertere: quod si illis iniungatis, nihilominus sæpius

rein-

reincidat, differenda est illi aliquoties absolutio, quousque agnoscat emenda aliqua.

Pœnitenti autem, qui sequens opinionem probabilem credit aliquid sibi licere, quamvis nolit illud omittere, nequit licite negari absolutio, quamvis confessarius probabilis iudicet illud esse illicitum; quia tunc iste pœnitens nolens illud omittere non peccat: quod verum est non solum quando confessarius tenetur ex officio audire confessionem illius, sed etiam quando ex officio non tenetur, postquam confessionem illius audiuit, quia postquam pœnitens confessus, & auditus est, habet ius, ut si indispositus non sit absolvatur, ac proinde ipsi sit iniuria, si ob id ei negetur absolutio: hanc autem iniuriam Lorca 1. 2. disp. 41. existimat esse mortalem, & Vazq. 1. 2. disp. 62. c. 7. existimat esse tantum venialem: Nos vero existimamus esse mortalem, quando attentis persona pœnitentis, & peccatis sit ipsi grave onus iterum illa alteri confiteri, non vero quando onus sit leve.

Lorca.
Vazq.

DISPUT. XI.

De Ministro Sacramenti Pœnitentie quoad casus reservados?

DIFFICULTAS PRIMA.

Utrum in Ecclesia sit potestas reservandi casus in foro conscientie?

HÆRETICI nostri temporis irritant reservationem casuum in foro interiori, & conscientie, quia existimant in Ecclesia non esse potestatem absolvendi in eo foro, ac proinde dicunt reservationem tantum fieri in exteriori politica.

*Trident.**Sotus.**Vvalden.*

supl. Catholici tamen conveniunt in Ecclesia esse potestatem referuandi casus in foro interiori, & conscientia, quod definitum est in Trid. sess. 14. c. 4. & oppositus error damnatus est Can. 11. quod etiam constat ex antiquissimo usu Ecclesie, quem fuisse Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. & Vuald. com. 2 de Sacramentis cap. 149. ostendunt testimonijs patrum prefertim Innocentij tertij in sermone de natali Apostolorum Petri, & Pauli: & eum usum etiam nunc seruari constat, quia in iure canonico multi sunt casus Pontifici, & Episcopis referuati: & etiam sunt in religionibus referuati praelatis earum.

Ratio autem huius catholice doctrinae est, quia reservatio nihil aliud est quam limitatio iurisdictionis completa ad ad absolvendum in foro conscientia quo ad aliquos casus, in Ecclesia autem superiores possunt illam inferioribus quoad aliquos casus limitare, quia iurisdictionem completam inferioribus concedunt, & in eos a superioribus dimanat, & dependenter ab ipsis conservatur; ac proinde eam possunt illis quoad aliqua non concedere: & semel concessam limitare.

Ex quo deducitur potestatem referuandi casus in foro conscientia reperiri in Romano Pontifice, & in Episcopis, & in Prelatis religionum etiam in immediatis domorum, & in quocumque alio habente iurisdictionem ordinariam, quia ab omni eo dimanat iurdictio completa in alios: & ob hanc rationem hec potestas etiam est in parochis, ut contra Soar. & contra Ochag. advertunt Maior in 4. d. 17. q. 5. & Vazq. 91. art. 3. dub. 5. quia quamvis id non sit parochis in usu, tamen per non usum non amittitur potestas: Excipimus reservationem venialium, & etiam mortalium iam legitime confessorum, quæ referuari non possunt nisi a Papa, quia ipse est, qui immediate concedit iurisdictionem completam in prædicta peccata omnibus Sacerdotibus, & a quo immediate conservatur, ob quod nullus inferior potest eam illis limitare quo adhuc peccata.

*Maior.**Vazq.*

DIFFICULTAS II.

Utrum reseruatō possit fieri pro arbitrio superioris absq; legitima causa?

CONVENIUNT DD. reseruatōne factam absq; legitima causa esse illicitam, quia est poenitentibus onerosa, ob quod confessio fit illis molestior, & difficilior, quod non est faciendum absque rationabili causa, imò est iniuriosa confessarijs habentibus iurisdictionem ordinariam, quia est minoratiua iurisdictionis illis ex proprio officio competentis.

Est tamen difficultas, an reseruatō facta absque rationabili causa sit etiam nulla?

Circa quam conveniunt communiter Doctores reseruatōnem, quamvis sic factam respectu confessariorum delegatorum esse validam, quia iurisdictione delegata conceditur, & conservatur à delegante prohibito; ergo quando ipse illam non concedit, quoad aliqua peccata, aut semel concessā limitat, nō erit in delegato quoad illa aliqua peccata, ac proinde ita valida erit ut absolutio delegati ab eis peccatis sit nulla, ut potè facta à non iudice quoad illa.

Punctum ergo difficultatis est, an reseruatō respectu confessariorum ordinariarum sit nulla, quando facta est absque rationabili causa?

Sorus in 4. distinct. 18. quæst. 2. art. 5. Ruardus art. 3. contra Calvinum, & Vazq. quæst. 91. art. 3. dub. 4. absolute docent esse nullam (quod Maior dist. 17. quæst. 5. & Angel. verbo *Casus* existimant verum de reseruatōne facta ab Episcopo) quia Pastores ordinarij ut Episcopi, & parochi ex proprio officio, & non prohibito superiorum habent iurisdictionem completam ad absolvendum ab omnibus peccatis; ergo quando sunt pastores ordinarij, aut quandiu perseverant tales nequit illis iurisdictione ad absolvendum limitari valide absque causa rationabili.

Sorus.
Ruard.
Maior.
Angel.

Syluest.
Soar.
Ægid.
Maior.
Angel.

Syluest. *confessor* 1. quæst. 3. Henricus quodlib. 1. quæst. 27. Soar. disp. 29. sect. 4. & Ægid. disp. 8. dub. 1. i. absolute docent esse validam (quod Maior, & Angelus existimant verum de reservatione facta à Papa.) & merito, quia iurisdictione completa inferiorum ad absoluendum etiam ordinaria conceditur, & dimanat à superioribus pro libito ipsorum, dum pro libito inferioribus assignant subditos quoad absolutionem; ergo pro libito superiorum absque aliqua causa potest in principio valide limitari ut non sit pro omnibus casibus: quod si in principio potest, etiam poterit postea, quamuis in principio non fuerit limitata, quia nullo fundamento ostendi potest eam iurisdictionem sic in principio absolute donari, ut postea nequeat à superioribus valide limitari: quod totum non leuiter confirmatur ex eo quod quando adest rationabilis causa, potest à superioribus non tantum valide, sed etiam licite limitari.

Quod autem iurisdictione ordinaria cōueniat pastoribus ordinarijs ex suo proprio officio, vel potius in ordine ad proprium officium, non obstat ut possit à superioribus limitari, quamuis non auferatur officium, quia iurisdictione ordinaria, & officium ipsius ordinarij sunt semper superioribus subordinata modo prædicto.

DIFFICULTAS III.

*Utrum reservatio casus fiat tantum ratione
censuræ, an etiam ratione peccati,
& culpæ?*

SUPPONIMVS primo in Ecclesia esse potestatem reservandi peccata, tamen ea, quibus annexitur censura, quam ea, quibus non annexitur, & de facto Episcopos, & superiores Religionum aliquando reservare peccata, quibus nulla annexitur censura: imò etiam Rom. Pontificem antiquitus aliqua peccata reservasse, & sibi, quibus nulla erat annexa cen-

sura,

fura, vt deducitur ex canone *latorem* 33. quæstione 2. Iam tamen nullum esse peccatum à Pontifice reservatum, cui non sit censura aliqua annexa, quia reservatio in eo canone facta, & quælibet alia, si vere fuit, iam est desuetudine quassata, Imo nullum esse hodie peccatum reservatum Pontifici, cui non sit excommunicatio annexa, excepto peccato simoniace ordinantis, & peccato simoniace ordinari, quod reservatū est Pontifici, & tamen ei non est annexa excommunicatio, sed suspensio annexa à Sixto V. in Bulla, quam affert Sayr. lib. 4. c. 14. cuius suspensionis fit mentio in Bulla Clemen. 8. quam etiam affert Sayrus in fine dicti libri.

Sayrus.

Supponimus secundo circa peccata reservata, quibus annexa est censura, esse in Ecclesia potestatem reservandi culpas, & censuras simul, & reservandi culpas absq; censuris, & censuras absq; culpis, quod deducitur ex Trid. sess. 14. c. 7. & can. 11. & ostendi potest ratione adducta diff. 2.

Trident.

His suppositis difficultas est, an de facto, quando reservantur peccata, quibus annexa est censura, reservatur quoad culpas tantum, an quoad censuras tantum, an quoad culpas & censuras simul?

Circa quam. Conveniunt DD. peccata reservata ab Episcopis, & à prælatis religionū reservari quoad culpas, & quoad censuras simul, & id ab ipsis intendi, & peccata à Pontifice reservata adminus reservari quoad censuras.

Punctum ergo difficultatis est, an peccata à Pontifice reservata etiam reservantur quoad culpas, & non tantum quoad censuras.

Durand. in 4. d. 17. quæst. 15. num. 13. docet, Pontificem tantum reservare peccata quoad censuras, & non quoad culpas: ex quo ipse infert reservationem Pontificiam tantum fieri quoad forum exterius, non quoad interius, & conscientie.

Duran.

Sotus. verò in 4. d. 18. quæstione 2. art. 5. Soarez disp. 29. sed. 2. Vazquez quæstione 91. art. 3. dub. 1. Henric. lib. 6. cap. 14. Egidius disp. 8. num. 83. & communiter Doctores docent, peccata à Pontifice reservata, etiam reservari quoad culpas, & non tantum quoad censuras. Et merito, quia ex vna parte id possunt Pontifices, & ex altera parte

Sotus.

Soarez.

Vazq.

Henric.

AEgid.

ea peccata absolute & absque vlla limitatione reseruant, ergo quoad verumque reseruant. Quod maxime confirmat communis Ecclesiæ sensus, & vsus; alias peccatum simonia cōordinationis tam a cōiur, quam passiuæ à Sixto V. reseruat, cui tantum est annexa suspensio, posset sacramentaliter absolui quo ad culpam à confessorio ordinario, quia suspensio, quæ secundum Durand. esset tantum reseruata, non impedit absolutionem à peccatis, & culpis. Nihilominus quia Pontifex non vult reseruare, nec reseruat peccata nisi eis annexando censuram, & eam etiam reseruando, eo ipso quod per absolutionem dictam auferitur censura à peccato reseruato à Pontifice, aut auferitur reseruatō censuræ, censetur ablata reseruatō quo ad culpam, ac proinde eo ipso quod conceditur facultas ad absolendum à censura etiam censetur concessa ad absolendum à culpa, & è contra obrationem dictam, in quibus Soar. Ægid. & communiter DD. conveniunt, & quo ad omnia hæc idem ob eandem rationem credimus circa peccata quoad culpas, & quoad censuras simul reseruata ab Episcopis, & à Prælati religionum.

Soar.

Ægid.

Henr.

Ægid.

Addunt Henric. & Ægidius quod quando peccata à Pontifice reseruata ita committuntur, vt ratione ignorantia censuræ non incurratur censura, peccata non maneant reseruata: Quod absque dubio etiam dicerent de peccatis reseruatis ab Episcopis, & à Prælati religionum, quibus annexa est censura reseruata, quia est eadem ratio.

DIFFICULTAS IIII.

Vtrum venialia peccata possint reseruari?

DIFFICULTAS procedit de reseruatione sumpta pro limitatione iurisdictionis ad absolendum (quamuis ex vi illius peccata sic reseruata non relinquuntur ex obligatione confitenda) quæ dici potest reseruatō quoad absolutionem.

Vazq.

Vazq. quæst. 91. art. 3. dub. 2. docet peccata venialia (& idem est de mortalibus iam legitime confessis) non posse valide reservari quoad absolutionem, quia Sacerdotes ex vi ordinationis accipiunt immediate à Christo iurisdictionem completam ad absolvendum à venialibus, sicut etiam potestatem ad consecrandum; ergo Ecclesia nequit illam valide auferre, nec limitare sicut nec potestatem ad consecrandum.

Vazq.

Soar. disp. 29. sect. 3. Fillucius tract. 7. cap. 10. quæsit. 2. & Ægid. disp. 8. dub. 11. docent, Ecclesiam posse valide reservare peccata venialia quoad absolutionem (& idem est de mortalibus iam legitime confessis) & merito, quia sacerdotes ab Ecclesia accipiunt iurisdictionem completam ad absolvendum à venialibus, ut diximus disp. 10. diff. 10. ergo Ecclesia potest eam valide auferre, & limitare, quamvis non quicumque, sed tantum Pontifex, quia ipse est qui iurisdictionem completam in illa concedit omnibus nulli subordinatam, saltem quantum ad valorem actuum illius.

Soar.
Filluc.
Ægid.

Addidimus Ecclesiam non solum posse venialia, & etiam mortalia iam legitime confessa quoad absolutionem reservare, sed etiam omnino perfecte sumpta reservatione pro limitatione iurisdictionis ad absolvendum à peccatis ex obligatione confitendis, quia Ecclesia etiam potest obligare ad confessionem dictorum peccatorum, ut diximus disp. 7. difficult. 8.

DIFFICULTAS V.

Utrum peccata mortalia, omnino interiora possint reservari?

RATIO difficultatis pro parte negativa est, quia Ecclesia non habet potestatem in actus mere internos, cum de eis utpote mere internis nequeat iudicare; ergo non potest illa reservare.

Nihil.

Soar.
Vazq.
ABgid.

Nihilominus Doctores conueniunt in Ecclesia esse potestatem referuandi peccata mere interna, nempe peccata infidelitatis, & odij, & desperationis; ita Soar. disputat. 29. sect. 3. Vazq. quæst. 91. art. 3. dub. 4. & Agid. disp. 8. du. 11. & merito, quia iurisdictione completa ad absoluendum a mortalibus mere internis etiam conceditur ab Ecclesia; ergo quoad hæc peccata potest ab Ecclesia limitari.

Ad rationem ergo difficultatis concedimus in Ecclesia non esse potestatem in actus mere internos ad eos præcipiendum, nec ad eos prohibendum, nec ad eos puniendum, quia potestas ad id conuenit Ecclesiæ ratione generali superioris, & legislatoris humani; superior autem, & legislator humanus, quamuis possit præcipere, prohibere, & punire actus externos, non tamen actus mere internos, cum nequeat eos cognoscere: peculiaritatem commissione, & institutione Christi habet potestatem, & iurisdictionem circa actus mere internos ad absoluendum ab eis, & ad eam communicandam inferioribus.

Obseruandum tamen est, quod quamuis in Ecclesia sit potestas ad referuanda peccata mere interna, tamen non expedit illa referuare, tum quia non sunt alijs nociua, tum etiam quia regulariter non egent speciali aliqua curatione, quæ ab ordinarijs confessarijs adhiberi non possit.

DIFFICULTAS VI.

*Vtrum quando peccatum aliquod mortale
simpliciter referuatur, etiam censeatur
referuatum, quando est
in dubio?*

Armilla.

VPPONIMVS in quo DD. communiter conueniunt peccata mortalia dubia (id est ea, de quibus quis dubitat, an commiserit illa, vel an sint mortalia) referuari posse, ita Armilla ver-

bo *Casus* num. 13. Corduba in regulam sancti Francisci c. 7. *Cord.*
 Henriq. lib. 6. c. 14. Santius in sum. lib. 1. c. 10. Soar. de Cē. *Henriq.*
 furis disp. 4. se & 6. & Saa verbo *Casus reservatus* num. 5. Et *Santius.*
 meritò, quia iurisdictio completa ad absolvendum à pec- *Soar.*
 catis mortalibus quomodolibet dubijs etiam communica- *Saa.*
 tur à superioribus; ergo potest quoad illa à superioribus li-
 mitari.

Hoc ergo supposito, difficultas est, an quando peccatū
 aliquod mortale absolute, & simpliciter de facto reservatur,
 nulla facta mentione dubij nec certitudinis peccati, quan-
 do dubium est, an sit commissum, etiam censeatur de facto
 reservatum, aut si certum est fuisse commissum, tamen est
 dubium an fuerit mortale siue ex defectu gravitatis mate-
 riæ, siue ex defectu deliberationis perfectæ, siue aliunde,
 quia quando non fuit mortale non est reservatum.

Armilla, & Corduba partem affirmatiuam tuentur,
 quia in dubio tutior pars est eligenda; ergo quando quis est
 dubius, an commiserit peccatum, quod est absolute reser-
 uatum, vel an fuerit mortale, tenetur procedere, ac si certo
 commisisset illud, & ac si certo esset mortale, ne se temera-
 rie exponat periculo recipiendi absolutionem ab eo, qui
 non habet iurisditionem in illud peccatum, si forte fuit ve-
 rè commissum, & verè fuit mortale, ac proinde inuvalidam,
 utpotè à non iudice.

Armilla.
Corduba.

Soar. verò, Saa, & communiter recentiores partem
 negatiuam tradunt: & meritò, quia reservatio, utpotè odio-
 sa potius est restringenda, quam amplianda; ergo quando
 reservatur peccatum aliquod simpliciter, & absolute tale,
 in eius reservatione non comprehenditur peccatum sub du-
 bio, alias reservatio ampliaretur, quia peccatum dubium,
 minus quid est, quam peccatum simpliciter.

Soar.
Saa.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus pro-
 positionem illam, *in dubio tutior pars est eligenda* (quæ tan-
 tum est vera de puro dubio, quando scilicet quis manet pen-
 dulus nulli parti, nec affirmatiuæ, nec negatiuæ assentiens)
 non habere locum in præsentī difficultate, quia quādo pec-
 catum est in puro dubio, an scilicet sit commissum, vel an sit
 mortale, nō est purum dubium, an comprehendatur sub re-

ser-

seruatione peccati simpliciter, quia probabile est, & nobis probabilius non comprehendere, sed habere locum in alijs difficultatibus, an scilicet sit necessario confitendum, quia tunc tutior pars est eligenda, ac proinde peccatum illud est necessario confitendum.

DIFFICULTAS VII.

Que peccata sint de facto reservata?

VPPONIMVS In quo conueniunt DD. de facto nullum peccatum veniale quantumuis exterius esse de facto reservatum: & nullum pure internum quantumuis mortale, & grauissimum vt odij Dei, & desperationis, & hæresis, esse reservatum.

Hoc ergo supposito, certum est plures esse casus Pontifici reservados, qui continentur in Bulla Cœnæ Domini, & in decreto, & in decretalibus, & in 6. & in Clementinis, & in extrauagantibus, & in moribus proprijs, qui omnes sigillatim referuntur à Soar. tomo de censuris, à disp. 21. & à Tolet. lib. 1. à cap. 18. & à Reginaldo, lib. 1. cap. 11.

Quoad Episcopos verò duobus modis fieri potest, vt ipsis peccata reseruentur, vno modo iure peculiari Episcopatus, & de peccatis sic reservatis Episcopo nihil in particulari dicemus, quia eorum reservatio pendet ex varijs constitutionibus, & consuetudinibus diæcessum, quæ consulendæ sunt: altero modo iure communi, siue scripto, siue consuetudine introducto: iure autem communi scripto, nullum est peccatum propriè reservatum Episcopo: Ex reservatis tamen Pontifici remittitur Episcopo percussio violenta Clerici, quando non est enormis, in cap. *peruenit* 17. de sententia excommunicationis: & etiam enormis, quando percussus est legitimè impeditus adire Pontificem in cap. *Ea noscitur* 13. & in cap. *Quamuis* 58. de sententia excommunicationis, sub onere tamen quod absolutus comparebit coram Pontifice, & recepto ab ipso iuramento comparen-

di ces-

Soar.
Tolet.
Regin.

di cessante impedimento (excepto impedimento impuber-
tatis, quia impubes non obligatur ad comparandum) quod
DD in casu legitimi impedimenti extendunt ad omnia pec-
cata Pontifici reservata, & supponi videtur, in cap. *Eos qui*
22. de Sententia excommunicationis in 6. Deinde iure cō-
muni scripto Tridentini sess. 24. cap. 6. de Reformatione
committitur Episcopis per se, aut per Vicarios ad id spe-
cialiter deputatos quodcumque peccatum Pontifici reser-
uatum, quando non est publicum, etiam peccatum heresis
exterioris, quamvis hoc ipsis tantum per se ipsos. Sed an
nunc possit Episcopus uti hac commissiōe Tridentini quo-
ad casum heresis, & quoad alios casus Bullæ Cœnæ Domi-
ni, non convenit inter DD. quia plures affirmant, & alij non
pauci negant, de eo tamen legatur Santius in sum. lib. 2. *Santius.*
cap. 11. n. 27. iure verò communi consuetudine introducto
reservati sunt Episcopis quatuor casus, qui continentur in
extrauagante, *inter cunctas*, de privilegijs, & in ea eorum
reservatio approbatur: primus est, homicidij volūtarij: secū-
dus est peccati falsificandi scripturas, id est faciendi scriptu-
ras falsas, aut veras faciendi falsas: tertius est, sacrilegæ vio-
lationis: immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ: quartus est
sortilegij, seu diuinationis.

Quoad parochos certum est iure communi nullum esse
illis peccatum reservatum: sed an sit aliquod iure aliquo pe-
culiari Episcopali, constabit ex peculiaribus constitutioni-
bus, & consuetudinibus cuiuscumque Episcopatus.

Quod ad Prælatos Religionum certum est eos, adhuc
Generales, Bulla quadam Clementis VIII. non posse absq;
consensu Capituli, seu Congregationis generalis, vel Pro-
uincialis, reservare, nisi vndecim genera peccatorum: pri-
mum est beneficia, incantationes, & sortilegia: secundum
apostasia à Religione etiam habitu retento, quando eo per-
uenit, ut fiat extra septa Cōuentus: tertium nocturna, ac
fartiva è conuentu egresio, etiam absque animo apostatan-
di facta: quartum proprietates contravotum paupertatis, quæ
sit peccatum mortale: quintum iuramentum falsum in iu-
dicio regulari, seu legitimo: sextum, procuratio, auxilium,
seu consilium ad abortum faciendum post animatum foetū

etiam

etiam effectu non secuto: septimum falsificatio manus, seu sigilli officialium Conuentus: octauum furtum de rebus Conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale: nonnullus lapsus carnis voluntarius opere consummatus: decimum occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiuscumq; personæ: vndecimum malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad superiores missarum.

Obseruandum tamen est iure dictæ Bullæ Clementis VIII. nõ reservari de facto dicta vndecim genera peccatorum, sed permitti Prælati, vt ea omnia, vel aliqua possint reservare, & eo statui, vt præterea vndecim non possint aliud genus peccati reservare, nisi ex consensu Capituli generalis, vel Religionis pro tota Religione, aut pro parte Religionis, vel Prouincialis pro tota Prouincia aut pro parte illius: & non nisi graue, vt constat ex dicta Bulla, ac proinde non poterunt reservare peccata graua dubia, quia hæc non sunt simpliciter peccata graua, sed peccata graua secundum quia, & cum addito *dubia* quod est valde diminuens. Vnde absque dicto consensu, non poterunt aliud peccatum graue præter dicta illa vndecim prohibere, nec aliquid, cuius transgressio sit peccatum graue distinctum ab illis vndecim præcipere sub excommunicatione eam reservando, quia id esset peccatum illud reservare quoad excommunicationem ipsi annexam, & alias fere frustaneum esset dictum ius Clementis VIII. quia fere tam onerosum, & molestum est inferioribus, quibus Pontifex quo ad hoc facere intendit, peccatum quoad solam excommunicationem reservare, ac si etiam simul quoad culpam: quæ verò peccata sint de facto in qualibet Religione reservata, pendet ex varijs earum constitutionibus & consuetudinibus.

Addimus, vt contra Henric. Rodrig. & Saa aduertunt Corduba lib. 1. quæst. 30. Vmbertus in explicatione regulæ sancti Benedicti, & Turrian. disp. 31. dub. 9. & sentiebant Suarez & Vazquez Prælatos Religionum posse modo prædicto peccata nouitiorum reservare, quia nouitius quandiu in Religione perseverat est subditus Prælati, alias

Corduba.
Vmbert.
Turrian.
Vazq.
Osbag.

maneret immediatè subdicitur Pontifici, quia nō manet subditus Episcopo: & Prælatus Religionis est pastor illius, & ob id confitendo Prælato, vel alteri de licentia illius satis facit præcepto annuæ confessionis; ergo potest peccata illius reservare, ita vt quādiu in Religione perseverat, nequeat à confessorio ordinario absolui, quāuis possit post exitum à Religione: Vnde peccata quæ de facto in Religione reservantur non facta exceptione nouitiorum, etiam cēsentur reseruata pro illis quod in nostra Societate seruatur, & firmatum est regula 7. magistri nouitiorum Consilio doctissimorum facta.

DIFFICULTAS VIII.

*Utrum confitens habenti facultatem absol-
uendi à reseruatis, & inculpabiliter omi-
sit peccatum reseruatum, maneat liber
à reseruatione omni?*

SUPPONIMVS Confessione peccati reseruati facta habenti iurisdictionem in illud, siue ordinariam, siue delegatam, quāuis inualida, vel quia scienter fuit omissum aliquod peccatū, vel quia non fuit dolor sufficiens, vel aliter, satisfieri reseruatiōi, ita vt quāuis sit iterum necessario confitendum non maneat reseruatum, & possit ordinario confessorio confiteri, quia reseruatio ad id tantum ordinatur vt peccata reseruata confiteantur habenti iurisdictionem in illa, & ipse indicet de illis pro eis pœnitentiam convenientem imponendo, & ab eis absoluendo, quæ omnia fiunt in confessione illi facta quāuis inualida.

Hoc supposito, difficultas est, an peccatum reseruatum quod inculpabiliter omittitur, ex ignoratiā aut ex obliuionem in confessione facta habenti iurisdictionem in illud maneat absque reseruatiōe?

Arian. in 4. quæst. 4. de confessione, Conar. in cap. Alma mater, l. p. 5. 11. nu. 12. Canus, relect. de pœnitentia par. 5.

Adrian.
Couar.
Canus.

Ledesma. Ledesma 2. par. quarti q. 8. art. 2. dub. 8. & Fillucius cap. 10. puncto 12. partem affirmatiuam tuerentur, quia qui absoluit à peccatis confessis, eo ipso saltem virtualiter vult absolueri ab omnibus, à quibus potest, quamuis omisissis inculpabiliter, quia eo ipso, quod absoluit pœnitentem à confessis vult iustificare pœnitentem, quod non fit absque remissione omnium mortalium, ergo si alias habet potestatem absolvendi ab omnibus peccatis pœnitentis, etiam à reservatis, vere absoluit ab omnibus, etiam à reservatis inculpabiliter omisissis.

Soar.

Vazq.

Soar. vero disp. 31. sect. 4. & Vazq. q. 91. art. 3. dub. 5. partem negativam tradunt: & merito, quia reservatio ad hoc fit, ut peccata reservata exprimentur habenti potestatem in illa, ut de illis iudicet, pœnitentiam, & medicinam convenientem adhibendo, & ab eis directe absoluendo; ergo quando non exprimentur, nec directe, & distincte indicantur, non satisfat eorum reservationi, quamuis per absolutionem per accidens simul cum alijs remittatur. Quod etiā est verū, ut Vaz. advertit, quāvis habens potestatem in reservata, siue ordinariā, siue delegatā habeat directam, & expressam intentionem absolvendi à reservatis (nisi alias possit extra confessionem absque absolutione reservationem auferre) quia ea intentio supplere nequit defectum confessionis necessario faciendæ habenti potestatem in reservata requisitæ ratione reservationis, ut convenienter iudicet de illis, & defectum talis iudicii: addidimus, *Nisi alias possit extra confessionem absque absolutione reservationem auferre*, quia si possit, eo ipso, quod habet eam intentionem censetur reservationem auferre.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, eum, qui absoluit à peccatis confessis, eo ipso absolueri ab omnibus etiam omisissis inculpabiliter, sed non absoluit directe de eis iudicando, sed tantum absoluit indirecte, & non aliter, quam sua absolutione à confessis perficiendo sacramentum pœnitentiæ, medio quo pœnitenti confertur gratia iustificans, qua remittuntur omnia peccata etiam reservata (quod etiam efficeret confessarius ordinarius) dicta tamen absolutio non sufficit ad auferendam reservationem peccati

omisissis

omissi inculpabiliter, quia ea absolutio suplere nequit defectum confessionis illius media reservatione requisitæ, nec defectum iudicii directi faciendi ab habente facultatem sufficientem media reservatione requisiti, & ad quod confessio reservati ordinatur, & requiritur.

Quia tamen ut pœnitens valide absolvetur à peccatis etiam non reservatis, necessarium est auferre excommunicationem, tam reservatam, quam non reservatam, ideo qui habet potestatem absoluedi à reservata, eo ipso quod absoluit pœnitentem à peccatis, quamvis intentione tantum communi, & generali, etiam absoluit ab excommunicatione reservata: sic tamen absolutus ab excommunicatione reservata, quâvis non teneatur eam explicare in sequenti confessione, & absolutione ab ea petere, quia explicatio excommunicationis, & petitio absolutionis ab ea nō est necessaria quādo iam absolutio est obtentā, tenetur peccatum reservatum, cui annexa est, confiteri habenti facultatem in illud, quia ablatione excommunicationis non explicatæ modo dicto facta, non auferretur reservatio peccati quâvis reservati Papæ: id verò quod diff. 3. diximus nempe ablatione excommunicationis reservatæ etiam auferri reservationē peccati, & culpe, cui erat annexa, tantum est verum, aut quando excommunicatio ita auferretur à peccato, ut ei non maneat amplius annexa, aut quādo excommunicatio scienter, & ratione sui auferretur absolutione: non vero quando absolutione auferretur ignoranter, & quasi per accidens ut pœnitens valide absolvetur à cōfessis, quamvis non reservatis.

Observandum tamen est, ut optime Vazq. & Fillius tract. 7. cap. 11. quæsitio 3. quod quando confessio, in qua inculpabiliter omittitur peccatum reservatum, fit habenti iurisdictionem in illud ex privilegio non facto ipsi confessario sed pœnitenti eligendi confessarium, qui possit illum à reservatis absolvere ut contingit in iubilæis, tunc pœnitens manet liber à reservatione peccati inculpabiliter omissi, non absolutione quia non absoluitur directe à reservato omisso, quamvis inculpabiliter, sed manet liber voluntate superioris volentis quod tum cesser reservatio, quia eo ipso quod superior concedit pœnitenti facultatem eligendi confessarium

Vazq.
Fillius.

pro reſeruatis, cenſetur auferre reſeruati-
onem, quando pœnitens confitetur intra tempus aſſignatum, quamuis omit-
tat peccatum reſeruatum, dummodo inculpabiliter omit-
tat: limitatio autem temporis, intra quod ſolet præſcribi
confefſio reſeruatorum facienda, tantum operatur, quod ſi
priuilegiatus in eo tempore non confiteatur, aut ſi confite-
tur, & culpabiliter omittit reſeruatum, non maneat liber à
reſeruati-
one.

DIFFICULTAS IX.

*Utrum pœnitens ex priuilegio, verbi gratia
Iubilæi, absolutus in aliquo die ſeptimanæ à
reſeruatis, antequam impleat omnia, quæ
præcipiuntur facienda per totam ſeptimanā,
& poſt abſolutionem non impleat reliqua
ita abſolutus maneat, ut non teneatur
poſtea coram ſuperiore pro abſolu-
tione comparere?*

DIFFICULTAS procedit in caſu, in quo pœ-
nitens accedit ad confeſſionem bona fide, id eſt
animo faciendi, quæ ad effectum dicti priuile-
gij neceſſaria ſunt, quia ſi accedit animo non fa-
ciendi illa, non manet abſolutus à reſeruatis, imò nec à non
reſeruatis, ſi aliqua via non excuſetur à peccato mortali,
quod committit accedendo dicto animo pro abſolutione à
reſeruatis.

Circa hanc difficultatem conueniunt Doctores eum,
qui bona fide, & dicto animo accedit manere abſolutum à
reſeruatis, quia abſolutio confertur abſque conditione de
futuro, imò abſolutio à culpis non facta abſque ea condi-
tione eſt nulla; ergo eo ipſo quod pœnitens virtute priuile-

gij absoluitur à reſeruatis, verè, & absolute manet abſolutus ab illis.

Punctum ergo difficultatis in eo eſt, an talis pœnitens ita maneat abſolutus à reſeruatis, vt etiam maneat abſq; onere, & obligatione iterum illa conſitendi ſuperiori, cui reſeruata ſunt, quando reliqua requiſita non implet?

Non deſunt, qui exiſtiment pœnitentem, qui reliqua requiſita non implet, quamuis bona fide, & animo illa implendi ad confeſſionem accedat, teneri poſtea ad comparandum coram ſuperiore, cui peccatum eſt reſeruatum, vt ei illud iterum conſiteatur, quia dictum priuilegium cœſum videtur ſub onere faciendi omnia, quæ ad lucrandam indulgentiam iubilæi requiſita ſunt, aut ſub onere iterum peccata reſeruata conſitendi, ſi reliqua requiſita non impleat.

Corduba vero in ſumma Hiſpana quæſtione 21. Hen- *Corduba.*
riquez libro 6. capite 16. Soarez diſputatione 31. num. 5. *Henriq.*
Vazquez quæſtione 91. articulo 3. dubio 6. exiſtimant ta- *Soar.*
lem pœnitentem, ita abſolutum à reſeruatis manere, vt *Vazq.*
quamuis reliqua requiſita non impleat, non teneatur iterum illa ſuperiori, nec alteri conſiteri. Et meritò, quia dicta priuilegia absolute conceduntur, & abſque dicto onere, vt ex ipſis priuilegijs conſtat, & ſatis rationabiliter, cum concedatur pœnitentibus bona fide, & dicto animo procedentibus, ergo.

Id vero, quod addit Soar. nempe pœnitentem ita abſolutum teneri ſub mortali adimplenda omnia requiſita ad lucrandam indulgentiam, quaſi teneatur ex pacto quodam virtuali in facultate conceſſa incluſo, falſum eſt, vt aduertit Henr quia quamuis pœnitens, quando reliqua non implet, non lucretur indulgentiã, nullo tamen ſufficienti fundamēto oſtēdi poteſt ad id teneri ex pacto aliquo, aut ex alio titulo.

Sed an ita abſolutus, qui reliqua requiſita non implet, maneat liber à reſeruatione peccati reſeruati omiſſi inculpabiliter, eſt ſub controuerſia: quia Filliucius cap. 10. & alij *Filliuc.*
affirmant (quod probabile exiſtimat Soarez numero 24.) *Soar.*
immerito tamen, vt optimè Vazquez, quia talis pœnitens nec liberatur à reſeruatione media abſolutione, quia *Vazq.*

nullus absolutione liberatur à reservatione, nisi absolutione directa à reservato in confessione explicato, nec liberatur voluntate superioris, quia absque fundamento presumitur superiorem velle pœnitentem, qui non implet omnia requisita ad lucrandam indulgentiam gaudere privilegio cessationis reservationis peccati omisi, quamvis inculpabiliter, cum tale privilegium concedatur ad melius lucrandam indulgentiam.

DIFFICULTAS X.

Utrum possit quis obligari ab Ecclesia ad iterum confitendum peccata, à quibus est iam legitime absolutus?

SUPPONIMVS confessionem peccatorum à quibus iam quis est legitime absolutus esse sufficientem ad absolutionem obtinendam, quia ut diximus disp. 4. diff. 3. peccata quamvis iam confessi, & remissa, sunt legitima, & sufficiens materia sacramenti pœnitentiæ: & quamvis eadem confessio quia est materia proxima nequeat diuersis absolutionibus, & diuersis sacramentis pœnitentiæ deservire, sicut nec eadem ablutio diuersis baptismis: nihilominus eadē peccata possunt, ut subsunt, diuersis confessionibus, quia sunt materia remota, sicut eadē aqua potest prout subest diuersis ablutionibus. deservire diuersis baptismis: accedere autē iterum ad confessionē eorundem peccatorum nō est à prima absolutione appellare, quia hoc fieri nō potest cum ablutio sit definitiua, & vltima sententia, sed est eadē peccata iterum iudicio, & sententiæ subijcere, in quo nullum est inconueniens.

Ita tamen iterata confessio eorundem peccatorum est sufficiens ad absolutionem obtinendam, ut etiam sit utilis ad nouum fructum sacramenti non solum gratiæ, in quo Doctores conueniunt, sed etiam remissionis pœnæ temporariæ, ut contra Scotum, & Gabrielem docent communiter

Doctores quia sacramentum pœnitentiæ quod sufficienter coalescit ex iterata eorundem peccatorum confessione, & ex absolutione, non tantum habet ex institutione Christi gratiam conferre, sed etiam pœnam remittere, vel totam, vel partem pro dispositione pœnitentis.

Hoc ergo supposito difficultas est, an possit quis ab Ecclesia obligari ad confessionem peccatorum, à quibus iam est legitime absolutus?

S. Thom. quodlib. 1. art. 12. Duran. in 4. d. 17. quæst. 13. num. 10. Dionys. Cisterciensis d. 23. art. 2. & Ledesma 2. p. 4. quæst. 8. art. 2. dub. 19. partem negatiuam ruerunt, quæ innuatur in extrauagante, *intercunctas*, de priuilegijs, dum dicitur absurdum esse teneri aliquem confiteri peccata, quæ confessus est, & quod liberatus debitor maneat obligatus ad iterum soluendum.

S. Thom.
Duran.
Dionys.
Cister.
Ledes.

Et ratione probatur primo, quia de ratione legis humanæ est, quod sit secundum rationem tolerabilis, lex autem ad iteratam confessionem obligans, esset admodum intolerabilis, & difficilis. Secundò quia Ecclesia efficere nequit, ut materia sacramenti, quæ necessaria non est, fiat necessaria, peccata autem legitime confessa, quamuis sint materia sufficiens non tamen necessaria.

Alexand. verò 4. p. q. 18. memb. 4. art. 5. Adrian. in 4. q. 5. de confessione num. 9. Maior d. 17. q. 6. & Angelus Confessio 5. num. 9. partem affirmatiuam merito tradunt, quam non leuiter confirmat statutum quoddam Cisterciensium à duobus Pontificibus confirmatum, quo statuitur, ut fratres, qui intra annum consententur ordinario confessori, teneantur semel in anno eadem peccata mortifera suo superiori confiteri.

Alexand
Adrian.
Maior.
Angel.

Et ratione probatur, quia hæc repetita confessio est actio exterior, & honesta, & non parum utilis profe cui spirituali, & paci conscientie, ut patet, & non est intolerabilis, nec admodum difficilis; ergo potest à superiore humano præcepti. Quod autem non sit intolerabilis nec admodum difficilis, in quo tota difficultas consistit, declaratur, quia quamuis repetita confessio eorundem peccatorum sit ex se difficilis, supposita tamen institutione, & usu confessionis, & obliga-

tionem primæ confessionis, & attentis fructu, & utilitate iteræ confessionis absq; dubio sit tolerabilis, & non admodum difficilis, & ut talis iudicatur cōmuniter: pauci enim, & forsitan nullus ex his, qui peccata iterum confitentur, iudicant se rem intolerabilem facere: & sanè si prima peccatorum cōfessio, supposita eius institutione, & utilitate talis esse iudicatur, ut potuisset ab Ecclesia præcipi, quamvis non fuisset præcepta à Christo, ut diximus disp. 7. diff. 4. iterata confessio, quamvis non sit præcepta à Christo, etiam poterit præcipi ab Ecclesia, cum non sit difficilior, quam prima.

Ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.

Ad secundam autem negamus Ecclesiam non posse materiam sacramenti, alias liberam, efficere necessariam, eam præcipiendo (sicut etiam sacramentum confirmationis, & etiam extremæ vnctionis, quod Christus non reliquit sub præcepto) quia præcipere materiam, quam Christus liberè reliquit, non est materiam à Christo institutā mutare aliam instituendo, quod nequit ab Ecclesia fieri.

Ad extrauagantem *inter cunctas*, pro aduersarijs adductam respondemus eam tantum procedere de facto, quando nullum est præceptum iterandi confessionem, quia in ea tantum intendit Pontifex eos, qui ex privilegio confessi sunt alij, quam proprio Sacerdoti, non teneri de facto eadem peccata proprio Sacerdoti confiteri, non tamen negat id posse ab Ecclesia præcipi.

DIFFICULTAS XI.

*Utrum Superior possit concedere facultatem,
ut subditus à reseruatis absoluator cum
onere postea comparendi coram
Superiore?*

ONVENIUNT DD. superiorem posse cōcedere facultatem, ut subditus absoluator à reseruatis cū onere cōparendi corā ipso superiore, vel ut ipsi iterum reseruata sacramentaliter

confiteatur, & ab ipso absolutionē accipiat, vel saltē vt ipsi rationem peccati reservati reddat, & pœnitentiæ sibi ab inferiore impositæ: & id nō solum posse in casibus, quibus annexa est excommunicatio, sed etiam in illis, quibus non est annexa, vt ex praxi, & vsu Ecclesiæ constat.

Id autem potest superior multis modis efficere. Primo iteratam confessionem, siue sacramentalem absolutioni subiectam, siue non sacramentalem præcipiendo, quod hoc modo nequit nisi à Pontifice fieri. Secundo id potest efficere petendo à subdito votum, vel iuramentum, quo ipse subditus ad iteratam confessionem obligetur ex Religione. Terrio, pacto mutuo inter superiorem, & subditum de iterata confessione facienda, siue implicito, & contento in aliquo statuto generali, quo conceditur facultas confitendi peccata reservata confessario ordinario cum onere comparendi coram superiore (vt conceditur in nostra Societate iteragentibus, & etiam eis, qui in aliquo Collegio negotiorum causa versantur) siue pacto expresso, in quo nulla sit coactio subdito, cum ea concessio fiat à superiore cedendo in gratiam ipsius subditi iuri, quod habet, vt ipsi fiat confessio reservatorum.

Observandum tamen est, quoties pœnitens à reservatis absolutus sub onere comparendi obligatur ad id, quando aliud non constat, non obligari ad comparandum coram superiore, vt ipsi iterum peccata sacramentaliter cōfiteatur, vt dicemus diff. 13. quia ad finē reservationis id non est necessarium, quia sufficit dicere superiori peccata expectando ab eo, quid ipse expediens iudicauerit: hæc tamen dictio, seu manifestatio, ad quā pœnitens obligatur, dicitur confessio, etiam quando non fit sacramentaliter, quia est consummatio quædam confessionis sacramentalis antea factæ confessario ordinario.

Ita tamen pœnitēs cui cōceditur facultas, vt absoluitur à reservatis cū onere cōparēdi corā superiore, potest ad cōparēdū obligari, vt quādo de facto obligatur, obligetur sub mortali, vt aduertunt Vaz. q. 93. ar. 1. du. 6. & Agid. disp. 8. Vaz. q. du. 15. quia obligatur ad rem grauem, & ex virtute iustitiæ, aut religionis, quæ sunt strictæ obligationis.

DIFFICULTAS. XII.

Utrum subditus absolutus ex facultate concessa cum onere comparendi, teneatur comparere, si ante absolutionem ignorauit dictum onus?

Soar.

SUPPONIMVS, vt aduertit Soar. disp. 30. se. 5. facultatem absoluendi à reseruatis concessam vt pœnitens absoluitur à confessorio inferiore cum onere comparendi, quando aliud non constat, non concedi de facto ita dependenter à notitia oneris comparendi habenda à pœnitente ante absolutionem, vt si eam notitiam non habeat, absolutio sit nulla: quia quamuis posset ita strictè concedi, tamen non creditur ita de facto concedi, quia id esset valde rigidum, & minus conueniens, utpote expositum periculo. sæpe irritandi absolutionem: ex quo fieret moribundum dantem signa confessionis, & non habentem alia peccata nisi reseruata, & dictam onus ignorantem, etiam impotentem illud à confessorio percipere, inualide absolui.

Hoc supposito, difficultas est, an pœnitens ex dicta facultate absolutus teneatur postea comparere, quando ipse ante absolutionem non habuit notitiam oneris comparendi.

Non desunt, qui partem affirmatiuam tueantur, quia existimant facultatem absoluendi à reseruatis concedi à superiore cum onere comparendi, esse illam concedere cum præcepto Superioris obliganti subditum ad comparandum, præceptum autem Superioris vrget post absolutionem, quamuis subditus illud ignorauerit ante absolutionem.

Vazq.

A Egid.

Vazq. vero q. 93. an. 1. dub. 6. & Egid. disp. 8. dub. 15. partem negatiuam tradunt: & merito, quia pœnitens, qui absoluitur ex facultate concessa cum onere comparendi,

tantum tenetur ad comparandum ex pacto expresso, vel implicito inter ipsum, & superiorem concedentem dictam facultatem; inter hunc autem superiorem, & inter poenitentem, qui ante absolutionem ignoravit dictum onus, nequit esse dictum pactum, ut patet; ergo. Quod autem poenitens ex facultate cum eo onere concessa absolutus: tantum teneatur ex pacto, probatur, quia non tenetur ex voto, nec ex iuramento, quia supponimus nec id vouisse, nec iurasse, nec tenetur ex præcepto superioris eam facultatem cum eo onere concedentis, quia non tenetur ex præcepto superioris, quando superior eam facultatem concedens est Episcopus (& multo minus, quando est parochus) quia Episcopus non potest (& multo minus parochus) iteratam confessionem, non tantum sacramentalem, sed nec cōsummariam sacramentalis præcipere: nec tenetur ex præcepto superioris, quando superior eam facultatem concedens est Pontifex, quia iste creditur cum eodem onere dictam facultatem concedere, cum quo eam concedunt reliqui Pastores inferiores, isti autem nequeunt cum tali præcepto eam concedere. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

DIFFICULTAS XIII.

*Vtrum de facto in iure ita sit commissi inferioribus confessarijs facultas absoluendi à re-
servatis in aliquibus casibus, ut absolutus
postea teneatur coram Superiore
eam facultatem concedente
comparare?*

SUPPONIMVS, in quo DD. conveniunt, pro articulo mortis, siue physico, siue morali, quando non adest, qui habeat iurisdictionem ordinariam, vel delegatam in casus reservados, esse in iure concessam omnibus Sacerdotibus facultatem

Trident.

absoluendi à quibuscumque reservatis, vt constat ex Trid. sess. 14. cap. 7. in quo additur extra eum articulum nihil posse circa casus reservatos, quod intelligitur de Sacerdotibus inferioribus quia extra eum nō possant, & non de Episcopis quia his extra eum articulum conceditur facultas absoluendi à reservatis, quando adest legitimum impedimentum, vt diximus diff. 7.

Hoc ergo supposito, difficultas est, an indictis casibus ex dicta facultate absoluti à reservatis teneantur cessante articulo mortis, aut alio legitimo impedimento comparere coram superiore?

Conueniunt Doctores absolutos à casibus reservatis, quibus annexa est excommunicatio, quamuis non reservatis Pœnitenti, teneri articulo mortis, aut alio legitimo impedimento cessante (excepto impedimento impubertatis, quia pueri nō obligantur ad cōparendum cessante pueritia) quam primò commodè possint comparere coram superiore à quo extra eum articulum, aut extra aliud legitimum impedimentum erant absoluendi, vt generaliter decernitur in capite, *eos, qui* 22. de sententia excommunicationis in 6. imò non sunt absoluendi antequam ab eis exigatur iuramentum comparendi vt pro absolutione ab excommunicationibus reseruat. dicimus tractatu de excommunicatione disp. 15. diff. 3. & prædictos adminus teneri comparere ratione excommunicationis, vt in eo capite significatur: nihilominus non sola excommunicatio exprimenda est superiori, sed etiam peccatum, ob quod incursa est communicatio, vt satis significatur in dicto capitulo, *eos, qui*, & constat ex fine comparendi, nempe vt prædicti pœnitentiam, & medellam conuenientem à superiore accipiant, quia pœnitentia, & medella pro peccato confertur, non pro excommunicatione, quæ est pœna, & non culpa.

Punctum ergo difficultatis in eo est, an sic absoluti, qui comparere tenentur coram superiore, vt ei peccata reservata exprimant, ad id teneantur, vt à peccatis reservatis iterum sacramentaliter absoluantur?

Vazq.

Non desunt, qui partem affirmatiuam tuentur (quam etiam insinuat Vazquez quæst. 91. art. 3. dub. 8.) quia ex vna

parte

parte sic absoluti possunt ad id obligari saltem ex pacto, & ex altera parte superior concessione facultatis sub onere comparendi absolute facta, denotat se velle ut postquam poenitentes sibi in ea necessitate prospexerint, postea compareant ad illud idem, ad quod alias, si non fuissent absoluti, debebant comparere, sed si praedicti non fuissent absoluti ab inferiore confessario, comparituri erant ut a reservatis sacramentaliter absoluerentur; ergo.

Navar. verò cap. 26. num. 26. Soar. disp. 30. sect. 5. & Henriq. lib. 6. cap. 9. partem negativam tradunt, & merito, quia quamvis superior potuerit sic absolutos obligare saltem ex pacto ad iteratam confessionem sacramentalem reservatorum, creditur tamen de facto noluisse, quia id nulli libi exprimitur, & ad finem reservationis, nempe ut poenitentes quoad reservata dirigantur a superiore non est necessaria confessio sacramentalis, quæ est durior, sed sufficit confessio non sacramentalis, quæ est facilior, & multo minus onerosa.

Superior ergo concessione facultatis sub onere comparendi absolute facta non denotat se velle, ut poenitentes, postquam sunt sic absoluti, teneantur comparere ad illud idem, ad quod comparituri erant si non fuissent absoluti, quia quando non sunt absoluti, non est onus aliquod supra expressionem peccatorum superiori faciendam ei sacramentaliter illa confiteri, cum teneantur alicui illa sacramentaliter confiteri; at postquam confessi sunt illa sacramentaliter alteri non est modicum onus supra confessionem non sacramentalem non exigentem dolorem, nec propositum, nec aliquam aliam dispositionem confiteri sacramentaliter, quod non est presumendum superiorem velle dum id non exprimit.

Adimus poenitentes a casibus reservatis absolutos ab Episcopis in articulo mortis vel quando est aliud legitimum impedimentum, & a reliquis inferioribus sacerdotibus in articulo mortis, non solum teneri comparere coram superiore, quando absoluti sunt a casibus, quibus annexa est excommunicatio in quo DD. conveniunt, sed etiam (quidquid dicat Soar.) quando absoluti sunt a casibus, quibus non est annexa excommunicatio

Navar.
Soar.
Henr.

Soar.

quia

quia facultas Episcopis in dictis iuribus concessa ad absol-
uendum à reservatis, quibus excommunicatio annexa est
in articulo mortis, aut alio legitimo impedimento existen-
te, extensa est à Doctoribus ad absolvendum à quibuscun-
que alijs, quamvis forsan eis non sit annexa excommunica-
tio; ergo etiam extendenda est cum eodem onere, cum quo
in iure concessa est ad absolvendum ab illis, quibus annexa
est excommunicatio: qui si absoluti ab Episcopis in articu-
lo mortis, aut alio legitimo impedimento existente à casti-
bus, quibus non est annexa excommunicatio, tenentur po-
stea comparere, non minus tenebuntur absolutio à reliquis
inferioribus Sacerdotibus in articulo mortis à similibus
casibus, quia facultas illa concessa non est magis absoluta,
& minus limitata, quam concessa Episcopis.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum Confessarius inferior possit pœnitentem confitentem casus reservatos absolvere cum onere comparendi coram superiore pro reservatis?

S. Thom.
Palud.
Gabr.
Anton.
Sylvest.

ANCT. Tho. in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. quæstion-
cula 2. ad quartum, Palud. q. 5. art. 1. Gabr. q. 1.
art. 3. dub. 2. Anton. tit. 14. c. 19. & Sylvest. *Con-*
fessio 1. q. 19. absolute nulla alicuius necessita-
tis mentione facta docent, inferiorem confessarium posse
absolvere pœnitentem, confitentem peccata reservata cum
onere comparendi coram superiore pro reservatis, quia
existimant reservationem non fieri quoad absolutionem à
reservatis, sed quoad confessionem non sacramentalem, vt
subditus teneatur deferre peccata reservata ad superiorem
vt ab ipso circa illa dirigatur, & pro eis pœnitentiam, aut
medellam convenientem accipiat; fieri autem potest, vt quis

absol-

absoluator ab omnibus peccatis, etiam a reservatis, & quod maneat obligatus ad deferenda peccata reservata superiori pro directione circa illa; ergo habens casus reservatos potest etiam ab eis absolui ab inferiore confessario cum onere, & obligatione comparendi coram superiore pro reservatis.

Doctrinam hanc Sotus in 4. distin. 18. q. 2. art. 5. Soar. disp. 31. se. 3. Henriq. lib. 6 c. 15. Ægid. disp. 8. dub. 15. & alij limitant, ut tantum sit vera, quando occurrit gravis aliqua necessitas absolutionis, ut quando non potest omitti confessio, aut communicatio sine gravi nota subditi, quia tunc rationabiliter potest presumi superiorem concedere facultatem ad id. Imò Sotus, Henriq. & Soar. eam amplius limitant, Sotus ut tantum sit vera, quando peccatum reservatum non habet annexam excommunicationem: Henriq. verò, & Soar. quando subditus præter peccata reservata etiam confitetur alia non reservata.

Sot.
Soar.
Henriq.
Ægid.

Richard. verò in 4. dist. 17. art. 2. q. 8. Adrian. q. 4. de Confessione, Vazq. q. 91. art. 3. dub. 9. Turrian. disput. 31. dub. 6. & plures alij recentiores, docent, & merito, confessarium inferiorem extra articulum, aut periculum mortis (quod etiam moraliter est articulus mortis) non posse absolvere a reservatis, quamvis eis non sit annexa excommunicatio, & quamvis poenitens etiam confiteatur peccata non reservata. Quod satis significat Trident. sess. 14. c. 7. dum ait Sacerdotes extra articulum mortis nihil posse in casibus reservatis: & dum supponit in casibus reservatis non esse legitimos indices extra articulum mortis, monens Sacerdotes ut poenitentes habentes casus reservatos extra eum articulum remittant superioribus, & legitimis iudicibus.

Richar.
Adrian.
Vazq.
Turr.
Trident.

Et ratione probatur, quia reservatio peccati est limitatio iurisdictionis inferiorum quoad illud; ergo nullus potest a peccato reservato absolui ab inferiore Sacerdote absque facultate superioris, quia absolutio ab eo peccato esset a non iudice; extra articulum autem mortis inferior confessarius non habet facultatem superioris ad absolvendum a reservatis, ut dicitur in Tridentino.

Quod si respondeas primo inferiores Sacerdotes habe-

re iurisdictionem in peccatum reservatum ex voluntate superioris præsumpta, seu interpretatiua saltem in caso grauis necessitatis. Contra hanc responsionē est in primis quod voluntas præsumpta, seu interpretatiua non sufficit ad concedendam iurisdictionem, quia non est vera aliqua voluntas præsens positiva, qua quis velit aliquid, sed qua veller, si illud aduerte- ret, vt dicimus tract. de a. s. humanis disp. 1. diff. 2. deinde, quia si ita esset non potuisset Trident. dicere extra articulum mortis nihil illos posse in casibus reservatis, id est nullam habere potestatem, & iurisdictionem ad absol- uendum ab illis, & non potuisset supponere extra dictum articulum inferiores sacerdotes non esse iudices.

Quod si secundo respondeas inferiores sacerdotes extra articulum mortis non habere iurisdictionem in peccata re- seruata, ac proinde non posse ab illis directe, & per se absol- bere; tamen quia habent iurisdictionem in non reservata à quibus potest directe, & per se absolueri, ideo posse etiam à reservatis in directe, & per accidens absolueri.

Trid.

Contra hanc responsionem primo urget Trident. dum ait: *Cum extra articulum mortis sacerdotes nihil possint in casibus reservatis, id vnum persuadent pœnitentibus, vt ad superiores pro beneficio absolutionis accedant*, si ergo sacerdo- tes inferiores, post auditionem reservatorum possent ab il- lis absolueri aliquo modo, iam aliquid possent in casibus reservatis sibi confessis, & non tantum superesset persuade- re pœnitentibus accessum ad superiores pro beneficio abso- lutionis ab illis, quia post auditionem possent prius ab illis absolueri, & postea illis persuadere vt tempore debito ad su- periores accedant.

Secundo contra eandem responsionem est, quod si Sa- cerdotes inferiores nequeunt directe à reservatis absolue- re, nequeunt in casu præsentis difficultatis pœnitentem confitentem reservata absolueri, quia tunc directe, & per se absoluerent ab illis, quia tunc pronunciarent senten- tiam absolutionis ab illis, iudicando de eis auditis in con- fessione, & vt reservatis cognitis, quia sicut tunc si pœ- nitens confiteri vult, tenetur omnia peccata etiam reser- uata confiteri, ita etiam inferiores Sacerdotes, si absolue-

re volunt, tenentur ab omnibus sibi confessis absolvere, quia sententia absolutionis commensurari debet confessioni: absolvere autem directe nihil aliud est, quam à peccatis in confessione auditis absolvere: & absolvere indirecte, & per accidens solum est media absolutione à peccatis auditis, conferre gratiam remissionem, etiam eorum peccatorum, quæ non sunt confessa, vel quia sunt oblita, vel quia non est obligatio illa confitendi ob aliquam causam.

Tertio contra eandem responsionem est, quod ex ea sequitur extra articulum mortis in casu gravi necessitatis eum, qui habet mortalia, & venialia posse confiteri simplici Sacerdoti non approbato, & ab eo absolui ab illis; consequens autem est contra consuetudinem Ecclesiæ: sequela probatur, quia simplex Sacerdos habet iurisdictionem completam in venialia; ergo auditis mortalibus, & venialibus posset pœnitentem absolvere etiam à mortalibus.

Id vero, quod aduersarij supponunt, nempe reservationem non esse quoad absolutionem à reservatis falsum est, ut constat ex Tridentino ubi supra.

Ex dictis constat primo, quod sicut gravis necessitas, in casu præsentis difficultatis non sufficit, ad dimidiandam, seu mutilandam confessionem, id est ad non confitenda reservata (quia damnum, quod in casu præsentis difficultatis euenire potest, non proueniret ex confessione reservati, sed ex defectu iurisdictionis confessarii inferioris in reservata) ita etiam non sufficit ad dimidiandam absolutionem, id est ad non absolvendam à reservatis, sed tantum à non reservatis.

Constat secundo peccata reservata habentem posse extra articulum mortis procedere, ac si non haberet copiam confessarii, ac proinde in casu gravis notæ, ex eo quod non communicet, aut non celebret, posse absque præuia confessione sola contritione perfecta iustificatum communicare, aut celebrare, quamvis peccatis reservatis sit annexa excommunicatio.

Observandum est pœnitentem habentem peccata reservata, quæ non confitetur, vel quia eorum est oblitus, vel quia iuxta aliquam de causa non tenetur illa confiteri, iuxta

ea, quæ diximus disput. 9. diff. 10. valide absolui (quamuis peccatis reservatis sit annexa excommunicatio, dum excommunicatio tolerata sit) ab inferiore confessorio à reliquis peccatis confessis non reservatis, quia absoluitur ab habente iurisdictionem in peccata confessa, ac proinde media ea absolutione, utpote valida conferri gratiam remissionem etiam reservatorum, ex quo peccata reservata dicuntur per accidens, & indirectè absolui.

Addimus, *quamuis peccatis reservatis sit excommunicatio annexa dum excommunicatio tolerata sit*, quia quamuis eis sit annexa, dum pœnitens ea excommunicatione excommunicatus non sit non toleratus, valide absoluitur à reliquis peccatis, si alias obliuione excommunicationis, aut alia via excusetur à peccato mortali suscipiendi absolutionem in statu excommunicationis, iuxta ea, quæ diximus tract. de Excommunicatione disp. 4. diff. 3. manebit tamen excommunicatio post absolutionem validam à peccatis, quia gratia remissionis peccatorum reservatorum non est expulsa excommunicationis; si tamen excommunicatus ea excommunicatione sit non toleratus, quamuis obliuione, aut alia via excusetur à peccato mortali susceptionis, invalidè absoluitur, quia est incapax, seu inhabilis ad susceptionem sacramenti pœnitentiæ, ut ibid. diximus.

DIFFICULTAS XV.

Vtrum superior, ad quē pœnitens habens peccata reservata, & alia mortalia non reservata primò accedit, possit eum reservatis tantum auditis, sacramentaliter absolvere?

Caiet.
Sotus.
Anton.

CAIETANVS in sum. verbo *Confessio*, conditione 10. Sotus in 4. diff. 18. q. 2. art. 5. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 19. & plures alij docent, superiorem posse dictum pœnitentem à solis reservatis

sacra-

sacramentaliter absolueret, & cum pro absolutione aliorum ad inferiorem confessarium remittere. Ex quibus Caietan. & Sor. causam rationabilem ad id requirunt, & dicunt occupationem ordinariam Prælatorum esse sufficientem ad id. Probari autem potest, quia quamvis integritas confessionis, & auditionis peccatorum sit iure diuino necessaria ad absolutionem, nihilominus ex rationabili causa, qualis in Prælatiis est ordinaria occupatio potest confessio, & auditio aliorum peccatorum non reservatorum omitti, confessis, & auditis tantum reservatis: ac proinde ex ea causa potest superior a reservatis tantum confessis, & auditis sacramentaliter absolueret: addit Caietan. hanc esse Prælatorum consuetudinem in Curia Romana, & ob id oppositam opinionem iudicat temerariam.

Adrianus vero in 4. quæst. 4. de Confessione, Soarez disput. 21. se&. 1. Vazq. quæst. 91. art. 3. dub. 10. & Syluest. Confessio 1. quæst. 19. docent superiorem non posse sacramentaliter absolueret dictum pœnitentem, nisi auditis omnibus mortalibus, etiam non reservatis (imò hunc esse vsum in Curia Romana testantur Syluester, Soar. & Vazq.) & merito, quia integritas confessionis, & auditionis mortalium est iure diuino necessaria ad absolutionem sacramentalem, vt docet Tridentinum sess. 14. cap. 5. ergo non est omittenda, nisi ob vrgentissimam causam, quæ reddat licitam diminutionem, aut mutilationem confessionis, & auditionis, qualis non est, quæ sumi potest ex occupatione, nec ex alio impedimento superiorum, præsertim cum post auditionem reservatorum, & post adhibitam convenientem medellam pro illis, possit pœnitentem pro absolutione sacramentali omnium, tam reservatorum, quam non reservatorum ad inferiorem confessarium remittere, quod non debet onus graue pœnitentium iudicari, præsertim cum superior etiam teneatur sigillo confessionis.

Adrian.
Soar.
Vazq.
Syluest.

Trident.

DIFFICULTAS XVI.

Utrum subdito per se, vel per alterum licentiam petenti à superiore, ut possit alteri confiteri reservata, teneatur illam concedere?

CONVENIUNT primo Doctores, quoties subditus prudenter timet aliquod graue damnum confessioni extrinsecum, sibi euenturum, si superiori confiteatur, verbi gratia, reuelationem confessionis, vel odium superioris, vel abusum confessionis, in ordine ad gubernationem subditi, teneri superiorem ex iustitia licentiam concedere, quia tunc iniuriam irrogat subdito intendendo eum cogere, ut sibi in dictis casibus confiteatur: & etiam teneri ex fidelitate, aut ex iustitia muneri pastoris debita, eam licentiam concedere, si ex negatione prudenter timeat graue aliquod nocumentum spirituale subditi, quamuis oriundum ex passione, aut ex alia fragilitate subditi, verbi gratia, defectum integritatis confessionis, aut communionem absque præuia confessione, aut nimiam dilationem confessionis, & communionis, aut multo minorem fructum, quia reservatio fit, & cedere debet in vtilitatem subditi, & non in detrimentum. Id tamen intelligitur, quando ex concessione licentiæ non timetur graue nocumentum aliorum, verbi gratia, facilitas in peccando, spe similis licentiæ obtinendæ, quia si id timeatur, negari potest, imò & debet, quia potius est prospiciendum communitati, quam particulari personæ: & etiam tenetur ad eam negandam, quando prudenter timet concessionem, esse futuram occasionem subdito peccandi.

Conueniunt secundo, quando ex negatione licentiæ non timetur prudenter damnum aliquod graue, aut minoritas grauis fructus subditi, non teneri superiorem, licen-

tiam

tiam concedere, quamuis subditus refugiat illi confiteri ob verecundiam, aut ob timorem amittendi bonam opinionem apud illam, aut ob aliam difficultatem, quasi intrinsicam, & annexam confessioni superiori faciendæ, quia ad id nec tenetur ex iustitia, nec ex fidelitate sui officij: imò quando nullum damnum prudenter timetur, magis expediet licentiam negare, quia tunc negatio maximè congruit fini reservationis, quia tunc vt supponimus absque aliquo damno subditi proderit ad cautionem in futurum.

Quia verò de facto regulariter ex negatione licentiæ petitiæ, plus periculi potest prudenter timeri, quam ex concessione illius, ideo quando superior non habet in particulari iustas aliquas rationes ad illam negandam, conuenientius erit illam concedere, vt aduertunt Soar. disp. 30. sect. 4. & Ægid. disp. 8. dub. 14.

Soar.

Ægid.

Observandum tamen est, confessarium licentiam pro subdito petentem, ita caute teneri procedere, vt superior nequeat personam conijcere; alias confessarius fractor erit, aut sigilli sacramentalis, si id ex confessione nouit, aut secreti naturalis, si nouit extra confessionem: nec superior poterit interrogare, quis sit, pro quo licentia petitur, nec alias circumstantias, per quas possit in notitiam subditi

deuenire, quia id esset ad fractionem sigilli, vel

secreti naturalis prouocare, &

inducere.

DISPUT. XII.

De sigillo Confessionis.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quo iure sit obligatio seruandi secretum confessionis?

CONVENIUNT primo DD esse obligationem seruandi secretum confessionis; & eam obligationem oriri ex iure humano Ecclesiastico, & ex iure pure naturali, & ex iure naturali diuino.

Et in primis oritur ex humano Ecclesiastico lato in can. *Sacerdos*, de pœnitentia d. 6. & in cap. *Omnis vtriusq; sexus*, de pœnitentijs, & remissionibus. Secundo oritur ex iure pure naturali virtutis iustitiæ, quia ex virtute iustitiæ tenemur famę proximi prospicere. Tertio oritur ex iure naturali diuino virtutis religionis, quia ex virtute religionis tenemur ad seruandum secretum confessionis ob reuerentiam ipsi debitam, ne fiat odiosa, quod ius dicitur naturale, quia supposita institutione sacramenti confessionis oritur ex natura virtutis religionis, & dicitur diuinum, quia oritur ex virtute religionis, non absolute, sed supposita diuina institutione confessionis à Christo facta.

Conueniunt secundo Doctores obligationem seruandi secretum confessionis esse tantum, vt in nullo casu saltem extra confessionem inuito pœnitente licitum sit illud reuelare, vt constat ex perpetua Ecclesię traditione, & vt ex dicendis constabit, & ob id obligatio hæc per antonomasiam dicitur sigillum, quia sub hac maxima obligatione contentum, & clausum est secretum confessionis, tanquam sub sigillo.

Est tamen difficultas, unde oriatur quod obligatio seruandi secretum confessionis sit tanta, ut in omni casu sit seruandum?

Circa quam conueniunt primo Doctores tantam obligationem non oriri sufficienter ex dicto iure pure naturali iustitiæ, quo tenemur famæ proximi prospicere, quia ex eo iure non obligamur in omni casu adhuc extra confessionem ad seruandum proximo secretum, & ad eius famæ prospiciendum; quia absq; iniuria contra proximum potest reuelari secretum, quando reuelatio est necessaria ad vitandum maximum aliquod damnum ab ipso proximo iniuste inferendum.

Conueniunt secundo communiter Doctores tantam obligationem non oriri tantum ex dicto iure Ecclesiastico, quia licet ex eo, dum fuit, & perseverat sufficienter oriatur, quia eo iure præcipitur secretum confessionis in omni casu, & fertur ab habente potestatem ad id præcipiendum, & ex sufficientissima causa, ne scilicet odiosa fiat confessio pœnitentibus, quod est malum maximum omnium, quæ oriri possunt ex non seruando secretum illius: Nihilominus, quia à principio institutionis sacramenti confessionis semper fuit dicta strictissima obligatio, & semper erit, & non semper fuit dictum ius Ecclesiasticum, & poterit cessare si Pontifex illud abrogare velit, ideo dicendum est esse aliud ius, ex quo semper fuerit, & futura sit dicta obligatio.

Est ergo punctum difficultatis, quod sit hoc ius, ex quo semper orta fuit sufficienter, & oriunda est dicta obligatio, an scilicet ex dicto illo iure naturali diuino religionis, an ex aliquo diuino positivo Christi?

Vazquez quæstione 93. articulo 4. dubio 1. Valentia quæst. 8. puncto 1. Henriq. libro 6. cap. 19. Ægid. disput. 6. du. 2. Reginald. lib. 3. cap. 1. & Turrian. disput. 33. dub. 1. docent, dictam obligationem, quæ semper fuit, & erit, non oriri sufficienter ex eo iure naturali diuino, sed ex quodam iure diuino positivo superaddito à Christo institutioni sacramenti confessionis, quo Christus intuitu reuerentiæ confessionis instituta præcepit in omni casu seruari secretum

Vazq.
Valen.
Henr.
Ægid.
Turrian.

confessionis, quia ex iure naturali diuino religionis non sit obligatio seruandi secretum confessionis, nisi quando ad id ex iustitia tenemur, quia tantum tunc irrogatur iniuria, seu irreuerentia confessioni reuelando secretum illius, quando pœnitens habet ius iustitiæ, vt sibi seruetur, non verò, quando non habet ius, sed aliquando non tenemur ex iustitia, vt nuper dicebamus; ergo aliquando non tenemur ex dicto iure naturali diuino religionis, ac proinde admittendam videtur illud aliud ius positium diuinum, quo à Christo præceptum sit seruari secretum confessionis in omni casu.

S. Thom.

Sotus.

Soar.

Fillius.

Sanctus Thomas vero in 4. dist. 21. quæst. 3. ar. 1. quæstioncula 1. Sotus dist. 18. q. 4. art. 5. Soar. disput. 33. sect. 1. Fillius tract. 7. c. 11. & communiter DD. docent dictam strictissimam obligationem, quæ semper fuit, & erit, sufficienter oriri ex dicto iure naturali diuino religionis, ac proinde non esse admittendum illud aliud ius positum diuinum, quod tantum fingitur ab aduersarijs, vt sit, ex quo sufficienter oriatur dicta strictissima obligatio.

Quod autem dicta obligatio sufficienter oriatur ex eo iure naturali diuino religionis (quod semper fuit, & erit) declaratur, quia supposita institutione diuina confessionis, ipsi confessioni fit iniuria, seu irreuerentia, si peccatum in ea auditum aliquando, quamuis in grauissimo casu, reueletur, quia ea reuelatione confessio fiet ita molesta, & odiosa pœnitentibus, vt ab ea aliquo modo retrahantur, & ad eam non satis secure accedant; id autem est malum adeo perniciosum Reipublicæ Christianæ, vt ratio ipsa dicat esse necessario vitandum, & est ita perniciosum, vt sit magis, quam mors ipsa, & quam quodcumque aliud damnum temporale, adhuc destructionis totius patriæ; ergo ratio dicat, quod reuelatio non fiat, quamuis sit necessaria ad vitandam mortem iniustam confessarij, & destructionem totius patriæ, quamuis inferendam ab ipso pœnitente, in quibus casibus non esset obligatio ex iustitia seruandi illi secretum; ergo observatio secreti sacri, seu secreti confessionis in omni casu, etiam in eo, in quo alias pœnitens sit indignus, vt ipsi seruetur secretum, & non habeat

ius iustitiæ ad id, necessaria est in reuerentiam confessio-
nis in tantum bonum Ecclesiæ instituta, quia illius fractio
est malum maius omni alio temporali, etiam destructione
totius patriæ, ac proinde fractio illius est necessario vitan-
da non minus, imò magis, quam destructio patriæ.

Fractio ergo sigilli sacri, seu sacramentalis non tan-
tum est peccatum iniustitiæ contra virtutem iustitiæ, quod
potest aliquando esse tantum veniale, sed etiam est pecca-
tum sacrilegij contra virtutem religionis, quod semper
est mortale, quamuis tantum reueletur veniale, nihilomi-
nùs quamuis semper, & in omni casu sit sacrilegij, quia
semper est iniuriosa confessioni, & contra reuerentiam il-
lius, non tamen semper est iniustitiæ, tunc videlicet quan-
do considerata ratione naturali, & conuictu humano pœ-
nitens non habet ius iustitiæ, vt sibi seruetur secretum, vt
contingit quando est in proposito inferendi graue aliquod
damnum, & non vult ab eo proposito desistere, & ideo
tunc fractio sigilli, quamuis sit peccatum sacrilegij, non
tamen iniustitiæ.

DIFFICULTAS II.

*Ex qua confessione oriatur obli-
gatio sigilli?*

CONVENIUNT Doctores ex confessione
sacramentali, & ex ea sola oriri obligationem
sigilli. Ita Henriq. lib. 6. cap. 19. Soarez dispu-
tatione 33 sectione 2. & Ægid. disput. 9. nu. 4.
illa autem est confessio sacramentalis, quæ fit confessorio,
eam subiijciendo clauibus.

Henriq.
Soar.
Ægid.

Prior pars, nempe obligationem sigilli oriri ex con-
fessione sacramentali est manifesta, quia ex reuelatione ip-
sius fit odiosa, quo homines ab ea retrahentur, quod in
omni casu vitandum est: & oritur ex confessione sacra-
mental, quamuis non perueniat ad absolutionem (in quo

Doctores communiter conveniunt) siue non perueniat ex voluntate, siue ex impotentia tam Sacerdotis, quam pœnitentis, alias confessio fieret odiosa, quod ob hanc rationem etiam est verum, quamvis pœnitenti negata sit absolutio ob defectum ipsius pœnitentis.

Posterior pars, nempe obligationem sigilli ex sola confessione sacramentali oriri est manifesta, quia ex nullo alius reuelatione, nisi confessionis sacramentalis ipsi confessioni sit supradicta iniuria, & potest tantum malum oriri: Vnde obligatio sigilli non oritur ex manifestatione peccati, quæ non subijcitur clauibus saltem ex intentione pœnitentis, quamvis ipse dicat se illud manifestare sub sigillo confessionis, & non aliter, quia ex eo, quod id dicat, manifestatio, seu confessio peccati non fit sacramentalis, adhuc intentionaliter vt patet.

DIFFICULTAS III.

Qui teneantur sigillo confessionis?

N primis conveniunt Doctores confessarium teneri sigillo confessionis, quia ipse est, qui reuelatione peccati sibi confessi propriissime irrogat iniuriam confessioni sacramentali.

Secundo conveniunt Doctores contra Caietan. etiam interpretem, medio quo fit confessio sacramentalis teneri sigillo confessionis, quia quamvis interpres non se teneat ex parte confessarii, cui fit confessio, sed potius ex parte pœnitentis, quia pœnitens medio ipso interprete confiteretur confessario, & subijcit suam confessionem illi, nihilominus cognoscit peccatum pœnitentis ex confessione inchoatiue sacramentali, quia etiam vt directæ ad ipsum interpretem est inchoatiue sacramentalis, quia medio ipso, & per ipsum fit, & dirigitur ad confessarium, & subijcitur clauibus, ac proinde reuelando peccatum irrogat iniuriam confessioni inchoatiue sacramentali, ex qua illud cognoscitur.

Tertio qui casu, vel consilio audiuit peccatum confitentis sacramentaliter, tenetur sigillo confessionis, quia id sciuit ex confessione sacramentali, vt sacramentali, quia id sciuit ex confessione directa ad confessarium. Qui verò ex voluntate pœnitentis absque necessitate audiuit peccatum in confessione confessario facta non tenetur sigillo confessionis (sed tantum secreto naturali iustitiæ) quia non sciuit illud ex confessione sacramentali, vt sacramentali, quia tantum sciuit illud ex confessione, quatenus ad ipsum directa, quæ vt sic non est sacramentalis: ille etiam qui fingens se confessarium audiuit confessionem tenetur sigillo confessionis, quia sciuit peccatum ex confessione intentionaliter sacramentali, idest facta ex intentione perficiendi sacramentum.

Quarto laicus, cui causa deuotionis, aut humilitatis facta est confessio, non tenetur sigillo confessionis, sed tantum secreto naturali iustitiæ, vt contra Adrianum in 4. quæst. vltima, & contra Nauar. cap. 8. num. 7. docent Sanctus Thomas in 4. d. 21. quæstione 3. art. 1. quæstiuncula 3. Soarez disp. 33. sect. 2. Vazquez quæstione 93. art. 4. dub. 2. & communiter Doctores quia ille non cognouit peccatum ex confessione sacramentali adhuc intentionaliter, quia non fuit facta vero iudici, nec existimato; addimus, *nec existimato*, quia si pœnitens confiteatur laico existimas eum posse in absentia sacerdotis absoluere, tunc laicus tenetur sigillo confessionis (nō minus quam qui se finxit confessariū) quia tunc cognouit peccatum ex confessione intentionaliter sacramentali.

Quintò circa eum, cui confessarius reuelauit peccatū confessum, Adrianus, & Nauar. docent teneri sigillo confessionis, quia mediate cognouit peccatum ex confessione sacramentali.

Medin. cod. de confessione quæst. de his, qui confessionem celare tenentur, docet illum non teneri sigillo confessionis, quia id non cognouit ex confessione ipsa.

Vazquez vero docet, & optime, eum, cui absque licentia pœnitentis facta est reuelatio, teneri sigillo confessionis quia tunc cognitio peccati tantum habet ortum ex confes-

S. Thom.
Soar.
Vazq.

Adrian.
Nauar.

Medin.

Vazq.

fione

sione sacramentali, quia pœnitens id tantum dixit in confessione sacramentali. Eum vero, cui facta est reuelatio peccati ex licentia pœnitentis non teneri sigillo confessionis, sed tantum secreto naturali iustitiæ, quia iste non cognouit peccatum ex confessione sacramentali, adhuc remote, & mediatè, sed tantum ex narratione non sacramentali, qua pœnitens concedens licentiam ad reuelandum peccatum ait, siue expresse, siue implicite, *Hoc peccatum, quod feci, & tibi confessus sum, me fecisse reuelo.* Et idem ob eandem rationem dicendum est de superiore, à quo confessarius ex licentia pœnitentis petit facultatem pro peccato reservato pœnitentis, non teneri sigillo confessionis, quia scilicet tunc superior non accipit notitiam peccati ex confessione sacramentali, sed ex narratione non sacramentali pœnitentis, teneri tamen strictissimo secreto naturali iustitiæ, cum ei sit dictum causa honestissima boni spiritualis pœnitentis.

Sexto conveniunt Doctores, cum, cui aliquis extra confessionem suum peccatum detegit, sub onere quod illud seruet sub sigillo confessionis non teneri ex eo sigillo, sed tantum secreto naturali iustitiæ, quia id non cognoscit ex confessione, & obligatio sub sigillo tantum oritur ex confessione, & non ex pacto, ipse autem qui extra confessionem exigit sigillum confessionis, nullam irrogat iniuriam confessioni, ut contra Paludan. in 4. distinctione 21. questione 3. articulo primo con. 3. advertunt Adrian. & Vazquez.

Adrian.
Vazq.

Observandum est, omnes, quos diximus teneri sigillo confessionis, teneri in omni casu, reliquos vero, qui eo non tenentur, sed tantum secreto naturali iustitiæ, non teneri in omni casu.

DIFFICULTAS IIII.

*Cuius rei secretum sit seruandum sub
sigillo confessionis?*

CONVENIUNT primo Doctores confes-
sarium sub sigillo confessionis teneri ad celan-
dum peccatum mortale adhuc in communi, &
ad celanda peccata venialia in particulari, ita
vt si confessarius dicat, aut aliter significet pœnitentem
fecisse, aut confessum fuisse peccatum mortale, quamuis
illud non explicet in particulari; etsi dicat, aut aliter signi-
ficet fecisse, aut confessum fuisse peccatum, verbi gratia,
mendacii, sit contra sigillum confessionis, quia verè reue-
lat occultum ex confessione sacramentali notum: non ve-
rò si dicat pœnitentem fecisse, aut confessum fuisse pecca-
ta venialia non addendo plura, quia tunc non reuelat oc-
cultum, quia manifestum est eum, qui confitetur, & absol-
uitur fecisse, & confiteri ad minus venialia: Addidimus,
non addendo plura, quia, qui dicit, aut aliter significat pœ-
nitentem fecisse, aut confessum fuisse plura venialia reuelat
quod est occultum, quia occultum est pœnitentem plura
venialia fecisse.

Est quoq; contra sigillum, vt aduertunt Vaz. q. 93. ar. 4.
dub. 3. & Egid. disp. 9. n. 16. confessarium infamare ciuita-
tem alicuius generis peccati, quod ex sola confessione no-
uit, quando ipsi ciues in particulari etiam pœnitētes aliquo
modo afficiuntur infamia illa, quod facile contingit quādo
ciuitas non est ampla, & pœnitentes sunt aliquo modo suspe-
cti, quia tunc ex reuelatione illa euenit pœnitētibus aliqua-
lis infamia, ob quod confessio sit illis odiosa, & ab ea retra-
hantur.

Conueniunt secundo Doctores confessarium sub sigillo
confessionis teneri ad celandas omnes circumstantias pec-
catorum, etiam peccata sociorum, & complicitis, quia earū
reuelatione sit confessio pœnitenti odiosa: quod etiam est

Vazq.
AEgid.

Soar.

verum vt aduertit Soar. disp. 34. se&. 3. quamuis pœnitens inutiliter, & culpabiliter reuelet circumstantias, v.g. socios, & complices, si id reuelet existimans id esse necessarium, aut expediens ad explicationem sui peccati, quia etiã tunc reuelatione illarum confessio fit odiosa. Et ob eandem rationem vt aduertit Ægid: etiam est contra sigillum reuelare defectus naturales pœnitentis, quando ab ipso dicuntur in confessione vt conducentes ad explicationem sui peccati: non vero quando a pœnitenti narrantur incidenter, & non tanquam conducentes ad id. Et etiam vt contra Henric. & contra Valentiam supponit Ægid. num. 12. est contra sigillum reuelare defectus pœnitentis, qui ex confessione coniunguntur, quamuis alias sint indicium bonæ, & timoræ conscientie, vt esse scrupulosum, quia etiam eorum reuelatione confessio fit pœnitentibus odiosa, & ab ea retrahuntur.

Ægid.

Est tamen difficultas an confessarius sub sigillo confessionis teneatur ad celandum peccatum nondum patratum quoad effectum vt propositum occidendi aliquem, aut tradendi Rēpublicam, procedit autem quando dictum peccatum, & propositum etiam perseverat tempore confessionis, quia quando iam cessauit, aut tempore confessionis cessat ex nullo capite excusatur confessarius ab obligatione sigilli.

Alexand.
Adrian.
Syluest.
Angel.

Circa difficultatem ergo Alexand. 4. part. quæst. 19. membr. 2. artic. 2. Adrian. in 4. quæstione vltima de confessione, Syluest. *Confessio* 3. quæstione 5. & Angel. *Confessio* vltimo num. 7. docent tunc confessarium non teneri (nisi quando dictum propositum est in pœnitenti, qui antea commisit ipsa, & in effectu simile peccatum ei, quod est in proposito, & illud etiam confitetur) quia confessio dicti propositi perseverantis non est Sacramentalis vrpote inepta absolutioni, quia nullus potest a proposito peccandi perseverante absolui; addiderunt verò, nisi quando pœnitens antea commisit in effectu simile peccatum, & illud etiam confitetur, quia tunc propositum illud ob connexionem cum eo peccato antea commissio, cuius etiam fit confessio, etiam clauditur sub sigillo confessionis, sicut peccatum ipsum in effectu commissum & confessum, quod est aptum absolutioni.

Richar-

Richard. verò in 4. d. 2. art. 4. q. 2. art. 2. Durand. q. 4. Henr. lib. 6. cap. 19. Egid. dub. 1. & communiter DD. absolute docent teneri, quamvis dictum propositum non præsupponat commissum simile peccatum ei; quod est in proposito, & merito, quia confessio dicti propositi quamvis inepti absolutioni obisai perseverantiam, est vere sacramentalis, quia perseverantia dicti propositi, seu propositum perseverans per confessionem subijciatur clauibus, non ut materia absolutionis, sed ut impedimentum ad absolutionem, quia cognitio impedimenti non minus pertinet ad confessarium, ut non absoluat, quam cognitio peccati ut ab eo absoluat.

Quod si propositum illud non subijciatur clauibus animo videlicet manifestandi statum propriæ conscientie, eum subijciendo clauibus confessarii, ut de eo iudicet, sed alio animo nempe vel inducendi confessarium ad simile peccatum, vel irridendi iudicio confessionis, aut alio modo (qui ex modo cõfitebdi conijci poterit) non clauditur sub sigillo confessionis.

Ira tamen confessarius tenetur sub sigillo confessionis ad celandum quodlibet ex dictis, ut non solum sit contra sigillum illa verbis, sed etiam actibus, & quodlibet alio signo insinuare ut advertunt communiter DD. & constat ex cap. Omnis utriusque sexus, quia etiam eorum insinuatione quamvis non directe intentæ, redditur confessio penitentibus molesta, & odiosa, & ab ea retrahuntur.

DIFFICULTAS V.

Utrum confessorius possit peccatum in confessione auditum revelare, quando ipse nequit aliter peccatum suum in confessione explicare?

DIFFICULTAS hæc tantum habet locum quando confessorius confiteri tenetur, & nequit nisi ei, qui ex confessione ipsius confessorij facile conijciat peccatum penitentis.

Sot.
Saa.

Sotus in 4. d. 18. q. 4. art. 5. & Pater Sa, verbo *Confessor*, docent, in dicto casu, confessarium posse peccatum in confessione auditum reuelare, quia præceptum integritatis confessionis fortius obligat, quam præceptum sigilli confessionis, quia istud est in utilitatem pœnitentis; illud verò in reuerentiam iudicij confessionis, quæ est maioris momenti, quam utilitas pœnitentis.

Nauiar.
Vazq.
Ægid.

Nauiar. verò cap. 8. nu. 6. Vazq. dub. 4. Ægid. n. 21. & cõmuniter DD. docent, confessarium adhuc in dicto casu non posse peccatum in cõfessione auditum reuelare. Et merito, quia maioris momenti est observatio sigilli confessionis, & in maiorem reuerentiam iudicij confessionis cedit, quam integritas confessionis, & ideo confessio dimidiari, seu mutilari potest ob graue aliquod damnum, & ob nullum potest rumpi sigillum cõfessionis, quia institutio integritatis cedit bono pœnitentis, ne ipsi confessio fiat odiosa, sigillum verò nullius bono cedit.

DIFFICULTAS VI.

Utrum confessarius possit ex licentia pœnitentis reuelare peccatum in confessione auditum?

CONVENIUNT Doctores contra Altfiodorensem, cõfessarium non posse absque fractione sigilli reuelare peccatum in confessione auditum; si pœnitens non concedat licentiam expressam ad id, quamuis confessarius firmissime præsumat reuelationem fore pœnitenti gratam, quia reuelatione facta, absq; expressa licentia pœnitentis, fieret pœnitenti confessio odiosa, quia pœnitens posset timere, ne confessarius aliquando ex falsa præsumptione reuelet peccata.

Alexand.
Scotus,

Est tamen difficultas, an confessarius id possit, quando pœnitens concedit expressam licentiam?

Alexand. 4. part. q. 19. memb. 2. art. 2. Scot. in 4. d. 21.

quæst.

quæstione 2. Durand. quæst. 4. Maior q. 3. Gab. art. 3. dub. 6. & Angel. *Confessio* ultim. nu. 5. partem negatiuam timentur, primò quia reuelare peccatum est contra ius naturale diuinum, ergo fieri nequit quamuis pœnitens id expresse concedat, quia ipse nequit in eo dispensare, cum ad hoc nõ sufficiat quod dictum ius cedat in fauorem ipsius pœnitentis, quia quãuis cedat nihilominus latum est intuitu reuerentia: confessionis sacramentalis, sicut etiam quamuis exemptio clericorum cedat in fauorem particularium, nequit clericus à iudice seculari iudicari adhuc ex licentia ipsius clerici, quia hæc exemptio facta fuit intuitu honoris status clericalis. Secundo quia confessarius eo ipso quod reuelat peccatum in confessione auditum, quamuis ex licentia expressa pœnitentis, mentitur, quia peccatum illum audiuit, & scit vt Deus, & non reuelat vt Deus, sed vt homo; ergo nequit adhuc ex licentia expressa pœnitentis reuelare peccatum. Vnde iuxta opinionem hanc, vt confessarius capiat consilium super confessis, quando ex consilio coniiciendum est peccatum pœnitentis, necessarium est quod pœnitens extra confessionem referat confessario peccatum reuelandum.

Sanctus Thomas verò in 4. dist. 21. quæstione 3. art. 2. Richardus art. 4. quæstione 1. Soarez disput. 33. sect. 5. Vazquez quæstione 93. art. 4. dub. 5. Ægidius disput. 9. numero 22. Adamus Tanner disput. 6. q. 9. nu. 125. & communiter DD. partem affirmatiuam tradunt, & merito, quia obligatio sigilli confessionis primario, & per se est in fauorem pœnitentis; in reuerentiam autem confessionis, non nisi secundario, & ratione pœnitentis, ita vt non aliter obligatio illa sit religionis in reuerentiam confessionis, nisi vt pœnitenti non fiat odiosa; ergo eo ipso quod pœnitens vult, & expresse concedit licentiam vt peccatum ipsius reueletur, cessat obligatio sigilli, quia tunc reuelatione non fit confessio pœnitenti odiosa, quod non est in iure naturali diuino dispensare, sed auferre circumstantiam necessariam, vt illud obliget, nempe reuelationem fieri contra voluntatem pœnitentis, quia ratione sui tantum obligat in gratiam personæ pœnitentis, ac proinde quando reuelatio non fit contra voluntatem pœnitentis, non

Duran.
Maior.
Gabr:
Angel.

S. Thom.
Richar.
Soar.
Vazq.
Ægid.
Adr. Tan

est contrarius illud, sicut etiam iuramentum promissioni accedens tantum obligat, quando promissarius non cedit promissioni, quia illud tantum obligat in gratiam promissarii, in quo hoc iuramentum, & sigillum confessionis differunt ab exemptione clericorum, quia hæc per se non tantum est in fauorem particularium attendendo ad personas eorum, sed etiam in honorem status clericalis attendendo ad dignitatē clericalem, ob quod clericus particularis, nequit cedere dictæ exemptioni: ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.

Et ad secundam negamus confessarium mentiri, quāuis peccatum quod sciuit vt Deus, id est vt gerens vicem Dei, reuelat, vt homo, & absque licentia pœnitentis, sicut non mentitur, qui gerens vicem Christi consecrauit, & postea ait, *ego consecraui*; mentiretur autem, si diceret, *ego audiui peccatum vt homo priuatus non gerens vicem Dei*.

Soar.

Observandum est, vt contra Vazq. aduertit Soar. disp. 34. sect. 3. non esse contra sigillum confessionis ex licentia expressa pœnitentis reuelare peccatum complicitis absque complicitis licentia, quia sigillum tantum obligat in fauorē pœnitentis, vt confessio non fiat ipsi odiosa, ne ab ea retrahatur: ex reuelatione autem complicitis ex licentia pœnitentis facta, nulli alij adhuc complici sit odiosa confessio vt ab ea retrahatur, vnde si alias non fiat iniuria complici, vt potest contingere, poterit eius peccatum ex licentia pœnitentis reuelari.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum confessarius, qui audiuit peccatum pœnitentis in confessione possit icere se illud in confessione ab eo pœnitente audiuisse?

VPPONIMVS primò quod quando peccatum pœnitentis in confessione auditum non est publicū non possit à cōfessario affirmari ei, qui ignorat peccatū illud pœnitentis, se illud ab eo

pœni-

pœnitente audiuiffe quia tunc vtendo notitia cofefsionis de-
tegit peccatum fecretum pœnitentis, fignificando faltem in
directe pœnitentem illud commiffiffe.

Supponimus fecundo, quod licet peccatum fit alias pu-
blicum, & notum, fi tamen quia cofeffarius affirmat fe illud
in cofefsione audiuiffe ab eo pœnitente, peccatum fit ma-
gis certum nequeat cofeffarius id affirmare absq; fractio-
ne figilli cofefsionis, quia tunc ea affirmatione, quâuis nō
iniufta, feu iniuriofa pœnitenti, cofefsio fit pœnitenti odio-
fa vt ab ea retrahatur, quia ea affirmatio ex cofefsione or-
tum habens ex fe displicet pœnitenti.

Hifergo fuppositis, difficultas eft, an quando peccatum
pœnitentis eft ita publicum, & notum vt dicta affirmatio-
ne cofeffarij non fiat magis certum, neq; fiat notum ignorantibus
vt peccata fornicationis fic in communi notiffimæ meretri-
cis, tunc poffit à cofeffario affirmari fe illud in cofefsio-
ne ab eo pœnitente audiuiffe.

Medin. cod. de cofefsione quæft. de his quæ à cofeffa-
rio celanda funt, partem affirmatiuam tuetur, quia tunc con-
fefsarius ea affirmatione, nec in famam pœnitentem, nec detegit
peccatū illius, vt patet, fed tantū detegit actum cofefsio-
nis, qui eft pœnitenti laudabilis, quo cofefsio nō fit odiofa.

Medin.

Sotus. verò in 4.d. 18. q. 4. art. 5. Vazq. q. 93. art. 4. dub. 5.
Ægid. difp. 9. n. 12. & communiter DD. partem negatiuam
tradunt, & merito, quia quamuis tunc affirmatio auditionis
peccati in cofefsione non fit contra iuftitiam, ob publicita-
tem, & notorietatem peccati, eft tamen fignificatio faltem
in directa ipsius peccati audiri in cofefsione, quæ ex fuo ob-
iecto eft displicens pœnitenti, & retrahitua à cofefsione fa-
cramentali, quamuis fit fignificatio peccati vt fubeft actui
laudabili cofefsionis.

Sotus.

Vazq.

Ægid.

Addimus dictam affirmationem non efle contra figillum
ftri & fumptum, quia nō eft detectio peccati ftri & fumpti,
nec quoad fubftantiam, nec quoad maiorem certitudinem,
efle tamen contra figillum late fumptum, quia eft cōtra obli-
gationem religionis tacendi, & non dicendi peccata cofef-
fa, quod ex fe fit displicens pœnitenti, quæ aliquomodo dici
poteft figillum, iuxta ea quæ dicemus diff. 11.

DIFFICULTAS VIII.

Utrum Confessarius possit peccatum pœnitentis alias extra confessionem notum, reuelare, non significando se audiuisse illud in confessione?

NON desunt, qui partem negativam tueantur, quia pœnitens ex ea reuelatione, si ipsi fiat nota, & ignoret confessarium aliunde nosse peccatum, suspicabitur fregisse sigillum, quo pœnitens retrahetur à confessione.

S. Tho.
Vazq.

S. Thom. verò in 4. dist. 21. quæst. 3. artic. 4. Vazquez dub. 7. & communiter Doctores, partem affirmatiuam tradunt: & merito, quia tunc non reuelatur peccatum, ex notitia habita in confessione, sed aliunde habita, quod eodem modo est verum, siue confessarius illud aliunde nouerit ante confessionem, siue post confessionem. Vnde si confessarius potest aliunde pœnitentem denunciare, aut contra eum testificari, etiam poterit, quamuis peccatum nouerit in confessione.

In dicta tamen affirmatione, seu narratione cauendum est, ne certius narretur peccatum, nec cum alijs circumstantijs ratione auditionis confessionis, quam erat notum extra confessionem, alias manifeste fiet contra sigillum; & ne pœnitens suspicari possit confessarium vti notitia confessionis; alias etiam fiet contra sigillum, quia tunc ita reuelatur peccatum, vt pœnitens retrahatur à confessione: & ne narretur contra obligationem secreti pu-

re naturalis; alias fiet iniustitia pœnitenti.

DIFFICULTAS IX.

*Utrum peccatum in confessione tantum
notum reuelari possit, ob correctio-
nem pœnitentis?*

QERTISSIMVM est, peccatum pœnitentis in confessione tantum notum, non posse alteri reuelari adhuc ob correctionem pœnitentis, quia directe est contra sigillum confessionis, cuius observatio est maioris momenti, quam pœnitentis correctio.

Est tamen difficultas primo, an confessarius ob peccatum tantum in confessione notum, possit pœnitentem corrigere eum ab officio, quo male fungitur à mouendo, vel aliter, quamuis alij suspicentur, aut suspicari possint sic corrigi ob aliquod peccatum?

Circa quam difficultatem cōmuniter Doctores, etiam Gab. partem negatiuam tradunt, quia id est insinuare peccatum aliquod mortale pœnitentis, saltem in communi, quod est contra sigillum confessionis, cuius observatio est maioris momenti, quam adhibere remedium pœnitenti, & consequenter etiam tunc seruare sigillum, non militat contra charitatem proximi.

Et ob eandem rationem, ut optimè Vaz. & Ægid. negari nequit pœnitenti suffragium, ob peccatum aliquod in confessione tantum notum, quamuis ob illud iudicetur indignus, quando alij suspicantur, aut suspicari possunt pœnitenti negari suffragium ob aliquod peccatum mortale, quia tunc negatione suffragij, insinuat peccatum mortale, pœnitentis, saltem in communi, quod est contra sigillum confessionis, & est peius quam eligere indignum, ex duobus autem malis occurrentibus eligi potest, & eligendum est minus malum.

Secundo est difficultas, an pœnitens possit remoueri ab officio, aut negari ei suffragium, aut aliud circa eum fieri, quando ipse solus conijcit, aut conijcere potest id fieri ob peccatum confessum?

Vazq.
Ægid.

S. Thom.
Scotus.
Vazq.

S. Thom. in 4. d. 21. q. 3. art. 1. quæstiuncula 1. ad 3. Scot. q. 2. art. 2. Vazq. dub. 8. & plures alij partem affirmatiuam tuerentur, quia tunc nullo modo reuelatur peccatum, quia ipse solus pœnitens id conijcit.

Sanct.
Armilla.
Bañez.
Ægid.
Filliuc.

Sanctus verò lib. 3. de Matrimonio disp. 16. Armilla verbo *Confessio* n. 7. Bañez 2. 2. quæst. 33. art. 8. Ægid. disp. 9. num. 67. Filliucius tract. 7. cap. 11. q. 7. & plures alij partem negatiuam tradunt, & merito, quia confessarius ita tenetur sigillo sacro confessionis, vt nequeat peccatum in confessione tantum notum alicui dicere, non solum alijs à pœnitente, quamuis viderint peccatum à pœnitente committi, sed nec illud obijcere ipsi pœnitenti, in casu autem dicto remouere pœnitentem ab officio, aut ipsi negare suffragium, aut aliud circa ipsum efficere, quando ipse conijcit, aut conijcere potest id fieri ob peccatum confessum, est ipsi insinuere, imò est quodammodo obijcere, & ex probare peccatum confessum, quo confessio, ita fiet ei molesta, & odiosa, vt ob id retrahi possit ab ipsa; ergo, id est, contra obligationem sigilli sacri confessionis.

Ad primum ergo aduersariorum respondemus quod quâuis tunc non reueletur peccatum reuelatione striete sumpta, qua efficiamur certiores alicuius nobis ignoti, reuelatur tamen reuelatione late sumpta pro loquutione, seu dictione, qua dicimus peccatum alieni etiam scienti, adhuc ipsi pœnitenti, vtrique autem reuelatio etiam late sumpta est illicita, & contra reuerentiam confessionis, quia vtralibet confessio fit pœnitenti molesta, & odiosa, quia qualibet ex suo obiecto est pœnitenti displicens, ac proinde vtrique est contra sigillum confessionis, prior contra sigillum striete sumptum, & posterior contra sigillum late sumptum, nempe contra obligationem nulli adhuc ipsi pœnitenti dicendi peccatum, tantum in confessione notum.

Nihilominus confessarius vti potest notitia confessionis, quando nullus nec pœnitens potest in dictam suspensionem deuenire, quia nullo modo frangitur sigillum, quia tunc nulli dicitur, nec insinuat peccatum confessum.

Excipimus superiores religionum, qui scientia confessionis nullatenus uti possunt ad exteriorem gubernationem, quia eis prohibitum est à Clemēte VIII. in motu proprio, quem pro easibus reservatis edidit anno 1594.

DIFFICULTAS X.

Utrum confessarius pro tuenda vita possit aliquo modo reuelare peccatum pœnitentis in confessione tantum notum?

CONVENIUNT Doctores peccatum in confessione tantum notum nullo modo esse reuelandum, nec pro viranda propria morte, nec pro viranda destructione totius patriæ. Quod indicatur in can. *Sacerdos de pœnitentia* distinc. 6. dum dicitur, peccata confessa pro nullo scandalo (id est pro nullo malo publico vitando) alicui recitanda esse : & in capitulo *Omnis utriusque sexus* de pœnitentijs, & remissionibus, dum dicitur : caueat omnino (id est in omni casu) ne verbo, aut alio signo aliquatenus prodatur peccatorem. Ratio huius doctrinæ est, quia observatio sigilli, seu secreti sacri confessionis est tanti momenti in Ecclesia Chrittiana, ut fideles ad confessionem secure accedant, & ab ea non retrahantur, ut ratio ipsa dicat in omni casu esse omnino seruandum, etiam quando fractio illius sit necessaria ad virandam propriam mortem, imò & destructionem totius patriæ, quia ex fractione illius confessio fiet molesta, & odiosa fidelibus, & ab ea retrahentur, quod est malum multo maioris ponderis quam mors confessarij, imò & quam destructio totius patriæ, ergo.

Ex quo deducimus confessarium non posse aliquid dicere nec efficere quamuis necessarium sit ad virandam propriam mortē adhuc à pœnitēte inferendam, ex quo conijci

possit pœnitentem mortaliter peccasse, aut aliquod peccatum in particulari, licet tantum veniale commississe, nec posse (vt contra Scotum, Gabr. Henric. & Ægid. aduertunt Richard. Sotus, & Nauarr.) aliquid dicere, aut efficere, quo indicet, seu insinuet pœnitentem confessum fuisse aliquod mortale, quamuis solum in communi, aut veniale aliquod in particulari, vt continget, quando confessarius, post auditam confessionem pœnitentis conspirantis cum alijs socijs in mortem confessarij fugit, scientibus socijs fugam confessarij, & pœnitentem fuisse illi confessum, quia tunc fuga illa insinuat confessio illius peccati (quamuis tantum insinuitur ipsi pœnitenti, & socijs, qui illud iam sciebant) quod est indirecte, & in obliquo significare, & insinuare peccatum confessum, & quodammodo detegere, seu reuelare peccatum non reuelatione, & detectione strictè sumpta, sed latè sumpta pro insinuatione peccati alicui scienti facta, ac proinde contra sigillum confessionis non strictè, sed latè sumptum, eo modo, quo difficile. 7. diximus affirmationem confessionis peccati, scienti factam esse contra sigillum confessionis latè sumptum, quia hæc affirmatio est contra obligationem religionis non affirmandi, & illa insinuatio contra obligationem religionis non insinuandi peccatum confessum.

DIFFICULTAS XI.

Utrum Confessarius possit extra confessionem cum pœnitente loqui de peccatis confessis?

SUPPONIMVS post confessionem completam, non posse confessarium contra voluntatem pœnitentis cum eo loqui de peccatis confessis, quia licet ex loquutione non infametur pœnitens vt patet, afficitur tamen pudore, & rubore, quo confessio fit ipsi molesta, & odiosa, quod est maximum malum,

& necessariò vitandum : posse tamen cum eo loqui de illis, ex licentia expressa illius vt patet, sed non ex licentia præsumpta, quia posset pœnitens timere confessarium aliquando falso præsumentem licentiam ipsi loquuturum de peccatis confessis, & eum rubore affecturum : & posse confessarium loqui cum pœnitente (quamuis renuente, imò & debere si commode possit) quando commisit defectum in confessione, ex quo obligatur ad monendum illum, quia tunc non loquitur illi extra confessionem, sed in confessione, eam perficiendo, supplendo defectum illius.

Hoc ergo supposito, difficultas est (& potius denomine, quam de re) an loqui cum pœnitente extra confessionem, contra voluntatem illius, quando non est necessarium ad supplendum aliquem defectum (quod est illicitum, & peccatum sacrilegij contra reuerentiam confessionis) sit contra sigillum confessionis?

Medina Codice de Confessione, quæstione de his, quæ a confessario celanda sunt, & Vazquez dub. 10. negant. Sotus verò in 4. dist. 18. q. 4. art. 6. & Victoria in sum. nu. 185. affirmant.

Med.
Vazq.
Sotus.
Victoria.

Nos tamen existimamus, dictam loquutionem non esse contra sigillum strictè sumptum, quia non est apertio secreti strictè sumpti, cum fiat ipsi pœnitenti scienti peccata, de quibus confessarius loquitur : esse tamen contra sigillum latè sumptum, quia est contra obligationem nulli dicendi peccata in confessione tantum nota, quæ dici potest sigillum, seu obligatio seruandi secretum, id est nulli dicendi.

Addimus tamen, eum, qui sic peccat contra sigillum, non esse puniendum pœna imposita reuelantibus confessionem, quia tunc non reuelat confessionem reuelatione absolute, & strictè sumpta, sed tantum latè sumpta, quæ non est punienda pœna imposita his, qui absolute, & simpliciter dicuntur reuelare.

(* * *)

DIFFICULTAS XII.

Utrum sit contra sigillum confessionis, dicere non absolui pœnitentem, verbi gratia, Petrum?

Caiet.

AIETAN. in summa verbo *Confessori necessarius* negat, quia possunt esse plures causæ honestæ, ob quas pœnitens absque eius defectu nō absoluitur.

Sayrus.

Soarez.

Vazq.

AEgid.

Sotus vero in 4. distinct. 18. quæstione 2. artic. 5. Soarez disputatione 33. sectione 6. Vazquez dubio 10. Ægid. num. 14. & communiter Doctores. affirmant: & merito, quia quamvis sint variæ causæ honestæ, ob quas pœnitens possit absque defectu ipsius non absolui, ex eo tamen dicto confessarij, quando non declaratur causa honesta, ob quam non fuit absolutus, nequit non generari suspicio, quod forsitan non fuit absolutus, vel defectu dispositionis, vel quia habuit casum aliquem reservatum, quod est contra sigillum, quia id est modo quodam confuso, aut dubio insinuare prauum statum pœnitentis.

Imò id ita est contra sigillum, ut ob illud confessarius dignus fiat pœna imposita violatoribus sigilli, (quamvis nonnulli oppositum dicant) quia in cap. *Omni utriusque sexus*, postquam dicitur, caueat omnino ne aliquo modo prodatur pœnitentem, apponitur pœna, in casu autem dicto confessarius aliquo modo prodit pœnitentem.

(::)

DIFFICULTAS XIII.

*Utrum confessorius sub iuramento interro-
gatus de peccato in confessione tantum
noto possit illud negare?*

CONVENIUNT primò Doctores confessorium quamvis sub iuramento, & à iudice interrogatum, an sciat pœnitentem commisisse peccatū, quod vere confessorius tantū ex confessione nouit, non posse illud manifestare, quia qui nō interrogatur iuridice potest non manifestare id, de quo interrogatur, confessorius autē nō interrogatur iuridice de eo, quod tantū ex cōfessione nouit, & cū possit non manifestare illud, tenetur ad non manifestandū: alias frangeret sigillum confessionis.

Conueniunt secundò contra Gabr. in 4. d. 2. ar. 3. dub. 1. confessorium tunc posse negare se illud scire, quia dum aliud non exprimitur, ea interrogatio tantum intelligitur de auditione, & noticia habita extra confessionem: & ob hanc rationem id potest absolute negare, quamvis non addat restrictionem illam mentalem, *ut tibi dicam* nec aliam, quia etiā absque ea restrictione negatio est vera: quod ob eam rationem etiam est verum siue confessorius interrogetur à iudice, siue a priuata persona: Imò ob eandem rationem, ut contra Darrand. aduertunt Palud. Sotus, & Vazq. ubi infra, id potest confessorius propria sponte dicere, quamvis non interrogetur, quia scilicet ea dictio, seu affirmatio communiter intelligitur de auditione, & noticia habita extra confessionem.

Gabr.

Palud.

Sotus.

Vazq.

Addimus, confessorium interrogatum non tantum possibile negare, sed etiam teneri ad id, quando (ut aliquando contingit) ex silentio generatur in alijs suspicio peccati pœnitentis.

Est tamen difficultas quomodo se debeat gerere confessorius, quando interrogatur, an audierit, vel nouerit in confessione pœnitentem fecisse peccatum illud?

Sotus

Sotus.
Palud.

Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 5. & Palud. distinct. 21. quæst. 3. docent, confessarium tunc non posse negare, quia mentiretur, quod nunquam licet, & cum id non possit affirmare dicunt consultissimum esse illi obiurgare interrogantem, quamvis iudicem, quia id interroget.

Medin.
Vazq.
Soar.
AEgid.

Medin. vero Codice de Confessione quæst. de Confessione celanda. Vazq. q. 93. ar. 4. dub. 12. Soar. disputat. 33. sect. 6. Agid. disp. 9. n. 25. & communiter DD. docent, tunc confessarium posse negare, addendo mentaliter, seu interius, *ut tibi dicam*, vel quid simile: & merito, quia ex una parte confessarius potest salva veritate negare, addendo mentaliter, *ut tibi dicam*, vel quid simile, & ex altera parte est iusta, & rationabilis causa ad sic negandum, quamvis interrogans ea negatione decipiatur, cum illicite interroget; ergo potest licite negare, addendo dictam restrictionem mentalem: etsi potest, etiam tenebitur quando ex silentio in alijs generatur suspicio, quod pœnitens peccatum illud commiserit.

DIFFICULTAS XIII.

*Utrum Confessarius frangens sigillum
confessionis incurrat ipso facto
pœnam aliquam?*

N can. Sacerdos, de Pœnitentia dist. 6. confessario frangenti sigillum confessionis, imponitur pœna depositionis, & coactionis ad perpetuam, & ignominiosam peregrinationem; & in cap. *Omnis viriusq; sexus*, de pœnitentijs, & remissionibus confirmatur dicta pœna depositionis, & additur pœna perpetuæ reclusionis in aliquo Monasterio; unde pœna illa perpetuæ, & ignominiosæ peregrinationis commutata est in pœnam perpetuæ reclusionis: neutra tamen pœna, depositionis videlicet, & perpetuæ reclusionis incurritur ipso facto ante sententiam iudicis, ut aduertunt Soar. disput. 33. sectione 8. & Agid. disputatione 9. num. 70. quia nullo fundamento

Soar.
AEgid.

constat aliquam ex eis ipso facto incurri.

Alijs verò personis distinctis à confessario, quas etiam sigillo confessionis teneri diximus, non sunt impositæ dictæ pœnæ, vt ex dictis iuribus constat, nec eis sunt puniendi, sed mioribus, quia in fractione sigilli nō ita grauer peccant, ac confessarius, quamuis multo grauioribus, quam si solum frangerent secretum purè naturale iustitiæ.

Est tamen difficultas, an confessarius frangens sigillum confessionis, incurrat irregularitatem?

Maiolus lib. 5. de Irregularitate cap. 19. sequens sententiam speculatoris affirmat, quia irregularitas includitur in depositione imposita in dictis iuribus; imò addit laicum, qui sine necessitate confessione secretam audiuit, fieri irregularem, si eam reueler.

Soar. verò, & Fillucius tract. 7. cap. 9. quest. 8. negant, & merito, quia hæc irregularitas non deducitur ex dictis iuribus, quia depositio in ipsis imposita non incurritur ipso facto, nec aliunde deducitur.

Quomodo verò probandum sit iuridice crimen fractionis sigilli ad iurisperitos attinet, de quo videri potest Diaz in practica cap. 109. Syluest. *Confessio* 3. q. 9. Soar. vbi supra, & Reginald lib. 3. cap. 5. num. 68.

DIFFICULTAS XV.

Virum pœnitens ex sigillo confessionis teneatur ad celandos defectus confessarij in confessione commissos?

CONVENIUNT DD. pœnitentem teneri ad celandos defectus confessarij in confessione commissos, vt imprudentem pœnitentiam, cōsiliū minus sanū, & alios defectus, quia saltē ad id teneatur ex secreto naturali iustitiæ.

Est tamen difficultas, an etiam ad id teneatur ex sigillo sacro confessionis?

Nauar.

Nauar. in can. *Sacerdos*, de pœnit. d. 6. n. 115. partem affirmatiuam indicat, quia quod confessarius in confessione dicit, spectare videtur ad forum confessionis, & Dei.

Soar.

Vazq.

AEgid.

Soar. vero disp. 33. sect. 4. Vazq. q. 93. art. 4. dub. 13. Egid. disp. 9. n. 37. & communiter DD partem negatiuam tradunt: & merito, quia pœnitens non nouit defectus illos ex confessione sacramentali, qua confessarius illos subiecit clauibus; ergo detegendo illos, quamuis iniuriam irroget confessario, non tamen confessioni.

Vnde dicti defectus, quamuis in confessione facti non pertinent ad forum confessionis sacramentalis, quia non fuerunt ei subiecti.

DISPUT. XIII.

*De satisfactione secundum se, seu ex opere
operantis pro pœna temporaria
restante post remissionem culpæ.*

DIFFICULTAS PRIMA.

*Vtrum post remissionem culpæ, & pœnæ æternæ aliquando maneat pœna aliqua
temporaria luenda?*

HÆRETICI nostri temporis constanter negant post iustificationem, in qua culpa simul cum pœna æterna remittitur, manere pœnam aliquam temporariam luendam; quod indicari videtur Ezechiel. 18. dum dicitur: *si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum eius nō recordabor:*

quia

quia si post remissam culpam per pœnitentiam puniret peccata, quamvis pœna tantum temporaria verè diceretur, recordari peccatorum. Quod etiam ratione probatur primo, quia Christus pro nobis plenè satisfecit; ergo nihil restat pro quo sit à nobis satisfaciendum. Secundò, quia ablata causa aufertur effectus; ergo ablata culpa, quæ fuit causa dignitatis totius pœnæ nihil remanet pœnæ luendæ.

Veritas tamen Catholica est, aliquando post remissam culpam, & pœnam æternam, aliquid pœnæ temporariæ luendum manere; ita Bellarm. lib. 4. de pœnitent. Soar. disp. 10. sect. 3. Vazq. quest. 94. ar. 1. dub. 1. & Ægid. disp. 2. dub. 12. Quod desumitur ex Scriptura 2. Reg. 12. & 14. ubi dicitur, fuisse remissa peccata David, & tamen postea fuit ob illa temporaliter punitus. Quod etiam dicitur de Moyse, & de Aaron, & de alijs, Num. 14 & 20. & idem desumitur ex Patribus, ex August. 2. de Peccatorum meritis, & remissione cap. 34r & sæpè alibi: & ex Ambr. lib. de Pœnitentia, & ex Cypriano lib. de Lapsis, & ex Tertull. lib. de Pœnitentia, & ex Greg. hom. 20. in Evangelia. Quod etiam desumitur ex usu Ecclesiæ, in qua resurgentibus à peccatis erant præscriptæ pœnitentiæ, ut constat ex relatis Patribus, & ex Concil. Carthagin. 3. c. 31. & ex Carthaginen. 4. c. 76.

Vnde veritas hæc merito definita est ab Eugenio 4. in suo decreto fidei, & à Trident. sess. 6. cap. 14. & sess. 14. c. 8. & can. 12. & sequentibus; & non solum post remissam culpam mortalem, & pœnam æternam remanet aliquando pœna temporaria luenda, sed etiam post remissam culpam venialem: imò in purgatorio ita remittitur culpa venialis media contritione, ut media hac nihil pœnæ remittatur, quia tota soluitur media passione.

In testimonio autem Ezechiel. 18. pro hæreticis adducto tantum significatur Deum non esse amplius recordaturum peccatorum pœnitentium, ut morte, pœnaque æterna puniat illa.

Et ad primam rationem respondemus, Christum pro nobis plenè satisfecisse pro pœnis temporalibus, sed non quoad efficaciam, ita ut suis meritis, absq; vlla nostra coope ratione immediatè dignitas pœnæ in nobis formaliter exi-

Bellarmin.
Soar.
Vazq.
Ægid.

Aug.
Ambr.
Cyprian.
Tertull.
Greg.

Carthag.
Eugen. 4.
Trident.

stems extingatur, aut ea dignitate manente pœna non sit luenda, sed tantum quoad sufficientiam, quia scilicet meruit, & quod nobis dentur dona gratiæ, quibus efficiamus opera satisfactoria pro pœnis temporalibus, & quod semel facta admittantur à Deo, in locum pœnæ debitæ, & etiam, quod satisfactio Christi, & superabundantes sanctorum, nobis applicentur per indulgentiam pro nostris pœnis temporalibus.

Et ad secundam respondemus, non quacumque causa ablata auferri effectum, ut patet in filio, qui non auferitur ablato patre, sed tantum ablata causa a qua effectus etiam dependet in conservari; dignitas autem pœnæ temporariæ restantis non pendet in conservari à culpa, quamvis ab ea dependerit inferi.

DIFFICULTAS II.

Utrum pœna temporaria, quæ aliquando post remissionem culpæ remanet luenda, remaneat ex natura rei, an ex sola voluntate Dei?

Scotus.
Soar.
Ægid.
Trid.

COT. in 4. d. 22. q. 1. Soar. disput. 10. sect. 3. & Ægid. disp. 2. dub. 12. docent remanere ex sola voluntate Dei, quod deduci videtur ex Trid. sess. 14. c. 8. dum quod in sacramento pœnitentiæ nō semper remittatur tota pœna, & quod semper in sacramento baptismi, reducit in exigentiam diuinæ iustitiæ, ac proinde in solam voluntatem Dei, qui id facit, quia ita exigit diuina iustitia.

S. Thom.
Vazq.
Ochag.

S. Thom. verò 3. p. q. 86. ar. 4. Vazq. q. 94. ar. 1. dub. 3. & Ochagauia tra. 1. ult. quæst. 3. docent, remanere ex natura rei, & non ex sola diuina voluntate: & merito, quia pœna illa non remanet luenda, ex eo solum quod velit Deus, sed quia pœnitens post remissionem culpæ manet dignus illa,

quia

quia Deus nullum punit, qui non sit pœna dignus, sed pœnitens non manet dignus, quia Deus vult, sed quia ipse peccauit, & non plenè satisfecit; ergo pœna, quæ aliquando remanet luenda, remanet ex natura rei, nempe ex natura peccati, non plene recompensari, & non ex sola voluntate Dei.

Tridentinum verò ubi supra, reducit in exigentiam diuinæ iustitiæ (ac proinde in solam voluntatem Dei) quod licet in baptismo remittatur tota pœna, non tamen in pœnitentia, quia quamuis ante baptismum regulariter peccetur ignoranter, non verò post baptismum, sed non reducit in exigentiam diuinæ iustitiæ, & in Dei voluntatem, quod in pœnitentia, seu post eam maneat luenda aliqua pœna temporaria, quæ alias ex natura rei non maneret, quod esset contra nos.

DIFFICULTAS III.

Utrum homo iustus possit condigne satisfacere pro pœna temporaria, quæ post remissionem culpe remanet luenda?

SATISFACTIO idem est, quod recompensatio, & condigna idem, quod æqualis secundum proportionem dignitatis, seu moraliter æquiualens, ac proinde per satisfactionem condignam pro pœna temporaria intelligimus recompensationem ipsi pœnæ æqualem secundum dignitatem, & valorem.

Conueniunt ergo Catholici contra hæreticos, hominē iustū posse bonis operibus satisfacere pro pœna temporaria aliquando restāte post peccatum quoad culpam remissam. Quod definitum est in Trid. sess. 14 cap. 8. & 9. & can. 13. & id late probant Bellarm. lib. 4. de Pœnit. a cap. 3. Valentia disput. 7. quæst. 14. puncto 2. Soar. disput. 37. sect. 1. & Agid. disp. 10. dub. 3.

Est tamen difficultas, an homo iustus possit pro ea pœna condigne satisfacere?

*Trident.
Bellarm.
Valent.
Soar.
Agid.*

S. Thom.
Duran.
Bellar.
Soar.
AEgid.
Vaz 7.
Pio V.
Gr. XIII

Circa quam convenient communiter DD. vno, aut altero excepto, hominem iustam posse, pro pœna temporaria aliquando restante ex peccato remissio quoad culpam, condigne satisfacere. Ita S. Tho. in 4. d. 15. q. 1. art. 2. quæstioncula 1. Duran. q. 1. art. 2. Bellar. c. 7. Soar. sect. 9. Aegid. n. 19. & Vaz q. 94. ar. 1. du. 3. Quod definitum videtur à Pio V. & à Greg. XIII. in Bulla contra Michaëlem Baivm, quia in ea hæc propositio (quæ est 73.) damnata est, nempe, *Satisfactiones laboriosæ iustificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam.*

Et ratione probatur, quia opera bona pœnalia iusti habent magnam proportionem, ad compensandâ pœnam temporalem, etiam alterius vitæ, & alias sunt Deo grata, & facta à persona etiam ipsi grata; ergo nihil illis deficit, vt habeant valorem, & condignitatem ad recompensandam dictâ pœnam, & vt ita illi pœnæ, æquiualeant moraliter, vt admitti possint loco illius. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, non habent minorem proportionem ad remissionem pœnæ temporalis, quam ad merendam vitam æternam, sed sunt condigne meritoria vitæ æternæ, quamuis vita æterna sit ordinis superioris, quam opera huius vitæ, saltem aliqua; ergo etiam sunt condigne satisfactoria pro pœna temporali debita etiam alterius vitæ, quamuis pœna alterius vitæ sit ordinis superioris, quam pœnalitas huius vitæ, quia ad condignitatem, siue in merito, siue in satisfactione, non est necessaria æqualitas physica inter meritum, & inter præmium, & inter opus pœnale, & inter pœnam debitam, sed sufficit æqualitas, secundum virtutem, & probationem qualis est inter semen, & fructum, & solet esse inter pecuniam, & mercedem.

Vnde, vt optimè Vazquez numero 5. opere pœnali huius vitæ remissione, & breuiore satisfieri potest pro pœna alterius vitæ, multo intensiore, & longiore, ea proportionem, quâ parua, aut pauca pecunia præsertim aurea solet esse æquiualens magnæ, aut multæ merci, quia opus pœnale huius vitæ in iusto, est quasi pecunia ad recompensandam pœnam alterius vitæ; sicut etiam est, quasi semen ad gloriam tanquam ad fructum.

DIFFICULTAS IIII.

*Vtrum ad satisfaciendum condigne pro pœna
temporali restante post remissionem
culpæ, sit necessarius status
gratiæ?*

NONIME satisfactionis condignæ intelligimus non puram solutionem, seu passionem pœnæ debitæ, quæ etiam debitum, seu dignitas pœnæ extinguitur, quam nonnulli etiam nomine satisfactionis intelligunt, & non immerito, quia solutio rei debite extinguens ipsum debitum, non incongrue dicitur satisfactio pro debito; sed intelligimus illud opus pœnale, quod quamuis non sit formaliter ipsa pœna debita, est tamen ipsi pœnæ debitæ moraliter æquiualens, & sufficiens, ut pro pœna debita admittatur.

Hoc ergo supposito, conueniunt communiter DD. & forsan nullus aduersatur, ad satisfactionem sic sumptam pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, esse necessarium statum gratiæ in satisfaciente; ita S. Tho. in 4. d. 15. q. 1. ar. 3. quæstion. 2. Bonau. d. 15. p. 7. ar. 1. q. 3. Soar. d. 37. sect. 2. Vazq. q. 94. ar. 1. dub. 4. & Aegid. disp. 10. du. 4. Quod supponit Trid. sess. 14. c. 8. illis verbis, *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, confirmes efficiamur, certam quoque inde arrham accipientes, quod si compatiemur, & conglorificamur: ubi supponit passionem, quæ satisfacimus fieri in statu gratiæ, quia per eam dicimur nos conformari Christo, qui pro nobis satisfecit, & gloriam, seu conglorificationem cum Christo, mereri, quæ tantum conueniunt passioni factæ in statu gratiæ: quod etiam supponit, dum subdit: Omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo uiuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, ubi supponit, vitam spiritualem supponi ad meritum, & ad satisfactionem.*

S. Tho.
Bonauen.
Soar.
Vazq.
Aegid.
Trident.

Et ratione probatur, quia non aliter satisfacimus condigne pro pœna quam efficiendo opus ita cōdignum, & moraliter æquivalēs pœnæ debitæ, vt possit loco illius admitti, in quo distinguitur satisfactio stricte sumpta, de qua loquimur à solutione pœnæ debitæ, quia hæc nō fit efficiēdo opus, & æqualens, sed patiēdo, & sustinēdo pœnam ipsam debitam, sed existens extra statum gratiæ, in statu peccati mortalis, nequit efficere aliquid sic dignum, & æquivalens quia in eo statu existens est dignus priuari omnibus bonis etiam temporalibus quæ possunt à Deo conferri, ergo in eo statu nequit condigne satisfacere pro pœna. Et hac ratione probatur, statum gratiæ requiri ex natura rei, & non ex sola Dei voluntate, ad satisfactionem condignam pro pœna, quia extra eum in statu peccati mortalis, nequit opus pœnale euadere condignum, & validum ad compensandam pœnam debitam.

Ad addimus, quod quamuis opera bona pœnalia existentis in statu peccati, sint satisfactoria de congruo in actu primo, pro dicta pœna (id est quod habeant aliquam cōgruentiam, quamuis non sufficientiam, nec moralem æquivalentiam, vt assumantur in locum pœnæ debitæ) de facto tamen & in actu secundo nullo dicto opere satisfit Deo, aut, quod idem est, de facto nullum tale opus admittitur à Deo in locum pœnæ alterius vitæ, sicut de facto pro nullo opere bono peccatoris confertur immediate gloria, quamuis sit meritorium de congruo illius: Addimus alterius vitæ, quia Deus aliquando ob pœnitentiam peccatoris auertit malum quod alias ob peccatum esset illi in hac vita immisurus, siue illud auertat ob pœnitentiam peccatoris, tanquam ob meritum de congruo non punitionis (quod potius est peccatorem mereri remissionem pœnæ quam pro ea satisfacere) siue tanquam ob satisfactionem de congruo, illam ob ipsius congruentiam admittendo in locum illius mali (quod est proprie satisfacere quamuis late & non stricte) siue utroque modo.

Sed an opera bona pœnalia, facta in statu peccati, postea adueniente gratia, & charitate fiant satisfactoria de condigno, sub controuersia est.

Non defuerunt qui id affirmauerint, & docuisse vide-

tur S. Tho. in 4. d. 15. q. 1. ar. 3. quæstionc. 3. quando ex opere bono pœnali, relinquitur aliquis effectus, vt quando ex ieiunio, aut ex flagellatione relinquitur carnis maceratio.

Vazq. verò, Soar. & communiter DD. id negant: & merito, quia non sunt meritoria de condigno ex natura rei, vt patet, neq; fieri possunt talia ex lege aliqua Dei, sicut nec fieri meritoria de condigno vitæ æternæ, quia nulla lege Dei aduenit operibus valor aliquis.

S. Tho. autem vbi supra, tantum voluit effectum ex dictis operibus relictum, si in statu gratiæ acceptetur, & placeat ipsi iam iusto fieri satisfactorium de condigno, & non tam ipsum, quam acceptationem ipsius.

Addimus, quod licet opera bona pœnalia iusti in alia vita facta, sint satisfactoria in actu primo, prodiat pœna restante, quia ad id absque fundamento requiritur status viatoris, & multo minus, quam vt opus sit meritorium in actu primo respectu gloriæ, de quo in tract. de Gratia, nō tamen satisfaciunt in actu secundo, nisi quæ sunt in statu viæ, quia quæ sunt in alia vita, non admittuntur à Deo, in locum pœnæ debitæ, sed tantum, quæ sunt in hac vita, sicut etiam tantum retribuit gloriam pro operibus factis in hac vita, & sicut etiam punit peccata facta in hac vita, & non quæ sunt in inferno.

DIFFICULTAS V.

Utrum existens in peccato mortali adhuc damnatus, passione pœnæ temporalis restantis ex peccato quoad culpam remisso, liberetur à debito talis pœnæ?

AZQVEZ q. 94. ar. 1. du. 4. & 1. 2. disp. 141. Vazq. & Curiel q. 87. ar. 5. docent, existentem in peccato mortali, quamuis nondum dampnatum nō liberari à debito pœnæ restantis ex peccato remisso quoad culpā passionē illius pœnæ. Quia solutio pœ-

Curiel.

næ apud Deum debet esse satisfactoria, alias per pœnalitates huius vitæ solueremus pœnam debitam, pro peccatis, quamvis eas impatienter toleraremus; passio autem pœnæ in statu peccati mortalis non est satisfactoria, & multo minus in inferno; ergo.

S. Thom.

Scotus.

Duran.

Gabr.

Navar.

Vega.

Medin.

Ægid.

S. Tho. verò in 4. dist. 2. 2. q. 1. ar. 1. ad 5. Scot. dist. 2. 1. q. 1. Duran. q. 2. Gabr. d. 16. q. 5. ar. 3. dub. 2. Navar. de Pœnitentia dist. 6. cap. 1. num. 46. Vega 4. in Triden. cap. 6. Medin. Codice de Satisfactione qu. 2. Ægid. disp. 10. dub. 5 & Lorca 1. 2. disp. 55. docent, existentem in peccato mortali, quamvis iam damnatum, passione pœnæ temporalis restantis ex peccato quoad culpam remissio liberari à debito, & dignitate illius, & ita ut amplius ob illud non puniatur, nec in inferno, nec extra: & merito, quia qui verè soluit pœnam, quam debet, liberatur à debito illius. & illud extinguit; ergo qui patitur totam pœnam temporalem restantem, quam ob peccatum pati debebat, quamvis existat in mortali, & in inferno, liberatur à debito illius, & illud extinguit, quia passione illa verè soluit, & patitur, quod debet solvere, & pati, cum tantum debeat pati pœnam illam, siue in statu gratiæ, siue extra illum, & non determinate in statu gratiæ, quia hoc absque fundamento dicitur, imò contra rationem, quia alias damnatus non lueret pœnam debitam, cum illam nō patiatur in statu gratiæ. Ex quo constat, damnatum non puniri in æternum ob peccatum quoad culpam remissum, siue veniale, siue mortale, quia ex utrovis quoad culpam remissio, tantum restat debitum pœnæ temporalis, quod tandem passione illius extinguitur.

Ad rationem ergo aduersariorum constat apud Deum solui posse pœnam, passione non satisfactoria; imò etiam pœnalitatibus in hac vita impatienter toleratis, si à Deo immittantur, aut ordinentur in punitionem peccati, quamvis eis impatiēter toleratis nullus stricte satisfaciatur pro pœna debita. Addimus, si à Deo immittantur, aut ordinentur in punitionem peccati, quia tantum tunc passio pœnalitatis est pœnæ, quia pœna est malum in futurum, aut ordinatum in punitionem peccati, ab eo ad quem pertinet punitio actiua, seu punire.

Addunt Scotus, Gabr. Vega, Med. & Nauar. §. Sacerdos, n. 27. & non absque probabilitate aliqua existentem in peccato mortali etiam damnatū, passione pœnæ temporalis debitæ ob peccatū veniale, quamuis nullatenus remissum, si a Deo immittatur, aut ordinatur in punitionem illius, (vt semper ordinatur in damnato) extinguere debitū pœnæ pro illo (quod vere sentit Agid. du. 6.) quia ex vna parte peccatum veniale, quamuis non remissum quoad culpā, solum est dignum pœnæ temporali, quam vere soluit, & ex altera parte, ex culpa antiqua, & præterita habitualiter tantum permanente, non pullulat noua aliqua dignitas pœnæ.

DIFFICULTAS VI.

Utrum condigna satisfactio pro pœnâ temporali restante post remissionem culpæ, possit fieri per opera non pœnalia?

SCOT. in 4. d. 15. q. 1. Gabr. d. 16. q. 2. ar. 1. Sot. dist. 19. q. 2. art. 1. Viſtor. in sum. n. 202. Vazq. q. 94. ar. 1. dub. 5. & Agid. disp. 10. dub. 4. n. 29. docent posse fieri per quæcumq; opera bona iustitiam non pœnalia (si aliqua sunt nō pœnalia) quia satisfactio, quæ fit Deo pro pœnâ temporali, vt pore distincta a solutione non fit soluendo pœnam debitā, nec aliquid equiualens, sed condigne merendo apud Deum nō puniri; iustus autē quocumq; opere bono, quamuis non pœnali, condigne meretur apud Deū non puniri, quia quocumq; meretur gloriam, ac proinde etiam remissionem pœnæ, ordinatā ad gloriam ad quam habet quasi ius: imō non minus, quam opere bono pœnali, quando non pœnale non est minus bonum, quam pœnale, quia quando non est minus bonum, non est minus meritorium gloriæ, quia ratione bonitatis est meritorium gloriæ, ac proinde non est minus meritorium non punitionis.

Scotus.
Gabr.
Sot.
Viſtor.
Vazq.
Agid.

S. Thom.

Duran.

Maior.

Adrian.

Viguer.

Ochag.

Trident.

S. Th. verò in 4. d. 15. q. 1. art. 4. quæstiunc. 1. Dur. q. 1. Maior q. 2. dub. 2. Adrian. q. 4. de Satisfact. Viguer. in sum. c. 16. & Ochag. tract. ult. q. 5. docet, & meritò, satisfactionē condignam pro pœna temporali restante, tantum posse fieri per opera bona pœnalia, & non per opera bona non pœnalia (si aliqua sunt non pœnalia) quod significat Trid. sess. 14. c. 8. illis verbis, *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis*. Et indicatur in Scriptura, in qua quoties exhortamur ad satisfactionem pro peccatis, exhortamur ad opera pœnalia. Ioel. 2. Matth. 11. & 1. ad Corin. 11. & sæpè alibi.

Et ratione probatur, quia condigna satisfactio pro pœna debita, ut à rigoroſa ſolutione pœnæ debite diſtinguitur, qua ipſiſſima pœna ſoluitur, non aliter fit, quam efficiendo aliquid condignum, ſeu moraliter æquiualeſ ſi ipſi pœnæ debite (ob quod etiam quodammodo dici poteſt ſolutio, & in Trid. cap. illo 8. dicitur ex ſolutio, & dici poteſt recompensatio) ſed ſolum opus bonum pœnale poteſt eſſe condignū, ſeu moraliter æquiualeſ pœnæ debite, quia ipſum ſolum habet proportionem ad id, cum ipſum ſolum ſit pœnalitas; ergo per ſolum opus bonum pœnale poteſt fieri condigna ſatisfactio pro pœna temporali debita restante.

Trident.

Ad rationem ergo aduerſariorum conſtat, condignam ſatisfactionem pro pœna temporali restante, fieri efficiendo aliquid condignum, ſeu moraliter æquiualeſ ipſi pœnæ restante: & non fieri ſtrictè merendo de condigno non puniri, quia nullum opus bonum iuſti, id meretur ſtrictè de condigno, quamuis ſic mereatur gloriam, quia non punitio non eſt aliquid ex natura rei ordinatum ad gloriam adipiſcendam, ſicut eſt augmentum gratiæ habitualis, quod eſt ius, vel quaſi ius ad maiorem gloriam, & ideo opus meritorium gloriæ, etiam eſt meritorium gratiæ habitualis.

Ex dictis deducitur, opus bonum iuſti, quod eſt magis pœnale, eſſe magis ſatisfactorium pro pœna, quam opus bonum, quod eſt minus pœnale, quamuis ſit magis bonum.

etiam ſi hoc ſit, magis meritorium gloriæ, quam illud.

DIFFICULTAS VII.

Utrum condigna satisfactio pro pœna temporali restante fieri possit per flagella à Deo immissa?

CONVENIUNT DD. per flagella à Deo immissa (sive ab ipso solo, sive etiam à creatura) si patienter tolerantur, satisfieri condigne pro pœna temporali restante post remissum peccatum, ut definitur in Tridentino sessione 14. capite 9. & can. 13. *Trid.*

Est tamen difficultas, an tunc satisfactio correspondeat soli patientiæ, seu tolerantia interiori, an etiam passioni, seu flagello exteriori; id est, an satisfaciamus tantum per actum internum patientiæ, an etiam per ipsam passionem exteriorem? procedit autem difficultas tantum, quando passio immittitur à Deo independentem à voluntate patientis, quia quando immittitur dependentem ab illa, ut contingit Christo, & contingit his, qui patiuntur, quia non negant Christum, tunc absque dubio etiam satisfit per ipsam passionem exteriorem, quia tunc passio exterior verè est voluntaria, libera, & humana, utpotè dependens à voluntate potente impedire passionem ipsam.

Soarez ergo disputatione 37. sectione 7. *Ægid.* disputatione 10. numero 25. & Fillucius tractatu 8. capite 2. quæstione 9. docent, satisfactionem tunc fieri non solum per actum internum patientiæ, sed etiam per passionem exteriorem à Deo immissam, quamvis in suo esse independentem à voluntate patientis. Quod indicare videtur Trident. dum absolute ait, satisfieri per flagella à Deo immissa, & patienter tolerata. Et ratione probatur, quia licet ea passio exterior non proveniat ab homine patiente, eam tamen acceptando efficit moraliter propriam, ergo etiam satisfacit per eam.

*Soar.**Ægid.**Filluc.**Trid.*

*Medina.**Vazq.**Ochag.*

Medin. verò Codice de Satisfactione quæst. 5. Vazq. quæst. 94. artic. 1. dub. 7. & Ochagauiæ tractatu ultimo, quæstione 6. doceat, satisfactionem tunc tantum fieri per actum internum patientiæ, & non per passionem ipsam exteriorē à Deo immissam, independentē à voluntate patientis: & merito, quia satisfactio, pro pœna debita, fit efficiendo, aut patiēdo aliquid pœnale eius dignitatis, & valoris, ut moraliter æqualeat pœnæ debita; passio autem in suo esse independentē à voluntate patientis, seu immissa independentē ab eius voluntate, nullam habet dignitatem moralem, quia non est voluntaria, & humana, quia quamvis acceptetur à voluntate, & ideo fit volita tanquam purum obiectum, non tamen est ab ipsa tanquam à principio, ut effectus ipsius: nec ea acceptatione fit aliquo modo effectus illius; voluntarium autem est, quod est à principio intrinseco tanquam effectus: Nihilominus dicimur per flagellum patienter toleratum satisfacere, quia per illud ut patienter toleratum, id est per tolerantiam passionis, seu flagelli, satisfacimus; & tanto magis quanto patientia interior est maior: est autem maior, quando cæteris paribus ex parte intentionis, & durationis, versatur circa maius flagellum, & quando circa æquale, si quis illud sine sua culpa patitur.

Medin.

Addimus tamen, ut optimè Medin. per eam passionem exteriorem, à Deo immissam intentione puniendi, ex solui debitum pœnæ, siue in totum, siue in partem, ita ut illud extinguat, aut minuat: imò etiam addimus, passionē in statu gratiæ voluntariè assumpta, non solum strictè satisfieri pro debito pœnæ, sed etiam ea passione strictè solui pœnam debitam, si à Deo ordinetur in punitionem, quia valor, & dignitas moralis ad satisfaciendum.

non obest rationi solutionis, quam tunc
habet passio illa.

(***)

DIFFICULTAS VIII.

Virum condigna satisfactio, pro pœna temporali restante possit, fieri per opera præcepti?

MAIOR in 4. dist. 15. quæst. 2. dub. 1. & Palud. quæst. 1. art. 2. partem negativam tueritur. Primò, quia qui ex vno titulo aliquid debet, quando aliud novum debitum ex alio titulo advenit, non satisfacit utrique debito, opere debito ex vno titulo, ut patet in debitis pecuniariis, qui enim ex vno titulo iustitiæ debet quinquaginta, & ex alio debet etiam quinquaginta, non satisfacit ambobus debitis, solis quinquaginta, sed centum; ergo debito operis orto ex præcepto, nequit satisfieri debito pœnæ orto ex peccato.

Secundò, quia alias confessarius posset in pœnitentiam sacramentalem iniungere opus alias præceptum, quod videtur falsum. Prædictam doctrinam limitat Sylvest. verbo *satisfactio* q. 8. ut tantum sit vera de opere præcepto, iure tantum positivo, existimat satisfieri posse debito pœnæ.

Adrianus verò in 4. quæst. 3. de satisfactione. Soar. disp. 37. sect. 4. Vazq. quæst. 94. art. 1. dub. 3. & communiter Doctores, partem affirmativam tradunt, & merito, quia alias, qui mortem patitur à Tyrano, quia non negat Christum, non satisfaceret prædicta pœna, cum tunc eam patiatur ex præcepto naturali religionis. Et ratione à priori probatur, quia opera bona pœnalia iusti, ex eo quod sint præcepta, non desinunt habere proportionem ad compensandam eam pœnam, quia non desinunt esse humana, seu libera, & pœnalia, & bona, & Deo grata, & facta à persona ipsi Deo grata; ergo ex eo quod sint præcepta, non desinunt esse condigne satisfactoria pro ea pœna. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, quamvis præcepta, non habent minorem proportionem ad satisfaciendum prædicta pœna, quam ad me-

rendum.

Maior.
Paludan.

Adrian.
Soar.
Vazq.

Trid.

rendam vitam æternam; sed ex eo quod sint præcepta non desinunt esse meritoria vitæ æternæ, vt definitur in Trident. sess. 6. can. 10. & 16. ergo nec desinunt esse satisfactoria pro dicta pœna.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondetur, quod licet duobus debitis ex iustitia, nequeat satisfieri ex iusta solutione vni tantum debito æquali, quia illis debet satisfieri ex iustitia, ac proinde ad æqualitatem, in qua consistit iustitia, & inter illa duo debita ex vna parte, & inter illam solutionem ex alia non est æqualitas; duobus vero debitis, quando vtrumque non est iustitiæ, optime potest satisfieri vno tantum opere debito ex diuersis titulis quamuis vnus sit iustitiæ; vt existenti in extrema necessitate corporali, cui ex titulo misericordiæ debitus est panis, quāuis alias sit debitus ex iustitia vtrique debito satisfiat illo solo pane; ac proinde debito pœnæ, quamuis sit instar debiti ex iustitia commutatiua, satisfieri potest opere alias debito ex præcepto.

Ad secundam concedimus, confessarium posse in pœnitentiam iniungere opus præcepti, imò aliquando expedire attenta fragilitate pœnitentis; nihilominus, quoties opus aliud quod absolute in pœnitentiam imponitur, vt ieiunium, vel auditio missæ, intelligitur de opere, quod non est pœnitenti in præcepto, dum oppositum ex circumstantijs non coniicitur, de quo disp. 14. diff. 8.

DIFFICULTAS IX.

*Vtrum ad cōdignam satisfactionem pro pœna
temporali restante requiratur ac-
ceptio Dei?*

VPPONIMVS in operibus bonis pœnali-
bus iusti esse dignitatem, & valorem, ad satisfa-
ciendam pro pœna temporali restante, vt dixi-
mus difficult. 3. Imò etiam absque pacto ali-

quo,

quo, & promissione Dei, qua ex nullo pacto, & nulla promissione, aduenit dictis operibus valor aliquis, nec dignitas.

Hoc ergo supposito, difficultas est; an opera bona pœnalia iusti habentia dictam dignitatem, & valorem, ratione cuius sunt satisfactoria in actu primo pro dicta pœna, vt de facto, & in actu secundo satisfaciant pro ea, sit necessaria acceptatio, & noua voluntas Dei, qua illa opera acceptet in locum pœnæ temporalis restantis, seu in satisfactionem pro illa.

Vazquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. & 1. 2. disp. vltima capit. 3. docet, opera satisfactoria iusti ex natura rei, satisfacere de facto & in actu secundo pro dicta pœna, & extinguere debitum, seu dignitatem illius, absq; eo quod ad id sit necessaria acceptatio aliqua Dei, quia dicta opera ex se, absque acceptatione aliqua superaddita Dei, sunt condigna, vt iustus non puniatur pœna illa; ergo formaliter absque acceptatione Dei reddunt ipsum iustum dignum quod non puniatur ea pœna; ergo iustus absq; acceptatione aliqua Dei, per opera illa fit & manet non dignus pœna illa; ergo opera illa absque acceptatione Dei, auferunt, & extinguunt dignitatem, & debitum illius, cum efficiant iustum non dignum puniri.

Vazq.

Soarez verò disp. 37. sect. 8. Agid. disp. 2. num. 121. & disp. 10. dub. 3. & 4. & Ochagauia quæst. 4. docent, & merito, opera satisfactoria iusti pro pœna temporalis restante, de facto, & in actu secundo non satisfacere pro illa absque acceptatione superaddita Dei, qua acceptet illa opera in compensationem pro pœna illa. Quod indicat Tridentin. sess. 14. capit. 8. dum ait, satisfactiones nostras à Christo offerri Patri, & per illum acceptari à Patre, quo supponit acceptationem satisfactionum nostrarum, esse gratiam nouam, & superadditam factam nobis à Deo, ex meritis Christi; & cap. 9. dum ait esse maximum amoris argumentum, vt flagellis à Deo inmissis, & à nobis patienter toleratis satisfacere valeamus, quo etiam supponit esse nouum amorem, & nouum fauorem flagella à Deo immissa, & à nobis patienter tolerata satisfacere in actu

Soarez.

AEgid.

Ochag.

Trident.

secun-

secundo pro pœnis debitis restantibus ex peccatis quoad culpam remissis.

Et ratione probatur & declaratur, quia condigna satisfactio in actu primò pro pœna debita restante, non fit efficiendo opus dignum non puniri ea pœna, quia in operibus iusti etiam pœnalibus, non agnoscitur alia dignitas quam gloriæ & etiam gratiæ sanctificantis, quia sua natura est ius, aut quasi ius ad gloriâ, sed tantum fit efficiendo opus condignum & moraliter æquivalens pœnæ debitæ, ac proinde sufficiens ut nihilo pœnæ remisso admittatur in locum pœnæ debitæ restantis, & ideo satisfactio iusti dicitur in Tridentino, solutio, seu exolutio, quæ non ita propriè diceretur solutio, si non fieret efficiendo aliquid æquivalens pœnæ debitæ, sed deficiendo aliquid dignum non punitione debitæ; opus autem istud sic condignum, seu æquivalens, ex se ipso non extinguit debitum pœnæ, seu pœna debitam, quia opus illud non est quod debetur in penam, etiam si ei æquivalet; ergo ut eo in actu secundo & de facto fiat satisfactio pro pœna debita necessaria est acceptatio, qua Deus cui incumbit punitione admittat illud opus in locum illius pœnæ, & absque ea acceptatione non extinguitur debitum seu dignitas pœnæ, sicut qui debet domum non satisfacit in actu secundo per pecuniam æquivalentem domui, absque acceptatione, & voluntate illius cui debita est domus, nec extinguit debitum domus.

Ex quo ad rationem aduersariorum constat, eius primū antecedens esse falsum, nempe opus bonum penale iusti ex se esse condignum, ut iustus non puniatur pœna debita restante, & addimus quod quamvis sit verum, etiam erit necessaria acceptatio Dei, ut opus illud fiat satisfaciens in actu secundo, id est, ut inducat in actu secundo Deum ut non puniat ea pœna debita, quia licet admittamus opus illud ex se esse condignum non punitione debitæ iusti, & eum reddere dignum, ut non puniatur ea pœna debita, non tamen destruet dignitatem illius pœnæ, nec efficiet iustum non dignum ea pœna, quia utraque dicta dignitas cōpossibilis est, etiam si terminatum, nempe puniri, & non puniri sint in cōpossibiles, & contradictorie opponantur, optime enim compati possunt

aliquem ab vno actu peccati remissi, esse dignum pena, & ab alio actu bono superueniente fieri dignum, ut non puniatur ea pena (sicut optimè compatitur, aliquem ob vnicū finem desiderare mortē Patris, & ob alium finem desiderare, quod non moriatur) etiā si nequeant vtramq; partem contradictionis simul efficaciter intendere, quia nequit vtraq; simul fieri, & intentio efficax id conatur. Vnde peccator, qui eo ipso est dignus pena æterna damni, seu carentia æterna visionis Dei, & postea iustificatur, & eo ipso fit dignus æterna visione Dei, non desinit esse dignus carentia æterna visionis Dei formaliter, quia fit dignus æterna visione Dei, sed quia culpa mortalis à qua dignitas æternæ carentiæ visionis Dei, dependet etiam in conseruari, destruitur per formam iustificantem, & quia dignitas æternæ visionis Dei, orta ex opere bono iusti, non destruitur per peccatum mortale subsequens, sicut nec opus ipsum bonum à quo factum, & non remunerato dependet in conseruari, sed tantum mortificatur, & impeditur, quoad adeptiōem visionis Dei, & quoad hoc, quod denominet ipsum hominem dignum æterna visione Dei, ut diximus disp. 2. diff. 23. & docuit S. Tho. in 4. d. 22. q. 1. ar. 1. ad 6. ideo in actibus illius peccatoris manet simul dignitas æternæ carentiæ visionis, & dignitas æternæ visionis, quamuis hæc non maneat expedita, sed impedita, & mortificata, quoad duo prædicta, quamdiu manet peccatum mortale, & tantum ab hoc, & non à dignitate æternæ carentiæ visionis, ac proinde etiam admissio eo primo antecedere, erit necessaria acceptatio Dei, quæ velit non punire iustum pena illa, quæ verè dignus est.

Observandum est, Deum de facto, & in actu secundo semper acceptare satisfactionem condignam iusti, in compensationem pænæ debitæ pro peccato quo ad culpam remisso, alias infligendæ in alia vita; non tamen semper in compensationem pænæ infligendæ in hac vita, sed etiā aliquando infligere, ut sic à peccando deterreat; & nūquam acceptare satisfactionem condignam iusti in compensationem pænæ debitæ pro peccato veniali non remisso quoad culpam, alias infligendæ in alia vita.

Sed an vnus iustus possit suis priuatis operibus cōlig-

S. Thom.

ne satisfacere pro alio inſto, pro pœna temporali reſtante, poſt remiſſionem peccati, quod non pauci docent; an tantũ de congruo, quod alijs magis arri- det, examinatur in tra- ſtu de Suffragijs.

DISPUT. XIII.

De ſatisfactione Sacramentali pro pœna debita.

SATISFACTIONEM ſacramentalem, ſeu iniunctam à confeſſario eſſe partem, & non eſſentialem, ſed tantum integram ſacramenti pœnitentiæ diximus diſp. 4. diſt. 1.

DIFFICULTAS PRIMA.

Vtrum Confeſſarius poſſit obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ iniunctæ?

Scotus.
Gabr.
Sylueſt.
Nauar.
Med.
Reginald.

SCOTVS in 4. diſt. 18. quæſt. 1. artic. 1. Gabr. quæſt. 1. artic. 3. dubio 1. Sylueſt. *Confeſſio* 1. quæſt. 25. Nauar. cap. 26. numero 21. Medin. Codice de Satisfactione quæſt. 6. & Reginald. lib. 7. cap. 1. num. 15. partem negatiuam tuerentur, quia non poteſt obligare pœnitentem ad admittendam, ſeu acceptandam pœnitentiam iniunctam, tũ quia ſin non admittendo illam, nulli facit iniuriam, quamuis abſoluatur, ſi pœnam debitam pro peccatis confeſſis velit in purgatorio lue- re, tũ etiam quia alias, qui plurima peccata mortalia confeſſus eſt poſſet obligari ad acceptandam grauiffimam pœnitentiam, quod videtur rigidum. Addunt tamen præ-

dicti pœnitentem teneri adimplendam pœnitentiam sibi iniunctam, si eam acceptat, quia eo se subijcit confessario tanquam iudici, & superiori, ac proinde tenetur ei obedire.

S. Thom. verò in 4. distinct. 18. quæst. 1. artic. 3. quæstioncula 3. Soarez disputat. 38. sect. 7. Vazquez quæst. 94. art. 2. dub. 1. Ægid. disputat. 10. dub. 9. Ochagavia tractatu ultimo, quæst. 8. & communiter Doctores docent, & merito, confessarium posse obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ. Quod definitum videtur in Tridentino sess. 12. cap. 8. & can. 15. dum dicitur in Sacerdotibus esse potestatem, & clauem non solum ad absoluendum, sed etiam ad ligandum; intelligit autem ad pœnitentiâ iniunctam, ut patet ex contextu: id verò quod respôdet Nauar. potestatem ad ligandum ad pœnitentiâ esse potestatem ad taxandam illam; ridiculû est, quia nullus sola taxatione pœnæ, quâ alter potest libere nō admittere dicitur ad pœnâ ligare. Et ratione probatur, quia Sacerdotib. collata est potestas perfecta ad iudicandum de peccatis confessis; ergo non tantum est ad absoluendum à peccatis, sed etiam ad obligandum ad pœnam pro debito pœnæ relicto post illorum absolutionem, alias nō esset illis collata potestas perfecta, sed imperfecta, quia non esset ad omnimodam, & perfectam remissionem peccatorum. Et confirmatur, quia impositio pœnitentiæ, sicut absolutio est vera sententia, utpotè procedens à confessario, ut à iudice, sententia autem iudicis vim habet præcepti, & obligandi.

Vnde confessarius, non tantum potest obligare ad pœnitentiam, sed etiam semper obligat, quoties oppositum ex verbis non conijcitur, imò non potest non obligare, ut dicemus diff. 3.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod licet pœnitens non acceptando pœnitentiam nulli faciat iniuriam; facit tamen contra præceptum confessarii, cui utpotè iudici, & superiori obedire tenetur, etiam quando pœnitentia iniuncta est grauissima, si attentis peccatis confessis, & fragilitate pœnitentis non sit excessiua, quia tunc non est rigidum ad illam obligare.

S. Thom.

Soar.

Vazq.

Ægid.

Ochag.

Trient.

Vazq.
Soar.
Ægid.

Ægid.
Henr.

Vazq.
Ægid.
Ochag.

Pœnitens ergo sub peccato tenetur ad impletionem pœnitentię sibi iniunctę: Imò & sub mortali, quando pœnitentia iuste iniuncta est gravis, v. g. audiendi aliquas missas, vt contra Caietano tom. 1. opusculorum tract. 6. quæst. 2. aduertunt Vazq. Soar. Ægidius, & communiter Doctores, quia violatio cuiuscumque præcepti rei gravis, est gravis, & grauitèr dissonans rationi; & ob eandem rationem tenetur sub mortali ad impletionem pœnitentię iniunctę pro mortalibus anrea legitime confessis, aut pro venialibus quando est gravis (vt esse potest) vt contra Nanar. cap. 21. num. 43. & contra Viualdum de satisfactione numero 26. aduertunt Ægidius vbi supra, & Henriq. lib. 5. cap. 20. tenetur autem pœnitens sub mortali ad impletionem pœnitentię gravis, quamuis confessarius tantum velit obligare pœnitentem sub veniali, vt contra Medin. & contra Soar. aduertunt Vazq. Ægid. & Ochagauia, quia sicut non est in voluntate superioris non obligare supposito quod vult præcipere, quia obligatio oritur necessario ex præcepto semel posito, ita etiam nõ est in potestate superioris non obligare sub mortali supposito quod vult rem grauè præcipere, quia ex præcepto rei gravis semel posito, oritur necessario obligatio sub peccato graui, seu mortali, quia tota obligatio præcepti, oritur necessario ex ipso semel posito.

Quando verò pœnitentia iniuncta est leuis, v. g. recitandi decem salutationes Angelicas, & vnā orationem dominicam, eius omissio tantum erit leuis, seu venialis, sicut omissio cuiuscumque alterius præcepti rei leuis, vt docent communiter Doctores: ex eo verò quod omissione illius nõ perficiatur sacramentum pœnitentię, ipsi non irrogatur grauis irreuerentia, quia ex defectu impletionis pœnitentię adhuc gravis non deficit sacramento perfectio aliqua essentialis, sed tantum integralis & valde extrinseca ipsi. Et ob eandem rationem, omissio partis leuis, pœnitentię gravis, tantum erit venialis, sicut omissio partis leuis cuiusque alterius præcepti rei gravis: in omissione autem pœnitentię adiunctę, ad minus erit duplex malitia distincta, altera sacrilegij contra religionem, & reuerentiam sacramento debitam, quæ nunquam erit mortalis, quamuis pœnitentia omissa sit

gravis, quia defectus nunquam erit gravis, quia est defectus partis tantum integralis & valde extrinsecus, altera contra iustitiam vindictivam, intuitu cuius poenitentia iniungitur a confessario, quæ potest esse mortalis, ut nuper dicebamus: & quando etiam iniungitur in medellam contra aliquod peccatum erit etiã alia tertia malitia illius peccati, contra quod iniuncta est, quæ erit gravis, aut levis, pro gravitate aut levitate poenite in Christo.

Circa tempus in quo poenitens teneatur implere poenitentiam, certum est teneri tempore præscripto a confessario si illud præscripsit: Quod si tunc illam non impleat, etiam teneatur postea illam implere, quia semper (etiam quando aliquando iniungitur in honorem diei præscripti) iniungitur in vindictam peccatorum confessorum. Si verò a confessario nullum præscribitur tempus, implenda est quam primùm moraliter commode possit (ut advertunt Soar. sect. 7. & Egid. dub. 9.) nisi aliud ex verbis, aut ex circumstantiis conijciatur voluisse confessarium, ita tamen obligat quam primum moraliter commode possit, ut non quæcumque dilatio impletionis poenitentiae gravis, sit mortalis, nisi sit nimia, seu gravis: & quoad hoc idem est, quando differtur poenitentia post tempus a confessario præscriptum, nisi quod tunc dilatio potest aliquando esse mortalis, quando poenitentia gravis fuit præscripta in aliquo die in honorem festivitatis illius diei, si differatur post illum quamvis non semper, nisi quando defectus honoris censetur gravis. Addit Ochagavia, tunc dilationem poenitentiae gravis esse nimiam & gravem, quando differtur ultra tertium diem, sed scrupulose procedit quia hæc dilatio non videtur nimia, imò nec ultra octavum diem (præsertim quando res in poenitentiam iniuncta non potest commode fieri ut flagellatio) nisi quando res in poenitentiam iniuncta esset valde gravis, & posset commode impleri, quia etiam ex rei gravitate crescit gravitas dilationis, sicut ex defectu commoditatis implendi illam decrescit gravitas dilationis:

nihilominus taxationem gravitatis dilationis

poenitentiae, gravis doctioribus

remitimus.

Soarez.
AEgid.

DIFFICULTAS II.

*Utrum confessarius teneatur pœnitentiam
imponere?*

Trid.

ONVENIUNT DD. confessarium absoluentem pœnitentiam regulariter teneri pœnitentiam aliquam imponere, quod significat Trid. sess. 14. c. 8. teneretur autem ad id, primo ex virtute religionis ut perficiat sacramentum pœnitentiæ, quia pœnitentia seu satisfactio est pars integralis illius: & ex hac virtute tantum tenetur sub peccato veniali sacrilegij: & secundo etiam tenetur ex iustitia vindicativa ut in hoc iudicio sacramentali aequitatem seruet quia in eo est verus iudex, & ex hac virtute tenetur sub mortali quando iniungenda est pœnitentia grauis; & aliquando tertio etiam tenetur ex aliqua alia virtute, quando scilicet est maxime conueniens ad medelam pœnitentis contra aliquod peccatum quod timeatur committendum a pœnitente, quia etiam ad hoc tenetur peculiariter ratione officij medici spiritualis, quod in hoc iudicio etiam exercet, tenetur autem tunc ex illa virtute contra quam futurum est peccatū quod timeatur, in cuius medelam iniungenda est pœnitentia, & tenetur ex ea virtute, non primario sicut tenetur pœnitens non peccare contra illam, sed secundario ne pœnitens contra illam peccet, & ex hac tenetur sub mortali quando iniungenda est in medelam contra peccatum mortale.

Addimus, confessarium absoluentem pœnitentem regulariter teneri pœnitentiam aliquā ei imponere, quia aliquando nō tenetur; primo quando pœnitens est in articulo mortis, & est in capax receptionis aut, impletiōis pœnitentiæ, vel quia amissit sensum, vel aliter, quia tunc prospiciendum est potius pœnitenti cum absoluendo, quia in eius utilitatem institutum est sacramentum pœnitentiæ, quam perfectioni integrali, & tam valde extrinsecæ Sacramēto: si verò capax sit receptionis, & implectiōis pœnitentiæ imponēda

est

est aliqua pœnitentia quamuis levis, quã tunc possit exequi, & etiam alia sub conditione si viuatur, si illa levis nõ sufficiat attenta grauitate peccatorũ, quã si forsam vixerit impleat.

Secundò confessarius potest absolpere pœnitentẽ, nullam illi imponendo pœnitentiã, quando ex confessione pœnitentis, & ex alijs indicijs prudenter coniecit, & credit pœnitentem iam satisfecisse pro peccatis confessis, si alias non sit necessaria ad cautionem in futurum, quantũ ex nullo titulo, teneatur pœnitens, pœnitentiã adimplere quia non ob satisfactione pro peccatis, nec ob cautione in futurum, vt supponimus, nec teneatur vt perficiatur integraliter sacramentũ, quia perfectio hæc non est debita nisi in satisfactionem, vel in medelam, vel in vtraq; nihilominus quia in hoc iudicio facile potest confessarius errare, consultius erit, quamuis non necessarium tunc aliquam imponere pœnitentiam.

Tertiò, confessarius potest pœnitentem absoluerẽ nullã illi imponendo pœnitentiam, quando pœnitens lucratur indulgentiam plenariam, vt contra Henr. lib. 5. c. 22. & contra Ochag. q. 14. aduertunt Tolēt. lib. 6. c. 23. Vinal. de satisfactione n. 26. & Saa verbo satisfactio n. 2. quia tunc impositio pœnitentiæ non est necessaria ad satisfactionem pro pœna temporali, quia remittitur, aut remissa est per plenariam indulgentiam, & alias potest non esse necessaria in medelã.

*Tolēt.
Vinald.*

Obseruandum est, in quo DD. communiter conueniunt pœnitentiam posse pro arbitrio confessarij imponi ante absolutionem, vel post eam, dummodo, quãdo imponitur post, imponatur ante discesum pœnitentis, vt in eodem iudicio imponi censeatur, quod in absolutione finitur: conuenientius tamen esse in confessione grauium peccatorum pœnitentiam ante absolutionem imponere, vt penitens spe absolutionis magis acquiescat conuenienti pœnitentiæ, quod etiam ipsi pœnitenti est eligibilis, vt si nolit pœnitentiam admittere possit non recipiendo absolutionem ad alium confessarium confugere (quod licite potest facere, quamuis pœnitentia sit iusta, & prudens) quia si absolutus fuisset teneatur illam si esset iusta & prudens admittere.

DIFFICULTAS III.

Quantam pœnitentiam teneatur confessarius imponere?

Trident.

CONVENIUNT Doctores, confessarium teneri imponere pœnitentiam attendendo ad gravitatem criminum, & ad facultatem pœnitentis, ut dicitur in Trid. sess. 14. c. 8. quia pœnitentia imponitur in vindictam, & satisfactionem peccatorum, habita tamen ratione, ad utilitatem spirituale pœnitentis, quia sacramentum pœnitentiae, in utilitatem pœnitentis institutum est.

Vnde, conueniens erit, præsertim quando gravitas peccatorum est magna, leuiorem imponere pœnitentiam, quam gravitas personarum exigit, ut sic pœnitens ad confessionem alliciatur, vel saltem ne ab ea arceatur, quia id cedit, in utilitatem spirituale illius: & ob hanc rationem est multo moderanda, quando si sic non fiat prudenter timeatur, quod non implevit pœnitentiam: nihilominus cum pœnitente qui sæpius in eadem peccata incidit seuerius agendum est, & eius fragilitati non est facile indulgendum, ut sic à peccatis arceatur, quia minus malum est eum exponere periculo non implendi pœnitentiam, & concipiendi horrorem aliquem confessionis, quam maxima indulgentia, ei præbere occasionem, sæpè incidendi in eadem peccata, & ea absque debito dolore, & proposito confitendi.

Caendum tamen est confessario, ne absque rationabili causa, leuissimas pœnitentias pro peccatis gravissimis imponat, quia præterquam quod erit negligens index, & medicus, etiam dabit pœnitenti occasionem minus estimandi gravitatem peccatorum, & liberius peccandi; vnde, quando ex aliqua rationabili causa pro peccatis gravibus, leuissima imponitur pœnitentia, monendus est pœnitens id fieri sic, ut eius fragilitati caueatur.

Ita tamen iniungenda est pœnitentia pro peccatis, attendendo ad gravitatem eorum, & ad facultatem pœnitentis, ut quamvis dispositio pœnitentis non exigit alleviari, non debeat imponi pœnitentia ex se, seu ex opere operantis, æque condigna, & moraliter æquivalens pœnæ debitæ peccatis remissis quoad culpam, per absolutionem, ut advertunt Vazq. quæst. 94. art. 2. dub. 6. num. 5. & Soar. disputat. 38. sect. 5. quia non est necessaria pœnitentia moraliter æquivalens, cum per ipsam pœnitentiam impletam remittatur aliquid, & non parum pœnæ restantis post absolutionem ex opere operato. Ob quod sacramentum pœnitentia est tribunal misericordiæ, non solum quoad remissionem culpæ, sed etiam quoad remissionem pœnæ.

Vazq.
Soar.

Et quia non constat confessario quanta pœna sit dignum peccatum, & quanta remittatur ex opere operato per sacramentalem pœnitentiam, (imò per eam non remittitur determinata aliqua pœna, ut dicemus difficultate 15.) ideò pœnitentia imponenda est, ad arbitrium viri prudentis, quantum fieri possit prudenter à viro prædicta ignorante.

DIFFICULTAS III.

*Utrum Confessarius teneatur imponere
pœnitentiam obligantem,
seu sub præcepto?*

NAVARRVS cap. 26. num. 24. Heuriq. lib. 5. cap. 21. Soarez disputat. 38. sect. 3. & Adamus Tanner disputat. 6. quæst. 8. num. 7. partem negatiuam tuentur, quam etiam tradidisse videtur, S. Thom. quodlibeto 3. articulo 28. Et pro pari potest, quia ex vna parte pœnitentia sub consilio tantum imposita est sufficienter sacramentalis, utpote imposita virtute clauium, & ex altera parte, pœnitentia sic imposita

Nanarr.
Henriq.
Soar.
Tanner.
S. Tho.

potest esse expediens pœnitenti, ob ipsius fragilitatem.

Vazquez verò quæstione 94. articulo 2. dubio 1. numero 9. Nagnus in addition. quæst. 13. artic. 2. difficult. 7. & Agid. disputat. 10. dub. 8. partem affirmatiuam tradunt (quam videtur tradidisse Tridentinum sessione 14. cap. 8. dum supponit, impositionem pœnitentiæ pertinere ad potestatem ligandi) & meritò, quia confessarius tenetur imponere pœnitentiam, in vindictam peccatorum, & aliquando etiam in cautionem in futurum, cuius impositio est vera sententia condemnatiua ad penam, & aliquando etiam in medelam procedens à confessario, vt à iudice non minus quam absolutio, sententia autem iudicis semper habet vim obligandi reum; ergo confessarius tenetur imponere pœnitentiam obligantem, seu sub præcepto, cum teneatur ferre sententiam condemnatiuam, & aliquando etiam in medelam, vnde sola pœnitentia obligans est sacramentalis, quia hæc sola est iudicialis, & sola iudicialis pertinet ad sacramentum pœnitentiæ, quia ex sola procedit à confessario, vt ministro huius sacramenti, & confessarius non est qualiscumque minister, in hoc iudicio, & sacramento, sed tantum iudex. Ex quo constat ad rationem aduersariorum, priorem partem antecedentis esse falsam.

S. Thom.

Sanct. Thom. autem vbi supra, tantum vult confessarium posse imponere pœnitentiam, non obligando determinare ad aliquod opus, sed optionem concedendo pœnitenti, vt faciat hoc, vel illud, prout maluerit,

obligando tamen ad vnum, vel ad

alterum sub disjunc-

tionem.

DIFFICULTAS V.

*Utrum Confessarius, iniungendo pœnitentiam
obliget pœnitentem, ut eam per se
ipsum exequatur?*

DIFFICULTAS hæc, non procedit de pœnitentia, quæ imponitur in medelam peccatorum, & præseruationem ab eis, quia hæc absque dubio debet à pœnitente per se ipsum impleri, sed procedit de pœnitentia, quæ tantum imponitur in vindictam, & castigationem pro peccatis.

Circa difficultatem ergo; conueniunt Doctores, pœnitentiam impositam pœnitenti in vindictam peccatorum, non posse impleri per alterum, quando non constat confessarium id velle, quia cum imponat pœnitentiam pro crimine personali, quando aliud non exprimit, vult impleri per pœnitentem in vindictam criminis personaliter commissi.

Punctum ergo difficultatis est, an pœnitens possit pœnitentiam implere per alteram, quâdo confessarius id vult, siue id velit quando illam imponit, siue postea.

Henriq. lib. 5. cap. 21. Soarez disputatione 18. sect. 9. *Henriq.*
Vinald. de Satisfactione numero 12. Reginald. libro 7. *Soar.*
cap. 7. quæstione 2. & Adamus num. 11. partem affirmati- *Vinald.*
uam tuentur, quia ex vna parte, vnus potest satisfacere pro *Regin.*
alio, pro pœna temporali relicta post remissionem peccati,
& ex altera parte, obligatio implendi pœnitentiam oritur ex
voluntate confessarij; ergo quando confessarius vult, id suf-
ficit.

Ledesma verò 2. p. 4. q. 14. ar. 4. Vazq. quæst. 94. ar. 2. *Ledesma.*
dub. 1. Egid. disput. 10. dub. 8. & Ochagavia q. 10. partem *Vazq.*
negatiuam tradunt; & meritò, quia præcepto confessarij im- *Egid.*
ponentis pœnitentiam, sicut præcepto cuiuscumque alte- *Ochag.*
rius superioris, tantum satisficit opere ipso, quod præcipitur;

confessarius autem nequit præcipere opus alterius, sed tantum pœnitentis, quia solus iste, & non alter est ipsi confessario inferior, in eo foro sacramentali; ergo pœnitens nequit implere pœnitentiam opere alterius, sed per se ipsum opere primo, nec aliud potest confessarius velle.

Vnde quamuis pœnitens, cui imposita est pœnitentia, sit impotens ad eam implendam per se ipsum, non tenetur illam per alterum implere, quia nequit illam implere per alterum; poterit tamen pœnitenti iniungi in pœnitentiam, ut procuret opus aliquod ob altero fieri, quia hæc procuratio est opus ipsius pœnitentis, ac proinde ipsa sola procuratio est sacramentalis, & ipsi pœnitenti proficiens ex opere operato, & non opus alterius: hoc autem non tollit pœnitentem, cui iniungitur elemosina, posse eam per alterum largiri, quando aliud non exprimitur à confessario, quia eo præcepto absolute lato tantum præcipitur, ut ex proprijs bonis fiat elemosyna, siue illa fiat à pœnitente per se ipsum, siue per ministrum, imò etiam poterit fieri per alterum ex bonis huius alterius, quando iste vult pro pœnitente elemosynam facere, quasi donando pœnitenti bona illa ex quibus fit elemosyna.

Ad rationem ergo aduersariorum, concedimus, iustum posse pro altero siue viuo, siue diffuncto, ex opere operantis saltim de congruo satisfacere pro dicta pœna; negamus tamen confessarium posse præcipere opus alterius in vindictam peccatorum pœnitentis, quia non est superius illi alteri.

DIFFICULTAS VI.

*Vtrum in pœnitentiam sacramentalem,
tantum imponendum sit opus
pœnale?*

NON procedit difficultas de pœnitentia quæ imponitur, attendendo solum ad cautionem peccati in futurum, quia in hanc absque dubio imponi potest opus non pœnale, si forte sit aliquod non

pœna-

penale, quod sit utile ad eam cautionem; sed procedit de penitentia, quæ imponitur attendendo ad peccata confessa, ut iam commissa in satisfactionem pro illis, siue in eas impositione tantum attendatur ad id, siue etiam ad cautionem similium peccatorum in futurum.

Circa difficultatem ut sic, Doctores qui existimant, opere bono quamuis non pœnali, posse satisfieri ex opere operantis pro pœna temporali restante post remissionem culpæ docent, in dictam pœnitentiam sacramentalem, posse & sufficere iniungi quocumque opus bonum, quamuis non pœnale, quia secundum illos quodcumque opus bonum, quamuis non pœnale est satisfactorium pro dicta pœna; ergo potest & sufficit imponi in dictam pœnitentiam sacramentalem, quia hæc imponitur in satisfactionem pro pœna temporali restante post absolutionem à peccatis.

Doctores verò qui existimant, solo opere bono pœnali posse satisfieri ex opere operantis, docent, in dictam pœnitentiam sacramentalem, imponi tantum posse opus bonum pœnale, & merito id docent, quia dicta pœnitentia sacramentalis imponenda est, & in satisfactionem pro pœna temporali restante post absolutionem, est etiam in vindictam, & castigationem peccatorum confessorum, ut ea absumatur pœna restans, ut sapponitur in Tridentino sess. 14. capit. 8. & utrumque constat ex eo quod dicta pœnitentia sacramentalis imponitur in iudicio à confessario, ut à iudice, pro criminibus, & peccatis confessis, ac proinde in vindictam & satisfactionem eorum, in plenam & perfectam remissionem eorum, imò non aliter in vindictam peccatorum, quam ut media ea satisfiat plene & ultimate pro peccatis, opus autem bonum non pœnale, non est satisfactorium pro pœna restante, ut diximus disp. 13. diff. 6. nec est aptum ut assumatur in vindictam & castigationem pro peccatis in plenam, & perfectam remissionem eorum.

Vnde ad rationem aduersariorum, negamus opus bonum non pœnale, esse satisfactorium pro pœna restante, & quamuis esset, non sufficeret ut imponeretur in dictam pœnitentiam sacramentalem, quia non est aptum ut imponatur in vindictam peccatorum; & ob hoc posterius, nonnulli

Trident.

ex Doct̃oribus, qui existimant, quocumque opere bono, etiam non pœnali posse satisfieri ex opere operantis, pro pœna temporali, docent in dictam pœnitentiam sacramentalem, tantum posse imponi opus bonum pœnale; quia scilicet opus non pœnale, nequit imponi in vindictam peccatorum.

Ita tamen imponenda est pœnitentia, in vindictam, & satisfactionem peccatorum, vt quando etiam imponitur in cautionem in futurum, seu in medelam, hæc non sit superaddenda toti pœnitentiæ, quæ alias debet imponi in vindictam, & satisfactionem, si ea quæ imponitur in cautionem est etiam opus pœnale, quia tunc huic tantum est addendum ex alijs operibus pœnalibus, quod deest ad rationabilem castigationem, & satisfactionem peccatorum pro pœna restante, attendendo etiam ad fructum, quem ex opere operato confert pœnitentia imposita.

Ita tamen imponendum est opus pœnale, in pœnitentiam, vt possit imponi, applicandum pro anima purgatorii, vel pro aliquo viuo quoad valorem, quem habet ex opere operantis, (quamuis nequeat quoad valorem, quem vt pars sacramenti pœnitentiæ habet ex opere operato, quia opus sacramenti ex opere operato, tantum confertur recipienti sacramentum) imò quamuis à confessorio non imponatur, applicandum pro altero, poterit ipse pœnitens applicare, etiam si pœnitentia imposita sit, attento valore operis impositi ex opere operantis, quia cooperatio pœnitentis ad remissionem pœnæ restantis, nullo iure est pœnitenti sub obligatione, & ideo pœnitentia potest impleri, in statu peccati mortalis, in quo non remittit pœnam restantem, vt dicemus

diff. 12. & 14.

(. .)

DIFFICULTAS VII.

Vtrum in pœnitentiam sacramentalem sit imponendum opus externum?

ALXAND. 4. par. q. 84. memb. 2. art. 1. & Almain. in 4. distinct. 15. quæst. 1. partem affirmatiuam tuerentur primo, quia pœnitentia est pars integralis sacramenti pœnitentiæ, quod est sensibile, sicut quodcumque aliud sacramentum; ergo debet esse sensibilis, & externa. Secundo, quia pœnitentia imponitur præcepto humano, hoc autem tātum potest præcipi actus externus.

*Alexand.
Almain.*

Soarez verò disputat. 38. se & 6. Henriq. lib. 5. cap. 19. & Ægid. disputat. 10. dub. 8. partem negatiuam tradunt: & merito, quia ex vna parte actus internus, verbi gratia, actus intellectus, & actus voluntatis, potest esse pœnalis, seu afflictius, & difficilis, vt actus fidei, & actus contritionis, & ex altera parte nihil obstat, vt imponi possit in pœnitentiam sacramentalem, vt constabit ex solutione rationum aduersariorum.

*Soar.
Henr.
Ægid.*

Ad primam ergo concedimus, pœnitentiam sacramentalem, esse partem sacramenti sensibilis, ad id tamen sufficit, quod fiat sensibilis, & quasi externa per accidens, ratione alterius nempe ratione impositionis exterioris, qua imponitur à confessario, & ratione acceptionis, qua acceperatur à pœnitente, sicut fit contritio ratione confessionis.

Et ad secundam concedimus, pœnitentiam imponi præcepto humano, tamen non lato potestate communi superioris humani, qua non posset præcipi actus internus, sed lato potestate speciali ligandi à Christo, specialiter concessa, quo præcipi potest actus internus, sicut etiam fieri potest absolutio à peccatis omnino internis, quia fit potestate speciali à Christo specialiter concessa.

DIFFICULTAS VIII.

*Virum in pœnitentiam sacramentalem
imponi possit opus præcepti?*

*Paludan.
Maior.*

ALVDAN. in 4. dist. 15. quæst. 1. artic. 2. & Maior quæst. 2. dub. 1. partem negatiuam tuentur, quia opus præcepti, non est satisfactorium ex opere operantis, pro debito pœnæ, vt ex ipsis retulimus disp. 12. diff. 8.

*Sot.
Vazq.
Soar.
Victor.
Viuale.
Ægid.*

Sotus verò in 4. dist. 19. qu. 2. Vazq. q. 94. ar. 1. dub. 6. Soar. disputat. 38. se. 6. Victoria num. 205. Viuald. de Satisfactione num. 10. Ægid. dub. 8. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt: & merito, quia ex vna parte opera præcepti sunt satisfactoria ex opere operantis, pro debito pœnæ, vt diximus vbi supra, & ex altera, eorum oppositio in pœnitentiam potest pœnitenti expedire.

Observandum tamen est, regulariter expedire iniungere in pœnitentiam opera non præcepta, ad aliquid noui obligando pœnitentem, vt sic magis puniatur peccator ob peccatum, & magis inducatur ad timorem peccati in futurum, ac proinde vt DD communiter aduertunt, quoties ex verbis confessarij oppositum prudenter non conijcitur, credendum est in pœnitentiam iniungere opera alias præcepta. Quod etiam est verum, quando imponit eleemosynam, quæ alias ob extremam necessitatem obligat, vt contra Victoriam, Viualdum, & Ægidium aduertunt Vazq. & Soar. quia eadem currit ratio in eleemosyna, quando est sub obligatione, & in operibus aliorum præceptorum: & id adhuc est verum, quamuis obligatio eleemosynæ superueniat, post iniunctam pœnitentiam, vt contra eosdem, & contra Sotum aduertunt Vazq. & Soar. quia etiam tunc currit dicta ratio.

*Vazq.
Soar.*

*Vazq.
Soar.*

(*) (*)

DIFFICULTAS IX.

*Utrum Confessarius possit imponere
pœnitentiam publicam?*

NONIME pœnitentiæ publicæ intelligimus pœnitentiam coram alijs faciendam, ex qua possint in suspicionem venire, quod sit ob peccatum ali- quod graue confessum.

Nauarr. cap. 8. numero 10. docet, pro nullo peccato, quamuis publico, & scandaloso, imponi posse pœnitentiam modo dicto publicam, quia id esset contra sigillum confessionis.

Nauarr.

S. Tho. verò in 4. d. 14. q. 1. art. 5. quæstiunc. 1. Soarez disp. 38. sect. 6. Vazq. q. 94. artic. 2. dub. 2. & communiter DD. docent, & merito, pro peccato publico posse pœnitentiam publicam imponi. Quod definitum est in capitulo 1. de pœnitentijs, & remissionibus. Et clarissime in Trid. sess. 24. cap. 8. de reformatione, dum dicitur pro peccato publico, ex quo ortum sit scandalum oportere pœnitentiam publicam imponi, vbi (etiam si Nauar. neget) sermo est de impositione pœnitentiæ in foro sacramentali, & non in foro exteriori, tum quia in eo cap. 8. sermo est de omni peccato, & tamen Iudex Ecclesiasticus non iudicat de omni, in foro exteriori, vt patet in homicidio, tum etiam quia sermo dirigitur ad omnes confessarios, & tamen non omnes possunt in eo foro exteriori pœnitentiam imponere.

S. Thom.

Soar.

Vazq.

Trident.

Et ratione probatur, quia ex vna parte, pœnitentia publica potest esse expediens pro peccato publico, & ex altera parte, impositio illius non fit contra sigillum, quia id ex quo potest dicta suspicio oriri, nempe impletio pœnitentiæ publicæ, non fit absque consensu pœnitentis, imò fit ab ipso pœnitente, quia ipse admittit, imò implet pœnitentiã; ergo imponi potest publica pœnitentia pro peccato publico: imò & debet imponi quando aliter nequit auferri scan-

dalum.

datum ortum ex illo peccato. Et ob rationem dictam, potest etiam absque fractione figilli, imponi pœnitentia publica pro peccato occulto, & multo melius pro peccato publico, quamvis non sit necessaria ad auferendum scandalum; ac proinde quando alias expediat, ut potest aliquando expedire, poterit imponi pro vno, & pro altero, quamvis pœnitens reluctetur.

DIFFICULTAS X.

*Utrum pœnitentia ab uno Confessario
iniuncta possit ab altero
mutari?*

DIFFICULTAS hæc non procedit, quando pœnitentia imposita fuit iniusta, siue ex toro, siue ex parte, quia tunc non est necessarium, quod mutetur ab altero confessario, quantum ad id, in quo est iniusta, quia tunc quantum ad id, potest proprio iudicio à pœnitente omitti, quia quantum ad id non obligat; procedit ergo difficultas, quando pœnitentia est iusta, & non procedit de mutatione, quæ fit media concessione indulgentiæ, quia hoc modo, qui potest indulgentias concedere, potest media indulgentia, etiam extra confessionem concessa, auferre obligationem implendi pœnitentiam ab altero impositam, quando non est imposita in medelam, sed in puram vindictam, & satisfactionem peccatorum. Nihilominus quando tempore iubilæi conceditur indulgentia pœnitenti, si præter confessionem exigitur ab eo aliud opus ad lucrandam indulgentiam, quod tempore confessionis nondum est factum, imponenda est pœnitentia iusta, ne forte pœnitens deficiat in opere requisito, & ob id non obtineat indulgentiam: illo tamen opere post confessionem facto, ob quod indulgentia obtinetur, liber manet pœnitens à pœnitentia antea imposita in puram vindictam, & satisfactionem peccatorum.

Est ergo difficultas, an pœnitentia iusta ab vno confessario imposita, possit mutari ab altero absque media indulgentia?

Circa difficultatem sic intellectam, Sorus in 4. d. 29. quæst. 2. art. 3. & non nulli recentiores Thomistæ, docent solum confessarium superiore indignitate, v.g. Episcopum, posse pœnitentiam, à confessario inferiore, v.g. à simplici confessario impositam, mutare. Quia solus confessarius superior habet imperium in inferiorem; ergo solus superior potest mutare pœnitentiam inferioris.

Addunt tamen prædicti, id non posse superiore, nisi eorundem peccatorum confessione audita.

Ledesma 2. par. 4. quæst. 20. art. 4. & Vivald. de Satisfactione numero 31. docent quemcumque confessarium, etiam inferiorem mutare posse pœnitentiam, cuiuscunque alterius, etiam superioris, quia inferior indignitate non minorem habet potestatem ad soluendum, & ligandum, quam superior indignitate. Et idem sentit Nauarr. capite 26. num. 22. quando pœnitentia superioris non est imposita pro peccatis reservatis, quia tunc sententia pro his reservata est superiori. Et addunt prædicti, id posse quemcumque confessarium etiam inferiorem non audita confessione eorundem peccatorum.

Ledesma.
Vivald.

Nauarr.

Valentia verò disputatione septima, quæstione decimaquarta, puncto quarto, Henriq. libro quinto, capite 20. Soarez disputatione 38. sectione 10. & Egidius dubio 12. docent, & merito, quemcumque confessarium etiam inferiorem mutare posse pœnitentiam, à quocumque alio confessario, etiam à superiore pro peccatis non reservatis impositam, eorum tamen confessione audita.

Valent.
Henriq.
Soar.
AEgid.

Et in primis, quod quicumque confessarius, etiam inferior possit mutare pœnitentiam, à quocumque alio etiam à superiore, pro peccatis non reservatis impositam, probatur, quia ex vna parte pœnitens potest iterum eadem peccata confiteri, ac si illa non fuisset confessus, & nouū iudiciū de peccatis subire, ac si illud non subiisset, quia nullo titulo impeditur ad id faciendum, & ex altera parte quilibet cōfessarius, quāuis inferior indignitate habet potestatem

absol.

absoluendi ab illis, & imponendi pœnitentiam pro illis, si-
cut habebat, quamvis pœnitens non fuisset illa confessus; er-
go pœnitens poterit, imò & debet se conformare sententiæ
illius, quia ad illum, ut ad ultimum iudicem confugit, ut ab
eo iudicetur ultimo, & non tenetur sententiæ pœnitentiæ,
prioris confessoris, quia eo ipso, quod reus potest suam cau-
sam ad aliud tribunal deferre, potest imò, & debet se con-
formare sententiæ posterioris tribunalis, si in eo tribu-
nali sistat, & non tenetur sententiæ prioris tribunalis.

Quod verò nullus confessorius, quamvis indignitate
superior, possit pœnitentiam impositam mutare, nisi audi-
ta confessione peccatorum, probatur, quia mutatio pœni-
tentiæ, quæ non fit media concessione indulgentiæ, nequit
fieri nisi iudicialiter in foro sacramenti pœnitentiæ, quia so-
lum quod fit media indulgentia, fit extra sacramentum, quia
hæc solum fit applicando satisfactionem Christi, & super-
abundantem sanctorum, illa verò tantum fit imponendo de
novo pœnitentiam, pro peccatis; impositio autem pœniten-
tiæ pro peccatis, utpote actus iudicialis tantum fit in iudi-
cio confessionis, efficiendo iudicium, & sacramentum in-
tegrum circa illa, nempe absoluendo à peccatis confessis,
de quibus sit dolor, & pro eis pœnitentiam imponendo.

Addimus, pro peccatis non reservatis, quia nullus
potest mutare pœnitentiam pro peccatis reservatis imposi-
tam, nisi idem confessorius, aut alius, cui etiam sint reserva-
ta peccata illa, quia quamvis peccata reservata, postquam
quis est ab illis legitimè absolutus, non maneant reservata,
ac proinde quilibet etiam simplex confessorius, possit ab il-
lis absolvere, & pro eis pœnitentiam imponere, nequit ta-
men priorem sententiam mutare, & efficere, quod cesset,
quia nequit iudicare de illis eodem modo, ac si non fuissent
iudicata, & pro illis pœnitentiam imponere, eodem modo,
ac si non fuisset imposita, cuius impositione, cessaret prior
sententia, sed tantum potest imponere pœnitentiam pro il-
lis, tanquam pro eis, à quibus pœnitens iam fuit absolutus,
& pro quibus imposita fuit conveniens pœnitentia, sicut Sa-
cerdos approbatus, nequit mutare pœnitentiam impositam,
pro mortalibus iam legitimè confessis, quamvis ab eis iam

confessis possit absolueret, & pro eis penitentiam imponere.

Ex dictis deducitur, ut aduertit Aegid. eundem confessarium, non posse penitentiam a se impositam mutare, nisi prius audita confessione eorundem peccatorum (quæ unico verbo ipsi fieri potest, dicendo iterum me acuso peccatorum tibi confessorum, si confessarius recorderetur illorum, aut saltem penitentia a se imposita) & nisi iterum facta, aut facienda absolutione, quia nequit de illis peccatis iterum iudicare, nisi nouum, & integrum sacramentum, & nouum, & integrum iudicium faciendo; Nihilominus quando primum iudicium, & sacramentum censetur moraliter manere, potest ab eodem confessario mutari penitentia, absque noua confessione, & absolutione. Non censetur autem manere, eo ipso quod penitens discedit a confessario, nihil aliud ab eo expectans, pro complemento illius iudicii: quâuis Aegidio videatur manere, & durare toto die, quo factum fuit, & Soto, & Vualdo duobus alijs sequentibus diebus.

Sot.
Vinald.

DIFFICULTAS XI.

Vtrum qui oblitus est penitentia sibi iniuncta, teneatur iterum confessionem repetere?

CONVENIUNT DD. inculpabiliter oblitum penitentia sibi iniuncta, non teneri iterum repetere confessionem, quia nullo titulo ad id teneatur. Est tamen difficultas, an ad id teneatur, qui sua culpa oblitus est penitentia?

Syluest. verò Confessio 1. qu. 3. partem affirmatiuam tuetur, quia ex vna parte penitens tenetur penitentiam implere, & ex altera nequit sibi impositam implere ob oblivionem; ergo ut ipsi sua culpa non faueat, tenetur iterum confiteri, ut aliam penitentiam impleat.

Syluest.

Vazq. verò q. 94. art. 2. dub. 4. Soar. disput. 22. se. 3. Aegid. disput. dub. 12. & communiter DD. partem negatiuam

Vazq.

Soar.
Aegid.

tradunt: & merito, quia tunc non tenetur, ad repetendam confessionem iure diuino confessionis, quia hoc tantum obligat ad semel confitenda mortalia, quod fit independenter ab implerione pœnitentiæ: nec ad id tenetur præcepto aliquo Ecclesiastico communi, quia nullum est iterum repetendi confessionem, quando pœnitentia non impletur, nec faciendi aliquid loco illius, nec ad id tenetur præcepto pœnitentiæ lato, à confessario, quia istud tantum obligat adimplerionem pœnitentiæ, quando pœnitens potest, & non ad aliquid aliud faciendum loco illius, quando non potest illam implere, nec tunc pœnitens lucrum aliquod reportat ex sua culpa, quia potius priuatur fructu, quem pœnitentia ex opere operato causat.

Obseruandum est, pœnitentem teneri adimplendam pœnitentiam, si post obliuionem recordetur illius, quamuis confessus sit culpam obliuionis (quam tenetur confiteri, si fuit mortalis) quia etiam post confessionem culpæ obliuionis vrget præceptum confessarij, & ius diuinum naturale virtutis religionis perficiendi prius illud sacramentū, cui de fuit satisfactio, qua integraliter completur.

DIFFICULTAS XII.

*Utrum pœnitentia sacramentalis impleta,
causet ex opere operato remissionem
pœnæ temporalis restantis post ab-
solutionem à peccatis?*

Sotus.
Ledesma.

OTVS in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 5. & Ledesma 2. par. 4. quæst. 13. art. 3. dub. 4. partem negatiuam tuentur, primò, quia pœnitentia sacramentalis, nec est sacramentum, nec pars essentialis sacramenti; ergo absque fundamento dicetur habere effectum aliquem ex opere operato, seu per modum sacramenti. Secundo, quia alias pœnitentia sacramentalis, quā-

uis fieret ex fine venialiter malo, remitteret pœnam temporalem restantem, quia sacramentum, quamuis factum ex fine venialiter malo habet suum effectum; imò etiam quamuis fieret ex fine mortaliter malo, quia mortale non obest remissioni pœnæ temporalis.

Vazq. verò q. 94. art. 2. dub. 5. Soar. disput. 38. sect. 2. Aegid. disput. 10. dub. 10. Adamus q. 5. n. 24. & communiter DD. partem affirmatiuam tradunt: & meritò, quia pœnitentia sacramentalis impleta, est pars sacramenti, quamuis non essentialis, sed integralis, & vt pars sacramenti concurrat ad plenam, & integram remissionem peccatorum; ergo ad eam concurrat ex opere operato, sed non concurrat ad remissionem culpæ, nec pœnæ æternæ, quia hæc remissio fit ante impletionem pœnitentiæ per contritionem, confessionem, & absolutionem; ergo concurrat ad remissionem pœnæ temporalis restantis, quia hac remissione, completur, & integratur peccatorum remissio, & ideo pœnitentia impleta dicitur pars integralis, & non essentialis sacramenti pœnitentiæ. Vnde opus in pœnitentiam impositum, multo maiorem pœnam remittit, quam si non esset impositum, quia in pœnitentiam impositum non solum remittit pœnam ex opere operantis, sed etiam ex opere operato.

Soar.
Aegid.
Vazq.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus, pœnitentiam sacramentalem, non esse sacramentum, nec partem essentialis sacramenti, ex eo tamen solum deducitur non concurrere ex opere operato, ad primum effectum, nempe ad remissionem, culpæ, & pœnæ, non verò deducitur non concurrere, ex opere operato ad effectum secundarium, nempe ad remissionem pœnæ restantis, quæ completur, & integratur remissio peccati.

Et ad secundam concedimus, pœnitentiam ex fine veniali impletam remittere ex opere operato, pœnam temporalem restantem (quamuis non ex opere operantis) imò etiam remitteret impleta ex fine mortali, si alias ad eam remissionem non obstatet status peccati mortalis, sicut etiam absolutio ex fine veniali collata, imò etiam ex mortali confert gratiam, vt pars essentialis sacramenti simul cum alijs par-

tribus essentialibus, & sicut etiam confessio ex fine veniali facta; imò etiam ex mortali, si ante absolutionem fiat confessio ipsius finis mortalis, imò quamvis non fiat, si pœnitēs sit naturaliter oblitus illius finis, & ante absolutionē eliciat dolorem sufficientem ex motiui comprehendente omnia mortalia ipsius: & sicut consecratio verbalis ex fine malo adhuc mortali facta, constituit corpus, & sanguinem Christi sub speciebus sacramentalibus: in quo detestatio, seu dolor differt à confessione, & ab absolutione, quod si fiat ex fine malo, quamvis tantum veniali non confert gratiam, quia non tantum est pars sacramenti, sicut sunt confessio, & absolutio, sed etiam est dispositio ad gratiam, ad quam opus malum non disponit.

Addimus in quo DD. conueniunt, per pœnitentiam adhuc ex fine mortali factam, satisfieri præcepto cōfessarij, quia ea sic facta, efficitur quoad substantiam, quod à confessorio præcipitur, & eo ipso est sacramentalis: imò & quātum est ex se sufficiens ad remissionem pœnæ temporalis restantis, quamvis eam non remittat, quando mortaliter fit, quia ei deficit status gratiæ, vt dicemus diff. 14.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum pœnitentia sacramentalis causet ex opere operato, augmentum gratiæ sanctificantis?

Ca. 48.
S. T. bon.

Soar.
Turri.

AIET. 3. par. q. 90. ar. 2. partem affirmatiuam tuetur, quam tradidisse videtur S. Thom. ad secundum, dum dicit, quod satisfactio, prout est in proposito confert gratiam, & prout est in executione auget illam. Et in id inclinant Soarez disp. 38. sect. 2. & Turrian. disput. 38. dub. 2. Et probari potest, quia omne Sacramentum nouæ legis causat gratiam ex opere operato, sed pœnitentia sacramentalis est pars sacramenti nouæ legis; ergo causat gratiam ex opere operato, sed non primam, ergo augmentum illius.

S. Tho.

S. Th. verò in 4. d. 16. q. 1. ar. 1. quæstion. 2. Vazq. q. 94. ar. 2. dub. 5. Agid. dub. 10. Ochag. q. 7. & Adamus q. 8. n. 22. partem negatiuam tradunt: & meritò, quia vt deducitur ex Trid. sess. 14. c. 3. confessioni, contritioni, absolutioni, & satisfactioni tanquam effectus ex opere operato, cõuenit plena, & integra remissio peccatorum, sed contritioni, confessioni, & absolutioni, quibus essentialiter perficitur sacramentum pœnitentis, conuenit remissio peccatorum quoad culpam, & pœnam æternam, quæ fit media gratia sanctificante, ante impletionem pœnitentiæ sacramentalis; ergo impletioni illius debet tribui remissio pœnæ temporalis restantis, vt ita per omnes partes sacramenti pœnitentiæ fiat plena, & integra peccatorum remissio, qualibet parte suo modo concurrente ad illam, & absque fundamento illi tribuitur alius effectus ex opere operato, & ad summum, impletioni pœnitentiæ impositæ in cautionem peccatorum in futurum, tribui potest collatio aliquorum auxiliorum efficacium ad præcauenda peccata (quæ non erit infallibilis, sicut nec quæ fit medijs alijs sacramentis) ita vt impletioni pœnitentiæ nõ pœnalis impositæ in puram cautionem in futurum, tantum tribuatur dicta collatio auxiliorum, & impletioni pœnitentiæ pœnalis impositæ in puram satisfactionem, & vindictam, tantum tribuatur remissio pœnæ restantis, & impletioni pœnitentiæ pœnalis impositæ in cautionem, & in satisfactionem tribuantur dicta collatio auxiliorum, & dicta remissio pœnæ restantis.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quod quamuis sacramento essentialiter perfectò, conueniat ex opere operato gratiam sanctificantem conferre, non tamen conuenit parti non essentiali, sed tantum integrali, qualis est satisfactio, quia parti tantum integrali, sufficit quod impleat, & integret effectum inchoatum à partibus essentialibus, media gratia sanctificante, quod est illam quoad effectum augere, quod tantum voluit S. Thom.

arr. 2. ad 3. quando ait satisfactionem, prout in executione augere illam.

S. Tho.
Vazq.
Agid.
Ochag.
Trident.

S. Thom.

DIFFICULTAS XIII.

*Verum pœnitentia sacramentalis in statu
peccati mortalis facta, habeat suum
effectum ex opere
operato?*

SUPPONIMVS primo, vt dicebamus diff. 12 in fine, & in quo conueniunt DD. per pœnitentiã in statu peccati mortalis factam, imò & ex malo fine, quamuis mortali satisfieri præcepto confessarij, quia ea efficitur, quod à confessario præcipitur, & eo ipso est sacramentalis.

Supponimus secundo, pœnitentiam sacramentalem in statu peccati mortalis factam, non causare ex opere operantis remissionem pœnæ temporalis restantis alterius vitæ, quia ad id requisitus est status gratiæ, vt diximus disp. 13. diff. 4.

Est ergo difficultas, an pœnitentia sacramentalis in statu peccati mortalis facta, causet ex opere operato remissionem pœnæ temporalis restantis, sicut causat quando fit in statu gratiæ?

*Marfil.
Medin.
Vazq.*

Marfil in 4. q. 11. art. 3. Medin. cod. de confessione q. de pœnitentia in iuncta extra gratiam impleta, & Vazq. quæstione 94. art. 2. dub. 5. partem affirmatiuam tuerentur, quia status peccati mortalis non est obex remissioni pœnæ temporalis faciendæ, media pœnitentia sacramentali; ergo in eo statu causatur dicta remissio media pœnitentia in eo statu facta; consequentia patet, quia sacramentum, & pars sacramenti operantur suum effectum in subiecto non habente obicem, antecedens autem probatur, quia pœnitentia sacramentalis non causat remissionem pœnæ temporalis media infusione gratiæ, nec per modum meriti de condigno, quibus status peccati mortalis est obex, sed impetrando illã à Deo,

cui

cui impetrationi non obest, quia peccator multa potest a Deo impetrare, & impetrat.

Sotus verò in 4. dist. 19. questione 1. artic. 5. Soarez disput. 38. sect. 8. Henriquez lib. 5. cap. 20. Aegidius dub. 11. partem negativam tradunt, & merito, quia licet pœnitentia in statu peccati mortalis facta sit sacramentalis, & pars integralis sacramenti pœnitentiæ, nihilominus credi non potest ex Christi institutione non exigi statum gratiæ, ut ex opere operato causet remissionem, quia credi non potest, quod Christus, quia eam instituit in remissionem pœnæ restantis, effectum secundarium præsupponentem remissionem culpæ, & pœnæ æternæ media gratia factam ut ea remissione pœnæ restantis compleat remissionem culpæ, & pœnæ æternæ non exegerit statum gratiæ, ut remissionem media gratia factam compleat, & integret.

Ex eo autem quod pœnitentia sacramentalis instituta sit pars integralis ad effectum secundarium remissionis pœnæ temporalis restantis ad complendam remissionem peccati, fit, ut Soarez aduertit, pœnitentiam impletam ante absolutionem non tribuere eam remissionem pœnæ restantis, quia effectus secundarius remissionis pœnæ restantis supponit primum remissionis culpæ, & pœnæ æternæ, & factum à partibus essentialibus, quas pars integralis supponit: ac proinde pœnitentia ante absolutionem impleta, non est sacramentalis, quia ante absolutionem non est pars sacramenti quia tantum est pars integralis sacramenti, quæ necessario supponit essentialis, & consequenter confessarius nihil potest præcipere faciendum ante absolutionem in pœnitentiam pure satisfactoriam pro peccatis confessis, quamvis præcipere possit, quod necessarium, aut expediens sit ad dispositionem pœnitentis, aut in cautionem in futurum, ut ejectionem concubinæ, & restitutionem &c.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus quod quamvis status peccati mortalis, non sit ex natura rei ob ex ad remissionem pœnæ restantis faciendam ex opere operato, est tamen obex, ex institutione Christi, & quamvis qui implet pœnitentiam in statu peccati mortalis, ponat obicem dicto effectui remissionis pœnæ restantis non peccat,

nec irrogat iniuriam sacramento pœnitentiæ, quia non ponit obicem esse tui primario sacramenti pœnitentiæ, sed tantum secundario conferendo, media pœnitentia sacramentali.

Soar.
Henric.
Ægid.

Id verò quod addunt Soar. Henr. & Ægid. nempe pœnitentiam sacramentalem in statu peccati mortalis impletam, remittere postea penam temporalem, ex opere operato, quando recedit fictio, id est, quando cessat status ille, dicitur absq; sufficenti fundamento, quia si tribuere effectum ex opere operato recedente fictione convenit baptismi, & forte etiam pœnitentiæ informi (si datur informis) idè est, quia hæc duo sacramenta sunt media necessaria ad remissionem culpæ, & pœnæ æternæ, pœnitentia verò sacramentalis, non est necessaria ad remissionem pœnæ temporalis restantis, quia hæc potest pluribus alijs operibus haberi.

DIFFICULTAS XV.

Utrum pœnitentia à Confessario taxata prudenter, attentis gravitate peccatorum, extinguat debitum totius pœnæ temporalis restantis?

ONVENIUNT Doctores pœnitentiam, quæ non est tanta, quanta imponenda erat attentis gravitate peccatorum, & efficacia pœnitentiæ impositæ, ad remittendum ex opere operato non parvam pœnam restantem post absolutionem, sed est minor, quamvis sit prudenter minorata ob fragilitatem pœnitentis, non extinguere ex opere operato debitum totius pœnæ restantis.

Petr. Sor.
Soar.
Vazq.

Est tamen difficultas, an pœnitentia prudenter taxata attentis prædictis, & non minorata ob fragilitatem pœnitentis, semper extinguat debitum totius pœnæ restantis.

Petr. Sor. l. 1. c. 1. de Satisfact. Soar. disp. 38. sect. 5. Vaz.

q. 94. ar. 2. dub. 6. Regin. lib. 7. c. 5. n. 47. Ochag. quest. 16. & Turr. disp. 38. dub. 5. partem negativā tuerentur, quia ex vna parte pœna, quæ restat luenda, est determinata, tanta videlicet, aut tanta, & ex altera parte pœnitentia sacramentalis habet determinatum valorem ex opere operato, maiorem videlicet, aut minorem pro quantitate pœnitentiæ iniunctæ, prout Christus instituit, & determinavit, & non prout confessorius determinat, & taxat, sicut valor sacramenti ad cōferendam gratiam determinatus est à Christo iuxta dispositionem pœnitentis, & non determinatur à confessario; ergo si pœnitentia à confessario iniuncta attendendo ad prædicta non est æqualis pœnæ restanti, quamvis humano iudicio cōfessorij prudenter taxetur, non exstinguet totam pœnam restantem, quia ex iudicio confessorij non minuitur, nec crescit valor pœnitentiæ, quia iste fuit à Christo determinatus iuxta quantitatem pœnitentiæ.

Scot. verò in 4. dist. 19. quest. 1. Gabr. dist. 18. quest. 1. art. 1. Maior dist. 20. quest. 1. Sotus quest. 2. art. 3. & Medina Cod. de Confessione quest. de effectu pœnitentiæ iniunctæ; partem affirmatiuam tradunt: & merito, quia ex vna parte pœnitentia, sacramentalis instituta est à Christo, ut ex opere operato compleat remissionem peccatorum, remittendo totam pœnam restantem, & ex altera parte taxatio, & impositio pœnitentiæ, qua complenda est peccatorum remissio, commissæ est arbitrio, & iudicio prudenti confessorij tanquam iudicis, cum sacramentum pœnitentiæ institutum sit instar iudicii; ergo pœnitentia, quæ arbitrio prudenti confessorij est rationabilis ad vindictam, & satisfactionem peccatorum, attendendo ad gravitatem eorum, & quod hoc sacramentum est tribunal misericorditer puniendi, & efficax, ut ex opere operato remittat pœnam aliquā, complet remissionem peccatorum totam pœnam restantem exstinguendo; & tam minor, quàm maior dum sit prudenter taxata habet eundem, & sufficientem valorem sacramentalem ad id, alias confessorius, nunquam aut fere nunquam posset iustum, & perfectum iudicium efficere, quo peccata quoad totum iuste remittantur, quia si aliqua pœnitentia indivisibiliter requisita esset, semper, aut fere

Regin.
Ochag.
Turr.

Scotus.
Gabr.
Maior.
Sotus.
Med.

semper excederet, aut deficeret.

Fuit autem maximè conueniens, valorem ex opere operato pœnitentiæ, non determinari à Christo, pro quantitate ipsius pœnitentiæ, sed sufficientem ad extinguendam totam pœnam restantem conuenire pœnitentiæ prudenter taxatæ, siue maiori, siue minori, intra latitudinem prudentis, & rationabilis, eo ipso quod iudicio prudenti confessarij remissit taxationem pœnitentiæ ad vindictam peccatorum, cuius impletione completur iudicium, & sacramentū pœnitentiæ, ad plene remittenda peccata institutū: in alijs verò sacramentis, & in ipso pœnitentiæ essentialiter perfectō valor eorum ad conferendam gratiam fuit ex sola Christi institutione determinatus, ipsis secundum se tantus correspondens, vt sacramento paruulis collato, & etiam ultra illum maior pro maiori parte dispositionis adulti suscipientis, quia in illis, nihil quod ad collationem gratiæ conducit commissum est taxationi ministri, sicut commissum fuit pœnitentia sacramentalis ad remissionem pœnæ restantis conducens.

Vt autē pœnitentia sacramentalis sit rationabilis, & prudens, non tantū attendenda est grauitas peccatorū, sed etiā attendendū est, quod tribunal sacramenti pœnitentiæ est absoluedi, & misericorditer puniendi, & efficax, vt ex opere operato remittat non parū pœnā, ac proinde, vt sit prudēs non est necessariū, quod pœnitentia ex se, seu ex opere operantis, sit æque condigna, & moraliter æquiualeas pœnæ restanti, sed erit prudens, quamuis sit minor, imò & non parū minor, non tamen si sit nimis minor, vt proportio aliqua inter peccata, & inter eorum punitionē seruetur: nihilominus quando fragilitas pœnitentis, exigit quod sit nimis minor, sic est iniungenda, quia iudicium, seu sacramentum pœnitentiæ institutum est in utilitatem pœnitentis, & tunc quando ob id iniuncta est nimis minor, sicut etiam quando iniuncta est talis, ob imprudentiam confessarij, tanto minus remittet ex opere operato, quanto est minor, eius tamen defectus suppleri poterit in totum, aut in partem, valore eiusdem pœnitentiæ secundum se, seu ex opere operantis.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, concedendo pœnam restantem post absolutionem esse determinatam, negando tamen valorem pœnitentiæ, ad remittendam illam ex opere operato, esse determinatum à Christo, pro quantitate pœnitentiæ iniunctæ, sed valorem sufficientem ad extinguendam totam pœnam restantem, conuenire ex Christi institutione pœnitentiæ à confessario prudenter taxatæ, attendendo ad prædicta, siue iniuncta.

fit maior, siue minor, intra latitudinem prudentis, ut iam diximus.

(***)

TRACTATUS DE DE EXTREMA VN- CTIONE.

DIFFICULTAS PRIMA.

Quid sit Extrema vñctio?

T à nomine exordiamur, Sacramentum Extremæ vñctionis, dicitur extrema vñctio: dicitur vñctio, quia hæc est materia proxima ipsius, & dicitur extrema, tum quia confertur homini existenti in extremo termino vitæ, tum etiam, quia est vltima, & extrema, qua viator vngitur, quia primo, quando baptizatur vngitur in vertice, & secundo, quando confirmatur vngitur in fronte, & tertio, quando ordinatur Sacerdos, vngitur in manibus, & quando consecratur Episcopus vngitur in capite, & in manibus, & tandem quarto, quando ipsi in extremis existenti confertur sacramentum extremæ vñctionis, vngitur in pluribus partibus, vt postea dicimus.

Ad rem verò accedendo, extrema vñctio definiri potest physice per suas partes physicas, quod sit, *Vñctio exterior olei benedicti, in aliquibus partibus corporis, à presbytero facta, sub præscripta forma verborum.* Metaphysicè verò de-

finiri

finiri potest extrema vnctio, quod sit sacramentum confortatiuum, ad spem vite aeternae, quia definitur per sacramentum, quod est genus ad extremam vnctionem, & per confortatiuum ad spem vite aeternae, quod est differentia, qua distinguitur ab alijs sacramentis nouae legis.

DIFFICULTAS II.

Utrum extrema vnctio sit Sacramentum nouae legis?

HÆRETICI antiqui, & etiam nostri temporis constanter negant extremam vnctionem esse sacramentum nouae legis, quia id non constat ex scriptura. De fide tamen est extremam vnctionem esse sacramentum nouae legis gratiam conferens, ita definitum est ab Eug. 4. in suo decreto fidei, & a Tridentino sess. 14. cap. & can. 1. & id constat ex perpetua traditione Ecclesiae, quam nobis scriptam reliquerunt Innocentius primus in epistola 1. ad Decentium cap. 8. & Innoc. 3. cap. vni co de sacra vnctione, & plures alij Patres quos refert Bellarminus de extrema vnctione cap. 4. & id satis indicat Iacobus cap. 5. *Infirmatur quis in vobis inducat presbiteros Ecclesiae, & orent super eum ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & eleuabit eum Dominus, & si in peccatis sit remittentur ei.* In quibus verbis sermonem esse de sacramento extremæ vnctionis supponunt Eug. 4. & Tridentino dicto cap. 1. & ex eis verbis non leuiter deducitur extremam vnctionem esse sacramentum, quia in eis vnctioni, & orationi fidei factis à presbitero, quæ sunt quid sensibile; tribuitur remissio peccatorum, quæ non fit absque gratia iustificante.

Quod si obieciēs primo Iacobum exigere in ministro illius vnctionis, de qua ipse loquitur, fidem dum ait: *Oratio fidei saluabit infirmum* (id est, liberabit infirmum à periculo mortis) quæ non requiritur ad valorem sacramenti ex

Eugen. 4.
Trid.

Innocent.
Bellarm.

Eugen. 4.
Trident.

trema vñctionis: & etiam tribuere alleuationem infirmi soli orationi, effectus autem sacramenti extrema vñctionis, etiã tribuitur vñctioni, ergo Iacobus non loquitur de sacramento extrema vñctionis. Respondemus verba, quibus minister vngens vtitur, dici à Iacobo orationem fidei, non ob fidem ipsius ministri, sed quia sunt verba quibus fide diuina credimus perfici sacramentum extrema vñctionis, & consequenter quibus causatur effectus illius: & Iacobus ita tribuit orationi fidei saluationem, & alleuationem infirmi, vt non excludat vñctionem, quod dicta orationi tribuit, quia oratio fidei est forma, cui absolute tribuitur effectus: præsertim quod Iacobus insinuat, etiam prouenire ab vñctione, dum immediate ante hæc verba, *& oratio fidei saluabit infirmum* præmittit vñctionem.

Quod si secundo obijcias, in prædictis verbis Iacobi, promitti sanitatem animæ, & corporis vñctioni, & oratione fidei, sed non confert infalibiliter sanitatem corporis; vt experientia constat, ergo neque animæ: quia eodem tenore verborum utroque promittitur, ergo in dictis verbis non continetur sacramentum extrema vñctionis, quia hoc infalibiliter confert sanitatem animæ.

Respondemus, quod quamuis eodem tenore verborum vtraque sanitas promittatur, & ob id vtraque infalibiliter conferatur, diuerso tamen modo vtraque promittitur, & confertur, quia sanitas animæ absolute, corporis vero non nisi conditionaliter, nempe si expediat animæ, vt aduertunt Eugen. 4. & Trid. vbisup. & satis conuenienter, quia quamuis conueniens sit semper conferre sanitatem animæ, sed non semper corporis, quia hæc non semper expedit animæ.

Ad fundamentum ergo hæreticorum constat, ex scriptura deduci extremam vñctionem esse sacramentum conferens gratiam, & quamuis ex ea non deduceretur nihil obstar, quia ad id sufficeret traditio Ecclesie, quæ id semper tenuit, & credidit.

DIFFICULTAS III.

*Vtrum Sacramentum Extremæ vnctionis
fuerit à Christo institutum, &
quando?*

CIRCA prius quamuis Hugo de Sancto Victo-
re 2. de sacram. parte 15. cap. 2. & Magister in
4. d. 23. existimauerint sacramentum extremæ
vnctionis non fuisse à Christo, sed à Iacobo in-
stitutum, iam tamen absque iniuria fidei, negari non potest
fuisse à Christo institutum, quia Trid. id definit generaliter
de omnibus septem sacramentis sess. 7. canone 1. de sacra-
mentis in genere, & specialiter de extrema vnctione sess. 14
cap. 1. affirmans fuisse à Christo institutum, & à Iacobo cõ-
mendatam, & promulgatam, supponens non fuisse à Iaco-
bo institutam, ac proinde immediate à Christo, & non me-
diante Iacobo sicut etiam reliqua sacramenta, quod Trid.
traditioni diuinæ innixam definiuit: vnde quod id non con-
stet ex Euangelio non obest, quia ad id affirmandum sufficit
traditio diuina.

*Hugo
Magist.*

Trident.

Circa posterius, quod incertum est, in primis sunt,
qui existiment sacramentum extremæ vnctionis institu-
tum fuisse à Christo, multo tempore ante vltimam cœ-
nam, & passionem, quando Mar. 6. misit. Apostolos
ad prædicandum, & curandum infirmos vnctione olei,
id tamen absque fundamento aliquo, & vestigio dici-
tur, quia huic vnctioni nullus alius effectus tribuitur, quam
sanitas corporalis, & non spiritualis quæ est propria sacra-
mentorum: imò id dicitur contra rationem, quia vnctio
hæc etiam fiebat non baptizatis, & ab Apostolis nondum
præbiteris: imò id etiam dicitur contra Trident. sessio-
ne 14. capite 1. vbi dum ait extremam vnctionem apud
Marc. fuisse in insinuatam, supponit tunc non fuisse insti-
tutam.

Trident.

Secundo alij existimant sacramentum extremæ vnctionis institutum fuisse in nocte cœnæ, quia ex vna parte generaliter videtur Christum omnia sacramenta ante mortem instituisse, quia ante hanc instituit testamentum nouum, sicut quilibet alius suum testamentum ante mortem instituit, quia testamenta morte confirmantur, sacramenta autem sunt præcipua noui testamenti, & ex altera parte nullum aliud tempus ad id aptius ex cogitari potest, quam illud vltimæ cœnæ, cum in eo Christus longissime egerit de suo testamento, & Ecclesiæ statu, & in eo instituerit eucharistiam, & confirmationem.

Trid.

Tertiò alij existimant, & merito institutum fuisse, post resurrectionem, & ante ascensionem, & in primis illud instituisse post resurrectionem, credi potest ex eo quod Christus instituit hoc sacramentum, vt consummatium sacramenti pœnitentiæ, ad purgandas reliquias peccatorum, post sacramentum pœnitentiæ relictas, vt dicemus difficultate 8 ac pro inde fuit institutum post sacramentum pœnitentiæ, quod (vt dicit Tridentinum sess. 14. cap. 1.) institutum fuit post resurrectionem Ioann. 20. quod vero id fuerit factum ante ascensionem firmiter credi potest, quia non potest credi Christum, qui in mundum venit pro nostra salute, remedia nostræ salutis instituisse, postquam reliquit mundum, & rediit in cœlum.

Et quâuis in statu legis gratiæ, & noui testamenti (quod in voluntate Christi dandi gratiam, & reliqua dona consistit, quam ipse sua passione confirmauit) sacramenta non sint parum præcipua, non tamen fuit necessarium ipsa ante mortem Christi institui, vt morte ipsa confirmarentur, quia ipsa non fuerunt formaliter testamentum, nec pars testamenti, sed tantum fuerunt obiectum dictæ voluntatis, quæ non fuit quoad omnia media volita ante mortem executioni mandata, sicut nec quoad omnem collationem gratiæ, & aliorum donorum.

DIFFICULTAS III.

*Quæ sit materia remota Sacramenti
Extremæ unctionis?*

CONVENIUNT Catholici, materiam essentialem extremæ unctionis, esse oleum oliuarum, quod definit Eugen. 4. in suo decreto fidei, & aperte deducitur ex Iacobi 5. dum dicitur infirmum ungendum esse oleo, quod absolute, & simpliciter dictum, supponit pro oleo oliuarum, sicut aqua pro elementari, & panis pro triticeo: & nihil aliud essentialiter requiri, neque sufficere pro materia huius sacramenti, quia nullo fundamento, neque vestigio aliquo potest aliud assignari, pro parte materiæ essentialiter requisitæ, neque pro materia sufficiente: & non obstabit oleo, quod sit materia, quod ipsi aliud misceatur, dum mixtione non corrumpatur oleum, neque desinat esse usuale, id est, aptum, ut ex eo possit fieri unctio: conveniunt quoque necessarium esse, quod oleum oliuarum, sit ab Episcopo benedictum.

Eugen. 4

Est tamen difficultas, an benedictio, & ab Episcopo facta sit: necessaria necessitate sacramenti, id est, ad valorem sacramenti: an tantum necessitate præcepti.

Victoria in summa numero 216. existimat, benedictionem olei non esse necessariam necessitate sacramenti, sed tantum præcepti: & Caietan. 3. par. questione 72. articulo 3. admittens benedictionem olei esse necessariam necessitate sacramenti, addit non esse necessarium necessitate sacramenti, quod benedictio fiat ab Episcopo, sed sufficere, quod fiat à Sacerdote, ex dispensatione Papæ, quod Sotus in 4. distinctione 7. artic. 3. & alij probabile existimant.

Victoria.

Caiet.

Sotus.

Reliqui tamen Doctores existimant, benedictionem olei esse necessariam necessitate sacramenti, & quod fiat ab Episcopo, & non sufficere, quod fiat à simplici Sacerdo-

Eugen. 4. te, adhuc ex dispensatione Papæ: & merito, quia Eugenius 4.
Trid. in suo decreto, & Patres Trident. sessione 14. cap. 1. intendentes assignare, & præscribere materiam essentialem extremæ unctionis, & totalem, & eam dogmatice tradere, definiunt, materiam extremæ unctionis esse oleum ab Episcopo benedictum, quod absolute definiunt, & absque ullo addito, & limitatione, id autem nalli alij fundamento innixi definiunt, quam perpetuæ traditioni Ecclesiæ.

Ita tamen benedictio Episcopalis olei requiritur, ad valorem extremæ unctionis, ut ad hoc sufficiat quomodolibet benedicti invocatione Dei, sicut diximus in benedictione Chrismatis, quia credi potest Christum, nullam formulam benedictionis præscripsisse eam tamen præscripsit Ecclesiæ, quæ necessitate præcepti observanda est.

DIFFICULTAS V.

*Quæ sit materia proxima Extremæ
Uctionis?*

Trident. **C**ONVENIUNT Doctores materiam proximam extremæ unctionis, esse unctionem ex oleo oliuarum factam. Quod significat Iacobus c. 5. dum ait, *ungentes eos oleo*, & sapponit Trident. sessione 14. cap. 1. dum ait: *Uñctio aptissima Spiritus Sancti gratiam, qua inuisibiliter egrotantis anima intingitur, representat* Et ratione constat, quia dicta uñctio est actualis usus materiæ remotæ, & supra quam cadit forma extremæ unctionis, nempe *Per istam sanctam Uñctionem, &c.* conveniunt quoque, dictam uñctionem esse materiam sufficientem, & totalem, & quia supra eam solam cadit tota forma huius sacramenti, & quia solum est materia remota illius.

Ægid. Circa qualitatem uñctionis, quamvis conveniens sit uñctionem fieri in modum crucis, non tamen est necessarium, adhuc ex præcepto, ut advertunt Ægid. disputat. 19.

num. 7. & Reginal. cap. 9. quia neutra necessitas deduci potest ex aliquo fundamento, quia dispar est ratio de vñctione confirmationis, quia hac insignitur quis, miles ad defendendam crucem Christi coram Tyranno, non verò vñctione extremæ vñctionis. Regin.

Circa quantitatem vero vñctionis ad valorem huius sacramenti, tanta pars hominis requiritur, & sufficit vñgi, & tanto oleo, quanta sufficit, & necessaria est, & quanta ut fiat vñctio sensibilis, quia hæc necessaria est, & sufficit, ut quis dicatur simpliciter, & absolute vñctus.

DIFFICULTAS VI.

Quot Vñctiones necessariae sint in Sacramento Extremæ Vñctionis?

V GEN. IIII. in suo decreto fidei septem vñctiones requirit in hoc sacramento, quinque videlicet in quinque sensibus, seu in quinque organis sensuum, & sextam in pedibus, & septimam in renibus: quæ omnes sunt ad minus necessariae necessitate præcepti, ob Ecclesiæ vniuersalis consuetudinem, exceptis vñctione in pedibus, & vñctione in renibus, quæ in aliquibus Ecclesijs ob desuetudinem, non sunt sub præcepto, ac proinde neque sunt necessariae, ad valorem sacramenti; in quo Doctores conveniunt, quia per vñctiones quinque sensuum, seu organorum illorum, & per formas eis correspondentes, sufficienter significatur remissio omnium peccatorum, quæ est effectus huius sacramenti, quia omnia peccata adhuc spiritualia, originantur ab speciebus per sensus acceptis.

Eugen. 4.

Est tamen difficultas, an vñctiones in quinque organis sensuum sint necessariae necessitate sacramenti, seu ad valorem illius.

Archiepiscopus, & Doctores Lobanienses anno Domini 1688. existimant sacramentum extremæ vñctionis

essentialiter perfici in quouis vñctione, in quouis sensu facta, ita vt quælibet cum forma sibi correspondente sit essentialiter sacramentum, imò est essentialiter totale, quamuis non totale integraliter, sed partiale, sicut sunt plures ordinationes, & etiam species panis, & vini in Eucharistia: quod probabile existimat Ægid. disputat. 19. dub. 5. probari autem potest, quia quæuis vñctio in quouis sensu per se est integra, & sufficiens, vt homo dicatur simpliciter, & absolute vñctus, & forma cuilibet correspondens habet significationem independentem ab alijs formis, ergo quælibet vñctio in quolibet sensu cum forma sibi correspondente est sufficiens ad sacramentum essentialiter perfectum, vtpotè sufficiens ad significandum, & consequenter ad conferendum vñctionem spiritualem animæ, sicut quælibet ordinatio cum forma sibi correspondente sufficit ad perficiendum essentialiter sacramentum ordinationis, quamuis non integraliter.

*Sotus.
Bellar.
Valent.
Tann,*

Sotus verò in 4. dist. 23 quæst. 1. artic. 3. Bellarminus cap. 10. Valentia disput. 8. quæst. 2. puncto 2. Adamus Tanner disputat. 7. dubio 1. & communiter Doctores, dicunt quinque vñctiones quinque sensum, esse essentielles, seu necessarias necessitate sacramenti, ita vt quælibet deficiente, non sit essentialiter sacramentum: & merito primo, quia vñctiones in quinque sensibus semper sunt adhibitæ absque dispensatione; ergo absque grauissimo fundamento, quod verè non est, negari nequit eas omnes ad essentiam, & valorem extremæ vñctionis indiuisibiliter requiri. Secundo, quia quælibet forma singulis vñctionibus correspondens, habet sensum, & significationem, dependentem ab alijs formis, quia remissio mortalium, quæ originantur ab vno sensu, & per formam vñctioni ipsius correspondentem, significatur, dependet, dependentia committante à remissione mortalium, quæ originantur à quouis alio sensu, & significatur, & fit per formam correspondentem vñctioni illius sensus, à quo originantur, quia vnum mortale nõ remittitur absq; alio; ergo omnes quinque vñctiones indiuisibiliter pertinent, & requiruntur ad essentiam sacramenti extremæ vñctionis: significatum autè formæ vnius ordinationis,

non pendet à significato formæ alterius ordinationis, neque ministerium vnius à ministerio alterius.

Vnde ad rationem pro aduersarijs, respondemus, quod etiam si quævis vnctio, in quouis sensu facta sufficiat, vt homo sit simpliciter vnctus, sed non vt sit vnctus in omnibus partibus, à quibus originatur tota infirmitas animæ, quæ quando est mortalis simul est auferenda, neque forma vnius vnctionis, absque formis aliarum sufficit ad totius infirmitatis sanitatem significandam, non solum significatione humana, seu ex hominum institutione, sed neque significatione diuina, & sacramentali, ac proinde omnes vnctiones, & formæ simul indiuisibiliter causant gratiam, sicut simul indiuisibiliter significant sacramentaliter.

Ita tamen necessarium est, necessitate præcepti, & sacramenti, vnctiones fieri in quinque sensibus, seu in quinque organis sensuum, vt ad valorem sacramenti non sit necessarium vnctionem fieri in duabus partibus cuiuslibet sensus, verbi gratia, in duobus oculis, & in duabus auribus, & in duabus naribus, sed sufficiat in vna tantum parte, quia vnius partis vnctione, sensus seu organum sensus absolute, & simpliciter vngitur, est tamen necessarium necessitate præcepti ob consuetudinem Ecclesiæ, ac proinde omittendum non est, nisi vrgeat necessitas aliqua, aut periculum omittendi vnctiones in reliquis sensibus. Neque ad valorem sacramenti necessarius est ordo aliquis, inter dictas vnctiones, quamuis ob consuetudinem Ecclesiæ seruandus sit sub præcepto, ordo in manuali præscriptus, ac proinde nequeat absque aliquali peccato inuerti.

Qui autem caret organo alicuius sensus vngendus est in parte illi propinqua, vt vsus Ecclesiæ obtinet.

(..)

DIFFICULTAS VII.

*Quæ sit forma Sacramenti Extreme
Vnctionis?**Eugen. 4.
Trident.*

CONVENIUNT Catholici formam extremæ vñtionis esse verba illa, quæ præscribuntur ab Eugen. 4. in suo decreto, & à Trident. sess. 14. cap. 1. nempe *Per istam sanctam Vñtionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum, amen.* Et sic de alijs vñtionibus aliorum sensuum. Vnde iuxta ea, quæ diximus tract. de Sacramentis in genere disput. 1. diff. 12. & sequentibus, quæcumque alia verba quoad sensum prædictis æquivalentia, sufficiunt pro forma extremæ vñtionis.

Est tamen difficultas, an ad valorem extremæ vñtionis, ita necessaria sit forma modo deprecativo collata, ut traditur ab Eug. 4. & à Trid. ut ad illum non sufficiat si conferatur modo indicativo, seu affirmativo.

*Richar.
Paludan.
Duran.
Tanner.*

Ricardus in 4. dist. 23. art. 1. q. 4. Palud. q. 1. art. 2. Albertus ar. 4. Durand. q. 3. & Adamus Tanner dub. 1. dicunt, ad valorem extremæ vñtionis sufficere formam modo indicativo, seu affirmativo prolatam: nempe *Vngo te in indulgentiam cuiuscumque, quod deliquisti per visum, amen;* & sic de alijs. Primum, quia in alijs sacramentis sufficit forma modo indicativo prolata; ergo etiam in hoc. Secundò, quia apud Mediolanenses tempore Ambrosij, & olim apud Veneros forma extremæ vñtionis proferebatur modo indicativo, nempe *vngo te* nulla deprecatione superaddita.

*Venet.**Sotus.
Soarez.
Ægid.*

Sotus verò in 4. distinct. 23. quæst. 1. artic. 4. Soarez disputat. 40. sect. 3. Ægid. disput. 19. dub. 4. & communiter Doctores dicunt, ad valorem extremæ vñtionis, non sufficere formam modo indicativo prolatam, absque deprecatione pro remissione peccatorum: & merito, quia id obtinet consuetudo Ecclesiæ, quæ semper usu est forma depre-

cati-

cativa pro peccatis, & id significat Iacobus cap. 5. dum ait, *Orant super eum, & oratio fidei, &c.* in quibus verbis continetur forma huius sacramenti; & in eis continetur, & significatur de peccatis. Accedit quod forma deprecativa est sufficiens ad valorem huius sacramenti; ergo ad id non sufficit forma indicatiua, quia hæc non æquivalet deprecationi quoad sensum, & in nullo sacramento sunt duæ formæ non æquivalentes quoad sensum.

Addimus ut contra Sotum, Soarez, Adamum, & alios aduertunt Didacus Nugnus 3. par. quæst. 23. art. 8. & Bonacina dist. 9. quæst. vnica, puncto 3. ad valorem extremæ unctionis non sufficere hanc formam, nempe *ungo te, ut per suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti, &c.* quia in his verbis non continetur deprecatio circa Deum, qua minister de facto deprecetur Deum pro remissione peccatorum, sed tantum continetur remissio tanquam finis intentus à ministro, ut denotatur per illam particulam *ut*.

Nugnus.
Bonac.

Ad primam ergo rationem respondemus in alijs sacramentis sufficere (imò necessariam esse) formam indicatiuam, non tamen in hoc, quia Christus sic voluit, & instituit, ut ex dictis deducitur: congruentia autem huius discriminis est, quia minister huius sacramenti institutus est instar medici, qui unctione sanat, & non instar imperantis, seu superioris, in alijs verò institutus est, vel instar iudicis, ut in sacramento poenitentiae, vel instar superioris, ut in sacramento baptismi, & confirmationis, & ordi. Hvel instar cōtrahentis, ut in sacramento matrimonij.

Ad secundam respondemus, difficile credendum esse apud Mediolan. & Veneros verbis indicatiui non fuisse superadditam veram aliquam deprecationem, erga Deum nostræ deprecationi æquivalentem: quod si ita non fiebat, ut potuit errari, & non fieri id debuit corrigi, & Ecclesiæ ipsorum debuerunt Romanæ accommodari, ut modo fit.

Addimus verba illa *sanctam, & piissimam*, & illa *suam misericordiam* saltem esse necessaria necessitate præcepti ob consuetudinem Ecclesiæ, ac proinde non posse absque

*AEgid.
Reginal.
Bonac.*

peccato omitti, imò & mortali, quando recipiens non admonetur de periculo nullitatis: est tamen verissimile non esse necessariam necessitate sacramenti, quia illis deficientibus manet idem sensus integer: & idem sentiunt *Ægid.* & *Reginal.*, *Bonacina*, & *Adamus* de particula significante sensum, qui vngitur, nempe *per visum per auditum, &c.*

*Palud.
Angel.
Ledesma.
Soar.*

Circa inuocationem Trinitatis conveniunt Doctores, non esse necessarium necessitate sacramenti; dissentiunt tamen, an sit necessaria necessitate præcepti. *Paludan.* & *Angelus* affirmant. *Petrus Ledesma*, & *Soarez* negant. Nos tamen ut optime *Ægid.* asserimus in vna quaque Ecclesia seruandam esse consuetudinem illius sub præcepto.

Repetere quoque, integram formam ad vñctionem cuiusque sensus, ad minus est necessarium necessitate præcepti, & præcepti grauis, quando suscipiens non admonetur de periculo nullitatis: esse tamen necessarium necessitate sacramenti, non est certum, sicut non est certum esse, sic necessarium plus quam vnā vñctionem: est tamen verius, sicut verius est esse sic necessarias quinque vñctiones, quinque sensum, quia vñctio absque forma sibi correspondente, non sufficit ad valorem extremæ vñctionis: nihilominus credimus hanc vnicam formam sufficere ad valorem, nempe *Per istas sanctas Vñctiones, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum.* Interim vñctio organa quinque sensuum, quia hæc forma æquiualeat quinque formis repetitis, cum per ipsam significantur quinque illæ vñctiones, sicut etiam tractatu de Baptismo disputatione 2. difficultate 8. dicimus ministrum posse plures valide baptizare illis verbis semel prolati, *Ego vos baptizo in nomine Patris, &c.*

(* *)

DIFFICULTAS VIII.

*Quos effectus tribuat Sacramentum extre-
mæ vnctionis?*

CONVENIUNT Doctores per extremam vnctionem, siue per se, & primario, siue per acci- dens, & secundo conferri gratiam iustifican- tem, qua remittantur peccata si quæ sint, & cui sunt annexa auxilia gratiæ, quibus infirmus excitatur, & confortatur ad spem vitæ æternæ, & quibus fortiter resistit tentationibus dæmonis tunc vehementius tentantis, & etiã conferri sanitatem corporis, quando expedit animæ: quos effectus exprimit Trid. sess. 14. in præmio de sacramento extremæ vnctionis, & cap. 2. & satis insinuat Diuus Iacobus cap. 5. dum ait, *& oratio fidei s. luabit* (idest liberabit à peri- culo mortis) *infirmum, & allenabit eum Dominus* (idest con- fortabit, & excitabit, vt dicitur in Græco) *& si in peccatis sit remittentur ei.*

Trident.

Ita tamen per extremam vnctionem remittuntur pec- cata, vt non tantum remittantur quoad ipsorum reliquias, in quo conueniunt Doctores, sed etiam remittantur quoad culpam, vt contra Scotus in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 2. docent Scotus, Bonaventura, Ricardus, Durand. Bellarm. Vaz- quez, Soarez, Ægid. & communiter Doctores, & expressisse videtur Trident. dum ait, *res huius sacramenti, gratia est Spiritus sancti, cuius vnctio delicta si quæ sint adhuc expian- da, ac peccati reliquias aspergit.* Vbi dum distinguit de- licta, & peccata à reliquiis peccatorum, & absterfionem de- lictorum ab absterfione reliquiarum eorum, per peccata, & delicta intelligit illa secundum se, & quoad culpam, & per remissionem, aut absterfionem delictorum intelligit remissionem eorum quoad culpam. Accedit quod remissio peccatorum quoad culpā proprius significatur verbis Trid. quam remissio eorum quoad pœnam quibus can. 2. tribuit

Sot.

Bonauen.

Ricard.

Durand.

Bellarm.

Vazq.

Soar.

Ægid.

Trident.

sacra-

sacramento extremæ vñctionis remissionem peccatorum, dum in eo damnat dicentes, vñctionem infirmorum non conferre gratiam, neque remittere peccata, & idem proprius etiam significatur verbis formæ, nempe, *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*, & verbis Iacobi 5. *et si in peccatis sit remittentur ei.*

Est tamen difficultas, an per extremam vñctionem tantum remittantur peccata venialia quoad culpam, an etiam mortalia.

Scotus.
Bonac.
Ricbar.
Duran.
Vazq.
Eug. 4.

Scotus in 4. distin&. 23. quæst. 1. Bonaventura artic. 1. quæst. 1. Ricardus art. 1. quæst. 5. Durandus quæst. 1. art. 3. & Vazquez quæst. 87. art. 3. dub. 2. & 3. docent, per extremam vñctionem, tantum remitti peccata venialia quoad culpam, & non mortalia: quod significare videtur Eugen. 4. in suo decreto, dum nullum alium effectum assignat huic sacramento, quam sanitatem mentis, & etiam corporis, si animæ expediat; sanatio autem mentis non est liberatio à mortalibus, quia mortalia sunt mors animæ, sed liberatio à venialibus, quæ sunt morbus, & infirmitas animæ, & etiam à reliquijs peccatorum. Auctores tamen huius sententiæ, variant in modo, quo peccata venialia remittantur per extremam vñctionem, quia quidam existimant non remitti immediate per illam, sed mediante contritione de venialibus, quam extrema vñctio excitet: alij verò immediate, præsupposita tamen attritione, eorum vt dispositione.

Bellarm.
Soar.
Henriq.
AEgid.
Laym.

Bellarm. cap. 8. Soarez disputat. 41. sess. 1. Henriquez lib. 3. cap. 9. Ægid. disputat. 19. dub. 7. & Layman. tract. 8. cap. 5. & Adamus dub. 2. docent per extremam vñctionem, non tantum remitti venialia quoad culpam, sed etiam mortalia: & merito, quia efficaciter satis deducitur ex dictis verbis Iacobi, & Trid. & ipsius formæ. Primo, quia in eis generaliter dicitur remitti peccata; peccata autem regulariter supponunt pro mortalibus non excludendo venialia. Secundo, quia à Iacobo, & à Triden. dicitur remitti peccata, si quæ sint; appositione autem huius conditionis significatur peccata, de quibus præcipue est sermo non inueniri regulariter, & tamen peccata venialia regulariter inueniuntur. Tertio, quia verbis illis *quidquid deliquisti per*

visum, &c. positis in forma extreme vnctionis, significatur distributiue, quodcumque peccatum, quod saltem originatiue potest per sensus committi, per sensus autem peccata mortalia, & non raro committuntur.

Obseruandū tamen est, quod quamuis per extremam vnctionem, semper remittantur venialia, non tamen semper mortalia, sed tunc tantum quando infirmus, qui vngitur excusatur ab eorum confessione, & contritione perfecta de illis, vel quia infirmo deficiunt sensus, vel loquela, vel memoria peccatorum mortalium, vel quia illi non occurrit virtus contritionis perfecta ad remissionem eorum, vel quia bona fide credit fuisse rite confessa, vel non esse necessarium suscipere extremam vnctionem in statu gratiæ, vel alia de causa, ita vt absq; mala fide suscipiat extremam vnctionem, vt aduertunt Bellar. Soar. Ægid. & Laymann. & *Bellar.* in primis, non semper remittuntur peccata mortalia, per *Soar.* extremam vnctionem, alias Christus nō necessario illa subieciisset sacramento pœnitentiæ: remittuntur tamen in casu *Ægid.* susceptionis illius, absq; mala fide, quia quamuis mortalia *Laym.* sint per se necessario subiecta sacramento pœnitentiæ, quia tamen aliquando per accidens, non possunt subijci, vel peccator excusatur a confessione illorum, ideò convenientissimam fuit, & benignitati Christi maximè consonum, vt pro eo ultimo tempore a quo pendet æternitas institueretur sacramentum pro remissione mortalium in casu dicto, ne infirmus impotentia, aut ignorantia iauencibili, aut alia de causa bona fide confessionem eorum, & contritionem perfectam omittens, damnetur in æternum: remissio autē mortalium; quamuis sint mors animæ dici potest sanatio mentis, quia sunt mors spiritualis relinquentia vitam physicam animæ. Ad eorum tamen remissionem, & etiam venialium, requiritur attritio omnium eorum saltem ex motiuo comprehendente omnia, quæ remittuntur, quia Deus nullam peccatum propria voluntate commissam remittit absque displicentia illius.

Abstergit autem extrema vnctio peccata venialia, & in casu dicto bonæ fidei, mortalia quoad culpam, vt iam diximus, & omnia quoad eorum reliquias, quod quoad has

Trid.

exprimit Trident. cap. illo 2. hæc autem reliquæ sunt non tantum pœnæ debitæ (quæ non raro restant post remissionē peccatorum quoad culpam) ex quibus plures, aut pauciores auferuntur pro maiori, aut minori dispositione susipientis, sed etiam est mœror, & anxietas, quæ ex peccato relinqui solent, & in fine vitæ solent maxime vexare, quæ hoc sacramento auferri solent medijs auxilijs gratiæ, quibus homo confortatur, & alleuatur; vnde verbo illo formæ *indulgeat* remissio, seu ablatio peccatorum significatur, non tantum quoad culpam, sed etiam quoad pœnam, & quoad mœrorem, & anxietatem modo dicto.

Effectus ergo extremæ vñctionis, est gratia sanctificans qua medijs auxilijs sibi annexis ægrotus animo infirmus, mæstus, & auxius, confortatus, & alleuatus resistit dæmoni in extremo vitæ (vt significatur in Trid. in dicto proximo, & in sinuatur à Iacobo cap. 5.) & qua remittuntur peccata quoad culpam si quæ sunt etiam mortalia à quorum confessione, & perfecta contritione infirmus tempore vñctionis excusetur, & etiam per extremam vñctionem confertur remissio dictorum peccatorum quoad pœnam pro ipsis debitam secundū mensuram dispositionis infirmi, & etiam confertur sanitas corporis si animæ expediat.

Et quamuis hoc sacramentum institutum sit, etiam ad conferendam primam gratiam sanctificantem, dicitur tamē viuorum, quia per se absque accidente aliquo tantum confert augmentum gratiæ, primam verò gratiam tantum per accidens, quando scilicet quis aliquo accidenti, aut impotentiæ, aut ignorantia, aut inaduertentiæ excusatus est à confessione, & cōtritione mortalium. Nihilominus minister potest extremam vñctionem conferre infirmo non potenti confiteri, & non recusanti susceptionem illius, quamuis credat infirmum esse in peccato mortali, dum non credat illum carere attritione, & dum non credat tunc illum peccare mortaliter, quia non conteritur perfecte, quæ non habet credere quandiu ipsi non constat oppositum.

DIFFICULTAS IX.

Quando extrema vnctio confert gratiam?

CONVENIUNT Doctores per primam tantum vnctionem cum sua forma non conferri totam gratiam extremæ vnctionis, quia prima vnctio cum sua forma non est totum ipsum sacramentum, quia etiam reliquæ vnctiones cum suis formis pertinent ad essentiam huius sacramenti, siue diuisibiliter, ita vt quælibet etiam prima sit essentialiter sacramentum integraliter parziale, siue indiuisibiliter ita vt in omnibus simul vna ratio sacramenti indiuisibiliter reperiatur, iuxta varios modos philosophandi circa essentiã extremæ vnctionis de quo diximus diff. 6.

Est tamen difficultas, an tota gratia extremæ vnctionis indiuisibiliter conferatur per omnes vnctiones cum suis formis, quando vltima perficitur, & completur; an vero gratia incipiat diuisibiliter conferri à prima vnctione, ita vt cuilibet vnctioni cum sua forma correspondeat pars intensiua gratiæ.

Scotus in 4. dist. 23. quæst. vnica ad 2. Palud. quæst. 1. art. 5. Medina cod. de confessione quæst. 11. satis indicat, per primam vnctionem, & per quamlibet aliam conferri partem, seu gradum gratiæ, cuilibet correspondentem, sicut per quamlibet ordinationem: ac proinde gratiam incipere diuisibiliter, & particulariter conferri à prima vnctione, & id probabile existimant Soarez dist. 41. sess. 2. & Agid. disp. 19. dub. 6. quia extrema vnctio, non minus constat partialibus materijs, & partialibus formis, quam ordinatio, ergo vnctio non minus constat partialibus materijs, & partialibus formis quam ordinatio, ergo vnctionibus non minus corresponderet partiales affectus, & gradus gratiæ, quam partialibus ordinationibus.

S. Thom. verò in 4. dist. 23. q. 1. art. 2. quæstiuncula ad 3. Sour. Agid. & communiter DD. dicunt, nihil gratiæ con-

Scot.

Palud.

Medin.

Soar.

AEgid.

S. Thom.

Soar.

AEgid.

ferri

ferri per extremam unctionem, quousq; perficiatur quinta vnctio, cum sua forma: & merito, quia generale est omnibus sacramentis, quæ vñ perficiuntur, nihil gratiæ conferre quousq; essentialiter perficiatur, vt dicimus tract. de Sacramento in gen. disp. 3. diff. 7. quia antea non sunt verè sacramenta; sed sacramentū extremæ vnctionis essentialiter perficitur indiuisibiliter quinque vnctionibus, & formis ipsis correspondentibus, vt diximus diff. 6. ergo quousq; quinta vnctio, & forma ipsi correspondens sint perfectæ, nihil gratiæ confertur per illud; cōfertur ergo gratia in ultimo instanti terminatio sanctæ vnctionis, aut in instanti ultimo terminatio prolationis suæ formæ, si hæc posterius perficitur, quam vnctio, quia in eo ultimo instanti perficitur hoc sacramentum, siue extrinsecè absq; proprio indiuisibili, vt quidā existimant, siue intrinsecè medio proprio indiuisibili; sacramenta autem, quæ vñ perficiuntur, statim ac perfectæ sunt conferunt gratiam independentem à voluntate ministri, quia illum conferunt instar causarum naturalium: & quoad hoc idem est de remissione peccatorum quoad pœnam, quod scilicet quoad hanc remittantur in eo ultimo instanti, ac de collatione gratiæ, & remissione peccatorum quoad culpā. Auxilia verò gratiæ huius sacramenti annexa gratiæ huius sacramenti, & quæ conferuntur contra reliquias peccatorum, quando conferuntur, non necessario conferuntur statim in eo instanti ultimo, in quo perficitur sacramentum, sed in instanti, aut in tempore opportuno, sicut & sanitas corporalis quando confertur.

Quod autem extrema vnctio constet pluribus vnctionibus, & pluribus formis partialibus, sicut ordinatio, non sufficit, vt cuilibet vnctioni cum sua forma correspondeat gratia partialis, sicut correspondet cuilibet ordinationi, quia ad essentiam extremæ vnctionis omnes vnctiones cum suis formis indiuisibiliter requiruntur, & non sic omnes ordinationes ad essentiam sacramenti ordinis, vt diximus diff. 6. effectus autem sacramentalis non provenit, nisi ab eo quod habet essentiam sacramenti.

DIFFICULTAS X.

Qui sint capaces Extremæ unctionis?

CONVENIUNT primò Doctores baptizatos, & non alios esse capaces extremæ unctionis, quia baptismus generaliter est ianua reliquorum sacramentorum: & id peculiariter significat D. Iacobus cap. 5. illa particula *in vobis*, dum ait, *infirmatur quis in vobis*.

Conveniunt secundo eos tantum esse capaces extremæ unctionis, qui aliquando vñ sunt ratione, sufficiente ad peccandum, non verò infantes, neque à natiuitate amentes: quod vsus Ecclesie probat, & significat Iacobus cap. 5. dum ait, *Infirmatur quis in vobis inducat presbyteros Ecclesie*, in quibus verbis supponit eum, qui vngendus est petiturum extremam unctionem, & ipsi consensurum saltem interpretatiuè, quod tantum conuenit illis, qui vtuntur, aut aliquando vñ sunt ratione; & non est mirum pro his solis institutam fuisse, quia instituta fuit ad conferendam gratiam, cui annexa sint auxilia ad resistendam dæmoni in extremis vehementer insidianti, & ad remissionem peccatorum, si quæ sint, & soli prædicti sint capaces auxiliorum, & peccatorum non vero infantes, & perpetuo à mentes.

Potest autem extrema vñctio, non solùm validè, sed etiam licitè conferri adulto, qui habet, aut habuit vñctum rationis sufficientem ad peccandum, etiam si non dum ad Eucharistiam adhuc, vt viaticum admittatur ob defectum sufficientis discretionis ad id, vt contra Sotum, & Vivalduertunt Nauarrus cap. 22. num. 13. Soarez tomo 3. disputatione 70. & Laymann. cap. 4. quia ad recipiendam extremam vñctioem non requiritur tanta discretio, quanta ad receptionem Eucharistiæ, sed sufficit illa, quæ sufficit ad receptionem sacramenti pœnitentiæ, cuius extrema vñctio est consummativa.

Nauarr.

Soar.

Laym.

Est tamen difficultas, an adultus prædictus ſufficienti vſu rationis ad peccandum, qui tamen nunquam peccauit actualiter, ſit capax extremæ vnctionis, & ipſi poſſit valide conferri.

Vazq.

Nugnus.

Vazquez diſp. 119 cap. 8. & Nugnus quæſt. 32. art. 2. partem negatiuam tuentur, quam indicare videtur Trident. ſeſſ. 14. in proæmio ad extremam vnctionem, dum ait, hanc eſſe conſummatinā pœnitentiæ, quia qui non peccauit actualiter non eſt capax ſacramenti pœnitentiæ. Et ratione probatur, quia ei, qui nunquam peccauit actualiter nequit applicari forma extremæ vnctionis, nempe *indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti, &c.* Ergo non eſt capax extremæ vnctionis.

Bonauien.

Soar.

AEgid.

Bonauentura vero in 4. diſt. 23. part. 2. art. 1. quæſt. 3. Soarez diſt. 42. ſeſſ. 3. & Egid. dub. 7. partem affirmatiuā merito tradunt, quam ſignificat Iacobus dum ait, *& ſi in peccatis ſit remittentur*, quo ſupponit extremam vnctionem, etiam eſſe inſtitutam ad aliud, quam ad indulgentiam peccatorum, & ratione probatur, quia quamuis infirmus non peccauerit actualiter, ex vna parte poteſt recipere gratiam ſanctificantem, cui annexa ſint auxilia, ad reſiſtendum dæmoni in extremis fortiter tentanti, & ex altera parte forma extremæ vnctionis, poteſt vere, & vtiliter applicari ei, qui nunquam peccauit actualiter, vere quidem, quia particula *quidquid deliquiſti*, ſumitur conditionate, vt ſignificat Iacobus illis verbis. *& ſi in peccatis ſit remittentur ei*, vtiliter verò quia quamuis deficiat conditio nempe *ſi deliquiſti*, & ob id tunc non fiat remiſſio peccatorum, ex vi tamen illius forme confertur gratia ſacramentalis, reſpectu cuius forma non habet ſenſum conditionatum, & ob id illi qui nullatenus peccauit per aliquem ſenſum, ſive illo caruerit, ſive non, poteſt vere, & vtiliter applicari forma vnctioni illius ſenſus correſpondens: ex quo conſtat apud rationem aduerſariorum. Extrema verò vnctio dicitur à Tridentin. conſummatinā pœnitentiæ, quia etiam eſt inſtituta ad remiſſionem peccatorum, quæ, ignorantia, aut impotentia, aut bona fide non ſubijciuntur ſacramento pœnitentiæ, & etiam ad remiſſionem pœnarum reſtantium, eorum quæ ſubieſta fuerant.

Conueniunt tertio Doctores solos infirmos esse capaces extremæ vnctionis validæ, vt significant Eugen. 4. in suo decreto, & Trident. sess. 14. cap. 3. & deducitur ex Iacobo capite 5. *Illis verbis infirmatur, quis in vobis*: & eos solos infirmos esse capaces illius (quidquid Ægidius dicat nam. 25.) qui adeo grauitè infirmi sunt, vt sint in periculo mortis, quod vsus Ecclesiæ probat, & significant Eugenius, & Tridentinum vbi supra, & etiam Iacobus illis verbis, & oratio fidei saluabit infirmum, nempe à periculo mortis: ad valorem tamen extremæ vnctionis, non est necessarium illam conferri adeo grauitè infirmo, vt iam agat animam, & sit in articulo mortis, vt constat ex vsu Ecclesiæ, & significat Eugen. 4. dum ait, non debere dari, nisi infirmo de cuius morte timetur vbi supponit conferri posse infirmo, quando timetur mors, adhuc ante articulum ipsum, & Trident. dum ait, conferendam esse infirmis, illis vero præsertim, qui tam periculose decumbunt, vt in exitu vitæ constituti videantur, quia particula præsertim denotat etiam posse ante eum articulum conferri: & quia periculum mortis infirmi non potest semper certò cognosci, credendum est ex institutione Christi extremam vnctionem valide conferri infirmo, qui prudenter iudicatur esse in periculo mortis, quamuis vere in eo non sit, quod satis indicant Eugen. 4. dum supponit posse conferri illi de cuius morte timetur, & Tridentin. dum ait conferendam esse infirmis, illis verò præsertim, qui tam periculose decumbunt, vt in exitu vitæ constituti videantur, id est, iudicentur.

Ad valorem ergo extremæ vnctionis sufficit conferri ægrotanti periculose (sive in re, sive in existimatione prudente) statim, ac periculose ægrotat, saltem in existimatione prudente; nihilominus expedit eam conferri ad exitum vitæ ne forte gratia ante mortem amittatur, sed conferenda est antequam infirmus destituatur sensibus, vt eam cum maiori deuotione recipiat. Infirmo verò de quo dubitatur, an vinat conferenda est extrema vnctio, sive à principio, sive continuando ipsam iam inceptam, non tamen absolute, sed subconditione, sive exterius expressa,

siue interius tantum concepta.

Eugen. 4.
Trident.

Soar.
AEgid.

Observandum est, quod quamvis extrema unctio, non imprimat characterem, ut definit Eugen. 4. & supponit Trident. sessione 7. canone 9. de Sacramentis in genere, nihilominus eodem periculo mortis perseverante, nequit validè iterari, in quo Doctores conveniunt, & constat ex usu Ecclesiæ: addimus non posse valide iterari, eodem periculo perseverante, quia quoties adest novum periculum, quamvis infirmitas non cessauerit totaliter, toties potest noviter conferri, ut advertunt Soarez, & Aegidius, quia extrema unctio, instituta est pro infirmo periculose laborante, ac proinde quoties nouo laborat periculo, toties iterari potest: ut verò novum ad sit periculum non requiritur maius temporis intervallum, quam quod requiritur, ut infirmus dicatur prius periculum evasisse, seu fuisse extra illud.

DIFFICULTAS XI.

*Utrum Baptizati teneantur suscipere
Extremam unctionem?*

CONVENIUNT Doctores excepto Petro Soto nullum esse præceptum suscipiendi extremam unctionem, quamvis adsit opportunitas, & commoditas illam suscipiendi, quia nullum potest ostendi præceptum, quia non positivum, neque divinum, neque humanum, quia de neutro præcepto positivo constat, neque præceptum naturale, quia extrema unctio, quamvis sit utilissima ad salutem æternam, & plurimi ob susceptionem illius salvari sint, qui damnarentur, si eam non suscepissent, non tamen est simpliciter necessaria, ac proinde non obligat infirmum ex beneficentia, neque ex misericordia erga se ipsum, ex quarum aliqua, aut ex utraque oriretur præceptum naturale, si aliquod esset.

In omisione tamen susceptionis illius, potest peccatum, imò & mortale contingere, aut si ex contemptu omittantur iudicando indignum esse, vel puerile, vel pauci momenti suscipere extremam vnctionem, aut si forte omittatur cum scandalo, vt posset contingere, quamuis raro si quis extremam vnctionem oblatam recusaret, absolute absque vlla causa, quia induceret alios ad suspicionem hæresis, aut contemptus in ipso; secus si recusaret illam data aliqua rationabili causa, præsertim si eam non recusaret absolute, sed tantum non tam cito recipere illam, vel quia credit se non esse in extremis, vel alia de causa.

Obseruandum est, in quo conueniunt Doctores ante extremam vnctionem, non esse obligationem suscipiendi Eucharistiam ratione extremæ vnctionis, quia de hac obligatione non constat, neque suscipiendi sacramentum absolutionis, quia ad recipiendam extremam vnctionem, sufficit status gratiæ, qui contritione perfecta (sive formali, siue virtuali) obtineri potest.

DIFFICULTAS XII.

Quis sit minister Extremæ vnctionis?

CONVENIUNT Doctores ministrum sufficientem, & necessarium ad valorem extremæ vnctionis, esse Sacerdotem: & id intendunt Eug. 4. in suo decreto, & Triden. sess. 14. cap. 3. dum pro ministro extremæ vnctionis assignant Sacerdotem, & id significat Iacobus cap. 5. dum ait, *inducat presbyteros Ecclesie*, vbi per presbyteros non intelligit seniores, sed vere Sacerdotes, vt exponit Trid. & vsus Ecclesiæ ostendit, in qua nullus, nisi Sacerdos illam administrat, etiam si infirmus decessurus sit absq; extrema vnctione, quia deficit Sacerdos.

Innocentius vero Primus epistola prima ad Decentium capite 8. quando ait non tantum Sacerdotibus, sed etiam omnibus Christianis in sua, & suorum necessitate li-

*Eugen. 3.
Trid.*

cere uti oleo sancto ab Episcopo confecto, aut loquitur de usu dicti olei non ad conficiendum sacramentum, sed ad sanandum corpora, aut si loquitur de usu ad conficiendum sacramentum, non loquitur de usu activo, sed de passivo, quasi diceret licere ungi, sed non nisi a presbyteris, ut deducitur ex verbis antecedentibus.

Observandum est primo, quod quamvis quilibet Sacerdos sit sufficiens minister ad valorem extremæ unctionis, nullus tamen nisi proprius pastor, aut de ipsius licentia potest, nisi in necessitate illam administrare, quia id est proprium officium pastoris. Et religiosi non religiosi administrantes extremam unctionem absque parochi licentia, ipso facto excommunicantur in clementina prima de privilegijs: in necessitate tamen quando alias ægrotus moriturus est absque extrema unctione, quælibet Sacerdos, etiam si parochus ægre ferat, licite potest illam administrare, ut contra Toletum docent Soar. disp. 44. sess. 2. Valentia disputat. 8. quæst. 1. puncto 2. Agid. num. 28. & Reginal. lib. 28. num. 61. quia Ecclesia in ea necessitate interpretatiue consentit extremam unctionem a quocumque Sacerdote administrari.

Soar.
Valent.
Agid.
Regin.

Observandum est secundo, quod quamvis ad valorem extremæ unctionis necessarium sit quamlibet unctionem cum sua forma, ab eodem ministro fieri, ut significat Iacobus, dum ait: *Inducat presbyteros Ecclesia, & orant super eum ungentes eum &c.* quo supponit, eundem debere esse ungentem, & proferentem verba, & etiam significatur illa particula formæ *Per istam sanctam unctionem*, quia per eam particulam iuxta communem modum loquendi significatur actio, pro ut exercita a proferente: nihilominus diversæ unctiones cum suis formis possunt valide a diversis ministris fieri, ut advertunt communiter Doctores, quia quælibet forma suæ unctioni applicata, habet perfectum sensum: nequit tamen fieri licite, nisi in necessitate, quia id est contra usum Ecclesiæ: in necessitate tamen ut si, qui unam fecit statim moriatur, aut aliter impediatur, potest alter licite unctiones restantes, cum suis formis efficere, quia ex una parte, quæ a priori ministro fuit facta, fuit valide facta, & ex altera parte Ecclesia non

vult infirmum absque extrema vnctione perfecta decedere.

Obseruandum est tertio parochus ex iustitia, aut ex fidelitate teneri conferre extremam vnctionem, aegroto ea indigenti, & eam saltem interpretatiue petenti, quia tenetur non solum necessaria, sed etiam vtilia rationabiliter petenti, conferre, praesertim in periculo mortis: nihilominus ad id non tenetur, quando ipsi imminet periculum mortis, ex administratione, vt ob pestem infirmi, aut aliter, quamuis infirmus sit absq; extrema vnctione decessurus, & quamuis nullum aliud sacramentum suscepit, vt ex alijs aduertit Adamus disp. 7. n. 62. quia ex vna parte infirmus potest absque extrema vnctione per contritionem saluari, & ex altera parte non satis constat extremam vnctionem sufficere ad delenda mortalia quoad culpam; quando tamen pestis est communis in populo, absque dubio tenebitur populum non deferere, & generaliter vngere, quia id est tanti momenti, vt non sit durum cum tunc obligare,

vt vitam periculo exponat.

INDEX TRACTATVVM

DISPUTATIONVM, ET DIFFICVL-
tatum, quæ in hoc tomo primo de Sa-
cramentis continentur.

Tractatus de Sacramentis in genere.

pagina 1.

*Disputatio prima, de natura,
& essentia Sacramenti. p. 1.*

Difficult. 1. Vtrum
vsus nominis Sa-
cramentum, qui est
apud Catholicos,
sit rectus?

Diff. 2. Vtrum Sacramentum
definiri possit? pag. 2.

Diff. 3. Quid sit Sacramen-
tum? pag. 3.

Difficultas 4. Quenam sit san-
ctitas, quam Sacramentum
significat, & cuius signifi-
catione constituitur? p. 5.

Diff. 5. Vtrum ad rationē Sa-
cramenti requiratur, quod
sit signum practicum, & fa-
ctiuum sanctitatis? pag. 7.

Diff. 6. Vtrum ad rationē Sa-

cramenti requiratur, quod
sit signum demonstratiuū
sanctitatis præsentis? p. 9.

Diff. 7. Vtrum significatio san-
ctitatis in sacramento sit
realis, vel rationis? p. 10.

Diff. 8. Vtrum sacramentum
vniuoce conueniat nouis,
& veteribus? p. 12.

Diff. 9. Vtrum sacramenta no-
uæ legis perficiantur rebus
& verbis? p. 13.

Difficul. 10. Vtrum sacramē-
ta noua perficiantur rebus
tāquam materia, & verbis
tanquam forma? pag. 14.

Difficul. 11. Quomodo res,
& verba, quibus tanquam
materia, & forma sacramē-
ta perficiuntur, pertineant
ad ipsa sacramenta? p. 17.

Diff. 12.

INDEX.

Diffic. 12. Vtrum verba, quibus sacramenta perficiuntur, sint concionatoria, an consecratoria? p. 22.

Diff. 13. Vtrum res, & verba, quibus sacramenta nouæ legis perficiuntur, sint determinata? pag. 23.

Diff. 14. Vtrum mutatio materiæ, & formæ sacramentorum inualidet illa? p. 25.

Diff. 15. Vtrum variatio, seu mutatio verborum facta intentione introducendi errorem inualidet sacramenta? p. 29.

Disputatio II. De existentia Sacramentorum. p. 33.

Difficultas 1. Vtrum institutio sacramentorum fuerit conueniens? p. 33.

Diff. 2. Vtrum post aduentum Christi in lege noua sint verè sacramenta? pag. 34.

Diff. 3. V. in lege veteri scripta ante aduentum Christi fuerint verè sacramenta? pag. 36.

Difficultas 4. Vtrum ante circuncisionem in lege naturæ fuerint verè sacramenta? p. 37.

Difficultas 5. Vtrum in statu innocentie futura essent sacramenta, si Adamus non peccaret? pag. 41.

Disp. III. De causalitate, & effectu sacramentorum. p. 42

Diffic. 1. Vtrum sacramenta nouæ legis causent gratiam ex opere operato? 42.

Diff. 2. Vtrum sacramenta nouæ legis causent gratiam, vt instrumenta physica? 45.

Diff. 3. Quam gratiam conferant sacramenta nouæ legis. p. 49.

Diff. 4. Vtrum omnia sacramenta habeant vim conferendi primam gratiam. 51

Diff. 6. Vtrum sacramenta conferant æqualem gratiã. 54.

Diff. 6. Vtrum sacramenta in voto conferant eandem gratiam, quam conferunt realiter sumpta. p. 57.

Diff. 7. Quando sacramenta conferant gratiam. p. 58.

Diff. 8. V. sacramenta si sũt suscepta postea, recedente fitione, conferant gratiã. 60

Diff. 9. Vtrum sacramenta veteris legis iustificarent nõ solum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato. pag. 62.

Difficult. 10. Vtrum per aliqua sacramenta imprimatur character. p. 66.

D. 11. V. character sacramentalis sit qualitas, an relatio. 67

Diff. 12. Ad quam speciem qualitatis pertineat character sacramentalis. p. 68.

INDEX.

Diff. 13. In quo character sacramentalis subiectetur proximè, & immediatè. p. 71.

Diff. 14. Vtrū character sacramentalis sit indelebilis. 72.

Disputatio IIII. De causa Sacramentorum. p. 74.

Diff. 1. V. possit creaturæ communicari potestas institutiendi sacramenta cōferētia gratiæ ex opere operato. 74

Diff. 2. V. omnia sacramenta nouæ legis fuerint de facto à Christo immediate instituta. pag. 76.

Diff. 3. V. soli, & omnes homines sint ministri sacramentorum nouæ legis. pag. 78.

Diff. 4. Quid debeat intēdere minister, vt valide efficiat, & cōferat sacramentū. 29.

Diff. 5. Vtrū ad valorem sacramenti sufficiat intentio efficiendi sacramentum, quando præterita est. p. 84.

Diff. 6. Vtrū intentio conditionata efficiendi sacramentum sufficiat ad eius valorem. p. 88.

Diff. 7. V. ad valorem sacramenti necessarium sit intentionem ministri ferri in personam certā sine errore. 91.

Diff. 8. Vtrū ad valorem sacramentorum requisita sit fides, & sanctitas in ministro. pag. 92.

Diff. 9. V. in ministro requisita sit sanctitas, vt licite administret sacramenta, p. 95.

Diff. 10. V. Diaconus, & Subdiaconus in statu peccati mortalis cantantes solemniter Euangelium, & Epistolā peccēt mortaliter. 97

Diff. 11. Vtrū concionari in statu peccati mortalis sit mortale. p. 99.

Diff. 12. V. licitum sit accipere sacramentum ab eo, quē scio in administratione peccaturum. p. 100.

D. 13. Qui sint capaces sacramentorum, & an ad eorum valorem requiratur cōsensu in recipiente. p. 102.

Disp. V. De ordine, & numero Sacramentorum. p. 105.

Diff. 1. Quot sint sacramenta nouæ legis. p. 105.

Diff. 2. Quem ordinē habeant inter se sacramenta nouæ legis. p. 107.

Tractatus de Baptismo. pag. 109.

Disp. I. de institutione, & necessitate Baptismi. pag. 109.

Diff. 1. Quid sit Baptismus. pag. 109.

D. 2. Quæ sit materia remota Baptismi. 111

Diff. 3.

INDEX.

Diff. 3. Quæ sit materia proxima baptismi? pag. 114.

Diff. 4. Quæ oblutio sufficiat ad materiam baptismi? 116

Diff. 5. Vtrum ad valorem baptismi, quæ submersione sit, necessaria sit emersio ipsi submersioni succedens? 118

Diff. 6. Quanta oblutio sufficiat ad valorem, seu essentiam baptismi? pag. 120.

Diff. 7. Quæ verba sint de essentia formæ baptismi? 122.

Diff. 8. Vtrum ad essentiam formæ necessarium sit exprimi actionem ministri, ut etiam denotetur esse actionem illius? pag. 126.

Diff. 9. Vtrum ad essentiam formæ baptismi necessaria sit invocatio explicita Trinitatis? pag. 129.

Diff. 10. Vtrum ad essentiam formæ baptismi necessariū sit tres personas exprimi nominibus consuetis Patris, & Filij, & spiritus sancti? 131

Diff. 11. Vtrum sacramentū baptismi iterari possit? 133

Diff. 12. Quando possit baptismus sub conditione iterari? pag. 134.

Diff. 13. Quando fuerit sacramentum baptismi à Christo institutum? pag. 136.

Diff. 14. Vtrum baptismus sit necessarius necessitate medij ad salutem? pag. 140.

Diff. 15. A quo tempore baptismus caperit esse necessarius necessitate medij? 143

Diff. 16. Quando teneatur adultus baptismum recipere? pag. 146.

Diff. 17. Vtrum Ecclesia possit determinare, & præscribere tempus præcepti divini suscipiendi baptismum ante finem vitæ. pag. 148

Diff. 18. Vtrum parvuli saluari possint absque baptismo & absque morte pro Christo perpeffa pag. 149

Diff. 19. Vtrum adulti saluari possint absque baptismo re ipsa suscepto, & absque martyrio. pag. 151.

Diff. 20. Vtrum parvuli saluari possint morte pro Christo perpeffa absque baptismo re ipsa suscepto. pa. 153

Diff. 21. Vtrum adulti saluari possint morte pro Christo perpeffa absque baptismo in re, & in voto. pag. 136.

Disputat. II. de ministro baptismi. pag. 161.

Difficultas 1. Vtrum quilibet homo sit minister sufficiens ad valide baptizandum. pag. 161.

Difficultas 2. Quibus conveniat ex officio baptizare. pag. 162.

INDEX.

Diffi. 3. Quis ordo seruandus sit inter eos, qui tantum in extrema necessitate possunt digne, & competenter baptizare? pag. 165.

Diffi. 4. Vtrum diaconus possit solemniter baptizare? pag. 166.

Diffi. 5. Vtrum plures semel integre baptizantes eundem valide baptizent? pag. 168.

Diffi. 6. Vtrum plures diuidentes ministerium baptismi valide baptizent? pag. 171.

Diff. 7. Vtrum vnus possit plures simul baptizare? pag. 172.

Diffi. 8. Quanta coniunctio, seu temporis simultas inter formam, & materiam baptismi requiratur, & sufficiat ad valorem ipsius? p. 173.

Diffi. 9. Vtrum præter ministrum, qui confer baptismum necessarium sit patrinus? pag. 175.

Disputatio III. de suscipi- entibus Baptismum, pag. 177

Difficultas 1. Vtrum omnes adulti sint capaces baptismi? pag. 177.

Diffi. 2. Vtrum infantes ante usum rationis sint capaces baptismi? pag. 178.

Diffi. 3. vtrum infantes non

baptizatorum valide baptizentur inuitis parentibus? pag. 180.

Diffi. 4. Vtrum infantes non baptizatorum possint inuitis parentibus licite baptizari? pag. 181.

Diffi. 5. Vtrum infantes filij non baptizatorum seruorum possint licite inuitis parentibus à Domino baptizari? pag. 187.

Disputatio IIII. de effectibus baptismi, pag. 190.

Difficultas 1. Vtrum per baptismum remittantur omnia peccata? pag. 190.

Diffi. 2. Vtrum per baptismum etiam remittatur tota poena peccatis de vita? p. 191.

Diffi. 3. Quosnam alios affectus conferat baptismus? p. pag. 192.

Diffi. 4. An ad effectum baptismi percipiendum requiratur aliqua contritio peccatorum? pag. 195.

Diffi. 5. Vtrum ad gratiam iustificantem per baptismum percipiendam in eo, qui peccaret mortaliter sufficiat contritio imperfecta? 197.

Diff 6. Vtrum attritio ad gratiam in adulto, qui peccauit mortaliter, sufficiens debeat esse estimata contri-

INDEX.

- tio, & non sufficiat attritio
scita? pag. 199.
- Diff. 7. Quæ, & qualis attritio
sufficiat ad gratiam baptis-
mi in adulto, quæ peccauit
mortaliter? pag. 200.
- Diff. 8. Vtrum baptismus si-
cte susceptus postea, rece-
dente fisione, conferat
suum effectum gratiæ? pag.
201.
- Diff. 9. Quid requiratur, vt
baptismus sicte susceptus
reuiuifcat, & gratiam iusti-
ficantem conferat? pag.
205.
- Diff. 10. Vtrum baptismus re-
uiuifcēs maiorem gratiam
sibi correspondentem tri-
buat magis attrito, aut ma-
gis contrito, aut melius dis-
posito? pag. 210.
- Disputatio V. de ceremonijs,
seu ritibus Baptismi. pag.
211.*
- D**ifficultas 1. Vtrum cœ-
remoniæ, quibus baptis-
mus solemniter celebratur,
sint convenientes, & lauda-
biles? pag. 211.
- Diffi. 2. Quæ cœremoniæ ad-
hibendæ sint in baptismo so-
lemniter? pag. 212.

Tractatus de confir- matione, pag. 214.

- Difficult. 1. Quid sit
confirmatio? pag.
214.
- Diff. 2. Vtrum cō-
firmatio sit sacramentum
nouæ legis? pag. 215.
- Diff. 3. Quando fuerit sacra-
mentum confirmationis à
Christo institutum? pagina
217.
- Diff. 4. Quæ sit materia remo-
ta sacramenti confirmatio-
nis? pag. 219.
- Difficult. 5. Vtrum ad valo-
rem sacramenti confirma-
tionis necessarium sit cris-
ma esse ab Episcopo bene-
dictum? pag. 222.
- Diffi. 6. Quæ sit materia pro-
xima sacramenti confirma-
tionis? pag. 224.
- Diffi. 7. Vtrum Apostoli con-
firmauerint unctione chris-
maris? pag. 226.
- Diffi. 8. Quæ sit forma sacra-
menti confirmationis? pag.
228.
- Diffi. 9. Quos effectus tribuat
sacramentum confirmatio-
nis? pag. 229.
- Diffi. 10. Qui sint capaces sa-
cramenti confirmationis?
pag. 232.

INDEX.

Diff. 11. Vtrum baptizati te-
neantur suscipere cōfirma-
tionem? pag. 233.

Diff. 12. Vtrum solus Episco-
pus possit valide conferre
sacramentum confirmatio-
nis? pag. 235.

Diff. 13. Vtrum simplex sa-
cerdos possit ex commis-
sione Papæ conferre sacra-
mentum confirmationis?
pag. 236.

Diff. 14. Quibus cœremonijs
sacramentum confirmatio-
nis conferatur? pag. 238.

Tractatus de pœnitentia, pag. 240.

*Disputatio prima de natura,
& essentia virtutis pœnitē-
tia, pag. 240.*

Difficultas 1. Quid
sit pœnitentia, pa-
gina 240.

Diff. 2. Vtrum sit
aliqua virtus pœnitentiæ?
pag. 241.

Diff. 3. Vtrum sit aliqua pe-
ccularis, & determinata vir-
tus pœnitentiæ? pag. 245.

Diff. 4. Vtrum virtus pecu-
liaris pœnitentiæ ita sit pec-
uliaris, vt sit distincta à iu-
stitia, & à religione, & ab
alijs omnibus? pag. 249.

Diff. 5. Vtrum virtus peculia-
ris pœnitentiæ sit superna-
turalis? pag. 253.

Diff. 6. Vtrum omne pecca-
tum sit obiectum materia-
le peculiaris virtutis pœni-
tentiæ? pag. 255.

Diff. 7. Quod sit subiectū pro-
ximum, & immediatum vir-
tutis peculiaris pœnitentiæ?
pag. 257.

Diff. 8. In quibus sit virtus pe-
ccularis pœnitentiæ? Pagi-
na 258.

*Disputatio II. de effectu pœni-
tentia, pag. 261.*

Diff. 1. Quid sit contritio
perfecta? pag. 261.

Diff. 2. Vtrum contritio per-
fecta sufficiat ad remissio-
nem peccatorum extra sa-
cramentum? pag. 265.

Diff. 3. Vtrum contritio per-
fecta expressa absq; expres-
so proposito non peccan-
di sufficiat ad remissionem
peccatorum extra sacramē-
tum? pag. 255.

Diff. 4. Vtrum vt contritio suf-
ficiat ad remissionem pec-
catorum extra sacramen-
tum, necessarium sit, quod
feratur in omnia peccata
in particulari? pag. 268.

Diff. 5. vtrum contritio ran-
tum virtualis, & implicita

suffi-

INDEX.

- sufficiat ad remissionem peccatorum extra sacramentum. pag. 269.
- Diffi. 6. Vtrum contritio sit sufficiens ex natura rei ad iustificationem extra sacramentum. pag. 272.
- Diffi. 7. Vtrum contritio sit forma ex se formaliter sanctificans, & remissiva peccatorum. pag. 273.
- Diffi. 8. Vtrum contritio perfecta de facto iustificet à peccatis, ut forma. p. 277.
- Diffi. 9. In quo consistit contritionem perfectam esse detestationem, aut dolorem peccati super omnia. 285.
- Diff. 10. Quomodo, & quo ordine excitetur in nobis contritio perfecta. pag. 287.
- Diff. 11. Vtrum vnum peccatum mortale possit remitti sine alio media contritione. 288.
- Diff. 12. Vtrum in homine iusto ad remissionem venialium sufficiat actus dilectionis amicitiae Dei absque expressa contritione. pag. 290.
- Diff. 13. Vtrum attritio venialium iniusto sufficiat absque sacramento ad remissionem eorum. pag. 291.
- Diff. 14. Vtrum reliqua opera bona iusti distincta ab expressa contritione, & à quacumque alia dilectione Dei, & ab attritione sufficiat ad remissionem venialium. 293.
- Diff. 15. Vtrum sacramentalia sufficiant in homine iusto ad remissionem absque contritione eorum. pag. 296.
- Diffi. 16. Vtrum quodlibet sacramentum sufficiat ad remissionem venialium absque contritione eorum. p. 298.
- Diff. 17. Quomodo remittatur peccatum veniale post hanc vitam in purgatorio. pag. 300.
- Diffi. 18. Vtrum peccata per contritionem, aut aliter remissa redeant iterum de facto per subsequens peccatum mortale. pag. 302.
- Diffi. 19. Vtrum peccata semel remissa quoad culpam possint de potentia Dei absolvi quoad culpam redire per subsequens peccatum. 305.
- Diff. 20. Vtrum peccata integre remissa etiam quoad dignitatem poenae aeternae possint quo ad hanc solam de potentia Dei absolvi per subsequens peccatum redire. 308.
- Diff. 21. Vtrum peccata semel remissa redeant aliquo modo per subsequens peccatum. pag. 210.
- Diff. 22. Vtrum ingratitude in quocumque peccato reperiatur, ratione cuius peccata remissa aliquo modo redeant.

INDEX.

- fit speciale peccatum? 312.
- Diff. 23. Vtrum merita vitæ æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata, reuiuiscant persequentem iustificationem media contritione, aut aliter factum? p. 314.
- Diff. 24. V. merita iusti reuiuiscant in integrum? 317.
- Diff. 25. Vtrum gratia habitualis per peccatum amissa postea peccato illo per iustificationē ablato restituatur, & in integrum? 320
- Disp. III. De præcepto pœnitentiæ. p. 322.*
- D**iffic. 1. V. perfecta cōtritiō fit sub præcepto? 322
- Diff. 2. Quale fit præceptum contritionis? p. 324.
- Diff. 3. Vtrum præceptū contritionis obliget statim, ac commissum est peccatum mortale? p. 325.
- Diff. 4. Quando ergo obligat præceptū contritionis? 329
- Diff. 5. V. postquam quis iustificatus est à peccatis, teneatur de eisdem iterum dolere, & conteri? p. 331.
- Disp. II. De natura, & necessitati sacramenti Pœnitentiæ. pag. 333.*
- D**iff. 1. Ex quibus cōstet sacramētū pœnitentiæ. 333
- Diff. 2. Quid in sacramēto pœnitentiæ sit sacramētū tā-tū; quid res sacramenti tā-tum; quid res, & sacramentum simul? p. 337.
- Diff. 3. Vtrum quodlibet peccatum sit materia sacramēti pœnitentiæ? pag. 339.
- Diffic. 4. Vtrum sacramentum pœnitentiæ possit reperi, & iterari? pag. 340.
- Diff. 5. V. sacramentum pœnitentiæ sit medium necessarium ad salutem? p. 341.
- Diff. 6. Vtrum votū sacramēti pœnitentiæ necessariū ad iustificationē extra sacramentum debeat esse explicitum, aut sufficiat implicitum in ipsa contritione? p. 344.
- Disp. V. De absolutione p. 348*
- D**iff. 1. Vtrum in Ecclesia sit potestas absoluedi à peccatis? pag. 348.
- Diff. 2. Vtrum potestas absoluedi à peccatis, quæ est in Ecclesia sit absoluedi ab eis quoad culpam? p. 349.
- Diff. 3. V. absolutio conferri debeat modo deprecationis, an indicatiuo? pag. 351
- Diff. 4. Quæ verba sint de essentia formæ absolutionis? 353
- Diff. 5. Vtrum formæ absolutionis possit apponi aliqua conditio? p. 356.
- Diff. 6. Vtrum absolutio pos-

INDEX.

- fit conferri absentibus? p. 358.
- Diff. 7. Vtrum absolutio possit valide per scriptum conferri? pag. 360.
- Diff. 8. Quid significant verba absolutionis, nempe, *Ego te absoluo à peccatis tuis?* 361
- Disp. VI. De contritione peccatorum requisita ad effectum & ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ. pag. 364.*
- D**iff. 1. V. ad effectum pœnitentiæ percipiendum requiratur aliqua contritio? 365
- Diff. 2. V. ad effectum sacramenti pœnitentiæ sufficiat contritio imperfecta? pag. 366.
- Diff. 3. An attritio ad effectum sacramenti pœnitentiæ sufficiens, debeat esse existimata contritio perfecta? 369.
- Diff. 4. V. ad effectum sacramenti pœnitentiæ sufficiat attritio, qua pœnitens dolet se non habere dolorem peccatorum? p. 370.
- Diff. 5. Ex quo motivo debeat debeat esse attritio, ut sufficiat ad effectum sacramenti pœnitentiæ? pag. 371.
- Diff. 6. Vtrum dolor ad effectum huius sacramenti sufficiens, sit ordinis naturalis? pag. 375.
- Diff. 7. Vtrum dolor debeat esse omnium mortalium, ut sufficiat ad effectum sacra-

- menti pœnitentiæ? p. 374.
- Diff. 8. V. ex defectu doloris sacramentum pœnitentiæ possit esse informe? pag. 377.
- Diff. 9. Vtrum sacramentum pœnitentiæ informe operetur postea suum effectum recedente fictione? p. 381.
- Diff. 10. Vtrum dolor ad sacramentum pœnitentiæ necessarius debeat præsupponi ad confessionem? 383.
- Disp. VII. De præcepto sacramenti pœnitentiæ. pag. 385.*

- D**iff. 1. Vtrum confessio sacramentalis peccatorum mortalium sit iure diuino præcepta? p. 385.
- Difficul. 2. Pro quo tempore obliget præceptum diuinum confessionis mortalium? pag. 389.
- Diff. 3. Qui teneantur præcepto diuino confessionis? pag. 393.
- Difficultas 4. Vtrum confessio semel instituta à Christo possit ab Ecclesia præcipi, si relicta fuisset arbitrio fidelium, & non præcepta à Christo modo supradicta? pag. 394.
- Difficultas 5. Quomodo confessio sacramentalis sit sub præcepto Ecclesiastico? pagina 395.

INDEX.

Diff. 6. Vtrum Pontifex dispensare possit in præcepto confessionis. pag. 396.

Diffic. 7. Vtrum ex vi præcepti annuæ confessionis teneamur confiteri venialia, quando non sunt mortalia. pag. 398.

Diffi. 8. Vtrum ex vi alicuius præcepti Ecclesiastici sit aliquando obligatio confitendi venialia, quando tantum sint venialia, pag. 399.

Diffi. 9. Qui baptizati teneantur præcepto annuæ confessionis. pag. 401.

Diffi. 10. Qua ratione debeat computari annus pro implementatione præcepti annuæ confessionis. pag. 402.

Diffi. 11. Pro quo tempore anni obliget præceptum annuæ confessionis. pag. 404.

Diffi. 12. Vtrum qui in toto anno non confitetur, teneatur in principio sequentis confiteri absque dilatione. pag. 407.

Diffi. 13. Vtrum præceptum confessionis aliquando obliget pro determinato tempore. pag. 409.

Diffi. 14. Vtrum per quamcumque confessionem satisfaciamus præcepto affirmativo confessionis. pag. 412.

Disputatio VIII. de qualitate confessionis. pag. 416.

Difficultas 1. Vtrum confessio tantum secreta sit sacramentalis, seu ad valorem sacramenti idonea. pagina 416.

Diffi. 2. Vtrum confessio publica aliquando obliget penitentem. pag. 418.

Diffi. 3. Vtrum confessio sacerdoti præsentī facta media scriptura, aut nutibus, aut alijs signis à voce distinctis sit sufficiens ad valorem sacramenti. pag. 419.

Diffi. 4. Vtrum qui nequit aliter confiteri Sacerdoti præsentī, quam scriptura, aut nutibus, aut alijs signis ad id teneatur tempore præcepti. pag. 420.

Difficultas 5. Vtrum confessio per literas, aut per internuntium sacerdoti absenti facta, sit idonea ad valorem sacramenti penitentiae. pag. 421.

Diffi. 6. Vtrum mendacium in confessione sit peccatum mortale. pag. 424.

Diffi. 7. quando confessio sit invalida. pag. 426.

Diffi. 8. Vtrum quando confessio repetenda est, quia fuit invalida, necessarium

fit

INDEX.

sit iterum peccata distincte confiteri, ac si non fuissent confessa? pag. 430.

Disput. IX. De integritate confessionis sacramentalis. 432.

Diff. 1. Vtrum omnia peccata mortalia sint necessario explicanda, pag. 432.

Diff. 2. Vtrum omnes species peccatorum sint necessario confitenda? pag. 434.

Diff. 3. Vtrum circumstantiarum speciem peccati non mutant: quæ illud tamen augent aut minuunt intra eandem speciem sint necessario confitenda? pag. 436.

Diff. 4. De quibusdam circumstantiis in particulari vtrum debeant confiteri? pag. 440.

Diff. 5. Quomodo numerus peccatorum mortalium sit confitendus? pag. 448.

Diff. 6. Vnde sumenda, & discernenda sit pluralitas, & multiplicatio numerica peccatorum necessario explicanda in confessione? pag. 450.

Diff. 6. Vtrum peccata mortalia dubia sint necessario confitenda? pag. 456.

Diff. 8. Quale examen penitentis prærequiratur ad confessionem? pag. 458.

Diff. 9. Vtrum aliquando sufficiat confessio peccatorum

incomuni, nullum peccatum in individuo explicando? 459.

Diff. 10. Vtrum aliquando possint aliqua peccata mortalia omitti in confessione? 462.

Diff. 11. Vtrum circumstantia complicitatis, cuius explicatio necessaria est ad integritatem confessionis possit aliquando omitti? pag. 464.

Diff. 12. Vtrum sacramentum penitentiarum possit esse informe ex defectu integritatis confessiones? pag. 467.

Disput. X. De ministro sacramenti penitentiarum. pag. 468.

Diff. 1. Vtrum in extrema necessitate sacerdote deficiente sit necessarium laico confiteri? pag. 468.

Diff. 2. Vtrum quilibet sacerdos possit sacramentaliter à peccatis absolvere? 470.

Diff. 3. A quo sacerdotes accipiant iurisdictionem ad absolvendum à peccatis? 471.

Diff. 4. Quis sacerdos possit sacramentaliter à peccatis absolvere? pag. 474.

Diff. 5. Quæ ratione delegatus, & committitur iurisdictionis ad absolvendum à peccatis? pag. 476.

Diff. 6. Vtrum confessorius putativus valide, & licite absolvat? pag. 479.

Diff. 7. V. quilibet Sacerdos in sui ordinatione à Christo

INDEX.

accipiat iurisdictionē cōpletam in quolibet pœnitentes in articulo mortis constitutos? pag. 480.

Diff. 8. Vtrum iurisdicatio completa in pœnitentes existentes in articulo mortis, etiā concedatur sacerdotibus hæreticis, & schismaticis, & excommunicatis non toleratis? pag. 482.

Diff. 9. V. iurisdicatio completa concessa omnibus sacerdotibus, etiā præcisis, in pœnitentes existentes in articulo mortis, etiā concedatur in pœnitentes in periculo mortis constitutos? 484

Diff. 10. A quo quilibet sacerdos habeat iurisdictionem completam in peccata venialia, & etiā in mortalia iam legitime confessā? 485

Diff. 11. V. in aliquo casu sit generaliter permissum cui cumq; pœnitenti eligere sibi cōfessarium alienū? 487

Diff. 12. Vtrum aliquibus in particulari cōueniat in omni casu eligere sibi cōfessarium absque licentia proprii? pag. 489.

Diff. 13. V. habens facultatē eligendi sibi cōfessarium possit eligere sacerdotem simplicem, & non approbatum? pag. 461.

Diff. 14. V. confitentes religio-

sis priuilegiatis satisfaciant præcepto annuæ confessionis? pag. 492.

Diff. 15. Quanta scientia sit necessaria in sacerdote, ut possit cōfessiones audire? 494

Diff. 16. Vtrum in sacerdote præter scientiam necessaria sit aliqua approbatio ad audiendas cōfessiones? 498

Diff. 17. V. approbatus ab vno Episcopo pro sua diœcesi censeatur approbatus pro qualibet alia? pag. 501.

Diff. 18. A quo Episcopo facienda est approbatio? 502

Diff. 16. Vtrum approbatio semel facta posset reuocari? pag. 505.

Diff. 20. Vtrum parochus teneatur toties audire confessionem parochiani, quoties iste confiteri voluerit? 507

Diff. 21. V. cōfessarius teneatur pœnitenti reuocare in memoriam peccatū, quod post sufficiens examinem videt in confessione omitti ob obliuionem? pag. 509.

Diff. 22. Vtrum cōfessarius teneatur monere pœnitentem bona fide cōfessum, sed inualide absolutum? 511.

Diff. 13. Vtrum cōfessarius teneatur monere pœnitentem, qui ex ignorantia versatur in aliquo peccato mortali? pag. 513.

INDEX.

Dispat. XI. De ministro Sacramenti poenitentiae quo ad casus reſeruatos. pag. 515.

Diff. 1. Vtrum in Ecclesia sit potestas reſeruandi casus in foro conscientiae? pa. 515.

Diff. 2. Vtrum reſervatio poſſit fieri pro arbitrio ſuperioris, absque legitima causa? pag. 517.

Diff. 3. Vtrum reſervatio casus fiat tantum ratione censuræ, an etiam ratione peccati, & culpæ? pag. 518.

Diffic. 4. Vtrum venialia peccata poſſint reſervari? 530

Diff. 5. Vtrum peccata mortalia omnino interiora poſſint reſervari? pag. 521.

Diff. 6. Vtrum quando peccatum aliquod mortale simpliciter reſervatur, etiam cenſeatur reſervatū, quando est in dubio. pag. 522.

Diff. 7. Quæ peccata ſint de facto reſervata. pag. 524.

Diff. 8. Vtrum in coſciens habenti potestatem absoluendi à reſervatis, & inculpabiliter omiſſit peccatum reſervatum, maneat liber à reſervatione omiſſi. 527.

Diff. 9. Vtrum poenitens ex privilegio, verbi gratia Iubilæi, absolutus in aliquo

die ſeptimane à reſervatis antequam impleat omnia, quæ præcipiuntur facienda per totam ſeptimanam, & poſt abſolutionem non impleat reliqua, ita absolutus maneat, vt non teneatur poſtea corā ſuperiore pro abſolutione cōparere. 530

Diff. 10. Vtrum poſſit quis obligari ab Ecclesia ad iterum conſtitendum peccata, à quibus est iam legitime absolutus. pag. 532.

Diff. 11. Vtrum ſuperior poſſit concedere facultatem, vt ſubditus à reſervatis abſoluator cum onere poſtea comparendi coram ſuperiori. pag. 534.

Diff. 12. V. ſubditus absolutus ex facultate conceſſa ſcum onere comparendi, teneatur comparere, ſi ante abſolutionem ignoravit diſcrimen. pag. 536.

Diff. 13. V. de facto iniure ſit cōmiſſa inferioribus cōfeſſarijs facultas absoluendi à reſervatis in aliquibus caſibus vt absolutus poſtea teneatur corā ſuperiore eā facultate cōcedere cōparere. 537

Diff. 14. V. cōfeſſarius inferior poſſit poenitentē cōſtitentē casus reſervatos abſolvere cū onere cōparēdi corā ſuperiore pro reſervatis. 541

INDEX.

Diff. 15. Vtrum superior ad quem pœnitens habens peccata referuata, & alia mortalia non referuata primo accedit, possit eum referuatis tantum auditis, sacramentaliter absolueret? pag. 544.

Diff. 16. Vtrum subdito perse vel per alterum licentiam petenti a superiore, vt possit alteri confiteri referuata, teneatur illam concedere? pag. 546.

Disp. XII. De sigillo confessionis, uag. 548.

Diff. 1. Quo iure sit obligatio seruandi secretum confessionis? pag. 548.

Diff. 2. Ex qua confessione oritur obligatio sigilli? pag. 551.

Diff. 3. Qui teneantur sigillo confessionis? pag. 552.

Diff. 4. Cuius rei secretum sit seruandum sub sigillo confessionis? pag. 555.

Diff. 5. Vtrum confessarius possit peccatum in confessione auditum reuelare quādo ipse nequit aliter peccatum suum in confessione explicare? pag. 557.

Diff. 6. Vtrum confessarius possit licentia pœnitentis reuelare peccatum in confessione auditum? pag. 558.

Diff. 7. V. confessarius, qui audiuit peccatum pœnitentis in confessione possit dicere se

illud in confessione ab eo pœnitente audiuisse. pag. 560.

Diff. 8. Vtrum cōfessarius possit peccatum pœnitentis alias extra confessionem notum, reuelare non significādo se audiuisse illud in confessione? pag. 562.

Diff. 9. Vtrum peccatum in confessione tantum notum reuelari possit ob correctionem pœnitentis? pag. 573.

Diff. 10. V. cōfessarius pro tuēda vita possit aliquo modo reuelare peccatum pœnitentis in confessione tantum notum? pag. 565.

Diff. 11. Vtrum confessarius possit extra confessionem cum pœnitente loqui de peccatis? pag. 566.

Diff. 12. V. sit contra sigillum confessionis, dicere nō absolui pœnitentem, v.g. Petrum? pag. 568.

Diff. 13. V. confessarius sub iuramento interrogatus de peccato in confessione tantum noto, possit illud negare? pag. 569.

Diff. 14. Vtrum confessarius fragens signillum confessionis incurrat ipso facto pœnam aliquam? pag. 570.

Diff. 15. V. pœnitens ex sigillo confessionis teneatur ad celandos defectus confessarijs in confessione commissos? pag. 571.

INDEX.

Disputatio XIII. De satisfactione secundum se, seu ex opere operantis pro pœna temporaria restante post remissionem culpæ. p. 572.

Difficultas 1. Vtrum post remissionem culpæ, & pœnæ æternæ aliquando maneat pœna aliqua temporaria luenda.

Difficultas 2. Vtrum pœna temporaria, quæ aliquando post remissionem culpæ remanet luenda, remaneat ex natura rei, an ex sola voluntate Dei. pagina 574.

Difficultas 3. Vtrum hominibus possit condigne satisfacere pro pœna temporaria, quæ post remissionem culpæ remanet luenda. p. 575.

Difficul. 4. Vtrum ad satisfaciendam condigne pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, sit necessarius status gratiæ. pagina 577.

Difficultas 5. Vtrum existens in peccato mortali, adhuc damnatus, passionem pœnæ temporalis restantis ex peccato, quoad culpam remissio, liberetur à debito talis pœnæ, p. 579.

Difficul. 6. Vtrum condigna satisfactio pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, possit fieri per opera non pœnalia. p. 581.

Difficul. 7. Vtrum condigna satisfactio pro pœna temporali restante fieri possit per flagella à Deo immixta. p. 583.

Difficul. 8. Vtrum condigna satisfactio, pro pœna temporali restante possit fieri per opera præcepti. p. 585.

Diffic. 9. Vtrum ad condignam satisfactionem pro pœna temporali requiratur acceptatio Dei. p. 586.

Disput. XIII. De satisfactione sacramentali pro pœna debita. pag. 590.

Difficul. 1. Vtrum confessarius possit obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ iniunctæ. pagina 590.

Difficul. 2. Vtrum confessarius teneatur pœnitentiā imponere. p. 594.

Diffic. 3. Quantam pœnitentiam teneatur confessarius imponere. p. 596.

Difficultas 4. Vtrum confessarius teneatur imponere pœnitentiam obligantem.

INDEX.

- seu sub præcepto, p. 597.
- Difficul. 5. Vtrum confessarius iniungendo pœnitentiã obliget pœnitentẽ, vt eam per se ipsum exequatur, p. 598.
- Difficul. 6. Vtrum in pœnitentiam sacramentalẽ tantum imponendum sit opus pœnale, p. 600.
- Difficultas 7. Vtrum in pœnitentiam sacramentalem sit imponendum opus externum, p. 603.
- Diffic. 8. Vtrum in pœnitentiam sacramentalem imponi possit opus præcepti, p. 604.
- Diffic. 9. Vtrum confessarius possit imponere pœnitentiam publicam? pag. 601.
- Diff. 10. Vtrum pœnitentia ab vno confessario iniuncta possit ab altero mutari? p. 606.
- Diff. 11. Vtrum qui oblitus est pœnitentiæ sibi iniunctæ teneatur iterum confessionem repetere, 609.
- Diff. 12. Vtrum pœnitentia sacramentalis impleri causet ex opere operato remissionem pœnæ temporalis restantis post absolutionem à peccatis? p. 610.
- Difficul. 13. Vtrum pœnitentia sacramentalis causet ex opere operato augmen-

- tum gratiæ sanctificantis? p. 622.
- Difficultas 14. Vtrum pœnitentia sacramentalis in statu peccati mortalis facta habeat suum effectum ex opere operato, 604.
- Difficultas 15. Vtrum pœnitentia à Confessario taxata prudenter, attetã grauitate peccatorum, extinguat debitum totius pœnæ temporalis restantis, pag. 616.

Tractatus de extrema unctione p. 620.

- Diff. 1. Quid sit extrema unctione, 620.
- D. 2. V. extrema unctione sit sacramentum nouæ legis? 621.
- Difficul. 3. Vtrum sacramentum extremæ unctionis fuerit à Christo institutum, & quando? pag. 623.
- Difficult. 4. Quæ sit materia remota sacramenti extremæ unctionis, 625.
- Diff. 5. Quæ sit materia proxima extremæ unctionis, pagina 626.
- Difficultas 6. Quot unctiones necessariae sint in sacramento extremæ unctionis, pagina 627.

INDEX.

Difficultas 7. Quæ sit forma sacramenti extremae vñtionis p. 930.

Difficul. 8. Quos effectus tribuat sacramentum extremae vñtionis. p. 633.

Difficul. 9. Quando extrema vñtio conferat gratiam, p. 637.

Difficul. 10. Qui sint capaces extremae vñtionis, p. 639.

Difficultas 11. Verum Baptizati teneantur suscipere extremam vñtionem? p. 642.

Difficultas 12. Quis sit minister extremae vñtionis, pagina 643.

INDEX RERVM.

A

Absolutio.

AN Ecclesia est potestas absoluendi, 348. Etiam quoad culpam, 349.

Ne fiat deprecando, 352.

Sub qua conditione possit fieri absolutio. 356. Quæ verba sint de essentia absolutionis.

354. Absolutio conferri nequit absenti. 359. Neq; per scriptum. 360. Explicatur significatio verborum absolutionis, *Ego te absoluo.* 362.

Acceptatio.

Acceptatio Dei in pœnitentis, sacramentali satisfactione, requiritur. 587.

Approbatio.

Approbatio ad audiendas confessiones, debet obtineri ab Episcopo pœnitentis. 503. Reuocari post etiam religionis. 505.

Attritio.

Attritio sola non sufficit ad remissionem venialium. 291. Vide verbo *contritio.*

B

Baptismus.

TRaditur definitio baptismi. 110. Quæ sit materia remota, & quæ proxima. 111. & 114. Quæ ablutio ad valorem baptismi sufficiens sit. 116. Submersio, absq; emersione sufficit. 118. Explicatur quanta ablutio ad valorem baptismi requiratur. 120. Quæ verba sint essentialia in forma baptismi, & quæ vocula absq; mortali possint omitti. 123. Actio ministri exprimenda est in forma baptismi. 127.

Ad essentiam formæ baptismi requiritur Trinitatis expressa inuocatio. 129. Expri- menda sunt nomina Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. 132.

Index rerum.

Baptismus iterari non potest sub conditione autem potest, 133. & 135. Quo tēpore baptis-
mus sit institutus, 137. Ne-
cessarius est necessitate me-
dij, & à quo tempore, 141. &
144. Quo vitæ tempore obli-
get præceptum baptismi, 147.
Paruli absque baptismo, vel
martyrio saluari nequeunt,
150. Qui sit sufficiens mini-
ster baptismi, 161. Et cui ex
officio conveniat, & quo or-
dine, 163. & 165. Quando dia-
conus solemniiter baptizare
possit, 167. De pluribus si-
mul baptizantibus, 168. &
179.

Quæ temporis si multas re-
quiratur inter materiam, &
formam baptismi, 174. De pa-
trino in baptismate, & eius o-
bligatione, 175. Adulti om-
nes viatores, & infantes ante
rationis vsum, capaces sunt
baptismi, 177. & 78. Infantes
non baptizatorum inuitis pa-
rentibus valide baptizantur,
180. Quando verò licitè, aut
illicitè traditur, 181. Per bap-
tismum tollantur peccata om-
nia, & tota pœna peccatis dē-
bita, 191. Quos effectus con-
ferat baptismus, 193. In adultis
qui peccauerunt requiritur
aliqua contritio ad recipien-
dam gratiam baptismi? 195.
Sufficit attritio, 197. Et si non

sit exiſtimata contritio, 199.
De motivo ſufficienti ad eius
modi attritionē, 200. Baptis-
mus ſi cōſeſsus, recedēte
ſiſtione ſuū eſſe cōgratū con-
fert, 202. Et quid requiratur
ad id, 205. Maiorem gratiam
confert, recedente ſiſtione,
melius diſpoſito, 210. De ce-
remonis in ſolemnī baptismo
ab Eccleſia adhibitis, 112.

C

Character.

Aliqua sacramenta chare-
cterē imprimunt, 66. Cha-
racter qualitas est, 97. Ad pri-
mā ſpecie qualitatatis pertinet
69. Subieſtatur in anima, 71.
quomodo ſit indiuiſibilis, 73.
In confirmatione imprimitur
character, 230.

Casus reſeruatus.

In Eccleſia eſt poteſtas ad re-
ſeruandū peccata, 516. Etiam
ſine cauſa, 517. Reſeruatio nō
eſt tantū cenſuræ, ſed etiā pec-
cati, 519. Peccatū veniale, &
mere internū poteſt reſeruari
521. & 522. Et peccatū in du-
bio, 523. Quæ peccata ſint de
facto reſeruata, 524. An pec-
catū inculpabiliter omiſſum
in confeſſione, adhuc maneat
reſeruatum, 528. Quæ ſi non
præſtat reliqua quæ præſeri-
bit, v. g. Iubilæum? 531.

Index rerum.

Ecclesia potest obligare ad iterandam confessionem peccati semel absolui, 532. Et ad comparandum coram prelato etiam sub mortali, 535. Non tenetur comparare qui ante absolutionem ignorauit predictum onus, 536. In quibus casibus de facto statuat ius, ut compareant subditi, 537. Confessarius inferior absque facultate nequit poenitentem absolvere cum onere comparandi pro reseruatis, 541. Superior nequit reseruatis auditis poenitentem absolvere, & pro ceteris mortalibus mittere ad alium, 545. Quando teneatur superior concedere facultatem petenti ad absolueudam a reseruatis, 546.

Circumcisio.

Non causabat gratiam ex opere operato, 63. Verum fuit sacramentum, 38.

Circumstantia.

Aggrauantes itra eandem speciem non sunt necessario exprimendae in confessione, 439.

Consensus.

Quis consensus requiratur in recipiente sacramentum, 103.

Confessarius.

Vide verbo *Sacerdos* verbo *Sigillum*.

Complex.

De circumstantia complicis, 464.

Confirmatio.

Traditur definitio confirmationis, 125. Sacramentum est nouae legis, 215. Quod Christus post ultimam cenam instituit, 218. Cuius materia remota essentialiter requisita, est crisma confectum ex oleo & balsamo, 220. Et ab Episcopo benedictum, 223. Eius materia proxima, 224. Apostoli, & manuum impositione, & unctione chrismatis confirmarunt, 226. Traditur forma confirmationis, 228. De effectibus huius sacramenti, 230. Baptizati omnes sunt capaces huius sacramenti, 232. Nemo tamen tenetur illud recipere, 234. Episcopus est ordinarius minister confirmationis, 235. Sacerdos ex commissione Papae potest confirmare, 237. Quibus caeremoniis hoc sacramentum confertur, 238.

Confessio.

Vide verbo *Sacerdos*, & verbo *Laius*.

Confessio sacramentalis praecipua est iure diuino, 386. Quo tempore obliget, 390. Non baptizatis non obligat, 393. Ad Ecclesiam praecipitur,

tuit,

Index rerum.

tuit, 394. Præceptum confessionis non est purè humanum 396. In præcepto annuæ confessionis potest Pontifex dispensare, 397. Non obligat ad confitendū venialia, 398. Potest tamen obligare, 399. Præcepto annuæ cōfessionis obligantur impuberes etiam ante duodecimum annū, 402. Quia ratione computandus sit annus in annua confessione, 403. & 405. An confessionis præceptum aliquādo obliget pro determinato tēporē, 409. Quia cōfessione satisfiat huic præcepto, scilicet mutila, infirmis, &c. 413.

Confessio publica valida est, 417. Quādo obliget cōfessio publica, aut per interpretem, 418. Quādo sufficiat ne nutibus confiteri, 421. Præsertim moribundo, 422. Quādo mendacium in confessione sit mortale, vel veniale, 424. Quādo confessio sit invalida, 427. In quo casu repetenda sit confessio, 430. Cōfessio debet esse omnium mortalium, 432. Species peccatorū exprimēdæ sunt, 435. Secūcū circumstantiæ aggrauantes intra eandem speciē: vbi multa de singulis circumstantijs, à p. 439. vsq; ad 448. Numerus peccatorum mortalium declarandus, 449.

Vadē sumatur multiplicitas numerica peccatorum, 451. Peccata dubia mortalia confitenda sunt, 457. Quale examen requiratur ad confessionem, 458. Aliquandō sufficit confessio peccatorum in cōmuni, 460. Et possunt omitti aliqua mortalia in confessione, 463. Quādo circumstantia complicitis possit omitti, 465. An detur confessio informis ex defectu integritatis, 467.

Contritio.

Explicatur quid sit contritio, & attritio: & negatur attritionem posse fieri contritionem, 262. & 294. Contritio perfecta absq; sacramento remittit peccata, p. 266. Etiam absq; expresso proposito non peccandi, pag. 255. (Debuisse esse, 265.) Nec est necessarium ferri in singula peccata, 268. Contritio virtualis sufficit ad remissionem peccatorum, 270. Idq; ex natura rei, 272. Contritio est forma ex se formaliter sanctificās à peccatis, vt forma, p. 277. In quo consistat esse super omnia, 285. Quo ordine excitatur contritio, 287. Contritio nequit, etiam diuinitus, expellere vnum peccatum mortale sine alio, p. 288. Potest tamen venialia expel-

Index rerum.

lere. 290. Datur præceptum contritionis, 322. Quale sit eiusmodi præceptum. p. 324. Non obligat statim post peccatum, 326. Quando obliget, 329. Nec de peccatis dimissis tenetur dolere. 332.

D

Diaconus.

Vide verbum *Baptismus dolor*, Vide verbo *Contritio*, *pœnitentia*, & verbo *Confessio*.

Dubium.

Peccata mortalia dubia cōfiteenda sunt. 457.
Possunt reservari. 523.

E

Episcopus.

Vide *approbatio*, & *confirmatio*, & *extrema unctio*, & *Sacerdos*.

Extrema unctio.

Definitur. 620. Est Sacramentum nouæ legis. p. 621. Quando fuerit à Christo institutum. 623. Oleum ab Episcopo benedictum est materia remota huius sacramenti. 625.

Proxima verò unctio sensibilis. 626. Quinque unctiones totidem sensum sunt essentiales. 628. Traditur, & explicatur forma huius sacramenti, quæ per modum deprecationis necessario exprimenda est. 630. Recensentur effectus extreme unctiois, à pag 632. Quando extrema unctio conferat gratiam. 637. Qui sint capaces huius sacramenti. 639. Non est obligatio recipiendi hoc sacramentum 643. Presbyter tantum est necessarius minister huius sacramenti. p. 644.

Excommunicatio.

Quando excommunicatio inualidet confessionem. 427.

Examen.

De examine requisito ad confessionem. 458.

F

Fictio.

Recedente fictione sacramenta non causant gratiam. 61. Secus contingit in baptismo. 202. & 205. Quid de sacramento pœnitentiæ. p. 338.

Index rerum.

H

Hereticus.

Sacerdos hereticus potest
absolvere in articulo mor-
tis. 484.

I

Ingratitudo.

In peccantibus post iusti-
ficationem, ingratitude non
est speciale peccatum. 313.

Intentio.

Que intentio requiratur in
sacramentis administrandis.
79. & 84. & de intentione
conditionata. 88. & an ferri
debeat in personam determi-
natam. 91.

L

Confessio non est facien-
da laico. 469.

M

Martyrium.

Iustificat cum attritione,
157.

Meritum.

Merita per peccatum in-
terrupta per iustificationem
ab illo, reuiviscunt. 315. Et in
integrum, 318. Gratia data
ob merita, tantum reuiviscit,
320.

Mendacium.

In confessione, quando sit
mortale, aut veniale. 424.

Confirmationis verbo *Co-
firmatio*. Pœnitentiæ. Vide
Sacerdos.

Minister.

Baptismi. Vide verbo *Bap-
tismus*.

Minister sacramentorum est
solus homo viator. 78. De in-
tentione Ministri. 79. & 84.
& 88. De fide, & sanctitate
requisita in ministro. 93. &
95. Et speciatim de Diaco-
no, Subdiacono, & Concio-
natore. 97. & 99. Quomodo
sit licitum a peccante admi-
nistrando sacramentum illud
recipere. 100.

De Ministro Baptismi. Vi-
de verbo *Baptismus*.

De Ministro Confirmatio-
nis, verbo *Confirmatio*.

De Ministro Pœnitentiæ,
verbo *Sacerdos*.

De Ministro Extremæ un-
ctionis: Vide verbo *Extre-
ma unctionis*.

Index rerum.

N

Nouitius.

Nouitij habeat casus re-
seruatos. 526.

P

Papa.

Potest dispensare, & abro-
gare præceptū annuæ con-
fessionis. 397. Tenetur ad
confessione annuam. 401.

Parochus.

Non semper tenetur audi-
re confessiones parochiani.
508.

Patrinus.

De patринi necessitate, &
munere in baptismo. 175.
Item in confirmatione, 238.

Paruulus.

In lege veteri scripta, cir-
cuncisione; in lege naturæ au-
te circuncisionem parentum
fide emundabatur paruuli ab
originali, 34.

Peccatum.

Peccatum mortale, nec di-
uinitus potest expelli vnum
sine alio, 237.

Veniale nequit attritione
expelli, 261. Neque quouis
bono opere. 293. Venialia
non remittuntur ex opere
operato per sacramentalia,
296. Quodlibet sacramen-
tum valet ad remittenda ve-
nialia, & qua ratione ea re-
mittat. 299. In purgatorio
per contritionem remittun-
tur venialia, 301. Peccata di-
missa per subsequens pecca-
tum non redeunt, 303.

Nec possunt etiam diuini-
tus redire. 306. Non tantum
quoad culpam, sed nec quo-
ad pœnam, 309. Quomodo
peccata redeant, 311. Quot
peccata sint materia pœni-
tentix, 337.

Vide verbo *Confessio*, &
verbo *Casus reservatus*, &
verbo *Pœnitentia*.

Pœnitentia virtus.

Pœnitentix etymologia, &
descriptiones. 240. Datur vir-
tus pœnitentix, 243. Quæ spe-
cialis quædam virtus est, 247
Et à iustitia, & religione di-
stineta, 249. Naturalis, & su-
pernaturalis potest esse, 253.

Quodlibet peccatum pro-
priam etiam originale, est
materia virtutis pœnitentix;
nullum verò alienum, 255.
Recipitur in voluntate, 257.

Index rerum.

In Christo non fuit virtus poenitentiae infusa; secus in reliquis iustis, & beatis, 259.

Pœnitentia Sacramentum.

Ex quibus constet sacramentum poenitentiae, 333.

Quomodo contritio sit, res, & sacramentum simul, 337.

Quae peccata sint materia poenitentiae, 337. Potest iterari hoc sacramentum, pag. 340.

De illius necessitate, p. 342.

De proposito contento in voto poenitentiae, 345.

Aliqua contritio requiritur, p. 365. Quae contritio, 367.

Non est necessarium, quod sit existimata contritio, 369.

Ex quo motivo, 370. Naturalis quoad substantiam sufficit, 373. Quomodo debeat esse omnium peccatorum, 375.

Sacramentum poenitentiae potest esse informe, pag. 378.

Quando recedente fictione operetur gratiam, pag. 381.

Dolor non est necessario presupponendus ad confessionem, 383.

Præceptum.

Præceptum Baptismi. Vide verbo *Baptismus*.

Præceptum confessionis, verbo *Confessio*.

Præceptum confirmationis, verbo *Confirmatio*.

Præceptum extremæ unctionis, *Extrema unctio*.

Purgatorium.

Quomodo in purgatorio remittantur venialia, 301.

R

Res.

RES sacramenti, vide verbo *Sacramentum*.

Reservatio. Vide casus reservatus.

Religiosus. Vide verbo *Sacerdos*.

S

Satisfactio.

POST remissionem culpæ restat satisfaciendum pro aliqua poena temporaria, 573.

Hæc poena manet ex natura rei, 574. Pro qua potest homo iustus satisfacere condigne, 574. Si sit in statu gratiæ, p. 575. Existens in peccato, imo damnatus passione poenæ liberatur à debito, p. 580.

Satisfactio opere poenali sit, 581. Sed voluntarie, quaesito non necessario perpeffo, 588. Per opera alias præcepta satisfacimus, 585. Satisfactio in actu secundo acceptationem Dei importat, 587.

Index rerum.

Satisfactio Sacramentalis.

Confessarius potest obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ iniunctæ, & an sub mortali. 591. Quando confessarius teneatur pœnitentiam imponere. 599. Et quantam pœnitentiam. 599. Obligantem sub præcepto. 598. Et à pœnitente sequendam. 599. Pœnitentia sit opus pœnale. 601. Siue internum, siue externum. 603. Potest imponi opus præcepti. 604. Et publica pœnitentia. 591. Quomodo pœnitentia possit, ab alio confessario mutari. 607. Oblitus pœnitentiæ iniunctæ non tenetur iterum confiteri. 610. Pœnitentia sacramentalis ex opere operato remittit peccata. 611. Nō tamen causat gratiam ex opere operato. 613. In statu peccati executi non remittit pœnā ex opere operato. 604. Pœnitentia prudenter à confessario taxata extinguit omne debitum pœnæ. 617.

Sacramentum.

Sacramenti nomen in ea significatione, quæ à catholicis accipitur, etsi nouum sit, fundamentum habet in scriptura, & vetustissimis Pa-

tribus. 1. Sacramentum, etsi vnus per accidens sit aliquo modo, potest nihilominus rectè definiri. p. 2. Traditur aptior sacramenti definitio, alijs omisissis. 3.

Intrinseca tantum sanctitas ea definitione explicatur. 5. Ad rationem sacramenti nō requiritur, quod sit signum practicum gratiæ significatæ per ipsum. 7. Neque quod sit signum demonstratiuum sanctitatis præsentis, sed sufficit, quod sit prognosticum futuræ. 9. In sacramentis significatio sanctitatis quid rationis est. 11. Ratio sacramenti vniocè de nouis, & veteribus dicitur. 12.

Omnia nouæ legis sacramenta, & rebus perficiuntur, & verbis: rebus vt materia, verbis tanquam forma, & quomodo id specialiter Eucharistiæ, & matrimonio cōueniat. 13. & 14. & 15.

Res & verba, quibus perficiuntur sacramenta in vsu, & actione consistentia, partes sunt intrinsecè pertinentes ad ipsa. 18. & 19. Verba quibus sacramenta perficiuntur, concinatoria non sunt, sed consecratoria. 22.

Omnia sacramenta nouæ legis perficiuntur verbis, & rebus determinatis. 24.

Index rerum.

Quæ variatio in materia, & forma sacramentorum illa inualidet? 26. Variatio etiam animo inducendi errorem, quomodo non inualidet. 30. Ostenditur convenientia institutionis sacramentorum. p. 34. In lege veteri scripta verè fuerunt sacramenta, 36. Et in lege naturæ circumcisio verum fuit sacramentum: & ante circumcisionem parvulis remedium fuit ab originali parentum fides, et si interna tantum, 38.

An perseverante Adamo in statu innocentie futura essent sacramenta, incertum est. 41.

Sacramenta novæ legis causant gratiam ex opere operato, 43. Idque efficiunt non physice, sed moraliter, 46.

In quo consistat specialitas gratiæ sacramentis collatæ. 49. Quæ sacramenta primam gratiam conferant, 52.

Pro dispositionis inæqualitate inæqualis gratia taxatur recipientibus, 55. De fidei sacramenti, quod realiter nequit suscipi, gratiam ex opere operato non confert. p. 57. Sacramenta recedente fide gratiam non conferunt. 60. Nulla sacramenta veteris legis ex opere operato sanctificabant. 56.

Aliqua sacramenta cara-

cerem imprimunt, 66.

Potestas ad instituenda sacramenta creaturæ potest communicari, 74.

Omnia sacramenta novæ legis à Christo Domino sunt instituta, 76.

Ministri sacramentorum sunt soli homines viatores, 78.

De intentione ministri in sacramentorum administratione, 79. & 84. & 88.

Quæ consensus requiratur in recipiente sacramentum. p. 103. Quot sint novæ legis sacramenta; & quem ordinem habeant inter se, 105. & 107.

Sacerdos.

Sacerdos tantum est minister sacramenti poenitentiae, p. 469. Non vero quilibet, p. 470. Quæ iurisdictio proveniat illi à Christo, 471.

Quis Sacerdos possit sacramentaliter absolvere? 474.

Qua ratione committatur iurisdictio ab absolvendum, p. 477. Confessarius putativus valide absoluit, 479.

Ab Ecclesia accipitur iurisdictio ad absolvendum pro articulo mortis. 481. Quam etiam heretici habent, 482. Etiam pro periculo mortis. p. 484. Ab Ecclesia accipitur iurisdictio completa ad

Index rerum.

absoluendum à venialibus, p. 485. In quo casu possit pœnitens eligere confessarium, p. 487. Et qui possint; vbi de vagabundis, & iter agentibus, 489. Sacerdos non approbatus à religioso, non à laico potest eligi, & in quo casu, 491.

Confessione facta religiosi priuilegiatis satisficit annuę confessionis præcepto, 493.

De scientia confessario requisita, 496. De eius approbatione ab Episcopo, 499.

Approbatus pro vna diœcesi non est ad quemlibet, 501.

A quo Episcopo facienda sit approbatio, 505.

Quæ peccata teneatur confessarius reuocare in memoriam pœnitenti, 509.

Tenetur monere penitentem inualidè absolutum, 511.

Item ignorantia laborantem, 519.

Vide, *Sigillum confessionis.*

Scientia.

De scientia confessarii requisita, 496.

Secretum.

Vide *Sigillum.*

Sigillum confessionis.

An stricta sigilli obligatio ex iure naturali diuino

religionis nascatur, 550.

Ex confessione sacramentali oritur eiusmodi obligatio p. 551. Numerantur, qui teneantur sigillo, 553.

Cuius rei secretum celandum sit sub sigillo, 555.

Confessarius non potest integre sua peccata confiteri cum dispendio sigilli, p. 558.

De licentia pœnitentis potest reuelari peccatum, 559.

Nequit à confessario manifestari peccatum pœnitentis quantumuis publicum, 561.

Secus quod etiam extra confessionem scit, 562. Ob correctionem pœnitentis ne reseretur sigillum, 563. Nec ob

tuendam propriam confessarii vitam, 565. Sine extra confessionem loquendum cum

pœnitente de peccatis confessis, 567. Contra sigillum est dicere: *Non absolui pœnitentem*, 568.

Confessarius sub iuramento potest negare se

audisse in confessione peccatum, p. 569. Pœnas reserati sigilli non incurrit ipso facto, p. 570. Pœnitens non tenetur

sub sigillo celare defectus confessarii, 532.

V

Verba.

Verba sacramenti quomodo cum re sacramenti il-

Index rerum.

Iud component, 18. Non sunt
concionatoria, 22.

Vnctio.

Vide verbo *Extrema vnctio.*

Vagabundus.

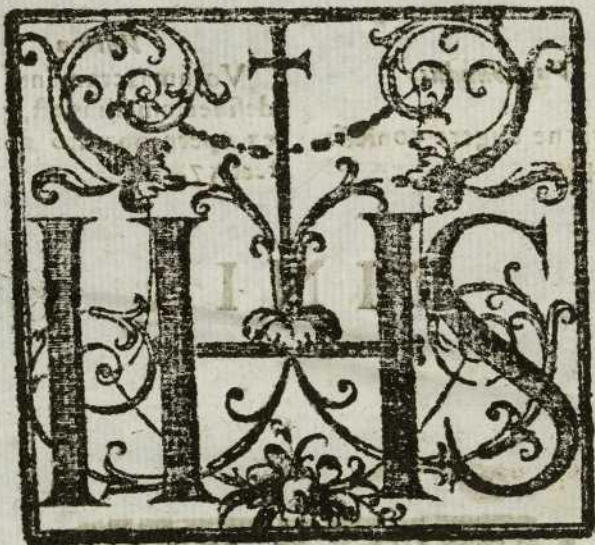
Votum.

Possit ne eligere confessa-
rium, 489.

Votum sacramenti, quod
desiderium illius est, gratiam
ex opere operato non con-
fert. 57.

FINIS.

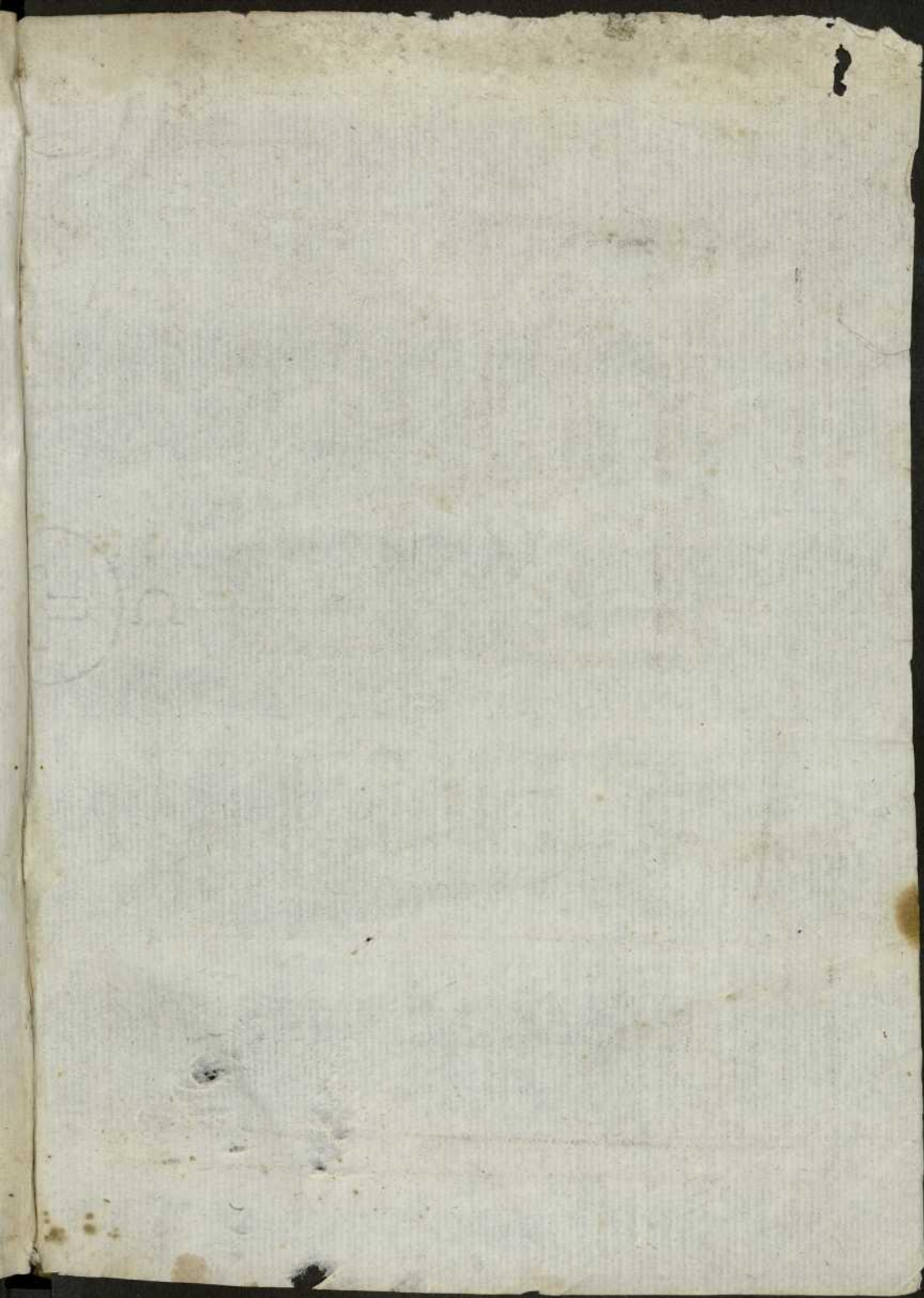

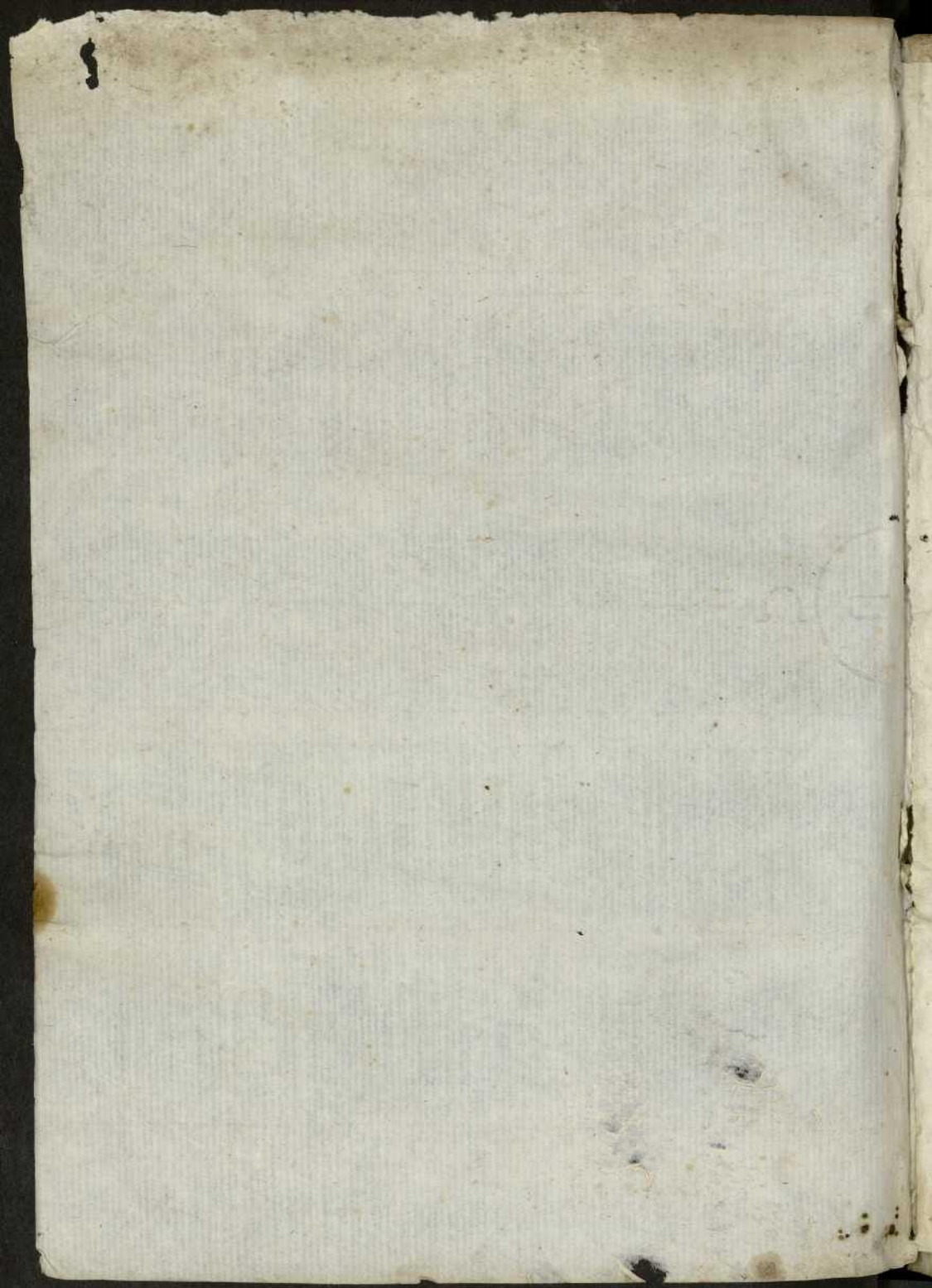

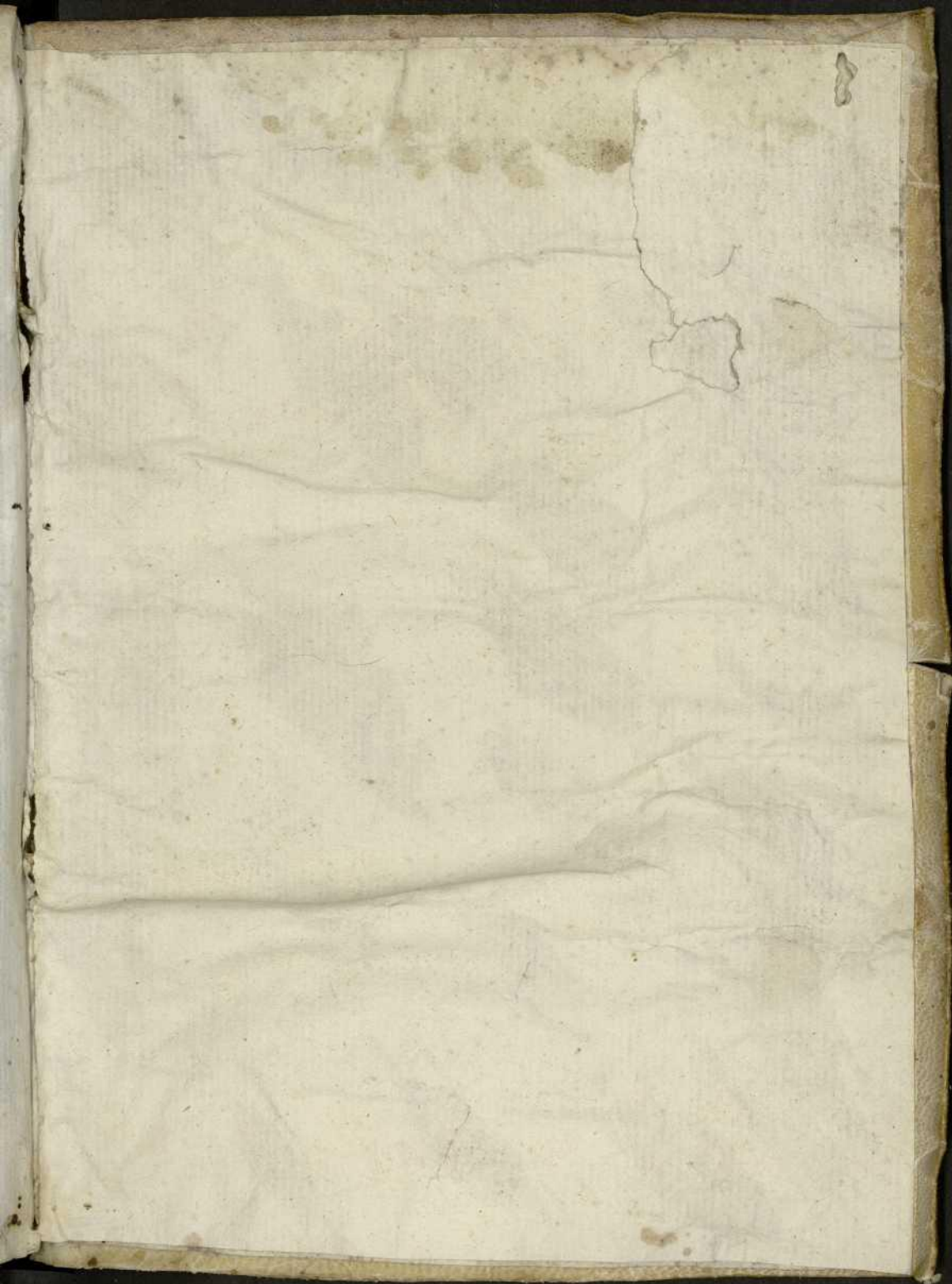
COMPLVTI,

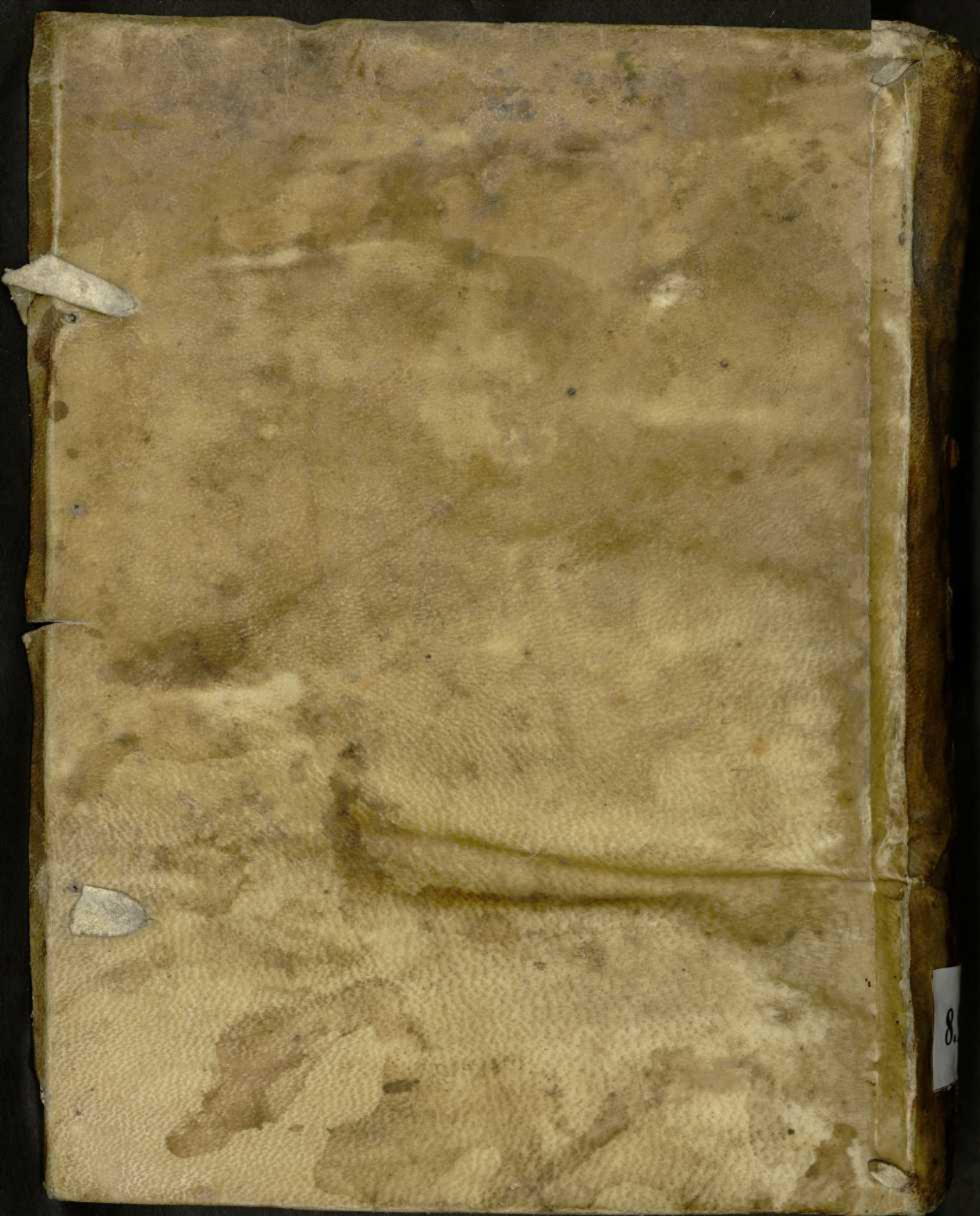
*Ex Officina Ioannis de Villodas & Orduña
Typographi Vniuersitatis.*

ANNO M. DC. XXIX.

59
170

8.950